

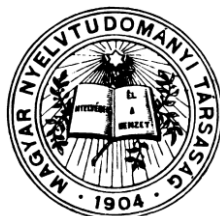
Régi Magyar Levéltár 3.

Régi Magyar Levéltár 3.

TERBE ERIKA

Batthyány Ferencné Svetkovics Katalin levelei

1538–1575

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Budapest

2010

A kiadvány az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetében készült, az OTKA K 62815. sz. pályázata keretében, Zsilinszky Éva témavezető irányításával.

A levelek fakszimiléjét a Magyar Országos Levéltár engedélyével közöljük.

Lektorálta

E. Abaffy Erzsébet

Hegedűs Attila

Koltai András

ISBN 978-963-7530-97-5

©Magyar Nyelvtudományi Társaság

©Terbe Erika

Minden jog fenntartva a Magyar Nyelvtudományi Társaság és a szerző részére, beleértve a mű bármilyen formában történő sokszorosítását.

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ.....	7
I. BEVEZETÉS	9
1. A KIADVÁNY TÁRGYA.....	9
2. A MISSZILISEK LEVÉLTÁRI TÖRTÉNETE	9
3. A SVETKOVICS-LEVELEK KUTATÁSTÖRTÉNETE	14
II. A LEVELEK GYAKORI SZEREPLŐI ÉS HELYSZÍNEI.....	18
1. SVETKOVICS KATALIN ÉS CSALÁDJA	18
2. A BATTHYÁNY CSALÁD TÖRTÉNETE ÉS BATTHYÁNY FERENC	24
3. A BATTHYÁNY CSALÁD TÖBBI TAGJA	25
4. A BATTHYÁNY-BIRTOK ÉS NÉMETÚJVÁR	27
III. A LEVELEK BEMUTATÁSA.....	30
1. A LEVELEK JELLEMZŐI A SZÁMOK TÜKRÉBEN.....	30
2. A DEÁKOK ÉS A LEVELEK	32
3. A LEVELEK HELYESÍRÁSÁRÓL.....	33
3. A LEVÉLÍRÓ VISZONYA A CÍMZETTEKHEZ	38
IV. ÖSSZEGZÉS.....	41
V. A LEVÉLEGYSÉGEK FELÉPÍTÉSE	41
VI. A LEVELEK.....	45
RÖVIDÍTÉSEK	263
BIBLIOGRÁFIA.....	265
MELLÉKLETEK	274
NÉVALAKMUTATÓ.....	283

Előszó

1991-ben jelent meg a Régi Magyar Levéltár első kötete, a Hegedűs Attila–Papp Lajos szerkesztette Középkori leveleink 1541-ig. A közel húsz esztendeje kezdett sorozat a következő gondolatokkal indokolta útra bocsátását: olyan – főként kiadatlan – forrásanyagot kíván közzétenni a 16. századból, melyet eddig nem használhatott fel értékeihez méltón sem a nyelvtörténet, sem a történettudomány kutatója. A korszakot nemcsak oklevelek, emlékiratok, jegyzőkönyvek mutathatják be – mint elsődleges történeti források –, hanem a személyes hangvétellű magánlevelek is. A misszilisek mint nyelvtörténeti források a mindenkor élő nyelvet (vagy a diktált beszélt nyelvet) jobban tükrözik, mint a kódexek és a korai nyomtatványok (Hegedűs–Papp 1991: V).

A kiadásra kerülő források elsősorban a nyelvészek, nyelvtörténészek igényeihez igazodnak, hiszen gyakran azok a kutatók is forrásfeltárással is kényyszerülnek, akik csak adatokat szeretnének gyűjteni. A betűhű átírás, a mellékelt fakszimile és a gazdag jegyzetapparátus elengedhetetlen a helyesírás-történeti, nyelvjárástörténeti vizsgálatokhoz, de ugyancsak fontos a morfológiai, mondattani elemzésekhez is a megbízható szövegközlés.

Az itt közölt levelek átírási elvei és közlési módja a korábban megjelent kötetekhez igazodik.

A mostani kiadványunkban a hasonmás-közlés újfajta módját választottuk. Már korábban bebizonyosodott, hogy a missziliskiadványokban nem célszerű az oldalpárokon történő közlés (lásd kódexek), a levelek eltérő hossza miatt gyakran elcsúszik a facsimile az átírt szövegtől. Könyvkötészeti okokból nem lehetett a 257 levél hasonmását kiemelhető formában mellékelni a könyvhöz, mint tettük a sorozat második köteténél, a kétkötetes kiadvány megnövekedett költségeit pedig nem tudtuk vállalni. A digitális technika alkalmazásával azonban ki lehet küszöbölni a fenti problémákat. A kötethez DVD-n mellékeljük az eredeti levelekről készült digitális másolatokat. Az ebből fakadó előnyök a kutatók szélesebb körének igényeit elégíthetik ki.

A kiadványt névalakmutatóval is bővítettük, a misszilisekben előforduló személy- és földrajzi névalakok kerültek ide.

A levelek átírását Abaffy Erzsébet, a latin részek helyességét Hegedűs Attila ellenőrizte. A névalakmutató elkészítésével F. Lánosz Éva segítette munkámat. Köszönöm fáradozásukat.

A forráskiadvány megírása során többször, többekkel konzultáltam. Ezúton szeretném megköszönni Juhász Dezsőnek, Koltai Andrásnak, Korompay Klárának, Pusztai Ferencnek, Vladár Zsuzsának, valamint Zsilinszky Évának, hogy tanácsaikkal, észrevételeikkel segítették munkámat.

Terbe Erika

I. Bevezetés

1. A kiadvány tárgya

A kötet tárgya Batthyány Ferencné Svetkovics Katalin 1538 és 1575 között keletkezett, eddig nagyrészt kiadatlan magyar nyelvű leveleinek közlése, bemutatása.

A levélíró személye nem tartozik a magyar történelem meghatározó személyiségei közé, de családi kapcsolatai, férje előkelő társadalmi helyzete révén a mohácsi vést követő évtizedek politikai, társadalmi változásainak szemtanúját és átélőjét tisztelhetjük benne. A levelekben egy főúri asszony élete, helytállása, öröme, bánata elevenedik meg: életmód, szokások, néha egy kis intrika, némi nagypolitika. Korrajz, fontos művelődéstörténeti adalékokkal, amelyek hasznos háttérinformációk a misszilisek vizsgálata során.

A 257 darab levélből álló irategyüttes a Nyugat-Dunántúl 16. századi nyelvállapotához, nyelvi jellegzetességeihez szolgáltat adalékokat. A misszilisgyűjteménynek legfőbb jellemzője, hogy a leveleket deákok írták, eltérő nyelvjárási sajátosságokkal, a levélíró „fej” kézírását pedig magyar nyelvű szövegből nem ismerjük. A sokféle kézírás ellenére a közel negyven évet felölelő levelezés meglepően egységes stílusú, igényesen fogalmazott, különösen a későbbi levelek érett gondolkodást tükröznek.

2. A misszilisek levéltári története

Batthyány Ferencné Svetkovics Katalin levelei a következő jelzetek alatt találhatóak:

FOND	JELZET	DB	ÉVKÖR
OL P1313 A hg. Batthyány család körmendi levéltára. Törzslevéltár	Acta Antiqua. alm. 1. lad. 1. no. 45.	1	1538
	Majoratus, lad. 35. no. 46: C.	1	1570
OL P1314 A hg. Batthyány család körmendi levéltára. Missiles	no. 3729–4116., 54725– 54726, 108133–108148	233	1538–1575
OL E185 Archivum familiae Nádasdy.	Missiles	22	1547–74

A Batthyány család misszilisei között fellelhető Svetkovics-levelek az 1534-től 1575-ig terjedő időszakot ölelik fel. Eredetileg 511 db latin, magyar és német nyelvű levél volt, jelenleg 404 db található meg, ezekből 233 db magyar.

A jelen kötet a korai misszilisek köréből megjelentetett kiadványok közül az egyik leggazdagabb anyagot mutatja be, noha nem tekinthető teljesnek. Nem tekintetem feladatomnak a teljes Svetkovics-levelezés közlését, csupán két nagyobb levéltári egység közreadását. Nem zárható ki, hogy szívós kutatómunkával néhány levelet sikerülne előkeríteni más családi levéltárakból, de a levélíró személye sem történeti, sem nyelvészeti szempontból nem indokolja a további keresgélést, nem tartom valószínűnek, hogy bárhonnán is előbukkanna egy saját kezű, magyarul írt levél. Az anyaggyűjtést nem terjesztettem ki az ország összes levéltárára, és külföldön sem folytattam kutatást. (Az Országos Levéltár családi levéltáraiban a szóba jöhető misszilisgyűjtemények ellenőrzése természetesen megtörtént.)

A család iratait a 16. század második felétől Németújváron, Rohoncon és Szalónakon őrizték. Az első rendezés még a 17. században megtörtént, Batthyány Ádám nevéhez fűződik. A 18. században az iratok egy része Körmendre került, ahol tovább rendezték, segédleteket készítettek hozzá. Itt lajstromozta 1751-ben Csepreghy Mihály levéltáros az Acta Antiqua gyűjteményt, majd később itt jöttek létre a máig is fennálló sorozatok: a hitbizományhoz tartozó birtokok iratait tartalmazó Maioratus, a hercegi család egyéb birtokaira vonatkozó Senioratus, és a főként kihalt családok iratait összegyűjtő Miscellanea. Az 1780-as évek körül Paulik János levéltáros Memorabilia címen létrehozott a családi iratokból egy olyan sorozatot, amelybe a birtokjogilag jelentéktelen, de köztörténetileg igen fontos iratok kerültek. Ez lett a körmenyi levéltár első és sokáig egyetlen olyan részlege, amely történészek által is kutatható volt (Iványi 1942: 3–5, Koltai 2000: 212, Zimányi 1962: 19). A levéltár korai kutatói közt találjuk Bél Mátyást és Rajcsányi Ádám kamarai levéltárost is. Az első tudós történész, aki a 19. század elején már személyesen is folytathatott kutatásokat a körmenyi levéltárban, Kovachich Márton György volt. Több évi próbálkozás után végül 1814-ben kapott erre engedélyt. A Memorabilia sorozatból lemásolt 316 középkori és 16. századi iratot Monumenta Diplomatica Batthyanyana címen önálló kötetben akarta kiadni. Ez lett volna az első forráskiadvány a Batthyány-levéltár anyagából, azonban a család nem járult hozzá a közléshez. A következő tudós kutatók csak az 1860-as évektől kaptak bebozósítást a levéltár anyagához, például a Memorabiliából gyűjtött okleveleket Wenzel Gusztáv (Iványi 1942: 5–6) is. A 19–20. század fordulójának évtizedeiben már számos kutató jutott engedélyhez: többek közt Nagy Iván, Fraknoi Vilmos, Thallóczy Lajos, Csánki Dezső, Czech János, Marczali Henrik, Hodinka Antal, Áldásy Antal, Szamota István. Ekkor már nemcsak a

Memorabilia, hanem a többi lajstromozott sorozat is megnyílt a kutatók előtt. A levéltár jórészt rendezetlen újkori iratainak első alapos munkát végző kutatója Takáts Sándor volt, aki 1906-ban fordult meg először Körmenden. A piarista tanár 1903-tól a képviselőház levéltárosaként működött, hivatalos feladata az 1790 és 1860 közötti magyar országgyűlésre vonatkozó levéltári anyagok összegyűjtése volt, de emellett más témakörökben is végzett kutatásokat. Főként a kora újkori magyar művelődés-, gazdaság- és hadtörténet érdekelte. Takáts Sándor vizsgálódásai számos újdonsággal szolgáltak annak köszönhetően, hogy – elsőként – a hatalmas és jórészt rendezetlen misszilis levélanyagban is kutatott (Koltai 2000: 213–218). 1910-ben a Magyar Nyelvben – álnéven – tudósított munkájáról: „Nem régebbe Batthyány Kristóf levelezését néztem át a körmendi levéltárban. Mintegy 10–12 ezer levélből áll, s majd mindannyi hozzá van intézve. Minthogy azonban a levelezés nincs pontosan rendezve, másoknak szóló levelek is találkoznak köztük, így pl. Batthyány Ferencnek és nejének több levele. Megjegyzem, hogy a levelek közül több százat bontottam fel. Úgy látszik, Kristóf úr nemigen volt kíváncsi a hozzá intézett levelekre. Több föl-bontatlan levélben 16. századi virágmagvakat is találtam, miket most próbaképpen elvetettek Körmenden.” (Ődöngő 1910: 229.) A feltáratlan gazdag anyagról Szily Kálmán is a Magyar Nyelvben tesz említést: „A magyarországi magán-levéltárak közt kétségtelenül a herceg Batthyányaké Körmenden leggazdagabb XVI. és XVII. századbeli magyar levelekben. A régi Batthyányak, dunántúli főkapitányok, tót és horvátországi bánok, nemcsak a hivatalos iratokat, okleveleket, birtokaikra vonatkozó irományokat, hanem a rokonaiktól, barátaiktól, alájok rendeltől vett leveleket is többnyire megőrizték. Tudományos folyóirataink, így a MNy. is (különösen Takáts Sándortól és Ődöngő Ábeltől), már sokat és sokszor hivatkoztak a körmendi levéltárban levő magyar levelekre, de száz meg százszorta több az olyan, a mit még senki nemcsak hogy föl nem dolgozott, hanem nem is látott, az olyan levelek, a melyek finom szalagokkal csomagokba kötve, három-négyszáz év óta eltemetve, várják a föl kutatást és kiaknázást.” (Szily 1916: 4.)

Új korszakot jelentett a Batthyány-levéltár történetében Iványi Béla munkássága, aki 1938-tól levéltárosként működött Körmenden. Az akkor hatvanesztendős akadémikus nyugdíjasként elvállalta a keszthelyi Festetich-levéltár és a körmendi Batthyány-levéltár gondozását. Iványi volt a első olyan levéltáros a Batthyány-anyag történetében, aki komoly történész tudással rendelkezett, és aki nemcsak az iratok megőrzését, hanem publikálásukat is fontosnak tartotta. 1942-től Körmendi Füzetek címen évente két füzetből álló forrásközlő sorozatot bocsátott útjára. Iványi idején megkezdődött a levéltár addig rendezetlen újkori anyagának rendbe tétele is. A helyi újság élénk figyelemmel kísérte Iványi tevékenységét, ő maga pedig beszámolt a munka során előkerült érdekes forrásokról, például Isvánffy Miklós, a Nádasdyak, Zrínyiek, Rákócziak leveleiről.

Az újabb értékes iratok felbukkanása ismét számos tudóst vonzott Körmentre: mások mellett Szekfű Gyula, Varjú Elemér, Mályusz Elemér (vö. Mályusz 1927: 92–94), Eckhardt Sándor folytatott adatgyűjtést. 1944 első felére elkészült a levéltár 1700-ig terjedő misszilis leveleinek rendezése. A levélíronként betűrendbe sorolt leveleket Iványi a Körmenti Füzetekben akarta közzélni. A második világháború azonban közbeszólt (Koltai 2000: 219–221).

1945 elején a kastélyban megszálló orosz csapatok hadikórházat, majd helyőrséget rendeztek be. Az elkövetkező időszak a levéltár anyagában szörnyű pusztításokat hozott. A katonák a „főlöleges” iratokat az emeletről a szeméttel együtt a kastélyparkba és egy kisebb udvarra szórták ki, illetve egy teherautóval a szomszédos Nádasd határába vitték, ott leszórták és felgyújtották. A szemétre kidobott iratokat a legkülönbözőbb módon használták fel: azokkal gyűjtöttak be a konyhán, a középkori oklevelek viaszpecsétjeivel csizmát fényeztek, a kötetek fedeléből csizmatálpbetéteket vágtak ki, a finomabb papírok pedig az árnyékszékre kerültek. A helybeliek közül többen kosarakban, hátizsákokban igyekeztek a plébániatemplom oratóriumába menekíteni a pusztulásra ítélt iratokat.

Hasonló sorsra jutott a kastélyhoz tartozó többi gyűjtemény is: a gobelineket és a szőnyeget ismeretlen nemzetiségű katonák szállították el, a fegyvertárat és a képtárat szétdúlták. A fosztogatásból a helyi lakosság is kivette a részét, a háború után évtizedekkel később is több doboznyi iratot tudott összeszedni a körmentiektől a helytörténeti múzeum. 1945. augusztus végén Kapossy János és Fügedi Erik, az Országos Levéltár munkatársai orosz tiszti kísérettel a kastély belső helyiségeiben helyszíni szemlét tartottak. Az egyik emeleti sarokszobában közel kétezer középkori oklevelet találtak, amelyeket egy teherautónyi más irattal együtt még aznap Szombathelyre, a ferences kolostorba vittek, másnap pedig a híres könyvtár anyagának felét Budapestre, az Országos Levéltárba szállították igeiglenes megőrzésre. Szeptemberben a további levéltári iratokat és a könyvtár visszamaradt részét a plébánia magtárába és kertészeti épületébe menekítették. A Körmenten el nem helyezhető iratokat Szombathelyre szállították, és ami a könyvtárból ott maradt, azt Budapestre az Országos Levéltárba. Később az egész könyvtári anyag az Iparművészeti Múzeumba került, a festmények – az orosz parancsnokság engedélyével – a Szépművészeti Múzeumba. Keleti István, a kultuszminisztérium megbízottja, 1947 folyamán még 66 kilogramm levéltári anyagot gyűjtött össze a lakosságtól. A gyűjtemény háború alatti sorsáról részletes beszámolót találhatunk a vonatkozó szakirodalomban (Balázs 1991; Bajzik 1998; Bognár 1998). A gyűjtemény tulajdonjoga is tisztázódott. 1947-ben még úgy látszott, hogy letétként állami múzeumba kerül az anyag, de 1949 után a letét jelleg, a család tulajdonjoga megszűnt.

A körmendi plébánia helyiségeiben maradt iratokat 1947 júniusában Keszthelyre, a Balaton Múzeumba szállították. A múzeum vezetői abban bíztak, hogy a Festetich-levéltárral együtt egy regionális kutatóbázis alapjait teremthetik meg. Az iratrendezésre Iványi Bélát kérték fel, aki a munkát nagyjából el is végezte: helyreállította a misszilisek rendjét, és egyetlen nagy időrendi sorozatba rendezte a nem jelzetelt 16–17. századi iratok zömét. 1953–1954-ben – több részletben – az Országos Levéltárnak a budapesti Szent István bazilika alatti pincehelyiségeibe szállították mindkét levéltárat. Ugyancsak ide került az 1945 óta Szombathelyen őrzött anyag is (Koltai 2000: 221–224, Zimányi 1962: 416–418).

A Bazilika pincéjében került sor 1954 és 1956 között a Batthyány-levéltár rendezésére, amellyel Zimányi (Mráz) Verát bízták meg. Zimányi Vera és munkatársai először helyreállították a lajstromozott iratsorozatokot, majd az Iványi által időrendi sorozatba állított jelzet nélküli iratok rendezéséhez kezdtek. Mivel addigra ennek a sorozatnak is megbomlott a rendje, Zimányi elképzelése alapján nem tartották meg az időrendet, hanem az iratokat proveniencia és típus szerint tárgyi csoportokba rendezték (urbáriumok, leltárak, számadások stb.). 1956-ban már nagyjából készen állt a levéltár mai szerkezete, kora ősszel a 16–17. századi iratokat felszállították az Országos Levéltár várbeli épületébe. Itt történt az egyes iratsorozatok finomabb rendezése és jelzetelése, majd a fontosabbak a fotóosztályra kerültek filmezésre. Októberben kitört a forradalom, és az orosz bevonulást követő harcok ismét csak nem kímélték a levéltár anyagát. 1956. november 7-én reggel az Országos Levéltár belövést kapott, és a raktárnak az a része, ahol a családi levéltárakat is őrizték, kigyulladt. Szerencsére a Batthyány-levéltár jelentős része még a Bazilika pincéjében volt, a Várba felszállított anyag legértékesebb részei (urbáriumok, utasítások, leltárak, földesúri famíliára vonatkozó anyagok, török vonatkozású iratok) éppen a fotószobában voltak. A kiégett raktárban a lefotózott urbáriumok, számadások és azok a vegyes és töredék iratok voltak, amelyeket nem lehetett besorolni az irattípusok szerint felállított rendbe. Ma ezek alkotják a „Vegyes, rendezetlen, égett iratok” elnevezésű sorozatot.

1957 folyamán folytatódott a Batthyány-levéltár rendezése. A 16–17. századi misszilis leveleknek még 1945 előtt Iványi Béla által kialakított rendjét Fekete Nagy Antal ellenőrizte. Ugyancsak ő rendezte és látta el segédlettel a 18–20. századi missziliseket is, és ekkor rendezték a 18–19. századi iratanyagot is. A munka lezárultával elkészült a levéltár repertórium, amely 1962-ben jelent meg.

3. A Svetkovics-levelek kutatástörténete

A Batthyány-levéltár történetéből tudható, hogy a misszilisgyűjteményben jó ideig nem lehetett kutatni. Ennek csak egyik oka a levéltári rendezetlenség, valójában a tulajdonosok attól tartottak, hogy még a 19. században is középkori alapokon nyugvó birtokjogi helyzetet egy váratlanul előbukkanó irat hátrányosan megváltoztathatja. (Annak idején Kovachichot is ilyen megfontolásból tartották távol a főúri, püspöki levéltáraktól [Koltai 2000: 213].) Sokáig csak a Memorabilia sorozathoz engedték a kutatókat, az ugyanis ebből a szempontból „ártalmatlan iratokat” tartalmazott.

Az 1906-ban Körmendre érkező Takáts Sándornak már csak az anyag rendezetlensége jelenthetett volna akadályt. Takáts azonban kitartó munkával – 1906-tól kezdve két évtizeden keresztül – hatalmas mennyiségű iratot nézett át. A Svetkovics-levelekből is igen sokat publikált a Magyar Nyelv számaiban: az Ödöngő Ábel, Tabakos Ádám nevek, illetve a Dr. T.S., dr. T.S., T.S., -T-S monogramok Takáts Sándort rejtik (MNY. 1910: 229, 1911: 320, 1918: 15, Ödöngő Ábel néven MNY. 1910: 131–133, 231–232; 1913: 129, 329; 1914: 368, 453; 1916: 181, 298; Tabakos Ádámként MNY. 1909: 280.) Számos történeti, művelődéstörténeti témájú könyve jelent meg, amelyekben hosszabb-rövidebb részleteket közölt a levelekből, vagy az ott olvasottak tartalmát fűzi saját gondolatai közé. A Régi magyar asszonyok (Bp., 1914), Magyar nagyasszonyok (1–2. Bp., 1926) és a Rajzok a török világból (1–3. Bp., 1915–17) című könyveiben meglepően sok Svetkovics-levélrészlet köszön vissza. Ezek a kötetek, különösen a női életpályákat bemutató fejezetek, mai szemmel olvasva romantikus, regényes adaptációnak tűnnek, az érdeklődő nagyközönségnek címezve, nem pedig tudományos életrajzok. Takáts levéltári közlései közül csak keveset lehet nyelvészeti vizsgálódásra felhasználni. A Magyar Nyelv hasábjain publikált levélrészleteket többnyire betűhűen közli, de a forrásokban gazdag könyvek a Fejérpataki-féle szövegátírási gyakorlatot követve, modern helyesírással közlik a leveleket. Mégsem lehet teljesen elvetni ezeket a közléseket sem. Összevetve az eredeti szövegekkel látható, Takáts valóban olvasta ezeket a leveleket, és ugyan nem betűhűek az idézett részletek, de mindenképpen szöveghűek. A dátum alapján azonosítható helyeken valóban azt a szöveget találjuk, mint amit Takáts közölt. Olyan esetekben, amikor nem elsődleges szempont a nyelvi megformáltság, vagyis a vizsgálódás tárgya nem a **hogyan?** hanem a **mit?**, számba vehetjük az itt közöltek is, de a hitelesség érdekében ajánlatos egy rövidke megjegyzésben utalni a forrás jellegére. Ez különösen a történeti szociolingvisztika témakörébe tartozó elemzéseknél képzelhető el: például a megszólítás és az említés formáinak tanulmányozása nem betűhű forrás esetében is elvégezhető. Ezen kívül a leve-

leket kísérő jegyzetapparátust is lehet bővíteni az innen szerzett ismeretekkel; ne feledjük el, a tudós még eredeti állapotban, hiánytalanul látta az iratokat.

Takáts Sándor egy sajátos „örökséget” is hagyott az utókorra. A Régi magyar asszonyok című könyvében Batthyány Ferenc bán feleségének Bánffy Katát teszi meg. A tíz évvel későbbi bővített változatban, a Magyar nagyasszonyok kötetében Bánffy Katától, mint Batthyány első feleségétől, az 1560-as évek közepén könnyes búcsút vesz: „A XVI. század egyik legnagyobb és legkiválóbb asszonya szállt vele a sírba. Örök kár, hogy pompás és szellemes leveleinek a legnagyobb része elveszett. Sem ő, sem az ura nem őrizte meg leveleit. Csak Nádasdy Tamás és Batthyány Kristóf rakosgatta el a hozzájuk írottakat.” Majd Batthyány Ferencről szólva így folytatta: „S vén korára másodszer is megnősült. [...] Második feleségét is Katusnak hívták. Ez is kiváló asszony volt. Ennek már egész sereg magyar levele maradt ránk. Ő csak néhány évig élt Batthyány Ferenc urammal. Azután élte fogytáig özvegységben tölté napjait.” (Takáts 1926: 196.)

A levelek és más levéltári források tanúsága, valamint a geneológiai szakirodalomból megismerhető családtörténet nem támasztja alá Takáts azon vélekedését, miszerint Batthyány Ferencnek két felesége volt. Elfogadva a szikár tényeket, rögtön adódik a kérdés, hogy került ide Bánffy Kata, és miért gondolta a szerző, hogy Svetkovics Katalin csak a második felesége volt a bánnak?

Alsólindvai Bánffy Katát Nagy Iván tette meg Batthyány Ferenc első feleségének családtörténeti munkájában (Nagy 1: 241–242). Ezt a téves adatot vette át Takáts Sándor. Először a Régi magyar asszonyok című kötetében (Takáts 1914: 42–58), később a Magyar nagyasszonyokban (Takáts 1926: 155–196) meglehetősen idillikus képet rajzol róla: „Csupa szív, csupa lélek ő. Őszinte és nyájas mindenkihez; igazságos, darabosság nélkül; tiszta, mint a kéklő ég. Minden érzését, minden gondolatát föltárja s míg a lélek tart benne, érzései nem változnak. Hű marad szeretteihez, hű marad nemzetéhez. Sohasem fut az egyiktől, hogy a másikhöz láncolja magát. Nem barátja a sokfelől színező szép szónak. Egyszerű lelke szólal meg keresetlen szavaiban és szavai karöltve járnak tetteivel” (Takáts 1926: 175).

Nagy Iván azonban időközben rájött tévedésére: Bánffy Kata egy 17. századi Batthyány Ferencnek volt a felesége, aki a család egy távoli ágához tartozott (Nagy pk.: 113). A pótkötetben a valós viszonyoknak megfelelően korrigálta a hibát (Nagy pk.: 109), Takáts viszont nem vette észre ezt a módosítást.

Adódhat a kérdés, hogyan létezik, hogy a levelekből nem jött rá a félreértésre? Takáts működése idején a misszilisanyag rendezetlen volt – Iványi készített segédletet hozzá 1938 után –, valószínűleg csak a saját kutatásaira hagyatkozhatott, amelynek körülményeiről így ír Thallóczy Lajosnak: „Nem oly könnyű ám Körmenden kutatni. Én két hétnél tovább dolgoztam reggel hét-

től estig, néha még este is lámpánál. Más ember ugyanazt az anyagot egy hónap alatt sem bírná átnézni. Aztán 4–5 nap múlva kinézik onnan a kutatót.” (Koltai 2000: 218.)

Az utolsó levél, amit Takáts szerint Bánffy Kata írt, 1563. január 22-i keltezésű, címzettje Batthyány Kristóf. A levél ma is megtalálható, a no. 3887 jelzet alatt, a kiadvány 33. levele [csakugyan nem sok levél maradt a korai időszakból!]. Takáts nyilván az aláírások alapján tájékozódott, és eddig a következő formulákat olvashatta: *Catherina Batthyany, Catherina Magnifici domini francisci de Batthyany consors etc.* 1565 nyarán feltűnik egy új változat: *Catherina Schuetkowÿth Magnifici dominj francisci de Battÿan etc. consors etc.* (39.), *Catherina Schwetkowÿtz Magnifici dominj francisci de Battÿan etc. consors* (40.). Habár ezt követően is visszatér a *Catherina Batthyany* aláírás, de ettől kezdve már nyilván az „új” Katalin nevének könyvelői el, amit megerősíthet az 1567. január 12-én kelt levél zárása: *Chatherina Battÿanjÿ Magnifici quondam domini francisci de Battÿan Relicta* (45.), vagyis a megszokott formula, és az „özvegy” jelölés. Férje halála után általában a Svetkovics nevet használja Kata asszony a Batthyány helyett: például *Chaterina Swetkowÿch quondam Magnifici dominj francisci de Bathÿan relicta* (55.).

Nos, beláthatjuk, ha valaki csak az aláírásokra hagyatkozhat, könnyen elfogadja a (téves) genealógiát (vagy éppen igyekszik megtámogatni a fellelt adatokkal). Van azonban egy irat, méghozzá a legkorábbi az itt közöltek közül, ami minden kétséget eloszlat Batthyány Ferenc feleségeit illetően. Ez nem más, mint Svetkovics Kata kötelezvénye 1538. április 8-ai keltezéssel. A levélhez, mint írott nyelvi produktumhoz nincs sok köze Batthyánynénak, hivatalos irat, nyilvánvalóan jogtudó deák írta. Attól válik érdekessé, hogy Svetkovics Katalin saját kezű aláírása látható az alján: *katerina scwekobigy [!] her franczyskus von battyan etc gemahell manu propria*. Az irat a Törzslevéltár Acta Antiqua. alm. 1. lad. 1. no. 45. jelzet alatt található – a misszilisgyűjteményt kutató látóköréből kiesve –, csak jó néhány év múlva, 1950-ben figyelt fel rá Iványi Béla, és közölte a Magyar Nyelvben (1950: 185–186) [vö. 1. sz. melléklet].

Takáts Sándor tévedése tulajdonképpen csak a Középkori leveleink 1541-ig című kötet összeállításánál derült ki (vagy legalábbis a szakirodalomban nincs korábbi nyoma). A gyűjteményben öt irat fűződik Svetkovics Katalin nevéhez, az adatgyűjtés során derült ki a szakirodalom ellentmondása. A kötet egyik szerkesztője, Papp Lajos meg is említi az esetet, mint a sajátos névváltoztatások egyik példáját (Papp 1993: 260).

A takátsi hagyomány meglepő módon a mai szakirodalomban is jelen van. Takáts Sándor tévedését még csak meg lehet magyarázni, de azt, hogy mostanában is megjelennek kiadványok, amelyek tovább éltetik ezt a hibás adatot, már nehezebb. A Vida Tivadar szerkesztette „Szerel-

mes Orsikám ...” című kiadványban Grynaeus Tamás ezt írja: „Föltevésünket alátámasztja Batthyány Ferencné Bánffy Kata még 1547-ben, Nádasdy Tamásnének írott, Takáts Sándor által közölt levelének részlete ...” (Vida:1988: 298).

Különösen fájó olyan kiváló történész munkában találkozni a tévesztéssel, mint Tóth István György: Mivelhogy magad írást nem tudsz című művelődéstörténeti monográfiájában: „A gúnyos célzás Batthyány Ferencné Bánffy Katára vonatkozott, aki ezek szerint nemcsak jól írt, de minden fillért számon tartott” – jegyzi meg a szerző Nádasdy Tamás és Kanizsai Orsolya levélváltása kapcsán (Tóth I. Gy. 1996: 140). Az idézethez tartozó jegyzet egyéb meglepetéseket is tartogat: „Takáts Sándor: Batthyány Ferencné Bánffy Kata. In: Régi magyar nagyasszonyok. [sic!] Bp., 1914. 30–58. (vö. Takáts Sándor: Régi magyar asszonyok. Bp. 1914. és Magyar nagyasszonyok Bp. 1926). A félreértés ráadásul egy levéltári hivatkozással tovább terebélyesedik: „A Batthyány-levéltár Bánffy Kata [sic!] egy olyan levelét őrzi, ahol az asszony nevét az írnok írta le, az m. p. rövidítést azonban cikornyás kézjeggyé bővítve, már a főrangú asszony írta, tehát jól tudott írni. MOL P 1314. Batthyány cs. lt. Missiles 1785. sz. é. n.” (Tóth I. Gy. 1996: 279)

Iványi Béla, a kiváló történész-levéltáros forrásközlése megfelel a tudományos elvárásoknak: betűhív, pontos és megbízható. Először 1941-ben közölt nyelvemlékeket, köztük Svetkovics-leveleket is (Iványi 1941: 200–206, 275–283, 350–356), majd 1943-ban A két Zrínyi Miklós körmendi levelei címmel megjelent forráskiadvány, amelyekben gyakran esik szó Batthyányné Svetkovics Katalinról (Iványi 1943). 1942-től jelentetett meg Körmendi Füzetek címen egy évente két füzetből álló forrásközlő sorozatot. Ebben látott napvilágot a Memorabilia-sorozat jó néhány irata, és missziliseket is kiadott (Iványi 1944). Az 1945 utáni években, amikor a szétzilált levéltárat nem lehetett kutatni, a korábbi, körmendi jegyzeteire támaszkodva publikált (MNy. 1947: 157–160, 1950: 184).

A legutóbbi forrásközlés az RML. Középkori leveleink 1541-ig kötetben található, öt darab 1541 előtti Svetkovics-level (Hegedűs–Papp 1991: 367–369, 375–381, 386–388, 596, 609) került be a kötetbe.

A Batthyány család levéltára, és különösen annak misszilisgyűjteménye 1957 után keresett fond lett, sok kutató használta, számos történeti, művelődéstörténeti, nyelvészeti munka született belőle. Igaz, csak közvetve érintik munkámat, de fontos adalékokat találtam ezekben a Batthyány család történetéhez, a levelekben emlegetett személy- és település nevek, birtokrészek azonosításához.

Legfontosabb forrásaim a levéltár rendszerezőjének, Zimányi Verának gazdaság- és társadalomtörténeti munkái, a németújvári és rohonc–szalónaki uradalmak urbáriumain alapuló két monográfia (Zimányi 1962, 1968).

A Batthyány-levéltár missziliseinek módszeres nyelvészeti feltárását E. Abaffy Erzsébet kezdte az ötvenes években: Levél Batthyány Boldizsárhoz (Abaffy 1955), Akács István huszonhárom levele a XVI. századból (Abaffy 1956), XVI. századi levelek a Dunántúlról (Abaffy 1960), Chernel Tamás ítélmester magyar nyelvű levelei a XVI. századból (Abaffy 1966), Dunántúli misszilisek a XVI. századból (Abaffy 1968), XVI. századi dunántúli misszilisek helyesírásáról (Abaffy 1969).

A levéltár összes 1541 előtti magyar nyelvű iratát is tartalmazza a már említett Középkori leveleink [1541-ig], jelentek meg 17. századi forrásközlések például Batthyány Ferencné Lobkowitz Poppel Éva leveleiből „Im küttem én orvossagot” címmel (Kincses 1993), és én magam is közöltem néhány iratot (Terbe 1997, 1998, 2000).

II. A levelek gyakori szereplői és helyszínei

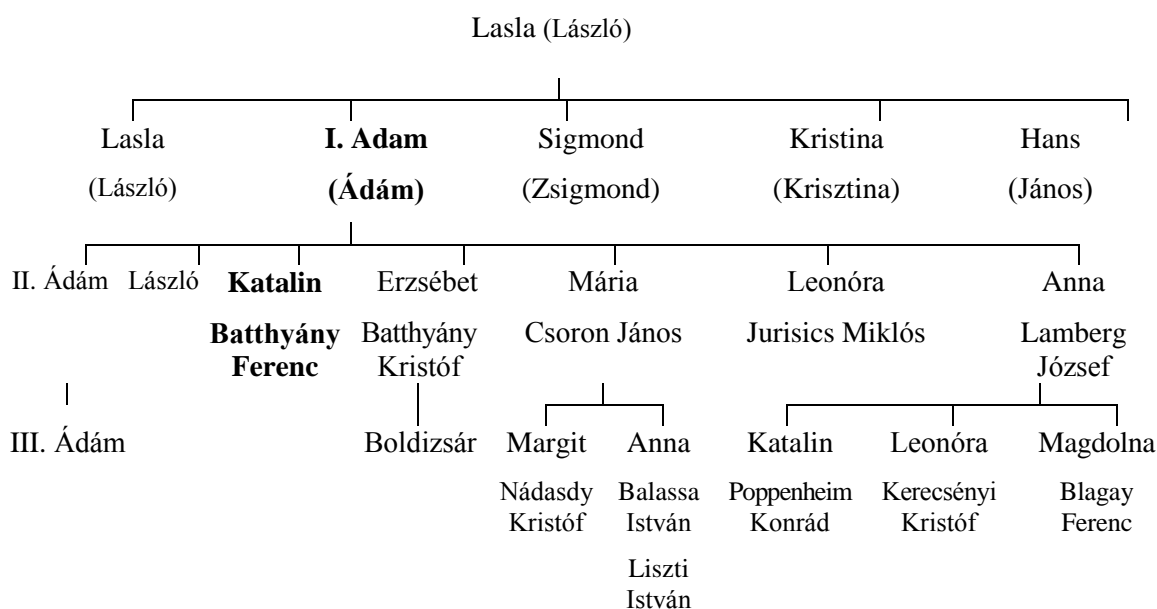
1. Svetkovics Katalin és családja

Amint a szakirodalom áttekintéséből kiderült, már az a tény is bizonyítást kívánt, hogy Svetkovics Katalin volt Batthyány Ferenc egyetlen felesége. A magyar történetírásban ismeretlen család kiterjedt rokoni kapcsolatokkal rendelkezett, főként nőtagjai révén. A szakirodalom szerint szlavón származásúak. Egy érdekes egybeesés talán kiindulásként szolgálhat az eredet kérdésében: létezik egy Zágrábtól délnyugatra található település, *Cvetković*. Felvetődhet, hogy esetleg ennek környékéről származtak és vették fel nevüket (vö. *cvet* ’virág’, *svet* ’világ’). A vélt összefüggés bizonyítása még várat magára, de elgondolkodtató, hogy ugyancsak Zágráb megyében található *Zrin*, *Blagaj* települések (vö. *Zrínyi*, *Blagay* családnevek).

A család kapcsolatrendszere horvát és krajnai rokonságot mutat, Batthyányné egyik 1569-ből származó mondata is ezt erősíti: *Az mjnemeo horwath zoth k: Ennekem Jrth Annak en Jgen Newettem* (163.).

Az alábbiakban bemutatom a család leszármazásának egyszerűsített rajzát, az eredeti táblákat a kötet végén található Mellékletben (2. sz.) lehet megtekinteni.

A Svetkovics család egyszerűsített geneológiája

A Svetkovics család geneológiájára, különösen a korábbi időszakra vonatkozóan több érdekes adatot találunk Siebmacher alsó-ausztriai kötetében (Siebmacher 1901–1919. 290–291.[részletesen lásd a 2. sz. mellékletben]): 1467-ben Stefan Svetkovics és bátyja György címerbővítést kap Mátyás királytól (a Batthyány-levéltárban fennmaradt geneológiában *Lasla* [László] szerepel). Fiai: Zsigmond (= *Sigmond*) (†1511), János (= *Hans*) (†1516), *Adam* auf Karlstein (†1515, Bécs), Svetkovics Katalin apja. Svetkovics I. Ádám első felesége Anna (†1502. ápr. 18.), második felesége (Katalin anyja) Frangepán Katalin auf Neustettenberg (†1534. jún. 28.). Anyja második férje (1516) Perényi I. Gábor (említik 1471, †Mohács, 1526. aug. 29.).

Báró von Mitterburg Svetkovics Katalin születését 1502 utánra (1505–1510?) datálja.

Testvérei: Svetkovics László (= *Lasla*) auf Neustettenberg und Grafeneck, lovag (1502 előtt–Bécs, 1541. okt. 8.); II. Ádám auf Neustettenberg, Grafeneck und Dorna; Anna (†1552. február 16. után), férje Josef von Lamberg Frherr auf Ortenegg und Ottenstein (†1554. február 20., Laibach); Erzsébet, férje Batthyány Kristóf (†1570); Brigitta (†1559, Bécs), férje Leonhard Kälberharter auf Grafenwörth und Strannersdorf (†1554. december 5.).

A források is megőriztek néhány érdekesebb mozzanatot a család történetéből: a legkorábbi 1522-ből származik, Herbert Gáspár kapitány és helytartó írja Dietrichstein Zsigmondhoz, utasítsa Szvetkovics Ádámot bizonyos pénzek kifizetésre (MHHD. 31.: 56); Mária királyné Macedoniai Miklóshoz írja 1523. november 30-án Pozsonyból, hogy Katalin udvarhölgyet Batthyány Ferenc királyi pincemesterhez adja feleségül, és az esküvő 1524. január 20-án lesz (Iványi

1942: 52)¹; 1526. szeptember 18-án Zsigmond lengyel király Batthyány Ferenchez címzett levelében Swekewitz [!] Ádám özvegyét emlegeti (Iványi 1942: 73); 1527. május 9-én egy kölcsönügyletben ismét Swekewitz [!] Ádám özvegyéről van szó.

Az Országos Levéltárban is található több leszármazási tábla (P 1313 A hg. Batthyány család levéltára. Törzslevéltár. 56. cs. lad. 35. no. 17. [az egyes családtagoknál kereszt jelöli, ha már valaki nem élt az iratok készítése idején]). A Siebmacher-féle geneológiával összevetve látható, hogy a család korai történetéről viszonylag kevesebb adatot közöl, viszont a későbbi leszármazottakat elég jól ismeri. A Batthyány-levéltárban található, különböző időben készült geneológiák eltérő részletességgel tárgyalják a rokoni viszonyokat.

Ezek a geneológiák a család alapítójának Svetkovics Lászlót tekintik, akinek öt gyermekéről tesznek említést: *Lasla*, vélhetően még gyermekkorában meghalt, nem minden családfa tesz róla említést); *Adam*, *Sigmond*, *Kristina* és *Hans* (nem volt felesége). Ádám népes családjához tartozott Batthyányné. A testvérei közül többeknek csak a nevét említik: *Klara*, *Lassla*, *Karl* (a nevek írásmódjában a genealógiákban megtalálható formát használtam).

Leonóra Jurisich Miklós első felesége volt, de nem tarthatott sokáig a házasság, a szakirodalom inkább Dersffy Potenciát és a tőle született, fiatalon meghalt gyermekeit ismeri (Csoma 1887: 184–185). A korai házasság tényét több adat is megerősíti, például ez a megjegyzés: „Jurisich halála után Kőszeg idegeneknek jutott zálogbirtokába, a bárói cím pedig sokkal későbbben ifjabb Jurisich Miklósról és ennek örökösére ruháztatott, sógorának Svetkovitz Ádámnak 1567-ben beadott folyamodványára” (Chernel 1877–1878: 44).

Svetkovics II. Ádámot 1522-ben említik (vö. MHHD. 31.: 56), fia, III. Ádám, többször és többeknek segített a családban, udvari tanácsos volt Bécsben. Az egyik geneológiai táblázat megjegyzéséből a halála időpontját is tudjuk, 1570. október 1. Ezt a dátumot erősíti egy forrás is, özvegye, Svetkovics Johanna 1570. október 8-án Mitterburgból (Pazin) közölte Svetkovics Erzsébettel férjének halálhírét (P1314 no. 39335). (Úgy tűnik, Mitterburg [mai nevén Pazin, olaszul Pisino, Horvátországban található, az Iszriai-félsziget belsejében], családi tulajdonban volt már korábban is, Siebmacher Svetkovics Katalint Mitterburg bárónőjeként említi.)

¹Történész lektorom, Koltai András hívta fel figyelmemet arra, hogy Forgách Ferenc krónikája is (1866: 350–351) is említi a házasságot. Forgách azt írta: Batthyány Ferenc „ab Ludovico rege Német-Ujvaro et Salonoco amplissimus arcibus ditatus, nam ex gynaeceo uxorem duxerat germanam, ex obscura familia, equestribus ludis celebris in aula habebatur, quum et staura magnus et viribus corporis praepolleret”. (Vladár Zsuzsa fordításában: „Lajos király Németújvár és Szalónak várával gazdagította, igen vagyonossá tette, ugyanis az udvarhölgyek közül egy kétes családból származó, vele közeli rokonságban lévő nőt vett feleségül. Gyakran vett részt az udvarban lovagi tornákon, mivel nagy termetű volt, és kitűnt testi erejével.”) Forgách mellett Szerémi György is foglalkozik az udvari élettel, mindkettőnek elég rossz véleménye volt Mária királyné udvarhölgyeiről. Szeréminél olvashatjuk: „Nemde Mária királyné bordélyházzá tette a várat udvarhölgyeivel.” (Szerémi 1961: 104)

Annát, „kinek már az apja is a Jagellók udvari szolgálatában állott”, Anna királyné udvarhölgyét 1537-ben Lamberg József krajnai helytartó, a királyné udvarmestere vette feleségül (MHHD 28: CLXXX–1). A Lamberg család Németországból származik, Bajorországban, Morvaországban, Ausztriában és Magyarországon is van ága (Nagy 7: 16–17). Lamberg József Mohács előtt is vitézkedett Krajnában, 1530-ban például követségbe ment Jurisich Miklóssal. Ismerte a szlavón és horvát viszonyokat, beszélt a nyelvükön és magyarul is tudott. Magdolna lányuk Blagay Ferencsel kötött házasságot. A levelekben gyakran felbukkan Blagayné a fiaival, Györgygyel és a fiatalabb Istvánnal (Nagy 2: 117–118). Úgy tűnik, főként Blagay István nevelésében vállalt szerepet Batthyányné: 1555: *Towaba, Blagayne azzonyom Mynd fyawal tegnap ide Jwth* (19.); 1567: *Blagayne Azzonyom hozoth Nekem ket gyermekeket ide. mastis ith Nalam Vagion mynd w maga ket fiaual Egyetemben* (61.); 1568: *Nem twggjok Mychoda Betegseg vagyon Rajtok. Ha szynthe el akarnankys Menny Nem mehetwnk Mertt az kys Blagay Jgen Beteges* (86.); 1569: *Az kys Blagaytt .k. szerezne az kyalj fyaj kozjbe az kys herchegek kozybe hogj Jachnek koztek* (129.). Másik lányuk, Lamberg Leonóra, Kányaföldi Kerecsényi Kristóffal (vö. Abaffy 1968: 55–59) kötött házasságot 1571. február 4-én. A házasságkötés pontos idejéről Svetkovics Katalin értesíti az 1571. január 20-i keltezésű levelében Batthyány Boldizsárt, valamint meghívja feleségével a kézfogóra (P 1314 no. 108139). Lamberg Katalint Pappenheim Konrád, a német-római birodalom marsallja vette feleségül. Pappenheim befolyásos pozícióját kihasználva, többször is segített a család ügyeinek intézésében. Például 1568-ban Batthyány Kristóf öt javasolja az egyik olyan személynek, akik „wthett az .k. anyjat [Svetkovics Erzsébetet] szabadon Megh fedhessek ha az fogadast Megh Nem allana,” (88.).

Svetkovics Mária Devecseri Csoron János kapitány felesége lett, aki egy dunántúli vagyonos családhoz tartozott, apja Csoron András, 1564-ben veszprémi főispán. A család birtoka volt Ugod, Egervár, Jánosháza, Lesence, Tomaj, Füred, valamint falvak Zala megyében. Házasságukról Takáts Sándornál olvashatunk: „Feleséget is a királyi udvarból vett magának. Ugyanis nemes Svetkovics Mária, aki gyermekségétől fogva a királyné udvarában, a királyi lányok mellett növekedett fel, 1545-ben eljegyezte magát Csoron Jánossal. Ferdinánd király ez alkalommal hozományul 500 forintot rendelt a magyar harmincadok jövedelméből Svetkovics Máriának hosszú és hű szolgálatai fejében.” (Takáts 1926: 263). Két lány maradt utánuk, Margit, aki Nádasy Kristóf felesége lett (ő Nádasy Tamás testvére), és Anna, akinek az első férje Balassa István, a második Liszti István (Nagy 3: 183.; B. Mednyánszky 1885: 188–189).

„*Thwgÿa .k. hog my harman Marÿazzonnal es Erseboth Azzonÿommal eg ember germekÿ vagonk*” (18.) – írja Kata asszony Batthyány Kristófnak. Úgy tûnik, ők hárman szorosabban is összetartoztak.

Svetkovics Erzsébet Batthyány Kristóf felesége lett, de házasságuk nagyobb részét perben-haragban töltötték. Több mint hatvan levél maradt fenn Svetkovics Erzsébettõl (no. 4705–4769), így viszonylag sok mindent „elsõ kézblõl” tudhatunk meg. A civakodásnak a fiatalon kötött házasság is oka lehetett. 1568-ban ezt írja nõvérének: „*keddeth kerem Mÿnth szerelmes azzonÿomatt Nenemett kd thekenche Az Jsthenth es az Jgassagott, es az En gyermeksegemben valo ell adasth*” (no. 4735). A fennmaradt levelek jelentõs része foglalkozik a házaspár viselt dolgaival. Talán már a kezdetek sem voltak gondmentesek. Takáts Sándor még olvashatott egy levelet 1534. február. 28-i keltezéssel, amelyet Batthyány Ferenc írt Kristófhoz: „*Mátkádat, Erzsébetet negyed napi hideg leli abbéli bánatjában, hogy haza nem jõsz. Ha haza jönnél, azt mondja, hogy azonnal elhagynája.*” (Takáts 1926: 171.) Késõbb nõvére, Katalin is próbálta békíteni a feleket, nem sok eredménnyel. 1561: „*Bÿzon azt ighen kÿwannam es akarnam, hoga egzer megh bekewlhetnetek az ew Attiafÿawal, kÿ isten eleotis kedwes wolna, Mert az wgian ighen Jsten ellen walo dologh, hoga illÿ nagi gyewleolsegghele es haraggal Ennÿ Jdeigh waÿtok egi máshoz, Kÿrewl bÿzon nagi Zamot adthok tÿ az wr isten eleot, Mert affele dolgot az wr isten ereossen Mÿnnÿaÿwnknak tÿltia, Es az, az ew legh Nagiob es feoÿeb parancholattia, hoga egi maast tÿzta zÿwbeol zeresseok, es wgi lezewnk az nagi istennek kedwebe, Ha Ktêk eddigh bekewel laktanak wolna, talan wolnanak most Battianÿ Nemzetbeliek Nekewnk hatan wagi Niolczan. Azert jÿdeie wolna ÿmmaron egizer weget wetnÿ az sok haragnak, es k. az ew attiafÿawal megh egienessewnlj, Azert kdêt enÿs kerem, hoga .k. gondollia megh magat, es keresse olÿ wthath, hozzaia, hoga megh bekewllÿetek, es isten Zerÿnth bekewell ellÿethek*” (30.) A háborúságban Erzsébet sem vétlen, mint ahogyan Svetkovics Katalin Batthyány Boldizsárhoz írt levelébõl kiderül, 1568: „*Nemÿs djcheretes Az mÿtt chelekeszÿk, de Nem twdom mÿtt kellÿen mmar gondolnom Es mÿwel Vegÿem Eleÿtt az w megh gondolatlan chelekedetÿnek, hanem Jm megÿs az .k. Jrasa szerent, Jrok Nekÿ ha fogh hasznalnÿ Jo, hol Nem, az vtan Bekesegett hagÿok Nekÿ, Mertt Nem twdok mÿtt sem gondolnÿ sem szolnÿ.*” (96.) Viharos házasságukkal a király is foglalkozott. II. Miksa 1565. március 13-án Batthyány Kristófhoz írt levelében közli, hogy a házastársak közti béke és egyetértés helyreállítás érdekében kiküldte Draskovics György zágrábi püspököt, Zrínyi Miklós tárnokmestert, dunántúli fõkapitányt és szigeti kapitányt és Bayspracht [Weispriacher] Jánost, akik meghallgatásukra idõt és helyet tûztek ki, hogy ha lehet, a viszályt kiegyenlítsék (Iványi 1942: 117).

1565. május 13-án ismét levelet ír II. Miksa Kristófhhoz, mivel a közte és felesége közti viszály elintézésére kiküldött főbb férfiak bizottsága előtt nem akart megjelenni. Nem tűri tovább, hogy a köztük fennálló viszály és kölcsönös gyűlölet tovább tartson, meghagyta tehát Oláh Miklósnak [esztergomi érseknek], amikor Magyarországra megy, tűzzön ki tárgyalási határidőt, erre a feleket hívja meg, mert a viszályt nem kívánja tovább tűrni. (Iványi 1942: 118).

Svetkovics Katalin Batthyány Ferencsel kötött házasságából nem született gyermek, de környezetében mindig volt egy-két vendég fiatal, akiket szüleik tanulni, művelődni adtak a Batthyány házaspárhoz. Azt, hogy a gyermekek milyen módon kerülhettek főúri udvarokba, a Zrínyi lányok példája jól illusztrálja. 1561. június 20-a környékén meghalt Zrínyi Miklós első felesége, Frangepán Katalin. Néhány hónappal később, október 20-án Csáktornyáról Zrínyi ezt írja: „*Az te kegyelmed akarattya zerjnth, es azzonyom ew naghsaga parancholattjara im oda kyltem harom leanyomath* [valószínűleg Orsolya, Borbála és Margit, de az is lehet, hogy Dorica is köztük volt, Batthyány Boldizsár későbbi felesége] *naghsagodhoz, aggya isten hogh mjnd ew welek es az tewb ghermekymmel meg zolgalhassonk ty keghelmeteknek, hogh mastanj keserewsegenkbe es zyksegenkbe te keghelmed azzonyommal ew naghsagawal eghetemben mj hozzank illyen jowal waghon. Azert en mjnd ezeket mjnd a tewbyth ty Naghsagtoknak ayanlom es kerem, hogh te keghelmed azzonyommal eghetemben oktassatok, es tanyttjatok ewketh, hogh az Annjok nyomat kewessenek, es annak jo hyreet neweeth wysellenek. Mastan nem twttam myth kellett volna welek adnom. Azzonyom ew Naghsaga meg latwan mj zyskegek lezen, irjon es meg zereztetem.*” Külön cédulán fiairól is szól, valószínűleg Györgyről és Miklósról: „*Az keth ffyamates oda zomzedsagba kyltem Wereswarra, mert Bechbe azt monghak hogh halnak, es nem mereem oda kyldenj ewketh, kegyelmed nekjyek, es zolgalnak kegyelmednek.*” (Iványi 1943: 48–49).

Egy másik alkalommal „közös” gyerekeükről, Blagay Györgyről ír Kanizsay Orsolyának: 1568: „*vagyon kēnek itt Nalam egy fya ky nekemys fjam Blagay ferench fya, ky kēnek Eremest szolgal Mjnt Byszodalmas aszonjanak*” (95.)

Megtévesztő lehet, hogy a rokonság ifjabb tagjai, vagy azok a fiatalok, akik nála nevelkedtek, *anyámként* említik, és ő is a *fiam, lányom, gyermekem* megnevezéseket használja.

Halála pontos időpontját sem ismerjük: az utolsó levele 1575. március 25-én kelt (257.), de a levétárban megtalálható Bagody András és Oroztoni Miklós – Batthyányné szolgái –, 1575. április 19-ei levele Batthyány Boldizsárhoz. A beszámoló szerint Batthyányné rosszul van, de még tud magáról, a levélírók kérik, hogy engedje el feleségét, Batthyányné Zrínyi Doricát a haldokló meglátogatására (P 1314 no. 1378).

2. A Batthyány család története és Batthyány Ferenc

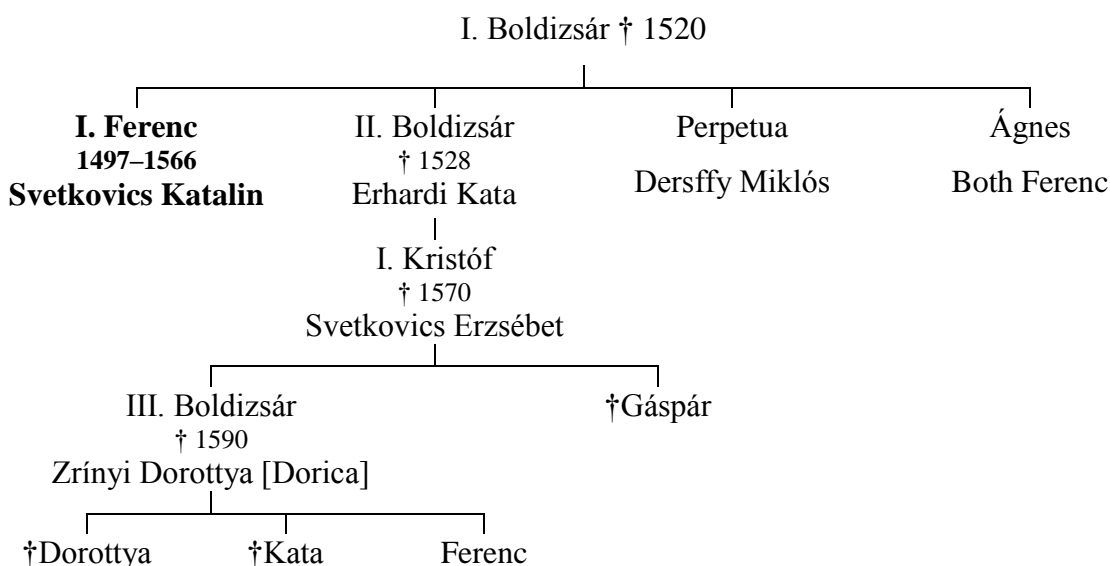
A Batthyányiak a Rátold nembeli Örsi vagy Felörsi, illetve Kővágóörsi családból származnak; e család ősi birtoka a középkorban általában Zala megyéhez számított Örs (a mai Felsőörs Veszprém megyében) volt. Első kimutatható ősnek Örsi Mátyás comesnek (1272–1299) itt volt egy „palatiuma” és birtokrésze. Több más Örsi nevű család is élt ez időben és a családtörténeti munkák az egyik rokon Örsi család Miske nevű őséig viszik vissza a Batthyány család eredetét, ez azonban nem igazolható. A család 13. század végén élt tagja, Kővágóörsi (Kis) György mester, esztergomi várnagy (meghalt 1402-ben) kisebb Veszprém, Zala, Esztergom és Somogy megyei birtokaihoz 1397–1398-ban szerezte meg a Fejér megyei Battyánt, amelyről a család a későbbiekben nevét vette. Batthyány I. Boldizsár már magas méltóságokat töltött be: két ízben kőszegi várnagy, Vas megye főispánja, főkamrás, jajcai és boszniai bán, többször viselt követséget. 1481-ben ő nyerte adományul a Batthyány család címerét. Nagy birtokokat szerzett Szlavóniában: 1481-ben Gerebeni László fiává adoptálta Boldizsárt, aki így kapta meg Gereben várát több mint 50 községgel Kőrös, Zágráb és Varasd megyékben. 1491-ben ő vásárolta meg a 41 faluból álló Kőrös megyei birtokot, Garignicát, ugyanabban az évben a Kőrös megyei Brezócot, 1508-ban a 11 faluból álló Varasd megyei Jakopelc birtokot (Zimányi 1968: 15).

I. Ferenc 1497. október 28-án született, és már 1514-ben Bornemisza János vezérlete alatt harcolt Dózsa György ellen. 1517-ben királyi kamarás, 1519-től főpohárnok, 1522-ben bán lett Karlovicz Jánossal. Korán került a királyi udvarba, és a királlyal már gyermekkor óta baráti viszonyban állt. Egyik tagja volt annak a küldöttségnek, amely Máriát 1521-ben fogadta. 1524-ben megkapta a magvaszakadt Újlaki-javakból Németújvárt és 70 falut. Részt vett az 1525-i jajcai, valamint a mohácsi ütközetben. Ezután Szapolyay mellé állt, akitől 1527-ben Késmárk városát kapta, ebben Ferdinánd is megerősítette. Hamarosan felülkerekedett a birtokai fekvése miatt észszerűnek tekinthető megfontolás, Ferdinánd híve lett, mint a nyugati országrész több birtokosa. A királytól 1526-ban megkapja Szalónak várát, amely Németújvár mellett évszázadokig a család ősi fészke. Ferenc idején került a családi birtok súlypontja Vas megyébe. 1566. november 28-án halt meg (Nagy pk. 241–242., Fögel 1917: 55)².

² Lektorom, Koltai András felhívta figyelmemet újabb családtörténeti tanulmányokra: A Batthyány család eredetével Rác György (2006: 27–36, 2009: 301–357) foglalkozott a közelmúltban.

3. A Batthyány család többi tagja

A Batthyány család geneológiája Svetkovics Katalin idejében

(Részletes leszármazást lásd a 3. sz. mellékletben.)

I. Ferenc testvére II. Boldizsár főtárnokmester, tót- és horvátországi al-bán, és Zágráb, Kőrös megyék főispánja volt II. Lajos idején. Testvérevel, Ferencsel kapta Hédervárt, Enyinget, Alapot, és Zamárdot. 1528-ban halt meg. Felesége Erhardi Kata. A korán meghalt családtagról a levelekben nem esik szó.

II. Boldizsár fia, I. Kristóf jelen volt 1542-ben a besztercebányai gyűlésen, 1554-ben főpohárnok lett, 1570-ben halt meg. Felesége Svetkovics Erzsébet. Testvére korai halála után Batthyány Ferenc fiaként nevelte, támogatta Kristófot. Nehéz természetű ember volt, ahogyan a levelek mutatják, és egy kicsit hipohonder. Számtalanszor hívatná az orvost, és mindig szívesen fogadta a gyógyító készítményeket nénjétől: „*hoaba ertem hogÿ keg: Meg Az Orra werę Jar, Azerth Az doctor Lemonak wagÿon Jtt Egÿ Leankajya, kjt mjnd Az hÿdegh lell, smjnd penÿgh Az Orra Werę Jar, Annak az attÿa kwldett walamÿ Orwossagott Jrwa, kÿnek Az Massat Jm keg: kwlthem ew Nekÿ haznalth*” Majd így folytatja: „*Jm Walamÿ fodor Menthat kwlthem, Azt keg: az Orra Lÿkaban tegÿen es keg: Megh Erossethÿ Az feÿeth, keg: Mÿkor Az Orra Werę folÿ, Akorÿs keg: tegÿe Az orraba Az fodor Mentath es Meg all Az orra Werę folÿas*” (243.).

Gyakran került pénzavarba, Svetkovics Katától is kért kölcsön. Két gyermeke volt, a korán meghalt Gáspár és Boldizsár. Takáts Sándor sok ezer levélről írt annak idején, amit Batthyány

Kristófhhoz címeztek. Mára nagyon kevés maradt, leveleit a no. 4689–4704 jelzet alatt találhatjuk meg.

III. Boldizsár a legtöbb levél címzettje. Humanista műveltségű főúr, tudását külföldön is bővíthette. 1561–1562-ben Párizsban tanult, ahonnan hugenotta eszmékkal tért vissza: „Az .k. fia Battianý Boldisar, mýnemeo eghessegbe es allapatba legien, k. megh ertý az ew leweleböl, kit most Jrt ennekem onnan Francýabol” (30.; vö. Eckhardt 1943: 36–44). A nevelésében tevékenyen részt vevő Batthyányné igyekezett a két testvér közt igazságosan elosztani a támogatást: 1558: „Bathýaný Boldisarís pinzt kir en twlem, em twdom mire zýwkseg wnekýe, lasmeg ha rwhajya czipeles ýmeg awag michoda zýwksege wagýon nekýe etelre awag Jtalra semýt ne ad nekýe, rwhat bator zerez nekýe ha latot mý zýwkseg wagýon nekýe, de ne chinaltas dragan mind w akarna, chak poztobul mikeppen az kasparkoý wagýon, se tizesre se egeb draga mýre ne zoktast, chak wg legen mind az Casparkoý, ahoz zerez eg taffota awag eg atlacz korczowagýot nekýe, meg latot mý zýwk seg lezzen nekýe, zerezmeg nekýe, es Jrmeg ennekem, chak etelre es Jtalra ne agýat pinzt nekýe” (24.). Felesége Zrínyi Dorottya (Dorica), a szigetvári hős lánya, valószínűleg nagybátyja udvarában ismerkedtek meg.

Boldizsár Batthyányné halála után Németújváron szellemi központot alakított ki. A könyvtára számára rendszeresen meghozatta az új francia könyveket, reneszánsz udvarában olyan neves prédikátorok látták el az egyházi szolgálatot, mint Beythe István és Beythe András. 1582 és 1598 között két ízben is Németújvárott működött Manlius János nyomdája, amelyben ez években hét munka látott napvilágot: Beythe Istvánnak öt könyve, valamint Beythe András Füves könyve és Heltai Gáspár Száz Fabulája. Az 1580-as években elősegítette a huzamosabb ideig udvarában vendégeskedő neves németalföldi botanikus Clusius értékes botanikai munkásságát. Katonaként is vitézkedett, több győzelmet aratott a törökön (1578-ban Kanizsánál, 1580-ban a górnoki vár romjainál, majd 1587-ben Zrínyi Györggyel és Nádasdy Ferencsel ismét Kanizsánál). Katonai érdemeiért királyi főasztalnokká nevezték ki (Zimányi 1968: 18). Levelei a no. 3078–3142 jelzet alatt találhatók.

Boldizsár nem szívesen vett részt a királyi udvar életében, jobban szeretett a könyvei közt ülni otthon (vö. Barlay 1977: 156–166). A misszilisekből kitűnik, nehezőre esett az uradalom ügyeivel foglalkozni, részt venni a politikai csatározásokban. Amikor Batthyány Ferenc meghalt, és a birtok egy részét megörökölte, Svetkovics Kata tanítgatta a gazdálkodás rejtelseire. 1567: „de lassad hogý Veledýs vgý Ne chelekegyek hogý az fýzetest elöb fel veszý Es oztan Elöb all, Mertt effelenek hatan Vagýon haza” – utal a mészégetőkre. (63.). Ugyanakkor azt is elvárta tőle, hogy mint jó gazda, hazájáért, nemzetségéért tegyen meg mindent, intézze a hivatalos ügyeket,

képviselje a család érdekeit. Nagynénje gyakran megfeddte azért, hogy az efféle kötelezettségét elmulasztotta. Leveleinek hangvétele általában udvarias, tükröződik a magasabb társadalmi pozíciót betöltő férfi iránti tisztelet, csak finoman oktatja ki Boldizsárt, amikor elégedetlen vele. 1569-ben azonban különösen megharagudott rá. Agusztus végén Pozsonyban gyülekeznek a főurak, Boldizsár pedig nem akart felmenni az országgyűlésre. *„Azertt chodam Nekem Ezen Nagy vagyon hogý .k. semmjkeppen fel Nem Megýen Posomba sem kýwankozýk az w felsege wdwaraba, w felsegenek wdwarlaný Es w felsege kernýwł forgolodny, Maga w felsege Mýnden kegýelmesseggel vagyon kēdhez. Býzoný hogý En az vdwarbanýs hallottam hogý .k. Nem Eremest marad vdwarnal, mýkor ottfen Vagýonýs .k. hamar el kewettkezyk Es haza sýett Ebból Embertt hamar megh Jegýeznek.”* Majd így folytatja: *„Nem akarnam hogý azt mondanak, hogý az Battýaný Vrak chak otthon wlnek. Az kýkett .k. fel kwldett .k. kepebe azok Býzoný semmýtt Nem twdnak sem Tekentett Reayok Nýnchen. Sokkal Job volna hogý .k. maga volna ottfen Es mýnd dolgáýtt .k. maga forgatna mýnd w felsege Elótt smýnd Az orszagh Elótt Mertt az Jelen Valo szemelyre sokkal Nagýob tekintet Vagýon hogýnem mýnt az zolgara. Twggýa .k. hogý Az En Szerelmes megh holt Vram, mýkor vagý gýwles volt, vagý octaua volt senkýwel semmýtt Nem gondolt akar mýkor Ment Valaký fel, de ha lehetet mýndeneknek Elótte ott volt ott forgolodott w felsegenel, Es mýgh az Tób Vrak fel Mentenek addýglan w az w dolgat Elýs Vegezthe, Es az vtan mas dolgatýs vgý vegezthe.*

Lattýa .k. mýnt Vagýon mastan az dologh Maýd mýnden saythar Es Nalwnknal alab valok Rajtwnk kezdenek Vralkodny, Jm chak az hýtwan sýbrýkeky s mýnt kergýk forogyak az w dolgo- kat, mý kdýglen Nem akarwnk az mýnkertt semmýtt faradny.” (154.)

Gáspárról, testvéréről csak annyit tudunk, hogy gyenge, beteges fiú volt, ennek ellenére az ő neveltetése is követte a korabeli szokásokat: 1561: *„Gasparkoy s hala Jstennek ýo egessegbe wacion, Most wram fel wýwe wele Bechbe, En azt hýzem, hagi ottffen haggia ewtetis es walakýhez ell zeorzý walameli wrhoz, Nem akarýa hagi chak ithon lakýek, es az Jdeot heýaba Mwlassa”* (30.)

4. A Batthyány-birtok és Németújvár

A Batthyány család történetének ismertetése során már szó esett I. Boldizsár és I. Ferenc birtokszerzéseiről. Az 1526-ban megszerzett rohonci és szalónaki uradalom birtokba vétele azonban nem valósulhatott meg az adományozás után. A Paumkircher család egykori birtoka magszakadás miatt a királyi kincstárra szállt, amibe a leányági örökösök nem nyugodtak bele, és amikor 1526-ban el akarta foglalni Batthyány Ferenc, fegyverrel akadályozta meg Paumkircher Borbála férje a

beiktatást. Csupán 1539-ben született bírói ítélet, eszerint a birtokkomplexumot meg kellett felezni a Paumkircher-örökösök és Batthyányék között (a pénzen vett részt megtarthatták az örökösök). Ez meg is történt 1541-ben, de hat falut, amelyek annakidején szolgálat fejében kerültek Paumkircher Györgyhöz, a németújvári uradalomhoz csatoltak. 1544-ben a birtok másik felét is megvásárolták az Paumkircherektől, és erre a részre a királytól szabad adományozási jogot kaptak. A Batthyányak ettől kezdve szilárdan megvetették lábukat e területen; a hatalmas németújvári uradalommal együtt e birtokok az ország legvagyonosabb, legelőkelőbb mánásai közé emelték őket: csaknem összefüggő területen, több mint száz falunak és három fontos várnak lettek a tulajdonosai Vas megyében. A 16–17. század folyamán török uralom alá került vagy a török betörésektől állandóan zaklatott országrészekhez képest e birtokok aránylag védett helyen feküdtek. A védettség csak viszonylagos volt, mert e vidék lakossága is sokszor vált háborús pusztítások áldozatává (Zimányi 1968: 16).

Az 1532-es török támadás során falvak egész sora vált lakatlanná, ezért a következő évtizedekben a birtokosok maguk szorgalmazták a török elől menekülő horvátok befogadását és megtelepítését. A lakosság meneküléséről, és a letelepítés menetéről Batthyány Ferenc leveleiben is olvashatunk; az idézett részekben unokaöccsének, Kristófnak adja utasításait; 1538: „*A szeghin poroknak kik fel akarnak Jwnj azoknak kerlek szereztessd zekereket, es witesd zeghinjeket tornygh [Torony] chak*” ... „*Zeghin Neppel kik fel Jwnek Mindoha egh kapun allot kulgenek onnad kewigh wag tornigh, es had megh hog Jo Modon keultettesseek ewket onnan Job zerrel Mint Minap ezeket kik ide Jwttek Mostan*” (Hegedüs–Papp 1991: 382); „*Im zent Jwaninak Jrtam az zegin Neep fel keüleztesse feleül. az ert Ir oda Mikor kellene A zekeret a zeghin Neep erth keülden hadmegh vas Ghergelnek hog kezzen Tarcha A zekereket Es keüldhesse a zeghin Neep eleibe*” (Hegedüs–Papp 1991: 395); 1539: „*Hallom hog a zegherjesssegh Beul [Szekerje környékéről] walamj zeghin Neep fel akarna futnj, azert a felit Jgazich oda fel wýwarra, chak Toronra onnan oztan az Ispan fel Igazi[t]hattya ewket, egebis ha a fele lezen Igazich oda fel*” (Hegedüs–Papp 1991: 413). Nemcsak a szegénység, hanem tudós emberek is bajba kerülhettek, amint Batthyányné leveléből kiderül; 1538: „*Mihal Mester [Raweni Mihály, királyi jogügyigazgató] hallom hog Jde fel akarna Jwny enis Jzentem Vala Neky, az ert mierth hog kar volna ollyan tudos embernek el wezni. teneked [Batthyány Kristóf] kedigh Mestered wolt, Jm en oda Jrtam hog Mikor fel akar Jwnj ot alat Grebenigh keeth zekeret zerezenek*” (2.).

Vas megyében ily módon 55 új vagy horvátokkal újratelepített község keletkezett a 16. században, például Barátmajor (Mönchmeierhof), Domboru (Podler). Sok község megritkult magyar

vagy német lakossága közé is nagy számban telepedtek horvátok, például Csatár, Csém, Hodász, Óhodász, KISSZENTMIHÁLY, Mérem, Nagynarda, Kisnarda, Szabar, Újfalu községekbe³.

Az 1550-es évek elején a pestisjárvány is súlyosbította a lakosság helyzetét. Az 1553. évi dica-jegyzék szerint Rohoncon 22, Nardán 12, Nagyszentmihályon 10, Hodászon 12, Csatáron 10, Incéden 8, Pőszönyben és Pusachon 4–4 telek vált a pestis miatt néptelenné (Zimányi 1968: 16–17).

A járvány több hullámban tizedelte a lakosságot, Németújvárat sem kerülte el. 1568 májusától már feltűnnek a betegség első jelei (84.), amit aztán több is követ (86., 87.). 1568. június 20-án már Rohoncról írja Batthyányné: „*Adhatom Eztys .k. Twttara hogÿ En magamÿs Bwdosoba Vagyok az halal Elött, Jm Bechbe Megÿek*” (90.). Nem is tér vissza, csak majd decemberben (vö. 118.).

Batthyány Ferenc 1559-ben kelt végrendeletével intézkedett a birtokok további sorsa felől. Mivel saját gyermeke nem volt, a korábban elnyert szabad rendelkezési jog alapján testvére fiára kívánta hagyni az uradalmakat. Szalonakot és Rohoncot Kristóf kapta, kivéve azokat a falvakat, melyeket 1539-ben a németújvári várhoz csatoltak.

A németújvári várat és uradalmat özvegyének, Svetkovics Katalinnak hagyta azzal a kikötéssel, hogy annak halála után Kristóf kisebbik fiára, Gáspárra szálljon [Boldizsár apja után örököl]. A vashegyi szőlőt is a németújvári uradalomhoz csatolta. A felsoroltakon kívül az összes egyéb, őstől örökölt birtokot szintén unokaöccse, Kristóf kapta.

Ferenc halála után az özvegye vette át Németújvár várát, a hozzátartozó Őrséggel együtt, azonban Boldizsár veszélyeztetve látta örökségét, és 1571-ben panaszt tett a vasvári káptalannál, mert Svetkovics Katalin saját rokonait beengedte a várba, de őt, az örökösöt nem. Mivel az örökösnek kijelölt Gáspár meghalt, őt illeti ez a vár is. Svetkovics Katalin halála után Németújvár és tartozékai Boldizsárra szálltak, aki 1576-ban új urbáriumokat készíttetett, és ekkor alakultak ki véglegesen azok a birtokigazgatási körzetek, amelyek azután a 17. század folyamán is megmaradtak.

³ A horvátok betelepítéséről szóló szakirodalomra lektorom, Koltai András hívta fel figyelmemet (Pálffy Géza—Pandžić Miljenko—Tobler Felix 1999).

III. A levelek bemutatása

1. A levelek jellemzői a számok tükrében

A következőkben néhány statisztikai adattal kívánom jellemezni az irategyüttest.

A) A levelek évenkénti megoszlása, az érintett évkörben (1538–1575):

1538: 3 – 1,1 %	1555: 2 – 0,8 %	1567: 33 – 12,8 %
1541: 2 – 0,8 %	1557: 1 – 0,4 %	1568: 42 – 16,4 %
1542: 1 – 0,4 %	1558: 7 – 2,7 %	1569: 46 – 17,9%
1547: 1 – 0,4 %	1560: 1 – 0,4 %	1570: 34 – 13,2 %
1549: 1 – 0,4 %	1561: 1 – 0,4 %	1571: 22 – 8,6 %
1550: 1 – 0,4 %	1562: 2 – 0,8 %	1572: 22 – 8,6 %
1551: 2 – 0,8 %	1563: 4 – 1,5 %	1573: 2 – 0,8 %
1552: 5 – 1,9 %	1564: 1 – 0,4 %	1574: 6 – 2,3 %
1554: 2 – 0,8 %	1565: 7 – 2,7 %	1575: 6 – 2,3 %

Amint látható, meglehetősen egyenetlen az eloszlás: 1567–1572-ből összesen 199 levél maradt fenn, az összmennyiség 77%-a. Különösen az 1568–69-es évek szerencsések, 86 irat két év alatt már komoly összevetési lehetőséget rejt. Még ha az éven belüli eloszlás egyenetlen is, elég gyakori ahhoz, hogy nyomon tudjuk követni az eseményeket és a deákok esetleges váltakozásait.

B) A keltezés helye szerint:

Németújvár: 195 – 75,9 %	Pornó: 15 – 5,9 %
Szalónak: 7 – 2,7 %	Kőszeg: 3 – 1,1 %
Rohonc: 6 – 2,3 %	Vinnice: 1 – 0,4 %
Bécs: 30 – 11,7 %	

Megállapítható, hogy a levelek nagy része Németújváron keletkezett, Svetkovics Katalin életvitelszerűen ott tartózkodott. Kivétel azért akad, mint már korábban említettem, 1568-ban pestisjárvány miatt több mint félévig távol tartotta magát Németújvártól. Ez évben a 42 levélből 14 kelteződött Németújvárról, 2 Rohoncról,

12 Bécsből, 14 Pornóból (a mai Pornóapáti, Németújvártól északkeletre található). Viszonylag sok levelet írt Bécsből. Még ha nem számoljuk a kényszerű „bujdosást”, akkor is látható, rendszeresen megfordult a királyi udvarnál, míg a Batthyány-uradalom másik részében csak látogatóban. Ezek a megállapítások természetesen arra a hat esztendőre vonatkoznak, amelyről rendszeresen van adatunk.

C) A címzettek szerint:

Batthyány Kristóf: 46 – 17,8%	Mátyás, szalónaki tisztartó: 1 – 0,4%
Batthyány Boldizsár: 172 – 66,9%	Márton sáfár: 1 – 0,4%
Nádasdy Tamás: 11 – 4,2%	Csoron Jánosné: 1 – 0,4%
Nádasdy Tamásné: 8 – 3,2%	Svetkovics Mária
Kanizsai Orsolya	Batthyány Boldizsárné: 3 – 1,2%
Nádasdy Ferenc: 3 – 1,2%	Zrínyi Dorottya
Batthyány Kristófné: 4 – 1,6%	Kerecsényi Judit: 1 – 0,4%
Svetkovics Erzsébet	Lencz Klement: 3 – 1,2%
Cigány Pál: 1 – 0,4%	Zretkovics Gergely: 1 – 0,4%

A gyűjtemény érdekessége, hogy Batthyáynénak nem maradt fenn magyar nyelvű levele férjéhez, Batthyány Ferenchez. A legtöbbször Batthyány Kristófhoz és annak fiához, Boldizsárhoz írt. A családon kívül Nádasdy Tamáshoz és feleségéhez írt levelei őrződtek meg nagyobb számban. A statisztikai számításoknál nem veszem figyelembe az első levelet, a kötelezvényt, amelynek értelemszerűen nincs címzettje.

A korábbiakban említettem, hogy eredetileg 511 levél maradt fenn 1945-ig, ebből mára 404 darab lett. Az elveszett iratokról semmilyen adatom sincs, de nem hinném, hogy a lényeges arányok megváltoztak volna az iratpusztulás után. A statisztika szerint a korai időszakból kevés irat maradt fenn (erre panaszkodott már Takáts Sándor is!), a legtermékenyebb korszak 1568–1572. A levelek túlnyomó többsége Németújváron keletkezett, a leggyakoribb címzettek Batthyány Boldizsár és apja, Kristóf.

2. A deákok és a levelek

A deák nélkülözhetetlen volt egy olyan nagy udvartartásnál, mint a Batthyányaké. Előfordult, hogy valamilyen fontos ügyben kellett eljárnia, ezért általában több „titkos” deákot tartottak: 1569: *„Perneszy Andrast oda küldenem .k, Jollehett itt volt de Ez maj Nap Regwel koran Bochattam haza, valamÿ Jeles dolgäert Dely mjhal sÿnchen itthon gÿwlaÿne aszonÿomhoz küldettem. Balas deak itt vagÿon de Nÿnchen mastan mas deakom Nem lehetek Nalanelkwÿl”* (139.). Nemcsak a levélírás tartozott a deák feladatai közé, hanem minden olyan dolog, ami írás-olvasással kapcsolatos, 1569: *„Az konÿwek felol ÿs Jr keg: hogÿ megh kwldenem, Azerth Bÿzonj Megh Megh Nem kerestethettem Merth Az deakok Nÿnchenek Jtthon”* (161.). Úgy tűnik, külön deák volt a német levelekre is, 1570: *„es the k: Jo segÿtsegem lehetne Akor enis Az nemeth deakoth oda kwldene the k: mjkor the k: oda Menne, kj az dolgoth Jol erthÿ”* (177.).

A leveleket olvasva Perneszi András, Bagodi András, Balázs deák, Benedek deák (Foglyár Benedek?), Dely Mihály és Saller György nevével találkozunk, mint „bizott” emberrel, aki eljár Svetkovics Katalin nevében hivatalos ügyekben.

Sokszor nem is írják le a kényes közlendőket, hanem élő szóval adja át az üzenetet a bizalmas ember; 1570: *„oda kwltem keghez foglyar benedeket Nÿmÿnemo dolgajmerth, Azerth valamith kegnek Zoual megh mond, kerem kegdet hogÿ keg. hÿggie megh zawath. isten tarchia megh keg.”* (174.). Hasonló kísérő levelet több esetben is találunk (183., 191., 193., 214.). A szövevényes híreket ugyan leírták, de arra utasították a címzettet, semmisítse meg a levelet, miután elolvasta. Szerencsére ezt nem mindig teljesítették, így ma is kézbe vehetők ezek a titkos levelek; 1567: *„de ez chak k:nel legÿen, es zakassa k. az lewelet”* (47.).

Előfordul, hogy az elküldött levél sürgős választ igényelt, vagy különösen fontos dologban saját kezű írást (aláírást) kértek a címzettől; 1568: *„Ezth A leveleth: keg Mÿndÿarasth wÿzza kwlgÿen”* (107.), 1569: *„Jrna kÿged, az, kÿged keze Jrasauarrol az dologrol hogÿ mÿbe Vagion az a dologh”* (162.). Az oklevelek, a végzések és más hivatalos iratok pótolhatatlanok voltak, igyekeztek őket biztonságban tartani. A Batthyány-levéltár történetét felidézve szóba került, hogy már a 16. században Németújváron őrizték a családi iratokat: *„zegjn Wram penjgh az mÿ azth itt Walo dolgott illethe az az lewelek dolgatt azth itt egj ladaban rakatta, az mj penjgh Zalonakj dolgott illette, azth megh mas ladaban rakatta”* (219.).

3. A levelek helyesírásáról

A misszilisek hangjelölése nem foglalható egyetlen közös rendszerbe, legfeljebb részrendszerek leírására vállalkozhat a kutató. A középmagyar korban különböző eredetű helyesírási hagyományok éltek egymás mellett, ugyanakkor a rohamosan terjedő magyar nyelvű írásbeliség – általánosan elfogadott ortográfiai szabályzat hiányában – szabadon alakíthatta a már meglévő rendszereket. A könyvnyomtatás korában ezek az újítások rövid időn belül viszonylag sok emberhez eljuthattak, a könyvolvasó-tollforgató embert többféle hatás érte. Az, hogy ebből mit vesz át, hogyan alakítja saját írásgyakorlatát, egyéni választás eredménye. Az írást hivatásszerűen művelő íródéakok esetében is egyéntől függő a helyesírási rendszer kialakulása, de ők már rendszerezett ismeretekből is meríthettek, választásuk valószínűleg tudatosabb. Munkájuk során nem kellett olyan kötöttségekkel számolniuk, mint a kódexmásolónak, aki megadott szövegből dolgozott. A nyomdász sem alkothatott szabadon – noha időnként módosította a szöveget –, a kézírattól nem nagyon térhetett el, valamint nyomdája hagyománya és persze a technikai lehetőségek is korlátozták. A főúri udvarban tevékenykedő deák – többnyire diktálás után – eredeti szöveget írt, annak helyesírási megoldásait szabadabban alakíthatta ki, „ezáltal pedig tágabb tér nyílik a változatoság és a változékonyság számára” (Korompay 2003: 580).

A Svetkovics-misszilisekben gyakran olvashatjuk, hogy egy irat másolatát is mellékelik a címzettnek, és néhány esetben meg is maradt a melléklet. Érdekes és tanulságos vizsgálat lenne az eredeti és a másolt szöveg helyesírásának összehasonlítása „változatosság” és „változékonyság” tekintetében. (A felvetés persze némiképp illuzórikus, hiszen ehhez az eredeti iratot kéne előkeríteni.)

A tárgyalt misszilisgyűjtemény helyesírása sokszínű, ugyanakkor ritka az olyan egyedi hangjelölési megoldás, ami „védjegye” lehetne az íródéáknak. Az egyik scriptorunk írásgyakorlata mégis mutat sajátos vonásokat.

A levelek közül feltűnik egy csoport (48., 61., 104., 105., 106., 108., 111., 112., 113., 116., 117., 132., 147., 152., 162., 173., 174., 180., 224.), amely néhány hangjelölésben karakterisztikusan eltér a többitől. Az első levél 1567. február 9-én íródott Németújváron, az utolsó 1572. március 6-án Bécsben, és amint a levelek sorszámából is látszik, egy bizonyos időszakban, 1568. október 31. (104.) és 1568. december 4. (117.) között különösen gyakran tevékenykedett ez az íródéák. A levelek tartalmából az is kiderül, hogy a fenyegető pestisjárvány miatt Batthyányné nem a várában, Németújváron tartózkodik, hanem Bécsben, majd Pornón, ahol igen szűkösen, rossz körülmények között él. Ezt megelőzően, illetve ezt követően csak ritkán, alkalomszerűen

találkozunk a kézírással. A levelekből azt is megtudjuk, aki ezeket írta, nem tartozott a „hivatásos” deákok közé: „*Batthianj Cristof irth Volt Nekem Egy leűleget, de En Chiak illien reűwid Valaztoth Jrtam Nekj, hogy masth Ennekem ith Ninch az En titkos deakom*” (112.). „*Meg Ertettem az keged leűleget. Egy rezeth. de Nem myndenestwl, merth En Nem tudok Deak irasth, Mas az deakom synchjen ithon*” (132.)

Talán ennek köszönhető az is, hogy a 173. levél végén Svetkovics Kata maga ír még kétsornyi német szöveget, és írja alá a levelet.

A kézírás elkülönítése nem okozott gondot néhány – később részletezendő – paleográfiai jellegzetességnek köszönhetően. Egy másik érdekes megkülönböztető jegy filológiai, hangtani jellegű. A deák Svetkovics helyett következetesen *Swethkoith* (104., 162., 174., 180., 224.), illetve *Swethkojth* (108., 111., 112., 113., 116., 132., 147., 152.) formában írja le úrnője nevét, *v* nélkül, és *th*-val. Ez a névváltozat valószínűleg nem véletlen. A család horvát származású, az eredeti alakban a név végén lévő hang magyar nyelvű realizációja e deák nyelvhasználatában *ty* is lehet.

A leveleket latin nyelvű nyitó- és záróformulák keretezik, és ugyancsak latin nyelvűek a címzések. A szövegben kis- és nagybetűket is használ, de ennek nincs jelentősége a központozásban, a tulajdonnév esetében is mindkét forma megtalálható: *Blagajne* (61.), *porno* (104.), *kinspöngger*, *bagodi Andras* (108.).

Az *a*-á nincs megkülönböztetve, egyformán *a* vagy *A* betűket használ. Az *e*, *ë*, *é* hangok jelölésére is használ kis- és nagybetűket. Szókezdő helyzetben csak nagybetűt ír, de ennek két változata van: a ma is használt kurzív *E*, és a kis kurzív *e* nagybetű nagyságban. Szóbelsejében *e* és *ę* is előfordul: *Ennekem*, *felesege*, *neweth*, *kewes*, *nadmęzeth*, *lewęlet*, *leűleget*, *azert*.

Az *i*, *í*, *j* jelölésére a *J*, *i*, *ÿ* betűket alkalmazza. Szókezdő helyzetben *ÿ* nem fordul elő, de más szabályszerűség nem figyelhető meg: *io*, *illjen*, *mynd*, *ajanylad*, *Jm*, *gyulaj*, *bagodi*, *minden*, *mynden*.

Az *o*, *ó* jelölésére kis- és nagybetűt egyformán használ, a magánhangzó hosszúságát nem jelöli.

Az *ö*, *ő* hangok vizsgálata a legtöbb misszilisben nehézséggel jár, amit ez a megállapítás is alátámaszt: „A hangrendszernek szinte minden elemében megmutatkozó jelölési problémák talán az *ö* fonéma leírásában csúcsosodtak ki mind az egykori hangállapot, mind a betűállomány szempontjából a legszembetűnőbben; e fonéma jelölése okozhatta a legtöbb gondot az akkori íróknak-másolóknak, és okoz – más oldalról – a ma kutatójának” (Benkő 1980: 93). Többféle jelölés található a hangra, amit az is okozhat, hogy a levél enyhén *ö*-ző, ami a 16. században nem ritka jelenség a Dunántúlon (vö. Benkő 1957: 88–89): *zeögenj*, *zeögenj*, *zegenj*, *emlekęzem*,

emlekezém, zérzédese, Zombathelhez, eorémesth, ertém, hizém, vezttette, vezttette, reówid, chietértékén, még, még, (megh), kértéltek, kjmenny, megyén, cheóber, meónyem, meónyemmel, eogjeb, zeóleónek, kezénem, (kezenem), ideóben, meheték, meóhetek, felél, (felel), eozwegy, Jweó, chýelékédertiert. Sajátos az *ö* hang jelölése ezekben a levelekben, elsődleges azonosító jegynek is lehet tekinteni. Az általános gyakorlat szerint, az *ö, ü* hang mellékjeles jelölés módja a *ó ú*, vagyis az *e* kerül mellékjelként az alapbetűre, a felemelt *e* betű helyére kerül majd a két pont. Az ékezetű válasz folyamán előfordul, hogy már nem is nagyon lehet eldönteni, hogy „emeletes” betűvel van-e dolgunk, vagy az elnagyolt két vesszőcske vagy pont, maga az ékezet.

Az alkalmazott betűk közül a legtöbb gondot az *eó* betűcsoport jelentette: a felső kisbetű általában az *eo* fölött középen van és az egyébként is használt *e*-re hasonlít, más esetekben inkább az *e*-n látszik két pontnak. Az nyilvánvaló, hogy egy hang jelölésére alkalmazta a deák, az írásképe azonban nagyon ingadozó.

Az *u, ú* jelölése általában *u*, de *v, w* is előfordul: *tudakozik, vjsagnak, wdwarbironak.* Sajátos formákkal is találkozunk: *túttomra, szűbaban, wj.* Ugyanezzel a két betűvel, illetve ezek mellékjeles alakjával írja az *ü*-t és az *ű*-t: *twlem, twtem, kwtem, Jw.*

A mássalhangzók esetében némileg könnyebb a kutató dolga, így csak a mai normától eltérő hangjelöléssel foglalkozom. A *c*-re *c*-t és a *cz* használja: *marcius, teczik*; a *cs*-re a *ch* betűket: *ninchen, tachja.* Más kettősbetűk írása változatosabb, a *gy*: *lengiel, tuggia, hogj, hadgia*; a *ly*: *illjen, melyben*; *ny*: *menny, anny, meónyem, azzonyom*; *ty*: *puztittyak.*

Az *s* írására több betűt is használ a korabeli írásgyakorlatnak megfelelően: *vjlaga, Egefsegben, Sok, ma6.* Az *sz* és a *z* jelölése nem tér el: *zekereymet, Ezt, Azzonhoz, Az.*

A *v* hangot a *v* és a *w* betű jelöli: *Jowawal, Valamy, vigan.* A hangérték nélküli henye *h* szóbeliséjében *t*-vel: *Zetheghazhoz,* szóvégen *t*-vel és *g*-vel fordul elő: *ith, megh.*

Ritkán használ a levélíró rövidítéseket, csak a leggyakoribb megszólítások esetében: *keg. keged.* A deák alkalmazza a tagoló jeleket, a mondatokat vesszővel, illetve ponttal választotta el.

Hasonlóan egyedi megoldást mutat a levélgyűjtemény írásgyakorlatában a 27. levél, amely Szalónakon íródott: *berelmes, aβ, eβ, leβen, Igaβ : zolgalathomath, zerelmes, az, zinthen.* Az *sz* hang jelölésére az íródeák a német eredetű *β* betűjelet is használja, ami Sylvester hatását tükrözheti, de a német nyelvű közeg szomszédsága miatt elképzelhető a közvetlen átvétel is.

A levelek többsége az *sz–z* hangpár jelölésére általában a *z–z* jelölést használja: *zerezhessem, az* (44.), néha *sz–z* is lehet: *panaszolkodnak, végeztek* (63.).

Az *s–zs* jelölése rendszeresen *s–s*: *Sandor, rosat* (44.).

A *c*–*cs* jelölése ingadozó, a *c* jelölése lehet *ch*: *gerechbe* 'Graz' (51.), vagy *cz*: *Velenczes* 'velencei' (18.). A *cs* leggyakrabban *ch*: *chwka* (50.), de előfordul *chj*: *tarchyon* (44.), *chy*: *tarchyan* (46., 47.), *chi*: *tarchia* (48.), *chj*: *tarchja* (97., 98., 99., 102.).

A palatális mássalhangzókat (*ty*, *gy*, *ny*, *ly*) mellékjel vagy betűkapcsolatokat jelöli. A *ty* hangot több kéz is *t'*-vel jelöli: *at'á*, *tar'tt'ja*, *Bat'thjan'y* (43.), *tar'tt'ja* (70., 71., 80., 120., 122., 170., 186.), de az általános a *ty*: *att'ya'fj'wssaggal* (52.).

A *gy* jelölése is alapvetően kétféle, mellékjeles vagy betűkapcsolattal jelzett, vagy egyszerűen *g*: *hog*, *awag* (54.), esetleg *gh*: *hogh* (6.), *egh* (8.). A leggyakoribb a *gy*: *gyog'j'wltam* (50.), *egj* (51.), de van *gi*: *eogieb* (61.) is. A mellékjeles jelölés igen változatos, lehet *g̃*: *hog̃* (9.), Π : *kw/\Pi e* (35.), *g̃*: *hog̃*, *mong̃* (49.), sőt *g̃y*: *leg̃yen* (49.).

Az *ny* esetében sok szempontból hasonló a helyzet. Mellékjeles jelölés is előfordul *ñ*: *Toroñra* (38.), és betűkapcsolatos *ny*: *bizon'jos* (54.)

Az *ly* jele többnyire *lj*: *ill'jen* (66.).

A magánhangzók esetében az *a*, *á* nem kap megkülönböztető jelet, az *e*, *é* esetében megjelenik a *ę*, de használata nem következetes, mint ahogyan a fent elemzett levélcsoportban is láthatuk. Az *u*, *ú* jelölése sok esetben összefonódik a *v*, *ü*, *ű* jelölésével, gyakran kapnak azonos betűjelet: *u*, *v*, *w*. A magánhangzó hosszúságát itt sem jelölték. Az *ö*, *ő* változékonyságához néhány adalék: *ew*: *kewzewnetemet* (10.), *eo*: *keoszenetemnek* (26.).

A 2. levél írődeákja viszonylag ritka megoldást talált helyesírási problémái megoldására. A hosszú magánhangzókat betűkettőzéssel jelöli: *neep*, *kesseel*, *zekeer*, *Jzenteel*, *heelt*, *eitetteek* (2.); ritka, de nem egyedi: *meegh*, *keett* (67.) Sajátos írásgyakorlatot alakított ki a toldalékos szavak írásánál: *az ert*, *a rol*, *barom erth*, *zomzedsagonk Bol*, *fegwer erth*, *Sanko tul*, *toron rol*, *dolgod rol*, *kj rol*, *kj tul*, *a hez*, *kerall hez*, *bezid bol*, *ellensegh tul*, *asztal hez*, *aratas hez*, *zekeer rol* (2.); ez sem példa nélküli: *dolgod rol*, *wram tul*, *wdwar Nal*, *deak tul*, *mukaj'a ert*, *a Bol* (3.), *kegelmed twl*, *ky wel* (5.), *zolgam th'yl* (9.) (Feltehetően egy kéztől származik a 2. és a 3. levél.)

Az egybeírás gyakorlata is produkál sajátos (de a helyesírás-történetben nem ismeretlen) megoldásokat: *app'ynz*, *app'inz*, *attewbi*, *azen* (4.), *aleweleketh*, *ezekeereth* 'e szekeret', *akoch'j'ith*, *ahazak* (6.).

Előfordul, hogy olyan helyeken találkozhatunk geminátákkal, amelyeket nem lehet nyelvtörténeti okokkal magyarázni: *segelhettnék*, *thanachertt*, *ffelesege* (7.), *azertth*, *Mj'ntth* (42.). Van olyanra is példa, amikor elvileg nem zárható ki a geminálódás, de mégis valószínűbb az egyéni írásgyakorlat: *barattom*, *kezenettemett*, *zolgallattomatt*, *ayanlasatt* (7.), *Masthann*, *gabonatth*, *horwatth*, (42.). A szó végén lévő *-t* tárgyragot előszeretettel duplázza szinte minden deák.

A levelek hangjelölési rendszere

hang	fővariáns	szórványos előfordulás
a, á	a	A
b	b	B
c	c, cz	ch
cs	ch	chÿ, chy, chi, chj
d	d	D
e, ě, é	e	ę, E, ee
f	f	
g	g, gh	G
gy	gi, gÿ,	g, ğ, ğ, □, gh
h	h	
i, í	J, i, ŷ	j
j	J, i	y, ŷ, j
k	k	
l	l	L
ly	lÿ	Í, li, lj
m	m, M	
n	n, N	
ny	nÿ	ń, ni, nj
o, ó	o, O	
õ, ő	õ, ę	eo, eõ, õ, o, ew
p	p	
r	r	R
s	s, f	б
sz	z, fʒ	β
t	t	T, th
ty	tÿ, ti, ty	ť
u, ú	u, v	w, V, ŵ, ŵ, ŭ
ü, ú	ŵ, ŭ	w, ŵ, ŵ, ü
v	v, w	u, uu, ŵ

z	z, ʒ	Z
zs	s	

Az írásjelek használata meglehetősen visszafogott, pont, vessző, kettőspont, illetve elválasztójel fordul elő, de gyakoriságuk elmarad a mai szokásoktól. Mondaton belül a rövidítések jelölésénél alkalmazzák, különösen a *kegyelmed* szó estében. Általában *k*, *kg*, *keg* jelzésekkel találkozunk, amelyet pont, kettőspont és vessző is követhet, sőt gyakran pont vagy vessző fogja közre a rövidítést: *.k.*; *,k.* A szóhoz kapcsolódó toldalék a rövidített alakhoz járul *keg:nek*, *keg.hez* formában, de sok esetben az olvasóra bízta a scriptor a megfelelő rag hozzáillesztését, nem jelöli semmilyen módon.

Ami a központozás gyakorlatát illeti, itt sem lehet bármiféle rendszerről beszélni. Pontot és vesszőt használnak, de nem következetesen. Többnyire ponttal záródnak a mondatok – elvéve vesszőnek látszó írásjel is előfordul, azonban az esetek egy részében nem lehet eldönteni, hogy valóban vesszőt ír, vagy csak elnagyolt tollhasználatról van szó –, de az új mondat nem feltétlenül kezdődik nagybetűvel. Ugyanakkor mondatközben is kezdődhet nagybetűvel egy szó, ha a sorkezdő helyzetben áll. Amennyiben a mondat vége a sor végére esik, elmaradhat a mondatzáró írásjel. A vessző használata viszonylag tudatos, tagmondatok elválasztásához alkalmazzák. Az új bekezdéseket jelölhetik kikezdéssel, vagyis a margóra írva, de a bekezdés is gyakori. Az első sor mindig kikezdéssel indul, többnyire díszes, jóval nagyobb betűvel, stilizálva az oklevelek és a kódexek iniciáléját. Az új közlendőket sokszor a *továbbá* bevezetéssel kezdik, ezáltal jobban elkülönül az előző résztől az új bekezdés. Az is előfordul, hogy a *továbbá* kifejezéssel nem kezd új sort a deák, hanem némi kihagyás után folytatja a megkezdett.

3. A levélíró viszonya a címzettekhez

Svetkovics Katalintól nem maradt fenn sajátkezű, vagyis *manu propria* jelzéssel ellátott magyar nyelvű irat, csak a kötelezvényén lévő aláírását és néhány sor német nyelvű írást ismerünk. Joggal merül fel a kérdés, hogy vajon nyelvtudása alapján alkalmas-e a leveleket író-diktáló „fej” szerepére. A misszilisekben választ kapunk erre; 1538: *Jo Vram Jo fiam Megh ertettem leweledet, kit ennekem Magiarul Irtal wala, kit kedigh deakul Irtal arra wram walazt teút* (3.); 1569: *Toaba Męg Ertęttęm az keęed lewęleę. Egę rezeth. de Nęm męyndęnęstwł, męrth En Nem tudok Deak irasth, Mas az deakom sęynchęę ithon, Azert keręm keg. hogę Ne Jręyon keg. Ennekęm*

deakwíl lewelet hanem Magyarül. (132.); *Az mjnemeo horwath zoth k: Ennekem Jrth Annak en Jgen Newettem* (163.). Környezetében nem ritka a több nyelv ismerete és használata, német, horvát, magyar, latin keveredik. Azonban a legfontosabb közvetítő nyelv még a 16. században is a latin, a napi érintkezés része. Nem véletlenül buzdítja a nyelvtanulásra 1536-ban Batthyány Ferenc Kristóf unokaöccsét: *Towabba mjkor irz ennekem bathor deakwlys ird, hog el ne felegged es hog lassam mjnemj deak wag. az magyar nyelweth el nem feleded, a deak nyilw kedjgh zewkseghesb lezen neked idewel mjnth az nemeth nyelw* (Hegedűs–Papp 1991: 317).

Mit sem változott a világ harminc év alatt, 1569-ben Batthyányné Blagay István taníttatása kapcsán hasonlóan érvel: „*Az Blagaj Mesterett .k. megh feggje hogj az deak Nyelwre Jgazgassa az Nemett zott Annak vtannaj's megh Tanwlhattja*” (129.).

A diktálás ténye új kérdéseket vet fel: vajon mindig maga a levélíró fogalmazta-e meg a szöveget, vagy esetleg csak a tartalmát mondta el, és a mondatalkotás a deákra maradt? Folyamatosan olvasva az anyagot, feltűnik, hogy stílusában, szóhasználatában, az egyes levelek hangulatában nagyfokú hasonlóság mutatkozik. Ez pedig arra utalhat, hogy szószerint diktált szöveget vetettek papírra, másként nem képzelhető el ez a homogenitás a korábban vázolt körülmények miatt.

A szövegszintű vizsgálatok fényt deríthetnek a levélíró és a címzettek közötti viszonyokra, és lehetőség nyílik több kommunikációs helyzetben is megfigyelni nyelvi viselkedését. Batthyányné a legtöbb levelet – amint a statisztikai adatokból kitűnt – Batthyány Boldizsárhoz írta, illetve annak apjához, Kristófhöz. Néhány levelet küldött Kristóf feleségéhez – saját húgához – Svetkovics Erzsébethez, majd Batthyány Boldizsárné Zrínyi Dorottyához. Mintegy húsz levél címzettje Nádasdy Tamás országbíró és felesége, Kanizsai Orsolya; írt pár levelet birtokügyben tisztartónak, sáfárnak, porkolábnak és egy-egy távolabbi rokonnak szánt levél is fennmaradt.

A címzettek részletes bemutatása, a hozzájuk fűződő viszony feltárása fontos háttérinformáció. A mai olvasó számára is érthetővé tehet olyan utalásokat, amik a kortársak számára ismertek voltak. Ebből tudhatjuk meg, hogy a levelezőfelekkel más-más arcot öltő Kata asszony kommunikációja során milyen képet kívánt kialakítani. Nem csupán a tartalmi közlésből, hanem annak megfogalmazási módjából is sok minden kiderül. Batthyányné pedig nagyon jól élt ezekkel az eszközökkel.

Kristóf unokaöccse például, aki egyben sógora is, ifjabb korában szeretett nagyvonalúan élni, évekig perben-haragban volt feleségével és fiával, gyakran küzdött anyagi gondokkal. Ilyenkor Svetkovics Katától kért pénzt. Érdekes megfigyelni, hogy milyen kifogásokkal tér ki az asszony a kérés elől. A sógorához írt leveleket egyébként is jellemzi az anyáskodó, tanácsokat osz-

toगतó, olykor kioktató stílus; 1542: „*Býzonýa chodalkozom raytha hogh Az elesth megh sem kwlthedel ristalochra; wram azth thwgýa hogh regen oth wagion, ennekem azth mehez hogh wramnak azth mondod, hogh, ennekem semý gondom Ne legē rea, el kwlded ozthan Nem wýseled gongýath gondolýa megh .k. Mýnemew kýsseb segh lenne wramnak ha walamý vezedelme tertheneýek ahazaknak oth alath ha chak egh haz Jobagýwnk Nem wolna oth alath meges gongýath wýselthek wolna ediglen hogh el kwltek wolna*” (6.). Kristófot egyébként a levelekben *jo uram fiam, nagyságos szerető és tisztelendő fiam, Kristóf uram, kegyelmed, nagyságod, nagyságos uram és szerelmes rérem* megszólításokkal illeti.

Unokaöccse fiával, Boldizsárral érdekesen alakult kapcsolata. Kezdetben, a nagy korkülönbség miatt is fiaként kezeli, de csakhamar, ahogyan az ifjú egyre befolyásosabb lett uralkodói körökben, ő pedig idősebb, elesettebb, már magának keresett oltalmat, segítséget: 1574: *Azerthh býzoný Zwwnk Zerýnt Akarnank hogýha az Napra the k:medis: oda Jwhetne kwzeogre hozank, kerýwkýs azon .k. mýnt Jo wrwnkat, es fywnkat, hogýha olý Zorgalmatos dolgáý Nem lennek nek: otth Posomba, Jwne alla k:med: (250.)*. A levelekben a *jó uram és jó fiam, kegyelmed, nagyságos minekünk szerelmes fiunk, szerelmetes uram* megszólítás illeti.

A családtagok iránt megnyilvánuló komoly, felelősségteljes, anyáskodó énjével szemben új oldalát ismerhetjük meg Nádasdy Tamáshoz írott leveleiből. Csipkelődő, élcelődő, humoros arca meglepő a többi levél olvasása után. Érződik, hogy régi, meghitt barátság köti össze őket. 1555: *Az hol Nag: azth ýrýa hog mý [Nádasdy feleségére érti] meg chwfollyók az ag Embereketh mýenk wona a panaz Merth mý wagwnk Agok, Jmmar chak azth bannýatok ha Rwhath kerwnk twletők, Mýg Jfyak valank Mý sem gondoltwnk sokath Rwhawal, merth oz yfyw Ember annékwlis Eleg zep, De Semmý Ez Emastany Rwhankra walo kólthsýg Jm ha mý meg halwnk, hath Nagsagod mýnd az en vrammal Eggetőmbe, Eg, eg Jspanýor leanth wýztők, hog kýknek Rwhazatthýokra týzer tebbet kel kólthenótők, hog nē mast Reank kóltytők Azokath chak Rwhazny sem gewzytők.*(19.) Ez a bensőséges viszony a megszólításokban is tükröződik: *nagyságos ennekem szerelmes uram, nagyságos tisztelendő uram* és az általánosan használt *nagyságod, kegyelmed* mellett egyedül Nádasdy Tamást szólítja *nagyságos és nekem tisztelendő uram és jó barátomként*.

A birtokügyeket igazgató várnagyhoz, tisztartóhoz, sáfárhoz írott levelekben újabb arcát ismerhetjük meg. Ezeket a leveleket egyszerűbb, tömörebb, lényegre törőbb mondatszerkesztés jellemzi: 1555-ben Cigány Pál őrségi őrnagynak mindössze ezt írja: *hagyom En te Noked hogh az Nyolch alchnak myndenynek Egy Egy forentot agy* (20.). Az engedetlen szolgálot meg is fenyegeti olykor. 1567-ben Márton sáfár kapta ezt az intést: *Towabba Jm oda kwldetem eg kochýth kwzegré, es mýkor wýzza Jöý, akor, walamý weres haymath az ký oth wagýon Ragd Rea, es*

walamj Sajtothjjs hattak wolth az majornenal aztjjs Rea Rakjad merth az nekwl zwkkelkedem, es ne mong ennekem hog nem marad Boltjsar wramtwl, merth ha azth mondod Jsten Twgja hog ottan Read panazolok Neky, hog megh, Bontessen hog ne legjen wg mynth az Kowerth kyth nem hattad wagnj az en zwksegemre (49.).

IV. Összegzés

Bevezetőmben utaltam már arra, a leveleket író, diktáló asszony nem tartozik a történelmi személyiségek közé, leveleinek témája inkább érdekes, mint fontos, azonban nyelvész szemmel ennek nincs jelentősége. Sokkal lényegesebb, hogy vajon mire alkalmas ez a gazdag anyag. Az irategyüttes sajátosságai, miszerint a leveleket deákok írták, akikről nem áll rendelkezésünkre semmiféle adat, és a leveleket diktáló fej, akinek pedig a kézírását magyar nyelvű szövegből nem ismerjük (németül írt!), meghatározzák az anyag felhasználási lehetőségeit a nyelvtörténet terén.

Nem következtethetünk a diktáló nyelvjárási sajátosságaira, de a leveleket író deákok nyelvhasználatára vonatkozóan is csak óvatos megállapításokat tehetünk, hiszen nem tudjuk, milyen nyelvi hatások érték őket korábban. A levelek helyesírás szempontú áttekintése is a nyelvi változatosságot igazolja, egységes rendszer nem állapítható meg. A nyelvjárási sajátosságok tekintetében felfedezhetők bizonyos egyedi vonások, de markáns különbségek csak ritkán mutatkoznak. Stílus szempontjából viszont meglehetősen egységes képet mutat a levélgyűjtemény. Ezért a stílus, mint megkülönböztető jegy nem használható a kezek elkülönítésében. Egy további vizsgálat feladata lehetne annak feltérképezése, hogy meddig terjed a deák hatásköre a szöveg alakításában, és hol kezdődik a fej szerepe. Már a levelek ismertetése során is kirajzolódnak bizonyos háttérvonalak: úgy tűnik, a helyesírás, a hangtani változatosság és a morfológiai különbségek a deákok nyelvi kompetenciáján múlik. Ebbe nem szól bele a diktáló. A szövegalkotás viszont egyértelműen az ő tevékenysége, hiszen másként nem valósulhatna meg a korábban említett stiláris egység.

V. A levélegységek felépítése

A törzsanyagban az iratok kronologikus sorrendben, folyamatos sorszámozással követik egymást. Egy iratnyi egységet a következő részek alkotnak:

Sorszám. Félkövéren szedett arab szám. A bevezető tanulmány hivatkozásainál, utalásainál ezt a sorszámot használom.

Keltezés. Elöl áll a levél megírásának helye, utána az ideje.

Cím. Miután minden levelet ugyanaz a személy küldte, ezért ezt nem tüntetem fel, csak a címzetteket. Az irategyüttes műfaját tekintve homogén, az első iratot leszámítva valamennyi misszilis. Ezért csak az 1. dokumentum kapott tartalmi meghatározást – SVETKOVICS KATALIN KÖTELEZVÉNYE –, az összes többinél csak azt neveztem meg, akinek a levél szólt, például BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ.

Lelőhely. Az őrző intézmény és a pontos levéltári jelzet található ebben a tételben, raktári jelzetet csak szükség esetén közlöm.

Anyagi leírás. Ez tartalmazza a papírlap formáját (ív), méretét, a fóliók számát, a levél esetleges károsodását, hiányát és tájékoztat arról, hogy megpecsételték-e a levelet.

Bevezető magyarázatok. Ide kerülnek a levél egészére vonatkozó tárgyi és filológiai adalékok. Itt tárgyalom az olvasati, átírási problémákat, a levélíró személyével kapcsolatos, a jegyzetben bővebben ki nem fejthető észrevételeket.

Közlések. A korábbi publikáció helye.

Szövegátírat. Az átírás legfőbb szempontja a hitelesség. A levél szövegének azt a változatot tekintem, amelyet írója véglegesnek szánt. Ezért a megírásakor vagy az az után történt saját kezű javításokat, betoldásokat a szöveghez tartozónak veszem, zárójel nélkül folyamatosan beillesztem, és indexszámmal ellátva a Jegyzetekben kommentálom. A szöveghez tartozik a Címzés is, amit a levél végén, külön megjelölve közlök. Nem tekintem a szöveghez tartozónak a levéltári és egyéb feljegyzéseket, és a későbbi aláhúzásokat sem. Az esetleges hiányt (lyukas a papír, elázott, szakadt) [...] jellel tüntetem fel, és a Jegyzetekben magyarázom.

A levél eredeti tipográfiáját nem követem szorosan. A bekezdéseket és a kikezdéseket egyélegesen bekezdéssel kezdem. A sorokat folyamatosan írom, a sorvéget virgula (|) jelöli, az oldal végét kettős virgula (||). Az aláírást az eredetihez hasonlóan helyezem el.

A latin és a magyar rövidítések átírása nem egységes. A latin rövidítéseket a szövegben zárójel nélkül feloldom, a megemelt részeket leviszem a sorba, a feloldott betűket kurziválom. A feloldásban a korabeli helyesírást követem. A magyar rövidítéseket nem oldom fel. A szavak egybe- és különírását az eredeti szöveg szerint oldom meg.

Az azonos hangértékben használt, később folytatás nélkül maradt, mellékjel nélküli betűváriánsokat nem különböztetem meg, hanem egységesen a ma használt betűvel írom át: $\zeta = z$, $\theta = s$. A betűk mellékjelét mindig megtartom, úgy, ahogyan az iraton szerepel, de a vesszőket egységesítettem. A ligatúrákat jelölés nélkül elemeire bontottam. A nagy- és kisbetűk megkülönböztetése sokszor gondot okozott. A különböző formájú nagy- és kisbetűket mindig megkülönböztettem. Az azonos formájú, de különböző méretű betűk közül a nagyobbakat csak akkor írtam át a megfe-

elő nagybetűvel, ha az eltérés jelentős, viszonyítom a levél többi azonos betűjéhez, illetve a szóban lévő betűnagysághoz is.

A latin kapitális *I* betűből származó kurzív *I* és *J* betűk alakja még nem vált szét ekkor, ezért a hol *i*, hol pedig *j* hangértékben szereplő egyetlen betűt mindig *J*-vel írom át.

A számokat az eredeti kisbetűvel írtam át.

A központozás jeleit az eredeti szerint jelölöm néhány egyszerűsítéssel: pontot, vesszőt levittem a sor aljára. A sorvégi elválasztó jelet is úgy jelöltem, ahogyan az eredetiben van.

Címzés. Az irat külzetén lévő címzést jelenti.

Jegyzetek. A filológiai és tárgyi jegyzetek folyamatos sorszámozással követik egymást minden irat után. A filológiai jegyzetek magára a levélre (rongálás, javítás) vonatkozik. A tárgyi jegyzetek egy-egy említett esemény történeti összefoglalását, a személyek és a helyek azonosítását, a szövegben csak tisztségükön nevezett személyek megnevezését és néhány ritkább szó jelentését tartalmazzák. A gyakran előforduló személyeket az első előfordulásnál ismertetem, csak az újabb információt közlöm később. A helynevek lokalizálását is csak az első előfordulásnál végzem el. A helyneveknél közlöm a korabeli nevét, akkori hovatarozását, valamint a jelenkori nevét és közigazgatási besorolását.

A jegyzetapparátus történeti jegyzetanyaga nem törekszik a teljességre, alapinformációkat ad a levelekben feltűnő személyekkel, helységekkel kapcsolatban.

Függelék. A levelekhez csatolt iratokat közlöm itt.

Mutató. A kiadvány névalakmutatóval készült, a misszilisekben előforduló személy- és földrajzinév-alakok kerültek ide.

Nem hoztunk létre egységes névlistát, ugyanis ez sok esetben szinte lehetetlen volna. A történelmi családnevek azonosítása nem jelenthet problémát az olvasó számára, ám az egyéb nevek esetében a többféle írásmód miatt nemigen lehet megnyugtató módon egységesíteni a névalakot.

A mutatóban a vastagon szedett oldalszám jelzi a bővebb magyarázat leőhelyét, a vastagon és dőlten szedett oldalszámot akkor alkalmaztam, amikor a szövegben csak tisztségükön neveznek meg egy szereplőt, de a jegyzetben bővebb kifejtés is található róla.

VI. A levelek

- 1.** Svetkovics Katalin kötelezvénye (P1313 Törzslevéltár. Acta antiqua. alm. 1. lad. 1. no. 45.) 1538. április 8.
- 2.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03741) 1538. július 7.
- 3.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03742) 1538. július 11.
- 4.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03761) 1541. május 25.
- 5.** Batthyány Kristófhhoz (P1314 no. 03777) 1541. november 18.
- 6.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03785) 1542. február 2.
- 7.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1547. március 31.
- 8.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03839) 1549. január 1.
- 9.** Kanizsay Orsolyához (E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1550. április 22.
- 10.** Svetkovics Erzsébethez (P 1314 no. 03849) 1551. augusztus 7.
- 11.** Kanizsay Orsolyához (E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1551. június 8.
- 12.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1552. június 29.
- 13.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1552. július 27.
- 14.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1552. augusztus 26.
- 15.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1552. augusztus 28.
- 16.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1552. augusztus 30.
- 17.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03854) 1554. június 27.
- 18.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03859) 1554. augusztus 2.
- 19.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1555. május 31.
- 20.** Cigány Pálhoz (P 1314 no. 03869) 1555. november 19.
- 21.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1557. június 13.
- 22.** Nádasdy Tamáshoz (E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1558. január 4.
- 23.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03873) 1558. február 7.
- 24.** Sztarcsay Jánoshoz (P 1314 no. 03874) 1558. április 24.
- 25.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03875) 1558. május 2.
- 26.** Batthyány Kristófhhoz (P 1314 no. 03878) 1558. június 20.

- 27.** Nádasdy Tamáshoz
(E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1558. június 22.
- 28.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03879) 1558. június 28.
- 29.** Nádasdy Tamáshoz
(E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1560. február 5.
- 30.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03882) 1561. szeptember 9.
- 31.** Kanizsay Orsolyához
(E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1562. február 17.
- 32.** Kanizsay Orsolyához
(E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1562. február 25.
- 33.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03887) 1563. január 22.
- 34.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03888) 1563. április 5.
- 35.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03389) 1563. július 12.
- 36.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03890) 1563. július 27.
- 37.** Mátyás, szalónaki tisztartóhoz
(P 1314 no. 03891) 1564. december 26.
- 38.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03892) 1565. április 27.
- 39.** Kanizsay Orsolyához
(E 185 Misszilisek. 4. cs.) 1565. május 23.
- 40.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03893) 1565. augusztus 16.
- 41.** Batthány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03894) 1565. szeptember 9.
- 42.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03895) 1565. szeptember 17.
- 43.** Batthány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03897) 1565. november 16.
- 44.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03898) 1565. december 3.
- 45.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03900) 1567. január 12.
- 46.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03901) 1567. január 23.
- 47.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03902) 1567. február 9.
- 48.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 54725) 1567. február 9.
- 49.** Márton sáfárhoz
(P 1314 no. 03903) 1567. február 10.
- 50.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 54726) 1567. február 15.
- 51.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03904) 1567. február 21.
- 52.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03905) 1567. február 23.
- 53.** Batthány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03906) 1567. február 27.
- 54.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03907) 1567. március 4.
- 55.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03908) 1567. március 10.
- 56.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03909) 1567. március 11.
- 57.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03911) 1567. március 11.
- 58.** Batthyány Kristófhhoz
(P 1314 no. 03913) 1567. március 25.
- 59.** Kanizsay Orsolyához

(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1567. március 25.

60. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03914) 1567. március 28.

61. Svetkovics Máriához

(P 1314 no. 03915) 1567. április 1.

62. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03916) 1567. április 9.

63. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03917) 1567. május 3.

64. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03918) 1567. május 29.

65. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03919) 1567. június 27.

66. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03920) 1567. július 5.

67. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03921) 1567. augusztus 24.

68. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03922) 1567. szeptember 15

69. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03923) 1567. szeptember 22.

70. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03924) 1567. szeptember 28.

71. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03925) 1567. október 16.

72. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03926) 1567. október 17.

73. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03927) 1567. október 17.

74. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03928) 1567. október 18.

75. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03929) 1567. október 27.

76. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03930) 1567. november 1.

77. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03932) 1567. november 20.

78. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03933) 1568. január 19.

79. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03934) 1568. február 5.

80. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03935) 1568. február 7.

81. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03936) 1568. február 16.

82. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03937) 1568. április 23.

83. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03938) 1568. április 25.

84. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03939) 1568. május 7.

85. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03940) 1568. május 9.

86. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03941) 1568. május 11.

87. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03942) 1568. május 13.

88. (Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03944) 1568. június 9.

89. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03945) 1568. június 13.

90. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03946) 1568. június 20.

91. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03947) 1568. június 20.

- 92.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03948) 1568. július 4.
- 93.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03949) 1568. július 10
- 94.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03953) 1568. július 10.
- 95.** Kanizsay Orsolyához
(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1568. július 12.
- 96.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03950) 1568. július 25.
- 97.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03951) 1568. augusztus 9.
- 98.** Kanizsay Orsolyához
(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1568. augusztus 20.
- 99.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03952) 1568. szeptember 6.
- 100.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03954) 1568. szeptember 24.
- 101.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03955) 1568. szeptember 27.
- 102.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03956) 1568. október 16.
- 103.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03957) 1568. október 24.
- 104.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03958) 1568. október 31.
- 105.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04015) 1568. november 1.
- 106.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03959) 1568. november 5.
- 107.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03960) 1568. november 6.
- 108.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03961) 1568. november 8.
- 109.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03962) 1568. november 8.
- 110.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03963) 1568. november 9.
- 111.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03964) 1568. november 11.
- 112.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03965) 1568. november 12.
- 113.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03966) 1568. november 22
- 114.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03967) 1568. november 29.
- 115.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03968) 1568. december 1.
- 116.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03969) 1568. december 4.
- 117.** Batthyány Kristófhöz
(P 1314 no. 03970) 1568. december 6.
- 118.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03971) 1568. december 30.
- 119.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03972) 1568. december 31.
- 120.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03973) 1569. január 2.
- 121.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03974) 1569. január 19.
- 122.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03975) 1569. január 24.
- 123.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 03976) 1569. január 27.
- 124.** Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03977) 1569. január 31.

125. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03978) 1569. február 19.

126. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03979) 1569. február 27.

127. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03980) 1569. február 28.

128. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03981) 1569. március 4.

129. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03982) 1569. március 5.

130. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03983) 1569. március 10.

131. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03984) 1569. március 13.

132. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03985) 1569. április 2.

133. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03986) 1569. április 21.

134. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03987) 1569. május 1.

135. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03988) 1569. május 4.

136. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03989) 1569. május 5.

137. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03990) 1569. május 12.

138. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03991) 1569. május 15.

139. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03992) 1569. május 18.

140. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03993) 1569. május 19.

141. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 03994) 1569. május 29.

142. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03995) 1569. június 9.

143. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03996) 1569. június 14.

144. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03997) 1569. június 16.

145. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03998) 1569. június 27.

146. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 03999) 1569. július 17.

147. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04000) 1569. augusztus 2.

148. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04001) 1569. augusztus 6.

149. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04002) 1569. augusztus 13.

150. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 04003) 1569. augusztus 16.

151. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04004) 1569. augusztus 26.

152. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04005) 1569. augusztus 30.

153. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04006) 1569. augusztus 31.

154. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04007) 1569. szeptember 6.

155. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04008) 1569. szeptember 7.

156. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04009) 1569. szeptember 7.

157. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04010) 1569. szeptember 13.

158. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 04011) 1569. szeptember 21.

159. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04012) 1569. szeptember 25.

160. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04013) 1569. október 5.

161. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 04014) 1569. október 20.

162. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04017) 1569. november 6.

163. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04018) 1569. november 6.

164. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04019) 1569. november 9.

165. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04020) 1569. november 9.

166. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04021) 1570. január 14.

167. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04022) 1570. január 16.

168. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04023) 1570. január 16.

169. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 04024) 1570. január 17.

170. Batthyány Kristófhhoz

(P 1314 no. 04025) 1570. január 20.

171. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04026) 1570. február 10.

172. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04028) 1570. február 17.

173. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04029) 1570. február 28.

174. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04030) 1570. február 28.

175. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04032) 1570. március 3.

176. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04033) 1570. március 5.

177. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04034) 1570. március 8.

178. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04035) 1570. március 18.

179. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04036) 1570. március 28.

180. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04037) 1570. április 5.

181. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04038) 1570. április 10.

182. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04039) 1570. április 17.

183. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04040) 1570. április 26.

184. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04041) 1570. április 29.

185. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04042) 1570. május 14.

186. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04044) 1570. május 23.

187. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04045) 1570. június 2.

188. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04046) 1570. június 3.

189. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04047) 1570. június 6.

190. Batthyány Boldizsárhoz

- (P 1314 no. 04048) 1570. június 9.
- 191.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04050) 1570. július 15.
- 192.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04049) 1570. augusztus 8.
- 193.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04051) 1570. augusztus 15.
- 194.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108133) 1570. augusztus 22.
- 195.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108134) 1570. szeptember 6.
- 196.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108135) 1570. szeptember 20.
- 197.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1313. Törzslevéltár. 56. cs. lad. 35. no. 46: C.) 1570. december 16.
- 198.** Svetkovics Erzsébethez
(P 1314 no. 108136) 1570. december 21.
- 199.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108137) 1570.
- 200.** Svetkovics Erzsébethez
(P 1314 no. 108138) 1571. január 11.
- 201.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108139) 1571. január 20.
- 202.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108140) 1571. január 21.
- 203.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108141) 1571. január 21.
- 204.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108142) 1571. január 27.
- 205.** Svetkovics Erzsébethez
(P 1314 no. 108143) 1571. február 9.
- 206.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108144) 1571. február 10.
- 207.** Zrínyi Dorottyaához
(P 1314 no. 108145) 1571. február 12.
- 208.** Szretkovics Gergelyhez
(P 1314 no. 108146) 1571. február 12.
- 209.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108147) 1571. február 26.
- 210.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 108148) 1571. február 28.
- 211.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04054) 1571. szeptember 3.
- 212.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04055) 1571. szeptember 7.
- 213.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04056) 1571. október 6.
- 214.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04058) 1571. október 28.
- 215.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04059) 1571. október 29.
- 216.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04063) 1571. november 21.
- 217.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04064) 1571. november 25.
- 218.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04065) 1571. november 26.
- 219.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04066) 1571. november 28.
- 220.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04067) 1571. december 10.
- 221.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04068) 1571. december 14.
- 222.** Zrínyi Dorottyaához
(P 1314 no. 04072) 1572. január 15.

- 223.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04076) 1572. február 27.
- 224.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04077) 1572. március 6.
- 225.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04078) 1572. március 17.
- 226.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04082) 1572. április 6.
- 227.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04083) 1572. április 27.
- 228.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no, 04084) 1572. április 27.
- 229.** Nádasdy Ferenchez
(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1572. április 27.
- 230.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04085) 1572. június 2.
- 231.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04086) 1572. június 6.
- 232.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04087) 1572. június 17.
- 233.** Zrínyi Dorottyához
(P 1314 no. 04088) 1572. június 23.
- 234.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04089) 1572. július 21.
- 235.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04090) 1572. augusztus 14.
- 236.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04093) 1572. november 12.
- 237.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04094) 1572. november 12.
- 238.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04095) 1572. november 17.
- 239.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04096) 1572. november 17.
- 240.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04097) 1572. november 21.
- 241.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04099) 1572. november 28.
- 242.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04100) 1572. november 29.
- 243.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04101) 1572. december 4
- 244.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04102) 1573. január 1.
- 245.** Nádasdy Ferenchez
(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1573. október 10.
- 246.** Kerecsényi Judithoz
(P 1314 no. 04105) 1574. február 14.
- 247.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04106) 1574. március 4.
- 248.** Nádasdy Ferenchez
(E 185 Misszilisek. 45. cs.) 1574. május 24.
- 249.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04107) 1574. július 30.
- 250.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04108) 1574. december 1.
- 251.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04109) 1574. december 14.
- 252.** Lencz Klementhez
(P 1314 no. 04110) 1575. január 5.
- 253.** Batthyány Boldizsárhoz
(P 1314 no. 04111) 1575. február 11.
- 254.** Lencz Klementhez
(P 1314 no. 04112) 1575. február 23.
- 255.** Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04113) 1575. február 23.

256. Batthyány Boldizsárhoz

(P 1314 no. 04114) 1575. március 1.

257. Lencz Klementhez

(P 1314 no. 04115) 1575. március 25.

Függelék

F1. Batthyány Erzsébet levele

(P 1314 no. 3980.) 1569. február 28.

F2. Svetkovics Erzsébet kötelezvénye

(P 1314 no. 3981.) 1569. február 25.

F3. Perneszi András levele

(P 1314 no. 3983.) 1569. március 10.

F4. Memoriale

(P 1314 no. 3991.) 1569. május 15.

1.

Németújvár, 1538. április 8.

SVETKOVICS KATALIN KÖTELEZVÉNYE

- OL P 1313. Törzslevéltár. Acta antiqua. alm. 1. lad. 1. no. 45.
- 25×43 cm-es papíron, a szöveg alatt három vörös felzetes pecsét János pecsétje: a háromszögű pajzs címerrajza elmosódott csak a pecsét körirata látszik (JOANNES × ZALAY × COMES POSONJEN[...]); a második Svetkovics Kataliné: a nyolcszögletű pecsét közepén kerek talpú pajzsban fordított állású (balra) menő oroszlán; a harmadik Révay Ferenc pecsétje: a pajzsán leveles koronából növekvő, három rózsát tartó farkas (l. Siebmacher 1899: 388 a pajzs fölött F R monogram. Egy fólió.
- —
- OklSz. *elidegēnit, Katalin, Kristóf, porkoláb, szín, történik* címszavak alatt részletek; Iványi 1950: 185–6; Hegedűs–Papp 1991: 367–369.

En Katheryna Azzoñ, Az en Zerelmes Wramnak Batthyaný Ferencznek felesseghe. Eskewzem, | Az elew Jstenre es az ew zenth Ewangeljomara, Ho□ ha az en zerelmes wramnak halala tewrtinnik | en elewttem, soha semmi modon es semminemew zewn alat, en ez Nemethwýwarat, az en zerelmes | wramnak Atthýaffýatwl Batthyaný kristof wram twl es az ew magzatýtwl elnemJdeghenýtom: | es soha az Batthyaný krýstof wram hýre Nekewl es akarathýa nekewl ez Nemethwýwaarba | porkolaboth nem walaztatok, es wý porkolaboth Nem tewzek, A kit kediglen Jgenlew akarattal | walaztonk, azt krýstof wramnak mint Jgaz magamnak eskewttetem, De Maga a mint a keralí ew | felsseghe lewelýbe wacion. ký ez may Napon az en wram wallassara, es az ew atthýafiaera. | es az enýmre ith wýwarat az¹ ew felsseghe Jtelew pechetý ala Reway ferencz² wram keze | által mý kezewttewnk kewlth, A nee□ ezewr Magýar forintot krýstof wram twl megh kewanom | keez penzewl. Ha kediglen kristof Vramnak halala tertinneek magtalan (kith Jsten ne Aggion) | Ezen hit alath kethewlezem magamath Both Gewrgnek³, Dersffý Jstwannak⁴ dersffý farkasnak⁵ | az en Vramnak hwgay⁶ Germekýnek mýndenben azon modon, A mý keppen kethewleztem magamat | krýstof Vramnak, ezen fellewl megh Jrth eskewessem es fogadassom zerinth kethewlezem magamat | az magýari koronanak es egheez magýar orzagnak, ho□ Semmý nemew esetbe, Semmý nemew| tertýnethbe, sem týtkon sem Nýlwan waloo chelekedewsssemwel az magýari koronatwl es magýar |orzaa□ twl, magýar keez twl, soha el Nem Jdeghenethom enghemeth az erewk Jsten mind lelekbe | mind testbe w□ seghellýen, Ennek Býzonssagara Reway ferencz Vram elewt ký kerallý | felsseghe zemel[lý]enek⁷ tewrwenbe hel tartoýa: A mint en az fellewl[lý]⁷ megh mondoth keppen, zabad | akaratom zerinth megh eskewttem az zenth Ewangeljomon, kezem irassawal es pechetemmel E | leweleth megh erewssittetem, es Nagýob Bizonssaa□h ert ho□ en ezt zabad akaratom | zerinth mielem minden kethelenssegh Nekewl, Reway ferencz wramees az ew keze irassawal | es czimeres pechetýwel, es Laký Balas⁸ posoni ViceJspan, az¹ ennen keze irassawal. es az posoni | Jspan wram⁹ Jthelew pechetýwel, en keressemre megh Jeczeek es megh erewssetheek, ebben e | dologban Bizonssaghwl sarkan Bernard, es az Waswarý¹⁰ kanthor Gewr□ Mesther Jelen | woltanak, Datum in Arce Nemethwýwar feria Secunda post dominicam Judica, Anno domini | Millesimo Quingentesimo Tricesimo octauo: –

franciscus de Rewa personalis presencię
Regie Maiestatis locumtenens Manu
propria subscripsi

Blasius de lak vicecomes
posonyensis manu propria
sub scripsit

kateina scwekobigyn
her franczyskus von battyan etc
gemahell manu propria

Jegyzetek:

¹Az *a* tintafoltos.

²Révay Ferenc (1489–1553) szerémségi származású család tagja. 1519-ben nádori titkár (Csánky 2: 260), Mohács után I. Ferdinánd híve (MOE. 1: 52–3), 1532-ben Turóc megye ispánja, 1542-től nádori helytartó (Budai 3: 101–5); Nagy 9: 709–11; Bónis 1971: 386, 404).

³Both György Zala megyei család (Csánki 3: 136–7) tagja, Both Ferencnek és Batthyány Ágnesnek, Batthyány Ferenc húgának a fia (Nagy pk. 109) 1508-ban született (Nagy 2: 215), 1542-ben Zala megyei dicator, 1549-ben még élt. (PRT. 7: 122, 35), de 1566-ban már Both Gáspár védi a török ellen Szentgyörgy várát (Budai 1: 273).

⁴Dersffy István († 1569) szerdahelyi Dersffy Miklósnak (Jászay 1846: 419; ETE. 3: 262) és Batthyány Perpetuának a fia, Batthyány Ferencnek az unokaöccse. 1556-tól kassai kapitány, 1558-tól a dunántúli részek kapitánya (Budai 1: 336–7; Nagy 3: 286–7).

⁵Dersffy Farkas († 1554) szerdahelyi Dersffy Miklósnak és Batthyány Perpetuának a fia (Jászay 1846: 19; Nagy 3: 286). Kaposújvár ura, 1553-tól Szigetvár kapitánya (Budai 1: 337–8; MHHD. 29: 243–572; 30: 301; Németh 1903: 115–119).

⁶Both Ferencné Batthyány Ágnes és Dersffy Miklósné Batthyány Perpetua.

⁷A hajtáson lyukas a papír.

⁸Laky Balázs 1533–34-ben pannonhalmi várnagy volt (PRT. 3: 299–300).

⁹Kerecsényi Szalay János pozsonyi főispán 1527-től az 1532-es béketárgyalások egyik résztvevője, meghalt 1545-ben (Budai 3: 164; Nagy 10: 462).

¹⁰Vasvár, Vas megye, Körmentől északra.

2.

Németújvár, 1538. július 7.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltár Missiles. no. 3741.
- 35 × 43 cm-es ív nagyság félbehajtott papíron vörös viaszba nyomott zárópecsét nyomással. Két fólió.
- —
- Ődöngő Ábel [Takáts Sándor] 1910: 230. betűhíven; Takáts 1914: 46. modern helyesírással, az utolsó részletet csak itt idézi. Hegedűs–Papp 1991: 375–381.

Kezenütemet Jo Vram fyam, Megh ertetem leweledet | A mit Jrz es Mint ertem Vramra¹
Nehezelt hog oda fel Nem | wit wele azt hizem hog en Megh Jrtam wala Noked. | wram ew ma-
ga sem tutta hog ellien hirtelen fel kelleüt | volna Mennye hanem onnan semthe rol² Jra az vtan
hog | el kel Mennye. az ert Ne gondold azt hog keulcheget zantha | volna hanem hog Nem hitte
ew Magaes ha fel Megen wag | Nem, Az ert az the dolgod felleül vdwarnal ew kegelme | azt
hizem el nem feletkezik. Megh zerzi Mint ha te Magad | ot wolnal wag Jobban. ha la'íta hog
walami elew Mentedre | lezen wdwarnal lenned. wag ha erteked lezen reya ky rol | en tecczetem

zerint Nem Artana Jrnod ew kegelmenek. Jm | enis Jrok es el keuldem a lewelet chak keuld Jde. | lezen talam olly ember ky tul el keuldhetem, kiraly³ feleul hol woln en Nem tudom Bizonnyal Noked | Megh Jrnom. azt tudom hg turzo vram⁴ embere monda | hog Vram keralt Jmar morwaba Nem talallya. de kewz | hirrel Mongiak hog linczbe⁵ wolna, enis welem. merth | hog keralne azzo⁶ oth wacion, de hog hallottam wolna | ha ide ala Jw, Bech⁷ felly, a rol semmit Nem Jrhatok | ha hallom ide ala Jutteet wag walami egeeb hirt azt | tuttodra adom es megh Jrom oztan.

Towabba hol Jrod azt hog pispek Vramat⁸ megh tulatod | az Barom ert annak Bekesseghet hag Ne Nizd az ew | ertelenseghet. talam az erth Mielte hog towab Megen | zomzedsagonk Bol, Jdewel Vram lehet megh anny Baratsaggal Neky,

Az hadakozas felleul Mit Jrnak a Banok⁹ azt en Megh | ertetem. teneked Mint the Magad¹⁰ Jrod a hez semmi | zered Ninch sem a fele embered Ninchen ki weled | Volna. az ert a tul the Magadat Megh Mench azt | Jrhatod hog teneked kerally hez kel Menned az the | zolgaltodra, fegwered sench. ha Bechbe kewldenik a | fegwer erth. talam leweled Nekeul ki Nem adnajak | az ert semmi¹¹ keppen kezikbe Ne Meñ. Mert ha kezikbe Mig Megh keteleztetnek hog kezeutteuk kel lenned, | Jm en zentJwani Mihalnak¹² Jrta es attam | tanossagoth Mit zollyon es Mit felellyen¹³ wram feleul | es the feleuled. es Mikeppen el Jaryon abba Mit | wegheznek, ||

Ertem towabba kez Bezid Bol hog ala kristaloczra¹⁴ akarnal Menny, en A tanach hog semmi keppen ne Meñ | Mert Vram erkekeul haragodni es Nehezeln kez rad, | En sem wezem Jo Newen teule Merth erted te Magad | hog | Nem zeuksegh Mast teneked ellien Jdeube oda Jarnod, | hol Minden Bokorba feelz az ellensegh tul, Mas az A mi | keulchegeth tennyd oda ala Jarwa, azt Mas Jdeure es | Mas zeukseghedre Megh tarch. ha Jsten az Jdeut | Jobban Aggia az utanees wala Mikor akarod ala Mehecz | az erth en a tanach hog semmi keppen Mast ala Ne | Meñ Mert Vram Jo Newen Nem wezi teuled,

Ertem Annak felette sanko tul¹⁵ hog ot Jmar Ninch ollly dolgod ki Miat ot kellene kesned az erth Mit ewlz | oth Jw¹⁶ Jde fel hozzank Job it Mulatnod es | Madaraznod welem. Mint ot heiaba Ewlnod¹⁷. Mi | ollly dolog wolna azt a porkolabees Megh zerzj

Mihal Mester¹⁸ hallom hog Jde fel akarna Jwny | enis Jzentem Vala Neky az ert mierrth hog kar | volna olllyan tudos embernek el wezni. teneked | kedigh Mestered wolt, Jm en oda Jrta hog | Mikor fel akar Jwnj ot alat Grebenigh¹⁹ keeth | zekeret zerezzenek. kerlek teghedis Mint fiamat hog had megh ot a porkolabnak. Mikor | oda Jw, zerezzen keet zekeret Nekj, es | hozassa chak tornygh²⁰ en toron rol ide fel | hozatom oztan, oda alaes Jrdmegh. hog Ne | haggiak hanem hozzaak oda Grebenbe,

En Nem tiltlak hg oda ala Ne Mennil a Jozagba, de chak | ezt mondom²¹ hog ellien Jdewbe Nem illik oda Jarnod. mert | ember Nem tud honnan Mi lezen, Mostis Mondom hog | wram Jo Newen Nem fogna wennj tewled. Mas az | Noked Nag kewlcheggel esneek. Mert ot Most semmi | Jwedelem Ninchen Mind pinzen kellene Jlned. | Az wramatis kellene wendeglened. Mert Nem illeneek | hog chak Niznenek Mikor the le ewlneel aztal hez.

A Gelekezesbe se Meñ, Mert Maid Mondananak, kristaloczra | Mehetewt. kezinkbe kedigh Nem Mehetewt, okot | wethecz hog teneked kerally hez hez kel Menned, ||

Az ert kerlek hog Jw fel Minden kessedelem Nekewl, | erthem hog aratas ert Akarnal ot kesny. had megh | ewwsen a porkolabnak hog jo modon lason hozza.

Esmegh eg keet het Mulwa ala Mehecz. Mert | Meegh a zeghin Neep sem arathat, ide fel Jutottodra | Ne gondolly kewlcheggel. Mikor ala Migh Meghint | adok anni kewlcheghet mennit ide fel Jwet kewltez | Most az ert Jw fel.

Mikor Jt lez, az the dolgod feleul zolonk es Jronk | oda fel wramnak Minden Modon, az erth oth | Ne²² kesseel, ha ezennel kerlek Jw fel,

Poljakot²³ az ert Nem kewltem oda Mert hog te Magadis | Jde Jwz, ha fel Nem kellene
Jwned oda kewltem volna | a Bernard lowan Mert Megh gÿogÿwlt Jmar,

Nekelos papnak Jrtam wala eg lewelet. az erth erthe | ligh hog ennekem walazt tegen arra
Mit Jrtam Nekÿ

A wokoZlawich²⁴ pinzechkeit egbe zerzesd es fel hozd weled | Mikor fel Jwz. ot kedigh
hadmegh az Jspannyanak | hog Jo Modon lasso Az Aratas hez es Registromba | Jrÿa hañ kepe
gabnaÿa lezen, walami waznais wagion | ot e Germeknek. kewldesd fel aztis hog Jnghet |
chinallÿanak Nekj wele, a tewb Marhachkaiat | weghe oda Be a warba hog el ne wezzen walamj

Jm Jrtam pÿspek Vramnak⁸ az Barom feleÿl kit Megh | tartot. keÿld oda walami tudos em-
ber által a lewelet | Nekÿ, az Marko Atfaia Benkew, Jo lezen, de hadmegh | Nekÿ. es Megh
fenicched hog ha Megh aggia a Barmot | el Ne wezzen walamef Benne es ne cherellek Valami
seghitseghetis aÿ Nekj kiwel fel haÿfa. A tewb leweleket witesd oda zentJwanina aÿ walami |
pinzt kiwel fogaggianak eÿ emberth Dombrom²⁵ ki ala | venne ala leueleket zentJvaninak.

A the dolgod rol es az adossagh felewl Mit Jzenteel sanko | tul azt Megh ertettem, Jw Jde Mikor
Jt lez zolonk | a rol es Jronk vramnak Mikor Jt welem lez,

Ha wratissa atafia laczlo hoz walami Morhaiat oda | keerlek had Megh porkolabnak hog wetesse
Be es heelt | aggion nek!y hol letezÿ, ||

Jrod azt hog Mikor walamit kerz chak walazt sem tezewn | rola, talam ember Nem tehet
hamar waÿ Megh Nem | lehe Mit²⁶ haznalna haznalatlan walazt tennj, ember | chak Bankodneck
raita,

Ez azoñ Nepeket Jde fel hozattam Mondanak enneke | hog a zamlachaiak²⁷ kik hoztak eÿ
zeghin arwat | wÿ eitetteek a zekeer rol hog a labawal talam soha | Nem lezen eÿ, az ert tudmegh
kÿ Miat lewt. Jsten | ellen walo dolog ez, effele embert Megh kellene Bintetnj | waÿ azt Mield
hog giogitasd megh wele,

Ewel Jsten tarchon jo eghessegbe, Mi hala legen | Jstennek Jo eghessegbe wagionk, kewlt
wÿwarat | die 7 Jul | 1.5.3.8.

Catherina Batthÿyanin. etc

Címzés:

Magnifico domino Christophoro | de Batthÿyan pincernarum | Regalium Magistro etc domino | et
filio nostro charissimo ac | honorando.

Jegyzetek:

¹Batthyány Ferenc.

²Sempte, Nyitra megye, Nyitrától nyugatra (ma Šintava, Szlovákia)

³I. Ferdinánd (1503–1564) császár, magyar király, Szép Fülöp kasztíliai király és a spanyol királyságok örökösnoÿjének, Johannának kisebbik fia, V. Károly öccse. Felesége Jagelló Anna, II. Ulászló lánya.

⁴Thurzó Ferenc († 1574 egyházi pályára lépett, és Olaszországban végezte tanulmányait. 1534-ben nyitrai püspök, és e mellett a pozsonyi kamara elnöke lett (1549–1556). Csak nagybátyja, Thurzó Elek (1490–1543) halála után, 1544-ben foglalhatja el a püspöki széket (ETE. 4: 341, 351–4). Nem megerősített, sem felszentelt püspök, később lutheránus lett (Borovszky 1899: 448, 678). 1557-ben a püspökséget elhagyta, és feleségül vette Kosztka Borbálát, aki gyermektelenül halt meg. Második felesége Zrínyi Katalin volt. Első házassága révén a Lietavai és Árvai várak és uradalmak birtokosa lett, majd főudvarmester (1569–1574). Özvegye utóbb Forgách Imréhez ment férjhez. Thurzó Ferencnek második házasságából hat gyermeke született: 1. Ágnes Kis-Serényi Ferenczné, 2. V. György, árvai főispán, 3. II. Ferencz, ki 1574-ben atyjával Trencsén

megyei Hrussó, Richó és Bicsei vár és uradalmak adományzásában részt vett, és fiatalon meghalt, 4. Anna Perényi Györgyné. 5. Kata Révay Gáborné. 6. Orsolya előbb ráthóti Gyulaffy Istvánnak, később ablanczkürthi Ghyczy Ferencznek a felesége (Nagy 11: 202, 208).

⁵Linz, Ausztria.

⁶Anna királyné, Jagelló Anna magyar és cseh királyné (Prága, 1503–Prága, 1547), II. Ulászló és Anne de Foix grófnő első gyermeke, I. Ferdinánd császár és magyar király felesége. Házasságukból tizenöt gyermek született (Hamman 1988: 48–50).

⁷Bécs, Ausztria.

⁸Erdődy Simon († 1543), Bakócz Tamás unokaöccse, 1518-tól haláláig zágrábi püspök (Fógel 1917: 29). Részt vett a mohácsi csatában, utána Szapolyai János híve, 1530–31-ben horvát, dalmát, szlavón bán. 1536-ban I. Ferdinándhoz pártol (MOE. 1: 617).

⁹Nádasdy Tamás és Keglevich Péter. Nádasdy 1538 tavaszán visszafoglalta a töröktől a Dubica megyei Jaszenóc várát, majd leromboltatta, mert nem lehetett megvédeni. Keglevich Zágrábba gyűlést hirdetett májusban, melyen a várható török hadjárat miatt a rendeknek fegyveresen kellett megjelenniük (MOE. 2: 187).

¹⁰Ettől a szótól közölte Ódöngő Ábel a *Ninchen* szóig.

¹¹Jnnen a *lenned* szóig közölte Ódöngő Ábel.

¹²Szentiványi Mihályt tanúként említik 1550-ben (P 1313 Senioratus lad. 1. no. 12).

¹³A második *e* betű *l*-ből javítva.

¹⁴Kristalóc, Körös megye, Bélától nyugatra (ma Kreštelovac, Horvátország).

¹⁵Sankó Ferenc, Batthyány familiárisa, Vas megyei család (Nagy 10: 50) tagja.

¹⁶Ettől a *welem* szóig közölte Ódöngő Ábel.

¹⁷Az *E* betű *J*-ből van javítva.

¹⁸A szó végén *t* áthúzva. – Rawoni Mihály Körös megyei birtokos család (Csánki 1893: 30; Siebmacher 1898: 158) tagja. 1537-ben királyi jogügyigazgató (MOE 2: 191), 1539-től Szlavónia báni ítélőmestere (MOE. 2: 274), 1546-tól országbírói ítélőmester (Mályusz 1926: 100; MHHD. 30: 147, 311), 1554-ben halt meg (MHHD. 29: 236, 269).

¹⁹Greben vára, Körös megye, elpusztult vár Varadtól délre állt.

²⁰Csáktornya, Zala megye, Varasdától északkeletre (ma Čakovec, Horvátország).

²¹Az *n* a szó fölé betoldva.

²²Az *n* valamiből javítva van.

²³Polyák Boldizsár Kolozs, Doboka és Torda megyékben birtokos család (Csánki 5: 568,809–10) tagja. Említik 1538-ban, 1549-ben és 1553-ban, birtoka a Torda megyei Székelyfálván és Dobokában Ősön van (SzékOkl. 2: 50; 3: 299; Kádár 5: 372–3).

²⁴Viszokafői Vokozlavics János 1535-ben Zrínyi János és Miklós familiárisa (MHHD. 30: 125), e levél írásakor pedig már nem él.

²⁵Dombró, Körös megye, Köröstől délre (ma Dubrava, Horvátország).

²⁶Ettől a szótól a *raita* szóig közölte Takáts.

²⁷Zamlaka, Varasd megye, Varasdától keletre (ma Zamlaka, Horvátország).

3.

Németújvár, 1538. július 11.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyany család körmendi levéltára, Missiles. no. 3742.
- 25 × 32 cm-e vízfoltos papíron, vörös viaszba nyomot gyűrűs zárópecsét töredékével. Egy fólió.
- —

- Hegedűs–Papp 1991: 386–388.

Kezenetewmet. Jo Vram Jo fiam Megh ertetem lewelede kit ennekem | Magiarwl Jrtal wala, kit kedigh deakul Jrtal arra wram | walazt teút. kerz enghemet. hog a lowat wram tul Megh | zereznim, en azt Nem zerezhetem Mert wram Jghen | kedweli. de azt Monda wram Jm tewbbet hoznak a Bol | adok oztan Neki lowat. Nem hagiom a Nekwl,

A Barmot ha pispek wram¹ ki Nem atta kerlek kewlg | Meegh ég zer erthe. Migh Vram lewele erj es addigh | Ne kewlged Neki a lewelet. Mert felek ha Jnkab ki | Nem agga. erthem hog wram Jghen haragos lewelet Jrt Nekj, | Jwÿ Jde fel hog zollionk it a dolgod rol talam az Vgnod² | adossagat Megh³ zerezhettÿwk, oda felÿs wdwarba | talam fel epithetlek Mert erthem wram tul hog Jghen | kewes Neep wagion Most az wdwar Nal aztis erthem | hog Nem Jghen fizetnek. Mind azon altal Jwj fel. | A Baromba Tarchmeg | ot hatat zantani⁴ waloot a tewbit⁵ | kewlg fel Toronra⁶ oÍ emberek altal kik Jol | Megh erizzeek Mert erthem Bertalam deak tul hog Jghen zeep Germekdeed Barom,

A Marhat kit hoztak kristaloczrol⁷ talat Michodat | kerlek hadmegh hog el ne wezteghesseek, a Nozolÿa⁸ | se wezzen Jnkab chinaltas tewbbet a felit Mert | zekewssek wagionk anekwl, en pinzt adok reÿa | Mukaÿa ert ki Megh czinallÿa ég Neget chinaltas, | Ewel Jsten tarchon Jo eghessegbe, kwlt wÿwarat | die 11 Julÿ anno salutis 1.5.3.8

Catherina *Magnifici: Domini: Francisci*
de Bathÿan *etc* Consors.

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de Bathÿan | *pincernarum regalium Magistro etc filio nostro | charissimo ac honorando.*

Jegyzetek:

¹Erdődy Simon.

²Hans Ungnad von Sonneck (1483–1549) királyi tanácsos, 1532-ben stájerországi, 1540-ben alsó-ausztriai, 1543-ban magyarországi főkapitány, 1546-ban Varasd megyei ispán (ETE. 4: 465; PodmOkl. 3: LXXVI–VIII; Bariska 1982: 268).

³Az *M* betű javított.

⁴A *z* betű alakja eltér a többitől, feltehetőleg írása közben javított rajta a levélíró.

⁵A *w* betű utólag van a szó fölé betoldva.

⁶Csáktornya, Zala megye, Varasdtól északkeletre (ma Čakovec, Horvátország).

⁷Kristalóc, Körös megye, Bélától nyugatra (ma Kreštelovac, Horvátország).

⁸A szó végéről *t* kihúzva.

4.

Szalónak, 1541. május 25.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3761.
- 25 × 31 cm-es penészfoltos, elhalványodott írás szakadt papíron, hátoldalán papírsíkkal megerősítve. Zárlatánvörös viaszba nyomott gyűrűspecst. Egy fólió.
- —
- Hegedűs–Papp 1991: 596.

Kezenetenet Jrom Mýnth Jo fiamnak, Jo fiam | atta leueledet meg Ertettem kýt Jrz Batthian¹ doga
 | felewl, Bizon hog anmi zolgaýnk Elýg karth | wallottak nem todom ký foggýa azt wegrevizetni
 | Azt todom hogj Eleget Nyomorkodnak wtannonk² | kýwldettem sanko ferencz tol Ewg lewelet
 ký zol | zekel lokachnak³ | azt oda wíged hozza es gýwlej | Jstwanna⁴ lassatok ha az Nýocz zaz
 forintot | meg zerezettitek, az harminczadbol Eremest Meg | segítek, mert wram meg hatta hog
 az harminczad | bol amiuel lehet meg segíhelek azért wiselletek | gongýat, es lukach wram
 wegezze el Keglewich | wramal⁵ appýnzt adýatokmeg neký, de nem hog | temagad kezedhez
 wenneed hanne[m]⁶ lwkach⁶ wram | adýa oda es hog anmi Embere[nk]ýs⁷ ott lewgen | atte Jde
 meg Jwuesed Nem todo[m]⁷ mast Mýtt | haznal, En el kýldettem Jnn[e]t⁷ mýnd perenj | peterhez⁸
 Mýnd kedig attewbi hez [azert]⁹ chak | faratssag ha Jde Jwzis, de Job wiseld gondot toronra¹⁰
 mikepen tornot meg walthatnad, Job | te magad leeg zembe zekel lwkacch[a]⁷, te magad |
 terelkeggel, appinz dolgaba, hog [...]ý⁹ zerezhetnel | tiwle, oztan ha walami ho wege[t]⁷ Eritek
 Benne | Jw fel hozzam, Az lean dolga felewl mitt Jrz h[o]g⁷ Jwtet Bradach | hoz¹¹ akarnad adni
 pispek¹² wramna[k]⁵ kýeresere | Bizon Nekem Jonak tecýk m[...]⁷ Bradachnak | wagýon
 felesége mýnt Ertem felesé[g]enel⁷ tewb | nemes ember gýermeke leani wa[n]nak⁷ azerth | En az
 tanach hog oda agiad, mert annak chat | Raýtad maradna agongýa, azen wramat | sok felewl
 adositnak sok fele ke[l] fizetni, mý Bizon Nem segíthetenk¹³, Jsten tarc[h]on⁷ Jo Egesegben |
 kewlt zolonokba¹⁴ 25 Máj 15.41

katherina magnifici domini
 francisci de Batthian *etc consors*

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro | de Batthia pincernarum Regaliu Magistro *etc* filio Nobis
 Charissimo

Jegyzetek:

¹Battyány, Fejér megye, Székesfehérvártól délre (ma Szabadbattyán).

²Az utolsó *n* betű a szó fölé van betoldva jelölés nélkül.

³Ormosdi és kevéndi Székely Lukács († 1575) királyi tanácsos 1537-ben (MOE. 2: 176),
 1543-ban Stájerországnak, később Karintiának is kapitánya (Nagy 10: 560; MHHD. 30: 254).
 1551-ben szlavóniai helytartó (MHHD. 29: 151).

⁴Gyulay István Varasd megyei birtokos család tagja. 1526-ban részt vesz a pozsonyi
 országgyűlésen, 1541-ben másokkal együtt ő békíti össze Erdődy Simont és Zrínyi Miklóst.
 1542-ben kapitányként Stájerország zsoldjában harcol a török ellen Alapy Jánossal együtt. A
 Gyulay és a Batthyány család rokonságban álltak egymással (Hegedűs–Papp 1991: 506).

⁵Keglevich Péter horvátországi eredetű család tagja, 1521–1526-ig Jajca kapitánya, Mohács
 után I. Ferdinánd híve, 1538–1541 között horvát–dalmát–szlavón bán Nádasdy Tamással együtt
 (Budai 2: 283–5; Nagy 6: 283–5, Nagy 6: 154–5). 1542-ben az országgyűlés fő- és jószágvesztés-
 re ítélte, örökös nélkül halt veje, Ernuszt Gáspár javait elfoglalta (MOE. 2: 417). Mivel a birtoko-
 kat ez után sem adta át, a király Zrínyi Miklóssal megostromoltatta 1546-ban Csáktornyan, s
 1548-ig fogságban tartotta (MHHD. 2: 167–81, 217–9). 1554–55 fordulóján halt meg (MHHD.
 40: CCXX).

⁶A *c* betű *t*-ből javítva.

⁷Lyukas a papír.

⁸Perényi Péter (1502–1548) Perényi Imre nádor fia. 1519-ben temesi ispán és koronaőr,
 1526-tól Abaúj megye ispánja. Mohács után előbb Szapolyai híve, de 1527-ben I. Ferdinándhoz
 pártol, részt vesz a székesfehérvári koronázáson (MOE. 1:143). 1529-ig erdélyi vajda, ekkor Sze-
 recsen János elfogja és kiszolgáltatja a töröknek, majd János király fogságába kerül, és át is pártol

hozzá. I. János halála után ismét I. Ferdinándhoz áll, 1541–1542-ben kancellár és országos főkapitány. 1542-től 1548-ig, csaknem haláláig, a király foglya volt.

⁹A szakadás miatt nehezen olvasható.

¹⁰Csáktornya.

¹¹Valószínűleg ladomérci Bradács Jmre, Zágráb megyei birtokos család tagja (Nagy 2: 229; Siebmacher1899: 20). 1519-ben szlavón vicebán, 1526-ban a királyi testőrség tagja (Fógel 1917: 62), Jajcán szolgál (MHHD. 40: 347–50), s jelen van a kaproncai gyűlésen (ETE. 1: 282). Részt vesz az 1537-es és 1538-as körösi gyűléseken (MOE. 2: 204–5, 261), említik még 1541-ben (MHHD. 30: 137).

¹²Erdődy Simon.

¹³A szó kezdő *s f*-ből javítva.

¹⁴Szalónak, Vas megye, Kőszegtől délnyugatra (ma Schlaining, Ausztria)

5.

Németújvár, 1541. november 18.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3777.
- 22×32cm-es papíron, kívül vörös viaszba nyomott zárópecsét. Egy fólió.
- —
- Hegedűs-Papp 1991: 609.

Kezenethemeth Jrom kegelmednek, Mýnth en Jofýamnak | Annak wthanna, amely leweleth Jrth wolth .k. azen | zerelmes vramnak azth megh ertetem, Adezmarol | amýth Jrz, Aztorný¹ dezmarol, arol en egeb tanachoth | Mastan Nem adhatok, hanem ýol thwdod azth hogh | Mý soha Nem zetek atorný dezmath, hanem Mindenkor | chaktornýaba zetek², azerth Jm en az lewelet wram | wthan ýdewel³ kwldem ate leweledet hýzem azth hogh vram | tanosagoth ad Míndendologhrol, azerthha adígilan megh | zerezwdhetel keghlewýth peterel hogh neked⁴ enegýe | semýth Nem⁵ arth, hýzem azthogha meghýw vram | kegewýth peterel zembe lezen, Akor oztan wegez vele | Mínden dologhrol :k:⁶ wele elenkegek Mert wram ýo Newen Nem wēe | kegelmed twl ad dýgh megh warýa k: mýgh wram haza ýw

Thoaba amýth Jrz az Alapý Janus⁷ dolgarol hogh el | fogh lalta az wokozlowýth⁸ ýozagath Arol en Jrtam | alapý⁹ Janusnak¹⁰ kwld oda neký hýzem azth | hogh walazth tezen alewrewl, Mý azoka hogh el | fogh laltha Az arwa ýozagath, hýzem kedíglen hogh | vram es Jr rola nekýe

Thoaba, azegen nepet hogh megh foztotak az .k. | Jobagýth keres terwen alapý Janustol rola, lasd | megh Mý walazth tezen oztan arol es twdokrola | Jrnýa neký merth nem ezel aýanlýa wala magath | Mýnekwnk¹¹ Mýkor Jth wa Mýnalwnk¹², hýzem | azth hogh vram es Jr rola nekýe, az egeb | dolgokrol, Mýkor wram megh lathýa az .k. | lewelet Míndenrewl walazth tezen ký wel | Jsten tarchon megh Minden Jowal Mindd hozad | tarthozokal egetembe *etc* ||

datum Jn castro nostro Nemeth wýwar die 18 Nouembris | anno 1541

Catherína de Batthýan. *Magnifici.*

*domini francisci de Batthýan consors etc*¹³

Címzés:

Magnifico domino cristophero | de Batthýan pincernarum Regalium magistro *etc* domino et filio nostro | carissimo

Jegyzetek:

¹Csáktornya.

²A *t* betű *z*-ből van javítva.

³Jelöléssel a sor fölé betoldva.

⁴A szó tintafoltos.

⁵Utána kihúzva *azt*.

⁶Ettől a szótól a bekezdés végéig a szöveg utólag van betoldva, részben a két sor közé.

⁷Alapy János († 1567) Fejér megyéből származó, Körösben birtokos (nagykemleki) család tagja, Zrínyi Miklós sógora, a Batthyányiak rokona. Kiváló katona, több csatában győzött a török ellen (Budai 1: 4; Nagy 1: 16; Takáts129: 245–51). 1539-ben török fogságba esett, melyből a tótországi rendek segítségével szabadult (MOE. 2: 189; 275).

⁸Viszókafői Vokozlavics János.

⁹Előtte egy szó kihúzva.

¹⁰Az utolsó szótag, *nak* szófölé jelöléssel betoldva.

¹¹Az *M* betű *vra*-ról javítva, a szó után kihúzva *kor*.

¹²Az első *n* javítva, fölötte valami kihúzva.

¹³Az *etc* a két sor közé van írva.

6.

Szalónak, 1542. február 2.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3785.
- 31,5 × 43 cm-es, közepén a pecsétnél félbe vágva, félbe hajtva, vízfoltos, vízjeles papíron, vörös viaszpecsét nyoma látható. Egy fólió.
- Buda eleste után (1541. augusztus 29.) az országegyesítés ismét napirendre került. 1541. december 29-én aláírták az előleges egyezséget, ami szerint Ferdinándra száll az egész ország (MOE. 2: 304; Acsády 1897: 227). A német birodalmi gyűlésen lévő király biztosokkal helyettesítette magát, e tiszteket Batthyány Ferenc Vas megyei főispán és Beck Márk ausztriai kancellárra ruházta. Beck és Batthyány február 23-án érkeztek Besztercebányára és 26-án nyitották meg az országgyűlést (MOE. 2: 304–7; Acsády 1897: 229–30). A gyűlésen jelen volt Batthyány Kristóf királyi főpohárnok — erre a levél is utal —, akít a főrendek Ferdinánd királyhoz küldtek, hogy a végzéseket bemutassa és a megerősítést szorgalmazza. Valamint utasították arra, hogy óhajaikat igyekezzenek érvényre juttatni (MOE. 2: 316, 319).
- —

Kezenethemeth Jrom kegelmednek Minth en Jo wramnak | es fyamnak, Annak wthanna Maÿ napon hozanak wram | thol¹ leweleth², kÿketh³ Jm oda kwlthem kegelmednek | wram kerethÿ .k. hogh ezeketh Aleweleketh Minden | kesedelemnelkwl el kwldezneÿe kegelmed Azokhoz | Akÿknek zolnak A lewelek

Thoaba Joffÿam Azth es Jrhathom, hogh wram Azth Jrtha | Ennekem⁴ hogh ezekereth ezennel Minden kesedelemnelkwl | el kwlgyen oda nekÿ posonra⁵ merth oth warÿa wram | Elewzerth azth Jrtha wala hogh megh Zombathra⁶ | kwlgyem oda, de Amasthonÿ lewelebe azth hatha | hogh ezennel Minden kesedelemnelkwl elkwlgyem | Azerth en Akochÿth el kwlthem Nem⁷ merem keslelnÿe | Ezth Azerth Jrom megh kegelmednek hogha | oda Akar menÿe kegelmed thahath twgh rea gondol | nÿa, rwhadath Mÿdeth Mÿmodon wÿgyÿed el merth | Akochÿth Jth Nem erÿ kegelmed

Thoaba Jdmegh azth es⁸, erthenem hogha gýwlaý Jsthwan⁹ | megh ýwth es ha othon wagýon, merth oda kelý hoza | kwldenem egebet¹⁰ Nem thehetek Benne |

Thoaba Jowram es¹¹ fýam Býzonýa chodalkozom raytha hogh | Az elesth megh sem kwlthedel ristalochra¹², wram azth | thwgýa hogh regen oth wagion, ennekem azth mehez | hogh wramnak azth mondod¹³, hogh, ennekem¹⁴ semý gondom Ne legē rea¹⁵, | el kwlded ozthan Nem | wýseled gongýath gondolýa megh .k. Mýnemew kýsseb | segh lenne wramnak ha walamý vezedelme tertheneýek | ahazaknak oth alath ha chak egh haz Jobagýwnk | Nem wolna oth alath meges gongýath wýselthek | wolna edíglen hogh el kwltek wolna, ||

Azerth Jrýa megh ennekem .k. ha el kwlded wagh | Nem hogh twgýak rea gondolnýa, Ne wezenekel | Ahazak merth Nem Jo lathath wolna ha el wezne | nek ha Jras Mýath megh keleth wolna lennýe, edíglen¹⁶ | megh leheteth wolna elegeth Jrtham¹⁷ en neked rola¹⁸, ezel isten | tarcha megh kegelmedet *etc Datum Jn castro nostro | Zalonok die 2 februarý Anno 1542*

Catherina Magniffice

Domini francisti de Batthýan *etc consors*¹⁹

Thoaba Jm Akeglewýth peter menedek leweleth es | oda kwlthe wram, azth hatha kegelmednek hogh Azthe | chýmeres pechethedeth es rea wessed *etc*

Címzés:

Magnifico Domino Cristophero | De Batthýn pincernarum Regalium Magistro | *etc Domino et filio nostro carissimo*

Jegyzetek:

¹Batthyány Ferenc.

²A második *l k*-ból van javítva.

³Előtte *kýth* áthúzva.

⁴Az *E* betű javított.

⁵Pozsony, Pozsony megye, ma Bratislava, Szlovákia.

⁶Szombathely, Vas megye.

⁷Az *e* javított betű.

⁸Az *es* jelölt betoldás a sor fölött.

⁹Gyulay István.

¹⁰Az *ege* rész tintafoltos, rosszul olvasható.

¹¹Az *es* a sor fölé betoldva, tintafoltos az *s*.

¹²Kristalóc.

¹³ Az első *d* fölött egy vonás van.

¹⁴Az *ennekem semmý gondom Ne legē* rész jelzéssel a sor alá betoldva.

¹⁵A *rea* a sor alá betoldva a lap szélén, elmosódottan látszik.

¹⁶A *gle* rész nehezen olvasható a tintafolt miatt.

¹⁷Az *r* javított betű.

¹⁸Az *en neked rola* rész a sor fölé betoldva.

¹⁹Az első *s* tintafoltos.

7.

Szalónak, 1547. március 31.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.

- 29 × 21,5 cm-es papíron, a szélén, közép tájon, a pecséttel kivágtak egy darabot belőle, a bal oldalon hiányos a lap széle. Egy fólió.
- —
- Mályusz 1927: 92–94. Takáts részleteket közöl modern helyesírással: 1914: 51; 1926: 190; 1929: 106.

Nagyságos es ennekem thýztelendew wram es yo barattom¹ kezenettemett es | zolgalattomatt magam ayanlasatt ýrom the kegyelmednek mynt ýo wramnak | es barattomnak meg erttettem az the kegyelmed lewelett holott the kegyelmed | kýwannýa meg thwdný az azonýembertt kýlegýen aký az fele betthegegre | az mattrarol² thwdna valamýtt azýertt az az azoný az bech orzag kanchell | arýosnak³ ffelesegehe ým ýrttam egy lewelett az sygmond wramnak hermeñ | sthaner⁴ ffelesegenek hogý az az azonýtt oda wýgýe kegyelmedhez mertt | mertt nýlwan sokakatt gyogyottott meg az⁵ khanchellarýosne the | kegelmed kýlgý oda chak az lewelett azonttol oda hozýa |

Az groffasalmē⁶ wram annýa az ýs sokatt ýartt thwdos ýs | en azt hýnnē hogý az ýs ýol thwdna hozýa kegyelmed hýazsa | hozýa azt ýs hýzem hogý eremet nýelý kegyelmedertth hýzem ýsthen | hogý azonýomnak⁷ ew .kegyelmatt ebbel az bettegegbewl kýwa | lth kepen az mattrabol meg gyogytta az wr ýsthen mynd az | [m]as bettegegbewl ýs mertt gondolhattýa te kegyelmed hogý | thewb embereken ýs wolth wagýon ýs effele bethegseg az wr | ýsthen wgýan meg gyogytotta azonýomatt ew .ke. ýs meg gyogytta | az wr ýsthen az kegyelmessegebel ne⁸ felýen semýtt kegyelmed abbol | ha banattommal mytt segelhettnek lattýa ýsthen zýwemett hogý | hogý weremmel ýs eremesth ýott thettnek ew kegyelmenek |

Im pothenchý azonýnak einchýngrnenek⁹ ýs¹⁰ ýrttam egy leweletth | az ew emberetthel hogý mykott, kegyelmed hýwattýa hatt | oda menýen kegyelmedhez the kegyelmed hýwassa hoda meg | ýs thanachertt es tholmacholazertt ýol thwdom hogý kegyel | mednek zýwe zerýnth zolgal hýwassa oda chak kegyelmed |

Khertt wala azonýom ew khelme hogý az ew kegyelme ewchenek | valamý orwossagott adýak hwrottrol ým ha az wr ýsthen | tý kegyelnettnkett fel wýzý bechben hatt az doctorokttol ne thalan | ýob orwossagott lel kegyelmed ýsten¹¹ tharcha meg thý | kegyelmettekett mynden ýawawal datum zolonkon | vttolso napon marchý 1547 □

Caterýna batthyany

Címzés:

Spectabili et magnifico | domino domino Thome de | nadasd¹² commýtti ac Ju | dex curię regýe maesthatis | ac perpetuüs comes terrę | fogaras

¹³ domino et amico | obserwandissimo

Jegyzetek:

¹Az elejétől eddig a szóig közölte Takáts.

²Az *aký* szótól eddig közölte takáts. – Anyaméh.

³Az első *k*-n megfutott a tinta. — Jonas Jakab vagy Plauen Henrik.

⁴Herberstein Zsigmond (1486–1566) diplomata, író, történész, a császári tanács tagja.

⁵Utána *ha* kihúzva.

⁶Salm Miklós 1528-ban szerezte meg véglegesen az Inn mellett fekvő neuburgi uradalmat, s ugyanakkor nyerte el azt a kiváltságot, hogy a régi Neuburgi grófok címét és címerét használhasssa, amivel a Gróf Salm-Neuburg család megalapítója lett. Második felesége felsőlindvai Széchy Tamás Vas megyei főispán leánya, Margit volt. Így ennek birtokai résvén került a Nádasyakkal és Vas vármegyeiekkel is szomszédságba (Mályusz 1923: 307; Nagy 10: 528, 531)

⁷Ettől a szótól a *kegyelmenek* szóig idézte Takáts.

⁸A *nak* végződés *k*-ját *tt*-re javította át.

⁹Einzingerné, korábban Dersffy Potenciána, Dersffy Miklós és Batthyány Perpetua lánya, Batthyány Ferenc unokahúga (ETE. 3: 262; Jászay 1846: 419). Első férje Bolondóci Bánffy Antal (1507–28), második férje Jurisich Miklós, már 1538-ban feleségeként említik (Nagy 3: 286; pk. 109). Jurisics halála után ismét férjhez ment, és azon Eychinger Potenciána, akivel 1563-ban Dersffy Miklós és Gábor Lipcse vára miatt pert vezettek (Chernel 1887–1878: 43; Csoma 1887: 184–5.). 1567-ben halt meg (P 1313 Missiles. no. 10144).

¹⁰Utána *jrson* kihúzza.

¹¹A szó előtt egy zárójel kezdődik, amit nem zár le.

¹²Nádasdy Tamás (1498–1562) Vas megyei kisbirtokos családból származó főúr. Mohács után I. Ferdinánd híve, 1529–1533 között viszont János király pártján áll. 1534-ben vasi ispán, 1537–1541 között horvát bán, 1540-től országbíró, 1554-től nádor.

¹³Fogaras, Fogarasföld (ma Făgăraș, Romania).

8.

Németújvár, 1549. január 1.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3839.
- Félbehajtott, 32 × 44 cm-es ív nagyságú, vízfoltos, vízjeles papíron, aminek a bal felső csücske hiányzik, kívül vörös felzetes pecsét. Két fólió.
- —
- —

Nagysagos zerethew es týztelendew fyam, kezenetemen | wtana, es ez wý eztendeben, mýnden ýo zerenchet | agýon Jsten, megh ertetem¹ az .k. lewelýth, amýth | illet az mýz dolgat, en egebet nem kýwanom, hannem | hAgýon², ke. az iobaginak. hogh Agýon Az mýzet akýt | weth Annak felette Amýný penz maradoth az mez | wýtelthwl, merth mýnt erthem illýgh kýchýn az | hordo kýbe mýz wagýon, ennekem kedýgh wgýan | Na□ hordo mýzet weth az chorgaý³ esperesth týzen=|haromforýnton, chak ezth wehessem raýttok, Soha | thewbý efele mýz wýtelel nem Bantom ewket, | Jm Vram[na]k⁴ Therek Jannos⁵ adoth egh ewregh | pattangwth, annak elhozassaýrth mas hetten | alla kewldem Sanko Jannosth⁶, es az mýz dolgaýrth | azýrth .ke. irion Awagh Alla kewlgen Perhocz | Jannos⁷th⁸, ees hagýa megh kegelmed, oda Alla Az | iobagyoknak, hogh amý Segýchýgel az Agýw | hozasaba lehetnek, lenýnek, ees hogh az mýzeth | fel adnak, merth Annekýlys az zýgýn iobagioknak | valami lopoth ekrek felwl terwýnek wagýon | hogh az hozýs latnanak az Jspanok, |

Amýth⁹ kedýgh ir .ke. az borbala dolgafelwl, en horwath | Mýklos¹⁰ elwt kerttem borbalth mýchoda ýgbe | wezýsse volth wolna .k. nepýwel, ew azth monda | hogh Semý ýgbe wezýsse kegelmed nepýwel ewneký | nem wolth, hannem azth mongýa, hogh zolakozoth | wolth, kegelmednek zolgaýawal, egh feketehe | legýnel, ký masth nem kegelmed zolgaýa, merth | hogh mond wolth Confýchal ierunkfel azazzon | waraba, oztan mýkoron valamýth Borbala fewzet | ewchemnek¹¹, oda ýewth Confých es onýth el | tazýgalta ewtet az fazýk melwl, ezýrth mongýa | Borballa, hogh megh zolýtota hogh, thewbý ne | mýelne, de en ennek Sem hittem, Azerth ýofýam | Cristoph wram, en azth akarom ees kýwanom, hogh □azen ewchē wgý zolgalna, ke. hogh felýeb nem lehetne | akarnam, hogh mýnden napon labadot¹² megh mossna¹³, | es megh Cokolna, de azttýs kýwanam kegelmedthwl | hogh az ew týztesýgýttýs megh adnaýa .ke. az ew irdeme=| zerint, Býzon nehez volt en nekem, hogh ezth Bezelyk | volth ierunk az azzon waraba, merth ezth ewnekýk nem | kellene Bezellený

towaba ým lwrýncz deaknak kewltem egh leweleth | Masýkat Balýnth deaknak Zrini¹⁴ wram deakýanak | az mogorý¹⁵ adosagýrth, hogh vasat venýnek teleńk | azýrth agýa oda .ke. az leweleket, ha kegelmedýs | zembe lehetne Balýnth deakal, awagh Bradacz | Gergerel¹⁶, zolýon .ke. nekýk hogh vasat wenýnek | Az adosagýrth merth kýz pýnzem nýnchen, Jsten | tarchon mýnden ýowal .ke. kewlt wýwarath | kýs karachon nappýan¹⁷, 1549¹⁸

Catherina *Magnifici domini*
francisci de Batthýan *coniux*

Az gýwlaý farkas¹⁹nak fel kewltem az | ke lewelýth

Címzés:

Magnifico domino Christophoro | de Batthýan. Pincernarum Regalium | Magistro *etc* domino et *tanquam* filio nobis | honorando

Jegyzetek:

¹A második *e* fölött egy pont van.

²A *h* valószínűleg utólag lett a szó elé írva.

³Csurgó, Somogy megye.

⁴A hajtás mentén kilyukadt a lap.

⁵Török János Török Bálint fia, a családi vagyon erdélyi részének örököse. 1535-ben I. Ferdinánd vránai perjelnek teszi. 1550-ben feleségét, Balassa Borbálát házasságtörés gyanújával lefejeztette. Jeles katona, részt vett a török elleni harcokban. 1562-ben halt meg (ETE. 3: 42–3; Budai 3: 323–7; Nagy 11: 291–2).

⁶Sankó János régi dunántúli nemesi családból származik, 1529-ben késmárki parancsnok (Nagy 10: 50).

⁷A szóhoz kapcsolódva halványan *ot* olvasható, amit valószínűleg kivakartak.

⁸Batthyány Kristófnak egy Perhoch János nevű szolgája szerepel 1558-ban (Hegedűs–Papp 1991: 203).

⁹Az *Amýth* a margóra írta.

¹⁰Horváth Miklós.

¹¹Batthyány Kristófné Svetkovics Erzsébet.

¹²A *d t*-ről van javítva, és a szó végén az *ot* a sor fölé van betoldva.

¹³Utána *.ke.* kihúzva.

¹⁴Zrínyi Miklós (1508 k.–1566) Vagyona részben Frangepán Katalinnal kötött első házasságából származott. Az 1526. évi mohácsi csata után I. Ferdinánd pártjára állt, és 1529-ben részt vett a török által ostromolt Bécs védelmében. 1542-ben Somlyónál, 1556-ban Kostajnica váránál, és Nádasdy Tamással Babócsánál aratott győzelmet a török felett. 1542-től, miután 400 horvát harccsal felmentette a Pest ostrománál nehéz helyzetbe került birodalmi német, osztrák és magyar hadakat, Horvátország bánjává tették, 1556-ban mondott le e tisztségről. 1546-ban királyi adományként megszerezte a Muraközt Csáktornyával, és ezzel megalapozta családjá hatalmát. 1557-től Szigetvár kapitánya, majd 1557-től haláláig tárnokmester. Második feleségével, Eva von Rosenberggel 1564-ben kötött házasságot.

¹⁵Mogor, azaz Modrus, Zenggtől északkeletre, ma Modruš Horvátország.

¹⁶Bradács Gergely, apja ladoméri Bradács Gergely, Zágráb megyei birtokos család tagja (Nagy 2: 229, Siebmacher 1899: 20; MHHD. 30: 136; 137). Említik 1541-ben. 1545. április 30-án Batthyány Ferenc Batthyány Kristófnak Bradács esküvőjéről ír (P1314 no. 3608).

¹⁷Január 1.

¹⁸A 9 előtt áthúzva 8 látszik.

¹⁹Gyulay Farkas († 1550) a padovai egyetemen tanult magyar ifjak közt 1542-ben, 1549-ben iktatták be zágrábi püspöknek (ETE. 3: 33–5; 4: 595; Nagy 4: 491).

9.

Rohonc, 1550. április 22.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs
- 22 × 31,5 cm-es, vízjeles, lyukas, vízfoltos papíron, a pecsét miatt a bal oldalon v-alakban bevágták. Egy fólió.
- —
- —

Kezenetemet es zolgalathomat Jrom kegelmednek. mÿnth | Jo Azzonÿomnak. erthewttem keĝmed Betegseget. Az | keg: zolgaÿathÿl. es az en Regÿ zolgam thÿl. chÿngan | ferench¹ thÿl. es Bÿzon Jgen banom keĝmed Betegseget. | S nem eremest hallom. erthem hog keg: he wÿzbe Akarna | Mennÿ. Bÿzon en Thanachom ez hoĝ keĝmed. meĝ Most | Jllen zeles Jdebe semmÿ keppen ne Jndwllÿon oda, | hanem eĝh harom het Mwlwa. mÿkor Az Jde Meleghb | es chÿndesh lezen. mert keĝnek Arthanÿ fogh | e zeles Jde, ezt Akartham .k. meĝ Adnom Erthenÿ. | Mert meĝ nem² Akarnam kegelmedet [...] ³ weztenem | e zonzedsagban. Jsten Tharchÿon meĝ .k. Jo egesegbe | kewlt Rohonchon⁴ 22 Aprile Anno .15.50.

[Catherina] *Magnifice domini*
fra[ncisci] [Bat]thÿanÿ *etc consors etc*

Címzés:

Generosę Et Magnifice domine Vrsulę | De Kanÿsa⁵. *Spectabilis et Magnifici domini* | Comite Thome de Nadasd et consorti *etc* | Domine nobis obseruandissime

Jegyzetek:

¹Cingány Ferenc.

²Vízfoltos a lap, ezért nehezen olvasható a szó.

³A hajtás mentén kilyukadt a lap.

⁴Rohonc, Vas megyei vár és oppidum, ma Rechnitz, Ausztria.

⁵Kanizsai Orsolya (1521–1571) Kanizsai László Vas megyei ispán és Drágffy Anna lánya. 1532-ben mint egyetlen élő gyermeket fiúsítja I. János király, s ezt követően veszi el felségül Nádasdy Tamás. Fontos szerepe volt a reformáció hazai elterjesztésében. (Hegedűs Papp 1991: 539).

10.

Németújvár, 1551. augusztus 7.

BATTHYÁNY KRISTÓFNÉ SVETKOVICS ERZSÉBETHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3849.
- 21 × 29 cm-es vízfoltos papíron, a pecsét helyén lyukas a lap, kívül vörös viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Kewzewnetemet Jrom mýnt Jo Ewchemnek, *etc* | Jrhatom gyermek¹ felewl, hogý mýkor | kmed Jnen element² vala, zýepen meg | gýogýlt vala de ez elmult zerdan soha | Nem tudom mý oka len Jsmege meg | Nehezellew. tegnap es fen Jarth, de ma | Jsmege hewssýg wagyon raýtha, mýnt ha | haýgmaz³ akarna lenný raýtha, azýert kmed | Jwýen ide lassa mýnt Wagyon, Jolehet | amý Enge- met Jlet aban semý fogýatkozás | Nem lyezen, Kalara⁴ azzoný⁵ es tewben es | vadnak⁶ ith, de mýerth hogý Ennekem | Mind Vramal Jgetembe dolgom Wagýom | Ez fýellew idebe, Nem lehetek ithon, Mert | az hazat es takarnom kellene, kmed | Jeýen ide, isten tharchýameg .k. minden | Jowawal. ex Nostra⁷ wýwar 7 Augusti | anno domini .1.5.5.1.

Catarina
Batthýaný

Címzés:

Generose et Magnifice domine | Elýzabeth *magnifici domini* Cristophoro | de Batthýan *etc* consorti *etc* | domine et sorori nostre Charissime

Jegyzetek:

¹Batthýány Boldizsár vagy Gáspár.

²A szó végén az *el* részt kihúzta.

³Láz, betegség.

⁴A szó előtt egy vonás van.

⁵Batthýány Klára.

⁶A *-dn-* rész tintafolt miatt rosszul látszik.

⁷A rövidítésvonal tintafoltos.

11.

Németújvár, 1551. június 8.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles, pecsétviasztól maszatos, a pecsét helyén lyukas lapon. Egy fó-lió.
- 1551. június 1-jén Castaldo, Nádady Tamás és Báthori András I. Ferdinánd biztosai be- vonulnak Kolozsvárra (Benda 1989: 384).
- —

Generosa et *Magnífica* domina Nobis obseruantissima, *Salutem* et | seruiciorum *Nostrorum* Comendationem, Az býalokat ide hoztak | Jmar it Vannak, itnallam Jgen zeretýk az feuldet | Nem Mastansagal Jnen el haýtthaný, En Meg | Jzenem knek Mýkoron kelletýk Jrtek kewldený, adýg | gondot wýseltetek raýok, thowaba semit Nem Jr | kmed Mýnt wagyon Ez Nagý hew idewben, hogý | kmed gýakortan beteges wgýan fýeltem kmedet | Ez Melleg Jdewben. azýert kýwanam hogý kmed | gýakortan Jrna Ennekem, thowaba Nadasdý wram | felewl, Kýral wdwarabewl Jwt hýrenk, hogý be | Nem Ment Volna Erdelben, de Bathorý wram¹ | kýral Nýpýwel Nagý býkýwel be Mentek, Nadasdý | wrames Jo Egýssýgben wagyon, Ezt akartam knek | Meg Jrnom, ha kmed Vallamý tewb hýrt | halloth | kmed aggýa tutomra, mastan² Mý kmedhoz Nem Mehetenk, Mert hogý wram Jllýen | kewer Chýak allýg Wagyon hew idewben, Nem | akar Chýak ký es Mený hazbewl, hanem ha | isten hýwesb Jdewth ad. akort inkab elmehetenk | kmedhoz, isten tharchýameg kmedet Minden Jowawal | datum ex Nostra Wýwar 8 Juný, anno domini .1.5.5.1.

Catarina

Címzés:

Generoseę et Magnificeę domine Vrsule | de Kanýsa .spectabili et Magnifice domine Comitís | thomeę de Nadasd *etc* consorti *etc* | domine Nobis obseruandissime

Jegyzetek:

¹Báthori András († 1566) tárnokmester (1544–1554), erdélyi vajda (1552–1553) és ország-bíró (1554–1566).

²Előtte az *isten* szót kihúzta.

12.

Németújvár, 1552. június 29.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 21 × 30 cm-es papíron, a szélén, közép tájon, a pecsét miatt kivágtak egy darabot belőle. A hajtások mentén főleg keresztirányban meggyűrődött a levél, és helyenként szakadozott. A külzeten több helyen pecsétviasz maszatolódott el. Egy fólió.
- —
- —

Nagsagos es tÿzthelende wram Jrwk te. kegelmednek | zolgalatomat es kezenethemeth: Thowabba azt | Jrhatom Nagsagodnak: hog az En wram becchbe wagyon | Es Masfel Napnal thEbÿg wot Nem woltanak az zEkErekEl | hanem¹ azzonnal haza kylthE yket, Es Mÿnemÿ Jrek | wannak wot Becchbe Jm Jrwa kylthe² yde: kÿt kÿben | MEgh Jrtha Ennekem hog te Nagsagodnak woda kylgEm | azErth Jm Nagsagodnak woda kyldethem: kÿbel megh | Ertty te Nagsagod MÿndEn dolgot. EgÿEb JrrEÿm Mastan | Nÿnchenek: kÿrem Nagsagodat ha walamÿnemÿ Jrek | leznek Nagsagodnak EnnEkEm MEg Jrÿa Nagsagod | ysten tharchyon te Nagsagodat yo Egessÿbe ex Arce | Nostra Nemethwÿwar 29 die Junny Anno 1552

Catherina Magnifici domini
francisci de Bathhány consors

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Thome | de Nadasd Judici curie Regie *Maiestatis* Necnon | libEro domino terre fogaras ac | Comiti Castriferrej, et supremo CapitanEo | Regie *Maiestatis etc* domino et Amico | obseruandissimo

Jegyzetek:

¹A következő két sor a lap gyűrődése miatt nehezen olvasható.

13.

Németújvár, 1552. július 27.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 21,5 × 30 cm-es papíron, a szélén közép tájon a pecsét miatt kivágtak egy darabot belőle. Egy fólió.

- —
- Takáts modern helyesírással közöl részleteket (1914: 52; 1915–17: 106; 1926: 191) a levélből.

Spectabilis et Magnifice domine, et Amice Nobis obseruandissime, | Salutem et seruiciorum Nostrorum Commendationem. Megertettem keg: | leweleet. Azt¹ Bÿzonÿaba Jgen Banom hog azonÿom | Beteges, Megh² sem feltenem ew keg: ha az hewsegh | ew kegelmen Nem Volna, de az hewseg Nem Jo, | az holnap es kÿbe Vagÿonk Nem zolgal egessegre, | fewth wÿzet, Job Jnnÿa ew .k. hog nem Nÿers | wÿzet, Vram Jrth ennekem ho□ az mÿ doctorunkat | vele hozÿa el, awal Lathatna .k. de chodalok ho□ | Vram meg Nem Jewe, meeg tegnpra Vartam | haza, en azt hÿzem hog kÿral nem Bochÿattÿa | ala, es³ Nem fogÿa el es Bochatnÿa. The .k. | Ne fellÿen hog oda Mennÿek, hanem ha Vram | haza Jew, Mert zeker es lowak es Vramnal | Vannak. A Thebÿ gerechbe⁴ menth, kÿral Leanÿnak | dÿnÿet kÿltem, |

[Tho]aba⁵ kerem keg: Ennekem The .k. keze Jrassawal | Jrÿa meg ha Ertene .k. hog kÿral Jmaga hadba | Megÿen Va□ nem, |

Thoaba hog .k. az hazba Bathoron Lakÿk mÿnth | az The .k. hazaba. En meg zolgalom keg:nek, | Mÿnt Vramnak, The .k. Lakÿek es parancholÿon | Mÿnt Jgaz az ewbe, Mÿ Jth hala Jstennek | Mÿndÿaÿan egessegbe es Bekesegbe Va□onk | The .k. es kÿwanom Mÿnd azonÿommal egetembe | Jo egessegbe Lennÿ. Wÿwarat, 27 Julÿ 1552

Catherina az Nagsagos

Bathÿanÿ ferench Vramne etc

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comiti | Thome de Nadasd Judici curie | Regie Maiestatis et Supremo Regni hungarie Capiteo etc domino et Amico | Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Ettől a szótól a *Nÿers wÿzet* részig idézi Takáts.

²Az *es* le van húzva.

³Az *e* fölött van egy pont.

⁴Graz, Ausztria.

⁵A pecsét kivágása miatt csonka a lap.

14.

Németújvár, 1552. augusztus 26.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 22 × 32 cm-es, a hajtasok mentén gyűrött, szakadozott, a pecsét helyén kiszakadt papíron. A pecsétviasz több helyen nyomot hagyott a külzeten. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis et Magnifice domine Amice Nobis observandissime | Salutem et seruiciorum Meorum Commendationem. kmed | lewelet es Jzenetÿt kÿt Ennekem zentÿwanÿ¹ | által Jzent kmed Meg Ertewtem, kmed Meg | bochassa hogÿ En az globÿs dolgarol illÿen kÿessen | vallazt tezek,² mert Ennekem kÿchin feÿem | vagÿon, es sokaÿg kel gondolgodnom Mint kellene | adnom. es Chak mastan Jewe Ezemben Mÿnekewl | En zÿkewlkewdem, En knek globÿsth weretem, | de

Nem pinzert, hanem vagyon Ennekem ollý | Morhara zewkssýgem. ký kmednel eleg vagyon | Ennekem kedýg Ninchen. az az saletrom. azýert .k. | kerem aggyon Nekem saletromot az globýsokert | de azon kerem kmedet, hogý kmed Nýg Magýar | forinton adna Massayát saletromnak, En es | az globýsokat Nem adnam dragan .knek, Erol | vallazt varok kmedtewl.

Thowaba. Meg zollgallom knek. hogý .k. az vraýmat | ot hattha aborgatan. Mert mastan Cýepletnem | kel. es Ninchenek Mind Jgywth, el kewldeztem³ | Ewket, Jm az leweleket kýt kmed Nekem | kewldet valla ismeg Meg kewltem knek. Meg | zollgallom knek az wýsagokat, Jm kewltem | vramnak vallamý leweleket, ha lezen knek | Embere ký oda Mýgen, kmed kewlgýefel vramnak | es ha⁴ kmed felmýgen bechben. kmed⁵ Ne | Menýen hýremnekewl, || Ertem hogý azzonýom Joban vagyon. azt Jgen | akarom. vram Ennekem azt Jrtha. hogý ismeg oda | Menýek zolonokra kmedhoz, Chak vallamý | dolgaymat elwýegezem ismeg oda Mýgek. Mert | sok dollgom Vagyon Mastan it. azzonýomnak | Mongýa .k. zollgallatomat, isten Tharchýa [M]eg⁶ | .k. Minden Jowanal. datum ex Nostra Wýwar 26 | die Mensis Augusti. anno domini .1.5.5.2.

Catarina
Batthýany,

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comiti | Thome de Nadasd iudici Curie | regietatis ac Capiteano regni | hungariae supremo etc domino et | Amico Nobis observandissimo

Jegyzetek:

¹Szentiványi Boldizsár deák.

²A vessző tintafoltos.

³A w szárán megfutott a tinta.

⁴Lyukas a papír.

⁵Előtte az *vra* részt kihúzta.

⁶A pecsét helyén kiszakadt a lap.

15.

Németújvár, 1552. augusztus 28.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 21 × 32 cm-es, a szélén gyűrött, szakadozott, a címzés oldalán hosszanti irányban vízfoltos papír, pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis et Magnifice domine Amice Nobis | observandissime. Salutem et seruiciorum Meorum Commendationem | Meg Ertewtem kmed lewelet, de tallan kmed. | azt gondollýa hogý En salletromban sokat akarnýek | wenný, de En sokat Nem kýwannok. hanem Chak | Ewttwen vagý hattwan masawal. azýert kmedet | kerem Ne hagyon kmed annakewl. Bathor Chak | Ewttwen massawal. es minden masaert Adok | hungare flr. v. Nem kýwanom kmed karat. es | Mind Enný saletromert globýsth¹ Cýnaltatok knek | hogý knek Lenne globýsa. Ennekem kedýg | saletromom lenne eleg. kmed Ennekem hamar | vallazt Jrýon Erol. Jsten Tharccýameg kdet | Minden Jowanal. datum in Nostra Wýwar, 28 | die mensis Augusti. anno domini 1.5.5.2.

Catarina
Batthýany

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comiti | Thome de Nadasd iudici Curie | regie *Maiestatis* ac
supremo regni | hungariae Capitano *etc domino* et Amico | Nobis *observandissimo*

Jegyzetek:

¹A *h-t* *t-ről* írta át.

16.

Németújvár, 1552. augusztus 30.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 22 × 32 cm-es, gyűrött szélű, elmosódottan látszó pecséttel. A pecsét felbontásánál V alakban a lap szélén közép tájon kivágták a papírt, a hiányzó papírdarab a pecsétre ragadt. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis et Magnifice domine Amice Nobis | *observandissime*. *Salutem* et *seruiciorum Nostrorum Commendationem*. | Meg Ertewtem kmed lewelet, annak Ellete vallo | lewelet es Jol Jrtak volt. amint kmed hattha. de | En Nem alhattham amelle. hanem ollý Vallazth¹ | Jrtam knek. ký Ennekem tecet, Mert kmed az | globýsth ochon kýwannya. En es ahoz kýpepesth kýrtem | kmedtewl Egý forintal ochoban. de Jm Ertem hogý | kmed kýz pinzen kýwannya az globýsth. es Nem | wgý amint Mas Embernek atthatnam, En vramnak | Meg Jrom. Nem Merem vram hýrenekewl ollýan | Modon oda adný globýsth. de ha lehet Mýegýs | kerem kmedet . Ne hagýon saletromnekewl² .k. | Mert wgý vagýon az Mýnel gazdagb az Ember. | annal inkab kewltý hogý kewes vagýon, akarnam | Ertený Mint vagýon azzonýom. En oremest oda | Menek. Mind Mulatsagert Mind kmetekert. de | anný sok apro dolgom vagýon ithon. hogý Nem Mehetek | sohowa. de Egý Nehan Nap Mulwan elmýgek oda | es Meg lattogatom azzonýomat, az saletrom | felewl Jo vallazt varok kmedtel. isten | Tharchýameg .k. Minden Jowanal. datum ex *Nostra* | wýwar .30. Augusti. anno *domini* .1.5.5.2.

Catarina
Batthyány,

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino Comiti | Thome de Nadasd iudici Curie | regie *Maiestatis* ac
supremo regni *hungariae* | Capitano *etc domino* et amico Nobis *obseruandissimo*

Jegyzetek:

¹A *h* után az *am* részt kihúzta.

²Az *n* betűt *m-ről* javította.

17.

Németújvár, 1554. június 27.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3854.

- 22,5 × 20 cm-es, a hajítások mentén szakadozott papíron, kívül vörös viaszpecsét nyomával. Egy fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással idéz a levélből (1914: 49, 1926: 187).

Kezenetemet Jrom es en Magam Aianlasat mynt Jo Vramnak es | fiamnak, az te .k. lewelet meg ertettem hog .k¹. en t□lem | Jo Sert ker, de a sernek it hyre sy[...]²h² [...]² [Jm]mar² ke[t]² [eztendeje]², | Az ser f□z□kys [r]egen² Mýnd el mentek, hanem eg[ý]¹ hordo Bort Jot | kyldek .k. dýnnýehez valot de Mast Nem lehet mert tvggýa .k. hogý | Jmmar a zýgýn Nepnek sok dolga vagyon Naponkent³. ha penyg .k. Mast | el kylde erte mastis meg adom .k. de en Mast el nem kylldhetem | Jsten tarcha meg .k. Mýnden Jowal Datum ex Nostra Vývar 27 Juný

i554

Catterina de Battýan *etc*

Címzés:

Magnifico domino Christofforo de Battýan | pýncernarum Regalium Magistro domino et | tanquam filio Nobis honorando

Jegyzetek:

¹Ettól a szótól a *dýnnýehez valot* részig idézi Takáts.

²Foltos, szakadozott a lap.

³A szó végén valamit kihúzott a levélíró, és utólag egy *t*-t toldott be a sor fölé.

18.

Németújvár, 1554. augusztus 2.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3859.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, a pecsét helyén kilyukadt a lap, kívül vörös viaszpecsét töredéke. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine nobis honorande. Salutem, Az denýeketh | el hozthak kýt .k. kezenem de .k. ne farazthassa | thewbbe emberýeth en kedwemerth, merth engem | megh thýlthot¹ A doctor hog ne egem, Az .k. fýaýrol² | Azth Jrhathom hog Amýnth Annak elottheýs Jrtham, | Mastis Azon Jo egessegebe Vannak. A Velenczes | leweleketh ha .k. megh kwldene Jgen Jo volna, | Merth mýdon A kýral³ el Jndwl Az Velenczes | Kewethýs el megon Akor, Vram penyg Jgen | Barathos a Velenczes kewettel, talanhan | Valamý Jo Vegeth erhetthne A dologba, Merth | ozthan vram sem legeth mýndenkor Az vdwarnal, | A .k. lewelýeth fol kwldettem, De Az haborwssag | mýnemo .k. közoth es chorom Janosne⁴ Azzonýom | közoth Vagon semmý keppen nem thecczýk, Merth | mýkor Az Atthýaffýak közoth habarwssag vagon, | thahath Masembernek chak Neuethsýegh, | Thwgýa .k. hog mý harman Marýazzonnal⁵ | es Erseboth Azzonýommal⁵ eg ember germeký | vagonk, Valere eandem fýelicissimem optamus. ex | nostro Wýwar 2 Augustj 1.554

Catherina magnifici dominj francisci
de Batthýan *etc* consors *etc*

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de Bathÿan | pincernarum Regalium magistro etc domino | nobis honorando

Jegyzetek:

¹Az utolsó t-t egy másik betűből javította.

²Batthyány Boldizsár és Gáspár.

³I. Ferdinánd.

⁴Csoron Jánosné, Svetkovics Mária.

⁵Batthyány Kristófné, Svetkovics Erzsébet.

19.

Németújvár, 1555. május 31.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- Félbehajtott, 31,5 × 43,5 cm-es vízjeles, pecsétetes papíron. Két fólió.
- —
- Takáts több részletet is közöl a levélből modern helyesírással (1914: 54; 1926: 193)

Spectabilis Et Magnifice domine domine Mihi obseruantissime, Salutem Et | seruiciorum Meorum Commendationem, Meg Ertetem az the Nasagos lewelÿth | kÿben Nag: Jrÿa az Nag: Bethegsege felöl Bÿzon azth Nē Eremesth | hallom, de legen Jstennek hala penÿg Nagsagod Jmmar Jobban | vagÿon, Ezwtan Jobbanÿs agÿa az Jsten, Nem¹ leheh mÿndoha | Egeranth, hanē hol Egesseget ad az Jsten, hol Betegseget | Jg Jar az Jdō. A mÿ a Sarw dogath illethÿ, Meg Jgazozom | Nag: Nem Maradok adossa Vele, de Chak Saros Jdōth warok | Nekÿ. űzel Jnkab kelletÿk hognē Mast, Mÿkor mÿnd | Sarwarath Mÿnd Jth terdÿg gazolhatonk sarban, akkorth | Job Newen wezÿ Nag: En twlē. Az² hol Nag: azth ÿrÿa | hog mÿ meg chwfollyok az ag Embereketh mÿenk wona | a panaz Merth³ mÿ wagwnk Agok, Jmmar chak azth | bannÿatok ha Rwhath kerwnk twletōk, Mÿg Jfÿak valank | Mÿ sem gondoltwnk sokath Rwhawal, merth oz yfÿw | Ember anekűlis Eleg zep, De Semmÿ Ez Emastanÿ | Rwhankra walo kōlthsÿg⁴ Jm ha mÿ meg halwnk, | hath Nagsagod mÿnd az en vrammal Eggetōmbe⁵, Eg, eg | Jspanÿor leanth wÿztōk, hog kÿknek Rwhazatthÿokra | tÿzer tebbet kel kōlthenōtōk, hog nē mast Reank kōltÿtōk | Azokath chak Rwhaznÿ sem gewzÿtōk. Towaba, Blagayne⁶ | azzonÿom Mÿnd fÿawal⁷ tegnap ide Jwth, kÿ Nag: Erōmesth | zembes akarna lenÿ, De Erth hogÿ Nag: walamÿ Nehezsege | wagÿon Rea, Az mÿbōl penÿg⁸ Nagÿ: ű Reÿa haragzÿk, azth mongÿa Nag: Wram, hoÿ soha | Jngen sem gondoltaÿs, hogÿ Nag: Ellen Wetenÿ | akarna Semmÿben, Azerth Nag: kerōm, hogÿ Nag: | az⁹ En wram zolgalatthÿerth es az Enÿmerth, wÿge el | Rola haragÿath, kÿth Bÿzon az en wram Nag: Meg | zolgallÿa En welem Eggetōmbe ha Jsten Eltetÿ. | wkÿs Nag: Megh akarÿak zolgalnÿa ha Elhethēk, | Mÿerth hog penÿg Nag: hoffmesteremnek Jrÿa magat, | Jllÿk hogÿ hoffmester zoth fogaggÿon. Jolehet hog | En az Jfÿw Blagÿnak az blagÿ ferencz⁷nek azzonÿoñak | frÿgeth Nÿertem, de Nag: Nem zolhat□, Merth Nag: | oth Nem woth, ha Nag: akaratthÿa lezen Nag: zembelez□ □Errwl Nag: walath warok, es Ezzel Nag: azzonÿomal | Egetōmbe zolgalatomath aÿanlom. Jsten tarcha meg | Nag:¹⁰ mÿnden Jowawal. Datum Jn Wÿwar 31 Maÿ | Anno domini 1555

Seruitrix Katherina De Bathÿan

Címzés:

Spectabili ac Magnifico domino. domino Comiti | Thome De Nadasd, palatino Regni hungarie, | Judicij Comanorem, Et Locumte[ne]nti Regiemaiestatis etc | Domino mihi Semper obseruandissimo.

Jegyzetek:

¹Ettől a szótól a *gazolhatonk* szóig közli Takáts.

²Ettől a szótól a *sem gewzjtók* részig idézi Takáts.

³A *h*-n megfutott a tinta.

⁴Előtte a *költseg* szót kihúzta.

⁵A *b* tintafoltos.

⁶Blagayné Blagay Ferenc Ursinus felesége, majd özvegye. Lamberg József krajnai helytartó, királyi helytartó és Svetkovics Anna, Anna királynő szlavón származású udvarhölgyének gyermeke (MHHD. 28: CLXXX–I; Nagy 2: 117). Rokona volt Batthyányné, egyes források (MHHD. 28: CLXXX) anyjának nagynénjeként említik, de a családi genealógia szerint (P 1313 Majoratus I. 35. no. 17.) anyjának testvére volt Batthyányné Svetkovics Katalin, tehát Lamberg Magdolna nagynénje.

⁷Blagay István Blagay Ferenc és Lamberg Magdolna fia (MHHD. 28: CLXXX-I). 1593-ban a sziszeki győzelemben nagy része volt, 1598-ban halt meg, neje br. Auersperg Erzsébet (MHHD. 28: CLXXXII.; II. tábla; Nagy 2: 117-8).

⁸A *Nag*: szótól a *mongya* szóig jelzéssel a sor fölé toldották be.

⁹Ettől a szótól a *zoth fogaggyon* részig idézi Takáts.

¹⁰A *N* betűt *n*-ről javította.

20.

Németújvár, 1555. november 19.

CIGÁNY PÁLHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3869.
- 22 × 10,5 cm-es, a pecsét helyén lyukas és hiányos papíron, kívül vörös viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Circumspecte nobis dilecte hagyom En te Noked, hogy az | Nýolch alchnak¹ myndenýgnek Egý Egý forentot agý | vale ex wjwar 19 Nouembris 1555

Catherina Batthyany etc

Címzés:

Circumspecto paulo chýgan | in Nostra Eorzegh Eornag | nobis dilecto

Jegyzetek:

¹A *h* betűt valamiről átjavította.

21.

Németújvár, 1557. június 13.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 21 cm-es vízjeles lap, a pecsét mellett a bal oldalon V alakú bevágás van, a hiányzó rész a pecsétéhez tapadt. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis ac magnifice domine et Amice nobis | *obseruandissime*, Salutem, et seruiciorum nostrorum commendationem, | Jol Twdom hogý the :k: Twttara wagýon | Jmmar zegený Jwancý menýharthnak halala, | azerthan, megý elteben adoth wolth banffý Jsthwan¹ | Jobbagýnak egý malom kwweth, mely malom | kwben Jwancý farkasnakýs Reze wolth wolna, | mykoron banffý Jsthwan Jobbagý erthe Jwtték | wolna az malom kwýerth, Jwancý farkas el | wette wolth barmokath. Jmmaran masthan | banffý Jsthwan Týzth Tartay Jwancý menýharth=| nak egý falwýara Rea kwltek es hwz barmath | el haytattak, azerthan kerem :k: hogý :k: | zollana banffý Jsthwannal, hogý w kegelme | paranczyolna az w týzth tartaynak adnayak | megý az barmoth, merth az my wdwarwnkbwl | attwnk wala Emberth neký, Jmmaran zegený=| nek my hozzank wagýon byzodalma, Towabba, | az :k: wdwarabanýs wagýon egý leaný es | egý gyermekek kyk Jwancý menýharthnenak | attýafýay, kyk the :k: zollanyak, azerthan En | kerem :k: hogý :k: zabadetthya megý zegenýnek | banffý wrantwl barmath, Ennelýs Jobban ne | Nyomorýoggýek megý,, altimus Vestram super ac | *magnificentiam* conseruare digneat. Cui nos et nostraque | seruicia commendamus ex Vywar 13 Juný 1557.

chatherýna botthyaný

Címzés:

Spectabili ac magnifico domino thome | de nadasd, perpetuo terre fogaras | ac comitatus castri ferrei comiti, | palatino Regni hungariae, ac locumtenenti | Sacre Regie *Maiestatis*, etc domino et Amico | nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Bánffy Jstván.

22.

Németújvár, 1558. január 4.
NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 22 cm-es lapon, a bal oldalon középen V alakú bevágás található. Egy fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással idéz a levélből (1914: 46–47; 1915–17: 67; 1926: 185).

Spectabilis ac magnifice domine et Amice nostre obseruantissime | Salutem ac seruiciorum meorum commendationem. Mykor k it | walo hazanal wala keet¹ kopot Jgere in Erthe | kwlthem .k. kwlgýe meg Mert wadam | Eleg wolna de Nem foghatom meg. azzonyom | nak k monga zolgalatomat. valere eandem | *felicissime* opto ex wywar 4 Januaris 1558

Catherina magnifici domini
francisci de Batthyan
consors

Címzés:

Spectabili ac Magnifico domino Thome de Nadasd | Regni hungariae palatino Locumtenenti Regie Maiestatis ac Comitatus Castriferrej | Comiti etc domino et Amico nostro | obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Ettől a szótól *Nem foghatom meg* részig idézi Takáts.

23.

Németújvár, 1558. február 7.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3873.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, kívül vörös viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili nobis obseruandissime, | salutem et seruicý nostri commendationem, kýrt wala | .k. mýnap hogý wadat kewldenýk .k. býzoný | eremesth kewldettem wolna, de akor nem | wolt, hamen. Jm masth kewldettem .k. egý | ewzet, madarat nem kewldhetek, merth | Nýnchen. Jsten tarchon megh .k. Datum Ex | Wýwar 7 februari 1558.

Catharina Batthyaný

Címzés:

Magnifico domino Christophoro | Batthyaný, pincernarum Regalium | Magistro etc domino et tanquam filio | nobis obseruandissimo

24.

Németújvár, 1558. április 24.

SZTARCSAY JÁNOSHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3874.
- Félbehajtott, 32 × 44,5 cm-es vízjeles papíron, felzetes pelikános gyűrűspeccéttel. Két fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással közöl részletet a levélből (1926: 183).

Egregie nobis dilecte, Im kýwldetem mastan teneket 40 kappant es | eg saffol¹ wáyat, az kappant kenig zepen kewlchet, mert ittis | zýwk, wýniczerul² igen kewesset hoztanak, a mit hoztakis azis | semýrekellew, meg haragwttam az wdbarbirora, es Jrtam nekýe | talam imar tewbet es Jobbat kýwldnek, ennekem wg teczik | hog meg Jritek minden nap keet keet kappannal, azirt | las meg, de haromnal felleb³ nekewlch eg napra, | Toabba im kýwldettem teneket zaaz forintot, arrul zamat | Tarch, gýwlaýs⁴ pinzt kýr en twlem, en nem twdom minek | zýwkseg wnekýe, illig mikor te kýwltez, zabonak es egeb | mýwesseknek fizes temagat, gýwlaýnak nem zýwkseg | semý pinze, ha kenig⁵ adot nekýe, keet forintnal felleb | ne agyat, az Bathyaný Boldisaris pinzt kir en twlem, | nem twdom mire zýwkseg wnekýe, lasmeg ha rwhaýa⁶ | czipeles⁷ wmeg awag michoda zýwksege wagyon nekýe | etelre awag Jtalra semýt ne ad nekýe, rwhat bator zerez | nekýe ha latot mý

zýwkseg wagyon nekýe, de ne chinaltas | dragan mind w akarna, chak poztobul mikeppen az | kasparkoý⁸ wagyon, se tizesre⁹ se egeb draga mýre ne | zoktast, chak wg legen mind az Casparkoý, ahoz zerez | eg taffota¹⁰ awag eg atlacz¹¹ korczowagýot¹² nekýe, meg | latot mý zýwk seg lezzen nekýe, zerezmeg nekýe, es | Jrmeg ennekem, chak etelre es Jtalra ne agýat pinzt | nekýe,|

Toabba az Poganis¹³ Beteg oth Ersekwrarnal¹⁴ agýat wnekýs | keet forintot, arra egeb kondot ne wýssel, Jrt wram | potencia azzonnak¹⁵ w felewle, talam wkis lathnak hozýa | de meg mongýat nekýe en zoomal, hog engedelmes es | Zoo fogado legen, mert Jo helen wagyon mastan | Ersek wrarnal, en azt¹⁶ adom tanachol nekýe, hog onnet | el ne sýessen, hanem tńrýen, es zemwedgýen, haza¹⁷ | ne sýessen, mert Jol twdgýa hog hazanal nem kondolnak | wele, annit sem mind oth, hol mastan wagyon, en hozýam □kenig wag wram hoz ne býzýan, ha oth meg nem marad, | mert mý illeg athýafýwsagot tettýnk wele, imar keczer | zerzetýnk oda, en azt mondam nekýe hog wram ellen | ne wechen, mert mast wram ismeg Jo akaratal | wagyon¹⁸ hozýa, es azt mongýa hog ha fel kellett menný | hog walamý eghazý kiniret zerez nekýe, ezt | mind Jo modon es erewssen eleýbe agýat, hog | onnet el ne bwdossek, azirt arra semý kondot | ne wýssel chak admeg neký az keet forintot, | es Jrmeg ennekem mind wagyon es hog wagyon, |

Toabba talam wrarnak fel kellett menný bechbe, az | fogadot zalas kenig semýrekellew az loazzok kewzet | azirt kirlek wýssel walamý kongýat hog wrarnak | walahol masswth zallast zerezhetnel, kýrýet¹⁹ | Spiegltis hog wés segecheg legen, talam w | hamarab meg zerezhethý, de wl kellene ký | kezel volna az war hoz, ha kenig igen kezel | nem lehet, legen oth walahol lehet chak igen | felewtté, mezze ne legen az war tul, Jol twdot | temagat az wram akarathýat, es twdot mý=| nemý haaz wneký es²⁰ nepenek zýwkseg, | konhýa Jstalo es wraimnak haaz saffarhaz | michoda mentul Jobban twdot zerezmeg walahol | Jo helen, ha kenig nem lehet sohwn, tahat | mondmeg az wram kazdanak hog tizticha | meg az wram zallassat, es tizta legen es Jres | Jdeen, ne legen hertelen walamý bantasa, Datum²¹ | Wýwar die festo domini Georgý²² 1558

Catherina Bathýany

Címzés:

Egregio Joanni Ztarchay | Familiari nostro nobis dilecto

Jegyzetek:

¹ *Saffol*: folyadéktartó edény.

² Vinnice Varasd megye, Varasdtól nyugatra, ma Vinnica Horvátország.

³ Az *f*-et *t*-ről javította.

⁴ Gyulay János (1541–1567) 1563-ban jelen van Miksa koronázásán, 1565-ben Erdődy Péter bánnal együtt verte meg a törököt Obreskónál. Igen fiatalon halt meg, örököst nem hagyott. (Budai 2: 97; Nagy 4: 491), Az iratok szerint Batthyány Ferenc volt a gyámja (P 1313. Mem. 320/d).

⁵ Utána *azt* áthúzza.

⁶ Ettől a szótól *kasparkoý wagyon* részig idézi Takáts.

⁷ *Cipellős, cipellés* : a lábbeliknek *azt* a változatát nevezték így nálunk, ami a középkori kolostori ruházkodás kelléke volt, és innen terjedt el szélesebb körökben. A ma használatos *cipellő* alak szóelvonás eredménye.

⁸ Batthyány Gáspár Batthyány Kristóf és Svetkovics Erzsébet fiatalon meghalt gyermeke.

⁹ *Tízés, tűzés*: A ruhaneműk ékesítése díszöltésekkel, gyönggyel vagy más rávarrt dologgal.

¹⁰ *Taffota*: könnyű selyemszövet.

¹¹ *Atlasz*: sima selyemszövet.

¹² *Korcovát*: dolmány, zeke; a női ruhánál a derékkal egybedolgozott, a fűző szerepét is betöltő díszes felsőrész.

¹³ A csébi Pogány család Zala megyei eredetű (Siebmacher 1899: 148–9). Pogány Gáspár halála után (1550–4) a család két ágra szakad. A dunántúli ágat Pogány Boldizsár és Pogány Já-

nos képviseli (Nagy 9: 343–5). A Pogány és a Batthyány család rokonságban állt egymással (Nagy 1: 240; 3: 286; 9:353; pk. 109).

¹⁴Oláh Miklós (1493–1568) a Hunyadiakkal rokon román eredetű családból származott. Udvari apród, majd 1516-ban Szatmári György pécsi püspök titkára, 1518-ban kanonok, 1526-ban királyi titkár, 1527-ben kincstárnok és királyi tanácsos, 1531–42 között az özvegy Mária királynővel Németalföldön tartózkodott. 1543-ban zágrábi, 1548-ban egri, 1553-ban esztergomi érsek és ezzel együtt főkancellár, 1560-ban Hont megye főispánja, 1562-től királyi helytartó (Nagy 8: 212–4).

¹⁵Eychingerné Dersffy Potenciána.

¹⁶A szó után egy vonás van a sor közepén.

¹⁷Előtte valami (talán *ide*) át van húzva.

¹⁸A *wagyon* utólag betoldva a sor kezdete elé, más kézírással.

¹⁹A második *y* betűt javította.

²⁰Utána a *nepek* szót áthúzta.

²¹A dátum halványabb tintával, utólag lett ráírva.

²²Április 24.

25.

Rohonc, 1558. május 2.

BATTHÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3875.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, kívül vörös viasz maradéka. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, sororie et *tanquam* fili obseruande, Salutem et nostri | Comendacionem, Wram en welem egethembe meg erthete az | Zenthýwaný Boldisartul¹, kýt az napokba Toothorzagba | kýmwdete, hog az Gerebený² faalnak eg rend le esset | wolna, kit wram nem Ewremest hallotta, azirt Admeg | ertenem hol es mel arant dýwlt le az kýmfaal, es | Jrýa meg k. ennekem ha wagyon kýmýmés oth kým | ismeg fel rakýa, es ha wagyon minden zýmkege | mezz, feýwen, kým, es mi a fele mýmwoz zýmkeg | ha kenig zerzam ninchen, k. zerezen minden zerzamot | es Jrýa meg k. ennekem mým wagyon mým ninchen, | ha az zerzam meg lezzen Jnnet kongýat rea | wýsselýwnk hog kýmýmestis oda zerezýnk es oda | kýmłgwnk, de az etel dolgabul lassa k. hog a | fele mýmwesnek. ne legen fogýatkozasa, Azirt k. | Jrýon ennekem mindenrul, mind en Wramtul meg | ertetem talam az fizetesbeis segehegel lezzen, k:tul | ismeg errel walaztot warok, Jsten Tarchýon meg | k. Ex Rohoncz die 2 Maý 1558

Catherina Magnifici domini francisci
de Bathýan consors *etc*

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de | Bathýan pincernarum Regalium | Magistro, domino sororio et *tanquam* | filio obseruando

Jegyzetek:

¹Szentiványi Boldizsár.

²Greben vára.

26.

Rohonc, 1558. június 20.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3878.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles, a pecsét helyén kiszakadt papíron, kívül vörös viaszpecsét nyomával. Egy fólió.
- —
- —

Keoszenetemnek es Magam Aĵanlasomnak wtanna, Nag: vram, | es zerelmes Rerem, az te nag: lewelet en meg Ertetem | Mýt az en Eochem ¹ feleol Jr te nag: vġ wacion amimt | te Nag: Jria, Mýndennek. kel, az Eo tistesseget Eorzem | Towabba aztes meg Ertetem az te Nag: Betegsege Mennin | wacion, azt En hizem Jgen Jol, senkġteol Nem kerdem, | Bizzunk az Jstenben, chak Eo Mýnden Betegsegunknek | Meg gġogyġoġya es orwosa, de mind azon altal, ha | te Nag: Jde Jerhetne Eochem weled el Menne, akar | En az en zekeremet kġlgiem oda kġn te Nag: El | Jewġen, chak te nag: Jria meg Mel napra kġlgiem | oda, en azonnal oda kġldem, te Nag: hazahoz², | Towabba te Nag: meg Bochassa, hog az te nag: Elseo | lewelere walazt Nem tettem wolt az Bor feleol, | mert az sok gondban el felettem wolt, de te Nag: | kġlgiem Erte wġwara meg agġġak te Nag:, wġsagot | semmit Nem Jrhatok, wram meġ meg Nem Jeot, Mýnden | nap warom, | addik Jt lezek mig meg Jew, Mast | Jstennek legien hala Mýnd Egessegebe wagiunk | Jsten tarchia meg te Nag. es gġogyġechnemeg, Ez lewel | keolt Rohonchon, 20 Junġ 1558

Bottġani Katerina

Címzés:

Ez lewel Adassek az Nag=| sagos: Battġani Kristoffnak, | chġazarnak ew feolsegenek | feġ poharnokanak, Ennekem | wramnak, es Jo Reremnek

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristófné.

²Utána valamit áthúzott, az *o* alatt *n* látszik.

27.

Szalónak, 1558. június 22.
NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 21,5 cm-es lapon, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Nagġsagos ennekem, ŀerelmes wram, keŀenethemett es | Zolgalathomath Mind zerelmes Vramnak, Az the keg: | leuelett meg Erthettem, es Erelem Az the keġelmed | Jo egessegett halanġ es mind Azonġom¹ ű keġelmeeth | es kġs wrameth² : es Amġtth keġelmed Jrh hogġ | Mastan kis Vram Betheges walna Bġzoġ aŀ hogġ | Chġġak Jowara Vagġon eŀ mastanġ bethegessege, | Ennek vtthanna Job egessege lezen : es amġnd Ertetġ | wolth blagaġ vramtol³ hogġ the keġelmed Jgen

beteges | wolth Volna ottfen bechbe, hogÿ Meg the keÿelmettol | bwchott sem wehetteth, wolth, thowaba the keÿelmed | Jrh Ennekem Az hammor felel, kÿrol keÿelmed | Nekhem, Emlkezett Volth Chakon⁴ bÿzoñ aß hogÿ | en thÿztan elÿ feletthem walth meg hadnÿ Chÿnalnÿ | de amely thÿztartom Mastan vagÿon aß sem thwdath | semmÿth aß hammorol Azerth Jm meg hattom walth | Chÿnalnÿ es Mastan Jth vagÿon, Chÿak the keg: | Erthe kÿlÿgen ha Jo leßen viÿekely en azt hÿzem, | hogÿ zinthen Jo lenne, de ha Jo Nem lezenis Chÿak | meg Mongÿa akÿ Jde Jew aß keÿelmed embere | Jgaß olÿatt hagÿok. Chÿnalthatnÿ amÿnemett aß the | keÿelmed embere meg hagÿ, de Nem hogÿ Chÿak eße | egÿ hammorth meg Chÿnalthatnam de ha thÿz kellis | Mind meg Chÿnalthattom keÿelmednek, es Jm oda, | Jrtham Az the keÿelmed thÿztartoÿyanak lewkara⁵, | hogÿ aß kowachott Jde kÿlÿge es lassa meg ha Jo, | eß hammor awagÿ nem⁶ hanē Jo mast Chÿnaltatom, | the keg: amÿth Jrh hogÿ kis wram Jgen Betheg bÿzoñ | hogÿ Azt Jrhattom keÿelmednek hogÿ olÿ Jgen beteg | wolth az en kis leanÿom hogÿ Azt thwtatom hogÿ | Meg hallÿon, Az hÿmlew mÿatt, the keg: Aÿanlō | Zolgalatomath Mind kedÿg Azoniō w keÿelmenek | Jsthen tharchÿa meg keg: Minden Jowal datum Ex | Nostra Zolonok 22 die Junÿ i558

Chatherina Bathÿanÿ

Címzés:

Ez lewel Adassek Nagÿsagos | Nadsÿ thomasnak ez | Magÿyar orzagnak Nador | Jspanÿyanak *etc* ennekem | Zerette Bÿzotth Vramnak

Jegyzetek:

¹Kanizsay Orsolya

²Nádasdy Ferenc (1555–1604) Nádas Tamás és Kanizsay Orsolya fia, a „fekete bég”. Hadvezér, Vas vármegye főispánja, dunáninnyi főkapitány, 1587–1604 főlovászmester. 1573-ban vette feleségül Báthori Erzsébetet, hat gyermekük született (Nagy 8: 23).

³Blagay István Blagay Ferenc és Lamberg Magdolna kisebbik fia, Blagay György öccse. 1593-ban a sziszeki győzelemben nagy része van. Károlyvárosban halt meg 1598-ban (MHHD. 28: CLXXXII; Nagy 2: 117–8). Neje br. Auersberg Erzsébet, Auersberg Kristóf lánya (MHHD. 28: II. tábla).

⁴Csáktornya, Zala megye, Varasdtól északkeletre a Muraközben (ma Čakovec, Horvátország).

⁵LékaVas megye, Kőszegtől északnyugatra (ma Lockenhaus, Ausztria).

⁶A *nem* szót jelzéssel a sor fölé írta a levélíró.

28.

Szalónak, 1558. június 28.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3879.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, vörös viaszpecsét maradványával. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et frater Nobis honorande, Salutem *etc* | seruitiorum commendationem, az te Nag: lewelet meg Ertettem | hol te Nag. azon keer hoÿ az Bort kÿt en Jgertem | te Nag: hoÿ oda kÿldenem, Bizon Eoreomeost el | wÿtetnem te Nag: de Mastan az en zegen Nepem | sok fele wannak, eg Reze Babolchÿara¹ wannak | Az teobÿ Jt zalonokban² wannak, mert wram | Jt Jgen Naÿ mÿet kezdetet, azt kellene el | wegeznumk, Mert az aratas Raÿtunk wagion, | az zegensegnekÿs takarni kel³ az zeker feleol | hol Jr te Nag: Mastan az zekerek wram vtan | wannak,

az Eg wagion Jthon kÿbe Enmagam | Jarok, ezt oda Nem kÿldhetem, Mert Nÿnch mibe | Jarnom,
de mihelt wram meg Jew azzonnal | Meg Jzenem te Nag: Mÿkor kÿwldem oda az | zekeret, Kilidj
Jstwannak⁴ meg hattam hog mikor | te Nag: Az Boret Erte kÿwld, Jobort adasson, | Jsten tarcha
meg te Nag: Ez lewel keolt Zalonok | ban: 28 Junÿ 1 5 5 8

Battÿani
Katherina

Címzés:

Magnifico domino Cristoffero | de Bottÿan, Cesaree ac Regie *Maiestatis* | pocillatori etc domino
et fratry | honorando

Jegyzetek:

¹Babócsa, Somogy megye, Nagyatádtól délre.

²Szalónak.

³Az *l* betűt *t* betűről javította.

⁴Keledi István 1566-ban részt vett Gyula várának védelmében, Kerechény László gyalogja-
inak egyik hadnagya volt (Budai 2: 286). Török fogságba esett, de 40 aranyért kiszabadította ma-
gát (Nagy 6: 167). Nevét Kilitinek, Glithynek, Quelidiusnak is írják.

29.

Németújvár, 1560. február 5.

NÁDASDY TAMÁSHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 32 × 22 cm-es és 10,5 × 22,5 cm-es viaszfoltos papíron. A nagyobb lap vízjeles és a lap közepén v-alakú bevágás van, amely a levél felbontásánál keletkezhetett. A hiányzó rész a pecsét felzete. Két fólió.
- —
- Takáts Sándor modern helyesírással közöl részleteket a levélből (1926: 188).

Spectabilis et *Magnifice* domine, mihi obseruande, Salutem et | obsequiorum nostrorum
commendacionem, Az¹ maÿ nap estwe | hoztak meg az k. leweleth kÿ Bechbe februaryusnak |
elsew napÿan kewldt, kÿben k. egÿ Jndÿaÿ pawath | kÿr, Jm eget kÿwldettem k: nek de ha kessÿn
lezzen | k. ne wesse en ream az bÿwnt, mert az k. | lewelethis kessÿn hoztak, nem twdam hol
Jartanak | attig wele Toabba k. sem wramnak sem | ennekem semÿ wÿ hirt nem Jr, hizzem hog |
wagÿon mastan bechbe wÿ hir illig, Az en | wram meg aÿgba fekzik betegessen, Jolehet | az eggik
lababa imar Jobban wagÿon, de az | massik meg gonozÿwl wagÿon, meg nem Jarhat, | es az en
wram en welem egethembe k:nek | zolgalathÿwnkat aÿanlwnk, Jsten Tarchÿon | meg k:det Datum
wÿwar 5 february 15

Catherin *Magnifici domini francisci*
de Bathÿan consors

Címzés:

Spectabili et *Magnifico* domino Thomę de Nadasd | *perpetuo* terrę fogaras ac *Comitatus*
Castriferrei | Comiti, Regni *hungariae* Palatino et per idem | *Regnum Sacrę Çesareę Maiestatis etc*
Locumtenenti | *domino* nobis obseruando

Külön papíron:

Toabba az legen kÿ Jde Jwt wolt az pawairt, az | chak loon wolt, es nem wÿhette wolna az pawat | azirt ewlettem meg hog kennÿeben wÿhesse, | Jobis es pwhabis² lezzen, Toabba kerem | k:det k. agÿa az Nemeth leweleth az Maximi=| lianus kÿral³ secretariusanak, lindekkernek⁴, | meg zolgalom k:nek⁵

Jegyzetek:

¹Ettől a szótól a *bÿwnt* szóig idézi Takáts a levelet, de nem pontosan.

²Előtte a *ph* betűket áthúzta.

³II. Miksa császár (I. Miksa néven) magyar király. I. Ferdinánd és Jagelló Anna fia (Bécs, 1527–Regensburg, 1576), 1564-től uralkodott.

⁴Lindekker, II. Miksa secretariususa.

⁵Az egész részt idézi Takáts.

30.

Vinnice, 1561. szeptember 9.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3882.
- Félbehajtott 44,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, kívül címeres felzetes pecsét. Két fólió.
- 1560-ban Batthyány Boldizsár a francia királyi udvar szolgálatában állott (Iványi 1942: 10, 113).
- Takáts modern helyesírással idézi a levelet (1926: 194).

Magnifice Domine, et affinis nobis obseruande, Salutem et nostri Commendationem. | Kegielmednek azt akarthatk twttara adnj hogi mÿ Tahÿ | wram¹ Menieghzeiere Mentewnk wolt Athakra², Onnan ÿde | ÿewttewnk Wÿnnÿczere³, es az Zandekba wagiwnk, hogi | holnap isten akaratthiabol reghwel ell Jndwlwnk ÿnnen, | de azt mÿ nem twtthok, hogi k. Jthon legien, hanem | chak most ertettheok azt, Es kegielmeddel bÿzon coreomesth | woltwnk wolna zembe, de ha eddigh nem lehetet, am | hadÿarion, Az .k. fia Battianÿ Boldisar, mÿnemeo | eghessegbe es allapatba legien, k. megh ertÿ az ew leweleböl, | kit most Jrt ennekem onnan Francÿabol⁴, Kÿert wram | Jmmar ellis kewldette zolgaiait, hogi ki akaria hozatnÿ, | es mégh regen ell kÿwdett erthe, en hÿzem hogi Nem | kessik, hogi reowid nap kÿ Jew. Gasparkoÿs⁵ hala | Jstennek ÿo egessegbe wacion, Most wram fel wÿwe | wele Bechbe, En azt hÿzem, hogi ottffen haggia ewtētis | es walakÿhez ell zeorzÿ walameli wrhoz, Nem akarÿa | hogi chak ithon lakÿek, es az Jdeot heÿyaba Mwlassa, | Bÿzon azt ighen kÿwannam es akarnam, hogi égzer megh | bekewlhetnetek az ew Attiafÿawal⁶, kÿ isten eleotis kedwes | wolna, Mert az wgian ighen Jsten ellen walo dologh, | hogi illÿ nagi gÿewleolsegghele es haraggal Ennÿ Jdeigh | waÿtok egi máshoz, Kÿrewl bÿzon nagi Zamot adthok tÿ | az wr isten eleot, Mert affele dologot az wr isten | ereossen Mÿnnÿaÿwnknak tÿltia, Es az, az ew legh | Nagiob es feoÿeb parancholattia, hogi egi maast tÿzta | zÿwbeol zeresseok, es wgi lezewnk az nagi istennek | kedwebe, Ha Ktÿk eddigh bekewel laktanak wolna, | talan wolnanak most Battianÿ Nemzetbeliek Nekewnk | hatan wagi Niolczan. Azert ÿdeie wolna ÿmmaron egizer | weget wetnÿ az sok haragnak, es k. az ew attÿa=|fÿawal megh egienessewlnj, Azert kdÿet enÿs kerem, | hogi .k. gondollia megh magat, es keresse olÿ wthath, | hozzaia, hogi megh bekewllÿetek, es isten Zerÿnth | bekewell ellÿetehok, es k. mÿellie azt Nÿzwe az | ew fiaÿ tÿztesseghet, Kiert az Jstentewl nagi ÿoot | wezÿthok, Kÿrewl teobbetis zoltam wolna kegielmedel, || ha Kegielmeddel lehettem wolna zembe, kÿt meghis mieltÿnk | wolna, ha twtthwnk wolna, hogi .k. hon legien, Toaba Kÿgd | ennekem az leweleket hatra kÿwlgie megh,

Mert ne talan | wram eleo kerÿ, es ha eleo nem adhatnam, haragwdni hogh⁷ | reÿam, Vale eandem
ad optata sua desÿderamus, Date ex, | Wÿnnÿcze 9 die Septembris 1561

Catherina, Magnifici domini Franciscj
de Batthÿan, etc Consors, etc

Towaba knÿk aztis adom twtthara, hogÿ wram Gasparkoth chak | azertis witthe fel, egi
fewues doctorhoz, Melÿ doctor masth | Saxoniaÿ herczeghnetewl Jewt ala, es azt Mongiak, hoga
az | Saxoniaÿ hercegnek⁸ igaz illien Betegseghe wolt wolna, Mint | az giermeknek, es ki
giogÿtotta beleole, es arra wetthek fel | a giermeket, hoga meg latnaÿa, ha haznalhat neki
walamÿbeol.

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Batthÿan, etc | Capitaneo Sacrae Caesareę Maiestatis, etc |
Domino et Affini nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Tahy György (1526–70), Tahy Ferenc főlovászmester és Zrínyi Jánosné Tahy Anna testvé-
re (Tahy1904: 69). 1561-ben kötött házasságot Jelasich Orsolyával, később az egész családjával
Brüsszelbe ment lakni és családja odakint maradt. János fia Antwerpen város bírása lett, Gáspár
fia Mária királynétól Gvikken birtokot kapta (Tahy 1904: 100–101).

²Atak, Zágráb megye, Kruppától északra, az Una mentén, ma Otoka, Bosznia-Hercegovina.

³Vinnice.

⁴Franciaország.

⁵Batthyány Gáspár. – Ettől a szótól a *Mwlassa* szóig idézte Takáts.

⁶Felesége, Batthyány Kristófné.

⁷A *h* betű javított.

⁸Ágost (1553–86) szász választófejedelem.

31.

Németújvár, 1562. február 17.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 21,5 cm-es vízfoltos lapon, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással idézi a levelet (1914: 47, vö. 10–1; 1926: 126).

Spectabilis et Magnifica domina nobis observandissima, Salutem et Seruiciorum |
nostrorum Commendationem. Jol¹ twdgia kegielmed, hoga itt Meniegzeo nekewl soha nem
wagiwnk, Ertem hoga az | en Eochem az k. fÿanak egi Koszorwt adoth, | kerem azert kdÿt Mint Jo
azzonÿomat, kewlgie | k. azt a koszorwt Jde chak formaiert, az | keotessenek Massat wezem, es
kegielmednek | ismegh Megh kÿwldem, Mert az Mas heten | zÿwksegewnk lezen rea, Egiebet
nem Irhatok, | hanem hoga az en Wram Mind keozwín Miat Mind | egieb Betegsegek Miat igen
Betegh. Jsten tarchon | megh k. Minden Jowal. Datum ex nostra | Wÿwar 17 februaris 1562

Catherina, Magnifici domini francisci
de Batthÿan etc Consors etc

Címzés:

Spectabili et Magnifice domine Vrsulae | Kanisay palatinissae, etc domine et | affini nobis obseruandissime

Jegyzetek:

¹Ettől a szótól *wezem* szóig idézte Takáts.

32.

Németújvár, 1562. február 25.
KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 21,5 cm-es vízjeles, vízfoltos lap, a pecsét miatt v-alakban hiányzik egy darab. Egy fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással, de nem szószerint idézi a levelet (1914: 56, 1926: 194).

Spectabilis et Magnifica domina, nobis obseruanda, | Salutem et seruiciorum nostrorum commendacionem, | Az wram egessege felul k:nek azt Jrhatom hog | nyhan eg napon kynnýeben wagyon, nyhan | ismeg nehezben, es meg mastis wg wagyon | mind NadorJspan wram w k. hatta, kýwann□ | hog isten k:det io egessegebe tartana, |

Toabba meg zolgalom k:nek hog k. az kozzorwt | ide kýwldette, hog format wehettwnk, mert | ennalam semý ol forma ninchen, Ertetem hog | k:nel egen zýwk wolna az hall, iolehet hog | ittis mý nalwnkis ninchen bewen, mert semý | halastoot nem ereztetwnk, mind azonaltal | tegnap halasztotam az hal tartokat, es mýt | fogattam k:nekis reezt akartam benne tenný, | es kýwldettem k:nek nyolcz chwkat, es | nyolcz retket, k:det kerem wege newen, | mast tewbet nem kýwldhetem, mert mýs | wendeget warwnk, ide, kýt k. NadorJspan | wramtul Jol meg ertete, |

Toabba ha NadorJspan wram otfen wagyon, | k. mongya kezzethemet es zolgalathomat, mind | Jo wramnak es Reremnek¹, es kýrý k. en | zoomal hog w k. zolana es wegezne Choron | Janwsal2 a dologrul kýt w k. Jol ert, es | kýwldene w k. choron Janwst ide hozýank, | Jsten Tarchyon meg k:det minden Jowal, | datum wýwar 25 februarý 1562

Catherina Magnifici dominj francisci
de Bathyan consors etc

Címzés:

Spectabili et Magnificę domine | Vrsulę kanysay, Palatinissę | Regni hungariae, etc domine nobis | obseruande

Jegyzetek:

¹Sógor.

²Devecseri Csoron János dunántúli vagyonos családból származik. Apja Csoron András, veszprémi főispán, felesége Svetkovics Mária. 1570ben Jókó várát kapja zálogbirtokul, 1571-ben Sopron főkapitánya, kaboldi báró. 1581-ben Újra nősül (Házi 1921–43: 121–2), 1584-ben halt meg (Házi 1921–43: 144)

33.

Pornó, 1563. január 22.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3887.
- 32 × 43,5 cm-es, félbehajtott, egész ív vízjeles papíron, címeres felzetes pecsét a zárlatán. Két fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással idézi a levelet (1917: 115).

Magnifice domine, et sororie nobis obseruande, Salutem et | seruiciorum nostrorum commendacionem, Meg hoztak k:tul | az kerthwelt es az almat, kyt k:nek igen kezzem, es | Jo newen wettem k:tul ha tew lezzen zywkszeg meg | talalwnk k:nel Towabba a myt k. Jr Boldisar¹ | felul, lathya isten hog en soha semyben nem esmertem | sem ertetem hog k. ellen Jarma awag chelekednek, | de ezt mondo: k minekynk, hog k. azt mondotat | wolna hog k. az massyk fyat² meg atkozta es | meg holt, eztis meg atkozya k. hog ezis meg hallyon, | Jtelye k. ha ez illig az athyaý zeretethoz, kynek | kenig k. mondotat, az meg mongya k:nek zemebe, | minekynk sok Jambor elewt es wrak elewt | wg mondotak, kyben en Boldisart bizon bywntelent | esmerem, azirt k. gondolyan Jot felule, mert w | nem bywnes k:nek Toabba wram azt mondat | Ennekem hog k:nel wagyon walamy lewel az zabar³ | Ispansagrul, ky az Bathyaný nemzetseget Jlet, | kerem k:det hog k. kerestesse azt az lewelet, es kywlge | k. ide ennekem mert wram meg akarna confirmal|=tathny kyralal⁴, ha kenig k. nem talalhatna awag | ide nem kywldhetne, agya meg k. erthenem, de Job | wolna ha k. ide kywldene, mind wramnak es | k:nek haznalna, ha kenig k. nem talalhatya, Jrja | meg k. hog wram maas gondot twggyan rola | wysselný, Toabba⁵ kyr k. az my Apoterariusunkat, | bizon ewremest oda kywldetem wolna, de my Jnnet | el megynk, es chak az zekereket warynk, □

oztan wnekye semy zerzam ith ninchen, hanem chak | wthý orwossag ky wramnakwalo, ha kenig k:nek | teczik, kywlgen k. az receptakat ide, ha lezzen | zerzamwnk anny ith, wgen ittan meg chinaltat □ | k:nek Jsten Tarchyon meg k:det datum in Curia | Porno⁶riensis 22 January 1563

Catherina Magnifici dominj francisci
de Bathyan consors etc

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de | Bathyan, pincernarum Regalium | Magistro etc domino et sororio nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Boldizsár.

²Batthyány Gáspár.

³Szabar Vas megye, Rohonctól délnyugatra (ma Zuberbach, Ausztria).

⁴I. Ferdinánd.

⁵Ettől a szótól a wramnakwalo részig kihagyásokkal közölte Takáts.

⁶Pornópáti, Vas megye, Szombathelytől délnyugatra.

34.

Szalónak, 1563. április 5.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3888.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron, kívül vörös viaszpecsét töredéke látszik. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et sororie obseruande, Salutem et Commendationem, | En megh Erteŵtthem az keg: leweleth, es az keg: | Betegsegeŵhŵs, de az keg: lewele mŵnek Eleŵtthe | En kezembe Jwtoth, annak eleŵtthe Wramnak | attak woth Eleŵzeŵr, es wram Ennekem hagŵa | hog az penzth kŵth mastan oda kellene kŵldenem, | az tewrwenre kell keŵlthennŵ, merth Erthŵ hogh | keg: Terwenkednŵ akar Wrammal, az keg: | Betegsege ellen, ha mŵwell twdnek haznalnŵ, | Eremesth kez wolnek, keg: kerem. Ennek wthannaŵs | gŵakorlatossaggal keg: megh keressen az keg: | nŵawalŵaŵarwl, es ha walamŵwel haznalhatok | Eremesth mŵndenkor, Jsten tarczŵa meg keg: | Datum Zolonok .5. aprilis 1563

Catharŵna Bathŵanŵ etc

Cŵmzŵs:

Magnifico domino Cristophoro de | Bathŵan, *Sacre Caesareae ac Regie Maiestatis* | pincernarum¹ Magistro etc domino | et sororio obseruando

Jegyzetek:

¹Elŵtte a *Regalie* szŵt kihŵzta.

35.

Nŵmetŵjvŵr, 1563. jŵlius 12.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család kŵrmendi levŵltŵra, Missiles. no. 3889.
- 21,5 × 32 cm-es papŵron, kŵvŵl cŵmeres felzetes pecsŵt van. Egy fŵliŵ.
- —
- —

Magnifice domine et sororie Nobis obseruandissime, Salutem et Seruitŵ Nostrŵ | Commendationem, keg: Jrt egŵ lewelet Vramnak az Reghedeŵ¹ Berlecz | fabŵan² Adossaga felwl, kŵwel keg: Ados | Azert en el Nem feletkeztem wolt Rola sem Vram, | zoltam wolt Vramnak Rola, Es Vram Jrt wolt | Reghedeŵeknek felwle, de megh sem wallaztŵat Nŵ | tettek³, hanem Jm Jsme gh Jrt egŵ lewelet Nekŵyek kŵt keg. | az keg. Embere altal kwlŵe Nekŵyek, es Mŵnemŵ | wallazt tezne k az lewelet zakazd fel Es Erche megh | keg: annak vtanna kwlge Jde, de Ezhoz semŵt Ne | Byzek keg: az Prŵbegh Jstwan⁴ Morhayahoz | Mert egŵ | pŵnzara morhaŵa sench, Megh az feleseghetes Jstenert | En Tartottam, Edŵgh az hazates el Becheoltek wolna | ha En Nem Tartottam wolna az germekeknek, | Prŵbegh Jstwan Anŵwal wolt Ados hogŵ wolna Mŵt | fyzetnŵ chŵyak wolna Mŵwel Azert a hoz semŵt Ne | Byzek keg: Jsten Tarchŵan megh keg: Jo Eghesseghben | Datum in Nostra Wŵwar .12. Julŵ 1563

Catherina *Magnifici dominŵ francisci*
de Bathŵan etc consors etc

Cŵmzŵs:

Magnifico domino Cristophoro de Bathŵan | pincernarum Regalium Magistro. etc | domino et Sororio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Regede, Muraszombattŵl nyugatra (ma Radkersburg, Ausztria).

²Elŵtte az *Ado* szŵt kezdte ŵrni, de ŵthŵzta.

³A *tettek* szŵt a margŵra ŵrta.

⁴Pribeg István 1552-ben Eger védelmében vett részt mint hadnagy, elesett a divényi várban 1575-ben (Nagy 9: 478; Budai 3: 83–4).

36.

Németújvár, 1563. július 27.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3890.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, vörös viaszpecsét nyoma látszik. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et sororie obseruande, Salutem et nostri Commendationem, | az három Masa Wasath, meg adom keg: Ez Jw̄=| wendew̄ wosarnapra Eörsegbe rakosra¹ kw̄ldem, | keg: cz̄yak oda kw̄lgyen Erthee oth talall̄yak megh, | az regedej̄ adossagh feleöl. keg: azt Jrhathom | hogh Jmmar kethzeör woth Emberem oth Eretthee, | de ecczer Sem talaltak othon az Emberth. Jsten | Tarcz̄ya megh keg:, Ex Vj̄war 27. Julj̄ 1563

Catharj̄na Batthj̄anj̄ etc

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro Batthj̄=| any: pincernarum Regalium Magistro etc | domino et Sororio obseruando

Jegyzetek:

¹Nagyrákos Zala megye, Óriszentpétertől keletre.

37.

Németújvár, 1564. december 26.
MÁTYÁS, SZALÓNAKI TISZTTARTÓHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3891.
- 22 × 32 cm-es hiányos papíron, vörös viaszpecsét töredéke látszik. Egy fólió.
- —
- —

En teneked azth hagyom hogj̄ az zombathely¹ zekereketh | mj̄ndj̄arasth el erezd ez lewel lathwan, es keth | forj̄ntoth wegj̄ mj̄nd az keth zekertwl teq̄bet | ne wegj̄, merth Nem akarom hogj̄ tq̄bet wenel | raj̄tak, az keth forj̄nthnal, azerth ebe Jḡj̄ Jarj̄ | el es tq̄bwl en² hozzam ne Bochj̄asd Ewketh | hanem megh ad nekj̄k. Ez lewel kqlth | Nemethw̄j̄warwl die 26. decembris Anno domini 1564

Chatarina Batthj̄anj̄ etc

Címzés:

Ez Lewel Adassek Mathj̄ | Safarnak zolonokj̄ tj̄j̄zar=|=tomnak, Nekwnk h̄j̄w̄j̄nk=|=nek

Jegyzetek:

¹Szombathely, Vas megye.

²Utána a *Reyam* szót kihúzta.

38.

Németújvár, 1565. április 27.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3892.
- 43,5 × 32 cm-es vízjeles, félbehajtott lapon, címeres felzetes pecséttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Sororie nobis obseruandissime, Salutem et Seruitj Nostri | Commendationem, Im mastan hozak megh nekem az keked Lewelet | kyt keked horwat Myklousnak kwldet, kyben ke ed | azt Jrja hogý Wokozlawýth Janos fya kekedet | zekre Jdezte wolna, wgý hogý keg: attya az w | ösý hazara Ment wolna, es Mýnden Morhayaban | Sakmant tet wolna¹ kyrwl keked Jnnet Twdakozyk | es informatiot war, de En arrwl Nem Twdok | Semýtes Emlekezný, Mert egý az hogý En akor | Jfýw woltam, mas az hogý Semý gondottes Nem | wýseltem En arra, kedýgh Vram Mastan Bechben | wagyon, de En az keg: Lewelet mýndýarast fel | kwldettem Bechbe Vramnak, kyn talam Vram | wallamýt Twd es Ert Ebben ez dologhban, hogý | Mýndýarast Nekem megh Jrja w ke me, azert | wallamýnemý walazt tezen Vram Erwl, En ottan | ke nek kwldem Toroñra², chýak hogý keg: Megh | haggya ott az keked Emberenek hogý Myndyarast | ke ed Vtan kwlge, de Nekem wgý teczenek hogy | ke ed Twdakozneýek ott Greben³ kernýwl wañak | Reghý Emberek wagý Nemes wagý Jobagyok kyn | Talam wallamýt Twdnanak erwl Emlekez|=ný, Meghes Jobban Twdna keg: Magat hozza | Tartany Toaba kekednek Jdeýs wagyon | Megh egy dolga Zombathel⁴ Mellet az Nemes Ember |=nek Sandor gherghelnek⁵ kynek haza megh Eghot | wolt, az Sentenciat wet⁶ kekedre es Edýghes kekedre | alla wýtte wolna chyak hogý Keledý Jstwan⁷ | tartoztatta wolt megh, azert Lassa keg: Mýt Mýel ha | kel welle zerzedest tenný awagy Megýwnk, Mert | az Nemes Ember Nem warýa hogý kýtellýek | az Sentencyanak Jdeýe, hanem alla wýzyk □

kédre, Azert keg: Errwl aggyon tanwssagot Jstwan Vramnak⁸ Keledý Jstwannak ha zerzedesbe Jndwlyon awagy | Nem, Mert ezt En chýak kekednek Twttara akartam | adny hogý keked Rea gondollyon es walla my kart Ne | wallyon, es keked aztes megh Jelencze Keledý Jstwannak | Mýnybe⁹ be Menyen az zerzedesbe, Neký Jrwaýs | atta wolt chyak Morhayaban mýny kart wallot | wolt, kyt Nekem Keledý Jstwan atta wala, de Nem | Twdom howa tettem, es keg: errwl chyak Keledý | Jstwannak Jryon es agyon tanwssagot, | ha az keed Lewelere hertelen walazt Nem Jwhet | Mert hatod¹⁰ Napygh allýgh hozzak Jde Bechbwl | Jsmegh Jnnet ket Nap wýzyk Toronra azert keg: | gondot wýssellýen Rea hogý keg: Megh Ne karos|= sogek e myat.

En | wgý Emlekezem hogý Ez eleotes Jrtam walla | kekednek Errwl, Jsten Tarchyon megh kekedet | Jo Eghesseghben Datum in Wýwar 27 Aprilis 1565

Catherina Magnifici domini francisci
de Bathyan etc consor etc

Címzés:

Magnifico domino Cristophero de | Battyan Sacre Caesareae Regieque | Maiestatis Magistro Pincernarum | et Consiliario etc domino et | Sororio nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Az o betűt javította.

²Torony Vas megye Szombathelytől nyugatra.

³Greben.

⁴Szombathely.

⁵Sándor Gergely.

⁶Ítélet, döntés.

⁷Keledy István.

⁸Az *Jstwan Vramnak* szavaktól az *e myät* részig jelzéssel toldotta be a sor fölé, amely a félbehajtott lap másik felén folytatódik.

⁹Előtte a *my* tintafoltos, és ebben a szóban is az *m* javított.

¹⁰A *t* előtt valami kihúzva.

39.

Szalónak, 1565. május 23.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. MKA. A Nádasdy család levéltára, Misszilisek. 4. cs.
- 31,5 × 22 cm-es vízjeles papíron. A címzés átüt a levéloldalra, a szélén a pecsét miatt alakban bevágták a papírt, a hiányzó darabka felzetként ráragadt a pecsétre.
- —
- —

Spectabilis ac Magnifica *domina* Amica et Affinis nobis | obseruandissima, Salutem et Seruitiorum nostrorum commendationem, | ke□edet lewelem által megh akaram latnom, Mert | zywem zerent kywannam az Vristentwl, kywanomys | ke□nek mynden Jo Egheseget hallany mynt es | hogy wagyon ke ed, es hogy ha megh gyogywltis | ke ed, Magam felwl azt Jrhottom ke□nek hogy | En a mynt Jsten akarja egy Jo Eghesegetben | wagyok az En Jdeom zerynt, chyak hogy az | Natha myat wagyon Banthasom, ky vgyan Jn□en | Nemys tawozyk el az wen Emberektewl | Vram felwl azt Jrhatom ke nek hogy megh Mastan | haza Nem Jwhet, Mert tegnap Jwt vala hozam | Vramtwl Zentywanÿ Balÿnt¹, kyt Jsmegh fel | Bochÿattam, Vram wallamÿnyre Bettegh wolt de | Jstennek hala Jsmegh Jmaron Joban wagyon, es | En Jde Jwttem walla hogy Vram alla Jwveset | Itt warÿam es Rohonczon Mastes warum Mert | fel kwldettem az zekereket Mastes oda wannak | Vram Erömest alla Jwne haza de chÿazar² el Nem | Bochÿatÿa, Mert amÿnt Zentywanÿ Balent Nekem | Monda hogy Megh Erdelbwł Janos kÿral fÿa³=|twł wallamÿ lewelet warnak, En ke□nek | Semÿ wÿ hÿrt Nem Jrhatok, Mert Noha Vramt□l | Jwt wolt Emberwnk de azert Nekem semÿt | Nem Twda Bezellenÿ, Toaba Ertem hogy | az Doctor ott wolna ke□nel, azert ha ke□ed Jsten | akarathyabwl Megh gyogywlt es Nem zwksegh | ke□nek akarnam hogy Vramhoz Menne, Vristen | Tarchÿan ke□edet Jo Eghesegetben Datum is nostra | Zolonok 23 Maÿ 1565

Catherina Schuetkowÿth Magnifici dominj

francisci de Battyán etc

consors etc

Címzés:

Spectabilj ac Magnifice domine Vrsulę kanÿsaÿ | Spectabilis ac Magistri quondam domini Thome de | Nadasd Regni Hungariae Palatinj etc | Relictę etc domine amice et affinj | nobis obseruandissime

Jegyzetek:

¹Szentiványi Bálint.

²II. Miksa.

³János Zsigmond Szapolyai János magyar királynak és I. Zsigmond lengyel király leányának, Jagelló Izabellának a fia. Még születési évében, 1540. szeptemberében, a rákosi országgyűlés II. János néven magyar királlyá választotta (Buda, 1540. július 7. – Gyulafehérvár, 1571. március 14.) 1540-től 1570-ig II. János néven választott magyar király (*rex electus*), Erdély első fejedelme (*princeps Transylvaniae*, 1565–1571).

40.

Németújvár, 1565. augusztus 16.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no.3893.
- 28 × 21,5 cm-es, vízjeles, a jobb alsó sarkán hiányos, a hajtás mentén foltos papíron, pajzsos, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Sororie nobis obseruandissime, Salutem et Seruitū | nostrj
Commendationem, Jw̄t walla Jde m̄y hozank Jo Balas¹ az | director Causarae² es Jtt zolek nek̄y, a
m̄ynt Jrtam̄ys vala | Nek̄y hoḡy ott Zabragh̄y³ octauā keg: ellen wolt az pewrbe | w̄ wḡy Mente
Magat hogj Nem Twtta hoḡy Nekem ellenem | waḡyon Mert Belle Nem artatta wolna Magat En
azt | Mondam hoḡy azt k̄wn̄yew megh Twdn̄ya hoḡy Nekem | ellenem waḡyon es azt Monda
hoḡy, Mast az kēed | Pewrese Bechbe waḡyon srew̄yd nap alla Jew k̄n̄yen | Megh
zerzethetnēyek keg: wele, Azert keg: agḡya megh | Ertenem ha keg: akar̄ya a zerzedest, M̄ynel
hamareb | Lehet, hoḡy En̄ys Twḡyak Jo Balasnak kermendre⁴ | felewle Jrn̄ya, awaḡy Megh Jzen̄y,
Mert felek | hoḡy weḡre ke nek Eb̄wl kara kewetkez̄yk | Az Sandor Ghergel dolgates, k̄y nek haza
megh | Eghet wolt, kēed agḡya megh Ertenem Mynt Vagyon | keg: abban az dologban wele,
Jsten Tarchyan megh | keg: Jo Eghesseghben Datum in nostra wywar .16. die | Augusti Anno
dominj 1565

Catherina Schwetkow̄ytz Magnifici
dominj francisci de Batt̄yan etc
Consors

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Batt̄yan | pincernarum Regalium Magistro etc | domino et
Sororio nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Kaszaházi Jó Balázs a magyar korona ügyésze, a királyi ügyek igazgatója 1563–1579)
(PRT. 7: 163)

²director causarae: jogügyi igazgató

³Zágráb, Zágráb megye (ma Zagrab, Horvátország)

⁴Körmend, Vas megye, Szombathelytől délre.

41.

Németújvár, 1565. szeptember 9.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3894.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, foltos lapon, pajzsos, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, Et Affinis Nobis obseruande, Salutem | Et Nostrum Commendationem. Az the k. lewelet El vettem | Megys Ertettem, mynd Tomaszowycz¹ felöl Es | mynd Sandor gergel dolga felöl, de az oka myertt | hogý az .k. Emberett Enny Jdeýglen itt tartottam | Ez, hogý Sandor gergellel Ennen magam szembe | akartam lennem, Es megh akartam Ertenem | myczoda sentenciat vett .k., Sandor gergel itt | Nalam volt de az sentenciat el Nem hozta vele, | de mynden Býzonýal Nala Vagyon Es kapitalis | sentencianak hallom, Azertt En wtett chak wgý | Bochattam haza, hogý az sentenciat Jde Be hozza, | meg Ertwen az Sentenciat .k. myndýarton | twttara adom kýröl .k. oztan Jobbadon twd | gondolny. Toabba, hol .k. Jr Magnak Valo Ros | felöl hogý adnank, k. myertt hogý valazt .k. Nem | Jrhatok .k. megh Bochassa, Mertt az Ewrsegý | Jspan² ký .k. közelb vagyon nýnchen Jthon, | de myhelen megh Jw, megh Ertem twle Me=| nyewel segethetem .k. Es azonnal Twttara | adom .k. vgýan az vasatýs .k. akkoron megh | kwlgýek³ . Jsten tarcha megh .k. mynden Jowal | Datum ex Nostra wýwar 9 die septembris Anno 65

Chaterina Battýanj

Címzés:

Magnifico domino Cristoforo Battýanj | Sacrae Regnorum Caesaræ Regieque | Maiestatis Pincernarum Magistro etc | domino Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Tomaszovicz Márk.

²Horváth János, órségi ispán.

³A második k elmosódottan látszik

42.

Németújvár, 1565. szeptember 17.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3895.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, vörös viaszpecsét nyomaival. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Sororie Nobis obseruandissime Salutem et Seruitiorum Nostrorum Commendationem. Towabba Megh Ertetthem az keg: kýwansagatth. hogý | keg: gabonatth ker Mý Thélwnk, azertth Megh hattham hogý Eërsegbel | aggýanak. Jm Masthann otth wagyon az En¹ Jspanom horwatth. | Janus² Eërsegben, keg: kwlgýen. Eretthe es Jrýa Megh keg: az. | En Jspanomnak. howa wýtesse, Mertth keg: kertthe woltt En|=gemett hogý chýesdregre³ wýtetthnem, Errol chýak az En Jspa|=nomnak Jrýon keg: Megh wagyon hagýwa hogý Megh zerezze | Thowabba Mýnemw Sentencia dolga wagyon ke nek Sandor | gergellýel Jollehetth Megh En az Sentenciatt Nem lattham. de | Jde hozzak az Mýnth Erthem Massatth. es azonthwl ke nek | Massatth kwldem, Job lezen hogý keg: Jdeýen wýsellýen gondott | rea hogý walamý Nagýwb kar Ne kewettkezzek belóle | Ezt akartham ke nek Thwttara Adny Jsten Tharchýa Megh | kegelmedetth. Datum in Nostra Wýwar i7 die septembris .15.6.5.

Catharyna de Bathyan Magnifici
dominj francisci de Bathyan consors etc.

Címzés:

Magnifico domino Chrystofforo Bathyanÿ | pÿncernarum Regalium Magistro. etc domino et | Sororio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Az E betű J-ről javította.

²Horváth János, órségi ispán.

³Csesztreg Zala megye, Zalaegerszegtől délnyugatra.

43.

Németújvár, 1565. november 16.

BATTHYÁNY KRISTÓFHÓZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3897.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, vörös viaszpecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et tanquam filj Nobis obseruantissime, Salutem | et Seruicÿ nostri Commendationem, megh ertetem az the | k: leweleth hog pernezÿ Andras¹ hon Njnczen | hanē Zomor wramath² k: akarnaÿa warnÿ | Azerth nekem teczÿk Jobis hog Zomor Janus elewth | tegjen wallasth the k: hog nem mjnth Jde Waswara³ | faragjon k: Azerth ha zomzedwarab⁴ wagjon nekem | teczÿk hog k: warnaÿa Warasdon⁵, hog ne menne k: | hjre nekwl, En penig Jnned adjg gongjath | wjselem semÿ wethke nem lezen k: Az k: dolga |=ban, Thowaba Jm az penzt mjndjarth meg kwldem | Az poharerth, mjhelen meg hozzak meg kvldem | k: Az lo felwl kertem wramath hog k: Zerezzne | Joth kj k: walo volna, Azerth wram ð k: | gongjath wiselj es meg zerzj, mjndjarth meg | kwldem k: Thowaba wagjon meg the k: Egh | perÿ wokożlawÿczal⁶ hog the k: atÿja⁷ kwldeth volth | hazara, Azerth nekem teczenÿk ha⁸ | k: walamj olÿ modon gondoht wjselne Rea, nekem | Jo wtham volna hozza hog meg kellene zerzenÿ | nekem zolthakjs felewlew, Azerth ha teczÿk k: | wjselljenk gondot Rea, kj k: Jewendere es az | k: maradekanak faratsagara es kelchegere | ne lenne, ebwl walazt Warok k: Jsten tartÿja⁹ | k: datum ex Wjwar i6 Nouembris 1565
Chaterina Batÿhjanÿ etc

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de Batÿhjan | pincernarum Regalium Magistro etc | domino et tanquam filio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Osztopáni Perneszi András 1564-ben személynöki ítélmester, 1569. évi országgyűlés által az ország határának Ausztria felől megvizsgálásra rendelt küldöttség tagja volt. 1577-ben alsólindvai kapitány, 1581–1587-ig Felsőlindva parancsnoka. Felesége Brodarich Kata (Nagy 9: 520–1; Budai 3: 60, Csánki 2: 625)

²Pókatelki Zomor (Szomor) János királyi személynök (1562–69), I. Ferdinánd fiskálisa. A Forgách családtól 1552-ben elvett háromszáz telket neki adományozta I. Ferdinánd, majd mivel utód nélkül halt meg, a birtok visszaszállt a Forách családra. Ő az egyik törvénytudó, aki Mérey

Mihállyal a Quadripartiumot készítették (Budai 3: 434). 1542–1562 koronaügyész, 1562–1569-ig királyi ügyigazgató, majd (1562–1570) királyi személynök (MOE. 4: 406)

³Vasvár.

⁴Szomszédvár, Zágráb megye, Zágrábtól északnyugatra (ma Susedgrad, Horvátország).

⁵Varasd.

⁶Wokozlawics.

⁷Batthyány II. Boldizsár

⁸Utána a sor végén a *walahowa* szót kihúzta.

⁹A *J-t d-ről* javította.

44.

Németújvár, 1565. december 3.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3898.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, a hajtások mentén szakadozott lapon, pajzsos vörös viaszpecsétel. Egy fólió.
- —
- Iványi betűhű átiratban idézi a levelet (Iványi 1943: 16–17).

Magnifice domine, et sororie nobis obseruande, Salutem et nostri | commendationem, Megertetem az k. lewelet kýt k. ennekem Jr | az wokazlowyðh dolgarul¹, azirt im en mentul Jobban twdom | az dologban terekezzem, de ha kylemben nem zerez hetnem | zaaz aranforintba, Jrÿa meg k. ennekem ha k. azon meg | akar maradny, Jolehet hog Jrte lezzek hog ochÿoban zerez=| hessem, de ha kylemben nem lehetne, merÿeke rea felelnÿ | az zaaz aranforintra k. kepeben awag nem, azt Jrÿa | meg k. ennekem, k. meg sem kÿwlte meg az k. menedek | lewelet, az Sandor [ger]gel² dolgarul, Jmar az Sandor menedeke | es Sentencia mind kez keeznel³ wagÿon, azirt kÿwlge meg k. | Az Rosat kÿt k. kÿr nem twdom hoa tettek, nem talalhat□ | mostan, ha meg talaltak wolna meg kÿwltem wolna | k:nek de nem talaltak, Mÿkor⁴ Bechbe kÿwldek meg | hozatom k:nek az Saffrant⁵, mert⁶ tewbetis kelletik akor | wennem az k. fÿa menegzewreis, Towabba en meg | montam wramnak k. zowawal kezenetet⁷, es zolgalathÿat | wram igen kezzene es Jo newen wette, de im mostan | kÿwldete wram oda Chakthornÿara Zrÿny⁸ wramhoz az k. | fÿat, Boldisart, es wramnak e wolna akarathÿa, mert | hog Boldisar az k. fÿa soha semÿt ne⁹ wetet k. ellen¹⁰ | semis twdot wetenÿ, hog k. meg bekÿlne wele, es | wg tartana k. magat hozÿa mind athÿa zokot fÿyahoz | tartanÿ, mert nehez embernek mind apÿatul es anÿatul | fozthwa lennÿ, hog im az anÿa¹¹ mostan often panazkodot | Jmar zeme eleÿbe sem megen az fÿa, azirt enis kerem | k. igen felette, k. wege el haragÿat rola, es bekellÿen meg | k. wele, es mwtasson k. Jo kedwet hozÿa, Jstennekis | kelemettes, a fele dolog, azirt k. wessen weget a fele | meltatlan haragnak, errul k.tul walaztot warok, Jsten | Tarchÿon meg k.det minden Jowal, Datum Wÿwar 3 | *decembris* 1565

Catherina Magnifici domini francisci
de Bathÿan consors *etc*

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de Bathÿan | pincernarum Regalium Magistro *etc* domino | et sororio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Előtte *ol* vagy *el* vakarás miatt halványan látszik.

²Sándor Gergely; — szakadás miatt a *ger* rész rosszul látszik.

³A *k* betűt *v* betűről javította.

⁴Ettől a szótól a *wetet k. ellen* részig idézte kihagyással Iványi.

⁵Sáfrány: fűszerként és festékanyagként is használt növény.

⁶Az *r* betűt valamiről javította.

⁷Az *n-t t* betűről javította.

⁸Zrínyi Miklós.

⁹Foltos a lap.

¹⁰A szót jelzéssel toldotta be a sor fölé.

¹¹Batthyány Kristófné, Svetkovics Erzsébet.

45.

Németújvár, 1567. január 12.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3900.
- 21,5 × 33,5 cm-es vízjeles, hiányos papíron, vörös viaszpecsét nyomával. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | Et omne Bonum huiusque noui anni foelicem Ingressum | feliciorem progressum postremum letissimum exitum. Toabba, | Jm kolman safarral¹ szamott vettem hat fl | attam Neky de En az tanach Jo vram Es Jo | fyam hogy az vam dolgarol vyselý Jo gondott | Mertt Býzoný Egýebkott Jo volt, valamýnt | vyselýk mastan gongyat. Jsten tarcha megh | .k. mynden Jowal. Datum ex Nostra Nemett | Vywar 12 Januarý Anno 1567

Chatherina Battyaný Magnifici quondam
domini francisci de Battyan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Sacraę Caesaraę Regieque Maiestatis | pocillatorj etc.
domino et Tanquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az első *r* betűt *f* betűről javította. — Kolman sáfár.

46.

Németújvár, 1567. január 23.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3901.
- 22 × 33,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredéke. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj nobis Charissime Salutem et nostri | Commendationem, kerlek mynt Jo Vramat es Jo fyamat keled | gonoz Newen Ne Wege En az Ztanyzlo Madarazt¹ | az en zolgalatomrwl el Nem Erezthetem, hanem | hoę Enghemet zollgallyon es zolejemhez es w fogh |

Latny azert keñekes Madaraz de Mastan Nem | foghat Madarat mert az ho mynd megh Cherepezet | kedigh azt se Banya keg: ott Rohonczon² wagyon | ket wasas zekerem azokat sem atatom oda Nam | az was Banyanal hattam keñek ket wasas | zekerret mynd Lowastwl Jmar keg: Was Banya|=nak Vra es³ zerezhet, az Madaraznak kedigh | attam az en hazamat Rohonczon kyt koh Myhaltwl⁴ | wettem hog benne Lakyek az wwet kedegh el | agya kyt wet wolt ganetes hattam hog az en | zoleymhoz horgyanak⁵ az zekereken, azert keñed | es⁶ hordasson ganet zolehez netalan keñmed megh | Nem Twgya hog wy gazda keg: Ezeket akaram | keñnek Twtta adny Jsten Tarchyan megh Jo Vram | es Jo fyam datum Wywarat 23 Januari 1567

Catherina Magnifici quondam domini
francisci de Battyan etc
Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battyan Sacrae Caesariae Regiaeque | Maiestatis Pocillatori etc domino | et filio nobis Charissimo

Jegyzetek:

¹Sztaniszló madarász.

²Rohonc.

³Az s tintafoltos.

⁴Koh Mihály.

⁵Az r szára tintafoltos.

⁶Az es részt a sor elején jelzéssel toldotta be.

47.

Németújvár, 1567. február 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3902.
- 22 × 34 cm-es papíron, fekete viaszpecsétel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili obseruande, Salutem et | omnem felicitatem, Meg wettem az k. lewelet | es ertetem abbul hog az Rawok ez fassangba | k:hoz mennek, En nem ertem myt Jarnak oth k: nel | mert en mind az Rawoal es az eskywttel el | wegeztem hog az elewbeny Rowason hadnak, azirt | k. io megh lassa hog valamj ol dologra ne wegének | k:de' ky mind k:nek es Ennekemis karwnkra esnek; | es semy kepen k. abbul ky ne mennyen a mind | en Jmar el wegeztem welek, mert ayandekotis | iliget attam nekyk, 33 fl, eg twng¹ olayt, | eg hordo bort, es mind az eskywtteteknekis attam | de ez chak k:nel legyen, es zakassa k. az lewelet, | Jsten Tarchyon megh k:det datum wywar 9 februarÿ | 1567

Catherina Swetkowÿcz quondam Magnifici
domini francisci de Bathyan relictia,

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro Bathyanÿ | Sacre Caesariae Regieque Maiestatis pocillatori etc | domino et tanquam filio obseruando

Jegyzetek:

¹Tung: űrmérték, hordócska, vagy kád jelentésben ismert Zala megyében (MTsz.)

48.

Németújvár, 1567. február 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁR

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 54725.
- 22 × 32 cm-es fekete viszpecsét töredéke, a pecsét több helyen foltot hagyott. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et *tanquam* fili Nobis *observandissime*, Salutem | et *Nostr*i *Commendacionem*, Az mýnemű Zélém Nekém oth az | Rohonczi hégýñ Vagion, az zo vgý volt keztnk, hogý az | kýk zegeny vram Jdeýebñ mýeltek, mastis vgýan azokat¹ | mýelnek:, Tudny illik az rohonzý Sillierék az balýnger² | zeoleöet miqltek Es az Spelthner zeoleöet az Domboroý³ | horwatok mieltek. Azert kerém keg. hogý keg. mastis Vgian | azonban hadna. Toaba mind az hazhoz mýnd az zeleöhez | karo kelleme hozza. Az En Embèrém kert marton safartul | azth monta hogý Nem mery adny. En Nem kewanom az | tilalmas Erdèrël, hanem chiak az hol az Varasiak Vagnak | Azert haggia Meg keg. martonnak, hogý Nekemis hadna | vagathny affele zwksegemre Valo fath. Toaba akartam oth | Rohonczon ket hordo borth ký arultathny, miwel az | zelèt mieltethnem, Azth Sem Engette marton saffar, En nem | kewanok mas korchiomat magamnak, hanem mikor az | Tobý Arulnak Enis akor arultathnam, Nam az Töbýneki | zabad arulny az kýnek oth az heögyñ zeoleöyek Vagion. | Toaba, ha keñek Ellene Nem volna, Valamý [halat]⁴ | kwldenek oda az hal tartoban arulny, ký penzñ [aka]rna⁴ | venny. Mend Ezèkrël Valazth Varok keñtwl. Jsten tarchia | megh keg. io Egessgben. *Datum ex Nostra Vývár.* | 9. februari 1567

Catherina. Magnifici *Domini* francisci

De Batthian: *Relicta.etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthian. | *Sacre. Cesareę Regieque Maiestatis Pocilatori* | domino et *tanquam* filio Nobis | *observandissimo .etc.*

Jegyzetek:

¹A -kat részt többször átírta, javította.

²Balinger György (Gerik) Csoron János barátja (P 1314 no. 9315).

³Dombró.

⁴A pecsétől foltos a lap, a szöveg nehezen olvasható.

49.

Németújvár, 1567. február 10.

MÁRTON SÁFÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3903.
- 21,5 × 15 cm-es vízfoltos papíron, fekete viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Towabba Jm oda kŵldetem eg kochŷth kŵzegre¹, es mŷkor | wŷzza Jöy, akor, walamŷ weres haymath az kŷ oth wagŷon | Ragd Rea, es walamŷ Saŷtothŷs hattak wolth az maŷornęnal | aztŷs Rea Rakŷad merth az nekŵl zŷkelkedem, es ne mong | ennekem hog nem marad Boltŷsar wramtŵl, merth ha azth | mondod Jsten Twgŷa hog ottan Read² panazolok Nekŷ, hog | megh, Bontessen hog ne legŷen wŷ mŷnth az Kowerth kŷth | nem hattad wagnŷ az en zŷksegemre, Vale Datum wŷwar *etc* | i0 die februari .1567.

Chatherina *quondam Magnifici Domini francisci*
De Battŷan *etc Relicta .etc.*

Címzés:

Ez lewel adassek Rohoncŷ | Marthon Saffarnak | kezebe

Jegyzetek:

¹Köszeg Vas megye, Szombathelytől északra.

²Az *a* betűt utólag toldotta be.

50.

Németújvár, 1567. február 15.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 54726.
- 22 × 32 cm-es fekete viaszpecsét töredéke. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Sororio obseruande, Salutem Et | huius Noui Anni omnem foelicem Jnetessum, | Az En Egessegem felöl azt Jrhatom .k. hogŷ | istennek legŷen hala fen Jarok de megh | Tellesseggel megh Nem gŷogŷwltam, Ha | .k. twd valamŷtt az sargasagrol .k. Jrŷa | megh. Az .k. Betegsegett Bŷzonŷ szŷwē | szerent Banom de vgŷ kell lennŷ mŷnt | isten akarŷa. Halam istennek legŷen hala | Elegh. vagŷon de chak Retthke chwka Jgen | kewes vagŷon. Azertt .k. valamŷkor akar | kŵlgŷen Bŷzwan adatok .k. Jm kŵlthem | .k. valamŷ tengerŷ halatŷs kŷtt .k. vegŷen | Jo Newen. isten tarcha megh .k. mŷnden | Jowal. Datum ex *Nostra* Nemett vŷwar 15 | februarŷ Anno 1567

Chatherina *Magnifici quondam domini*
francisci de Battŷan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de | Battŷan Pincernarum Re=| galium Magistro *etc. domino* Et | Sororio Nobis obseruando

51.

Németújvár, 1567. február 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3904.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét nyoma látszik. Egy fólió.
- —

• —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande Salutem, Et | Nostrī Commendationem. Jm Ezennel Jwta gýwlaýne¹ | azzonnak egý lewele kýben azt Jrýa hogý | gerechbe² felette Jgen megh Nehezedett, anýra | hogý kettsegh Elethe. Azertt felette Jgen ker | Es kenýeregýs hogý valakýtt az mý attýankfýaý | közzwl oda kwlódenenk výmýchebe³, hogý Jde | napp előtt Ne tertennek valamý olý dologh | kýnek Nem kellene lenný. Azertt kerlek mýnt | Jo Vramat Es Jo fýamat hogý Jwý mýnd | Jarthon hozzam hogý szolhassak felöle .k. | Es vgý Jwýen .k. hogý ha szwksegh leszen | vgýan Jnnett el Jndwlhasson .k. Jsten | tarcha megh .k. mýnd Jowal. Datum ex | Nostra Nemett výwar 2j februaris Anno 1567

Chaterina Swekowých Magnifici
quondam domini francisci de Battýan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battýan Pocillatorj Sacraę | Casaraę Regieque Maiestatis⁴ etc | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Gyulay Jánosné Lamberg Kunigunda..

²Graz, Ausztria.

³Vinnice.

⁴Tintafolt miatt nehezen olvasható.

52.

Németújvár, 1567. február 23.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3905.
- 22 × 32 cm-es papíron felzetes pecséttel. Egy fólió.
- Gyulay János betegségéről és halálának körülményeiről bővebben felesége leveleiből lehet megtudni (Terbe 1997: 508–511).
- —

Magnifice domine et sororie Nobis obseruande Salutem Et Nostrī | Commendationem. Jm kwlthem the .k. 25 Retthkeett¹, keett | chwkaht Es egý harchat, de kar² hogý sakba výszýk | Merthh mýnd el Tóródnék,. Toabba keszenem the | .k. mýnt Szerelmes Vramnak Es Reremnek³ hogý | .k. az En Betegsegemról gondoth výsel, isten Ne | Haggýa⁴ hogý kellessek, de Býzoný .k. megh teretem | ha szwksegh leszen mýnden attýafýwssaggal Es | faratt sagommalýs. Toabba, hýszem hogý .k. Twttara | vagýon, hogý gýwlaý Janos⁵ vram halalra Betegh, | Anýra, hogý Ennekem vgýan Twttomra vagýon | hogý Ez agýabol fel Nem kell. Azertth ha valamý | Tertennek kerem .k. hogý .k. Menne oda az teme=| tesre az En Ewchem⁶ melle, Jrtam Pethew Benedeknek⁷ | Es Ratthkaý Pethernekýs⁸ vgýan Ezen dologh felól | hogý w .k. ott lennenek, de kerem Ezennýs .k. | hogý En zommal kerýe Pethew vramat, hogý aszo=| nyomat felesgett⁹, ha Tortennek gýwlaý vram | halala, hogý az temetes vtan valamý hatt napýgh | ott hadna Ewchemmel, hogý Megýs Ne lenne olýan | Jgen Egýedól. Wýsagwnk semmý Nýnchen, hanem hogj | chaszar w felsege¹⁰ parancholattýa Jwtt volt az vaswarý¹¹ | gýwlesbe, Es sokat kýwan hogý mýnd vrak Es Nemessek | Es az kósegeýs mýnd szemelýek szerent, Es fýwstenkent | fel thamagýanak az hadba. Toabba, az .k. fýa Bol=| dýsar vram tegnapp itt volt Nalwnk Nagý Jo Egesseg=| be .k. leanýaýs¹² Jo

Egesszebe vagyon. isten tarcha | megh .k. mýnden Jowal. Datum ex Nostra vÿwar 23 | februari Anno 1567

Chatherina Swekowÿch *Magnifici quondam*
domini francisci de Battÿan *Relicta*.

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Battÿan, | Pincernarÿm Regaliÿm Magistro, ac | Sacrae Romanorum Caesaræ Regieque | Maiestatis Consiliario etc Domino Et | Sororio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Retyke: halafajta.

²A szó után egy vonás látható.

³Sógor.

⁴A *h*-t más betűről javította.

⁵Gyulay János.

⁶Gyulay Jánosné.

⁷Gersei Pető Benedek (1545–1590) a Nádas nemből származik, a család horvátországi ágához tartozik. Anyja Sulyok Magdolna (Nagy 9: 257–66, 10: 403–5; Siebmacher 1899: 145).

⁸Nagytábori Ratthkay Péter császári kapitány, régi horvát családból származik. Apja Rattkay Pál, váradi alispán, anyja Hassádi Kata. 1575-ben bárói címet kap, első felesége lindvai Bánffy Erzsébet, a második Budácsky Bora, a harmadik pedig Henningh Kunigunda (Nagy 9: 657–9).

⁹Pető Benedek felesége Csoron Fraxia (Nagy 9: 257–66).

¹⁰II. Miksa.

¹¹Vasvár Vas megye, Körmendtől északkeletre.

¹²Batthyány Boldizsárné Zrínyi Dorottya.

53.

Németújvár, 1567. február 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3906.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, hiányos, szakadozott papíron, fekete viaszpecsét nyoma látszik. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, Et fili Nobis obseruande Salutem, Et Nostrî | Commendationem. Toabba, Jm attam szent Jwanÿ Ba=| lentnak¹ Ezer teglat, azt mongÿa hogÿ Mÿgh | az szegen vram adott volt ött szazat, Jm Enÿs | ött szazat attam Nekÿ, de Ennek vtanna .k. | se aggÿa senkÿnek, En sem adom senkÿnek | Toabba, Ez Jewendõ vasarnapra Jgerkezett Jde | hassadj Jmre² Es Polÿanÿ Sebestÿen³ az Bott | aszonÿok⁴ dolgaertt, Tahÿ vram⁵ Jgen Jrît Ennekē | Jzentÿs hogÿ az leanÿ aszont Bott aszont⁶ Banffÿ | ferenchnek⁷ szerzene ha Jo akarattwnk volna, de | En hallottam az szegen Vramtol hogÿ közel valo | Rokonsagok volnanak Azertt lassa .k. Mertt | En .k. hallattottam dersffÿ vramra⁸ Es hassadj | Jmrere, Azertt kerlek Jrwa kÿlgÿe Ennekem | .k. az ÿ köztek valo genealogÿat Es gondolko | gÿnkÿs .k. Rola ha lehette köztök Awagÿ Nem. | Toabba, Jrît Beÿchÿ gergel⁹ Nemÿnemõ vegezeseket | kÿkett Jm Ez el Mwlt gÿwlesbe vegeztenek, kÿknek¹⁰ | az massat J[m]¹¹ .k. kÿlthem Azertt .k. lassa gon=| dolgogÿyek Rola Enÿs gondolko-

dom, Im Jrtam | Zrenýne¹² aszonýomnakýs, de □ .k. panaszokodýk | hogý sem týztartoýa sem semý gondvýselöye | Nýnchen, fýatol¹³ sem Ertt semmýtt, Jo volna | mýnd azok[r]ol¹¹ egý modon Be Jzennwnk az | Varmegýebe Ezten Vasarnapra. Jo volna Nader | Jspanne¹⁴ asz[on]ýomatýs közýnkbe venn[w]nk¹¹ de || Mýertt hogý az w Joszaga oda ala Vagýon Nem Banna | ha mýnden harmad Napp az mý Jobbagýnkba Výobban | výobban kwldenenk ala. Azertt .k. gondolkoggyek Jo | modon Rola Es aggýa megh Erthenem. Az teglawal .k. | az Belsó varba Epechen mýkor Jdeýe leszen .k. hozza | Ne ittkýn, Mertt mastýs kýchýn vdwarra Vagýon. | isten tarcha megh .k. mýnden Jowal. Datum ex Nostra | Nemett výwar 27 februarý Anno 1567

Chatherina Swetthkowých Magnifici quondam
domini francisci de Battýan Relicta.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Sacraę Caesaraę Regieque Maiestatis | pocillatorj etc domino Et filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Szentiványi Bálint kőszegi intéző.

²Hassághi Imre 1563-ban a határvizsgáló bizottság tagjának nevezték ki (Nagy 5: 65). Zala megyei alipánként említik 1562-ben (PRT. 7: 151), 1564-ben (MHHD. 30: 447–9) 1567-ben (MHHD. 30: 508–9). 1542-ben Hassághi Ferenc panaszt tett, hogy rokonai Hassághi János, Balázs és Imre (Hassághi Dénes fiai) magukhoz vették saját, valamint Bajnai Both György és Ketzler István fegyvereseit és hatalmaskodást követtek el birtokai ellen (PRT. 7: 123). 1577-ben a törökök megölték (PRT. 7: 188).

³Hídvégi Polyány Sebestyén a Hermán nemzetségből származik, 1486-ban Hídvég (Rábahídvég) birtokába jut a család és a 16. században nagy vagyonra tesznek szert (Borovszky 1898: 570). 1567-ben tanúként említik (MHHD. 30: 511).

⁴Both Ferenc és Batthyány Ágnes, Batthyány Ferenc húgának gyermekei. Both Margit Paksy (Paxy) Jób második felesége, két fia maradt, Miklós és Pál (Nagy 9: 14–8). Both Erzsébet első férje Laki Bakich Pál, a második Horváth Márk, szigeti kapitány, aki 1561-ben halt meg. 1568-ban feleségül ment Istvánffy Miklóshoz, 1602-ben halt meg (Nagy 5: 146–8, 258–60)

⁵Tahy Ferenc (1516–1573) 1544-ben Zrínyi Miklóssal Horvátországban harcol, érdemeiért I. Ferdinánd Béla várát adományozza. 1554-ben főlovászmester, 1559-ben az országgyűlés a törvénykezés intézésére egyik bírónak nevezték ki. Felesége Zrínyi Miklós húga, Zrínyi Ilona, kilenc gyermekük született (Nagy 11: 6–7, Budai 3: 261–3)

⁶Both Erzsébet.

⁷Bánffy Ferenc királyi tanácsos, Bánffy Boldizsár fia.

⁸Dersffy István szerdahelyi Dersffy Miklósnak és Batthyány Perpetuának a fia, Batthyány Ferenc unokaöccse. 1556-tól kassai kapitány, 1558-tól a dunántúli részek kapitánya. Két felesége volt: Kosztká Anna és Erdődy Anna (Budai 1: 336–7, Nagy 3: 286–7).

⁹Beiczgy Gergely vasi alispán, 1567-ben nótárius (MHHD. 30: 512).

¹⁰Hiányzik a lap széle.

¹¹A hajtás mentén a lap elszakadt.

¹²Zrínyi Miklósné Rosenberg Éva († 1591), Zrínyi Miklós második felesége, cseh származású, 1564-ben házasodtak össze.

¹³Zrínyi György (1549–1603) Zrínyi Miklós és Frangepán Katalin fia, dunántúli kapitány, Trencsén megye főispánja (MHHD. 30: 751), tárnokmester (1567–1603) (Nagy 12: 436–8).

¹⁴Nádasdy Tamásné Kanizsay Orsolya.

54.

Németújvár, 1567. március 4.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3907.
- 22,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- Ödöngő betűhű formában közöl részletet a levélből (Ödöngő 1910: 232).

Magnifice domine, *domine et sororie nobis obseruande*, Salutem | et seruiciorum nostrorum commendacionem, Adom k:nek | Twttara, hog Banffÿ ferencz, az Banffÿ Boldisar¹ | fÿa, az Both Jorg² leányat³ kÿt en ith germeksegetul | fogwa fel tartotam el akarÿa wennyÿ, En kenig | hallottam gÿakortan zegin wramtul, hog Banffÿ | ferencz w nekÿ kezel walo athÿafÿÿ, es lehet hog | talam walamÿ kezelb walo athÿafÿÿsag wagÿon | keztek, kÿ mÿa talam az menegzew nem lehet, | En⁴ kenig sem eggiknek sem massiknak nemzetsegenek | agozathÿat nem twdom, hallottam hog k:nel wagÿon | afele gÿeczes az nemzetsegrul, azirt kerem k:det mind | Jo rerem wramat, kÿwlgÿe meg k. arrul walo | Jeczest, hog twggÿak walamÿ bizonyos⁴ walaztot | tennÿ, lehete az menegzew keztek awag nem, | Errul k:tul hamarwalo walaztot warok, Jsten | Tarchÿon meg k:det minden Jowal, Datúm wÿwar⁵ | 4 Marcÿ 1567

Catherina Swetkowÿcz quondam Magnifici
domini francisci de Bathÿan relicta,

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de | Bathÿan, pincernarum Regalium | Magistro, Consiliario Sacre Cesareÿ | Regieque Maiestatis etc domino et sororio | nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Bánffy Boldizsár, Bánffy Ferenc apja, a Bánffy család tallóczi ágához tartozott. I. Ferdinánd hadvezére. Felesége nagylucsei Lipcsey Dorottya.

²Both György Zala megyei család tagja (Csánki 2: 136–7), Both Ferencnek és Batthyány Ágnesnek a fia, Batthyány Ferenc unokaöccse (Nagy pk. 109). 1508-ban született (nagy 2: 215), 1542-ben Zala megyei dicator, 1549-ben még élt (PRT. 7: 122, 35), de 1566-ban már Both Gáspár védi a török ellen Szentgyörgy várát (Budai 1: 273). Felesége Hassághi Borbála, aki 1555-ben özvegynek írja magát (Házi 1921–43: 2–3).

³Both Erzsébet.

⁴Ettől a szótól az *agozathÿat nem twdom* részig közölte Ödöngő.

⁵A *t* javított betű.

55.

Németújvár, 1567. március 10.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3908.
- 22 × 29 cm-es, szakadozott szélű papíron, fekete viaszpecsét töredékével.
- —
- —

Magnifice domine, nepos et tanquam fili obseruande, Salutem et nostre | commendacionem, Ennekem ennÿ han ezer sÿndel kellene | kerem azirt k:det hog k. hagya meg zen egethew hamznak | hog lasson mennÿ ezernek zerÿt tehetne, egebkortis w | wette, En mind Jarast pinzt kÿwldenek rea, chak | twdnam mennÿt talalnak, azirt agya k. ennekem | mind Jarast twttomra, Jsten Tarchÿon meg minden | Jowal, Datum wÿwar 10 Marcÿ 1567

*Catherina Swetkowÿch quondam Magnifici
dominj francisci de Bathÿan relicta,*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Bathÿanj | pocillatori Sacre Cesareÿ Regieque Maiestatis etc | domino et tanquam filio nobis obseruando

56.

Németújvár, 1567. március 11.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3909.
- 22 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. A levélhez ragasztottak egy 22,5 × 5,6 cm-es papírcsíkot, amelyen zöld viaszból készült, feketére festett felzetes pecsét található. Két fólió.
- Batthyányné a latin részben azt írja, hogy a levél megírása után értesült róla, hogy Gyulay úr már meghalt. Éppen ezért kéri Batthyány Kristófot, tegye minél gyorsabban, amit kért tőle.
- Ödöngő betűhű formában közöl részletet a levélből (Ödöngő 1910: 232)

Magnifice domine, domine et sororie nobis obseruande, Salutem et | seruiciorum nostrorum commendacionem, Ertem hog gÿwlaÿ | Janos igen beteg, kerem azirt k:det mind Jo wramat | ha k. hallana hog holta tertint wolna gÿwlainak¹, | ne hagya k. Ewchemet az w feleseget², ha lehetséges | lezzen k:tul betegseg mÿa, menne k. oda, es wÿgaztalna | k. wtet, es lenne k. ennÿhan¹ napho nala, es adna | k. io tanachot nekÿ mihez tarchÿa magat, kÿt en k:nek | ismeg meg akarom zolgalnÿ, walamÿt k. ebbe en | Jretim mÿwel, es mÿhelt k. holt hÿret erthÿ, | kerem k:det agya ennekemis mind Jarast Twttar[a]³ isten | Tarchÿon meg k:det minden Jowal, Datum Wÿwar | 11 Marcÿ 1567

*Catherina Swetkowÿch quondam Magnifici domini
francisci de Bathÿan relicta,*

Az Both azzon genealogianak Jeczest meg attak, k:nek | meg zolgalom, de meg sem erthetem belule, az⁴ Banffÿ | ferencz anÿa⁵ mennÿ Jzen walo athÿafÿ az Agnes | azzon⁶ Annÿanak⁷, ha k. beweben meg Iratatna, k:nek | meg zolgalnam,

Külön lapon:

Post scripta intelleximus dominum gÿwlaÿ iam e Vinis | excessesse, propterea rogamus dominationem Vestram Magnificentiam Velit | eo citius se illuc conferre,

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de | Bathÿan, pincernarum Regalium Magistro | Consiliario Sacre Cesareÿ Regieque Maiestatis etc | domino et sororio nostro obseruando

Jegyzetek:

¹Foltos a lap.

²Gyulay Jánosné, Lamberg Kunigunda.

³A hajtás mentén kiszakadt a lap.

⁴Ettől a szótól az *Jzen walo athyafy* részig idézi Ódöngő

⁵Bánffy Ferenc anyja nagylucei Lipcei Dorottya.

⁶Batthyány Ágnes, Batthyány Ferenc testvére.

⁶Batthyány Ágnes anyja nagylucei Dóczi Ilona.

57.

Németújvár, 1567. március 11.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3911.
- 22 × 32,5 cm-es papíron, fekete viaszpecséttel. Egy fólió.
- Az említett haláleset leírása a P 1314 no. 17576 jelzetű levélben olvasható, melyet Gyulay Jánosné Lamberg Kunigunda írt Batthyányné Svetkovics Katalin számára Trakostyánból 1567. március 8-án (Terbe 1997: 509–510).
- Ódöngő betűhű formában idéz a levélből (Ódöngő 1910: 232).

Magnifice domine et Sororie nobis obseruande Salutem et | Seruitę nostri
Commendationem, ez előth Megh Jrtam kének, | hogę Nylwan megh Ertetem hogę Gywlaę
Janos | Megh holt es kertem kegedet¹ keęed alla Menne Ewchemhez | Gywlaę Janos Nehez, Azert
Jm En alla kwldettę | az En zolgaęmat, kerem keęedet hogę keęed Menęen | oda es keęed el Ne
sęessen onnet hanem lenne² | keęed ott egę Nyhan Napęgh es hadna męnden | dolgat Jo wegbe
kębwł az En attęamfyanak | Jewendere kara Ne kewetkezek, kętt Jewendere | keęnek Nagyob
attęaffywsagal akarom megh | zolgalnę męnd az attęaffyakal egetembe³, męnt Jo Vramnak es
Reremnek | Az⁴ en Eghesseghem felwł azt Jrhatom kének | hogę az agęę meghes semękeppen
Nem akar el | Tawoznę Twlem, Jsten Tarchyon megh keg: | Jo Eghessegebe Datum Wywarat 11
Martę 1567

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battęan etc Relicta

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de | Battęan Pincernarum Regalium | Magistro ac Sacrae
Caesarae Regieque Maiestatis | Consiliario etc domino et Sororio | nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A *kertem kegedet* részt jelzéssel a sor fölé írta, alatta a *hogę* szót kihúzta.

²Az első *n* szára tintafoltos.

³A *zolgalnę* szótól az *egetembe* szóig jelzéssel a sor fölé toldotta be, alatta *Terętenę*-t kihúzta.

⁴Ettől a szótól *Tawoznę Twlem* részig közölte Ódöngő.

58.

Németújvár, 1567. március 25.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3913.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et sororie Nobis obseruande Salutem, Et Nostrae Commendationem | Az .k. lewelet megh Ertettem hogý .k. az En szerelmes | Ewchemhez el Ment volt gywlaýne aszonýhoz¹, keszenem | Jo Newennýs Veszem Mýnt Jo Vramtol Es Reremtól², | de azt Nem Ertem az .k. leweleböl sem kedýglen Nem | Jrýa .k. hogý ha az testamenthomott megh Neztek | Awagý Nem, Ennekem vgý techýk hogý Býzoný megh | kellene lattný, Es szýnthe vgýan azon Jteletem Vagýon az | testamentom dolgarol mýnt .k. Toabba, aztýs megh | Ertettem kwskowchj Janos³ dolgarol mýtt Jr .k. de | Býzoný Nýnchen hol valogatnwnk affele Emberekbe | azt kell Elö vennwnk az ký vagýon, de mýnd az által | mýndenestöl fogwa az dolgott Nem w Rea Býztam chak | hanem vagýon Ennekem egý Rerem w felsege⁴ wdwa=| raba her fon Pappenham⁵ Annak Jrtam hogý mýnden | dolognak veghez výteleben Jelen lenne, Es szorgal=| matossaggal gongýat výsellýe, kýbe semmý kettsegem | Nýnchen hogý En Erthem mýndent mýwel, Toabba. | .k. ker En twlem szaz forentott kölchen Býzoný hogj | Jgen szwkes vagýok mastansaggal penznelkwl Mertt | semmýwel kewesb szolgálým Nýnchenek Mýnt szýnthe | az szegen Vram Jdett Netalantan kedýglen Többenýs | vannak, de Mýnd az által .k. Aggýon Nekem egý | kýs lewelechkett Rola, Az terminustjs .k. messze teszj | En kýwann□ hogý .k. szent mýhalý napýara⁶ megh | adna .k. Mertt akkoron sok fýzetesim lesznek. | isten tarcha megh .k. mýnden Jowal. Datum ex Nostra | Nemett vjýwar 25 Marcý Anno 1567

Chatherina Swetthkowýcz Magnifici
quondam domini francisci de Battýan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Battýan | pincernarum Regalium Magistro ac | Sacraę Caesarę Regieque Maiestatis | Consiliario etc. domino Et Sororio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Gyulay Jánosné.

²Sógor.

³Kuskoczy János körösi és varasdi főszolgabíró (Nagy 5: 517), egy ügyvédvallási levélben említi 1553-ban (MHHD. 30: 310)

⁴II. Miksa.

⁵Pappenheim Konrád a német–római birodalom marsallja, Lamberg Józsefné Svetkovics Annának a veje, felesége Lamberg Katalin (E 1313 majoratus. l. 35. no. 17.)

⁶Szeptember 29.

59.

Németújvár, 1567. március 25.
KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 22 × 31,5 cm-es vízfoltos papíron, a pecsét helyén és a hajtások mentén kilyukadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis Et Magnifica *domina* nobis obseruanda | Salutem Et Serviciorum Nostrorum Commendationem. Toabba, | ha vagyon .k. Jo dñnye Magay .k. kerem hogy | közöllye my velwnkys, Mertt az my kertezwnk | az mytt gywytett volt az¹ fwtaskortt el vezette | Es semmynemő dñnye Magwnk¹ Nynchen, sem | vgorka Magwnk. isten tarcha megh .k. mynden | Jowal. Datum ex Nostra Nemett vȳwar 25 Marcȳ | Anno 1567

Chatherina Swettkowȳcz Magnifici quondam
domini francisci de Battȳan Relicta

Címzés:

Spectabili et Magnifice domine vrsule de | kanysa Spectabilis Et Magnifici quondam domini | Thome de Nadasd Regni hungari | [palatini?] Relicte etc domine Nobis obseruande

Jegyzetek:

¹A hajtás mentén kilyukadt a lap.

60.

Németújvár, 1567. március 28.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3914.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, et sororie nobis obseruande¹, Salutem et | seruiciorum commendationem, Meg ertetem az k. lewelet | es leg elewzzer igen kezzenem az k. aȳanlasat, enis | a myben lehet k.nek minden baratsagal es athȳafȳwsagal | lezzek, Towabba az k. kerese zerint, im meg kȳwldetē | k:nek az zaaz forintot, de k. azt a napot kȳt en | kȳwantam. Zenth Mȳhal napȳat² nem Jra az lewelbe | hanem Zent Marton napȳat³ mind azon altal aztis be | wettem es nem akartam k:det annekȳl hadnȳ, |

Az zenth Bernald kȳnweȳ felul azt Jrhatom k:nek | hog wg wagyon, hog woltak zegin wramnak, de | wagyon harom eztendewnel tewb, hog zegin wram | az Nȳtraȳ pispeknek⁴ atta, ha ith wolnanak | nem tartanam k:tul, Jsten Tarchȳon meg k:det minden | Jowal, Datum wȳwar 28 Marcȳ, 1567

Catherina Swettkowȳcz quondam Magnifici
domini francisci de Bathȳan relicta,

Címzés:

Magnifico domino christophoro de Bathȳan | pincernarum Regalium magistro, ac | Consiliario Sacre Cesareę Regieque Maiestatis | etc domino et sororio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az a tintafoltos.

²Szeptember 29.

³November 11.

⁴Bornemissza Pál (1492–1579), alacsony sorból emelkedett ki. 1548-ban buda prépost, 1550-ben veszprémi, 1553-ban erdélyi püspök és vajda is 1556-ban, de ugyanakkor visszajön Magyarországra. 1558-ban nyitrai püspöki helyettes, 1568–1572 királyi helytartó. (Budai 1: 263–65; Nagy 2: 179).

61.

Németújvár, 1567. április 1.

CSORON JÁNOSNÉ SWETKOVICS MÁRIÁHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3915.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Genęrosa ac Magnifica *domina* et Soror Nobis *obseruanda*, *Salutem* | et *Nostr*
Commendationem, Toaba meg Ertettem az keg. leuęlet | ki marciusnak 29 Napian kęlt, Melýben
Tudakozol | En twlem hogý ha El megýęke Lengiel kýralne Azzonhoz¹ | Býzon Enękęm nýnch
Anný E[rę]m² hogý anný feldęn Mcöhehnek | Jllýen zeles Ideöben, Nem hogý oda, de meg az
zęntheęhazhoz | sęm mehetęk męrth azonhelt megfaradok, Jnkab ha keęed | oda megýęn w
felsegehez³. Aęanlýad w felsegenek az | En Eozwegy feýem zolgalattýath: Toaba Azonis
tudakozýk | keg. ha gýwlaý megh holthe, azt mýnd az orzag tuggia hogý | megh holt Valahogý
Nem hallotta keg. Enný Jdeig. Az | felesege az Varba Vagion. Býzoný En Tanachiommal oda |
mentel volna az temetesere. Hir felel tudakozik ked. | En twlem, honnan tudakozhathnam en
Valamý hir felęl illýen | Eozwegý Sohonnas Semmit Nem Jrnak, Jnkab keg. bechýben fel |
megięn keętwl Varok En hirth, es keg. Ertessęn hirękel, | Eogieb hirth Nem tudok keg. Jrný ha-
nem hogý Blagaýne⁴ | Azzonýom hozoth Nekęm ket gýermeket ide. mastis ith Nalam | Vagion
mýnd w maga ket fiaual⁵ Egýetęmben. Az Vristen | tarchia meg keg. io Egesseęben. *Datum ex*
Nostra Vjwar. | 1. die Aprillis 1567

Catherýna Magnifici domini francisci
De Batthian. *etc.* Relicta *etc.*

Címzés:

Generose ac⁶ Magnificę domine Marię | Swethkowith, Consorti Magnifici domini | Joannis
Chýorom. *etc.* Domine ac Sororie | Nobis *obseruande etc*

Jegyzetek:

¹Habsburg Katalin, mantovai hercegnę, lengyel királynę I. Ferdinánd és Jagelló Anna lánya
(Innsbruck, 1533–Linz, 1572). 1549-ben adták felesęgöl III. Ferenchez, Mantova hercegęhez, aki
nęgy hónappal az esküvő után meghalt. 1553-ban Zsigmond Ágost lengyel király harmadik fele-
sęge lett (nővére, Erzsébet volt az első). Férjével való viszony kezdetektől fogva hűvös. Katalin
feltételezhetően epilepsziában szenvedett. 1562–63 telén a király különvált Katalintól, a házastár-
si viszonyt többé nem állította helyre. 1566 őszén elhagyta Lengyelországot, hátralévő éveit
Linzben élte le (Hamman 1988: 230).

²Foltos a lap.

³II. Miksa.

⁴Blagay Ferencné Lamberg Magdolna.

⁵Blagay György és István

⁶Az *a* javított.

62.

Németújvár, 1567. április 9.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3916.
- 22 × 31,5 cm-es papíron felzetes pecséttel, a levél felbontásánál ékalakban bevágták a lapot.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande Salutem Et omne | Bonům. Toabba, az .k. keresere Jm oda Bochattam | Pynther Palt kÿtt .k. ayanlok, Mertz Engemett | hÿwen Es Jamborol szolgalt, Es kerÿ .k. hogÿ | .k. adna Egÿ szekerett Nekÿ kÿn valamÿ kewes | portekaÿat oda Vÿhetne, Azertt aggyon .k. | Nekÿ hogÿ Mehessen oda .k. isten tarcha | megh .k. mÿnden Jowal. datum ex Nostra | Nemett vÿwar 9 die Aprill Anno 1567

Chatherina Swettkowÿcz Magnifici
quondam domini francisci de Battÿan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Sacraę Caesarę Regieque Maiestatis | Pocillatorj etc.
domino et Tanquam | filio Nobis obseruando

63.

Németújvár, 1567. május 3.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3917.
- 44 × 32 cm-es vízjeles papíron, felzetes pecséttel; a levél felbontásánál a lapot ékalakban bevágták. Két fólió.
- Dersffy Potencia halálának pontos idejét Dersffy István 1567. április 28-án Baroton kelt leveléből (P 1314. no. 10144) lehet megtudni, ugyanis ebben arról értesítette Batthyány Boldizsárt, hogy azon a napon meghalt a néneje .
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostri | Commendationem. Az .k. lewelet Vettem Es megh Ertettem Perneszi | Andras felöl, Am lassa .k. de Ennekem vgÿ techÿk hogÿ | .k. Ne hadna, mertt Jgen szÿk mastanÿ Jdeben az twdos | Ember Es Nem lehetÿnk Naloknelkÿl. Az alch az koanch | Mester Bathor othon maraggyon Mertz mastan megh Erem | Velek az Menÿen Vannak mÿnd Ewrsegböl smÿnd egÿe=| bÿwnnetÿs. Az Benedek deak felöl Azt Jrhatom .k. | hogÿ Nekem vgÿ techÿk hogÿ itt alat az also szeken | mÿnd ketten megh Ernenk Vele az mÿ dolgaÿnkat | Toabba Im Ez el Mwlk Napokban itt Nalam Vala | Bothka Jmre1 az ispan Es Beÿchÿ Gergel Es panaszolko=| danak hogÿ azt Vegeztek volna hogÿ egÿ heten² | Negÿ Napp Awagÿ ött Napÿs Jtlenenek Es az eskÿttek | nek kewes Jewedelmek volna es Jwtalmok kÿröl | twdom hogÿ az szegen vramÿs Emlekezett hogÿ valamÿ | fÿzetest kell Nekÿk szerzenÿ, Azertt en mÿnd .k. felöl | smÿnd magam felöl az keett vrasagtol Jgerthem hogÿ | egÿ eskÿtnek adwnk 12 magÿar forenthott, Mertz | kapw Rowas szerent akartak fel vetnÿ, vgÿ

sokkal | Többet kellett volna füzetnwnk, de Nekem Jgy techek | Jobnak hogö az vrasagh eggöwtt maradna, Es az fýze=| tesýs eggöwtt lenne, ha kedýglen twdnam hogö effele | dolgok .k. ellen volnanak En Bekesegett hadnek | mýnd Ezeknek, de En azt akarnam hogö kýssebb | fýzetessel Ernenk megh. Toabba, az hatar Jarasrol | valo lewelet kerthe .k. hogö oda kwlgým, Jm az massat | oda kwlthem ebböl megh Erthetý .k. mýnt Vagyon | Enýs fel kwldem az wdwarbýrott az safarral³ eggýe=| tembe hogö wkwýs lassak megh, chak hogö .k. ||

Aggya megh Ertenem Melý napp legýen hogö az .k. | Jambor szolgálýs legýenek Raýtha ott lehetnek | az Balfóyakbanýs⁴, Bagodi Andrasýs⁵ ott lehet ký | ott wdwarbýro valtt, ký azt az dolgott Jol twggýa | Az ött szaz forentrol valo lewelet elegett kerestem de | Megh Nem talalhatam, haza varom Janos deakott | Esmegh kerestetem Vele, Es .k. megh kwldem |

Az Negý szeker sendelt megh hoztak de Nem az .k. | Jobbagý, hanem az En tartomanýombeljek. |

Az meezz egethött Jrýa .k. hogö itt toab Ne keslelýem | egý hetnel, egý hetýgh alesh Rakýa Beýs Nem vgý | hogö megh Egetne, Azertt En Neký fýzettem, ha | Jde Nem Engedhetý .k. En az En Penzemett megh | Varom twle, de lassad hogö Veledýs vgý Ne cheleke=| gýek hogö az fýzetest elöb fel veszý Es oztan Elöb | all, Mertt effelenek hatan Vagyon haza. Azertt | Aggya megh Ertenem .k. ha keett hetýglen⁶ Jde | Engedhetý .k. Awagý Nem, Mertt Maswtýs kell | kesertenem Es kerestetnem. |

Hol .k. panaszkodjk az En horwatým felöl hogö az .k. | vamýawal el szeknek, Býzoný hogö Nem Echer, sem | kecher megh hattam hogö azzal ne chelekegýenek, | de ha megh Nem szwnnek, valakýtt Talalnak⁷ | ký megh Nem aggya az vamott fogýak megh, | Mertt ha .k. az Newekett megh Jrtha volna kýk | azt chelekezýk megh hýggýe .k. hogö Elegett | Tetetnek felölek. |

Toabba az Rohoncý kastellba valo aztagokat mastan | el Nem cheplethetem, hanem kerlek mýnt Jo Vramat □

es Jo fýamat hogö legý segetsegöl azoknak | megh fodesere hogö essö mýat kar Ne | legýen Benne. Az Bor felöl azt Jrhatom | .k. hogö ollýan olchon Nem adhatom mýnt | .k. kýwannýa, de Megýs Ezt mýwelem .k. | hogö az Rohoncý Vedrett⁸ kl. 20 oda adom | .k. kesz penzen. |

Toabba Ezt Jrhatom kénék hogö Ez el Mwlt | estwe Jewe megh Nemett krýstoff Bechböl, es | azt mongýa, hogö Potencia aszoný⁹ megh holt, | Azertt Jo volna ha Arrolýs gondott Výselne | .k. mertt az, a Joszagh .k. Jletý. isten | tarcha megh .k. mýnden Jowal mýnden | hazad Nepewel eggýetembe sok Eztendeýgh | Datum ex Nostra Nemett Výwar 3 Maý Anno 1567

Chatherina Swettkowýcz *Magnifici*

quondam domini francisci de Battýan Relicta.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan, | Sacraę Romanorum Caesarą Regieque | Maiestatis pocillatorj etc. domino Et | Tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Bothka Imre (1547–1571) a család szántói ágához tartozik, felesége Szalay Kata. Apja, I. Ferenc, a szántói ág megalapítója (Nagy 2: 216). Vas megyei alispánként említik 1564–1569 között (MHHD. 30: 440–1)

²A *t* tintafoltos.

³Sáfár, gazdatiszt.

⁴Balfó, illetve Valhó, Vas megye, Németújvártól északnyugatra, (ma Wolfau, Ausztria) (Csánki 2: 735, 807).

⁵Bagodi András, volt balfói udvarbíró.

⁶Tintafolt miatt az *l* betű nehezen olvasható.

⁷A második *a*-t javította.

⁸Rohonci vödör: úrmértékegység, a vödör német eredetű mérték, kb. 10–45 l között változott a nagysága.

⁹Dersffy Potencia.

64.

Kőszeg, 1567. május 29.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3918.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét nyoma. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande Salutem, Et | Nostr
Commendationem. Adom .k. Twttara hogÿ En mastan | Bechbe fel megÿek lengÿel kÿralne
Aszonhoz¹, | gondolom hogÿ mastan Mÿertt Jgen nagÿ hewsegh | Nÿnchen, Es mÿertt hogÿ az vr
isten Egesegetemis | atta, de Nem kesem sokat Megÿnt megh terek | Toabba, Jewe hozzam zent
Jwanÿ Balent² az .k. lewelewl | kÿbe .k. haragzÿk Rea Nemÿnemö Jobbagÿaertt | kÿtt .k.
falwÿaba megh fogathott az .k. falwÿaba | kÿ mÿnden sellerÿ hazat el egette, Azertt kerlek | Jo
Vram Es Jo fÿam hogÿ Menÿ Jo modon Vegere | ez dolognak Ne hÿgÿ akar kÿ szawanak, Mertt |
Mastanÿs Eremest megh teer vala mÿnd Jarton | .k. de Nem Bochathatam, de mÿhelen megh
Jewÿnk | Mÿnd Jarthon hozzad Bochatom. Jsten tarchon megh. | Jo Vram Es Jo fÿam mÿnden
hazad Nepewel | eggÿetembe. Datum ex kÿszegh³ 29 maÿ Anno 1567

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Sacrae Caesarÿ Regieque⁴ Maiestatis | pocillatorj etc.
domino et Tanquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Habsburg Katalin, lengyel királyné.

²Szentiványi Bálint.

³Kőszeg.

⁴Az *R* tintafoltos, nehezen olvasható.

65.

Németújvár, 1567. június 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 03919.
- 22 × 32 cm-es papíron, fekete pecsét töredékével. Egy fólió.
- Horváth Márk halála után (1561) I. Ferdinánd Draskovics György püspököt, Semsey Ferencet és Terjék Tamást rendelte Horváth Gergely tutorainak és jószágai gondviselőinek (Budai 2: 146; Nagy 5: 148).
- —

Magnifice domine et tanquam fili obseruande, Salutem et nostri commendationem, | Az
elewtis twttara attam k:nek hog mind az en newembe | es az k. neweben tilalom lewel wagÿon az¹

Zambathely² | dezmarul, es az Cardinalis³ wg zerzewdet k:del hog az | keet reezt az bornak az wmaga aztalához akarÿa tartani | mostan kenig mind nÿlwan wagÿon masnak atta, | azirt ennekem wg teczik ha k: Jrte akar zolani, hog | mostan wolna annak Jdew, es mostan zolÿan k. Jrte, | ha kenig, az tilalom lewel zÿwkseg k:nek tahat Jrÿa | meg k. ottan mind Jarast fel kÿwldem,

Towabba az elewtis Jrtan k:nek horwath Markone⁴ felul | hog k. lenne Jo segetsegel nekÿe, mostis azon kerem k:det | Lam oth wagÿon mostan hassaghÿ Jmreis⁵, annal wagÿon | az lewel kÿwel az horwath Marko⁶ morhajabul reezt | nÿert, zolana k. Vraskowÿth wramal⁷ es egeb wrakal | es hiwatnatok hassaghÿ Jmret hozÿatok, es hannatok | meg nekÿe hog adna zeginnek azt az lewelet kÿ, ne | tenne nekÿ zanzandekal illÿen nag kaart, az Jstenis | Jot⁸ aad k:nek ha k. mÿ iot tezzen a fele arwakal,

Towabba ennek az Peter diaknakis kÿ Both Gasparnak⁹ | es az w eleÿnek regÿ zolgaÿa wagÿon walamÿ | panaza Banffÿ Jstwan¹⁰ zolgaÿa ellen, mind k. w twle | meg erthÿ lewelen, kerem k:det zolÿan Banffÿ Jstwan | wramnak ne hagÿa zegint nÿwморitani, ezt kenig | k. az k. athÿafÿaÿ es Jstenertis mÿwelyen, isten | Tarchÿon meg k:det Datum wÿwar 27 Junÿ 1567

Catherina Swetkowÿch quondam Magnifici
domini francisci de Bathÿan relicta,

Címzés:

Magnifico domino Balthasar de Bathÿan | Sacre Cesareÿ Regieque Maiestatis pocillatori | etc domino et tanquam filio obseruando

Jegyzetek:

¹Utána de kihúzza.

²Szombathely

³Oláh Miklós († 1568) a Hunyadiakkal rokon román eredetű családból származott, udvari apród, majd Szatmári György pécsi püspök titkára 1516-ban. 1518-ban kanonok, 1526-ban királyi titkár, 1531–42 között az özvegy Mária királynővel Németalföldön tartózkodott. (Szerémi 1961: 300). I. Ferdinánd híve, 1543-ban zágrábi, 1548-ban egri püspök, 1553-ban esztergomi érsek és Magyarország primása, Esztergom megye főispánja. 1543–45 alkancellár, 1545–53 kancellár, 1553–68 főkancellár, 1562–1568 királyi helytartó. (Nagy 8: 212–4)

⁴Horváth Márkné Both Erzsébet

⁵Hassághi Imre

⁶Horváth Márk a horvát eredetű gradeci Stansith Horváth családból származik, Magyarországon a 16. század közepén, I. Ferdinánd idején tűnik fel. A család eredetét az 1264-ben élt Gáltól vezeti le. Márk előbb Győr várában lovassági százados, majd 1556-ban Kerecsényi László helyébe Szigetvár parancsnokának nevezték ki, és ebben az évben sikeresen megvédi a töröktől a várat. Baranya megye főispánja, 1559-ben bárói rangra emelik. Első felesége Hahóti Krisztina, akitől Gergely fia született. Második felesége Both Erzsébet, Bakich Pál özvegye volt. 1561-ben halt meg (Nagy 5: 145–8; Budai 2: 145–6, Siebmacher 1899: 66–7; MHD. 30: 357)

⁷Draskovics György (1515–1587) családja az eredetét Dalmáciából és Boszniából származtatja, birtokokat Horvátországban szerzett. Apja Bertalan, anyja Utiessenich Anna, Martinuzzi György testvére. Neveltetéséről nagybátyja gondoskodott (Krakkó, Bologna, Róma). 1558-ban már pécsi püspök, 1562–63-ban részt vett a tridentinai zsinaton, 1567-ben Frangepán Ferencsel horvát bán. 1578-ban győri püspök és kancellár, 1585-ben kardinális (Budai 2: 364–7; Nagy 3: 289–91).

⁸A t betű javítva.

⁹Both Gáspár apja Both György, anyja Hassághi Borbála, testvére Both Margit és Erzsébet. Kanizsa közelében lévő Szentgyörgy várat birtokolta, melyet Tahy György segítségével sikeresen megvédett a töröktől (Budai 1: 273; Nagy 2: 214).

¹⁰Bánffy István.

66.

Németújvár, 1567. július 5.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 03920.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete pecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, et *tanquam* fili *obseruande*, Salutem et | nostri *commendacionem*, Jwe en hozyam az zegin | azzonnyalat az pattanthÿwsne, monda ennekem | hog a minemÿ pwztat tart oth Rohonczon a twl | az k. tiztartoy meg kywannak az adot w twle, | Jolehet k. az Jdÿen meg engette nekÿe, iolehet zegin | wram az w wranak lewelet adot rola, de imar | annak az lewelnek semÿ ereÿe ninchen, de k. meg | gondolÿa aztot hog az wra zegin wramnak ochÿo | zolgaÿa wolt, io zolgalt, es wgen wram zolgalathÿaban | Ewltek meg zegint, Azirt kerem enis k:det mind Jo | wramat es fÿamat k. engedgÿe meg az zegin | azzonembernek az pwztat zabatsagwl meg w | eel, zegin wram sem weth semÿt raÿta mÿ wta | az wrat meg ewltek, w es azirt az w tehsetege | zerint wgen zolgal a mÿben twd zolgalnÿ, mind | illÿen azzonnyalat, es ha k. ezt meg akarÿa nekÿ | engednÿ, k. agÿon walamÿ lewelechket, nekÿ rola, | ne kellessek k:det tewbzer Jrte banthanÿ, enis meg | halalom k:nek Jsten legÿen welÿwnk, Datum Wÿwar | 5 Julÿ 1567

Catherina Swetkowÿcz *quondam Magnifici*
domini francisci de Bathÿan relicta *etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Bathÿan pocillatori Sacre Cesareÿ | *Regieque Maiestatis etc*
domino et tanquam | filio *obseruando*

67.

Bécs, 1567. augusztus 24.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3921.
- 22 × 32,5 cm-es papíron, fekete pecséttel, a levél felnyitásakor a pecsét helyén kilyukadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et *Tanquam* fili Nobis *obseruande*, Salutem Et omne | Bonÿm. Az .k. lewelet el Vettem megÿs Ertettem. | Az fÿwrekett Es az gÿwmelchett keszenem Jo Neven=| nÿs Vettem mÿnt Jo Vramtol Es szerelmes fÿamtol. | Toabba, Erthem aztÿs .k. mÿtt Jr az Bor penze | felöl, Bÿzonÿ Eremest oda adnam kÿnek, de twdom | hogÿ Erthÿ .k. chaszar¹ w felsege Mÿnemö Somma | penzt kywan En twlem, Ennekemÿs szÿwksegem vagiö | Rea, de Mÿnd azaltal Jo Vram Es Jo fÿam | az keett szaz forentÿat oda Engedem szent | mÿhalÿ² adoÿaÿgh, akkor twdom hogÿ kÿnek penze | leszen³, Az tebbÿtt kdÿglen .k. kÿlgye vdwarbiro | kezehez wÿwarra. wÿsagom semmÿ Nÿnchen | kÿtt .k. Jrnek, Meegh semmÿ dolgomat Veghez | Nem vÿttem. isten tarcha

megh .k. mýnden | Jowal. mýnd az En szerelmes leanyommal⁴ | eggýetembe⁵. Datum Vienne 24 Augusti⁶ | Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Battýaný | Sacrae Caesarę Regieque Maiestatis | pocillatorj etc.
domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²Szeptember 29.

³Előtte *va* kihúzza.

⁴Batthyány Boldizsárné, Zrínyi Dorottya.

⁵A levél felbontásakor egy bevágást ejtettek.

⁶Foltos a lap.

68.

Németújvár, 1567. szeptember 15.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3922.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete pecsétel, a levél felbontásakor a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostri | Commendationem. .k. montha vala Ennekem hogý, Jde | wýwarra¹ hozzam akarna Jwný de Ennekem olý dolg□ | törtenek ký mýat chakanba² kelletek Mennem, Azertt | ott kesem mýnt Masod Napýglan ott talal .k. Engemett | .k. ott Mýnden dolgokrol Vegezzwnk, de k. aggýa | megh Erthenem mýkor akar oda hozzam Jwný | Jsten tarcha megh .k. mýnden Jowal. Datum ex | Nostra Výwar 15 Septembris Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta

Az En chakanba valo Menesemnek oka az hogý az | Raba³ valamý szakasztasokat tett az En földemen | Es egýeb dolgaýmýs vannak

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Sacraę Caesarę Regieque Maiestatis | Pocillatorj etc.
domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Németújvár.

²Csákány Vas megye, Körmendtől délnyugatra, ma Csákánydoroszló.

³Rába folyó.

69.

Németújvár, 1567. szeptember 22.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3923.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete pecséttel, a levél felbontásánál kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Sororie nobis obseruande Salutem et | Seruitý nostri
Commendationem, Megh ertem az keked | Lewelet kýben en Twlem keked Magnak walo | Rosot
kerý, Byzon hogý magamnakes Nem ighen | sok wagyon mert Twgýa keked hogý az gabona |
wette föld mýnd zolonokhoz¹ Marada ez Jden | Ewrseghet² kedigh aztes kýesse Jnkab mýnd | el
were ez Jden, de mýnd az által amý kewes | megh marat Bene megh hattam az Jspannak³ |
Ewrseghen hogý aggyon az Negwen kebel Rosot | Wala mel napra keked akarýa hogý wýtesse |
Cheztregre⁴ ke ed Jrya megh eleob az Jspannak | w oda wýttetty, Jsten Tarchyan megh ke det | Jo
Eghesseghen datum Nemetwýwarat 22 septembris | Anno 1567

Catherina Swetkowýcz Magnifici quondam dominj
francisci de Battýan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Battý | pincernarum Regalium Magistro etc | domino et sororio
Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Szalónak.

²Órség.

³Horváth János.

⁴Csesztreg Zala megye, Zalaegerszegtől délnyugatra.

70.

Németújvár, 1567. szeptember 28.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3924.
- 22 × 31,5 cm-es fekete pecsét, a levél felbontásánál kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine filý Nobis obseruantissime, Salutem, et | Nostri commendationem. Adom
k: twttara hog mjnap Jrtam¹ | wala pal deaknak , az Borok arraerth, hog Nekem | Meg kwithe vol-
na Az en Emberem által, kjre | Nekem Jljén walaztoth teth, hog w Nala njnczen | es k: haza
Jewetelig meg² Nem kwldhetj, Azerth | kerem k: mjnth Jo Wramath ffjamath, hog te k: nekem |
meg kwldeneje merth Njlwan Nag zwkseghem wagjon | Rea, zolgaim fjzetesere es Rwhazaftjara,
thowaba | k: Jrja meg Ennekem mjnth Jara k: oda alla | es mjth wegeztek, few keppen az Banffý
| wrak³, ha mýth wegeztek, az k: afta⁴ kezeth | es k: kezewth, Azerth nekem Theczenek hog | k:
gondoth wjselne es kedweth kereseje az | k: aftjanak, merth Jm Masthanis Jrth Adam | wramnak⁵

Errwl az dologrwl kjnek Masath | Jde kwlthe Ennekem, Azerth Jrja meg k⁶. nekem | mjth wegeztek, merth walaztoth kel tennē Adam | wramnak, Jsten tarttja k: datum ex Wywar 28 | Septembris 1567

Chatherina Swekowýtth *Magnifici quondam domini francisci de Bathjan Relicta etc.*

Ha penig walamj wjsaga wagjon k: Jrnaja meg k: nekemis | oda Ala az Bekesseg felwl mjth Bezelnek,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | Sacre Cesarę Regieque *Maiestatis* pocilatori⁷ etc | domino et filio nobis *obseruandissimo*⁷

Jegyzetek:

¹Az Jr tintafoltos.

²Az *e* fölött tintafoltos a lap.

³Bánffy urak: tallóczy Bánffy István és Bánffy Bálint.

⁴Batthyány Kristóf.

⁵Svetkovics Ádám.

⁶A pecsétől foltos a lap.

71.

Németújvár, 1567. október 16.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3925.
- 22 × 33 cm-es vízjeles papíron, a levél felbontásánál kiszakadt a lap.
- —
- —

Magnifice domine et filij nobis *obseruantissime*, *Salutem* et *Nostri commendationem*, | Jo wram es ffyam ez elewtis Egnhezor Jrtam k: | Az Borok arra felwl, hog the k: nekem meg kwldeneje | Azerth¹ kerem Az Jstenerth k: ne halazza thowab merth | Ennekem Nagh zwksegem wagjon Rea, Jm mast Jsmeg | menj kelczegem wagjon zolgajmra es egjeb zwkse=| gemre, Azerth adassa k: Bagodj Andras kezeben, | w Jde hozza Ennekem Jsten tarttja k: datum ex | Nemethwjwar i6 octobris i567

Chatherina Swekowýtth *magnifici quondam domini francisci de Batthjan Relicta etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | Sacre Cesarę *Maiestatis* pocillatori etc | domino et filio nobis *obseruandissimo*

Jegyzetek:

¹A z és a h betűk tintafolt miatt elmosódottan látszanak.

72.

Németújvár, 1567 október 17.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3926.
- 21 × 32 cm-es papíron, fekete pecsét töredéke, a levél felnyitásánál a papír kiszakadt. A szöveg bal alsó sarkánál lyukacsos a papír. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | Et Nostri commendationem .k. keszenem mjnt Jo Vramnak | Es Jo fýamnak hogý az lewelbe Megh Jrtad | hogý az Prorogatoriomat¹ Ne keslellýem hanem | fel klgyem, Az prorogattoriomon Egýebet Nem | twdok velny hanem az protectionalist² kytt En | Perneszy Andrasnak attam Mykor fel Ment | kwlthemys Vele egy szolgamat hogy ha valamj | szwksegh leszen attol mynd Jarton megh Jrya | kytt vagy ma vagy holnapp megh varok Toabba Jo Vram Es Jo fyam az kewes penzt | kerlek sze-rezd megh Es kwld megh Mertt | Nagy szwksegem vagyon Rea. Toabba .k. | halastott Bochatott el Enys Bochatam, Nem | twdom mellyk Job, adhatom twttara .k. | hogy tegnapi Nap chwkanelkwl Ezer Rettkeett³ | fogtam Azertt ha .k. Nynchen Zep Retkey | .k. klgyen Egy szekerett es En .k. kwldek | de syessen .k. vele Mertt hamar ismegh | Be tetetem az halastott. isten tarchon megh | Mynden Jowal. Datum ex Nostra Vywar | 17 octobris Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini
francisci de Battyan Relicta

Cmzs:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Sacrae Caesaræ Regieque Maiestatis | pocillatorj etc.
domino Et Tamquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Prorogatorium: pertállító parancsolat, ítélethalasztó levél.

²Protectionalis: védő, oltalmazó levél.

³Retyke: egyfajta hal.

73.

Németújvár, 1567. október 17.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3927.
- 22 × 33 cm-es papíron fekete pecsétel, a levél felbontásakor kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis observande Salutem et | Nostri Commendationem. Toabba Tartatok ott valamy | szegen Nema Leant Es Valamy egyeb Betegeketis | Azertt kerem .k. mynt Jo Vramat Es Jo fyamat | hogy oda az hazhoz adasson Mynden Napra egy | Jche Bortt, kjertt En .k. hordowal adok. | Erette. isten tarcha megh .k. mynden Jowal | Datum ex Nostra Vywar 17 octobris Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini francisci

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Sacraę Caesarę Regieque Maiestatis | Pocillatorj *etc.*
domino Et filio | Nobis obseruando

74.

Németújvár, 1567. október 18.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3928.
- 22 × 33 cm-es papíron, fekete pecsét töredékével, a lapszéle egyenetlen, töredezett. A levél felbontásánál a pecsét kiszakította a papírt. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filÿ Nobis obseruandissime Salutem et | Nostrî *commendationem*, En meg Ertettem k: leweleth | es az k: atÿja¹ leweletis the k: mjth Jrth, Azerth | Bÿzon Ezen Ennekem Nag czjodam wagÿon, hog | w k: mjth Jr k: es honned vette, kjnek sem | eleÿ sem² wege Njnczen okath sem Jrÿa kjbwl | meg Erthettneÿe k: Merth meeg | ekoraig the k: | En semmj gonozth Jonal egjebeth nem hallottam | En penig legjen hala Jstennek Bekewel wagjok³ | Senkjtwl Semmj Bantasom Njnczen, Amjnth | zegÿn wram⁴ hagjoth aban wagjok es az mellet | akarok meg Maradny ha penig ktwl Bantasom | lezen, olj oltalmazoth keresek kj meg oltalmaz | de mjndazaltal Ennekē teczenek hog the k: mjndjarth³ | eg Bjzoth Emberedeth leweled altal meg keresneÿ[...]³ | hog mj oka volna Ennek az Jrassnak es honn[...]³ | Erdemlette volna k: w fels:⁵ es kjnek mjth | wetheth k: az Jstenertis kerje k: hog twttara | Agÿa k: Mjndjarth thowaba ez elewttis Jrt□□ | wala k: az Borok arra felwl Azerth kerē | k: mjnth Jo wramath es fjamath hog the k: | Ettwl az En zolgamtwl cztergete Imretwl⁶ | meg kwlgje, Merth Bjzon Nag zwksege | wagjon Reaja, Jsten tarttja k: datum ex | wjwar i8 octobris 1567

Catherina Swekowÿtth Magnifici

quondam domini francisci de Baſſÿan Relicta *etc*

Kez Jrassa Njnczen az k: atÿjanak az lewelen,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Baſſÿhan Sacre Cesarę Maiestatis pocillatori *etc* domino | et filio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristóf.

²Az s alatt w látszik.

³Töredezett a lap széle.

⁴Batthyány Ferenc.

⁵II. Miksa.

⁶Cztergete Imre.

Bécs, 1567. október 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3929.
- 43 × 31,5 cm-es ív nagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron. Két fólió.
- A levélen nincs sem pecsét, sem címzés, de a megszólításból és a szövegösszefüggésből kiderül a címzett.
A levélben utalás történik Országh Kristóf és Bánffy Istvánné Országh Magdolna rokonságára. Országh Kristóf nagyapja, III. Mihály, és Országh Magdolna apja, III. Imre, testvérek voltak, vagyis Magdolna Kristóf nagynénje (Nagy 8: 284–5).
- —

Nag: mjnekw̄nk Zerelmes fjw̄nk kozonetw̄nknek | w̄tanna magam ajanlasath Jrom mjnth Jo w̄ramnak Jo | fjamnak ennek elotejes Jrtam w̄ala kegelmednek | egh leweleth kjben Jntem w̄ala hogh te kegelmedh | fel menne orzagh chr̄ystofn¹ azonjomhoz Mastanes | kerem te kegelmedeth mjnth Jo w̄ramath es Jo fjamath | Hogh te kegelmedh ne kjmeleneje enje mw̄katol | magath mjnth az oda fel w̄alo menestol M̄yerth | Hogh te kegelmedh ennek elotejes emlekezeth w̄ala | az mjnemo lewelek nala w̄oltak zegen orzagh | chr̄ystofnal² hogh megh Jgerte w̄ona hogh megh | adnaja az kjk az w̄y w̄ar Dolgath Jletnejek | M̄ynek okaerth bamf̄y Jstwanne⁴ tw̄ḡya kegelmedh | mjnemo attjaf̄j oda orzagh chr̄ystofnak azth | ertjek⁵ koz h̄yrel hogh w̄ lenne orzagh wd̄war | b̄yraja bamf̄y Jstwan⁶ egwdh⁷ ebol az Dogogbol | m̄yn̄nemo parth w̄es tamaztana Azerth ennek | okajaerth Jo w̄ona ha kegelmedh kj w̄ehetneje | az leweleketh orzagh chr̄ystofnekw̄l kjth te kegelmedh | Megh erth az pernez̄y andras w̄ram lewelebol mjth Jr posombol⁸ kjnek Jm masath oda kw̄ldotem | kegelmednek kegelmedh megh erth ebol mjnden | Dolgokath Toaba tardj gasparnales⁹ halom hogh | w̄annak w̄alamj lewelek kj ezen w̄ywar Dolgath | Jletj kjth ne talantan ha az balas̄yak kezebe | akadna feelmes w̄ona kj w̄tan w̄tannaes bocattam | Hogh ha w̄alamjkepen f̄w̄zetessel kj zerezhetnejek | oromosth erte w̄onek Azerth kellek mjnth w̄ramat | es zerelmes fjamath hogh te kegelmedes w̄yselyen | gondoth efele Dologra kjn Jow̄endorejes megh ne | karosoljon kegelmedh ||

Toaba az te kegelmedh attja chr̄ystof¹⁰ w̄ram Jth w̄aḡyon | becben¹¹ De nem halok megh sem̄ynemo Dolgoth | Hogh Jndoltatoth w̄ona chazar¹² eloth kj mjnekw̄nk | artalmas w̄ona Hanem halom hogh kw̄ol w̄alo | bezedeketh elegeth zol Az w̄r Jsten tarcha meg, | kegelmedeth¹³ Ez lew̄el kolth becb̄e mjnth zenth | honak h̄w̄zon hetedh napjan 1567

Chatel̄yna Sw̄ykōw̄ych
az Nag: bodjanj ferencnek
megh haḡyoth felesége

Jegyzetek:

¹Országh Kristófné, Zrínyi Ilona (1546–1570) Zrínyi Miklós és Frangepán Kata lánya. Első férje Országh Kristóf, második férje Balassa István. Ez utóbbtól Menyhért és Margit nevű gyermeke született (Nagy 1: 123, 8: 183–5, 12: 436–40; MHHD. 30: 162–4).

²Országh Kristóf (†1569. október 18.) királyi tanácsos, országbíró és Nógrád megye főispánja volt. 1552-ben tagja a Miksa főherceg elé Gennába küldött seregnek. A csejtei templomban temették el, református vallású volt. Felesége Zrínyi Ilona, Zrínyi Miklós lánya, 1560-ban tartották az esküvőt (Nagy 8: 284–5; Budai 3: 14; MHHD. 29: 306–11).

³Németújvár.

⁴Bánffy Istvánné, guthi Ország Magdolna. Országh (III.) Imre és homonnai Drugeth Ágnes lánya, alsólindavi Bánffy István felesége (Nagy 8: 284–5).

⁵Előtte *ertek* kihúzva.

⁶Bánffy István.

⁷A *d* betű tintafoltos.

⁸Pozsony.

⁹Tardi Gáspár régi nemes családból származik, mely a 16. században virágzott. Felesége Baabi Anna, kitől István, János, Gáspár és Magdolna gyermekei születtek (Nagy 11: 46–7).

¹⁰Batthyány Kristóf.

¹¹Bécs.

¹²II. Miksa.

¹³Utána valami kihúzva.

76.

Bécs, 1567. november 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3930.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles, felzetes fekete pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | et omne Bonūm. Toabba adhatom .k. Twttara | hogý atýad¹ Męgh itt vagýon Es az mýnt Ertem | Ellened valo dologba torekedik, Es twdakozyk | Zolonoký² tartomanbelj falwk Neweról, Egýebet | Raýtta Nem Erthetwnk sem velhetwnk hanem | ha valamý oztalý lewelet venne ký Azertt Ennek | Elótteýes Jrtam vala En .k. hogý Jo volna orszag =| ne aszonýomhoz³ fel Menni .k. es hogý .k. Ne | kesnek semenýtt hogý Engem .k. itt Erne akkor | Tóbbetýs szolnek .k. Es Netalantan adýglañ | Tób dologokatýs Erthetwnk itt Vannak | Mastan az vrakýs Posombolýs Jde hýwatta | chazar⁴, Jo volna hogý .k. Ne kesnek es fel | Jwne. isten tarcha megh. két Mýnden Jowal | Datūm Vienne 1 novembris Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Sacrae Caesaraę Regieque Maiestatis | Pocillatorj etc
domino Et Tanquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristóf.

²Szalónak uradalom.

³Ország Kristófné, Zrínyi Ilona.

⁴II. Miksa.

77.

Bécs, 1567. november 20.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3932.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, fekete pecsét töredékével, a levél felnyitásánál kiszakadt a lap. Egy fólió.
- A török támadásának a híre. — II. Miksa Országh Kristóf halála után alsó-lindvai Bánffy Istvánt nevezte ki országbíróvá, tisztségét haláláig, 1568-ig töltötte be.
- —

Magnifice domine, Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, | Et omnem felicitatem. Toabba, kŷwanom thŷ .k. | Mŷnden Jo Egesseget mŷnd az mŷ szerelmes kŷs | fŷwnkal¹ eggŷetembe, kŷtt az vršten eltessen sok | Eztendeŷglen mŷnd attŷawal Anŷawal² eggŷetembe | Es aggŷa az vr isten mŷndnŷaŷwnknak ōrŷmett | Ernŷ. Toabba Jo Vram Es Jo fŷam mŷnden | Bŷzonnŷal Adhatom kēnek Twttara hogŷ az | octaŷa³ mŷnden Bŷzonnŷal megh leszen, Es szent | Thamas Napŷan⁴ telŷk kŷ, az az, valamenŷ | Napp el Mwlt, mŷnd Annŷ Napott akarnak | Continwalnŷ⁵. Azertt Jo vram Es Jo fŷam ha | valamŷ olŷ dolgod vagŷon lasson hozza, Es | vŷsellŷen gondott Rea, hogŷ valamŷ karara | Ne essek .k. Toabba, adhatom Aztŷs Twttara | kēnek hogŷ Banffŷ istwan Vramat valasztotta | ŷ felsege⁶ orszagh Bŷraŷanak. wŷsagwnk semmj⁷ | Egŷeb Nŷnchen hanem Mŷnden Ember azt | kŷaltŷa hogŷ az török Reank Jŷ mŷnden Bŷzon=| nŷal, Netalantan, az tŷbbi kŷzŷtt legh Jgazb | kezd az ahŷr lennŷ⁸. Jsten tarcha megh .k. | Mŷnden Jowal. Datum Vienne 20 die novembris | Anno 1567

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battŷan Relicta vidŷa

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battŷan | Sacraŷ Romanorum Casaraŷ Regieque | Maiestatis Pocillatorj etc domino Et | Tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány II. Ferenc († 1625) Batthyány Boldizsár és Zrínyi Dorottya fia, főlovászmester 1608–1625. Felesége Poppel Lobkovicz Éva.

²Batthyány Boldizsárné Zrínyi Dorottya.

³Ünnepnyolcadi törvénytörvény.

⁴December 21.

⁵Continvalni: folytatni.

⁶II. Miksa.

⁷Foltos a lap.

78.

Németújvár, 1568. január 19.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3933.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron, fekete pecsét töredékével, a pecsét feltörésénél kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem Et | omne Bonum. Jo vram Es Jo fŷam Az Mŷnemŷ | gabonam Rohonchon vagŷon azt En az Pŷkafeŷ=| eknek¹ attam,

Eremest az Rohonchÿaknak attam | volna, harmad Napÿglan volt ott az safar² | kÿnalt mÿndent vele de Nem kellett senkÿnek | Es vgÿ attak Nekÿek az kwlchalÿs űk Bÿrnek | Jmar, Azertt ha oda Mennek Ne legÿen Valamj | Bantasok. Toabba, Nem sokaÿglan' lehetnek ott | az Bÿyalok szet mÿhalt³ chepletek, Es az Bÿalo=| kat oda az wÿ maÿor hoz haÿtat□ kerem .k. | hogÿ .k. Engegÿe Nekem az Pwzta Paÿtat. | Rohonchon Az mÿnemŉ Ross vagÿon azt Jde | hozatom mertt kewes rosom vagÿon. isten | tarcha megh .k. datum Jn Nostra vÿwar 19 | Januarii Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini
francisci de Battÿan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battÿan Pocillatorj Sacre | Casaraÿ Regieque Maiestatis etc. | domino Et Tanquam filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Pinkafŉ Vas megye, Kŉszegtŉl nyugatra (ma Pinkafeld, Ausztria).

²Sáfár: gazdatiszt.

³Szent Mihály napja szeptember 29.

79.

Németújvár, 1568. február 5.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3934.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et sororie nobis obseruandissime Salutem et Seruitÿ nostri | Commendationem, Megh Ertettem az ke□ed Lewelet kÿben Nekem Jrÿa | Ke□ed, az k□ed Betegseghet es hogÿ en az doctort ke□edhoz | Kw□ek, kÿt Byzon zywem zerent Banom, mert Jnkab | kywannam: ke□nek mynden Jo Zerncheyet es Eghesseghet, | hogÿ Nem mÿnt akar wala mÿ kÿs Betegseghet hallanÿ, | de mastan az doctor¹ Jt en Nalam Nynchen, hanem | Nadorispanne² azonÿom hoz wagÿon, Mÿert hogÿ Nem | chÿak³ en fizettek nekÿ, es Nem chyak En tartom, hanem | ketten egÿwt Nadorispanne azonÿomal⁴ es Mÿert hogÿ Nadorispanne azonÿom Betegh, | Jm egÿ Ne□ed awagÿ harmad Napÿa wagÿon, Erette | kwldet wolt, es oda Ment, azert kerem ke□edet mÿnt | Jo Vramat⁵; ke ed Nekem megh Bochyassa hogÿ mast | oda Nem kÿlthettem, de ez Vtan hogÿ ha megh Jew, | Jsten ne aggÿa: hogÿ zÿksegh Leÿen de ha zwksegh | Lezen, kez wagyok ke edhoz kwldenÿ, Nem chyak hogÿ | űtet Nem kwldenem, de megh Enmagamÿs ha wallamÿt | Twdok kez wagyok ke□nek myndenbe seghetsegh Lennÿ | a mÿt Twdnek es amÿ Nalam wagÿon⁶ ezel aÿanlom ke□nek Zolgalathomat. Jsten | Tarchyan megh ke□edet datum in Wÿwar 5 februarii 1568

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Battÿan | pincernarum Regalium magistro etc | domino et Sororio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az *r* után látható egy pont, valószínűleg az *r* szárához tartozik.

²Nádasdy Tamásné Kanizsay Orsolya.

³Az *ÿ* előtt javítás vagy tintafolt van.

⁴A sor fölé jelzéssel toldotta be a *Nadorispanne aszonÿomal* részt.

⁵A második *a* fölött kettőspont látható, lehet, hogy eredetileg itt volt a szó vége.

⁶Az *es ... wasyon* részt a sor fölé jelzéssel toldotta be.

80.

Németújvár, 1568. február 7.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3935.
- 22 × 31 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice¹ domine et filij nobis obseruandissime Salutem, et Seruicij | Nostris
Commendationem, En meg ertetem k: leweleth azerth kez | hÿrrel En hallom hog Jnkab octawa²
zolgaltatjk hog | Nem Mjnth gjwles lenne, de Nem Ertem Njlwan ha | derek octawa lezen Awag
Breuisbreuium³, Azerth te | k: Jo wolna thwdakozny felewle ha lezen az octawa | Awag Nem,
Merth ha lenne Megis Jdeyen Jo wolna | gondothe wjselnj Rola, thowaba³ Egjeb dolga |imis
wolnanak the k: de Jm MjndjARTH Bochjatok the | k: Eg Emberemeth ky által mjnden dolgokrol
Jzenek | the k: mjnth Jo Wramnak es fjammak, thowaba | Az dezma dolgath Emlegetyk ho□ az
gyerj pespek⁴ | meg akarnaja walthanj zombothhelth⁵, es az theb | wrak dezma jath Nem Akarnaja
meg Adnj Arendaban⁶ | Azerth kerē k. hog the k:⁷ thwdakoznek felewle | Mjth Erth k: Jsten tarttja
k. mjnden Jowal | datum ex wjwar 7 february 1568⁹

Catherina Swethkowitz Magnifici

quondam domini francisci de Batthyán Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro de | Batthyán dapiferorum Regalium | Magistro Ac Sacre
Caesareae Maiestatis Consiliario | etc domino et filio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Az *e* fölött egy pont van.

²Oktáva: az időszakos bíráskodás határnapja, az ünnepek nyolcadik napjára összehívott bíróság, negyven napig ítélezett.

³Brenisbrenium: octavae breues, 20 napos ítékezés.

⁴Előtte *thowaba* kihúzva.

⁵Delfinus Delfino Zakariás, bécsi nuncius. hamarosan Rómába költözött (Acsády 1897: 405).

⁶Szombathely.

⁷Árendába ad: haszonbérlet, bérösszeg.

⁸A szó fölött tintás a lap.

¹⁰A 8-at 9-ről javította.

81.

Németújvár, 1568. február 16.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3936.
- 21 × 31,5 cm-es papíron, fekete viasz pecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Sororio Nobis obseruande, Salutem | Et Nostris Commendationem. Az .k. leweleből megh Ertettē | Az the .k. Betegsegett, kytt Býzoný Nem Ere=| mest hallok Banomýs szýwem szerent, de | vgý kell lenny mynt az hatalmas Vr isten | akarýa, Mertt myndenek w kezebe vannak. | Jm kwlthem .k. valamý gyökeret, Ebben .k. | valamý keweset Egýek, Ne talantan isten vtan | hasznal valamýwel twdnek .k. haznalny Megh | hyggýe .k. hogý Eremest hasznalnek, Az doctor | felöl azt Jrhatom .k. hogý Naderispanne aszo=| nyomnal¹ volt Mertt wýs Jgen Nehezen | vagyon, leonora aszonýs halalan vagyon my=| kwlychne aszonýom², odaýs chak három Napra | kerhettek el az doctortt, Azertt semmykeppen | oda .k. Nem mehett, .k. megh Bochassa, Mertt | Naderispanne aszonýomýs szýnthe vgýan fýzett az | doctornak Mynt En, Es ismegh Mynd Jarton | kwszegröl³ chak Sarwara⁴ Megýen. Jm kwlthem | .k. valamý Confectet⁶ Es Egýeb orwossagokatýs | Ha Ennek vtannaýs valamý szwksegh .k. chak | .k. Jrýon Awagý Jzennýen valamý itt leszen | az haznal .k. Týlalmas⁶ Nem leszen. isten | gyogyýecha megh .k. datum Jn Nostra výwar 16 | februarii Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta:

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de | Battýan, Pincernarum Regalium | Magistro, ac Sacraę Casaraę Regieque | Maiestatis Consiliario etc domino Et | Sororio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Nádasdy Tamásné, Kanizsay Dorottya.

²Mikulicsné asszony, Leonóra asszony.

³Kószeg.

⁴Sárvár Vas megye, Szombathelytől keletre.

⁵Confectum: csemege.

⁶Előtte *týltal* szót kihúzta.

82.

Németújvár, 1568. április 23.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3937.
- 20,5 × 31,5 cm-es és 21 × 3,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. A különálló cédulát utólag a levélhez ragasztották. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam filij nobis obseruande Salutem et nostri | Commendationem, Megh Ertettem hogý ke ed megh Jwt | Azt Erwlem hogý ke ed Bekesseghel es Jo¹ | Eghesseghen Jwt, zýwem zerent hallom, az Gywles felwl mýt Jr ke ed aztes Ertem | Azert en Emberemet oda kwldek Toaba azt | hýzem hogý ke ed megh Ertette hogý az mý | attýankfýa Mýkwlych Ne aszonýom ez welagh |=bwl ký mwlt azert keled ha zemelye zerent | oda Nem Mehetes meghes kepebellý Emberet | Bochýassa Mert megh gýndolhattýa ke ed hogý | w mýnekwnk Jo attýankfýa wolt, Enýs | el kwldettem Emberýmet oda kýk wgýan | gazdalkogýanakes, Magames Erömet Mentem | wolna de az Nagý gonoz saros Vtnak mýatta | zekerben Nem Mehetek, ha kedigh Lectikaban² | Mennekýs Meghes az gýalogok mellettem az | Sarban Nem Jarhatnak, Annak Vtanna Jm | Ewchem keled Anýa³ Jrt Nekem egý Lewelet | kyt ke nek kwldettem kýbwl megh Ertý keled | Mýt Jr Nekem, azert kerem kēdet mýnt Jo Vramat⁴ | fýamat hogý wýsselne keled walamý Jo gondot | Rea, Mert Jngen sem Twgýa amýnt wagýon | az Jozagh dolga, Jmar Nem Twdom howa lezen | kewaltkeppen mýert hogý Jm Mýkwlyczne | aszonýom megh holt ký mynden seghetseghe, wolt, ||

Toaba Benedek deýak⁵ el akarna mýnket | hadný, de keled gondollýa megh hogý elegh | fyzetes a mýt Nekwe⁸ fyzettwnk Megh Marat |=hatt aszon, es mýnd keled nek smýnd Nekem | zolgalhat. Jsten tarchýan megh keledet Jo | Eghesseghen datum Wýwar 23 Aprilis 1568

Catherina Swetkowýcz *Magnifici quondam domini francisci de Battyán Relicta etc*

Külön cédulán:

kerlek mýnt Jo Vramat fýamat keled agya | Twttomra ha keled ott Lezen az gywlesbe | zemelye zerent awagy Nem.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battýan dapiferorum Regalium | Magistro ac Sacre Caesareae Regiëque | Maiestatis Consiliario etc domino | et tanquam filio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az o betű javított.

²Gyaloghintó

³Batthyány Kristófné, Swetkovics Erzsébet.

⁴Felette a rövidítésjelet kihúzta.

⁵A w után egy pont van.

83.

Németújvár, 1568. április 25.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3938.
- 20 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecséttel és egy 20 × 6,5 cm-es cédula, amelyet utólag ragasztottak a levélhez. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem et | Nostrí Commendacionem Meg Erthetthem az the .k. Leweleth | Ahol the .k. Jrýa azth az Menemew fýwý Engedel|=messegeth¹ es zerehethýth Mwthatha meg .k. Az the | k. Anýához² az en Athýamffyahoz. Annak the .k. wezý | Jwthalmath Elewzewr Az Wr Jsthenthewl, Annak wthana | ez³ wýlagý Emberekthewl Jo hýrth

Neweth wezewn | the .k. Erewtthe, Ahol the .k. Jr Az kaphalanokban | walo Lewelzewressekfelew⁴ Býzon Jmmar Enýs | kýwannam ha Annak wege lenne, demýndazathal | hogy the .k. masthanýs Mýnden Jowal Aýanlýa .k. | Magath Az the .k. zewleýenek, Býzon kegy:dthewl | Enýs Jo Newen wezem mýnth zerelmes wramthwl | fýamthwl, Merth Jol thwgýa .k. hogy ez Jdeýg zegen | Mýkolýczane⁵ Azonýomnal megýs Býzoth zallassa wolt | de Jm az Wr Jsten Azthýs el wetthe thewle, De | felewk Athwlýs hogy ha the .k. Azth Az charlokewzý | Jozagoth⁶ fogýa neký Engedný Nethalam Az the .k. Athýa⁷ | Azerth Annalýs Jnkab fog Jsmeg kegy:dre Nehezlený, | Býzon kýwannam az Wr Jsthenthewl, hogy Jnkab | Lezallana kegyelmethek kewzawl mýnden Gyewl|=ewlseg honnem Newkednek, Azerth ha Jnkab the | .k. Zolonokon Az warasban adna Egy hazath Neký | es Ahoz Egy falwchkath thalam Azerth Jnkab Nem | Nehezlene kegy:dre krýsthoff wram, mýndazalthal | k. Lassa es chelekegye azth mýnth Edews Anýawal | Az mý kegy:nek Legjobnak theczýk kwlchar Mýhalne || Althal⁸ en semmýth Nem Jzenthem Neký, hanem, hogy Az | Azony Embewr Bezellý wala Elewttthem Nýomorwsagath | En Azth wgy mýnth chak ew Neký mondam hogy Býzon | zanom, Merth ez Nem kýchýn Esseth, Az melý Nýomorwsag|=ban wagýon, ký nem Egýeberth hanem Azerth wagýon | Ew⁹ Raytha hogy Ew sohol thewrný nem Akara, | De ha the .k. mýnd Azth nem Nýzý, Azwr Jsthen | Meg Algýa kegy:deth Erewtthe, Azwr Jsthen tharchameg | kegy:deth Jo Egessegben, ex *Nostra* Nemethwýwar: 25 Aprilis | 1568

Catherina *Magnifici quondam Domini francisci* de
Bathýan *etc Relicta etc*

Külön cédulán:

Az Melý zolgath .k. Ennekem Aýanloth .k. kedweýerth Eremesth | Meg fogadnam, de Egy Az hogy Az mený zolgam wagýon | Azoknak Meg fýzechessereýs kewes Jewedelmem, wagýon | Maas, az Merth ha Jm frýg lezen Thalam Ezekbenýs el kell | Bochathanom Az kýk wannak, Azerth kerewm kegy:deth mýnth | zerethew wramath fýamath hogy Meg Bochassa .k. hogy | Meg Nem fogadhathom,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathýan | *Dapiferorum Regalium Magistro et Consiliario | Sacre Cesareae et Regię Maiestatis, etc domino filio | Nobis obseruando*

Jegyzetek:

¹Utána ez betűket kihúzta.

²Batthyány Kristófné, Swetkovics Erzsébet.

³A z tintafoltos.

⁴A z és az S közé toldotta be az e betűt.

⁵Mikulicsné.

⁶Csallóköz (szlovákul Žitný ostrov) a Dunától északra, a mai Szlovákia délnyugati részén terül el. Pozsonytól Komáromig húzódik, a Kisalföld részét képezi.

⁷Batthyány Kristóf.

⁸A sor fölé jelzéssel toldotta be.

⁹Előtte *wa* részt kihúzta.

84.

Németújvár, 1568. május 7.
BATTYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3939.
- 41 × 31,5 cm-es ív nagyságú félbehajtott, vízjeles papíron, felzetes pecséttel. A címzés lapja hiányos. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam filij nobis obseruande, Salutem et | nostri Commendationem, Megh hozak az keked Lewelet, | kybwl megh Ertetem hogj aszonjom Menyem¹ | kynyeben wagyon, es anyra megh gyogywlt | hogy kekedel egywt Eot, kyt Byzon zywem zerent | Eremest akarom es hallom, Mert en chyak | azert Jrtam wala kekednek, hogy ha ol Betegseghe | wagyon hoza menyek, megh lassam es mybwl | Twttam wolna Tanachyotes agyak Neky, de | Legen halla az Vristennek kediglen megh gyo|=gywlt, kedigh keked Jrja hogy chyak Ream war | ha oda akarok menny es hogy ha en oda Nem² Mekek | keked Zolonokra³ meken, de keked En Ream Jmar | semyt Ne waryon walahowa keked akar zabadon⁴ | Mehet mert Nekem mastan meny Jarasom Nyinch | oda, hanem chyak ezert akartam menny, hogy ha | ol Betegseghet Ertettē wolna, hogy megh Lassam | de Nekem wgy teczyk myert hogy keked az Jrja hogy | Zolonokba akar menny keked egy Jdeygh hadna | Bekywel Lenny menyemnek Ne Razatnaja hanem | Lenne⁵ chyndesseghel, mert egywt ha megh Razodyk Jsmegh | Megh wyt⁶ az Beteghsegh, |

Toaba keked⁷ Jrt wala nekem egy Lewelet az keked | Anya⁸ dolga felwl, azert En kwldettem wala az | keked Anyahoz, kett⁹ zolgamat Bagody Andrast¹⁰ | Es Benedek deyakot, kyk altal Jzentem wala Neky | Mynden dolgok felwl, wgy hogy ha magat ol Modon | tarchya Es Tetowa kaptalamokban howa Nem Bwdosyk | Jo okal es modal keked kez Neky Enghedny az Bar¹¹ | Jozagot, kyknek meghes hattam wala hogy walamy | walazt tezen Jewetekben keked hoz² teryenek es kekednek | Mongyak megh, de myert hogy kekednek w felseghehoz || Syetseghel, kellett wolt el Menny, kekedet ott hon Nem | Talalhattak es² az kewetsegrwl walo wallazt tetelt | kekednek megh Nem Monthattak wolt, hanem Jm | Jsmegh Jrt Nekem Ezen dologrwl egy Lewelet kyt | Jm ke ked Ez en Lewelembe Be kotwe kwldettē | de w altalok sem tet egeb walazt a mynt | Megh Ert^y keked Ez Lewelbwl mykeppen Nekem | kenyregh Azert Enys kerlek mynt Jo Vramat es | fyamat keked wegheze el ezt walamy Jo wegze, | Es Nekem Jrja megh Nekem Mert Jm Jo lattya keked | hogy En twlem walazt war hogy tegek walaztot | Neky,

Eztes Jollehet meghes megh Jrt | wala kekednek hogy hazamba Jlyen dologh tertynt hogy | horwat myklous leanyan¹² Rayta kolt de myndyarast | alla wyttettem megh Inghen sem Volt Rayta, es Ezertes | Nem kywannam egy Barathomhoses Mentemet legh | felyebe kedigh attyamfyahoz, hanem wagyok Nagy | felelembe chyak warom ha walakyn¹³ Masson kel | Jngen sem Twdom Mekek¹⁴, Jsten tarchyon megh | kekedet Jo Eghesseghben Datum Nemetwywarat .7. die | Ma^y Anno domini 1568

Catherina Magnifici quondam domini
francisci de Battyan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan dapiferorum | Regalium Magistro ac Sacrae Caesareae Regique | Maiestatis Consiliario etc domino et tanquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Boldizsárné

²A szó a sor fölé jelzéssel van utólag betoldva.

³Szalónak

⁴A b szára javított.

⁵A margóra írta, a sor elé.

⁶A w alatt egy J-t kezdett írni.

⁷A g betűt d betűről javította.

⁸Batthyány Kristófné.

⁹Az első t-t d-ről javította.

¹⁰Bagodi András.

¹¹Bár Pozsony megye, Albár Dunaszerdahelytől délkeletre, Felbár délnyugatra (ma Szlovákia Dolný Bar és Morný Bar).

¹²Horvát Kata.

¹³A második a-t egy y-ról javította ki.

¹⁴Jelentése: 'mit tegyek'.

85.

Németújvár, 1568. május 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3940.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecséttel. A pecsét feltörésénél kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis observande, Salutem Et omnem | felicitatem. Toabba, megh Ertettem az .k. leweleböl | hogý kesz .k. az Barý Jozzagott Mastanýs Megh Enged=| ny Es az .k. Anýanak¹ kezehez Ereztený ollýan modon | mýnt Bagodi Andras által Es Benedek deak által | Ennek Elötte megh Jzenthe volt .k. az .k. anýana[k] |

Toabba, hol .k. azt Jrýa, hogý azt Ertette volna .k. hogý | halala vtan Masnak Akarnaýa azt az Jozzagott hadný, | Azt .k. Jol twggýa hogý semmýkeppen Nem lehet | az, Mertt Nem Ewsýtól Maradott Jozzag, hanem .k. | Jletý Es az .k. maradekýtt, de Jllýen modon hogý | ha w valtýa megh, halala kortt Testamentom szerent | valamený penzen megh valtýa, azt szabadon Annak | hadhattýa, valakýnek akarýa, de az Jozzag senkýtt | Egýebet Nem Jlett, hamem kēdet Es az .k. marade=| kýtt, Egýebet kedýglen En sem Ertettem, sem lewele=| bōl sem szawabol, mas az, hogý Jngýen sem ký=| wanhatýa azt, mertt Nem lehetteseges dologh. Azertt | Enýs kerem kēdet mýnt Jo vramat Es Jo fýamat | hogý .k. Engeggýe megh Nekj had szallýon le Es | Telepeggýek le, Mertt Elegh Nyomorwsagban [...]ion² | szegen, megýs vnta az Bwdosast. Ertem kedýglen hogý | Onnett ahol vagýon el akar menný, Azertt Jo Vram | Es Jo fýam .k. aggýon Ennekem Errōl mýnd Jarton | valazt hogý twggýam Neký megh Jelentenem, wýs | Twggýon magarol gondott výselny. Mertt En azt hýszem | hogý Jmmaron az Bwdosasnak tellessegvel valo vegett | vetý. Jsten tarcha megh .k. Mýnden Jowal. Datum Jn | Nostra Výwar 9 die Maý Anno 1568

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacraę Casaraę Regicque Maiestatis Consi=| liario .etc. domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristófné.

²Lyukas a lap, a szó eleje nem látszik.

Németújvár, 1568. május 11.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3941.
- 22 × 32 cm-es lapon fekete viaszpecséttel. Azon a részen, ahol a lap mindkét oldalára írtak, zavarja az olvasást az átütő tinta. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, | Et Nostrī Commendationem. El Vettem az .k. lewelet Megys | Ertettem hogý .k. Jrýa azt hogý Ertette volna hogj | itt halnanak Es Innett el akarnek Menný, ker | .k. azon hogý Egýebwē Ne Mennek hanem | kēdhez, azt keszenem Jo Newennýs Veszem kētol | Mýnt Jo Vramtol Es Jo fýamtol, vgý Vagýon | hogý Ez Napokban megh Jewttwnk vala horwat | katha Betegsegen, de legýen istennek hala Nýnch | Mastan semmý felelmwnk, Jollehett szegen fwrko | istwantýs¹ tegnapy Napp themettek el de Nem | Pestýsbe, hanem Nem twggýok Mýchoda Betegseg | vagýon Raýtok. Ha szýnte el akarnankýs Menný | Nem mehetwnk Mertt az kýs Blagay² Jgen Beteges | Es Eremest el Nem hadhattýok. Toabba, Jo Vram | Es Jo fýam Aztýs megh Ertettem Az mýtt Jr³ .k. | az .k. Annýa⁴ dolga felöl Ennekem mýndenkeppen | Techýk. chak Ezen kerem Enýs .k. hogý .k. Teken=| che Megh az w Nýomorwsagos the thowa valo Bw=| dosasat, Es Engeggýe Megh .k. hogý azt az penzt | Az kýn az Joszagott Megh valtýa, halala kortt | Testamentom szerent hagýhassa Annak, akýnek | akarýa Netalantan Vgýan kēnek haggýa, az Joszagott | kedýglen isten Es vylagh twggýa, hogý w senkýnek | Nem hagýhattýa Azertt Jo Vram Es Jo fýam Ez | Nem sokat teszen Engegýe Megh .k. Ne Bwswllion | Ennelýs Jobban Es Ne had kesergený Mertt⁵ Jmmar | Jgaz megh Erý Vele az w szerenchetlen voltamat. ||

Erröl tegýen .k. En Erettem kedwes valazt. Toabba, oztýs | Jrýa .k. hogý Jllýen hertelen valazt Nem tehett .k. arrol | hogý Mýnd Jarton az Joszagba Be Bochathatnaýa .k. kerlek | Jo vram Es Jo fýam hogý Megýs Egý Býzonýos Napott | haggýon .k. kýtt Jrhassak Megh Neký, Mertt valahol | megh kell Maradný Nýnch mýtt tenný. kerlek Jo fýam | hogý Ezekröl tegýen .k. Nekem kedwes Valazt. isten | tarcha Megh kēteket Mýnden Jowal. Datum Jn Nostra výwar | 11 die Maý Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacraę Caesaraę Regieque Maiestatis | Consiliario .etc. domino Et Tanquam filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Furkó István.

²Blagay István.

³Utána egy sz betűt kihúzott.

⁴Batthyány Kristófné.

⁵A *tt* írásánál a tinta összefolyt.

87.

Németújvár, 1568. május 13.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3942.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Keszenethemett Es szolgálathomnak vtanna, Az .k. | Egesseget kÿwannÿok hallanÿ, legÿen istennek hala | Mÿ mÿnd Nÿaÿan Jo Egessegebe Vagÿwnk chak hogj | Jm Ez el Mwlt Napokban az pestÿs kezdett vala | Bennwnkett Rettegetnÿ, de legÿen istennek Nagÿ | hala Megh chõndeszedek, Nem twggÿok Ez vtan | Mÿnt leszen. Toabba, Bÿzonÿ Eremesben kÿwannÿ | hallanÿ az .k. Jo Egesseget hogÿ Nem mÿnt Be=| tegseget kÿnek, de vgÿ kell lennÿ mÿnt az felseges | vr isten akarÿa Es kÿwannÿa. Az doctortt¹ Eremest | kÿhez kÿldenem, de Prenÿ gabrÿelne² Aszonÿomhoz | Bochattok Nader ispanne Aszonÿommal³ mÿnd az | Apotekariwssal⁴ eggÿetembe Ha Megh Jÿ Eremest | .k. kÿlÿgÿek, de Aggÿa isten hogÿ addÿglan megh | gÿogÿwllÿon .k. Toabba, az .k. Menÿe Es az | mÿ Menÿwnk Boldÿsar Vramne⁵ Jgen Beteges | volt Megh Mastanÿs Nÿnchen Egessege, az vra | az .k. fÿa Ennekem azt Jrÿa hogÿ Raztÿa⁶ Vagÿon | attolÿs Beteges. Boldÿsar Vram fel Ment chaszar⁷ | ű felsege hÿwatta Bechbe, oztÿs Jrta vala Ez | Napokban Az Menÿre űnekÿ Erthenÿ attak hogj | Prima Junÿ⁸ Pragaba fel Megÿen. Toabba, Jm | kÿltem adÿiga Aszonnak⁹ egÿ lewelet kÿtt .k. | kÿlÿgÿen Vÿnnÿchere¹⁰, isten tarcha megh .k. Mÿnd | Jowal Nagÿ Jo Egessegebe. Datum Jn Nostra vÿwar | 13 Maÿ Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini francisci de
Battÿan Relicta vidua

Címzés:

Magnifico domino Cristophero de Battÿan | Pincernarum Regalium Magistro .etc. | domino Nobis Longe obseruando

Jegyzetek:

¹Ettõl a szõtõl idÿzte Takáts Sándor *Apotekariwssal eggÿetembe* részig.

²Batthyány Kristófné.

³Perényi Gáborné Országh Ilona († 1569).

⁴Nádasdy Tamásné.

⁵Az 1566. évi Registrum szerint a Batthyány család apothekáriusát Nagynak hívták (Takáts 1917: 115).

⁶Ráaszt: lépbetegség, lépduzzadás.

⁷III. Miksa.

⁸Június 1.

⁹Gyulay Hedvig Istvánffy Pál második felesége. Batthyány László lányát, Zsófiát Gyulay János vette feleségül. Gyermekük Gyulay Farkas, aki 1553-ban zágrábi püspök, és Hedvig Batthyány Zsófia révén kapták a Gyulayak Vinnicát. (Nagy 5: 258–9, pk. 109)

¹⁰Vinnica

88.

Németújvár, 1568. június 9.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3944.
- 44 × 31,5 cm-es ív nagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem Et omne Bonum. | Kÿwanÿok az .k. Jo Egessegett hallanÿ, legÿen istennek | hala mÿ mÿndnÿaÿan Jo Egessegebe Vagÿwnk. chak hogÿ | Az hostatba¹ halogatnak, Maÿs Egÿ Betegÿolt Megh, | Toabba, hol .k. azt Jrÿa hogÿ Rohonchra Mennek | laknÿ, keszenem, Jo Newennÿs Veszem mÿnt Jo Vram=| tol Es Jo fÿamtol, Jm megh lathom mÿtt kell mÿwelnÿ. | Toabba, Jm Ez el Mwlt Napokban kÿldettem volt Balas | deakott vramhoz Reremhez², az .k. atÿahoz, Jllÿen | okkal, hogÿ chak akarham megh latatnÿ w .k. mÿnt | vagÿon, Mÿertt hogÿ az doctortt, keresere w kÿnek | oda Nem kÿldhetem, de az oka Mÿnd az altal egÿeb | Nem volt, hanem Az .k. Annÿa³ dolga Es az Barÿ | dologh. De hogÿ .k. Megh Erche, kegyelmedre az .k. | attÿa azt mongÿa Balas deak⁴ hogÿ Jgen haragzÿk, de az w .k. | haragÿa chak attÿaÿ haragh, de Ez Jgen techett w .k. | Mÿertt hogÿ az w .k. hÿrelnkÿwl aszonÿodnak | Anÿadnak Megh Nem Engettetted az Barÿ Jozzagott | Jo Newennÿs Vette .k., Es mÿnt hogÿ ha az w | .k. haragÿa leÿs szallott volna, Mÿertt hogÿ .k. | Engedelmessegett Jelenthetted. Az Barÿ Jozzagotÿs | Megh Engette Jllÿen okkal Es Illÿen Modon, | hogÿ az w maga Penzen Bathor megh valcha, az | Jozzagott, Es Testamentom szerent valakÿnek | Akarÿa, szabadon el hagÿhassa, de lewelett agÿÿon | Magarol, hogÿ w, az Jozzagba veztegh leszen Es Nem | farrad Annak vtanna sohowa, Es az sok Ragalma=| zastÿs el haggÿa kÿtt Ennek Elÿtte chelekedett ||

Es mÿnd Ezeknek fÿlÿtte azt kÿwannÿa, hogÿ Negÿ | vr legÿen Ez dolognak Bÿzonsaga, hogÿ ha Jdewel | az szerzestt Megh Nem allana, lenne kÿtt Errÿl az | dologrol az .k. attÿanak Megh lÿlnÿ. Azertt Jo Vram | Es Jo fÿyam, Jm En Perneszÿ Andrast Jde hÿwatom | hozzam, Es az lewelet Megh szereztetem Vele, Es az | vtan mÿkor kesz leszen, mÿnd Jarthon .k. kÿldem. |

Toabba, Az lewel mellett valo szemelÿek kÿzzÿl | vgÿan az .k. attÿa valasztotta Baÿzprokkar Vramat⁵, | Es kerdette Balas deaktol az masÿk hogÿ kÿ | volna Jo. w azt montha hogÿ Poppenham Vramÿs⁶ | Jo volna, kÿtt az .k. atÿaÿs Jonak hagÿott, | Jmmar .k. Magÿar Vrak kÿzzÿwlÿs valaszon kettÿtt, | kÿk wthett az .k. anÿat szabadon Megh fedhessek | ha az fogadast Megh Nem allana, Es az lewelnek | Rendÿ szerent Nem Jarna kÿ Arrol az Jozzag=| rol kÿ kelne. Nekem Vgÿ techÿk hogÿ harma=| dÿk dersffÿ Vramÿs⁷ Jo lenne, ha az vr isten | Megh gÿogÿetana. Toabba, Jrÿa Megh .k. | Aztÿs, hogÿ ha Polÿanÿ Vrammal⁸ szollÿwnk | Az dologh felÿl, kÿ felÿl .k. Jrÿt volt. Ha | valamÿ wÿsagÿ vannak .k. Jrÿa Megh .k. | Nekÿwnkÿs. isten tarcha Megh .k. Mÿnden | Jowal. Datum Jn Nostra Vÿwar .9. die Jÿnÿ. | Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan, | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Sacre Casaraę Regieque Maiestatis Consi=| liario .etc. domino Et Tanquam filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Olyan telek, amelyen lakóház és major áll.

²Sógor – Batthyány Kristóf.

³Batthyány Kristófné.

⁴A *Balas deak* rész a sor fölé van betoldva.

⁵Weispriacher János Sopron és Zala megyében is birtokos családból, Ulrik fia (Csánki 3: 9, 586, 596). 1523-tól szerepel oklevelekben, 1537-ben már Sopron megyei ispán, Jurisics Miklós

halála, 1543 után Kőszeg várának az ura. 1550-ben Ferdinánd király tanácsosa (Hegedűs–Papp 1991: 193). – A z-t utólag toldotta be a levélíró.

⁶Pappenheim Konrád.

⁷Dersffy István.

⁸Hídvégi Polyani Sebestyén.

89.

Németújvár, 1568. június 13.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3945.
- 21,5 × 30,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. A pecsét feltörésénél kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine sororie mei obseruande, post Salutem et Seruitiorum Meorum Commendationem, | Kÿwanok Az Wristentewl .k. felewl Jo Egesseget hallanÿ . Touabba | Ezt Jrhatom keϑhnek hoġ Az te .k. kÿwansagat Az En Ewcemnek¹ | wallasarwl, Az az A Conditiot² Az Mÿnt te .k. kez Az Charlokewzÿ | Jozzagot ewnekÿ elteÿg Engednÿ, En Boldÿsar Wramnak³ Jrua kewld=|ettem es ew keghmet, Jgen kertem lewelem Altal, hoġ ew keghme | legÿen szorgalmatos, Jo Tewrekewdew benne, hoġ Ewchemet bÿrhassa | Arra Amÿ Az te .k. kÿwansaga, kÿt hizem hoġ Boldÿsar Wram | Ewremest meg Mÿwel, Mer Êsmerÿewk Az te .k. kÿwansagath | Meltonak lennÿ, es Jmmar Jgen kÿwannok Mÿes ha Ewchem | weget vetne Az ew chelekedetÿnek, En Jrtam Eztis Boldisar | wramnak hoġ Mÿg ew ottfen Posomban Ewcemnel Terekezÿk | ez dologban, Az Jdew alat Enÿs Akarok te keghnel ebben | Jo Tewrekedew lennem, hoġ te .k. waltanaÿa meg Az | Zalagbol Az Jozzagot es wġ Engedne Ewcemnek⁴ te .k. Azert | kerem te keghdet, hoġ ha Ewchem ol' kemeñen fogna Megis Magat | tartanÿ, hoġ Az te .k. kÿwansaga zerent, Az wallast kewlem=| ben nem fogna meg Mÿwelnÿ, .k. Mÿwellÿe Meg Aztis, | hoġ te .k. walczia meg es wġ Engeggie .k. Nekÿ Az Jo=|szagot Mert twdom, hog Ewÿs Az ew Magaewal meg nem | walthattÿa, hanem ha Mastul kerÿ meg Azt A Mÿwel Meg | kellene waltanÿ, Netalan Jġ Jnkab Reÿa Megÿen Az⁵ | .k. kÿwansagara : ha kewlemben semmikeppen nem mÿ⁵ | wġ Az wallast es fogadast Az Mÿnt te .k. kÿwannÿa. | Mÿhelt boldÿsar wramtwl ez dolog felewl walazom Jewn | Azonnal keghnek twttara adom : Az Jdew Alat kÿwanok | ez dologbol keghtewl bÿzonÿos lennÿ hoġ Jsmeg twggÿak | Boldÿsar wramnak az .k. dolga felewl Mÿt Jrnÿ: | Az wristen Tarchia Meġ keghdet Jo Egessegben: | Datum Ex Nostra Nemet Wÿwar 13 Junÿ 1568

Catherina Swetkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Bathÿan etc: Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Christofero de Bathÿan, Consiliario Sacrae Cesareae | et Regie Maiestatis, Ac pincernarum Regalium Magistro etc | domino sororio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristófné.

²Conditio: anyagi helyzetről tett bevallás.

³Batthyány Boldizsár.

⁴Előtte egy O betűt kihúzott.

⁵Lyukas a papír a pecsét helyén.

90.

Rohonc, 1568. június 20.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3946.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, Et | Nostr
Commendationem. Az .k. lewelet El Vettem Megys Ertettē | Az .k. Betegsegett kýt Býzoný Jgen
Banok, Es ha | Valamýwel twdnek Eremest szolgálnek .k. Az doctortt | kýwannýa .k. de Býzoný
Megh mastan sem Jwtt megh | hanem Prený gabryelnenel¹ Vagyon, ha itthon volna | Megh
hýggýe .k. hogý Býzoný kesz volnek mýnd | Jarthon el Bochatný, Adhatom Eztýs .k. Twttara |
hogý En magamýs Bwdosoba Vagýok az halál | Elött, Jm Bechbe Megýek, Valamýwel twdok
szol=| galný Eremest szolgálók .k. mýnt Jo Vramnak | Reremnek, Es fýamnak. Azertt .k. Erre Az
En | doctoromra Ne Varýon Mertt, Megh keett | holnapýgh Megh Nem Jw, Ezt akartam kñek |
Twttara adný. Datum Jn Rohoncz 20 die Juný | Anno 1568

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Cristophero de Battýan | Pincernarum Regalium Magistro, ac Sacre | Casaraę
Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino, Sororio Et Tanquam filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Perényi Gáborné Ország Ilona.

91.

Rohonc, 1568. június 20.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3947.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron és 20,5 × 5,5 cm-es lapon, a cédulát később ragasztot-
ták a levélhez. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, Et | omnem felicitatem. Jo
Vram Es Jo fýam adhatom | kenék Twttara hogý mý mýnd Nýaýan Jo Egessegbe | Vagýwnk
Mýnd Menýemmel¹, Az .k. szerelmes ha=|zastarsawal eggýetembe. Toabba, Jwttenek Vala | En
hozzam az Rohonchý Polgarok azzal Az Emberrel | kýnek felesege fogwa Vagyon, azt .k. twggýa
| Jobban ha Bwnes Awagý Bwntelen, de wk ött | szaz forentýgh kezések lesznek Erette. En chak |
wgý kenýergek² Mýnt Bwnes Mellett, Azertt | .k. lassa mýtt kellýen Vele chelekedný, Mertt | ha

Nylwan Valo dologh Az, hogÿ affele Elethew, | Meltho hogÿ megh Bwntettesek. Jsten tarcha |
Megh .k. Mÿnden Jowal. Datum Jn Rohoncz | 20 die Junÿ Anno 1568
Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Kÿlön cédulán:

Towaba Jmmar meg Jrtam Wala knĕk az lewelet, | mikor hozanak az kmĕd Atÿatol³ egÿ lewelet |
kÿbe Jelentj betegseget, Azert Jm knĕk kewltem | kÿbeol megh Ertj kmĕd, mjbe lÿgjen dolga.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Sacraę Casaraę
Regieque Maiestatis con=| siliario .etc. domino Et Tanquam filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Boldizsárné.

²Foltos a lap.

³Az A betű tintafoltos, az első t betűt utólag írták be.

92.

Bécs, 1568. július 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3948.
- 22 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- A birtokátadásról Gyulay Jánosné egy korábbi levelében, 1568. február 10-én (no. 17577) már értesítette Batthyánynét (Terbe 1997: 511). Az utóiratban említett Jstvánffy Miklós anyai ágon, Jstvánffyné Gyulay Hedvíg révén érdekelt az örökségben, (Nagy 5: 258–9).
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, Et | omne Bonum Toabba,
Jm Ezennel Jwta Bechÿ | Ambrus¹ Vram lewele kÿben azt Jrÿa Ennekem hogÿ | Vÿnÿchett² Es
trakostÿant³ chaszar⁴ w felsege megh | Nÿerthe volna, Azertt valamÿnt vagÿon kerem .k. | Mÿnt Jo
Vramat Es fÿamat hogÿ .k. aggÿa | Megh Erthenem, hogÿ az mÿ szegen Nÿomorwlt |
atÿankfÿarol⁵ twggÿwnk gondott vÿselnÿ, vgÿyan | Jgen krem .k. Mÿnt Jo Vramot Es fÿamat hogÿ |
.k. Ez En Emberem altal Mÿnden kesedelemnelkwl | Jrÿa Megh Es aggÿa .k. Megh Erthenem.
isten | tarcha megh .k. Mÿnden Jowal. Datum Vienne | 4 die Julÿ Anno 1568

Chatherina Magnifici quondam domini francisci de
Battÿan Relicta Vidua

Toabba, Eztÿs Akarnam Megh Erthenÿ hogÿ ha istwanfi | Vram⁶ Bee tÿltottae az pörrt
Awagÿ Nem. Es ha | lehete wÿ Jtelet Benne Awagÿ Nem.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacraę Casaraę
Regieque Maiestatis con=| siliario etc domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:¹Bejcsi Ambrus²Vinnica³Trakostyán Varasd megye, Varasdtól délnyugatra (ma Trakošćan, Horvátország).⁴II. Miksa⁵Gyulay Jánosné, Lamberg Kunigunda.⁶Istvánffy Miklós (1535–1615) kancelláriai titkár 1568-ban, nádori helytartó 1581–1608, főajtonállómester 1599–1615, történétíró. Felesége bajnai Both Erzsébet.

93.

Bécs, 1568. július 10.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3949.
- 21,5 × 29,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande Salutem Et | Nostris
 Commendationem. Megh Ertettem mytt Jr .k. Ennekem | gywlaïne Aszoný¹ dolgarol, Azertt Jo
 Vram Es Jo | fyam Megys kerem .k. hogý .k. legýen mynden | segettsegh ez vtannýs valamýbe
 lehet. Toabba, aztýs | Erthem hogý istwanffy Vram² megh Egýenesölt az | Töb atýafýakkalýs azt
 Ewrwlem Eremestýs hallom | kýröl szollýon .k. istwanfýwal hogý Jmmaron az | Töb atýafýak
 Newe alattýs az az myndnýaýok | Newe alat aggyanak Ewchemnek gywlaïne asszomnak | Egý
 lewelet, hogý az w dolga Anýwal legýen | Erösb. Ha Valamý wý hýreý Vannak knĕk, aggya | .k.
 megh Ertenwnk. isten tarcha megh .k. Mynden | Jowal. Datum Vienne 10 die Julý Anno 1568

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
 de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacraę | Casaraę
 Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et Tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:¹Gyulay Jánosné.²Istvánffy Miklós.

94.

Bécs, 1568. július 10.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3953.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. A levél felbontásánál kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Tamquam fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostrum | Commendationem. Im küldett vala En hozzam orszagne aszoný¹ | Es lewelebe panaszkodýk hogý Nýnchen semmý dolgaýba | semmý gýamola sem segethőye, Az lewelek twggýa | .k. hogý kýk wýwarat Jletýk oda Vannak Tardi | gasparnal² kýk felöl Jrtt Ennekem pýspek Vram³ hogý | Megh Jgerthe Tardi gaspar Bathor .k. maga kezehez | Vegýe pýspek Vramtol, de Nekem vgý techýk hogý | Az Törwen mýkor el vegeznek Jo wolna .k. orszagne | Aszonýomhoz fel Menný, Netalantan valamý Töb lewele=| kýs vannak kýk wýwarat Jlettnek, hýszen hogý | ha w kēnel volnanak .k. megh Nem thartana. |

Toabba, Jrtam pýspek Vramnakýs, hogý ha valamý | dolgaýba orszagne Aszonýom megh lölj hogý w .k. | lenne Mýnden dolgaýba segettsegh hogý az Jozzagba | Maradhatna Megh, .k. Ne Mwtasson valamý Jdegen=| segett, hanem legýen .k. Mýnden segettsegh dol=| gaýba Es .k. Törekeggýek Erette mýnd pýspek | Vramnal smýnd Egýebött ahol szwksegh. Toabba | pýspek Vram Jgertt Valamý Rarokath⁴, Es mastan | Madarasz gergelt oda kwltek ha w .k. megh | Aggýa .k. kwlgýe megh Nekwnk. Ha mastan | Nem Volnanak, Ennek vtanna .k. vegýe .k. kezehez | Es Jwtassa Mýnekwnk. isten tarcha megh .k. | Mýnden Jowal. Datum Vienne 10 die Julý Anno 68

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Sacraę Casaraę Regieque Maiestatis con=| siliario .etc. domino Et Tanquam filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Országh Kristófné.

²Tardi Gáspár.

³Bornemissza Pál.

⁴Rárósólyom, ragadozómadár.

95.

Bécs, 1568. július 12.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis Et magnifica domina, Nobis obseruanda, Salutem Et | Seruiciorum Nostrorum Commendationem. Az .k. Jo Egessegett | Eremest kýwanom hallaný, legýen istennek hala mý itt | Bechbe Jo Egessegebe vagýwnk mýndnyáyan. Jrhatom aztis | .k. hogý az .k. szerelmes fýaýs Jo Egessegebe vagion | kýt Meegh Ez Jdeýglen Nem akartam Jde hozzam | hýwatný, Mýertt hogý halalbol Jwtttem wýwarrol | Toabba, vagýon kēnek itt Nalam egý fýa ký nekemýs | fýam Blagaý ferench fýa, ký kēnek Eremest szolgál | Mýnt Býzodalmas aszonýanak Azertt kerem .k. hogý | .k. parancholna Megh, az fogolýnak ký .k. Rabýa az | ký chýzmat Es papwchott twd chýnalný hogý chý=| naltatnanak Blagaý györgýnek¹ egý chýzmat Es | Egý papwchott, kýnek Im mertekett Megýs kwltek | kýnek Az Arrat mý Az týztarto Vraýmnak kýk | Megh chýnaltatýak megh kwlgýek. Toabba, mýkor | .k. Jde fel gywmelchett küld, Engemetýs .k. el Ne | feleýchen, Mertt wýwarrol semmýtt Nem Merek | hozatný. knēk semmý wýsagott, Nem Jrhatok, ha | .k. wýsagý

vannak .k. aggya Megh Ertenewnk. | Jsten tarcha megh .k. Mýnden Jowal. datum | Vienne 12 die Julý Anno 1568

Chaterina Swetthkowýcz *Magnifici quondam*
domini francisci de Battýan *Relicta Vidua.*

Toabba mýnd chýzma smýnd papwch egý forma legýen

Címzés:

Spectabili ac *Magnificę dominę* Vrsülę de kanýsa, | *Spectabilis Et Magnifici quondam domini* Thomę | de Nadasd Regni hungarię palatini *Relictę* | *etc. dominę* Nobis *obseruande*

Jegyzetek:

¹Blagay György Blagay Ferenc és Lamberg Magdolna fia, 1582-ben felveteti magát a krajnai rendek sorába. Felesége Auersperg Felicitas, Auersperg János lánya (MHHD. 28: CLXXXII; Nagy 2: 117).

96.

Bécs, 1568. július 25.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3950.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredéke. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et Tanquam fili Nobis *obseruande, Salutem, Et omnem* | foelicitatem. Toabba, Jm Erthem hogý .k. mýnd az En | leanýommal eggýetembe az .k. Szerelmes hazastarsawal¹ | Jo Egessegebe vagýon ktęk, Erwlem, legýen istennek | hala mýs mýndnýaýan Jo Egessegebe vagýwnk. Toabba, | Erthem aztýs Jo Vram Es Jo fýam mýtt Jr .k. az .k. anýa² | dolga felól kýt Býzoný szýwem, szerent Banok, Nemýs | dýcheretes Az mýtt chelekeszýk, de Nem twdom mýtt kellýen | Jmmar gondolnom Es mýwel Vegýem Eleýtt az w megh | gondolatlan chelekedetýnek, hanem Jm megýs az .k. Jrasa | szerent, Jrok Neký ha fogh hasznalný Jo, hol Nem, az | vtan Bekesegett hagýok Neký, Mertt Nem twdok mýtt | sem gondolný sem szolný. .k. kedýglen En Elöttem Bewse=| gessen Menthwe leszen Mertt mýndenben vgý chelekedet | .k. Mýnt alazatos Engedelmes fýw. Az gywmelchett | .k. keszenem Mýnt Jo Vramnak Es fýamnak, Ennek | vtannaýs .k. el Ne felettkezzek Rolam, Mertt wýwar=| rol semmýt Nem Merek hozatný. wýsagom semmý | Nýnchen, kýt k.nęk Jrnek. Ha valamý leszen .k. | Twttara Adom. Jsten tarcha megh k.tęket Mýnden | Jowal sok Eztendeýgh. Datum Vienne 25. Julý | Anno 1568

Chaterina *Magnifici quondam domini francisci*
de Battýan *Relicta Vidua*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan, Da=| piferorřm *Regaliřm Magistro, ac Sacraę* | *Casaraę* *Regieque Maiestatis Consiliario .etc.* | *domino Et Tanquam* filio Nobis *obseruando*

Jegyzetek:

¹Batthyány Boldizsárné.

²Batthyány Kristófné.

Bécs, 1568. augusztus 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3951.
- 21,5 × 31 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et *tanquam* fili nobis *obseruandissime*, Salutem | et *nostr*
Commendationem. Towaba keszenem knĕk az gÿewmeolchet | kÿt kmĕd kewldet¹, es Jo newen
wettem mjnt Jo fjamtwl, | de ha kmĕd djnjenek szerÿt tehetneÿe kewldene | djnjet kmĕd, mert Jt
Jgen szewken wagjon, nemÿs | talalwnk, wÿwarrol kenjg nem merewnk semmj | gÿewmeolchjet
hozatonk, hanem ha walahonnan | walamelj baratwnk kewld, awagj penzen mjkor | talalhatnak.
Towaba Ahol Jr kmĕd ennekem hogÿ | meg hadnam az wÿwarÿaknak hogj oda Rohonchra | ne
Jarnanak, lattja Jsten hogj en meg hattam, es | megÿs Jrtam az wdwarbÿronak hogÿ mjndennek |
meg hagja, hogÿ oda ne menjenek, Azert kmĕd es | Jrÿa meg oda, nekiek² hogj oda kmĕd fele ne
menjenek, Az | wtan ha meges nem szewnnek, walameljet kmĕd | ot talaltathat bewntesse meg
kmĕd, chjak az | halastoba bwktassanak wagj kettet az teobÿ nem | kewankozÿk oda, mert az en
nepemnek ot semmj | dolga egjeb njnchjen, hanem az Vinchelernek hattam | hogj penzt
kewlgjenek az szeolek mjweltetessere, | En es kerem kdĕt hogj meg oltalmazza magat kmĕd | hogÿ
oda az kmĕd nepe keoze ne essek, mert Jgen | nehez az kewwewl walo bwdossas, es nagj
keolchegh | mjnt mastan Ennekem, meg az petersÿronot es penzen | kel wennem, azert wjseljen
gondot kmĕd magara | Mastan Egjeb wjhjrt nem twdok semmÿt Jrnom annal, | az mjt ez el mwlt
napokban Jrtam, Jmmar ez Jeweo | heten Jt ljszen Carol herceg³, es el keszewl Jspanjaba⁴ | azt es
hallom hogj meg hatta wdwara nepenek, hogj | mastan lassak megh, mjt hjszen mjndenÿk, hogj
oztan | ha walamelj az papa⁵ tiztessege ellen szolana, ha | walamj bewntetes essek odben rajta ew
rea ne | wessen senkj. Jsten tarchja meg kdĕt. Datum Vienne | die 9 Augusti Anno 1568

Catherina Swetkowitz *Magnifici quondam Domini*
francisci de Battjan etc Relicta.

A címzés oldalán:

Towaba Jm tarnochjnenak⁶ Jrtam egj lewelet walamj | dolog feleol kmĕd egj bjzot emberetewl
kewlgje nekj

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari⁷ de Batthÿan | *Dapiferorum Regalium Magistro* Necnon, | *Sacrae*
Caesarę Regiaęque Maiestatis Consiliario | *etc Domino et tanquam filio Nobis obseruandissimo*

Jegyzetek:

¹A w fölött egy vonás látható.

²A sor fölé betoldva.

³II. Károly II. Miksa utasítására utazik Spanyolországba, hogy Don Carlos de Austria (1545–1568. július 24.), II. Fülöp spanyol király és Mária portugál hercegnő fia (Hamann 1988: 202–3) egészségéről érdeklődjön, és híreket kapjon a németalföldi lázongásról. — A szó végén az *o* és az *l* betűt többször átírta.

⁴Spanyolország.

⁵V. Pius (1566–1572) pápa.

⁶Tarnóczky Andrásné Kerhen Borbála, lánya, Katalin, Dersffy István felesége volt (Nagy 11: 57–61)

⁷Az *-et-* rész nehezen olvasható, mert kilyukadt a lap.

98.

Bécs, 1568. augusztus 20.

KANIZSAY ORSOLYÁHOZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 21,5 × 31 cm-es vízjeles papíron, helyenként vízfoltos, maszatos, lyukacsos a lap. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis et Magnifica Domina Nobis obseruandissima, Salutem et | Seruicÿ Nostrî
Commendationem Ezt Adhatom knĕk twttara | Jm mastan Jrt Ennekem fjam Battjanj Bodjsar |
wram, hogj mjwel Swenda Lazar¹ Ala menth | Jmmar kanjsara², es az waswar megjet az kanÿsa |
Jpewlessere akarÿa Ereoltetnj az mjnt Ertette | Azerth twgÿa³ azt kmĕd hogj az orszagh el wegezte
| echer, hogj az waswar megÿe papat⁴ Jpechje | megh, ez wegezez melleol⁵ nem kellene el |
allanonk ezt ew feolsege es megh engette, es | paranchjoltaes, Ennj fele⁶ nem Ereoltethetjk | az
szegjn warmegjet, Ha kenjgh egjebet nem | akarna benne es Ereoltetnj fogna, Ennekem | Jgÿ
techenÿek, hogj az warmegje⁷ gjewlne | Eozwe es walaztananak embereket ew | feolsegehez Jde
fel, mjes azonkeppen | talalnajok meg ew feolseget rwla wgjan | azon walaztot emberekel, es ad-
nak ew | feolsege Elejbe ezt az dolgot, es kenjergenjk | es ew feolsegenek hogj hadna wgjan az |
eleobenj rendelesre, az mjnt ew feolsege | es az orszag ennek eleotte el wegezte, | Azert ha mj
techjk knĕk ebbeol mjt kelljen | mjwelnewnk lassa kmĕdes; Jsten tarchja | megh kdĕt mjnden
Jowawal, Datum Vienne | die 20 Augusti Anno domini 1568

Catherina Swetkowjth Magnifici quondam Domini
francisci de Battjan etc Relicta

Címzés:

Spectabili et Magnificae Dominae Vrsulae kanjsaj | Spectabilis⁸ et Magnifici Domini Condam
Comitis | Thomę | de Nadasd Palatinj, et Sacrae | Caesarę Regiaeque Maiestatis Locumtenentis |
etc Relictae etc Dominae Nobis obseruandissimae

Jegyzetek:

¹Svenda Lázár (1522–1584) német császári hadvezér, hadtudományi író. 1565–68-ban Ma-
gyarországon több akció parancsnoka. Luteránus, 1571-ben a magyarság háttérbe szorítását, Deb-
recen elpusztítását, a Tiszántúlra németek betelepítését javasolta (Istvánffy 1962: 512)

²Nagykanizsa, Zala megye.

³A gj-t valamiről javította a levélíró.

⁴Pápa Veszprém megye, Veszprémtől északnyugatra.

⁵A második *e*-nél lyukas a lap.

⁶Az *f* mellett lyukas a lap.

⁷A *w*-nél lyukas a lap.

⁸A szó előtt egy betű át van húzva.

99.

Bécs, 1568. szeptember 6.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3952.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- Takáts modern helyesírással közöl részletet a levélből (1915–17: 57)

Magnifice Domine et *tanquam* fili Nobis *obseruandissime*, Salutem | et *Nostr*
Commendationem. Mastansagal semmj wý hjrt | nem twdok knĕk Jrnom, hanem hogý az Jspanjaj
| kjralj fja¹ megh holt, Ez ah hjre hogj az hjdegh | lelesbeol esset walamj heesegh rea, nekjk |
esmeg azt mongjak hogj az Ereos fogsagba | holt wolna megh, bjonjal senkj nem twgja |
mondanj, Azert Jmmar Carol herchegh be | nem mjgjen Jspanjaba, megh tartozot ez | dologerth,
Esmegent Jt mastan Bechben | az Austria orszaghnak gjewlesse wagjon es | nagj wetekedes
wagjon az hewth² feleol, es | chjaszarhoz walaztottak wolt, hogj mjnemeo | hewtet akar ew fels:
hogj tarchjanak, ez | walaszok let ew fels: hogj walaszanak | ew keoztek ket embert, es az
mjnemeo hewtet | Jobnak talalnak abban maragjanak megh, | azert ew keoztek meg arra walo em-
bert nem | talalhatak³, hogj meg Jgjenessethettek wolna | rwla, hanem meg wgjan abba wadnak |
de Nagj Adotýs kjr rajtok ew felsege, | mastan egjeb hjrewnk njnchjen ezeknel. | Towaba ezen
kerem⁴ kdĕt mjnt Jo fjamath | hogj kmĕd agjon nekem egj rarot⁵ es egj | wjslat, mert hallottok hogj
kmĕdnek Jok wadnak, | de nekewnk egj santa raronkna teob | njnchjen, es wjslank njnchjen egýs,
ennekewl | kmĕd ne hagjon, es mj nalwnkes, az mý | ljszen, mjes nem tjtjok meg ktĕwl. Jsten |
tarchja meg kdĕt mjnd Aszonjomal leanjomal | egjetembe, | Vienne 6 die *Septembris* Anno 1568

Catherina Swetkowýth⁶ *Magnifici quondam Domini*
francisci de Batthjan *etc* Relicta.

Címzés:

Magnifico Domino Baltasari de Batthjan | *Dapiferorum Regalium Magistro*, et *Sacrae* | *Caesare*
Regiaeque Maiestatis Consiliario etc | *Domino* et *tanquam* filio Nobis *obseruandissimo*

Jegyzetek:

¹II. Fülöp fia, Don Carlos de Austria.

²Az *e* betűt *j*-ről javította a levélíró, lyukas a papír, ezért rosszul látszik.

³A második *a* szára javítva van, és a *h-t t* betűről írta át a levélíró.

⁴Ettől a szótól *wjslank njnchjen* részig közölte Takáts.

⁴Rárósólyom.

⁵A *k* betű *h*-ről van javítva.

100.

Bécs, 1568. szeptember 24.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3954.
- 32 × 44,5 cm-es félbehajtott, vízjeles papíron, felzetes pecséttel. A levél felnyitásánál több helyen átvágták a lapot. Két fólió.
- —

• —

Magnifice domine fili Nobis obseruande et charissime post | Salutem et Nostrī Commendacionem, Ezth Jrhathom kegh:nek¹ | hogy en Ennek elewtthe wgy mýnth egy holnapal | kewldewtthem wala Jsmeg cheýthere² orzagne³ | Azonýomhoz Az Wýwarrol walo Lewelekerth kýk ew | Nala wannak, Ennekem akor elýen walazth Theeth | wala⁴, hogh Jmmar egýeb Morhajawal egýewth | azokathýs az Lewelekerth Thapolchanra⁵ kewldewtthe, | es Nagh Býzonýal Jzenthe wala, hogh mýhelth oda | Megýen Thapolchanra, Azonnal keez lezen meg adný, | Maasth ezth Jrhathom kegh:dnek hogh Azthýs Jol Thwgýa | k: Melý zorgalmathos woltham Nýthraý pýspewk⁶ | wram althal az Maas Rend belý Lewelekerthýs | kýk Thardý Gasparnal⁷ wolthanak, wgýan azon | Wýwarrol, Jm Masth Nýthraý pýspewk Wram etth | wagýon, es Azth Jzene, hogh Thardý Gaspar Meg | Attha Az Balassýaknak⁸ Azokath az Lewelekerth⁹, | Azerth kerewm kegh:deth mýnth zerelmes Wramath | fýamath, hogh The ,k, ha fel Nem Meheth kewlgýe | egh Býzoth Embereth fel Thapolchanra orzagne | Azonýomhoz, es Therekegýek ,k, Azokerth¹⁰ A kýk ew || Nala wannak, Merth Azth hallýok hogh Balassý | Jsthwanhoz¹¹ menth wolna, ha masth meg Nem | Agýa Ennek wthanna ozthan soha Nem, | ha Ennekem wolnanak etth zolgaým keez | Wolnek masthýs fel kewldenem hozaja, Ne | Lennenek ezekýs oda mýnth Azok A kýk | Thardýnal wolthanak, |

Thowaba zerelmes wram fýam, ezth Jrhathom | kegh:nek hogh En harmadezthen Wassarnapra | Pornora¹² akarnek ala Menný, ha The kegh:nek | Jde fel Az Jdew alath wtha Nem Lezen | kýwannek otthýs kegh:del walahol zembe | Lenný, hogh zolhathnank¹³, Az octawara | walo dolgaýnkrol, Azwr Jsthen Tharcha|=meg kegh:deth zerelmes wram fýam Azonýomal | Leanyómal Egýethembe Jo Egesseghben, | Datum Vienne, 24, die *septembris* 1568

Catherina Swethkowýcz *Magnifici*

*quondam domini francisci de*¹⁴ Bathýan *etc*

Relicta, etc ||

Thowaba Ezth Jrhathom kegh:nek hogh Jm en Az | Nýthraý es Egrý pýspewk¹⁵ wrak Aalthal | Eben Jndwltham, hogh ew fewlsegethewl, Az | Dersffý wram¹⁶ helyeth kegh:nek zerzenek, Merth | Býzon Jgewn zýwem zerenth kýwannam kegh:nek | Mýnden Jawath Elewmentheth, Mýerth hogh Ez | pýspewk wraknak Ewsmerewm Ehewz Jo | Akarathýokath Meeg ma zollok Thrawczen | wramalýs¹⁷ felewle, Akarnam ha ,k, Jrna | ez dolog felewle Ennekem Mý Theczenek kegh:nek | ez dologban, Merth az Mýnth Ennekem¹⁸ Nýthraý | pýspewk¹⁹ wram Jzenthe, soka wannak, Magýarok | es Nemethekýs, kýk Therekeznekerth Azerth Az | Thýztherth,

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari de Bathýan | Dapiferorum Regalium Magistro, et | Consiliario Sacrae Cesariae et Regiæ Maiestatis *etc* | Domino filio Nobis obseruando et | Charissimo

Jegyzetek:

¹A pecsét helyén bevágták a lapot.

²Csejte Nyitra megye, Nagyszombattól északra (ma Cachtica, Szlovákia).

³Országkristófné, Zrínyi Ilona második férje Balassi István.

⁴A *w*-n összefolyt a tinta.

⁵Tapolcsány Nyitra megye, Nyitrától északkeletre (ma Topolcany, Szlovákia).

⁶Bornemissza Pál.

⁷Tardi Gáspár.

⁸Balassiak.

⁹Tintafoltos és kóporozott a *k* betű, ezért rosszul látszik.

¹⁰Az *o* betűt valószínűleg *r*-ről javította a levélíró.

¹¹Balassi István.

¹²Pornó.

¹³Az *l*-nél bevágták a lapot.

¹⁴A *d*-n összefolyt a tinta és erősen kőporozott, ezért rosszul látszik a betű.

¹⁵Verancsics Antal (1504–1573) a család régi neve Wranchyth, Wrancsics alakban is előfordul. A boszniai eredetű család előbb Horvátországban majd Dalmáciában telepedett le (Nagy 12: 273–4). 1557-től egri érsek, 1569–73 esztergomi érsek, főkancellár, majd 1572–1573-ig király helytartó.

¹⁶Dersffy István.

¹⁷Trautson János főkapitány.

¹⁸Az *m* tintafoltos.

¹⁹A *w* első szára javítva van.

101.

Bécs, 1568. szeptember 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3955.
- 21,5 × 31 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével; a pecsét feltörésénél kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | Et Nostrae Commendationem. Toabba, Jttfen Ertettem Jmmaron | hogý az mý szolgálñkat Awagý keztelre¹ Awagý kedýglen | dewecherre² akarýak Be vetný, kýertt Býzoný itten | En Eremest Tõrekettem, kerdem az .k. szolgálñ hol | volnanak, Saller farkas³ azt monda hogý valahol | az falwkon volnank, Azertt, kerem .k. mýnt Jo | vramat Es Jo fýamat hogý Tõrekednek ferencz | vramnal Tõrek ferenchnel⁴ hogý, Ne vetneýe | ollýan ala valo helre az mý szolgálñkat, hanem | ha egýeb Nem lehetne Benne w kegýelme, helhez=| tetneýe wket Sýmegbe⁵, Mertt ha szwkksegh | lenneýs, onnett sokkal Jnkab szolgálhatnak | Ez Nyomorwlt földnek hogý Nem mýnt | keztelbõl. Jsten tarcha Megh .k. Mýnden | Jowal. Datum Vienne 27 septembris Anno .68.

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Baltasari de Battýan, | dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Casariae Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et Tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Keszthely Zala megye.

²Devecser Zala megye, Tapolcától északra, ma Veszprém megye.

³Jakabházi Sallér Farkas dunántúli birtokos család tagja (Nagy 10: 20).

⁴Enyingi Török Ferenc Török Bálint fia, Pápa tulajdonosa, jeles katona, a reformáció híve. 1567-ben a pozsonyi országgyűlésen Pethő Jánossal dunántúli királyi biztos, 1568-ban dunántúli főkapitány (PRT. 7: 166; Nagy 11: 293–4.)

⁵Sümege Zala megye, Tapolcától északnyugatra, ma Veszprém megye.

102.

Bécs, 1568. október 16.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3956.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | et Nostrī Commendationem. Jm posonbol Jrth benedek¹ | deak valamj lewelet knēk es nekemes kjket | knēk kewldettem, es az mjt Jr nekemes | megh Ertj kmēd beleole, Azert kerem | kdēt hogj Jm perneszj Andrast nem twd□ | howa len nem Jeowe fel, kjnekt ot kellet | wolna lenny, mert knēk es szjnte azontha | mjnth Ennekem szolgal, Azert Jm en | Egj lewelet Jrtam nekj, es kmēd egj | szolgajatul kewlgje nekj, es kerest [...]² | megh wele walahon ljszen, es agja | twttomra kmēd Ennekem hogj hwn | wagjon, mert semmjkent nem twdhat□ | howa len el, Erre kerem kdēt hogj | kmēd³ gongjat wjselje, Mastan | semj wý hjrt nem twdok knēk Jrnom, | Jsten tarchja megh kdēket mjnd | leanjomal⁴ Egjetembe mjnden Jowawal, | Datum Vienne die 16 octobris Anno 1568⁵

Catherina Swetkowjth Magnifici quondam Domini francisci de Batthjan Relicta

Az wdwarbiro lewelet kewlgje | megh kmēd wjwara,

Címzés:

Magnifico Domino Baltasari de Battjan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Caesarię Regiaeque Maiestatis Consiliario | etc Domino et tanquam⁶ filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A *b* betű tintafoltos.

²Hiányzik a lap széle.

³A *d* betű tintafoltos.

⁴Batthyány Boldizsárné.

⁵A 6-os szám tintafoltos.

⁶A *quam* rövidítést javította a levélíró.

103.

Bécs, 1568. október 24.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3957.
- 44 × 32 cm-es félbehajtott, vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Két fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, | et Nostrī Commendationem. En megh Ertettem az kmēd | leweljt kjbent kmēd Jr Ennekem hogj mjwel | kmēd azt Ertette wolna onajd posonbol Az | kmēd szolgajatul Sýeý Christoftwl¹ hogj | az posonj

peor Az az, az Sweym dolga Jgen | felelmes wolna, Am Ennekem Emberim | wadnak oth es teob
 Jo baratjnk es, hjszek | hogj gongjat wjseljk, Jm kegjg az mjbe | wagjon kmēdnek oda kewldettem
 az massat | az mjt Jr Ennekem perneszj Andras feleole | Bagodj Andras² altal, ebbeol kmēd megh |
 Erthj mjbe wagjon, es lassa kmēdjs mjt | kelljen mjwelnewnk, Towaba aztjs Jrja | kmēd hogj azt
 hallotta wolna kmēd mywel | hogj chjaszar³ ew feols. Jgen betegh wolna | hogj sohal Jljen betegh
 nem let wolna, wgj | wagjon hogj Jgen betegh wolt Ez napokban, | es Chjaszarne⁴ ew magaes
 wgjan azt m□dotta | ennekem hogj semyt nem Ehetjk, de Jmmar | Jstennek hala Jobban wagjon, es
 tegnap | ky es ment wolth, es ezen Jgjekezjk hogj | ez Jeweo holnapnak Elseo awagj masodik⁵ |
 napjan oda fel akar nemet orszgba meny | walamj gjewlesre, de chjaszarne Jt | marad, es Jgen
 nehez, mjnden nap | gjermeke ljteth warya⁶, Hjrt mastan | semjt nem hallottam egjebet, hanem
 hogj | nagj hadak wadnak oda fel, es Ereossen | hadakoznak az hjtirt, egj masra, ||
 Jstennek akarattjabol Enjs holnap Jndwlj Akarok | Jnejd oda pornoba, Jm az wdwarbironak Jrtam
 | Egj lewelet kd kewlgje nekj, Jsten tarchja | meg kdēt mjnden Jowawal mjnd leanjomal⁷ |
 Egjetembe, Datum Vienne die 24 octobris | Anno domini 1568

Catherina Swetkowjt Magnifici quondam Domini
 francisci de Battjan Relicta

Címzés:

Magnifico Domino Baltasari de Battjan | Dapiferorum Regalium Magistro et | Sacrae Caesarię
 Regieque Maiestatis Consiliario | etc Domino et tanquam filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Siei Kristóf Batthyány Boldizsár szolgája (P1314 no. 3957).

²Bagodi András.

³II. Miksa.

⁴Mária (Madrid, 1528. június 21.–Villamonte, 1603. február 23.) császárné, magyar királyné,
 II. Miksa hitvese, V. Károly és Portugáliai Izabella leánya. Tizenhat gyermeke született
 (Hamann 1988: 274–5).

⁵Az *a* alatt valamilyen más betű is látszik.

⁶Az *r* betű javított.

⁷Batthyány Boldizsárné. — *A j* szára belelóg az *n* betűbe.

104.

Pornó, 1568. október 31.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3958.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis obseruande Salutem, Et | Nostri
 Commendacionem, Toaba Az mynemw Ayandekot | keg. kwldēt az Madarakat es az tengery halat
 | igēn kezennem mynth io Vramnak¹ fiamnak, Toaba | Pernezi Andras leuelejth fel kwltem kēgnek,
 Ez leuelben | be kethwe Mely leuelekbel megh Erthety kēged, ha | fél kelle kēgnek menny, Auagy
 kwlgynk, my teczik | kēgnek, Jrja megh kēged Nekem, Es Ez ket leuelet | kwlgie ismēg Vizza
 kēged, Az mynemw borokat | kēged El Veteteth, Jria megh kēged ha az zegensegh | bora Auagy w
 maga bora, isten tarchia megh, | kēgedet io Egessegben Sok ideig. Datum porno. | 3i Octobris
 1568

Catheryna Swethkoith *Magnifici quondam domini*
francisci de Bathian Relicta *etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthi□ | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Cesariae Regieque, Maiestatis, Consiliario domino | et tanquam filio obseruandissimo *etc*

Jegyzetek:

¹Alatta valószínűleg a *fiamnak* szó látható.

105.

Pornó, 1568. november 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4015.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron, fekete viszpecséttel. Egy fólió.
- Az iratot a levéltári rendezés során az 1569-es levelek közé sorolták — tévesen. A dátum jól olvasható a szövegben.
- —

Magnifice domine Et tanquam fili Nobis observandissime, Salutem Et Nostris Commendacionem | Im Oda kwltm kegnék az pęnezę Andras leuelenek | massat kit masth Jrth Nekęm Az mę dolgunkrol Es | Vjwřar dolgarol, Jmmar kęged megh Erthetę męnth | kęged Teczik Ez dologh Aggia kęged Tuttomra – | Jsten tarchia Megh kęg. io Egessegbne Datum Ex | Pornó. 1 die novembris. 1568

Catherina Swethkoęth *Magnifici quondam domini*
francisci de batthian Relicta *.etc.*

Toaba Nem tudom ha zwkseę az leueleket fęl kwldenwnk | auagę Nęm, aggion kęged tanachioth Nekęm Vgę teczik | hog Nęm kellenne fęl kwldenę, Azert Valamieth kęgnék | teczjęk Jria megh kęgd, ha zwkseę, męę Ertę kęged | az Pernezi andras leuelebęl.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthi□ | Dapiferorum Regalium magistro ac Sacrae Cęsariae | Regieque Maiestatis Consiliario *etc* domino | et tanquam filio observandissimo *etc*

106.

Pornó, 1568. november 5.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3959.
- 22,5 × 32 cm-es papíron, a levél felbontásánál kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam filij nobis observandissime Salutem. Et Nostris Commendacionem | Toaba kezennem kęgnék az Aęandekoth kit kęged kwldęt, | hol Jręa kęged

hogý az Nagý madarnak Nem tuggia keg Newęth, | męgis Jobban tudok magiarul kęgnel, merth magiarul Sýkęth | faýd Newe, Nemętwl penig ocham, : Toaba Jwne kęged | Egý nap ide hazzank mýnd azzoný□ mőnyęmmęl Egýetęmben | lakn□k Vigan az mýth isten adoth, De hogý igęn puzta | helyęn Vagiok, kęwęs hazunk Vagýon, hideg zallasth adhatok | kęgnek, Lenoraszon azt mongia hogý azonýom mőnyęm, az | Býsalma lýktariomoth¹ Nem tuggia fęzný k² Nala Nekwl, hanę | mi-kor ide Jw kęgdel, Akor hazzon Vele Bisalmath, Nadmęzeth, | Es Egý Mertekęt, kewęl męrnek nadmęzeth, Es Eogýeb fww | zęrzamoth, ith oztan megh tanýthia az liktariu fęzesre, | Toaba Jrýon kęged Valamý wý hirth az bechi dologrol, hizęm | hogý kęgnek Embęre Jwth Onnan fellýwl, Enýs Ez Jweo hetęn | fel kwldęm az En zekreýmeth, merth Egý mas marham Vagi□ | meg oth fęn, ha kgęd Valamith Jzen Vaę Jr oda, aggia | túttomra keg. Annakfelette Ezęn keręm keg. hogý az En rohonczí | hazamath Ne haggiasa kęged puztitaný, Hadgia meg kęged | az Saffarnak hogý Ne haggi□ Senkit bele zal[...]³ | Merth mind El puztittýak. Ezt akar□ keg tutt[ar]a⁴ adný. | Jsten tarchia megh keg. io Egesegben mýnd feýęnkenth | Datum Porno 5 novembris 1568

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Batthian Relicta etc

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari De Batthyan, | Dapiferorum Regalium magistro, ac Consiliario | Sacrae Cesariae Regieque maiestatis etc domino et tanquam | filio Nobis observandissimo etc

Jegyzetek:

¹Lekvár.

²A k rosszul látszik, valamiből javította a levélíró.

³Lyukas a lap.

107.

Pornó, 1568. november 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3960.
- 22 × 32 cm-es papíron fekete pecsétel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine, et Affinis Nobis obseruande, Salutem et | omnium Bonorum Continuum Incrementum Thowabba Jm Masth | hozanak Mýnekwnk Egý leweleth Pernezý Andras |=thęwl, kýth Jm keg: Meg kwlthewnkw, Es keg: Erchýe | meg Amýth Jr, Azert Amýth Jr hogh kwldenenk¹, | Egý kochýth Es Zolgamath² El bochyathn□k A kochýwal | Azth Jmmar Mý³ El kwlthewnkw, Bagodý Andrasth | ozthan Balas deakoth, Mýnd kolchýegel Egýethemben | Pernezý Andras hoz: Es wala howa Zwkwsegh | lezen, iw Mýnden fele El kwlthheth vketh, | Es walamýkeppen Theczýk keg: azth Mýwelýe | keg, En kedýgh Masth Jgen Betheges wagýok | Azerth gongýath wýselýen keg: Th□bba Ezth | A leveleth: keg Mýndýarasth wýzza kwlgýen | Jsten Tharchýa meg keg: Datum Ex Porno | .6. die novembris Anno domini 1568

Catherina Zwethkowých, Magnifici⁴ quondam
domini francisci de Batthyan Relicta⁴ etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Batthyaný | De Batthyan, Necnon Sacre Cesare | Regieque Maiestatis Consiliario etc Affiny | Nobis obseruando etc

Jegyzetek:

¹A második *k* betűt egy másik betűről javította át.

²Az *a* és az *m* között elmosódottan egy *l* betű látható.

³Az *M* betűt *E*-ről javította a levélíró.

⁴Beszakadt a lap.

108.

Pornó, 1568. november 8.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3961.
- 45 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecséttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis obseruandissime Salutem Et Nostri | Commendationem, Toaba megh Ertettem az keg. leuellet kit kēged ir | Ennekēm, hogý Meōnyem Azzonýom Eorēmesth ide Jwth Volna | hozzam, De mięrth hogý valamý gyomor faýas Esēth Volt řęa | azmia Nem Jwhetēt, De Jmmar Annýra valo kwnýebsege | Vagion hogý kęgtęk ide Jwhet hozzam, En kęgket Annýra | Ezzel Nēm tęrheltętnem hogý kęgtęk Jde mükalkodnek, | Jelęsben Egý ket Napig, Męrth zoros hazunk vagýon, az | mýnemw hazunk Vagion az Zúbaban fekezēm, Meōnyem | azzonth řem akarnam hogý hęrtelen ki męnneę, Es Nagýob | betegseg esnek řęa, Hizęn istenth hogý Enis Egý ket napig | iobban lezęk, akkor oztan Eorēmesth latom kęgket, mýnth | Jo Vramath io fiamath, mýnd Azzonýom Meōnyemmel | Egýetemben, Toaba hogý kinspōngę¹ Valamý borth ķer kęgtwl, | hogý kiuel tartoznanak onnan Neký adny, kęged² Akarna | En twlem Ertený mý allapatban Vagýon az a dologh, Emlekęzēm | Erręl, hogý Zeōgęny Vrammal Volth w Neký Zęrzędesę, hogý | Egý nehan Eztendęig tartozoth volna Zęgený Vram Neký fizętný | Vgý minth mindęn Eztendęben .12. horpergý Chęobęr borth | De Jmmar Nem Emlekęzēm arrol ha annak az Vegezese, ky | tęlth, Auagý Nēm; Toaba Jr keg. az hęgwamfelęl Es dęzma | felęl hogý Nem akarna megh adny, hogý megh Jrnam keg. | mý allapatban Vagion az a dologh, kęgdis mýhęz tartana | magath: Az hęgwamfelęl Ezt tudom kęgnek Jrny, hogý mikor | Zęgený Vram Megh Vęte Volth Zolonoknak az fęlet, pęznęn, | akkor mýndęn Jo Zomzedsagal Zeōgęny Vram melleth Volth | Vgý Emlekęzēm rola, hogý akor az w Zeōleőenek hęgywamath | megh Engette Volna, kiręl En Vgý Emlekezēm, hoę leweletis | mutathath. Az Dezma dolgarol pęnig Vgý Emlekezēm, hogý | Zęgený Vram Soha Męg Nem Vette azt az dezmath || hanem myndęnkor Zombathelhęz Zęttek, De hogý Nęgyęd Ewý | Zęgený Vram istuan deaktul harmadar³ megh Vette Volth. Azertis am | Erti kęgdis hogý gardinallal⁴ mýkepeę Jartam Volth Erte, | hogý ismęth Vizza kellęt fizętný, De Azerth azth Ertēm | bagodi Andrastul hogý męgh Vettek Zombathelyre mindęnkor | az dezmaýath, Vagý Sýndellyel fizetęt, Vagý dezkaual | fizettek mýerth hogý Zwksegęk Volt Nekik arra, Ezth akarę | keg. tuttara adny. isten tarchia megh keg. io Egessegben. | Datum ex Porno .8. novembris 1568

Catherýna Swethkoýth, Magnifici quondam domini francisci de Batthi Relicta .etc.

Címzés:

Magnifico domino Baltasari De Batthi. | Dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacrae | Cesariae Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | Domino et tanquam filio Nobis | observandissimo etc

Jegyzetek:

¹Künsperger Kristóf rohonci prefektus (MOE. 5: 273).

²A g felett tintafolt van.

³A sor fölé betoldva, alatta *felet* kihúzva.

⁴Oláh Miklós.

109.

Pornó, 1568. november 8.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3962.
- 22 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecséttel. Egy fólió.
- 1568 nyarán Pápán és Kanizsán járt Schwendi Lázár. Megbízata arra szolt, hogy a kanizsai vár királyi kézbe vételét ellenőrizze és az erődítési munkálatokra vonatkozólag tanácsal lássa el az új kapitányt, Thury Györgyöt (Hóvári 1987: 49).
- —

Magnifice domine et filij Nobis Charissime, Salutem et seruicij Nostrj | Commendationem: Thowabba Meg Erthethem Az The keg: leweleth, Akýben | keg: Jr hogh Eromesth Akarna keg: halaný az Egessegem | felol, Azth keg: Jrhathom, hogh býzon Jgen Nehezen woltham | De hala legýen az Jstennek Jmaran Jobbadon wagýok | Es azth Erthem hogh keg: keresthet Naranchýoth Es Egý¹ | masth, Es hogh Nem Talalhata² keg:, Azth Jgen kozoném, | Mýnth Jo fyamnak, Thowabba Meg Erthetem az En | wdwarbýr□thewł, hogh Azzonýom Mennýem Jgen | betheges, Býzon hogh zýwem zerýnth Banom, Es Eromesth | Akarn□ hallaný Mýchoda Bethegsege Awagh Newolýaya | wagýon, Jsmeghýnthlen Amýth Jr Ennekem keg: hogh Thérék | ferencz Jrth wolna keg: Egý leweleth, hogh Bwdaý bassa³ | Mýnd El Jarth wolna Az wegeketh, En Egýebet Nem | Thwdogh Erre gondolný, hanē hogh hallotha, hogh | Az Swenda⁴ Jarth wolna az wegeketh, En azth hýzem | hogh Chýak azerth Mýwelthek wkýs, Th□bba | Thwthara Azth Adhathom keg: hogh, Ma wdwarbýroth | El kwlthem Mýnd kapholommal Egýethemben, zenth[k...]ardra⁵ | hogh Jdeznenek Zechý Azzonth⁶, Thowabba h[...]laný⁵ | hýr Jw onnan felol, keg: gonoth wýsýlen Ra, Mýndere⁵ | Jsten Tharchýa meg keg: Mýnden Jo Egessegben | Datum ex Porno 8 diē novembris Anno domini 1568

Caterina Zwethkowých Magnifici quondam
francisci Batthýaný Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasari Batthýaný | De Batthýan Necnon Sacre Cesareę | Regieque Maiestatis Consiliario etc filio | Nobis Charissimo etc

Jegyzetek:

¹A g tintafoltos.

²A második *al* rész tintafoltos vagy javított.

³Szokollu Musztafa (1566-1578) buda basa, a Király-fürdő és a Császár-fürdő építése fűződik a nevéhez.

⁴Schwendi Lázár.

⁵Lyukas a lap.

⁶Felsőlindvai Széchy Margit (1524–1570), gróf Salm Miklós özvegye, felsőlindvai Széchy Tamásnak és Székely Magdolnának a lánya. Első férje gróf Salm Miklós főkamrás († 1550), második férje Arco Pyrrhus (1551–1564) (Nagy 10: 528–31).

110.

Pornó, 1568. november 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3963
- 22 × 31,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Nagsagos Mýnekwnk Zerelmes fjwnk¹ kozonetometh Mag□ | ajanlasath Jrom kegelmednek mjnth wramnak es | Zerelmes fiannak Towabá Jm az kegel: attja Jrth | Ennekem egh leweleth, Azerth Jm oda kwltem kegel: | ez lewelbe kotwe kegelmedh lassa mj walazth | tegek rea az mjnth kegelmednek techyk Jrga megh | kegelmedh ennekem Esmegh kwlgyo wyzha kegelmedh | az leweleth ennekem² Aztes Jrhatom | kegelmednek hogh hala Jstennek Jmmar egh kewese | kjnnjeben wagyok Jmmar fen Ballagok Az wr | Jsten tarcha megh kegelmedeth Ez lewel kolth | pornoban Zenth martonnap³ eloth walo keden | Anno Dominj 1568

Chatelýna Swetkowých
az nehaj Nag: Battjanj
ferenchnek megh hagýot hazas
tarsa

Címzés:

Magnifico⁴ domino Balthasari De | Batthian, Dapiferorum Regalium | Magistro ac Sacrae Cesareae Regieque Maiestatis | Consiliario .etc. domino et tanquam filio | Nobis observandissimo .etc.

Jegyzetek:

¹A w betű javítva.

²Utána Az w részt kihúzta a levélíró.

³Szent Márton napja november 11.

⁴Az M alatt Ez olvasható.

111.

Pornó, 1568. november 11.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3964.
- 22 × 32 cm-es gyűrtött lapon, fekete pecsét töredékével. A lap üresen maradt részében számítások vannak. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis observande. Salutem et Nostrí | Commendationem. Toaba az keged lewelet megh hozak Es | az pernezý leweletis kit keged ide kwldét. Azert igén | kézennem kegnek¹ mynth io Vramnak io fiannak hogý kged | ide kwlte, Toaba Egessegem felél kegnek Ezth Jrhat□ | hala istennek tegnap Es ma kwnnýebben Voltam, mastis | iol Vagiok, Chiak hogý megh az hazbol Nem merék | kýmenný, Ezt akaram Kegn: tuttara adný az Vristen | tarchia meg keg. io Egessegben, Sok idęig. Datum ex | Porno .11. die novembris .1568.

Catherina Swethkoÿth *magnifici quondam domini*
francisci de Batthian *Relicta etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthi | Dapiferorum Regalium magistro, ac Sacrae | Cesareae Regieque maiestatis Consiliario *etc domino* | et tanquam filio Nobis *observandissimo etc*

Jegyzetek:

¹Foltos a lap.

112.

Pornó, 1568. november 12.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3965.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete pecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- Ódöngő részleteket közöl a levélből betűhú formában (1910: 133).

Magnifice domine et tanquam fili nobis *observandissime*, Salutem et Nostri | Commendacionem. Toaba Jm Janos pespék¹ irth keġnek Egÿ | leuġlet kit keġnek Ez leuelbe be kġthwe meġh kwltem, | azert kerem keġ. minth io Vramat io fiamat hogÿ ha | Engġmetis illet Valami dologbol, Jrÿa meġ keġed | Nekġm: Eogÿeb Vÿsagoth keġnek nem tudok Jrnÿa, | hanġ maÿ Nap Jÿwe bechbġl Egÿ zolgam azth beġelle | hogÿ Chiazar ű fġlsege² Nouembernek 25. napian | Jndűl bechbġl, lÿnczbe³ gÿŵlesre, Onnan mÿhġlt | meġh Jÿŵ, mÿndiarasth Posonba meġÿen ismeġh az | magiarorzagi giwlesre, aztis beġelle hogÿ kÿralne=|= azzonnak⁴ lġanya⁵ lġth zġrdan az masikon, chieġtertekġn | kġreztġltek meġh, Aztis monda hogÿ az Spanyolok | Es az fġlseo Nemġtġk kġzġt Volt Valamÿ Viadal⁶ de | Nem tuggiak kÿchioda Veztġtte, azth hizġm Jnkab⁷ | hogÿ az Nemġt had Vġztġtte, Eztis bezelle hogÿ | Valamÿ Egÿ kardinal Jwth Chiazarhoz bechbġ | Swġnda⁸ Es groffek Jwth vele, Es hogÿ w fġlsege | az gardinalt Naġ tiztġssegebe tartÿa, Toaba | Batthianÿ Cristof irth Volt Nekġm Egÿ leuġlet, de | En Chiak illiġen rġowid Valaztoth Jrtam Nekÿ, hogÿ | masth⁹ Ennekġm ith Ninch az En titkos dġakom, zinten | zolÿomban¹⁰kŵltem az balasiakhoz, hogÿ mÿhġlt Onnan | meġh Jw, ű keġnek akor ű altala Valaztoth tezeġ | arrol az dologrol, Es mikor keġed hozzam Jw, akor | keġedel, bewġben zolok mÿndġn dologrol. ha keġnek | Valamÿ Vjsaga Vagÿon Jrÿa meġh keġed. | isten tarchia meġh¹¹ keġdet io Egessegben. | Datum in Porno .12. novembris .1568.

Catherina Swethkoÿth *magnifici quondam domini*
francisci de Batthian. *Relicta .etc.*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Batthian, Dapiferorum Regalium | magistro, ac Consiliario Sacrae Cesareae Regieque | Maiestatis *etc domino* et tanquam filio | Nobis *observandissimo etc*

Jegyzetek:

¹Listhi (Listius)János († 1578) 1554-ben nyert nemességet. 1555-ben feleségül vette Oláh Miklós testvérének unokáját, Oláh Lucretiát, majd halála után, 1568-ban pap lett. 1568-ban veszprémi püspök és alkancellár, 1569–77 főkancellár és győri püspök. Köpcsényi báró, író és költő. Három gyermeke maradt. (Budai 2: 370–1, Nagy 7: 145).— Foltos a lap.

²II. Miksa.

³Linz, Ausztria.

⁴Mária királyné, II. Miksa felesége.

⁵Habsburg Eleonóra, II. Miksa és Mária tizenhatodik gyermeke.

⁶Alatta a *Had* szót kihúzta a levélíró.

⁷Az *J* alatt egy *h* látszik.

⁸Schwendi Lázár.

⁹Ettől a szótól a *balasiakhoz* részig idézte Ödöngő.

¹⁰Zólyom Zólyom megye, Besztercebányától délre (ma Zvolen, Szlovákia).

¹¹Utána valamit áthúzott a levélíró.

113.

Pornó, 1568. november 22.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3966.
- 21,5 × 31,5 cm-es szakadozott szélű, foltos, maszatos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis observandissime Salutem et Nostrum | Commendationem. Toaba Jol tudom hogy Pernezý andras | Jrth, kegnék lewélet, Ennekémis irth lewélet az kubyn¹ | dolga felél hogy zembe lennenk, En Eorémesth akarok | kegedel zembe lenny Azzert kerem kegedet minth Jo Vramat | fiamat hogy keged Jwën hozzam mynd Azonyom | meonyemel Egyetemben, Eorémesth latom kegedet, ha | Penig tertenek hogy keged ide Nem Jwhethne, (iolléhet | Eorémesth lathnam keget.) Es Posomba menne keged, kerem | kegedet minth Jo Vramat fiamat hogy aggiad tuttomra | myhez kel magamat tartanom, Ezzel Az Vristen | tarchia megh kegedet io Egessegbę. Datum Porno. | 22 novembris .1568.

Catherina Swethkoýth *Magnifici quondam domini francisci*
de Bathia Relecta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthyán. | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Consiliario Sacrae Cesareae Regieque Maiestatis etc | Domino et tanquam filio Nobis observandissimo etc

Jegyzetek:

¹Kubiny, Alsókubin, Árva megye, Zsolnától keletre (ma Dolný Kubín, Szlovákia).

114.

Pornó, 1568. november 29.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3967.
- 43 × 31,5 cm-es vízjeles papíron. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis observande et charissime | post Salutem et Nostrī Commendacionem, Az | dologrol hogh, mýnth, hol es hog lehethne | Mogya Az krýsthoff¹ wram es the .k. | kewzewth walo Bekeseg zerzesnek zoloththam | pernezý Andrasal² Melý dologban ezth Attha | Elewnkben, |

Elsew, hogh ha The .k. olý Jol wolna Zrýný | Gyewrgh³ Wramal, hogh Ew kegh:me fel kelne | es polyaný wramal⁴, es Massalýs A ký kegh:nek | Theczenek Menne krýsthoff wramhoz, es | Jndwlnanak el Az Bekeseg zerzesben, ha | Ennek otth Jo Jndwlathya Lenne, Zrýný wram | Walamýnth Reya Býrthathna krýsthoff wramath | hýnna Monýarokerekre⁵, kegh:des oda Menne | es otth Lenne Wege, Merth El kezdhethý | Embewr Thawol fewlden, de kýlemben | Weg Nem Leheth Benne, hanem ha kegh:thewl⁶ | Walahol Egýewth Lenne, |

Masodýk, hogh ha The .k, ezth Nem Remellene | hogh Zrýný wram Meg mýwelýe Awagh .k, || .k, wgýan Nem akarna ezth Ew Wele kezlený | Ennek Alsolýndwanýs⁷ Jo helýe Lehethne, | hýzewm hogh Banffý Lazlo⁸ Wram sem kemellene | kegh:kerth sem kewlchegeth sem Mwkayath eben | ez dologban oda kewzelbýs wolna es | Jnkabýs el Jewnne kýsthoff wram, de Ennek | Masth Jdeýe nýnch hanem ha haladna Az | dolog, Merth ez Jewendew gyewlesýg | Banffý Lazlo Wram ala Nem Jew Bolondos|=bol⁹, Mýerth hogh Lýndwan halnak, hanem ha | The .k, Akorra Akarnahalazthaný, Mýkor | ez Gyewles Wthan, Lýndwan Leheth Banffý | wram, |

Harmadýgh, hogh ha The .k, Annera Nem akarna | ez dolgoth halazthaný, Jo wolna Ezthýs | Meg kesserthený, hogh ha The .k, Reya | Býrthathna krýsthoff wramath, hogh Ew kegh:me | Jewnne hýdwegre¹⁰ polyaný wram hazahoz, | kegh:dýs Menne oda, es keserthene meg | Thý kegh:thek Thalam Az Wr Jsthen otthýs | Walamý¹¹ Jo Wegeth Adna Thý kegh:thek || ke[w]zýben¹¹, Azerth zerethew Wram fýam | The .k, Lassa es gondolkogýek, hogh | Ezewk kewzewl¹² melýk theczenek Jnkab | kegh:dnek Merth Býzon Jgewn kýwannam, | ha Az wr Jsthen Jo Jgyenessegewth, es | zerethethewth Adna Thý kegh:thek kezýben, | *Quam felicissime: Altissimus Conseruet Deus, Datum, | Ex Porno penultima novembris 1568:*

Catherina Swethkowýcz *Magnificj quondam Domini francisci de Bathyan .etc. Relicta etc*

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari de Bathyan | Dapiferorum Regalium Magistro, et Sacrae | Cesareae Ac Regiæ Maiestatis Consiliario etc¹³ Domino | filio Nobis obseruando, et Charissimo

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristóf.

²Az *al* részt később toldották hozzá.

³Zrínyi György (1549–1603) Zrínyi Miklós és Frangepán Katalin fia. Dunántúli főkapitány, Trencsény megyei főispán, 1567–1603 tárnokmester (Nagy 12: 436–8; MHHD. 30: 751).

⁴Hídvégi Polyány Sebestyén.

⁵Monyorókerék, Vas megye, Németújvártól északkeletre (ma Eberau, Ausztria).

⁶Az *l* javított.

⁷Alsólindva ~ Alsólendva, Zala megye, Csáktornyától északra (ma Lendava, Szlovénia).

⁸Bánffy László († 1583) zalai főispán, 1556–73-ig királyi ajtónállómester, 1574–84 között főlovászmester (Budai 1: 89; Nagy 1: 157–8).

⁹Bolondóc, Trencsény megye, Trencsénytől délnyugatra (ma Beckov, Szlovákia).

¹⁰Hídvég, Vas megye, ma Rábahídvég, Vasvártól északnyugatra.

¹¹Tintafoltos a lap.

¹²Foltos a lap.

¹³Az *etc* rövidítést utólag toldotta be a levélíró.

Pornó, 1568. december 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3968.
- 21,5 × 31cm-es vízjeles papíron és egy 22 × 5,5 cm-es cédulán, fekete viaszpecsét töredékével. Két fólió.
- A levélben említett menyegző Thurzó Elek és Zrínyi Borbála esküvője, 1569 januárjában tartották (MHHD. 30: 107; Nagy11: 206).
- —

Magnifice domine et tanquam filij Nobis obseruantissime Salutem, et Nostrī | Commendationem, thowaba Jo wram es Jo ffjam wegeztem | volt k: mjnap hoġ mjkor pernezz | Andras meg | Jeÿne es the k: twttara Attam volna, hog k: zembe | leth volna wele, Azerth pernezz | meg Jewth, es zolok | wala wele hog zembe lenne k: de w̄ azt monda, hog | Benedek deak által | meg Jzenthe volth k: ha the¹ k: | zembe akarna wele lennj, Rohonczjon² meg wartha | volna k:deth | de ahoz kepesth monda hog Njnczen olj | dolga k: w̄ wele, Azerth wteth Jnned haza Bochjatt□ | oka ez hog ez Njarban Nem Sokath volth hazaal | hol warmegje hol Az en dolgaimban volth, Jm mast□ | menjeth volth az octawan, Azerth ha k. wagjon olj | dolga wele hÿzem ha k: hjwattja | hozzaÿa oda megjen | k:hez thowaba Jr the k. nekem az the k: atÿja kristoff | wram dolga felwl, | hog En k: kezthew es w̄ k: kezthew | lennek Jo zerzew, Azert az mjhez En Eleg volnek | Eremesth | mjwelnē, de twgja k: hog effele Jgeneseg |=hez zembe walo letel kel Nem eczer sem keczer | hanē | Egÿnehanzor Egjmas Jzenetjth tÿ k: meg | kellene Bezellenÿ, ez penig lewel által Nem leheth | | oka ez, mas penig nekem teczenek, hog walamj few | Emberek által kellene Jndjthanj ez dolgoth, | Jo wolna | Zrjnj wramath³ kernÿ k: hog az menjegzere ha el | hjhathnaÿa Jde Magjarokerekre⁴, k: | oth lene akor | azt hÿzem Jo moddal es Jo wegel wegezhethneÿek | Az wrak Ennekem Jr⁵ | popljham wr⁶ walamj dolgokrwl | Azerth Emberē wagjon hozza, vg therthjnhetjk hog Beczben | | kelletjk mennē, Jsten tarttja k: ex porno i die *decembris* 1568

Catherina Swethkowÿtth *Magnifici*

quondam domini francisci de Battjan Relicta etc

Külön cédulán:

Thowaba az lenora meġ mastis Beteg felek hog az haÿmaz⁷ Ne | legjen Raÿtha, azerth kerem k: ha | mj wrwossagot twdna | k: Jrnaja meg Ennekem

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Baſſjan | Consiliario Sacre Cesare Maiestatis Necnon | dapiferorum Regalium Magistro *etc domino* | et tanquam filio Nobis *observandissimo*

Jegyzetek:

¹A *t* betűt valószínűleg *w*-ről javította a levélíró.

²A *z*-n megfutott a tinta, nehezen olvasható.

³Zrínyi György.

⁴Monyorókerék.

⁵Az *r* szárán megfutott a tinta.

⁶Poppenheim Konrád.

⁷Láz.

116.

Pornó, 1568. december 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3969.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis observandissime, Salütem et Nostrü | Commendationem, Toaba kerem kegedet mynth io Vramath io | fiamat hogy keged Chinaltathna az En penezem feyeben | Egy fekte zazloth az En zegeny Vram teste fellyben ki ahoz | Jllendeo, keged adna formath hozza Es Egy Veret kit oth | fel teogyenek, Viselne gongiat az Chinaltatasanak kged | Merth En ahoz Semmit Nem twdok, En Eoremesth megh adom | az arrath Chiak Viselne keged gondoth rea. Toaba Az | mynemw fogoly lanyn kegnel Vagion Zolonokon, ky az azzony | Embert megh Eolte Volt, En Teruenth hattam Volt fellele | Zenth luczasson Napi-an¹, Azert ha az Napra Erte kwldék | hath keged aggia kezhez wtet, hogy legyen terueny fellele | az w gonoz Chyelekkodetierth. isten tarchia megh kegedet | io Egessegeben Sok ideig. Datum porno .4. decembris. 1568

Catheryna Swethkoÿth, magnifici quondam domini
francisci de Batthian. Relicta :etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthian, | Dapiferorum Regalium magistro, ac Consiliario | Sacrae Cæsareae Regieque Maiestatis .etc Domino et tanquam | filio Nobis observandissimo etc.

Jegyzetek:

¹December 13.

117.

Pornó, 1568. december 6.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3970.
- 42,5 × 32 cm-es szakadozott, lyukas, gyűrtött papíron, felzetes pecséttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fily Nobis obseruandissime, Salutem et seruicy nostri | Commendationem: Thowabba, Meg Erthethē az keg: Leweeth, Es keg: | Jgen kōzōnem az czykoryath. Akyth kwldet keg Ennekem, | Merth Ith Mynalwnk Nynchen Az Mynemew helen, | Lakwnk Mas[th]¹, Thowabba Amyth Jr keg: Ennekem az | doctor felew[I]¹, hygye keg: hogh masth En Nalam | Nynchen, M[e]rth¹ Ahol Lakom masth Nem at[t]hathnam¹ | Jllyen few [Em]bernek¹ helth, Es Nemys Jgen wagyon | Az En z[...]¹ra¹, Merth Wyragos wasarnaphol² fogwa | Nem w[...]¹am¹, [h]a¹ Nem, En Azth hyzem hogh | Naderspan[...]¹l³ fogh lenny, Es keg: oth Talal wtheth | keg: hygy[e]¹ hogh⁴ az The keg: bethegsegeth Jgen Banom, | De azth a[t]hathom Twthara keg: hogh Egzer | Zygen wramath Jsten Jrgal[m]azon¹ Neky, Negyed | Napy hyde[g]h¹ lely wala, Es az doctorok az monthak | Neky woth, hogh Semywel ne orwosolna Magath | hanē

Chÿak az Ethelel zep[p]en¹ temperatnie tharthotha | wolna Magath. Es Awal Jobadon Leth wolth,
|

Thowabba az herÿngh felewl Amÿth Jr keg: Ennekem | Latthÿa Az Jsten, hogh wagÿon
Jmaran 15 Naph | hogh El kwlthem az En zolgamath Nemeth Cristofoth bechbe | hogh Ennekem
Enÿhan Thwnawal⁵ herÿngeth wetth | volna, meg masthÿs sem Jwtt, hanē hatthra kwldet | az
zekereth Jressen, En Azth hÿzem, Hogh Nem | Talalthak meg: De hÿgÿe k:⁶ Mÿhÿnth zerÿth |
thehethem azzonthol keg: El kwldē⁷, egy twnawal Akÿth | Jgerthem keg: Rakossÿgh⁸, ozthan on-
nan keg: Erthe | kwlgÿen, Thowabba Egÿeb hÿrth Nem thwdok | Jrnÿa keg: hanē Pernezÿ Andras
Jr Ennekem hogh || Egÿ bÿzoth Barathÿa Jrth Egÿ leveleth Akÿben Jrÿa | hogh az mÿ
Chaza[rw]nk[k]⁹ Bÿzon hÿre Jwtt | Az portarwl, hogh [a]z Thengerelutÿ Beglerbegh | El Alloth
thērok c[h]ÿazarthōl¹⁰ Es Ezthÿs Jrthak | Chÿazarnak, hogh [h]a Neg[wen]¹ Napÿgh Ra | Nem
gondol, Egez Egÿpthom Es Mÿzÿr¹¹ El zakad | Thwle, kazwl bassaÿs¹⁵ [E]llene wagÿon Ezth |
Akartham keg Thwttara Adnÿ, [A]z¹ vr Jsten Tharchia¹² | meg keg: Mÿnden Jo [Eg]ess[eg]ben¹,
Datum ex | Porno .6. die *decembris* A[nn]o¹ [1]568¹

Cath[e]rina¹ Swethkowÿcz *Magnifici domini quondam domini Eorum*
pre *Memorie francisci* de Batthÿan *Relicta Vidua etc*

Thowaba Az Gereznatis meg kwldem k:

Címzés:

Magnifico domino Cristofero De Batthÿan | *Necnon pincernarum Regalium Magistro* | *Ac*
Consiliario Sacre Cesarę Regieque | *Maiestatis, etc* domino et filio Nobis | *obseruadissimo*

Jegyzetek:

¹Lyukas a lap.

²Április 11.

³Lyukas a lap. — Nádasdy Tamásné.

⁴A sor fölé betoldva.

⁵Tonna (*Tonne*) német eredetű darabmérték, a 15. századból. A német szó hordó jelentését
alapul vevő, Európában elterjedt, nálunk ritkán használatos mérték. A számrendszer szerint 1000
vagy 1200 heringet jelentett (Bogdán 1991: 124).

⁶A *k*: utólag lett beszorítva.

⁷Az *l* utólag lett beszorítva.

⁸Nagyrákos.

⁹Elszakadt a lap. — II. Miksa

¹⁰II. Szelim szultán (1566–74).

¹¹Mizir Egyiptom török neve.

¹²Az *i* utólag lett beszorítva.

118.

Németújvár, 1568. december 30.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3971.
- 22 × 32 cm-es papíron. Egy fólió.
- 1568-ban elterjedt az a hír, hogy a magyar főrendek közül Dobó István, Balassa János és Tahy Ferenc szervezkedik János Zsigmonddal, és a török segítségével az erdélyi fejedelmet akarják királlyá választani. Forgách Simontól tudjuk, hogy Kenderessy László Balassa János nevében írt egy levelet János Zsigmondnak, a választ egy megfizetett kül-

dönc Bécsbe vitte. Balassa megszerezte a hamisítványt Erdélyből, és Bécsbe ment, hogy tisztázza magát. Balassi utazása 1569 januárjában történhetett. A levélben utalás történik arra, hogy Balassa János családjával Lengyelországba ment. Balassának birtokai voltak ott (Hóvári 1987: 60–2, 92).

• —

Magnifice domine et tanquam filij nobis obseruantissime Salutem et Nostrum | commendationem, the k: ezt Jrhatom hog ma harmad Napja | hog az doctor hozzank Jewe, Nadorispanne¹ azzonyomtwl | es hýreketh thwdakozank wala thwle mjczoða hjrek wadnak | Nadorispanne azzonyomnak, azt Monda hog Býzon hjr, hog | Balassý Janos² Mjnd felesegestwl es haza nepewel lengel | orzagba menth, mely dolgoth Nadorispanne azzonj□ ffja³ | Beczbwl Jrtha, es Nadasdj kristoff⁴ wramtwlis hallotta, | Azerth ha ez Jg wolna, Jo wolna the k: Ennek wegere | Menný es twdakozny felewlewl ha Býzon hjr, merth twgja | k: hog Balassý Janus Egyk peresse Wjwarnak, es ha ez | Jg lenne, hath nekenk teczenek hog the k: az feýedelem |=twl⁵ Az w Rezeth hýttelenseg allath, ha my Jlethneýe wteth | wjwarban, the k: meg kerneýe az feýedelemtwl Ennekem | es magadnak mjwel hog mj Bjrtoke, es Bjrjokes, de ezt | vg Ertýje the k: hog Nem kjwan□ olj keppen⁶ hog En New[em]re⁷ | lenne ez keres ho□ zabad lennek holtom wthan walakinek | hadnj Jngjen Nem kjwan□, merth holtom wthan k: az | Jozagh Azerth ezt vg⁸ kel Jndjtany olý okal es modal | hog Jewendere karwnk Ne kewethkezneýek ebwl, ezt azerth | Adom k: twttara hog k: gondolkodjek felewle, es wjselljen | gondoth Rola, es týtok keppen legjen k: Jsten tartja k: datum ex | Nostra wjwar 30 decembris 1568

Catherina Swetthkowitz Magnifici quondam
domini francisci de Battjan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro, Ac | Consiliario Sacre Cesare Regieque Maiestatis | etc domino et tanquam filio nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Nádasdy Tamásné.

²Balassi János Balassi Bálint apja. Fiatalkorában I. Ferdinánd udvarában tartózkodott. 1555-ben Árva, Turóc, Zólyom, Hont, Bars, Nógrád megye kapitánya, 1562-ben főispán. 1569-ben Dobó Istvánnal együtt vád alá kerül. Pozsonyban börtönbe kerültek, 1570 márciusában megszökött Kékkő várába. 1572-ben közbenjárásra kegyelmet kapott, majd 1574–6 főajtonállómeste. Felesége Sulyok Anna (Nagy 1: 121).

³Nádasdy Ferenc.

⁴Nádasdy Kristóf Nádasdy Tamás nádor öccse, felesége devecseri Csoron Margit (Nagy 8: 19).

⁵II. Miksa.

⁶A két p-n megfutott a tinta.

⁸Töredezett a papír, bizonytalan az olvasata.

⁷Az vg alatt olj olvasható.

119.

Németújvár, 1568. december 31.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3972.
- 21 × 32 cm-es vízjeles papíron, a hajtás mentén szakadozott a lap. Egy fólió.

- A levélben szereplő Szerdahely és Bosok a Vas megyei uradalomhoz tartozott, a bozsoki kastély és Szerdahely község a 15. század végén a Bornemisszáktól került a Paumkircherek birtokába. 1527-ben Batthyány Ferenc nyert rá adományt és ettől kezdve a család birtokában maradt (Zimányi 1962: 10).
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruandissime Salutem et seruicij nostri¹ | Commendationem: Thowaba keg: Twtthara Adom, hogh ez | Az zýgen Azzon ember zerdahelrol², Jwlýna Nemes[...]³ | hozzam Jwwe, Es monda Ennekem, hogh volna | w Neký walamý Jozaga Bosokon⁴, Neg hel, Es | az Sýbrýk Mathe⁵ El Wetthe Thwle hathalmawa[l]¹ | az Jozagoth, Azerth keg: kerem mýnth Jo fjama[th]¹ | hogh The keg: wolna Segýthsýgywew az zýgen | Azzonnak, Azonýs kerem keg: hogh ha A leve[l]¹ | kegnel wagyon⁶ arra⁷ az Jo zagra aggýa meg keg Nek[ý]¹ | Merth azerth Jwttth wolth zegen hozzam hogh | azth Thwttha, hogh En Nalam wagyon a lewel | de en Na[l]am⁸ Nýnchen, hanē ha kegnel woln[a]¹ | Az Wr Jst[e]n⁸ Tharchia meg keg Mýnden | Jo Egesegb[e]n⁸, Datum ex Castro Wýwar Vltima | die decembris Anno dominy 1568

Catherina Swethkowých Magnifici quondam
domini francisci de Bathýan Relicta
Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathian | Necnon dapiferorum Regalium Magistro | Consiliarioque Sacre Cesare Regieque Maiestatis etc filio Nobis observandissimo

Jegyzetek:

¹Hiányzik a lap széle.

²Szerdahely, Vas megye, Kőszegtől délre, ma Kőszegszerdahely.

³Hiányzik a lapszéle.

⁴Bozsok, Vas megye, Kőszegtől délnyugatra.

⁵Sibrik Máté Sibrik Tamás fia, a Körmend melletti Szarvaskendet kapták. Fia Máté, György, aki 1585-ben nagyváradi várparancsnok, Gáspár, aki 1581-ben Lengyelországban Bocskay István hadvezére (Nagy 10: 171–2).

⁶A sor fölé jelzéssel toldották be.

⁷Előtte a *hogh* szót kihúzta.

⁸A hajtás mentén elszakadt a papír.

120.

Németújvár, 1569. január 2.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3973.
- 21,5 × 31,5 cm-es és 21,5 × 16 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Két fólió.
- A levél utolsó két sorában tintapöttyök látszanak, néha a *j-k* fölött is, de az eredeti kézíraton jól kivehető, hogy ezek nem írásjelek.
- —

Magnifice domine et tanquam filij nobis obseruantissime Salutem, et Nostrum | Commendationem, Az wý eztendeth kjwan□ the k: hog legjen | zerenczes Mjnd az the k: tharsawal azzonýonnal | leanjonnal Egýetemben, Azerth En wettem es meg | ertettem k: leweleth myth Jr the k: nekem az Ersebeth | Azzon¹ Eftjem dolga felwl, Azerth Nekemis teczyk ez | dologh

ha Bekewel akarna lenny, es az pernek Beketh | akarna hadnÿ, Annakfelette hog leweleth Adna Magarol | hog Bekewel lenne, es ha az Barÿ Jozagoth² nekj meg | zabadÿthhathnoÿok, Azerth Annakwlÿs Balas deakoth | akartam walamj Egjeb dolgomerth kristoff wramhoz³ | kwldenÿ kj altal ez the k: leweleth akart□ nekj meg | kwldenÿ hog megjs ne mondanaÿa hog czjak magamtv | therekezem ez dologban, de az k: leweleben eg kjs wetek | esseth az deaktv | vg wagjon Jrwa az k: leweleben | gondolkodjk Rola ha azt adom tanaczjwl, azt Jmar Nem | Ertem kj Adnaÿa tanaczwl Jrassa k: tjtaban es mjndj |=arth k: meg kwldeneÿe Ennekÿ, hog Enis mjndjarth el | kwldhessem, Ezÿs teczenek Ennekem hog k: Engem kerettne | Az k: leweleben hog En Jo therekedew lennek kristoff | wrannal, hog az Jozag walthsagaban zaz awag ketzaz | fl Segÿttsegel lenne, Es hog k: Eremesth Segÿteneje | de mjwel the k: az fejedelem⁴ dolgaerth Sokath | kelteth mjndazaltal te k: sem hagna mjwel leheth | Eremesth Segÿtÿ, Az Ersebeth azzon Etÿjem leweleth meg | kwltem k: de En el Nem twdam el olwasnj Jsten tartÿja | meg k: datum ex Nostra wjwar 2 January 1569

Catherina Swettkowÿtth Magnifici quondam
domini francisci de Battjan Relicta etc ||

thowaba nekem teczenek hogha k: Jlljen hertelen fel Nem | meheth hog Saller farkasth kwldeneje fel k: az | wrakhoz, es k: annjahoz w Esmeretes ezeknel | pernezj Andrasÿs o[t]h⁵ wagjon wes⁶ Eremesth | zolgal k: Jrÿon Awag Jzemjen k: nekÿes wis | Jo Segÿttseg lezen ez dologhoz, ha penig kerdenek | mjerth hog En Nalam Nem tarthom, Arrwl azt kel | Mondanÿ hog En welemis perel, Es hog Jegh | Rwhath keres, w Nem Ewzwegh hanÿ vra wagjÿ | Nem kereshetj, thowaba En Ream walamj wjzketeg | esset Jgen Njwghatatlan wagjok Mÿatta, fewkeppen | Az orczamon wagjon ha mjt twd k: Jrÿa meg | Enneke k:

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batÿÿan | dapiferorum Regalium Magistro ac consiliario | Sacre Cesarÿ Regieque Maiestatis etc domino et | tanquam filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristófné.

²Bár, Albár.

³Batthyány Kristóf.

⁴II. Miksa.

⁵A hajtás mentén elszakadt a lap.

⁶A w feletti két vesszőt áthúzták.

121.

Németújvár, 1569. január 19.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3974.
- 21,5 × 31 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem, | Et Nostrî Commendationem ac huius Nouj Anni omnem felice | prosperitatem. Toabba, En Balas deakott el kwltem | vala, az .k. atÿához, kÿ megÿs thertt, Azertt | k Megh Bochassa hogÿ .k. Nem kwldhettem | awagÿ hogÿ tellesseggel mÿndenrÿl Nem Jrhatok | Mertt olÿ dolgom törtenek kÿ mÿat Balas | deakott ismegh oda Be kelletek Bochatanom. | Jngÿen Az mÿ az .k. annÿa dolgat Jletÿ | Mÿndenhez Jo akaro, az

.k. dolgat kedýglen | az mý Jllety arrol semmýtt Nem Jrhatok | hanem Mýkor Balas deak Megh Jw, awagj | wtett kwldem kēdhez Awagy kedýglen megh | Jrom kēnek. Jsten tarcha megh .k. mýnd | Jowal. datum Jn Nostra Vjwar 19 die | January Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Dapiferorum¹ Regalium Magistro ac | Sacre Caesare Regieque Maiestatis consi=| liario .etc. domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹A D betű tintafoltos.

122.

Németújvár, 1569. január 24.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3975.
- 21,5 × 31 cm-es papíron, fekete viaszpecséttel, a hajtás mentén gyűrött a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruici | Nostru Commendationem, En meg Ertettem es wettem az the | k. leweleth es az keth wr leweleth, az the k: | Annja dolga felwl, hog Enys Jrnek neký azerth | Jo wram es fjam Nekem Jg teczjk, hog nekem | Nē zwksek w k: semmjth Jrnom, oka ez hog | te k: Njlwan Erthj Mjnden dolgoth Mjbe wagjon | es az the k: attja Christoff wram Mjre ayanlotta | magath hog kez az Jozag megh walthasaban | Segýttseg lennj, Azerth nekem teczenek hogha | k: lehethseges volna hog k: mjndjARTH fel menne | es mjkor k: zemele zerýnth oth volna, hamarab | es Job moddal weghez vjhethneýe k: ez | dolgoth, ha penig Jlljen hertelen k: fel Nem | mehethne, Megýs k: ezth mjwellje hog mjndjar[t]¹ | Eg Embereth k: kwldeneýe fel leweleth, es | pophlyham wramnak² es pajzpokhar vra[mn]ak³ Jrna k: Rola, es meg | kellene w k: meg kezennj Mjndnjaýonk Newewl Mjjerth⁴ hog mjndnjaýan az attjaffjakat | Jlljetj ez dolog tisztessegenkbenis⁵ Jar, hog w k: | Vjnneje weghez olj modal, hog mjkor leweleth | Adna magarwl az k: Annja, vg kellene vegez nj | hog az lewelben kethneje magath thebekel | Egjetemben kjknek kezek Jrasa es peczetj | lenne az lewelen, ezt akaram k: twttara Adny | Jsten tarítja k: mjnden Jowal datum ex Wjwar | 24 January 1569

Catherina Swethkowitz Magnifici
quondam domini francisci de Battjan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battjan dapiferorum Regalium | Magistro Ac Sacrae Cesareae Maiestatis | Consiliario etc domino et filio | Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Hiányzik a lap széle.

²Pappenheim Konrád.

³Weispriacher János. — Az es pajzpokhar vra[mn]ak szavakat jelzéssel sor fölé utólag toldotta be a levélíró.

⁴Az M javított betű.

⁵A *b* javított betű.

123.

Németújvár, 1569. január 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3976.
- 22 × 31 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccsével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam fili Nobis obseruande, Salutem et | Nostris
Commendationem. Im mastan Jewth emberem onajd | feljewl Bechbeol¹, es azt mongya hogy az
gyermek | az kis Blagaj² Jgen beteges az hwrwth mjath, | es mjert hogj mastan te kmēd oda fel
mjgjen | mjes³ emberewnket bochjattjok oda fel, es | wgjan azon kmēd szekeren ala hozathatja | te
kmēd, az en emberem vele ljszen, chjak | hogj te kmēd hagja megh nekjek az szekerral | kjk
ljznek hogj szot fogagjanak es lassan | Jarjanak wele, de en ezt kmēdre bjzom | hogj te kmēd meg
lassa hogj ha olj nehez | betegsege ny[n]chjen⁴ hogj kj mjath oth megh | maradhat, hat azt en az
kmēd Jtjletjre | hagjom, ha ala kel hoznj wagj ot kelljen⁵ | maradnj. Towaba semmj wjhjrt nem |
twdok knēk Jrnom egjebet, hanem ezth | wgjan tytikon Jrjak Ennekem hogj chjaszar | ew
feolsege⁶ Slesyaba⁷ akar mennj mjndjarast | ez beoytre keolwe, Az [p]enztes⁸ mongjak hogj | be
akarjak wewnnj az teoreknek, ehez kepest | talam az frygyes megh ljszen. Jsten tarchja | meg kdēt
mjnd aszonjomal Meonjemel egjetembe | mjnden Jowawal, Datum ex Nostra Nemetwjwar | die
27 Januarii Anno domini 1569

Catherina Swetkowjch Magnifici quondam domini

[fr]ancisci⁹ de Battjan etc Relicta Vidua ||

Towaba te kmēd Erre Ennekem mjndjarast walazt | tegjen ha te kmēd fel vjszj Ennek az gongjat |
Wagj nem, hogj az en em[b]erem¹⁰ kjt fel kewldek | twgja te kdēt hwn warnj, awagj
[Roh]on[cz]ra¹¹ kewldhessem kmēd elejbe .

Címzés:

Magnifico Domino Baltasari de Batthjan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Caesare
Regiaeque Maiestatis Consiliario | etc domino et tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹ *B* tintafoltos.

² Blagay István.

³ Az *m* javított betű.

⁴ Az *n* nehezen olvasható a tintafolt miatt.

⁵ Az *el* részt javította a levélíró.

⁶ II. Miksa. — A második *e* tintafoltos.

⁷ Szilézia.

⁸ A *p* betű tintafoltos.

⁹ A *fr* rész tintafoltos.

¹⁰ A *b* betű tintafoltos.

¹¹ Az összefolyt tinta miatt nehezen olvasható.

124.

Németújvár, 1569. január 31.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3977.
- 22 × 31 cm-es vízjeles, hiányos, lyukas, a hajtások mentén szakadozott papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij nobis obseruantissime, Salutem, et seruicij | Nostri Commendationem, Jm kwltem the k: Eg thonna¹ heryngeth | Eleb kwltem volna k: de ho□ az wth Jgen felette | gonoz volth Azerth k: meg Boczjassa Az heryngeth | hattam hog Zathaig² wjgjek the k: kwlgjen Jrrette | oth megh thalaljak zatan Az Ernagh hazanal | ezt akar□ k: twttara Adnj Jsten tarttja meg | k: mjnden Jowal, datum ex Nostra W[j]war³ 3i Januarj | 1569

C[a]ther[...]³
domini fr[ancisci]³ [...]³

Címzés:

Magnifico domino Christophero de | Batthjan pincernarum Regalium | magistro etc domino et filio nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Darabmértékegység, körülbelül 1000–1200 darab heringet jelentett (vö.: 117. sz. levél, no. 3970).

²Szata, Vas megye, Körmentől délre.

³A lap a hajtás mentén kilyukadt.

125.

Németújvár, 1569. február 19.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3978.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime, Salutem et seruicij | Nostri Commendationem, En az the k: leweleth wettem es megh | Ertettem az the k: Annja dolga felwl, Azerth En | Mjndjarth pernezij Andrasth es delij Mjhalth¹ kwldettē | wala az k: attyahoz kjknek thanwsagoth attam | wala hog mjbe Jarjanak, Azerth Jm lewele által | theth walazt w k: mely leweleth Jm oda kwltem | k: kjbwl meg Ertij k: Es Jowalyš Az wrajm által | Jzenth hog az k: Annja kedweerth w semmjth | Nem² mjwel mjwel hog Jlljen Alhatatlan mjnden | dolgaban, hanē hog kez k: meg Engedny az Barij | Jozagoth es zabadon k: nekj Agja, es hog the k: meg | zabadettja, de w az Jozagnak zabadjtasaban es | walthsagaban Semmj Segyttseg Nem akar lennj, hanē | k: dolga mjnd zabadjtasa es walthsaga, es wg ha az | Jozagoth kezeben Erezty k: Annjadnak hat az k: attja | Nem akarja hog w Adatath legjen nekj hanē hog | the k: Engette es atta nekj, merth az k: attja Engette | k: senkjnek Egjebnek, thowaba pernezij Andras Jrth | eg Jegzesth az

Annjad dolgarol, Azert Jm fel kwltem | ha ez Jeczseben olljath talalna k: kjth Baratjdal | kellene kezlenj kj annjad kethele lewelehez zwkseg volna | hozna Jrný thebeth Awag penig az mj elen ol wolna | kj Nem wolna zwkseg the k: Jobÿthanaja meg, merth | kristoff wr□ Nem akarÿa hog Az ew Newe³ legjen | Az ketel lewelben, ez penig Jegzes zol ket zemelre | kristoff wramra es k: thowaba ezjs teczenek hog | the k: ket Awag harom few wrath Jrathnaja Be az | ketel lewelben hog azok lennenek Jrrette kezesek hog meg | Allanaja ez dolgoth ha penig fel kezdenj Bonthanj hat | Az wrak az Ew alhatatlansagaerth wteth meg fenjeth | hethneÿek es mjndjarth az Jozagoth twle el foglalhatjak. ||

Thowaba ezjs teczjk nekem hog the k: Ne tegjen nekj fogadasth | hog eztendenkenth az zalonok Jewedelmebwl zakasztana k: | walamj Jewedelmeth nekj, merth ha ez wtan perlene | k: hat w nekj Jo Bjonsaga volna hog w nekj zakasztot | Jewedelme volth onned Azerth ez kjwjl the k: Segjtthhetj | Mjndenkor Annjath Mjnth Jo fjwnak zokoth⁴ Anjath | Segjtenj: Meg ezjs teczenek nekem hog mjwel ez elewth | Bajzpokhard⁵ wram es popljham⁶ wram wolthanak ez dologb□ | the k: kezellje Azokal, ezt akar□ k: twttara Adnj Jsten | tarÿtja k: ex wjwar i9 februarj 1569

Catherina Swettkowÿtth *magnifici quondam*
domini francisci de Battjan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Baſſjan | dapiferorum Regalium Magistro, Ac Sacrae | Cesareae maiestatis Consiliario etc domino et | filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Dely Mihálynak Németújvár városában lévő házat említik egy szabadságlevélben 1560-ban (P 1313 Senioratus ld. 1. no. 25).

²Az *N* betűt *m*-ről javította a levélíró.

³Az *N* betűt *n*-ről javította a levélírót.

⁴Az *ok* részt javították.

⁵Weispriacher János.

⁶Pappenheim Konrád.

126.

Németújvár, 1569. február 27.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3979.
- 22 × 31 cm-es papíron. Egy fólió.
- A levélről hiányzik a címzés, de a levél tartalma alapján egyértelműen kiderül, hogy ki a címzett (vö.: 127. sz. levél, no. 3980).
- —

Magnifice domine, Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem Et omne | Bonum. Az .k. Jo Egessegett Eremest kywannÿok | hallanÿ, Legÿen istennek hala mÿ Jo Egessegbe | Vagÿwnk. Toabba, Jm Boldÿsar Vram .k. fÿa | kÿldett Ennekem egÿ lewelet kÿtt .k. kÿldettem | az w Annÿa dolga felöl, kÿtt megh Ertt .k. | mÿnden keppen mÿchoda kywansaga vagÿon. Emle=| kezÿk az lewelbe valamÿ chedwla felöl Boldÿsar | Vram, kyben semmÿ egÿeb Nÿnchen, hanem Vgÿan chak az, hogÿ .k. Menedekett kywan hogÿ .k. | Mÿnden dolgaÿba Bekeseges legÿen, Mertt w | attwl fell hogÿ ha Boldÿsar Vram az Jozzagba | Be Bochatna .k. Bantasara lenne, wÿs azt fogagÿa | hogÿ ad kÿnek magarwl hogÿ .k. semmÿbe Nem | akarÿa haborgatnÿ hanem Bekewel leszen az | Jozzagbal. Azertt Jo Vram es Jo fÿyam kerem .k. | mÿnt Jo Vramat es Jo fÿyamat hogÿ .k. tekintwen

| Engemett es az attyafyakatys, mýertt hogý Ennyre | költ az dologh .k. Nagýob Bekesegnek okaertt | Mýwellýe megh aztýs, En kedýglen Erre fogadast | teszkek hogý ha .k. En Ream Býzza az .k. kö=| tel lewelet Býzonnyal megh tartom mýnd addýg=| lan, mýglen, Ewchem kötel leweletýs .k. kýldem | Ezzen keppen mýnd istennek smýnd ez výlagý Em=| berek Elótt Jdwesseges Es týztesseseges leszen. | kegýelmedis Bekesegesb leszen es Nýwgodalmasb. |

Toabba, holnapý Napon ismegh fel kýldek Bechbe | es az .k. dolgarolýs Jrok Boldýsar Vramnak. ||

wýsagott semmýtt Nem twdok kēnek Jrny, hanem | Maý Napon Jwtt egý szolgam Bechból, az azt | mongýa hogý köz hýrrel hallotta hogý chýaný | Bernaltott¹ w felsege fel akasztattýa, es hassadýnak | feýett Vetety, de Boldýsar Vram Ennekem semmýtt | Nem Jr felöle. .k. mýnden Jo Valaszt varok. Jsten | tarcha megh .k. mýnden Jowal. Datum ex Nostra | Výwar 27 february Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Jegyzetek:

¹Csányi Bernát Zala megyei régi magyar család tagja, felesége Kövér Magdolna, utóbb Farkas Dánielné (Nagy 3: 96–7).

127.

Németújvár, 1569. február 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3980.
- 22 × 31,5 cm-es, a pecsétviasztól több helyen foltos papíron. Egy fólió.
- A levélhez hozzákötve, azonos jelzet alatt található Batthyány Kristófné Svetkovics Erzsébet levele, amely a Függelékben (F1.) olvasható. A szövegben utalás található, az előző iratra — no. 3979. —, ebből kiderül, hogy az a Batthyány Kristófhhoz írt levél másolata.
- —

Magnifice domine, Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem¹, Et omne Bonum. Toabba el kýlthem Vala az .k. | attyahoz, Az Mýnemö Valaszt thett Jm kēnek oda | kýlthem, de Az Menyre En az w .k. leweleböl | Erthem Nem Anýra haragzýk .k. mýnt .k. Velthe | Toabba, Zaýchýcz által ký lewelet .k. Ennekem | kýldett az .k. Annýa dolga felöl, Es Mýnemó | lewelet En Jrtam az .k. attýanak krýstoff | Vramnak Jm az massat .k. kýldettem². Az che=| dwlat kýtt .k. annýa kýldett volt, Nem kýldem | el, de mýnd az által az kýwansagnak Sommaýat | megh Jelenthettem. Jm Perneszy Andrast fel kýltem | Bechbe Nemýnemó dolgaýnkertt, Azertt ha Vala=| mý szwkségebe kēnek szolgálhat Eremest kýwanö | es lathom. Az mýtt .k. chaný³ dolga felöl Jr, | En Elegett szoltam Perneszy Andrassal, de w | azt mongýa hogý soha Nem hallotta sem Er=| tette. Az zazlott ha el Nem kezdettek | chýnalny .k. Egý kepp Jrowal Tetessen Valamý | Jegýezest Rola hogý lassok mýs, Ennek | vtannaýs Megh chýnalhattýak. Ha Tafota⁴ | Awagý valamý egýeb hozza szwkségk .k. chak | Jzenye megh fýlepnek, megh Jrtam Nekj | hogý mýndent megh aggýon. Az .k. annýa | ký chedwlat⁵ kýldett volt Jm megh kýlthem | .k. Azertt Býzoný Jgen akarnam ha .k. valamý | Jott Vegezhetne, hogý lennenek Jmmar Echer Beke=| seggel. Jsten tarcha megh .k. datum Jn Nostra Výwar | 28 februarii Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Caesarae Regieque Maiestatis Consiliario | etc domino Et Tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Pecsétviasztól foltos a lap.

²Vö. a 126. sz. levéllel, no. 3979.

³Csányi Bernát.

⁴Tafota: könnyű selyemszövet.

⁵A szó végét javította a levélíró.

128.

Németújvár, 1569. március 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3981.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- A levélhez hozzákötve, azonos jelzet alatt található Batthyány Kristófné Svetkovic Erzsébet levele, amely a Függelékben (F2.) olvasható.
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime, Salutem et seruicij | Nostri Commendationem, En Meg Ertettem az the k: leweleth | Az k: Annja dolga felwl, hog senkj w wele | Semmjth Nem wegezheth, Bizonjara Nekem Nagh | Chodam wagjon Raytha, hog Senkjnek zawath es | Jnteseth ezeben Nem Akarya Venny, Myndazonaltal | Az Mjmemw kethel leweleth kjwan the k: Az Menjre | Meg olwashattam Njlwan Az ew kjwansaga Nagh | Mjnd Egjk es masjk felwl, Azerth Jm Meg kwltem | the k: Mjnd az keth leweleth, thowaba kristoff | wram az k: Attja Jrth nekem Eg leweleth Melj | leweleth Jm k: meg kwltem Azerth w k: gonozth | felette Nem Jr, merth kethelben Magath oknekwl | Nem Akarya Eytheny, Az mjwel penig Ayjanlja | Magath the k: meg Erthj lewelebwl, mj Jde | Jstennek Segjtsegebwl Jo Egessegben Wagjwnk | kjwan az k: Egessegetis hallany ezt akar | the k: twttara Adny Jsten tarttja meg the k: | datum ex Nostra Wjwar 4 Marcj Anno domini 1569

Catherina Swetthkowÿth

Magnifici quondam domini francisci
de Batthjan Relicta etc:

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Batthjan dapiferorum Regalium | Magistro Ac Sacrae Cesareae Regieque Maiestatis | Consiliario etc domino et filio | Nobis obseruantissimo

129.

Németújvár, 1569. március 5.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3982.
- 22 × 31 cm-es papíron, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —

- Takáts modern helyesírással közöl részletet a levélből (1922: 51)

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande. Salutem Et | omnem felicitatem. Az .k. lewelet Vettem megys Ertettē | hogý az .k. annya w felsegenek panaszkodott hogj | mýwel En, Es .k. mýnd wýwarý smýnd Zolonokj | Joszagbol ký Rekeztettek volna, Es hogý Velewnk | Pörlený akarna, de Jo Vram Es Jo fýam Ez az mas=| taný gondolattya es Jgyekezety szýnthe ollýan mýnt | az Többj, had pöröllýen Nýncz mýtt tennwnk | Terwentewl kell varnwnk. Ha Valamý Remensegett | Remenlj Es Jgassagat keresse Törwenyel, mýs | Jstennek akaratyabol megh felelywnk, Es gondotis | vyesellywnk Rea, Jsten ebbölys ký szabadett. Az | hýrekett .k. keszenem mýnt Jo Vramnak Es Jo | fýamnak, Ennek vtannaýs ha Valamý olý hýreý | lesznek .k. Jrýa megh Nekwnkýs. Toabba, Jo | Vram Es Jo fýam az kýs Blagay¹ gazdaya aszoný, | az mýnt En Ertem Nem kezdi Tartaný, de vgýan | azon gazda aszonnak vagyon egý Nenýe ký aýan=| lotta magat hogý szallast kesz Neký Tartaný | Azertt kerem .k. hogý .k. lattassa megh ha | gongýat výselj Awagý Nem Es .k. aggýa megh | Ertenem. Ha penz kell Arrolýs gondott Výselek: | Toabba, Jm Ez Napokba kwlthem .k. az .k. attya | lewelet kýból Nem Esmerem² semmý olý .k. valo | Nehezsegett Jnkab Az Menýere Ertem Bannya | ha valamý karod leszen Awagý Történyk. |

Az Blagay Mesterett .k. megh feggýe hogý az deak | Nýelwre Jgazgassa az Nemett zott Annak | vtannaýs megh Tanwlhattya: Eztýs kýwannam || .k. hogý Ha leheztseges dologh volna, Es vgý hogý ha | .k. Alkolmatossaga lenne hozza, hogý Az³ kýs Blagaytt | .k. szerezne az kýralý⁴ fýaý közýbe az kýs herchegek közýbe | hogý Jachnek köztek, az Preceptorral⁵ kellene szolný ottan | valamý aýandokoty adnank Nekj. Ha kedýglen .k. Nem | lehetne Trawchom⁶ Vramnak szolna .k. felöle, Ha kedig=| len lattya .k. hogý Nýnchen mogya .k. haggya el Bathor | Az .k. Annya dolgat Haggýok chak azonba. Jsten tarcha | megh .k. mýnden Jowal. datum Jn Nostra Výwar 5 die Marcý | Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Generoso ac Magnifico domino Balthasari de | Battyan, Dapiferorum Regalium | Magistro, ac Sacraę Caesaraę Regieque | Maiestatis Consiliario .etc. domino Et filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Blagay István.

²Az *r* betűt utólag toldotta be.

³Ettől a szótól az *aýandokoty adnank Nekj* részig idézi Takáts.

⁴II. Miksa.

⁵Oktató, tanító.

⁶Trautsohn Henrik.

130.

Németújvár, 1569. március 10.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3983.
- 21,5 × 31 cm-es papíron. Egy fólió.
- A levélhez hozzákötve, azonos jelzet alatt található Perneszy András levele, amely a Függelékben (F3 .) olvasható.
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande, Salutem | Et Nostri Commendationem. Az .k. Jo Egesseget kŷwanom | hallanŷ, legŷen az vr istennek hala Enŷs Jo Egesseg=| be vagŷok. Toabba, mastan Jŷtt Egŷ szolgam | Bechbŷl, Es azt Erthem hogŷ chaszar¹ ŷ felsege | hŷswetŷglan meŷgh el Nem meŷŷen. Toabba, | Jm Perneszŷ Andras Jrth Nekem Valamŷ Cedwlat | kŷtt .k. kŷltem, ebbŷl meŷgh Ertŷ .k. mŷchoda | hŷrewnk Vagŷon. Jollehett Elegh kŷssebseŷgŷnkre | vagŷon, de eztŷs el kell szenwednŷnk. Ha .k. | valamŷ wŷ hŷreŷ vannak .k. Nekŷnkŷs agŷŷa | meŷgh Ertenŷnk. Jsten tarcha meŷgh .k. mŷnden | Jowal. datum Jn Nostra vŷwar 10 Marcŷ | Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battŷan Relicta Vidua

Cŷmzŷs:

Magnifico domino Cristophoro de Battŷan | Pincernarum Regalium Magistro ac | Sacraŷ Casarŷ Regieque Maiestatis | Consiliario .etc. domino Et Tanquam | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

131.

Németŷjvăr, 1569. mărcius 13.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család kŷrmendi levŷltára, Missiles. no. 3983/a.
- 32 × 45 cm-es ŷvnagyaságŷ, félbehajtott, vŷzjeles papŷron, fekete gyŷrŷspecsŷttel. Kŷt fŷliŷ.
- —
- —

Magnifice domine filj Nobis obseruandissime et Charissime post Salutem et Nostri | Commendationem, Meg Erthetthem Mŷnd azokath kŷketh The .k. | Ennekem Jzenth pernezŷ Andrasthwl, Az Mŷth .k. kŷwan En | Thewlem az krŷsthoff wram dolgaban chelekednem, Az Ennekem | Melthonak Theczŷk, A .k. kŷwansaga, de Chak e Theczŷk | Ennekem Benne, hogh warnok Meg Azth, hogh Jmmar az Thanach=|belŷ wrak wegezesseth Mondanak Meg Ewchem Azonnak¹, | wronk Ew felsege² Newewel, Mŷhelth .k. Azth Ennekem | Thwthomra Agŷa, hogh Jmmar Az Meg leth, Azonnal kez lezewk | Emberemeth Bochathanom krŷsthoff wramhoz, es Job Modom | lezen Ew kegh:nek Jzennŷ Az .k. kŷwansaga zereneth Jŷh | Ez dologban weg lewen. |

Az gonoz wthnak Mŷattha pernezŷ Andras kessewn Jwthoth, Meg, | Jm Ma az Dokthorth az .k. kŷwansaga zereneth sŷethseŷgel | oda kewldetthem Zolonokban, Menŷem Azonhoz, |

Az Gŷwlaŷne³ Azonŷom felewl walo Jzenethŷth es Jo Akaratthŷath | kegh:nek Jgen kewzewnem Mŷnth Jo wramnak fŷamnak, | es Jo Newen wezem kegh:thewl: hogh the .k. effele | Arwa Atthŷaffŷaŷra gondoth Wŷssel, Ennekem theczenek | a keth zemelnek Akarmelŷk lehethne, de Jm Meg Jrtham | gŷwlaŷne Azzonŷomnak, es keretthem hogh Jgewn hamar | Meg Jrŷa Ennekem Mŷ Theczŷk Ew Nekŷ Ez dologban, Es | Mŷhelth Az Ew Akaratthŷath Meg Erthewm, Azonnal kegh:nek | Thwthara Adom, Adŷg the .k. lassa ha walamŷnth .k. walamŷ | zooth Thawol wehethne walamelŷkthewl. ||

Az Restanciaknak⁴ kŷ zedesse felewl az Mŷ wegezthewtheth | es, A harmŷczad dolgarol Az Mŷnth .k. gondoth akar | wŷsselnŷ hogh .k. Thwthomra attha, es az .k. Jo Akaratthŷath | kegh:thewl Jo Newen wezem, Mŷnth Jo wramthwl fŷam=|thwl, az Menedekekeŷth Mŷkor Gŷwlesth kezdnek | E warmegŷeben hŷrdethnŷ Elew keressewm, es Emberem | Aalthal

gongyathÿs wÿselewm, A Mÿnth .k. Elewmben | Atta, hogh az Resthanczyakban Meg Ne karosogÿnk, | Merth semmÿwel Adossok Nem wagÿnk, |

Az harmÿczad dolgath kedÿg en Jgewn Eremesth kegh:dre Bÿzom, | hoĝh the .k. En Newemelÿs Az Mÿnth Joban leheth | Wÿssellÿe gongyath, The .k. Meg Mondhatthÿa, hoĝh Ezÿs | Mÿnekewn Nem kewes kaar, hoĝh Elÿen kÿchÿn es | Jgaz Meltho kenÿergesben Elÿen Naĝh Mwkath | kewlchegeth Thet[h]ethnek⁵ welewnk, hoĝh Jĝh kewldez⁶=|=nek fels ala Egÿk kamararol Masÿkra, Onnan harmad=|=ikra⁷, Jmmar Masth Jsmeg Maas orzagban Nedewczere⁸ | harmÿczadoshoz⁹, hÿzem Mÿÿs Ew felsegenek Nem Alab | walo hÿweÿ wagÿnk Egÿk harmÿczadosnal, ha Tharthoz=|=nank wele, Mÿ Nem Jgÿekezenek el wezthenÿ, Az Ew | fewlsege Jewwedelmeth, Nem wagÿnk olÿ Emberek | hoĝh olÿath chelekednenk, kÿ hozzank Nem Jllenek, | Mÿ az Nedewczeÿ harmÿczadosnak, Adÿg el Nem | kewlgÿek az kamarasok leweleÿth, Mÿg Meg Nem | Erthÿewk otth .k. Mÿ Wegeth Ertheth e dologban, ||

Jm Annak a lewelnek Massath kÿth az Austrÿaÿ kamar=|=arol Jrthak a Nedewczeÿ harmÿczadosnak kegh:nek: | kewldetthem: |

Az Heranth pether¹⁰ Rabÿa felewel kÿwannam hogh ha the .k. | Ennekem Elewb Jzenth wolna, Merth Abbanÿs Ewrew=|=mesth az the .k. kÿwansaga zereneth chelekednem, | de heranth pethernek, Jmmar Meg Jrtham hogh ha Ew | Ennekem ollÿan leweleth kewld az Mellÿeth En Ew | thewle kÿwanok kez lezek az Raboth Meg adnom¹¹ | Nekÿ, Azerth .k. Meg Bochassa, de Jmmar Ebben | Egÿebeth Nem Mÿwelhethek, ha Erthe kewld, | Es ollÿan leweleth kewld Ennekem Meg kel Adnom | az Raboth Nekÿ, |

Az Zombathhelÿ dezma felewl kegh:nek Ezth Jrhathom | hoĝh Meeg Nem thwdom, hoĝh ha lezene Arrol | walamÿ Wegezesem Awaĝh Nem, de ha zÿnthe lenneÿs | En kegh:ddel wĝh wegeznek Arrol kÿth .k. Jo Newen | wenne En thewlem, ha Jsthen Meg hozza kegh:deth: | kÿwanok kegh:ddel zembe lennem es¹² zolnom beweben | the kegh:ddel Mÿnd Ezekrewl, mÿnd Egÿeb dolgainkrol¹³, | Quam felicissime Altissimus Conseruet deus, Datum Ex Nostra | Nemethwÿwar .13. Marcÿ .1569.

Catherina Swethkowÿcz *Magnifici quondam Domini francisci de Batthÿan etc Relicta etc*

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari de Batthÿan, | Dapiferorum Regalium Magistro, et Consiliario | Sacrae Cesareae et Regie Maiestatis etc Domino filio Nobis | obseruandissimo et Charissimo

Jegyzetek:

¹Batthyány Kristófné.

²II. Miksa.

³Gyulay Jánosné.

⁴Hátralék.

⁵A lap beszakadt.

⁶A lapot a pecsét miatt bevágták.

⁷A *k* és az *r* betűk tintafoltosak.

⁸Nedec, Szepes megye, Késmárktól északra (ma szlovákul Nedece, lengyelül Niedzice, hártélepusülés, Lengyelországhoz tartozik).

⁹Az *os* részt a szó fölé írta a levélíró.

¹⁰Herantfalvi Heránth Pétert kaptányként említik, felesége Angardy Ilona, gyermekei János és Bálint (P 1313 Senioratus lad. 1. no. 49).

¹¹A *no* rész javított, talán *m* betűről.

¹²Lyukas a lap.

¹³Az *in* részt a szó fölé írták.

132.

Németújvár, 1569. április 2.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3985.
- 22 × 31,5 cm-es, hiányos, szakadozott, elég rossz állapotban lévő papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis observandissime, Salutem Et | Nostris Commendacionem. Toaba Mëg Ertëttëm az keged | lewëlet. Egÿ rezeth. de Nëm myndënestwël, mërth | En Nem tudok Deak irasth, Mas az deakom sÿnchÿen | ithon, Azert kerëm keg. hogÿ Ne Jrÿon keg. Ennekëm | deakwël lewëlet hanem Magyarul. Toaba az | fyatalokath kit keged kërretët Nÿnchien affçlę, hanę | Jm kwëltem keęnek kotholanczkÿ Zÿlwa Otowanÿakath. | Az Vethemęnÿ Mag felël kit keg. kerth ha Volna abbaÿs | keęnek Rezth Tënnek. De az mÿ kewęs Volt azth mynd | El Vettettek. isten tarchia meg keg. io Egessegen | Datum ex Nostra Vjwar. 2 Aprillis 1569

Catherÿna Swethkoÿth magnifici quondam domini
francisci de Batthian Rçlicta .etc.

Címzés:

Magnifico Domino Cristoforo De Batthian | pÿncernarum Regalium Magistro .etc. | domino et tanquam filio Nobis observandissimo etc

133.

Németújvár, 1569. április 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3986.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem Et omne Bonum | Toabba, Jewe mÿ hazzank Az mÿ Jobbagÿwnk olben=| dorffÿ¹ kraÿer klementHiba! A könyvjelző nem létezik.² Az szegen Marthon safarnak | attÿafÿa kÿwel egÿ volt, kÿnek szegen³ Marthon | safar meęgh Elteben Adott⁴ volt kezehez valamÿ mar | hat Es penzt illÿen okkal hogÿ ha gÿermeke marad=| na hogÿ Annak Tartana, Monda Aztÿs hogÿ .k. | Terwen szerent Megh Lattatta, az, az marha kÿnel | kellene megh maradnÿ, Es az Törwen vgÿ lölthe Volna | hogÿ hatra kellene Jarnÿ az marhanak, de mÿertt | hogÿ Testamentombanÿs vgÿ hatta hogÿ az marha | Nala legÿen Es az w gÿermekenek Tarcha, kerem | .k. hogÿ .k. ezzel Ne Bancha megh az szegen Ember | Mertt isten szerentÿs, es igassagh szerentÿs Nem twdom | kÿ lehetne az gÿermeknek Job twtora⁵ mÿnt az w | attÿafÿa Es vere kÿwel egÿ, mÿnt az gÿermekkel | ez mÿ Jobbagÿwnk. Mas az hogÿ ez mÿ Jobbagÿwnk | Erre kesz, hogÿ .k. kezest vett vagÿ .k. Rohoncÿakat | kÿwan vagÿ itt valokat elegendõ kezest vett⁶ | hogÿ mynden fogÿatkozáselnkwl megh tartÿa az gÿer=| meknek es mÿkor isten Ember korba Jwtattÿa kezehez | aggÿa, Ha kedÿglen Az gÿermekenek Tortennek halala | valamÿ abbol Az marhabol kegÿelmedre Nezne mynden | fogÿatkozáselnkwl .k. Adnaÿa, Azertt kerem megÿs | .k. mÿnt Jo vramat Es Jo fyamat hogÿ .k. Ne | Bancha ezzel az szegen Embertt, Mertt ittÿs olÿ | helen

leszen hogÿ .k. Bÿrodalma leszen Raÿta Es | Mÿndenkor Megh talalÿa .k. Jsten tarcha megh .k. |
Datum Jn Nostra Vÿwar 2i Aprilis Anno 1569
Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan Dapi=| ferorum Regalium Magistro, ac Sacre |
[Caesareae Regiaeque Maiestatis Consiliario etc] | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Olbendorf Vas megye, Németújvártól északnyugatra (ma Olbendorf, Ausztria).

²Krayer Kelemen.

³A g betű l-ről javított.

⁴Az A betűt g-ről javította a levélíró.

⁵Gyám.

⁶A pecsétől foltos a lap.

134.

Németújvár, 1569. május 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3987.
- 22 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicÿ | Nostr
Commendationem, the k: twlem keretÿ az halaz | Jstwanth Azerth En Mastan Semmjkeppē² Nala
nekwl | Nem lehetek ez hethen oka ez hog az Apro | halastokath el Bochjatattam es az Jwasth² |
masth fogatom kj hanē az mas hetre el | Bochjathhat□ k: thowaba az En Jobagjm | Az horwathok
panazolkodnak hog mjkor Zomboth | helen³ Awag Nardan chjatarth⁴ gabonath weznek | es
washegien⁵ által wagjon wthok, oth chjak | Meg Ragagjak wketh es tÿz tÿz pinzt akar | mj kapas
wezen Raÿtok azt mongjak hog Nē | orzag wtha ez hanē Zenthmjhalra⁶ kel az | wamra Mennj
Azerth k: lassa ha Annj | feldeth kel kerwlnj zegjn⁷ Embernek therhewel | thowaba Nÿmeth
gjwrko volth Az k: Anÿanal | es w általa Jzenth Ennekem hog felette | Nag zeginsegben wagjon
hog kwldenek nekj | walamjth ezt akar□ k: twttara Adnj | Jsten tartja k: datum ex Nostra wjwar j
Maj | 1569

Catherina Swetthkowÿtth Magnifici
quondam domini francisci de Battjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthÿan | dapiferorum Regalium Magistro Ac | Consiliario
Sacrae Caesareae Maiestatis etc domino | et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A -pp- részt javította a levélíró.

²Előtte egy elmaszatolt, elrontott J olvasható.

³Szombathely.

⁴Nardáncsatár, Vas megye, a rohonci uradalomhoz tartozott (Zimányi 1962: 17). Ma Narda és Felsőcsatár települések vannak, Szombathelytől nyugatra.

⁵Vashegy Vas megye, Szombathelytől nyugatra (ma Eisenberg, Ausztria).

⁶Szentmihály, Vas megye, a szalónaki uradalomhoz tartozott a település (Zimányi 1962: 19), Körmentől délnyugatra található, ma Vasszentmihály.

⁷A z betű javított.

135.

Németújvár, 1569. május 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3988.
- 31,5 × 43,5 cm-es ívnagyságú, félbehajtott vízjeles papíron, felzetes gyűrűspeccsével. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omnem | felicitatem. Toabba, Jo vram Es Jo fýam megh | Ertettem Az lewelet kýtt .k. kwdett Swaztycz | Janostol¹, Aztýs megh Ertettem Az mýtt .k. Jzent | Balas deaktol, de En azt kýwanom .k. hogý | Megýs Jrýa megh .k. Ennekem Rend szerent egý | Lewelbe kēnek mýnden kýwansagat, kýn az .k. | keze Jrasaýs legýen, kýbe .k. kerýen Engemett | hogý .k. attýanal Tőrekeggýem az .k. kýwansaga | szerent, Es hogý azt az lewelet Az En Emberem=| twl kýtt oda kwldek .k. attýanak kwdhessem. | Az leweletýs kýtt .k. kýwan kristoff vramtol | Az .k. attýatol, Aztýs .k. Jelenche megh, Ezzel .k. | semmýtt Ne kessek. Mertt, Ezt Jrhatom .k. hogý | En Nýlwan megh Ertettem hogý az .k. Annýa | Anný szegensegbe vagýon hogý az w zallasan az w | konýhaýa ký wolna szenett Nem Raknak, hanem | az varas konýhaýarol hoznak Enný, kýtt Býzoný | szýwem szerent szanok, Azertt Jo vram Es Jo | fýam výselýen .k. valamý Jo modon valo gondott | Rea, lam Enýs Jgertem az Joszagh megh szabade=| tasara Es valchagara 100 forenthott maga Nekemis | volnanak egýeb szwksegemýs, de Megýs Nem hagý=| hatom. Az .k. attýatol valo szegettsegh ha leszenis || Azt hýszem hogý Nem sok leszen, de mýnd Azaltal | chak .k. Jrýon Ennekem Tellessegwel Az .k. ký=| wansagarol, mýnd Jarthon el kwldek. de .k. | semmýtt Ne kessek vele. Jsten tarcha megh .k. | Mýnden Jowal. datum Jn Nostra výwar .4. Maý | Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan Da=| piferorum Regalium Magistro ac Sacre | Caesarae Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Swaztycz János dunántúli nemes családból származik, közülük többen viseltek megyei hivatalt (Nagy 10: 415).

136.

Németújvár, 1569. május 5.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3989.
- 22 × 28,5 cm-es hiányos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande Salutem, Et omne Bonum. | Toabba adhatom k.ñek twttara hogÿ En Saller | györgÿett¹ Es Balas deakott el k.ñldem az .k. | attyahoz, de k. k.ñlgÿen egÿ kochÿtt mÿnd | lowastol, Mertt En mÿnden lowaÿmat fÿre Bocha=| tattam Mertt kewes abrakwnk vagÿon. Ezt | akartam k.ñek twttara adnom. Jsten tarcha megh | .k. Mÿnden Jowal. Datum Jn Nostra Vÿwar .5. | Maÿ Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan Dapiferorum | Regalium Magistro, ac Sacrę Casaraę Regieque Ma=| iestatis Consiliario etc domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Saller György dunántúli birtokos család tagja, 1554-ben említik lovasként (MHHD. 30: 633, 641).

137.

Németújvár, 1569. május 12.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3990.
- 22 × 31 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filÿ Nobis obseruandissime Salutem et | Seruicÿ Nostri Commendacionem, Thowabba the keg. Az | Mÿnemeo Registromoth¹ en thwlem kÿwanth, Az weros | warÿak² kozoth es zegenÿ wram kozoth az mÿtth fel | Jegzettek wolth azt en Jm megh kwldettem the keg: | Ennel egÿeb Jegzes effele³ Jtth sohwl Nÿncz, | Thowabba the keg: kerth wala en thwlem fenofaat | Arkwsnak⁴ waloth, Azert Lencz kelementh⁵ Ma kw | Boczjattam az faat hogÿ megh Mwtassa az keg: Embere=|=nek hogÿ hol⁶ kell waghny, Azerth ennekem wgÿ | teczÿk hogÿ Arkwsnak elegh keg: zwksegere | hwzon otth zall, az wthan ha teob faa zwksegh keg: | talallÿon Megh Rola, Jsten tharchja Megh keg: | Mÿnden Jowawal. Datum ex Nostra Wÿwar i2 die | Maÿ.

1569

Catherina Swethkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Batthjan etc Vidua Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrę | Cesare Regiaęque Maiestatis Consilario etc | domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Registrum, regestrum középlatin szó, '(összefoglaló) jegyzék, katalógus; (emlékeztető) jegyzetkönyv'.

²Vörösvár, Veresvár Vas megyében, Szombathelytől nyugatra (ma Rotenturm, Ausztria).

³Az *ffbb*-ről lett átjavítva.

⁴*Árkus* 'ív, papírív'.

⁵Lenc Kelemen 1560-ban az uradalom ún. „német vidék” néven említett részének számtartója (P 1313 Seniorratus. lad. 1. no. 25.), 1575-ben kőszegi udvarbíró (OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 30983).

⁶Az *l* betűt javították.

138.

Németújvár, 1569. május 15.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3991.
- 43,5 × 31,5 cm-es ívnagyságú, félbehajtott, középen hiányos vízjeles papíron, felzetes gyűrűspeccsével. Két fólió.
- A levélhez két latin nyelvű jogi iratot másoltak be, egy királyi döntés másolata és egy szerződés-tervezet, amely a birtokot — feltételekkel — Batthyány Kristófné Svetkovics Erzsébetnek adná. A szerződés végén lévő magyar nyelvű emlékeztető a Függelékben (F4.) olvasható.
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omnem felicitatem | Toabba, adhatom kēnek Twttara, hogý Az mý Em=| berýnkett Perneszy Andrast, Saller györgyett Es Balas | deakott el kwltek volt Az .k. attyahoz krýstoff vram=| hoz, az dolognak el vegezeseben kýtt .k. Jol twd | Azertt, Az mýkeppen Jarthak Rewýdeden Jgy Erthety | .k. Mýdön Az .k. attyahoz Jwtottak volna, mýndenekett | Az En kýwansagom szerent megh Beszellettek Es megh | mondottanak w .k. Az En kýwansagom kedýglen Ez | volt, hogý az Barý Jozzagott Nekem Engeggýe megh | valtanom, Es En adhassam Az kýnek En akarom, az | En kýwansagomnak kedýglen oka chak ez volt, hogý | Enmagamnak kýwantam, mýertt hogý, megh Ertettem | hogý .k. semmýkeppen Nem akarýa az Barý Jozzagott | az .k. Newe alat Ewchemnek anyadnak Engedny, hogý | Jewendöre az .k. attya krýstoff Vram .k. Ne karhoztat=| hassa Azzal, hogý .k. az östöl maradt Jozzaghoz nyolt | volna, Azertt Jo Vram Es Jo fyam, Az En Emberým | azt mongýak hogý Az En kýwansagom szerent mýndenek=| hez Jo akaro volt, Es megh Engette az Barý Jozzagott | Ennekem Az En kýwansagom szerent mýnt .k. az lewel=| böl megh Erthy, kýtt Jm Be Rekeztwe keńek kwldeztwnk | Ezeknek mýndeneknek Engedett, chak ez scrupulust¹ talalta | Benne hogý w Nem akarýa hogý chak w maga legýen szaba=| dos, hanem hogý keńek smýnd Ennekem zabadsagom legýen || Ewchemtól anyadtól, mýkoron Az mý Szolgaýnk mýnd | Enýere hoztak volna az dolgott, megh montak Jm Jmmar | Mý el kwldewnk Jmreh mesterertt², hogý .k. w Elötte=| ýs tegýen ezekröl vallast, hogý aszonýwnknak w Nag□nak | legýen Job alkotmatossaga Es Batorsaga Az Jozsagnak | Megh valtasaba, Erre Azt felelthe Az .k. attya krýstoff | Vram, kwlgyetek el vgý mond Bathor, kesz vagýok | lewelet Adny magamrol, Azertt mýkor Az mester el | Jwtt volna Ebben semmý Nem költ, hanem mýnden | dologh maskeppen Törtent, kýtt Jm .k. megh Ertt | Az wallasbol kýtt atýad krýstoff vram, Az mester Elött | vallott, kýnek massat Jm keńek kwlthem. Azertt | Jo vram Es Jo fyam Jmmaron lassad mýtt kellýen | Ebból chelekedned, Mertt azt Jsten twggýa hogý | szýwem szerent akarom vala hogý ha veghez me=| hett vala Echer Ez dologh, Mertt En Jmmar szýnthe | Megh vntam. Azertt lassad Jo fyam mýtt chelekeszel. | Ezt akartam keńek Twttara adnom: isten tarcha megh | .k. Mýnden Jowal. datum Jn Nostra Výwar 15 Maj | Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci

de Battyan *Relicta Vidua*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, | Dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacrae | Caesarum Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Aggodalom, kétkedés, kétely.

²Hetési Pethő Imre ítélőmestert 1568-ban Hassághi Imre kezéseként említik (PRT. 7: 187).

A pozsonyi országgyűlés 1569-ben őt rendelte ki Kapitány Istvánnal és másokkal az országhatár Stíria felőli megvizsgálására. 1569. májusban a horvát és tótországi rendek ítélőmesterré választották (MOE. 5: 486, 538). 1572-ben viszont a rendek tiltakoznak, hogy a királyi helytaró tisztség mellett is vállalt ítélőmesteri hivatalt (MOE. 5: 492, 598).

139.

Németújvár, 1569. május 18.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3992.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem Et omnem | felicitatem. Toabba, megh Ertettem Az .k. lewelet | kÿben .k. kÿwannÿa hogÿ Perneszy Andrast oda | kÿldenem .k. Jollehett itt volt de Ez maÿ Nap | Regwel koran Bochattam haza, valamÿ Jeles dolgajert¹ | Delÿ mÿhal sÿnchen itthon gÿwlaÿne aszonÿom³ |=hoz kÿldettem. Balas deak itt vagÿon de | Nÿnchen mastan mas deakom Nem lehetek Nala |=nelkÿl, Eremest kÿldenek .k. de mastan mÿnd | el kÿldeztem Ewkett. Azertt .k. megh Bochassa | hogÿ ebben kÿnek kedwe szerent Nem cheletked=| hetem. Jsten tarcha megh .k. mÿnd Jowal. datum | Jn Nostra Vÿjwar 18 Maÿ Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci de
Battyan *Relicta Vidua*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | Dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacrae | Caesareae Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az -ert részt utólag toldotta be, a -t betűt -tt-ről javította a levélíró.

²Gyulay Jánosné.

140.

Németújvár, 1569. május 19.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3993.
- 20 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.

- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem Et omnem | felicitatem. Megh Ertettem az .k. leweleböl az | kētek Jo Egessegett kŷn Bŷzonŷ¹ Ewrewlek, de | az En Egessegem felöl azt Jrhatom kēnek hogŷ | Jmmar harmad Napŷa hogŷ Labamat az földre | Nem tehetem sem Jarhatok Rajtha Nem twdom | ha keszwenŷ Awagŷ Mŷ legŷen, Toabba, az .k. | annŷa dolga felölŷ megh Ertettem Jo Vram Es | Jo fŷyam mŷtt Jr .k. Bŷzonŷ hogŷ kegŷelmedis | Jol twggŷa hogŷ sok Annak az Jdeŷe hogŷ | En azon Jgŷekezttem mŷndenkoron mŷnd Ez Jdeŷglen | hogŷ En az .k. attŷa közett Es annŷa közett mŷ=| nden Jott szerezhettem volna, Nem kemelettem | sem kölchegemett sem zolgaŷmat, de Erthŷ .k. | hogŷ En altalam Ez Veghez Nem twdott Mennŷ, Azertt | Jo Vram Es Jo fŷyam Bŷzonŷal hogŷ En Nem | twdok Jmmar semmŷtt sem gondolnŷ sem chelekednŷ | Mertt Valamŷtt kellet mŷnd gondolnom smŷnd | chelekednem mŷndenekett megh mŷweltem, Es Ennel | Egŷeb tanachott Nem twdok Adnŷ .k. hanem hogj | ha Jo moddal lehetne .k. Bechböl hozna ala, | Eremest kŷldenek Azok kozzŷl Valamellŷett az | kŷkett .k. kŷwan de Töb Balas deaknal mastan | ithon Nŷnchen Aztŷs fel kell Bechbe kŷldenem | Jsten tarcha megh .k. Mŷnd Jowal. datum | Jn Nostra Vŷwar 19. Maŷ. Anno 1569

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
de Battŷan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battŷan Dapife=| rorum Regalium Magistro, ac Sacre Casare | Regique Maiestatis Consiliario .etc. domino Et | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A z betűt o-ról javította a levélíró.

141.

Németújvár, 1569. május 29.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3994.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, a hajtás mentén szakadozott, a szélén hiányos. Egy fó-lió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime Salutem et seruicij Nostrī | Commendationem, Jm kwltem the k: eg leweleth, Az en zolgam Bagodj | Andras Mjth Jr Ennekem, Beczbwl, melŷ lewelbwl meg | Erthŷ the k: Boltisar wram az the k: ffja kjwansagath | Azerth Jo wram es fjam Az mjkeppen the k: ez elewth | Az Barŷ Jozagoth atta nekem az en zolgaŷm által es lewele | Altalis zabad legjek Adnŷ az the k: fjanak, az the k: Jo | akaratŷyath Jo Newen wettem k: mjnth Jo wramtwl, Azerth | megŷs kerem the k: mjnth Jo wramath, ha the k: meg Nem | Banthan□ wele hog the k: mjelneŷe azt hog Eŷŷjemeth Ersebeth | Azzonth az Jozagban the k: Newewel Vŷnnek Be, es ha | k: meg Engedj. lewelere wessen the k: kez Jrasth, merth | Az mjkeppen kenjeregh Eŷŷyem hog Mjnden perpathwarnak | Beketh hagŷ, leweletis kez Magarwl kaptalamban Adnŷ | Azerth felette Jgin meg Njomorodoth es kessewredeth, the k: ezt | mjllje Az Jstenerth, ha az Ew gonoz zerenceŷe Jg zolgal nekŷ | Nam the k: ŷ thwle Az Jsten adoth zep ffjw magzatokath | Azerth the k: Ne Nezen az ŷ thwdathlansagath hanē the | k: thekjcze meg Az

wr Jstenth es az mj Nemzethenketh, es the k: | ezt mjellje Mjndjaŷan az at'jaffjakerth kŷth Enis meg akar□ | zolgalnŷ k: es hog the k: ez mjnd lelkeben es testeben | Njwgodalmas es Bekesseges legjen; ebwl penig the k: semj | karath Jewendere Nem Remeltem hog lenne, thowaba ezt adhat□ | twttara k: hog En mastan Beczben akarok Mennē, Merth walamj | dolgajm wadnak mastan oth, Azerth tjzed Napal felljeb Nem | kesem hanē ha az tharsasagh az Azzonŷok el Nem Boczjathnak | Azerth Megjs Jo walazth warok k: Jsten tart'tja k: Mjnden | Jowal datum ex Nostra wjwar 29 Maŷ 1569

Catherina Swetthkowŷtth *Magnifici quondam domini francisci de Battjan Relicta etc:*

Címzés:

Magnifico *domino* Christophero de Baťthjan | pincernarum Regalium Magistro *etc* | *domino* et filio Nobis *obseruantissimo*

142.

Bécs, 1569. június 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3995.
- 22 × 31,5 cm-es papíron, a szélén, a pecsétnél beszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice *domine* Et fili Nobis *obseruande*, *Salutem* Et *omnem* | *felicitatem*, az thŷ .k. Jo egesseget kŷwanom hallanj | legŷen istennek hala mŷ Jde Egessegbe Jwttwŷnk | Bechbe. Toabba, adhatom k.ñek Twttara hogŷ | Ewchem Ersebet aszonŷ .6. Junŷ volt itt Nalam | Ebeden, de w sem szolt semmŷ dologrol en sem | szoltam semmŷről, hanem Bagodi Andrastol Jzent annak vtanna Ennekem hogŷ w Eremest | el Menne Jnnett azonkeppen mŷnt .k. Vegezett | volt vagŷ Posomba vagŷ Barra Es addŷglan | ott lenne mŷglen .k. az w dolgat .k. attŷa=| nal el Vegezne chak volna ott mŷwel elnŷ | Aztŷs Jzenthe hogŷ w Nekŷ Nŷnchen mŷn El | Mennŷ, de chak .k. Vŷsellŷen Etelere Es Jtalar | Es egŷeb szwksegere gondott En Az En lowaŷ | mon Es szekeremen ala kŷldem Valahowa | Mongŷa .k. kŷlgŷen valamŷ kolchegetŷs .k. | Nekŷ, Mертt azt mongŷa hogŷ az kŷtt .k. | adott volt Nekŷ el koltette. Azertt Enŷs | kerem .k. Mŷnt Jo Vramat Es Jo fŷamat | hogŷ vŷselŷ gondott Rea, Ne chodalkozzek | Mŷnd ez vŷlagh Ennelŷs Jnkab. legŷen | Echer valahol Nŷwgodalma. wŷsagom semmŷ | Nŷnchen egŷeb. hanem hogŷ az frŷgŷ .8. | Eztendeŷgh Bŷzonŷal megh volna. Jsten tarcha | Megh kēteket Mŷnden Jowal. Datum Viennę | Jn festo Corporis christi¹ Anno 1569

Chaterina *Magnifici quondam domini francisci*
de Battŷan *Relicta Vidua*

Címzés:

Magnifico *domino* Balthasari de Battŷan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacrę Caesarę Regieque *Maiestatis consiliario* | *etc. domino* Et filio Nobis *obseruando*

Jegyzetek:

¹Június 9.

143.

Bécs, 1569. június 14.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3996.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, felzetes gyűrűspeccsével, a hajtás mentén szakadozott. Egy fólió.
- II. Károly 1568–69-ben bátyja, II. Miksa megbízásából Spanyolországba utazott, hogy Don Carlos infás betegségéről a helyszínen tájékozódjon, de az infás érkezése előtt meghalt. A főherceg a Bécs és Madrid közötti vitás kérdésekről, a németalföldi lázongásról és dinasztikus ügyekről is tárgyalt, vö. 97. levél (Hamann 1988: 200).
- —

Keszenethemett Es magam ayanlasat mynt Jo Vramnak Es | Jo fyamnak. Az thÿ kÛtek Jo egessegett Eremest kywann□ | hallanÿ, legÿen istennek hala mÿ egessegebe Vagÿwnk. wÿ | hÿreÿm Nÿnchenek kÿtt .k. Jrhatnek, hanem hogÿ ma | Vagÿ holnapÿ Napon Carolÿ herchegh¹ Be Jw Jde Bechbe | Toabba, .k. azt Jrhatom hogÿ Jökÿ² dolgaban w̄ felse=| gewel³ ez ÿdeÿglen semmÿtt Nem Traktaltewnk, Mÿgh | Nem twdom leszene Awagy Nem. Az .k. Annÿa Jmmar | kecher Awagÿ haromszorÿs ebelleit itt Nalam, de mynt | .k. Ennek Elötteÿs megh Jrtam Ennekem semmÿtt Nem | szolt Enÿs semmÿtt Nem szoltam, Ez estweÿs Baÿz=| prokar⁴ vram hÿwathott volt vachorara az .k. anÿaÿs ott | volt mynd Nap estÿgh, hÿszem hogÿ maÿs ott vagÿon | Azt hÿttem hogÿ Azertt hÿttak volt, de senkÿ sem=| mytt Nem szola, Enÿs veztegh halgattam, magÿyaror=| szagh felöl semmÿtt Nem hallok sem Janos kÿralÿ | fÿa⁵ felöl, sem valamÿ egÿeb dologh felöl. Ha herchegh | megh Jw, Es valamÿ wÿ hÿreÿnk lesznek kÿnek twttara | adom. Jsten tarcha megh .k. mynden Jowal . Datum Vienne | 14 Junÿ Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci de
Battÿan Relicta Vidua

Címzés:

Generoso ac Magnifico domino Balthasari de | Battÿan Dapiferorum Regalium Magistro, | ac Sacre Caesarÿ Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹II. Károly Belső-Ausztria főhercege (Bécs, 1540–Graz, 1590.), I. Ferdinánd és Jagelló Anna legkisebbik fia. Bár voltak házassági tervek I. Erzsébet angol királynővel és Stuart Máriával is, felesége unokahúga, Wittelsbach Mária lett, tizenöt gyermekük született. Rezidenciáját Grazban rendezte be. 1580-ban ménest alapított a Trieszt melletti Lipizzán (Lipica), és nevéhez kapcsolódik a grazi egyetem megalapítása 1585-ben (Hamann 1988: 200–1).

²Jókő vára, Nyitra megye, Nagyszombattól északra (ma Dobra-voda, Szlovákia).

³II. Miksa.

⁴Weispriacher János.

⁵Szapolyai János Zsigmond fejedelem (1556. november 25.–1571. március 14).

144.

Bécs, 1569. június 16.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3997.

- 22,5 × 32,5 cm-es hiányos papíron, a korábbiaktól eltérő rajzolatú felzetes gyűrűspeccsével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostrī | Commendationem. Az .k. lewelet Megh Ertettem, Es Jgaz | Elegett gondolkottam felöle, mytt kellene legh | Jobban chelekedny k.nek, de En kēnek Nem twdok | egýeb tanachott adny, hanem Az mykeppen .k. chaszar | wfelsege¹ Elött fogatta hogý az .k. anyanak gongýat | výselý, Azonkeppen mastanýs gongýat výsellýe. | Az .k. attya leweleböl kedýglen .k. mynden dolgott | Megh Erthett, Azertt az En Jteletem szerent .k. | Mynden karwallasnelkwł, Es kēnek Jewendöre | valo Bwsulasanelkwł az Joszagott megh valt=| hattya .k. Es az .k. Anyanak kezehez Bo=| chathattya. Azertt Jo Vram Es Jo fýam lassa | .k. Valamý legh Job azt chelekeggýe .k. hogý | Jmmar echer legýen Vege effele Bwdosasanak | Ezt akarham kēnek twttara adnom. wýsagott | Nem twdok .k. semmytt egýebett Jrmom hanem | hogý, karoly hercegh² Megh Jwtt kedden estwe | vgýmýnt hat ora kortt, de Megh semmytt | Nem Ertettwnk, Mýnemö wýsaggal Jwtt megh. | Jsten tarcha megh .k. Az my szerelmes leanýwn=| kal eggýetembe az .k. hazas tarsawal. Datum | Vienne Jn octa[v]a Corporis christi³ Anno 1569

Chatherina Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

.k. megh Bochassa hogý az En Pochetem Nýnchen | az lewelen mertt mastan chýnaltatom.

Címzés:

Magnifico domino Bathasari de Battyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Caesarę Regieque Maiestatis con=| siliario .etc. domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²II. Károly herceg, II. Miksa öccse.

³Június 9., ennek nyolcada június 16.

145.

Bécs, 1569. június 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3998.
- 22,5 × 32 cm-es vízfoltos papíron, erősen megfakult írással. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et omnem | foelicitatem. Az thý kētek Jo Egessegett kýwanýok | hallaný, legýen istennek hala mýs Jo egessegbe Va=| gýwnk. Toabba, az szegen megh holt vram chýme=| rett Es zazloyat Regtewl fogwa akartok megh chý=| naltatny, de mynd Ez Jdeýglen sem volt Jo alkalmatossa=| gwnk Jm mastan kedýglen megh akarnok¹ chýnaltatny | de Jo modon Nem twggýok Nýlwan Az w .k. | chýmerett, Azertt Jm Jegýzest kwłtewnk kēnek | Ha valamýbe .k. twggýa hogý megh kellene Jobe=| taný .k. Jobecha megh, lam vagýon wýwarat | kw farago, Awagý chak Janos Mesterýs megh twd=| na azt Jegýezny, Es

mýglen itt fen volnank .k. | kwldene fel, Ezekett az Jegyezeseketýs .k. ismegh | kwlgýe fel. Jde Nekwnk. wýsagott kēnek semmýtt | Nem Jrhatwnk kēnek, hanem hogý lengýel kýralne | aszoný² Jde Jw, Es hogý Ez Jewendö vasarnapp Twr=| nēl leszen Az Jo kew³ dolgarol kēnek azt Jrhatom | hogý w felsege[n]el Törekezwnk Erette, de Nem twg=| gyök ha veghez Megýen Awagy Nem Mertt w felsege | fölötte Jgen dragan Tartýa, Azerth akarnam hogý | ha .k. valamý Tanachott adna, mýtt kellene chele=| kednwnk. Jsten tarcha megh kētekett mýnden Jowal. | Datum Vienne 27 Juný Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan Dapi=| ferorüm Regalium Magistro ac Sacre | Caesare Regieque Maiestatis consiliario .etc. domino | Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az *n* betű javított.

³Habsburg Katalin.

⁴Jókő.

146.

Németújvár, 1569. július 17.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3999.
- 22 × 32 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnificē domine et fili Nobis obseruantissime, Salutem et seruicý | Nostrí Commendationem, thowaba Jo wram es fjam kerem | the k: hog the k: Az Njmethsej, Jacab mesterth¹ | kwldeneýe Jde hozzam merth az Elewen kwthath² akarn□ | Jsmeg mas formara chjnaltathnj, es the k: meg | hadnaýa neký hog pjnzemerth mjelne, en penig zepen | mwnkajath meg fizetem, Azerth te k: kwldeneýe | mjndjARTH Jde; Az olaz kw mjesth Janos | mesterth³ the k: kwlgje Jde hozzam ket Napra | ezt akar□ te k: twttara Adny Jsten tarttja | k: mjnden jowal datum ex Nostra wjwar i7 | Julý 1569

Catherina Swetthkowýtth
Magnifici quondam domini francisci
de Batthjan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro | Ac Sacre Cesare Regieque Maiestatis | Consiliario etc: domino et filio Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Németségi Jakab mester.

²Eleven kút 'eleven vízü kút', vagyis talajvízzel folyamatosan feltöltődő kút, nem ciszterna.

³Olasz kőműves, János mester.

147.

Németújvár, 1569. augusztus 2.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4000.
- 21,5 × 31cm-es gyűrtött, foltos, a szélén szakadozott, hiányos papíron, néhol elmosódott írással. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis observandissime Salutem Et Nostrī | Commendationem. Toaba Ertem fanchy Jmréhtwl¹ hogý | kēged beteg Volna, kin² býzoný zýwēm zērenth bankotho[...]³ | Azerth Jm kwltem keġnek Soska vyzeth Toaba Jzenýġ³ | meg keġed az En Embērēm altal mýnth Vagion keġed | mý Nýaualyaia vagion keġnek. Azonnis kerēm keġedet | hogý aztis Jrýa megh keġed, hogý Ha az gýwlesth | Zenth Lēorýncz Napiara⁴ halaztottakę kýtwl hallotta | keġed, Auagý hogý ha az feýedelem⁵ arra az Napra | akarna Posomban Mēnný, Mýkepen Vagion Ez dologh | Jrýa mēg keg. Nekēm. isten tarchia mēgh keg. io | Egessegben. Datum ex Nostra Vjwar 2 Augusti 1569

Catherýna Swethkoýth Magnifici quondam domini
francisci de Batthi Relicta etc

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari De Batthian. | Dapiferorum Regalium, Magistro ac Sacrae, | Cesareae Regie Maiestatis Consiliario. .etc. domino et tanquam | filio Nobis observandissimo

Jegyzetek:

¹Gordovai Fáncsi György fia, Imre (Nagy 4: 114).

²Az *n* javított betű.

³Hiányzik a lap széle.

⁴Augusztus 10.

⁵II. Miksa.

148.

Németújvár, 1569. augusztus 6.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4001.
- 21 × 31 cm-es foltos, gyűrtött, lyukas, vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- II. Miksa az eredetileg 1569. január 6-ra összehívott, majd elhalasztott országgyűlést augusztus 1-jére hívta össze újra [MOE. 5.: 195–170].
- —

Magnifice domine et filij nobis obseruantissime, Salutem et seruicý Nostrī | Commendationem, En meg Ertettem Az the k. leweleth az Zegjn | Marthon safar Baťja dolga felwl, mýth Jr k: hog | w Maskeppen atta the k: eleýben az dolgoth hog | Nem Mjnth en elemben atta wolth, Azerth Az Jth walo | Jobag k: es az oth waloes the k: Azerth Az mý | teczyk k: czjak aban Maragjon Mjnd az ket fel | thowaba czodalkozom the k: hog Ennekem semmjth | the k: Nem Jr az the k: egessege felwl mjnth | wagjon k: es mjkor megjen the k: az gjlesbe | the k: Jrýa meg

Ennekem, thowaba Madaraz | gergel twlem zekwe menth Jnned, Azerth kerem | the k: mjnth Jo wramath es fjamath hog the k: | fogathnaÿa meg es kwldeneje Ennekem Jde | fogwa ezt akar□ the k: twttara Adnj Jsten | tarttja the k: Mjnden Jowal datum ex Nostra Wjwar | 6 die Augustj 1569
Catherina Swethkowÿtth Magnifici
quondam domini francisci de Battjan
Relicta Vidua etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac | Sacre Cesareae Maiestatis Consiliario etc domino et | filio Nobis obseruantissimo

149.

Németújvár, 1569. augusztus 13.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4002.
- 31 × 42,5 cm-es ív nagyságú, félbehajtott vízjeles papíron. Két fólió.
- A rendek augusztus közepén két értekezletet tartottak, az egyikben elhatározták, hogy a király megérkezése előtt érdemi tárgyalásokat nem folytatnak; a másikon kihirdették, hogy a király augusztus 17-én fog megérkezni [MOE. 5.: 173].
- —

Magnifice domine filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicij nostri | commendationem, Jo wram es Jo ffjam Bjzon czodalkozom the | k: hog the k: semÿth sem Jra sem Jzene Ennekem | az the k: egessege felwl Eremesth meg Ertenē mjnth | wagjon the k: merth hallott□ wala hog the k: Rohoncra | Menth volna Mwlathnÿ Masth penig Nemeth gjvrko | Jewth Beczbwl es Rohoncjon wolph ű azt mongja | hog the k: oth Nem wolph masthanaban, Nem twdom | Mjre welnÿ az the k: egessegeth, Awag penig the | k: walamjbwl Nehessege wagjon Ream, Azerth Agja | meg ertenē the k: mjnth wagjon hog wagjon the k: | thowaba trawczen wramne Jrth ennekem hog czjazar ű | felsege¹ Nag azzon Nap² wthan Masod Awag harmad | Nap Jndwl posomban, Nemeth gjvrk penig azt mongja | hog az wrakath chjazar fel hjwatta Beczben, therek | ferencz⁵ wram Magoczÿ gaspar⁶ forgacz Simon⁷ Zaÿ ferencz⁸ | oth wadnak es dobo Jstwantis⁹ hjwatta ű fels: | Banffj Lazlotis¹⁰, de hog ezeket Ennekem walakj Jrtha | volna nem czjak az gjvrk zawahoz kepesth Jrhatom | k: Jo Balas¹¹ penig ezt Jrÿa Ennekē posonbwl¹² | Az gywles felwl hog meeg az wrakban Jgin kewesen | wadnak ottffen, locumtenens wram¹³, Mereÿ wram¹⁴, twrzo | wram¹⁵ Balassÿ wrak¹⁶ es dobo Jstwan ffja¹⁷ ezek wadnak | ha theben gjlnenek ű fels: ala Jeÿnje MjndjARTH | Egjeb wjsagoth Nem twdok k: Jrnÿ thowaba En az | chjmeres leweleth kerestettem meg, Azerth meg kwltem | k: mjnd az chjmeres peczettel Egjethemben Azerth ||

Azerth the k: lassa Az mjkeppen theczenek Jobnak lennj the k: | hog weghez wjnnenk az zegin wram zazlaÿath es koposrsöÿara¹⁸ | walo keweth, merth En Jmar fizettem az mesternek, es penig | ha teczenek k: hog Jrnaÿa meg: k: krestoff wramnak | Az the k: atÿjanak Awag penig En Mjnth teczenek ű k: | tennenk wegeth eczer ez dologbwl ezt akarā the k: | twttara Adnÿ Jsten tarttja the k: Mjnden Jowal datum ex | Nemethwjwar i3 Augustj 1569

Catherina Swethkowÿtth¹⁹ Magnifici quondam
domini francisci de Batthjan Relicta Vidua etc

Thowaba pernezj Andras Jde Jewth wala hozzam es monda | Ennekem hog ű nekj teczenek hog gjleskezben²⁰ | Awag wthanna hjnn[a]lja²¹ the k: ala kwbjnj kristofoth²² | es meg lathathnaja k:

az leweleket vele es Adig | lenne Jthalath mig az octawara kellethnek fel | menj, merth az Jde Rewjd lezen ha haza megien es | Jsmeg Jde Jejne²³ Azeth te k: lassa mj teczjk k: ez | dologban, ebergenj farkastis²⁴ Jo wolna the k: meg | fogadny hog wis lenne mj parthonkra ezt akar | the k: twttara Adnj merth Jo prokatornak mongjak *etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan | dapiferorum Regalium Magistro | Ac Sacre Cesareae Regieque Maiestatis Consiliario | *etc* domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²Augusztus 15.

⁵Enyingi Török Ferenc.

⁶Magoczy Gáspár (1556–1579), 1556–1560-ig gyulai, 1564–1572-ig egri várkapitány. 1573-ban megkapja Munkács várát, 1574-ben Bereg megye főispánja, majd Torna megye főispánja (Nagy 7: 238–9).

⁷Forgács Simon vitéz, hadvezér, 1569-ben az egri vár kapitánya, 1578-ban a dunántúli részek országos főkapitánya, 1587–1598-ig főpohárnok. Felesége Pemflinger Orsolya (Nagy 4: 203, 206).

⁸Zay Ferenc (1498–1570), részt vesz a mohácsi csatában, 1526ban királyi udvarnok, 1550-ben az egri vár várnagya, 1552-ben szolnoki várnagy, majd Külső-Szolnok megye főispánja, 1569-ben kassai és felső-magyarországi főkapitány. 1560-ban bárói rangot kap. Első feleségét Garay Borbálát 1538-ban vesz el, († 1569), második felesége Mindszenty Kata (Budai 3: 422–6; Nagy 12: 331, 333).

⁹Ruszkai Dobó István (1500 k.–1572) 1549-től Eger kapitánya, 1553–56 között erdélyi vajda, 1558-tól Léva kapitánya. 1569-ben összeesküvés gyanújával fogságba kerül, 1572-ben felmentették. Felesége Sulyok Sára, gyermekei Ferenc és Krisztina (Nagy 3: 328).

¹⁰Alsóindvai Bánffy László zalai főispán, 1556–73-ig királyi ajtónálló mester, 1574–1584-ig főlovászmester. Felesége volt Keglevich Anna, Somy Bora és Mindszenti Kata (Budai 1: 89; Nagy 1: 157–8).

¹¹Jó Balázs.

¹²Halványan az *a* szó után *hog* olvasható.

¹³Helytartó: Bornemissza Pál, erdélyi püspök.

¹⁴Mérey Mihály († 1572) Thurzó Elek királyi helytartó udvarában tanult, 1544–1562-ig királyi személynök, 1562–72 nádori helytartó (Nagy 7: 416, 419).

¹⁵Thurzó Ferenc. — Az *o* elmosódottan látszik.

¹⁶Balassi urak: Balassi János, Balassi András, Balassi István.

¹⁷Dobó Ferenc Dobó István fia, Bars megyei főispán (Nagy 3: 328).

¹⁸Az *o* és az *r* közé utólag húzta be az *s*-et a levélíró.

¹⁹A *hk* rész javított.

²⁰A *k* javított betű.

²¹Az *a*-n megfutott a tinta.

²²Kubinyi Kristóf Buda eleste után Esztergomnál és Fejérvárnál, majd Pest ostromában vett részt, utóbb Vels Lenárd kapitánysága alatt, majd Nádasdy Tamás vezérlete alatt tűnt ki. Idősebb korában jogi pályára lépett, majd királyi ügyész. 1578-ban fiaival családi címer bővítést nyert (Nagy 6: 489–90).

²³A szót *Jennj*-ről *Jejne* alakra javította.

²⁴Ebergényi Farkas Zala megyei Ebergényből származik a család, királyi ügyész (Nagy pk. 214–5; PRT. 7: 177–8, 188).

150.

Németújvár, 1569. augusztus 16.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4003.
- 22 × 31,5 cm-es szakadozott papíron, fekete gyűrűspeccsével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis obseruande | Salutem Et omne Bonum. Az .k. Jo egessegett | kŷwannŷok hallanŷ, Legŷen istennek hala az | Menŷre az vr isten Idem szerent Engette mŷs | Jo egessegebe vagŷwnk. Toabba, the .k. keer En | Tŷŷlem Vettŷŷ Valo Rosott, kŷtt the .k. Eremest | kŷŷldenek Es Adnek, de sem magamnak sem az | szegensegnek Nŷnchen Mertt az isten el Vette Es | Bŷzonnŷal Nŷnch mŷtt adnom .kĕnek. Toabba, Jm | kŷŷlthem kĕnek Az En szerelmes megh holt Vram=| nak az .k. Vranak es Battŷanak chŷmerett, kŷtt | az ŷ koporsoŷara akarnek chŷnaltatŷŷ [...]k Emlekeze=| tre, de En Tellesseggel Nem twdom Ha¹ Jo lenne Jgŷ | Mŷnt Jm kĕnek kŷŷlthem Awagŷ, Nem, Azertt | Mŷertt hogŷ .k. Jm Erthem hogŷ fel Megŷen | Posomba kerem .k. mŷnt Jo Vramat Es Jo | fŷamat hogŷ .k. egŷ kepp Jrowal Tellessege=| gel Jrassa megh mŷnt kell lenŷŷ , Mertt Beczbe | sem az zazlon sem az koporson Nem mŷwelhet=| nek Addŷglan semmŷtt, Mertt Nemett Modra | az zazlo fŷlett az Vertreŷs kellene, Es az zaz=| lorays Azertt .k. kerem hogŷ .k. Ne keslellŷe. | Ha kĕnek valamŷ wŷ hŷreŷ Vannak .k. aggŷa | Twttwnkra. Jsten Tarcha megh .k. mŷnden. Jowal. | Datum Jn Nostra Vŷwar .16. Augusti Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci de
Battŷan Relicta Vidua

A címzés oldalán:

Az chŷmer Jegŷezeset Nem kŷŷldhetem kĕnek. Mertt Nem | keszŷlhetete megh. az kŷnwett megh kerestetem Es megh | kŷŷldem kĕnek.

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Battŷan | Pincernarum Regalium Magistro ac Sacre | Casare Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et Tanquam filio obseruando

Jegyzetek:

¹A *Ha* szŷt utŷlag toldotta be a levélíró.

151.

Németújvár, 1569. augusztus 26.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4004.
- 21,5 × 31 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem, Et omnem | felicitatem kēnek keszenem Mýnt Jo Vramnak | Es Jo fýamnak hogý Perneszy Andras lewelet | .k. megh kwlthe, Erthem aztýs az .k. leweleböl hogý | Aszonýom leanýom¹ kennýebben vagýon, legýen | hala istennek Býzoný szýwem szerent örwlem | chaszar² w felsege kýwansagýtt Jm Erthem, vgý | Vagýon hogý sokat kýwan de Nem mýndenkor | Tellesedýk megh az kýwansagh, hýszem hogý az | orszagh magarwl gondott výsel, Býzoný hogý Jo | volna ha .k. fel Mehetne, de lathom aszonýomnak | leanýomnak Nagý Betegsegett. Toabba, hogý | ott .k. voltham Aszonýom leanýom leonora aszon³ | nal Nagýon Tanaczkoztanak hogý wk gywlaýne | asznýom⁴ Menýegzeýebe el Mennek Es Nagý | výgan laknak Es Tancholnak, Azertt .k. valamýtt | ollýal⁵ výgattallya hogý Megh leszen Es mýnd | nýaýan El Menýwnk az Menýegzöre Es Výg[a]n⁶ Lakýwnk Azonközbe Arra gondott výselwen, el | felettkezýk az Betegsegröl. Es .k. mongýa Megh | Mýnt szerelmes leanýomnak hogý hamar | Megh gyogýwllýon Es keszwllýen az Menýegzor | Isten tarcha megh kēteket Mýnden Jowal. Datum | Jn Nostra Výwar 26 Augusti Anno 1569

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

A címzés oldalán:

Toabba, hogý oda Menthem Vala kētekhez Akarwan kēteknek | szolgálný Ha valamýbe Twttam volna hogý Megh | Jówek masok Nap Nem twdom ha az dýnnýe Bwne | len Awagý valamý egýeb, de az estwe az hýdegh | kezdett vala Bolgatný, legýen istennek hala Ma | Jobbadon vagýok

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Caesareae Regicque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Batthyány Boldizsárné Zrínyi Dorottyá.

²II. Miksa.

³Lamberg Leonóra, Svetkovics Katalin unokahúga, Lamberg József és Svetkovics Anna lánya, Gyulayné Lamberg Kunigunda testvére.

⁴Gyulay Jánosné Lamberg Kunigunda.

⁵A t betűt l-ről javította.

⁶Tintafoltos a lap.

152.

Németújvár, 1569. augusztus 30.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4005.
- 21 × 31 cm-es papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam fili Nobis obsevandissime Salutem Et Nostris Commendacionem | Toaba az keg. leuelet Mēgh Ertettē hol keged Jr hogý | Azzonýom meónýem Mēgh gyogult Es io Egessegeben Vagýon | kin býzon Eorwlek. De En mēgh betegwttem, az harmad | Napi hideg leles Vagion raýtam, ha az Doktor El Nēm | mēnth Volna Nēm bannam, De ha El mēnth, hadiontýon | talam Nēm lezēn zukseg¹, az isten Jobban aggia. Vjsagoth | En kegnek

Nem tudok Irnyá Eogebet hanē Emberēmeth | bochiattam Volth herczeg karolyhoz², Masth hon nynchen | bezelle hogý Vadazny Mēntek Vad kechkeket³ fogný | Az Vduarbelý Nepekis Erössen Panazolkodnak hogý myndēn | Nap mynd magok mynd louok Nag faradasban Vannak | Annýra hogý Egý groff az Nagý hewsegben Megh faradoth | Volt, Es hogý hertelen hideg Vyzeth Jwth, Azonnal megh | holth, Megh Eleuen Volth Addig groffnak montak hogý | Volth, De hogý megh holth Az Vtan montak hogý Nēm | Volth groff, hanē Chiak Valamý Nēmēs Embēr felék | hogý az mý Meónýegzēnknekis ollýan hire Ne legjēn. | Eogeb herth Nēm Tudok Irnyá keg. Toaba kerēm kegedet | mýnth Jo Vramath fiamath, hogý Aggia Tuttomra | keg. Nekēm, mēly Nap Akar keg. Posonba Mēnný | Es mēl Napra Enýs Izennek Valamý dologrol odafel. | isten tarchia Megh keg. io Egessegen. Datum Ex Nostra Vjwar 30. augusti 1569

Catherina Swēthkoýth .etc. magnifici quondam domini francisci de battýan relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Bathian, | Dapiferorum Regalium Magistro ac Consiliario | Sacrae Cesareae Regieque Maiestatis etc domino et tanquam | filio Nobis observandissimo etc.

Jegyzetek:

¹Az u szarát javította.

²Habsburg II. Károly herceg.

³Előtte a ket szót áthúzta.

153.

Németújvár, 1569. augusztus 31.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4006.
- 21 × 31 cm-es vízjeles, a margón lyukas papíron. Egy fólió.
- A rendek felkérték a királyt, hogy az 1562 óta üresedésben lévő nádori méltóságot, továbbá az esztergomi érsekséget és minden egyéb megürült egyházi és világi méltóságot töltsön be. A megüresedett egyházi javadalmak közé sorolták a győri püspökséget is, melyet a király 1567-ben Delfino Zakariás bíbornok- és pápai nunciának adományozott, aki időközben Rómába költözött és a püspökség jövedelmeit folytonosan élvezte. A rendek ez ellen felszólaltak, és kérték a királyt hogy a győri püspökséget adományozza érdemes magyar egyházi férfiúnak (MOE. 5: 181–2).
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et | omnem felicitatem. Toabba Jo Vram Es Jo | fýam Ha Törtēnett szerent fel Nem Menne | .k. Posomba aggýa megh Erthenem, Mertt az kap | talan dolgarol gondott kellene Vyselnwnk hogý | karba Ne esnenk. Ha kedýglen .k. fel Menne | chok kēdre Býznam hogý .k. Vegezne el mýnt | Ennek Előtte hogý volt hogý mynd Az kett | Vrasagrol týzen keett forenthott fýzettwnk. | Toabba, Jm perneszý Andras mýtt Jr Ennekem | Posombol massat kwlthem Az vrak Neweke=| týs Jrwa kwlthem kýk ott Vannak. |

kegyelmes Aszonýom Nagodnak Ezt Jrhatom az | dologrol kýkett chaszar¹ proponalt² zoltwnk | Mýnd Az vrak smýnd Az orszagh Jm ma | dallest Jmmar eggýwt leznek mynd vrak | smýnd Az var megýek kōwetý, Nader ispart | akarnak kerný, Ersekett Es gyōrý pýspekett | Nýlwannýs Beszellýk hogý az Cardinalistol³ | el Veszýk az pýspeksegett. Az vrak | Newe kýk ottfen Vannak ezek: Erdeli pýspek⁴ | Zagrabý pýspek⁵, Egri pýspek⁶, Bezpremý | pýspek⁷, pechý

pýspek⁸, Dobo Jstwan⁹, Banffi | Lazlo¹⁰, Tahý ferencz¹¹, Nadasdi ferencz¹², Balassi | Janos¹³, Balassi Andras¹⁴, Merey Vr¹⁵, Balassi Jstwan¹⁶

A címzés oldalán:

keglewýcz¹⁷, keett dochi¹⁸, Reway¹⁹, chobor²⁰, keett hom□naj²¹ | Banffi Balent²², Zaj ferencz²³. Ezt akart□ kñek megh | Jrnom. Jsten tarcha megh .k. mýnd Jowal. datum | Jn Nostra výwar vltima augusti Anno 1569

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro | ac Sacre Casereae Regieque Maiestatis con=| siliario .etc. domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²Indítványoz, javasol.

³Delfino Zakariás kardinális

⁴Erdélyi püspök: Bornemisza Pál.

⁵Zágrábi püspök: Draskovics György.

⁶Egri püspök: Verancsics Antal.

⁷Veszprémi püspök: Liszthi János.

⁸Pécsi püspök: Monoszlói János 1567–1579 pécsi püspök, majd a zágrábi püspökségre ment át (Várady 1897: 476).

⁹Dobó István.

¹⁰Bánffi László.

¹¹Tahy Ferenc.

¹²Nádasdy Ferenc.

¹³Balassi János.

¹⁴Gyarmati Balassi András Nógrád megyei főispán. Első neje Mindszenty Katalin, de 1571-ben már Mérey Anna, Mérey Mihály lánya a felesége (Nagy 1: 124–5).

¹⁵Mérey Mihály.

¹⁶Balassi István Balassi Menyhért fia volt, 1564-ben anyjával, Thurzó Annával, testvéreivel együtt Báthori István elfogta és Erdélybe küldte. Birtokába került Nagy-Tapolcsán és Detrekővára, amit 1575-ben II. Miksa a vár uradalmával együtt neki adományozott, és ez utóbbiban nyomdát is állított, ahol 1584-ben kezdettek nyomtatni Bornemisza Péternek predikációit. Három felesége volt: 1. Zrinyi Ilona, Zrínyi Miklósnak lánya, 2. Bebek István leánya, 3. Devecseri Csoron Anna.(Nagy 1: 119–23). — Az *Jstwan* szó előtt az *Jsl* részt kihúzta.

¹⁷Keglevich Máté (Nagy 6: 154–5).

¹⁸Nagylucei Dóczy Gábor és Miklós.

¹⁹Révay Mihály I. Mihály Turócz vármegye főispánja, kir. tanácsos, főajtónálló mester volt. 1563-ban jelen volt Pozsonyban Miksa király koronázásán, ezen, valamint az 1572. és 1582. évi országgyűléseken a határvizsgáló bizottságok tagja volt. 1567-ben úrszéki jogot nyert Éleskő, Holics vár és sassini kastélya s ezekhez tartozó birtokaira nézve. Meghalt 1583. táján. Felesége laki Bakich Anna volt, akitől tizennégy gyermeke született (Nagy 9: 709–11).

²⁰Czobor Imre († 1581), 1567-ben táblabíró, királyi biztos. 1572–81 nádor, 1578–81 főkamrás. Feleségei: Bakich Angelika, Frangepán Kata, Perényi Bora (Nagy 3: 208).

²¹Homonnai Drugeth Ferenc Ung megye főispánja, 1552-ben feleségül vette Révay Ferenc lányát, Magdolnát, majd annak halála után Perényi Erzsébetet (Nagy 3: 404). – Homonnai István

1577-ben zemplémi főispán (Nagy 3: 403, pk. 208). Részt vehetett az országgyűlésen, mert tisztázta magát (Hóvári 1987: 59).

²²Bánffy Bálint Thallóczy Bánffy Boldizsár fia, Balassa menyhérttel és Schwendi Lázárral harcol. 1571-ben kanizsai kapitány, hamarosan utána meghalt Bécsben (Budai 3: 266–7).

²³Zay Ferenc.

154.

Németújvár, 1569. szeptember 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4007.
- 31 × 42,5 cm-es ívnagyságú, félbehajtott vízjeles papíron, fekete felzetes gyűrűspeccséttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et omnem Prospe | ritatem. Az thý kētek Jo egessegett Eremest kŷwannŷok | hallanŷ legŷen istennek hala mŷ mŷndnŷaŷan Jo | Egessegebe vagŷwnk. Toabba Jo vram Es Jo fŷam kerlek | hogŷ Ennekem megh Bochassa .k. Eremest Nem Bantan | kēdet, de az igassagh semmŷkeppen el Nem Engedi hogŷ | halgassam. Azertt chodam Nekem Ezen Nagŷ vagŷon | hogŷ .k. semmŷkeppen fel Nem Megŷen Posomba sem | kŷwankozŷk az ŷ felsege¹ wdwaraba, ŷ felsegenek vdwar | lanŷ Es ŷ felsege kernŷŷl forgolodnŷ, Maga ŷ felsege | Mŷnden kegŷelmesseggel vagŷon kēdhez. Bŷzonŷ hogŷ | En az vdwarbanŷs hallottam hogŷ .k. Nem Eremest | marad vdwarnal, mŷkor ottfen Vagŷonŷs .k. hamar el | kewettkezŷk Es haza sŷett Ebbŷl Embertt hamar megh | Jegŷeznek. Azertt Jo vram Es Jo fŷam kerlek Megŷs | hogŷ .k. megh Bochassa, Mertt Ezt En .k. haznara | mŷwelem Es az En anŷaŷ kēdhez valo szerelembŷl, | Mertt azt akarnam hogŷ az vr isten .k. mŷnden Jowal es | Jo szerenchewel Es Ennelŷs Nagŷob tŷztesseges vrasaggal | szeretne, Nem akarnam hogŷ azt mondanak, hogŷ az | Battŷanŷ vrak chak otthon ŷlnek. Az kŷkett .k. fel | kŷldett .k. kepebe azok Bŷzonŷ semmŷtt Nem twdnak | sem Tekentett Reaŷok Nŷnchen. Sokkal Job volna | hogŷ .k. maga volna ottfen Es mŷnd dolgaitt .k. maga | forgatna mŷnd ŷ felsege Elŷtt smŷnd Az orszagh Elŷtt | Mertt az Jelen Valo szemelŷre sokkal Nagŷob tekintet | Vagŷon hogŷnem mŷnt az zolgara. Twggŷa .k. hogŷ || Az En Szerelmes megh holt vram, mŷkor vagŷ gŷŷles | volt, vagŷ octaua volt² senkŷwel semmŷtt Nem gondolt | akar mŷkor Ment valakŷ fel, de ha lehetet mŷndenek | nek Elŷtte ott volt ott forgolodott ŷ felsegenel, Es mŷgh | az Tŷb vrak fel Mentenek addŷglan ŷ az ŷ dolgat | Elŷs Vegezthe, Es az vtan mas dolgatŷs vgŷ vegezthe. |

Lattŷa .k. mŷnt Vagŷon mastan az dologh Maŷd mŷnden | saŷthar³ Es Nalwnknal alab valok Raŷtwnk kezdenek | Vralkodnŷ, Jm chak az hŷtwan sŷbrŷkekŷs⁴ mŷnt | kergŷk forogŷak az ŷ dolgokat, mŷ kdŷglen Nem | akarwnk az mŷjenkertt semmŷtt faradnŷ. Azertt Jo | Vram Es Jo fŷam. Jm az octauais ha megh leszen | Jo volna kēnek fel Mennŷ Es szolnŷ kwbŷnŷwal⁵ Es | Egŷebekkelŷs az kŷkkel Jllenek az mŷ dolgaŷnkrol, | Mŷnt Jm Perneszŷ Andrasŷs Jrŷa hogŷ fel kellene | kēnek Mennŷ Es az kaptalannalŷs Vegezŷnŷ Az guorta | felŷl, az dezma felŷlŷs kellene twdakoznŷ kŷnek esŷk | Es kŷe leszen, Job volna Megŷs hogŷ mŷenk lenne | hogŷ Ne[...]⁶ Mŷnt Mase. Ha .k. szŷnthe sokadmagawal | Nem mehetŷs ŷllŷen fel .k. keett kochŷwal Es vgŷ | mŷnt postan sŷessen .k. fel Mennŷ. Lam asszonŷomat | leanŷomatŷs az vr isten megh vŷgazaltta, Enŷs Valamŷwel | twdok lennŷ, Eremest mŷndennel leszek. Az mŷnt | Erthem ŷ felsege ott Nem fogh kesnŷ hanem el | Megyen . Azertt Jo vram es Jo fŷam lassa .k. mŷtt | kell chelekednŷ .k. Ezt

akart□ kñek twttara adny. isten | Tarcha megh .k. mýnden Jowal. datum Jn Nostra Vjwar | 6
septembris Anno 1569

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battyan Relicta Vidua.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Caesareae
Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²A v és a t tintafoltos.

³Sajtár: tanulatlan deák, kezdő.

⁴Sibrik Máté.

⁵Kubinyi Kristóf.

⁶A hajtás mentén elszakadt a lap.

155.

Németújvár, 1569. szeptember 7.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4008.
- 21,5 × 31 cm-es lapon fekete gyűrűspeccéssel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicý | Nostrí
commendationem, En meg ertetem az the k: leweleth | hog wjhel¹ fele leth wolna walamj feld
Jndwlas | Jttis Mjnd kezensegel azt Bezelljk hog ez Jewende | pjntheken el kezdetjk az Nag zeel,
kj warakath | hazakath meg Ronth, de chjak az Jsten twgja w̄ | zenth felsege, w̄ markaban
wagjwnk zabad welenk | Az mý dolgonk chjak kenjerges thowaba aztis ertem | Az gabona felwl
mjth Jr k: Azerth ma Jewttenek | wala hozzam gereczý² ket polgar es hozthanak wala | Az herczeg
thanaczjtwl leweleth hog az mj el ado | gabonam wolna, hog el adn□ Nekjk Azerth ha nekē | wolna
Bjzon hog Zomzedomnak Eremesben Adn□ hog | Nem mjnth Masnak de hog Njnchen Nekē,
Aztis mongjak³ | hog w Nalok keblj Jar eg fl es Negwē pjnzen | oda mennek the k:, is⁴ merth meg
hattak hog the k: | meg keresseek, ezt akar□ the k: twttara Adnj Jsten | tarttja the k: Mjnden Jowal
datum ex Nostra Wjwar | 7 septembris 1569

Catherina Swethkowýtth Magnifici quondam
domini francisci de Battjan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Ba'thjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac | Sacre Caesareae
Maiestatis Consiliario etc domino | et filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Bécsújhely, Sopron megye, Soprontól északnyugatra (ma Wiener Neustadt, Ausztria).

²Graz.

³A szó végét a lap széle miatt beszorította a levélíró.

⁴Az is szót a sor fölé toldották be.

156.

Németújvár, 1569. szeptember 7.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4009.
- 20,5 × 27 cm-es vízjeles papíron, fekete felzetes gyűrűspeccsével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem, Et omne Bonum. | El Vettem az .k. lewelett megys Ertettem hogý .k. Mentý magat hogý Betegsegh mýat .k. fel Nem | Mehett. Azertt ha ollý Jgen Vettem .k. ellen hogý | Jntettem .k. az fel Menesre .k. megh Bochassa¹, En | Nekem vgý techýk hogý semmýtt Nem chelekettem | ollýat ký kēnek Ellene volna, Valamýtt mýweltem | Mýnd attýafýwsagbol mýwelthem, Ha .k. fel Nem | Mehett Rola Nem tehetw̄nk de Nekem vgý teczýk | hogý Job volna ha Mý magwnk výselnenk gondott | Az mý dolgaýnkrol. En maý Napon Bagodj an=| drast fel kwlthem Posomba Valamý dolgaýmertt | Es kýwaltkeppen Azertýs hogý Jgen felek az octa=| uatol. Jsten tarcha megh .k. Mýnden Jowal. | datum Jn Nostra Výwar 7 die septembris Anno 1569

Chaterina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan Dapiferorum | Regalium Magistro ac Sacre Casere Regieque Maiestatis | Consiliario .etc. domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A B tintafoltos.

157.

Németújvár, 1569. szeptember 13.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4010.
- 21 × 31 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűs pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filý Nobis obseruande Salutem et omne Bonum, | tegnapy Napon¹ Jt wala Nalam Saller farkas Az k: zolgaýa, | es Az k: keresserę en fanchjnak² megh Engettem Az zenatth | Merth hogý Az zegený Vram Leweleben ýs wagyon Rola | Emlekezeth, de hogý k: Megh Erchję Az en dolgosom | Ennekem Azth Mongýa hogý az Bed giorgh Jobbagýa | chjak hammissagal Jar, Merth Az szenath Mýndenkor Az | Jobbagý az eŵ hazahoz wýzý es thakarýa, es fanchj | wgý haýtatth bed gýorgh Jobbagiahhoz hol egj wneotth | hol ketteoth telre es Mjkoron en ezt Megh Ertettem wolna | En Az en falwmba hordatattam Az szenath, kýtth En | fanchjnak Megh adok hogý Az eŵ hazahoz hordassa, | hogý Effele keppen Az Wrassagtól Semmýnemeo feold | el Ne Jdegenolljen, es Jo wendorę walamý por patth=|war Ne thamagýan Az Mýenkerth, Errol en keg: Saller | farkastol teobet Jzenek Es Jrok. thowabba Jrtham wala | keg: Bartha Marthon felol hogý Jth wagyon kjrwl keg: | semmý walaszt Nem then, Azerth Masthanýs³ keg: Jrýa | Megh ha

oda kwljgem awagh Nem, de Ezen kerem keg: | kytth pal deak altal Meghys Jzenthem keg: hogý k: | paranchjolna Az Batthjanjaknak es oth walo teob | Jobbagjknakys hogý Az kewes Adoth kjth Reiajok | wetettem eztendonkenth Adnajak Megh, Merth ketth | awagh⁴ harom eztendorwl walo Effele Adowal | thartoznak kjth Megh Nem Akarnak Adny, Azert keg: | kerem mjnth Jo wramath es fjamath hogý k: Paranchjo |=lIja Megh hogý Aggiak Megh es felljenek Merth | walamjth en chjelekedetem⁵ myndenth⁶ k: es Ennekem | mastany es jowendorę haznalathos wolthwnkerthth, | chjelekedem, wyssagwnk semmy Njnczen Egieb hanem | hogý Azt Ertem hogj kanisayak⁷ Eorssegrę akarnak | Jonj zab es elesth be szolgaltatthnj Azerth Ertem | hogý k: fel Megjen Bezben Erolem es Akarom | keremys keg: hogý keg: Effele dologtol ha lehetthseges ||

A címzés oldalán:

ew felsege⁸ eloth otalmazna Megh k: Az zegensegetth Ezth | akartam k: thwtara Adnj. Jsten tharchja Megh keg: | mjnden Jowawal. Datum Jn Nostra Wywar 13 septembris 1569

Catherina Swetthkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Batthjan .etc Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan⁹, | dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacrae Caesarę | Regięque Maiestatis consiliario .etc. domino et | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az o betűt j-ról javította.

²Fánchy Imre.

³Az s javított betű.

⁴Előtte az Eg szót kihúzta.

⁵A k betűt d-ről javította.

⁶Az m tintafoltos.

⁷Nagykanizsaiak, Nagykanizsa Zala megye, Zalaegerszegtől délre.

⁸II. Miksa.

⁹Az n javított betű.

158.

Németújvár, 1569. szeptember 21.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4011.
- 21,5 × 31 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicy | Nostrī commendationem, thowaba wettem es meg ertetem Az the k: leweleth meljben the k: azt Jrja nekem | hog the k: posomba kel menny es hog oth zegjn | Borokat Arwlnak hog the k: Adathnek eg | altalag¹ Borth, Azerth Jo wram es fjam thawalý | Eztendeben Jgin zegin Borok thermettenek Jth | Wjwar tharthomanban, Azerth Az Mjnemw Borom | wagjon Wjwarý Bor Aban Eremesth Adok the k: | Es Nem tartom the k:twl chjak hog Erthe kwlgjen | the k: thowaba Aztis meg Ertetem hog the k: | twlem ker zaz foryntoth Meg Adas fejeben | hog mjwel masoknakis Adok kezen, Azerth Jo | wram twgja the k: hog Mennj pjnzem wolth | Azt czjazarnak² w fels: attam, mastis Nala wagjon | Az wthan kedig Mjth gjejtetem, mjwel hog | Az gabonanak Jllen³ Nag

zwksege wagjon hog | Jozagom el Ne pwztwlina kwltem zjnthe dwna | melle Az mj kewes pjnzem volth hog gabonath | wegÿenek wele az zeginsegnek, Azerth kerem the | k: hog gonoz Newen Ne wegje the k: merth ha | volna Nem tÿltan the k: es nem zegnē az the k: | kereseth, ezt akar the k: twttara Adnj Jsten | tarttja meg the k: datum ex wjwar 2i septembris | 1569

Catherina Swethkowitz Magnifici
quondam domini francisci de Battjan
Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Christophoro de Battjan | pincernarum Regalium Magistro etc | domino et filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Áttag, ántalag, átalag: borok tárolására és érlelésére használt hordó, 90 iccés, vagyis 75,6 literes volt.

²II. Miksa.

³Az első l betűt g-ről javította.

159.

Németújvár, 1569. szeptember 25.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4012.
- 21,5 × 31 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et omne | Bonum. Toabba, Jo Vram Es Jo fÿam vagÿon | kēnek Egÿ zolgaÿa kÿnek Pechÿ Janos Newe kÿ az | Banÿához közel lakott Es Newelkedett fel, Azertt | kerem .k. mÿnt Vramat Es Jo fÿamat hogÿ En | kedwemertt .k. Bochatna el az Rez Banÿara, az w̄ | felsege¹ Parancholatÿawal, kÿtt Pernesÿ Andras kezehez | adna, Jm kwlthem kölchegetÿs Nekÿ fl 6² de kegÿelmed | vgÿ tanetana megh hogÿ ez dologba Jarna el, hogÿ | vgÿan ott az Banÿan Twdakoznek egÿ mesterertt | kÿ ala Jwne az En kölchegem feÿeben Es itt az chator=| nakat megh chÿnalna, kÿnek En itt egÿ hwz | forentÿgh valo aÿandekott vagÿ kesz penzt adnek | Mwnkaÿaertt, de ollÿat kellene keresnÿ kÿ vgÿan | Zÿnthe Jo twdos Mes- ter volna, kÿnek heaba Ne | fÿzetnenk. Mertt Ennekem w̄ felsege 25 masa Rezett | adott Es az .k. szolgálÿa az Parancholat mellet vgÿ | Törekeggÿek hogÿ plehw̄l agÿÿak megh, Mertt itt | sohwt affele mestertt itt sohwt Nem talalwnk kÿ | kÿtwdna Vernÿ, w̄ felsegenekÿs vgÿ kenÿergettem | hogÿ az parancholatba vgÿ legÿen. Azertt ha w̄ | felsege parancholatÿaban Nem volna Az, hogÿ ple=| hewl agÿÿak megh az 25 masa Rezett Pernesÿ | Andras vgÿ szereztesse az parancholathott .k. | Bochassa el En Erettem Az .k. szolgálÿat Mertt En | chak kēnek Epethek³. Valeat Eandem feliciter. datum Jn Nostra | vÿwar 25 septembris Anno 1569

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battÿan Relicta Vidua

A címzés oldalán:

Toabba, Jo vram Es Jo fÿam kerem kēdet hogÿ ha talal | .k. Vegÿen Ennekem Az En penzem feÿeben Naranchott | chÿtromott Es pomagramat⁴, Mertt sem Potoljba⁵ sem | Regedebe⁶ sem

sohwlt szeret Nem tehetem Es Mennel | hamareb lehet .k. kwlgýe ala, valamýn .k. megh | Veszy
Megh fýzetem kēnek.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthyán | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Casare
Regieque Maiestatis consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²A sor fölé, jelzéssel toldotta be a *fl* részt.

³Németújvárat Batthyányné halála után Batthyány Boldizsár örökl.

⁴Gránátalama, latinul Punica granatum.

⁵Potoly, Pettau, Stájerország (Ausztria) (ma Ptuj, Maribortól délkeletre, Szlovénia).

⁶Regede.

160.

Németújvár, 1569. október 5.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4013.
- Egy 22 × 31,5 cm-es és egy 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicý Nostrí |
Commendationem, En meg ertetem az the k: leweleth, Azerth | Eremesth hallom az the k:
Egessegeth, En Magam felwl | ezt Jrhatom the k: hog En magam sem twdom mjnth | wagjok,
merth chjak Ezem Jzom alwzom es Jgin Erewttlē | wagjok thowaba az octawa felwl mjt Jr k: aztis
Ertē | Azerth ez wthanis the k: ha mjth Erth az octawa¹ | felwl the² k: Agja meg Erthenē, hog gon-
dot viselhesse[k] | Jdejen, thowaba Ertem az Czorum³ dolgatis Mjth Jr | k: azerth Bjzon En Nem
hadakozhatok, hanē Az mjnth | the k: Jrýa hog Az wrakban kwld the k: hozzaýa az | teczjk
Ennekem, de thahý ferenczetis⁴ kerje⁵ the k: | En zommal hog w k: oth legjen akor⁶. thowaba twrý
| gjergh⁷ kwldeth kj kanjsarol⁸ Ewtwen lowasth Elesth | haýtany Engem Jgin zorlgalmaztathnak
Az Elēs | dolgaerth. Azerth meg hatt□ Az mjth wjhethnek | oda hog Wjgjenek, Azerth kerem the
.k. zolljon the | k: effelwl thwrý gjergnek hog hagjanak Beketh | Ewel, Merth Jo twgja k: Az
Erwseg⁹ Mjnmw zegi[n] | Nep Mjnden gabonajok el wezeth Az Njmethsegē | Azonekpe, Az mý
kewes gabona wagjon Aztis Jmar | ket forjnta Jtettek kebljth¹⁰, mastis gjerre¹¹ kelleth | kwldenē
gabona Vennj az zeginsegnek okaerth | hog meg ne zwkelkegjenek, thowaba Az Jo mesterth |
Bathor te k: meg fogagja, merth Mjnd k: En En meg | Erýek wele, the k: kwlgje ala, Az en
czjatorna[m] | kwtram felwl ezt Jrhatom k: hog Jmar meg kezwl | de Nag kjalthassal es Nag
Mwnkawal kezwl meg | ezt akarn□ ke twttara Adny Jsten tarttja meg the k: | mjnden Jowal datum
ex wjwar 5 octobris 1569

Catherina Swethkowjth magnifici quondam
domini francisci de Battjan Relicta Vidua etc ||

thowaba czjazar¹² w felsege Jgerth nekem Rezeth az czjator |=naknak waloth Azerth kerem
te k: hog k: wjselneýe | gongjath es zerzeneje kj kam wramath kel zorgal¹³ | maztatnj Jrrette
thowaba Az zegin Wram koporsoýath | Meg kezýtettek es Beczben hozthak. Azerth Az mester |
Azt Jrýa hog hath zekereth kwlgjek Jrrette, te | k: Eremesth Nem Bantan□ wele, de twgja k: Az |

Jth walo zeginsegnek Mennj zantalan¹⁴ sok dolgok | wagjon az czjatorna kerwl Azerth kerem the k: | mjnth Jo wramath es ffjamath hog the k: hozatnaŷa | Rohonczjg ala, onned en wjwara wjtetnē, Errę | vgjan Jgin kerem the k: thowaba Az Elees dolga felwl | the k: zolljon Banffj Lazlowal¹⁵ es Banffj Mjklossal¹⁶ | es az theb Zomzed wrakal hog tŷ k: therekednejek | Az zeginseg melleth hog wketh ne Banthanajak | wele, merth Njlwan wagjon Mjndeneknel | hog ez eztendeben Jgin zjk gabonaŷok leth | Nem czjak Jth de Vgjan orzag zerŷnth, eztis | Mongjak hog hodwlth falwkbwl wjhethnenek elęsth¹⁷ | kanisara, de thwrŷ gjergjeth Az zeginseg Ajande | =kozza Bekewel wadnak, senkj Nem Banťja wketh | ez penig Mjndenwth Az wegekben wagjon hog az | hodolth falwkbol hozzjak az Eleesth, Az zolgalo | Nepnek ottis Vg kellene lennj, Errwl tj k: | gondolth wjselne Aztis¹⁸ mongŷak hogŷ Ez Jllŷen | dolgoth raŷas zęrenth kęllęne kŷ adnŷ

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Baťhjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac | Sacrę Cesarę Regieque Maiestatis | Consiliario etc: domino et filio Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Oktáva: az időszakos bíraskodás határnapja, az ünnepek nyolcadik napjára összehívott bíróság, negyven napig ítélkezett.

²A *t* betűt *h*-ról javította.

³Csoron János.

⁴Tahy Ferenc.

⁵A második *e* fölött egy tintapötty van.

⁶Az *o* betűt utólag szorította be.

⁷Turi György († 1571) 1558-ban lévő kapitány és Bars megye főispánja. 1566-ban palotai kapitány, 1567-től kanizsai kapitány (Nagy 11: 192).

⁸Nagykanizsa.

⁹Őrség.

¹⁰Köböl: régi űrmérték, általában szemestermény mérésére szolgált. Nagysága változott, általában 64 liter.

¹¹Győr, Győr megye, ma Győr-Moson-Sopron megye.

¹²II. Miksa.

¹³A *g* betűt *l*-ről javította.

¹⁴Az *a* javított.

¹⁵Alsóindvai Bánffy László.

¹⁶Alsóindvai Bánffy Miklós 1547-ben született, 1556-ban Grazba vitték németül tanulni. 1570-ben feleségül vette Zrínyi Ilonát, Zrínyi Miklós lányát. 1573-ban főpohárnok, 1577-ben zalai főispán (Nagy 1: 160–1).

¹⁷A szó végét bezúfolta a lap szélén.

¹⁸Ettől a szótól kezdve a végéig más kézírással írták a levelet.

161.

Németújvár, 1569. október 20.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4014.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles, lyukas, hiányos papíron, fekete viaszpecséttel. A levélhez ragasztottak egy 21 × 5 cm-es cédulát . Két fólió.
- —

• —

Magnifice domine et tanquam filij Nobis obseruande Salutem et Nostrae Commendationem, Az | the keg: leweleth wettem es Megh Ertettem Az lewel felol kjrę the | keg: Engem Emlekezteth, Azerth hamar wdon megh kel lenny, chjak | hogý keg: Ne therrekegyek Errette har- mat Nap the keg: mas | walaztothys tezek, felole thowaba Jr the keg: Ennekem walamy | wsth felol kjben feordeth hewethenenek, hogý megh Jrnam | keg: hogý ha fonth zamzara Aggyakj awagh mynth, Azerth Az | kjk oda fel Jarnak Az en zolgaym Azth mongjak hogý harom | awagh Negj forinthon wgyan Jo Eoregeth weznek, thowaba Az | konywek felol ys Jr keg: hogý megh kwldenem, Azerth | Byzonj Megh Megh Nem kerestetthettem Merth Az deakok | Nynchenek Jtthon, hanem Jm Ez hetthben lelwe Megh | kerestetem es megh kwldem Azon helen the keg: thowaba | Az Byalama lectaryombol el Nem feleytthem the keg: Jsthen | tharchja megh the keg: mjnden Jowawal. Datum ex Nostra | Wywar 20 die octobris Anno 1569

Catherina Swetthkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Batthjan Relicta etc ||

Külön cédulán:

Toabba : Jm kwlthem kēnek valamý kewes lictariomott | kytt .k. vegyen Jo Newen Ennek vtanna .k. | Többet kwlgyenk.

Címzés:

Magnifico domino christophoro de Batthyan, | pincernarum Regalium Magistro¹, ac Sacre | Cae- sare Regique Maiestatis Consiliario etc domino | et tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az a javított betű.

162.

Németújvár, 1569. november 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4017.
- 22,5 × 32 cm-es papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice Domine et tanquam fili Nobis Observantissime Salutem et Nostrae Commendationem. | Toaba Pęrnezy Andras Jr Nekem kwhalomrol¹ leület | az leülnek datunia 4. novembris lét. Sēmmý heýrth Nēm | Jr, hanem Chiak ezth irya hogý Vrwnc w fēlsege² | Ezten Pentēkē Jndula Posombol, Vasarnap Ebestorffon³ | Volth, Ez Elmúlt hethfwn mēnth be bechben, megh byzonios | Napiat Nēm Erthetek⁴ az ō fēlsege Jndulasanak, | kēz hýrrel bezellyk hogý megh Egý holnapig w | fēlsege kesnek bēchben, Ez az Vtan indulna Pragaban | Es Onnan az Imperiomban. Doboht⁵ Es Balasý Janosth⁶ | az Posoný Varaban haggiak. Hashagy Jmrē⁷ megh | Zabadula, kyęrth Tahý⁸, Es Zaý Vram⁹.i6. Nēmēs | Zēmelyekel Jgy Lēnek kezesek, myndēn Jozagokat | kēttētek, hoę Valamýkor w fēls. hýuattja, kez, | Lezēn w fēlsege Eleýben Mēnný. Hogý Battyaný Cristoff | Vram Výwarbanis Oztozný akar, Jmerēh mestēre¹⁰ | Paranchiolatoh Vetth, hýzēm hogý kēged Ertētte, Aztis | Jrýa hogý az gyēry pespekseg dolga Meg Azonban¹¹ | Volna, de be Jrtak az Articulosban¹², hogý ō felsege | rēuid Nap Vgy Visel gondot ręa hogý Nem lezēn | Panazolkodasra, Melto oka az w hýűeýnek, hogý | az Orzag tudomanth tēt hogý Nēm ad-

nak dezmath | az Krandykalisnak¹³, aztis Jrja Pernezý hogý kěz | herrel bezellettek, hogý az kiral fia dēbrēczenben¹⁴ | akarna Eg Erēssegēt Chinaltathñý, Az tēb dolgokrol | mýkor benedék deakoth kēghēz kwłdēm akor kēgnek | Zoual mēgh bezellje Balasdeakoth kwltēm Volth kēghēz | posomba az Blasý¹⁵ dolga felēl, Nēm tudom ha | Zoltę kēgnek Vagý nem, ha kēgnek Nēhez Nēm Volna ||

A címzés oldalán:

Jrna kēged, az, kēged keze Jrasual arrol az Dologrol | hogý mýbe Vagion az a dologh. Toaba Jo balasnak¹⁶ | Egý lewelet kwltēm Volth kēghēz, kerēm keg. mýnth io | Vramath io fiamath, hogý kwlgýe mēgh kēged azth | a leuelet. Eogýeb hýrth kēgnek Nēm tudok Jrñya. | Jsten tarchia megh keg io Egessegen. Datum ex Nostra | Výwar: 6. die Nouęmbris 1569

Catherýna Swethkoith, Magnifici quondam domini francisci de Batthian. relicta .etc. ||

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari De Batthian | Dapiferorum¹⁷ Regalium Magistro, ac | Sacre Cesareae Regieque Maiestatis Consiliario. | domino et tanquam filio Nobis observantissimo etc

Jegyzetek:

¹Alatta *Posombol* szót áthúzta.

²II. Miksa.

³Ebersdorf, Ausztria.

⁴Az *e* betűt javította.

⁵Dobó István.

⁶Balassi János.

⁷Hassághi Imre.

⁸Tahy Ferenc.

⁹Zay Ferenc.

¹⁰Hetési Pető Imre.

¹¹Az *a* betű tintafoltos.

¹²*Artikulus*: törvéncikk

¹³Delfino Zakariás, kardinális.

¹⁴Debrecen, Bihar megye, ma Hajdú–Bihar megye.

¹⁵Balassi János.

¹⁶Jó Balázs.

¹⁷Az első *r* tintafoltos.

163.

Németújvár, 1569. november 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4018.
- 22 × 25 cm-es ferdén vágott szélű papíron, fekete gyűrűspecsét töredékével. Egy fólió.
- A címzés oldalán különféle számítások vannak.
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem et Nostri Commendationem, thowaba Egieb hirth k: | Nem Jrhatok hanem wagjon harmad napia hogi Ennekemýs hjrth Jrtak, | kjth Jm k: ez lewelbe keotthwę megh kwltēm, de kerem k: hogi Jsmegh | wýzha kwlgię k: merth Ennekem az lewel Jsmegh thorwenj, eloth | kelljethek, thowaba Jgen kozonem k: Az hjrth kjth k: Ennekem

Jrth | Az mjnemeo horwath zoth k: Ennekem Jrth Annak en Jgen | Newettem, e Lachik hogj k: gazdag Bannÿaÿa wagjon hogi Mennj | Sok wasas zekereketh kerunk k: Jsten tharchia Megh k: mjnden | Jowawal. Datum ex Nostra Vÿwar 6 die Nouembris 1569
Catherina Swetthkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Batthjan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthÿan, dapi|=ferorum Regalium magistro, ac Sacre Caesare Regique | Maiestatis Consiliario .etc. domino et filio Nobis | obseruantissimo

164.

Németújvár, 1569. november 9.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4019
- 22,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omne | Bonum. Toabba, Ertettem hogÿ Cubini¹ az .k. zol | gaÿa fel Megÿen az attÿához, Mÿnek Elötte el | Menne kerem .k. hogÿ .k. küldeneÿe Jde | Mertt Enÿs Jzennek az Batÿanak Egÿnehan | dolgaÿmrol. Valeat Eandem felicitem datum In Nostra | Vÿwar 9 novembris Anno 1569
Chaterina² Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Caesareae Regique Maiestatis consiliario .etc. domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Kubinyi Kristóf.

²Az -ather- rész tintafoltos.

165.

Németújvár, 1569. november 9.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4020.
- 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpeccéttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Jm küwthem kñek | Valamÿ orwosságokat kükkel mÿkeppen Ellÿen | .k. Megh mongÿa Temerÿeÿ gaborne¹, de .k. | kü Ne Jarÿon, Mertt Annal Jnkab el merge|=sewl. Jsten tarcha megh .k. Datum In Nostra | Vÿwar 9 novembris Anno 1569
Chatherina Magnifici quondam domini francisci

de Battÿan *Relicta* Vidua

Toabba, Jo Vram Es Jo fÿam az Penz felől kēnek azt | Jrhatom hogÿ penzem Bÿzonÿ Nÿnchen kÿtt | adhatnek kēnek Mertt az chatornara sokat kōltettem | gabonatÿs Vettem Es az szegen Vram koporsoÿaraÿs | sokat kōltettem de Mÿnd azon altal Jm kēnek | Az szaz forent helebe tÿz Masa halat² | adok kerem .k. hogÿ .k. Elegeggÿek megh vele | Mertt penzt Bÿzonÿ Nem adhatok, Jm mastanÿs | valamÿ Barmott kell az konÿhara Vennem. Az ha=| lertt .k. kÿlgÿen Erette Es mÿnd Jarthon megh | adatom harcha leszen Retthke Es walamÿ keweset | adatok chwkatÿs.

Címzés:

Magnifico domino Balthasar de Battÿ | Dapiferorum Regalium Magistro ac | *Sacre* Caesareae Regieque Maiestatis consiliario | *etc. domino* Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Temerjei Gábort 1556-ban említik (MHHD. 29: 353, 354).

²Előtte valamit kihúzott.

166.

Németújvár, 1570. január 14.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4021.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete gyűrűs pecséttel, a pecsét feltörésénél kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omne | Bonum. Az thÿ kētek Jo egessegett Eremest | kÿwannank hallanÿ legÿen istennek hala | mÿ mÿndnÿaÿan Jo Egessegbe vagÿwnk. | Toabba, Jm kwldewnk az Reszertt az Banÿara | Azertt ha .k. valamÿtt akar Jrnÿ az twrzo | vraknak¹ Az mÿ zolgank el vÿhetÿ de .k. | Megh Ne keslellÿe Mertt az szan vtat Jgen | felthÿek. Toabba, kerthek volt drwmolÿ fÿ | lepett² hogÿ Nekÿwnk Valamÿ marhat kÿldene | ha oda vÿzÿk kēdhez, k. kÿldeneÿe Jde | Es .k. Jrÿa megh mÿnt Vagÿon kegÿelmetek | Mertt Eremest akarnok Erthenÿ az thÿ kētek | Egessegett. Jsten tarcha megh .kēteket. mÿnd | Jowal. Datum Jn Nostra Vÿwar 14 Januarÿ | Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Batthÿan *Relicta* Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacre | Caesare Regieque Maiestatis Consiliario. *etc. domino* Et filio Nobis obseruando

167.

Németújvár, 1570. január 16.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4022.

- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete gyűrűspecstű töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime Salutem et seruicij Nostri | Commendationem, ezt Adhatom k: twttara hog az the k: zolgaja | chenczj thamas Jewe hozzam es kenyerge¹ Ennekem hog | ferencz Jspan ffja melleth Jrnek the k: meljnek az | at'ya Elejtwl fogwa hjw zolga wolth Jde az warhoz | hog the k: Be wenneje az the k: wdwara nepehez | Azerth Enis kerem the k: mjnth² Jo wramath es | fjamath hog the k: Jrrettem Mjellje azt hog Be | wenneje es zolgaltatna wele, Enis Eremesth Be | vennē de twgja k: hog En wen Ember wagjok effelet | Jmar Nem thanjthhathok, ezt akaram the k: twttara | Adny Jsten tart'ja the k: mjnden Jowal datum ex | Nostra Wjwar³ i6 Januarj 1570

Catherina Swethkowjth Magnifici
quondam domini francisci de Bat'tjan Relicta etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bat'tjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac Sacre | Cesare Maiestatis Consiliario etc domino et | filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A g fölött egy pont van, valószínűleg a j-hez tartozik.

²A t fölött egy vonás látható, valószínűleg a j-hez tartozik.

³Az a fölött egy pont van, valószínűleg a j-hez tartozik.

168.

Németújvár, 1570. január 16.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4023.
- 21 × 28,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime, Salutem et Seruicij | Nostri commendationem, En meg ertettem az the k: leweleth | hog azzonjom leanjom Joban es kjnnjeben wagjon, legjen | hala Jstennek Bÿzon Eremem Wagjon Rajtha, Azerth kerem | k: hogha Saller farkas¹ oth wolna the k: kwldeneje hozzam | Egnehan zora, the k: Jzennek valamj dolog felul w̄ | altala, thowaba Jm masth hozak az the k: at'ja leweleth | kjbwl the k: meg erthhetj mjnth wagjon, Azerth hjzem | hog az doctor oth wagjon Jo wolna te k: twdakoza twle | Awag penig oda kwldeneje hozza, merth the k: njnchen | theb at'ja w̄ k: w nekj senchen theb fja the k: | Azerth the k: lassa legjen valamj segjtsegel w̄ k: | Az wjsagoth kezenē es Jo Newen wettem the k: | hog az mj fejedelmek² Mjnmw Adoth kjwan az cheh | orzagjaktwl, Agja az vristen w̄ felsege hog meg | Adhassak, es w̄ fels: kelthesse az zegin Magjar | orzagh melleth, kj az zegyn kerezteneknek lenne | Jewendere walo Jawokra, ezt akar the k: twttara | Adny Jsten tart'ja meg the k: datum ex Nostra Wjwar | i6 Januarj 1570

Catherina Swethkowjth Magnifici
quondam domini francisci de Bat'tjan Relicta

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battjan | dapiferorum Regalium Magistro | ac Sacre Cesarę Maiestatis Consiliario | etc domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Saller Farkas

²II. Miksa

169.

Németújvár, 1570. január 17.

BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4024.
- 21,5 × 32 cm-es papíron felzetes fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Keszenethemett Es magam ayanlasat mynt | Jo Vramnak Es Jo Reremnek¹. Az .k. Jo egesse=| gett kÿwannam Eremesben hallanÿ, hogÿ Nem | mynt Betegsegett, mely .k. Betegsegett szÿwem | szerent Banom. Es ha twdnek kÿnek Eremest | hasznalnek. Azertt Jm kÿwlthem kÿnek Valamÿ | Liktariomott, Es sÿropott, kÿtt .k. Vegÿen Jo | Newen, Es .k. Ne Bankogÿek, hanem Jo ked=| wett vegÿen Maganak, Mertt az Jo kedw Ember | nek gÿakortha Egessegett hoz. az sÿroppal kedÿg | len .k. vgÿ Ellÿen hogÿ Ha .k. szomehozÿk | Eÿel .k. Elegÿeche megh fÿtt vÿzzel Es Zepen | megh hÿwesethÿ .k. szeketÿs szerez: Ha kedÿglen | valamÿ olÿ szÿksege Vagÿon chak .k. Jzenÿe | megh Ha Bechbe kellÿs kÿldenem kegÿel=| medertt Eremest El kÿldek. Toabba, Jo Vram | Es Jo Rerem Az Ehsegtewl Jgen Megh Jettem | Es sok földett Jrtattam kewlesnek. Azertt kerem | .k. hogÿ szereztesen Ennekem valamÿ tÿz | korch² kölest penzemertt az .k. tÿztartoÿwal | kÿnek Az Arrat megÿs fÿzetem Ertheÿs kÿldek | chak .k. aggÿa megh Erthenem. Es myndenkeppen | .k. Jrÿa megh mynt Vagÿon Es hogÿ Vagÿon | Es Valamÿ .k. szÿksegh .k. Jrÿa megh Eremest | Valamÿ itt az haznal vagÿon .k. Nem leszen | Tÿlalmas. Jsten tarcha megh .k. mynden | Jowal Es gÿogÿechea megh, .kegÿelmed latassa | megh potolÿba³ ha talalnak mwsketellertt | Jo volna .k. azzal Elnÿ mertt netalantan az | .k. Betegsege az sawanÿw Bortol Vagÿon ||

Datum Jn Nostra vÿwar 17 die Januarÿ. Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battjan Relicta vidua

Címzés:

Magnifico domino Cristophoro de Batthÿan | Sacre Cesarę Regieque Maiestatis consi=| liario .etc. domino Et Sororio Nobis | observando

Jegyzetek:

¹Sógor.

²Korec: szláv eredetű száraz űrmérték, dongás faedény. A Felvidék északkeleti részén, Zalaiban, és a horvát határszélen használták. Általában 31 liter, illetve 23,3 kg gabonát jelent egy egység (Bogdán 1991: 96).

³Potoly.

Németújvár, 1570. január 20.
BATTHYÁNY KRISTÓFHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4025.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- II. Fülöp, hogy biztosítsa az utódlást, negyedszer is megnősült, feleségül vette unokahúgát, Annát. Az ifjú királyné 1570-ben érkezett meg Spanyolországba fivére, Albert és Vencel kíséretében. Az esküvőt Segoviában tartották meg. (Hamann 1988: 51).
- —

Magnifice domine et filij nobis observantissime, Salutem, et servicij Nostrum | commendationem, thowaba Eremesth hallaný akarn az the k: | Egessegeth ha meg kjnnjebedeth wolna¹ the k:² Awag Nem | Az mjkepen az mjnapj the k: lewelebwl meg Ertettem | Az the k: Betegsegeth, Az wthan Nem felethkezhetem el the k: | mjwel njnczen olj Embere k: kj Betegsegeben twdna the³ | k: kedwe zerýnth zolgalný Azerth kerem k: hog Adnaýa | te k: meg Ertenem Mjnth wagjon Es⁴ ha Meg Jobwlth ez | En Emberem altal, thowaba wjsagoth Egjebeth Nem twdok k: | Jrny, hanē czazar⁵ w fels: pragaban⁶ wagjon, es Nala | wagjon ferdinand herczeg⁷, es theb herczegeketis warnak oda | az czjazar⁸ leanýath Jspaniaý kjral mathkaýath⁹ Be akarjak | kwldený Arrwl meeg Nem wegeztenek kjk menjenek | wele Aztis Ertem w fels: oth Nem kesýk Sokaig de Nem | Ertjk meg howa Megjen ha az Imperiomba Awag Jde | ala Jeý, Zomor Janus¹⁰ meg holth, es demýen Mesternek¹¹ | attak az w tjtjtth, mj penig Jstennek segjthegebwl | Jo egessegeben wagjonk Az the k: ffja Meny, es az kjs | leanýokal Jo Egessegeben wadnak, Jo¹² lehet ez elewth | felette Betheg wolth az k: meny, de legjen hala Jstenek | meg kjnnjebwlth Es Jo wagjon Jsten tarttja te k: | mjnden Jowal datum ex Nostra wjwar¹³ 20 Januarj | 1570

Catherina Swethkowjtth Magnifici
quondam domini francisci de Batthjan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Christophero de Batthjan | pincernarum Regalium Magistro etc domino | et filio Nobis observantissimo

Jegyzetek:

¹A w betűt javította.

²A k: rövidítést valószínűleg utólag toldotta be.

³A th rész javított.

⁴Az E javított betű.

⁵A második z betűt r-ről javította.

⁶Prága, Csehország. — A szó végén az an részt kisebb betűvel írta mint a szó elejét, valószínűleg utólag toldotta hozzá.

⁷Ferdinánd herceg (1529–1595) Ausztria–Tirol főhercege, I. Ferdinánd és Jagelló Anna fia, II. Miksa testvére (Hamann 1988: 93).

⁸A czj részt valamiről átjavította.

⁹Ausztriai Anna, Spanyolország királynéja (1549–1580); II. Fülöp negyedik felesége, II. Miksa és Mária infánsó lánya (Hamann 1988: 51).

¹⁰Szomor János.

¹¹Aranyáni Damianus királyi személynök 1569–1571.

¹²A J betűt valószínűleg e-ről javította.

¹³Az a fölött egy pont van, valószínűleg a j-hez tartozik.

171.

Németújvár, 1570. február 10.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4026.
- Egy 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron fekete gyűrűspeccsével, és egy 21,5 × 8 cm-es cédulán, amelyet a levélhez erősítettek. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis observande, Salutem Et | omnem felicitatem. Toabba adhatom keñek | Twttara hogÿ ma mÿndestygh kerestem az | vokozlowÿcz Janos¹ dolgarol valo lewelet de | sohÿlt Nem talalhatam. Azertt Jm holnapis | Erette leszek Es ha valamÿtt Talalhatok | keñek Twttara adom. Toabba, Jm Az Erdej | fogaÿtt itt feleÿtettek volt, kÿtt keñek megh | kÿlthem. Toabba ha vagÿon keñek valamÿ | Bÿzonÿos hÿre az octaÿa felÿl aggÿa kÿd | Nekÿnkÿs megh Ertenwnk. valeat Eadem | feliciter. Datum Jn Nostra Vÿwar 10 die februarii. | Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battÿan Relicta Vidua

Kÿlön cédulán:

Toabba, ha .k. Pragaba fel kÿld aggÿa .k. | Nekÿnkÿs Twttwnkra.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathÿan | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Sacre Caesareae Regieque Maiestatis consiliario | .etc. domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek

¹Vokozlovics János.

172.

Németújvár, 1570. február 17.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4028.
- Egy 21,5 × 32 cm-es papíron fekete gyűrűspeccsével, és egy 20,5 × 5 cm-es cédulán, amelyet a levélhez erősítettek. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Nostrum | Commendationem. Az thÿ ketÿk Jo egessegett kÿwanÿok | hallanÿ. Legÿen istennek hala mÿ Jo egessegebe | Vagÿwnk. Toabba, Jm oda kÿlthek Az mÿ Jobba=| gÿwnkat foglÿar Benedekett, kÿ megh lassa | az gabonat, Es Az mÿnt kegyelmedett kerettem | volt Ennek Elÿtteÿs ha lehettseges dologh .k. | Adna Jde az hwsz penz hean keett forenthon | mertt Ezt mÿ semmÿertt egÿebertt nem venneÿek | hanem az szegensegnek Taplalasara, kÿk kÿd | szegenÿ mÿnt Enÿmek, Job hogÿ kÿd ezekett | segeche Es Taplalÿa hogÿ Nem mÿnt Mas | Jdegent. Mÿs kÿnek Eremesben aggÿok az penzt | hogÿ Nem mÿnt masnak. Azertt kerÿek kdÿt | hogÿ .k. tegÿen Tellÿes valazt Rola hogÿ | Twggÿok mÿs

mýhez Tartaný magwnkat. | Jsten tarcha megh kēdet, mýnden Jowal. | datum Jn Nostra výwar 17 die februarii. Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Batthýan Relicta Vidua

Külön cédulán:

Az octaüa felöl Jrýon .k. Ha Ertett Valamýtt hogý | Mýs twggýwnk Rola gondott výselny, mertt senký | twl semmýtt Nem hallwnk.

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro Battýaný Dapifero | rum Regalium Magistro, ac Sacre Caesarę | Regieque Maiestatis Consiliario. etc domino Et | filio Nobis obseruando

173.

Németújvár, 1570. február 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4029.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete gyűréspecséttel. Egy fólió.
- A levél utolsó két német nyelvű sora és az aláírás Batthyányné sajátkezű írása.
- —

Magnifice domine et tanquam fili nobis observandissime Salutem. et | Nostri Commendacionem. Toaba Jm oda kwltem keğhez | foglyar benedekēt az gabnaerth hogý keğdel mēgh | zēzeggiek, Azerth kerem keğdet mýnth io Vramath | io fiamath, mýerth hogý Ezutanis keğde az ' | lezēn az zēgensegh. Adna ide keğed kēblith .p. titt .2. | Es adna keğed Zep týzta buzath, talam Ezēr keobelleles | Vēnnek kēgtwl. En keğnek mýnd zepēn mēg fezetnem | az arrath, mērth ith az zēgenseg mýnd Ehel halnak | mēgh, ith az Vyz mellet Sokkal nagioz zwksegh | vagion hogý nem minth oda az zēgensegh | mýndēn nap Vgýan Sýrua Jwnek hozzam hogý | nýnch mýwēl Elnýék Enis Sēm adhatok az mý | Volth mýnd ký attam Nękýk. isten tarchia mēgh | keg. io Egesseghben sok ideig. Datum ex Nostra | Viwar. 28. februarii 1570 .

[...]

Katerina battyany
Wette[?] manuj propria

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthian, | Dapiferorum Regaliúm magistro. ac. Sacrae | Cesareae Regieque maiestatis Consiliario .etc. domino | Et filio Nobis observandissimo .etc.

174.

Németújvár, 1570. február 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4030.
- 21 × 32 cm-es papíron fekete gyűréspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij nobis obseruande Salutem et | Nostrum Commendationem. Toaba Jm oda kwltem | keghéz foglyar benedeket Nemyemw dolgajmerth, | Azerth Valamith kegnek Zoual megh mond, kerem | kedet hogý keg. hyggie megh zawath. | isten tarchia megh keg. sok ideig io Egesseghben | Datum ex Nostra Vjwar. 28. februarii. 1570.

Catherina Swethkoith magnifici quondam domini
francisci de Batthian. relicta. etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthian. | Dapiferorum regalium magistro ac Sacrae | Cesareae regieque Maiestatis Consiliario etc domino | et filio Nobis observandissimo etc

175.

Németújvár, 1570. március 3.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4032.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et filij Nobis obseruantissime Salutem Et Nostrum Commendationem, thowaba holnap En Az En zekerejmetth oda kuldem k: | Az gabnaerth Azerth k: warýon otth, the k: Akkor | penzth ys kwldek Az En Emberemthol Jsten tharchja | megh k: mynden Jowawal. Datum ex Nostra wywar | 3 die Marcij. i570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battyan Relicta Vidua. etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacrae Caesareae Et Regie | Maiestatis Consiliario etc domino Et filio Nobis | obseruantissimo

176.

Németújvár, 1570. március 5.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4033.
- 21,5 × 32 cm-es hiányos papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et filij Nobis obseruantissime, Salutem Et Nostrum Commendationem, | thowaba hwzon Eotth zekerem Wagýon otth Zalonokon kikre | gabna Nem Jwthoth, Azerth kerem k: mynth Jo wramatth | es fjamatth hogý the k: Adassa fel Az gabnatth Nekik | holnap the k: En penzth kwldek Az En Emberem althal, | Jsten tharchja megh k: mynden Jowawal. Datum ex | Nostra Wywar 5 Martij. i570

Catherina Swethkowicz Magnifici quondam domini
francisci de Battyan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacrae
Caesariae Regieque Maiestatis | Consiliario etc domino Et filio Nobis obseruantissimo

177.

Németújvár, 1570. március 8.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4034.
- 43 × 32 cm-es ívnagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron; fekete gyűrűspecséttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem et seruicij Nostrum | commendationem, En meg Ertetem az the k: lewelewl es az k: | porkolabiatwllis Ertetem hog the k: Ez Jewende Pjntheken | posonban akar Mennij, Azerth Jewe Mastan Az En zolgam | horwath Janus¹ Beczbwl, w azt Bezellij hog Beecz orzagnak | gjlese lezen 8 marcij, es hog oth wolth warthak karol | hercezegeth², Beczben, es hjzem ha oda megjen az herczeg | tij k: az thanach wrakath Beczben hjwatija magahoz Awag | penig tij k: megjen w Maga Posonban, Azerth ha mij zo | es Emlekezeth lenne az papaj³ es kanisaj⁴ Epwles felwl | the k: kerem legien Jo zozolo az zeginseg melleth, hog El | halaztanajak Aratasjg⁵ merth latija k: hog eg falath kijnjerek | Njnchen zegjnjeknek Ehel halmak, Az kjral Rowasarolis El | ne felethkeznejek k: hane aztis halaztanj kel, merth ha ezeket | Az zeginsignek Be kel zolgalhathnij Jlljen zijk Jdeben | njlwan hog karhozonk Jrthe Mjndnjaian, thowaba aztis | Bezellethe gergel porkolab, hog posonbol the k: Beczben akarna | mennij, Azerth kerem the k: hogha lehetseges the k: Adnaja | twtomra akor⁶ merth nekem az Beczj Nemeth kamaran wolna walamj | Arthanajok felwl walo dolgom, es the k: Jo segittsegem lehetne | Akor Enis Az Nemeth deakoth oda kwldenij the k: mjkor the | k: oda Menne, kj az dolgoth Jol erthij thowaba ha thertjnek | the k: Jthton Nem letteben Engem Az zeginseg zorgalmazna theb | gabonajerth, ha kwldenek az k: tijtartojahoz hadnaja meg te | k: nekj hog Adathna the k: nekem hjthelben Ewt zaz kebel | gabonath, es ha az maradek gabonajerth Erthe kwldek the k: | hagma Meg az tijtartoknak hog Jo kebellet Merijenek merth | meeg ez mastanij gabonanak kjth hozthak i9 kebel hea leth | kj Ennekem mjnd karom, merth keweseb thowaba Jrth wala || the k: nekem hog nem kelleth wolna nekem, az dezma Arendajath meg | fizehnen, Azerth Jrtam wala Waradj pispek wramnak⁷ hogha w k: | Erthneije ha az kardjnalis meg marad meg Jewendere az pispeksege | nekem azt Jrtha wala hog az fejedelem⁸ Jgin kedwez nekj es hog | ez eztendeben zabadon meg Arendalhatom az dezmath thwle es | Jewendere meg lattjok Jsten mjre wezet thowaba ha nekemis hozznak | w fels: leweleth therthjnethe zerijnth hog emberemeth En fel | kwldenij, Azerth En senkjth En Rezemrwl oda nem kwldek, hanij | hagma the k: Az mj Engem Jlleth, ezt akar the k: twttara Adnj | Jsten tarttja the k: mjnden Jowal datum ex Nostra wjwar 8 marcij | 1570

Catherina Swethkowjtth Magnifici quondam
domini frascisci de Battjan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battjan dapife | rorum Regalium Magistro Ac Sacre Cesare | Regieque Maiestatis Consiliario etc: domino et | filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Horváth János Őrségi ispán.

²Habsburg II. Károly herceg.

³Pápa Veszprém megye, Veszprémtől északnyugatra.

⁴Nagykanizsa.

⁵Jelölt betoldás a sor fölött.

⁶A szót jelzéssel a sor fölé írta.

⁷Forgách Ferenc, nagyváradai püspök (1530 k. –1577) pozsonyi prépost, pornói apátúr, és 1556-tól váradai püspök. Jó szónok, ennél fogva több küldöttségben is részt vett. Nem sikerült 1565-ben a megüresedett győri püspökséget elnyerni. Szapolyayhoz szegődött, de kancellárja volt Szapolyaynak és Báthori Istvánnak is. Leírta kora történeteit, ezt a munkát „Rerum Hungaricarum sui temporis Commentarii Libris XXII. e Ms. in lucem prodeuntes” cím alatt Horányi 1788-ban adta ki. Meghalt 1577. január 19-én Paduában, ahová gyógyulni ment (Nagy 4: 203–6).

⁸János Zsigmond.

178.

Németújvár, 1570. március 18.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4035.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- A címzés oldalán — korabeli írással — *Petrus papa, pater noster, P* betű és toll-próbálgatás található.
- —

Magnifice *domine* fili Nobis obseruande Salutem, Et omnem | felicitatem. Megh Ertettem Balas deaktol hogÿ .k. azt | kÿwannÿa hogÿ az atÿafÿakkal Zolonokba gÿwlnenk | Azertt adhatom .k. Twttara hogÿ Ez Jewendõ kedre | estwere ott leszek kednel halatÿs vÿszek Velem Jm | Az marhaertt el kÿwlthem kabolthba¹ Es megh hatt□ | hogÿ oda szolonokba Vÿgÿek. Jsten tarcha megh | .k. mÿnden Jowal. datum Jn Nostra vÿwar 18 | Marcÿ Anno 1570.

Catherina Manifici quondam domini francisci de
Batthÿan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico *domino* Balthasari de Batthÿan Dapi=| ferorum Regalium Magistro ac Sacre Cae=| sare Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | *domino* Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Kabold, Sopron megye, Soprontól délnyugatra (ma Kobersdorf, Burgenland, Ausztria).

179.

Németújvár, 1570. március 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4036.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.

- —
- —

Magnifice domine et fily nobis obseruantissime, Salutem et seruicý nostri | commendationem, En meg ertetthem az the k: leweleth es czjorom Janus¹ | leweletis meg Ertettem Mjth Jrth the k: Azerth Jo walazza | leth the k: meg Erthhetý magath az malom es Egjeb walaz | tetel felwl teczkis nekem, mjndazonaltal Az mjkeppen Jrtok | Egýmasnak mjnthha harag kewethkeznek Ebwl, Azerth Ez Nem | Arth merth at'jaffjasok wathok Jsmeg meg Bekwlthek | Az leweleketh meg Nem thalalthok ha mý theb wolna de Njlwan | Azt hjzzem ha mý theb lewel leth wolna Rola, Ezekel Egjwth | leth wolna kethwe, Azerth the k: meg Boczjassa hog Meeg | Nem kereshetē thowaba Az k: az kjwansaga zerýnth wjzza | meg kwlthem k: az leweleketh Ezt akar□ te k: twttara | Adny Jsten² tart'ja meg the k: mjnden Jowal datum ex Nostra | wjwar 28 marcý 1570

Catherina Swethkowýth Magnifici
quondam domini francisci de Bat'jan Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bat'hjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac Sacre | Caesarę Regieque Maiestatis Consiliario etc | domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Csoron János

²Az J betút E-ről javította.

180.

Németújvár, 1570. április 5.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4037.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccsével, a pecsét feltörésénél kilyukasztották a lapot. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et tanquam fili nobis Observantissime Salutem et Nostris Commendacionem. | Az kegték Egesseget Eorēmesth keuann□ Es akarnam hallaný | mi isten akarathiabol mast io Egessegeben Vagiunk. Toaba Jm | oda kwltem az En Embëremeth keghéz, Azerth kernem kegdet | mýnth io Vramath io fiamath hogj keged Adna Nekem | hath korcz¹ zep feýer kélesth ký vethný valo volna Es | Týz korcz haydenath Es ket kébel² lenchjeth En kegnek | masth adok Erte, volna vérës kelessem de vethný | Nem igen Jo. Az hozasa felél kernem kegdet minth | io vramat fiamath hogj az rewig hozathathna el | keged. En ismég Erte kwldenek³ az rewhéz. Jsmég megh | zolgalnam kegnek. isten tarchia megh kegte io | Egessegeben. Datum in Nostra Vjwar 5. Aprillis | 1570

Catherina Swethkoýth Magnifici quondam domini
francisci de Batthian. relictā .etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari De Batthian, | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae Cęsareae | Regieque Maiestatis Consiliario etc domino et | filio Nobis Observantissimo etc

Jegyzetek:

¹*Korc, korec*: űrmérték, a köböl negyed vagy hatod része.

²*Köböl*: régi űrmérték, a szemestermény mérésére szolgált. Nagysága változó, általában 64 liter volt.

³A *d* betűt *l*-ről javította.

181.

Németújvár, 1570. április 10.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4038.
- 22 × 32,5 cm-es hiányos papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili nobis observande, Salutem Et seruici Nostri Commendationem, | Ennek elotte ys Jrtam wala k: Egý leweleth hogj the k: Adna | Ennekem hat korch¹ fejer keolesth magnak waloth, es tÿz | korch haÿdÿnath, es ketth korch lenchetth Magnak waloth, de Az | En emberem the k: Nem thalaltha thornistÿyan², Azerth kerem | k: mjnth Jo Wramatth es fjamath hogj the k: Ne haggjon | Annekÿwl Mertth Jtth Soholth zerett Nem tehetem, merth ha | Masÿwth zeretth tehethnem Eromesth Nem Banthanam k: | welę. Ezt k: wetetthem hogj k: Ne haggjon Annekÿwl, | ha k: Meg³ Aggja the k: kerem hogj k: wÿtetthneje | zerdaheligh⁴ es hadnaÿak Az zegenj Mÿhal Jspan hazanal | es Innejd Erette kÿldenek, Jsten tharchia Megh k: | mjnden Jowawal. Datum ex Nostra Wÿwar i0 Aprillis i570

Catherina Swetthkowicz magnifici quondam
domini francisci de Bathjan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacre Cesareae Et Regie | Maiestatis Consiliario etc domino Et filio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹*Korc, korec*: űrmérték, a köböl negyed vagy hatod része.

²Turnisca, Zala megye, Muraszombattól délkeletre (ma Bántornya, szlovénül Turnišče, Szlovénia).

³A *g* fölött egy vonás van.

⁴Kőszegszerdahely.

182.

Németújvár, 1570. április 17.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4039.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omnem | felicitatem. Toabba, Eremest akarham volna ha | .k. az feyer kőlest adhatta volna, de ha Nem | lehet hadyarjon . kerem .k. hogy valamý | Negý Awagy őtt kőböl arpanelkwl Ne | haggyon .k. Merst soholt szeret Nem tehe=| tyeK. Toabba, vgyan Ezen mý zolgank | Varga györgy vÿtte valamý harom hwga | gyermeKÿtt kÿknek sem attýok sem anýok | Nynchen Az .k. falwýaba hodosra² Jodos | palhoz kÿ attýafya az gyermekeknek Es Ez | mý zolganknak. Azertt kerýek .k. hogy az=| mý kedwýnkertt .k. mýwellýe azt mýertt | hogy Az mý szerelmes Megh holt Vramatis | zolgaltha ez mý zolgank. hogy Annak az | .k. Jobbagyanak hodosi Jodos Palnak adna | Eztendeýgh Valo zabadsagott, mýertt hogy | az gyermekekett fogya Tartaný illýen ok | alath hogy Var mýre Ne Jarýon Es | fýzessen Eztendeýgh Valamý kesz penzt. | .k. mýwellýe megh Az mý keresewnkre, hanem Toab chak Eztendeýgýs. Toabba | vgyan Ezen Embertewl .k. kwlgyen Valamý | dýnye magott kÿwaltkeppen górógh dýnye | magott. Jsten tarcha megh .k. datum Jn | Nostra vÿwar 17 Aprillis Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Caesarae Regieque Maiestatis Consiliario etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Hodos, Zala megye, Zalalövőtől nyugatra (ma Hodoš, Szlovénia).

183.

Németújvár, 1570. április 26.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4040.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles, hiányos papíron, fekete gyűrűspeccsével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande Salutem Et omne | Bonum. Az .k. Jo Egessegett kÿwanýok hallaný | legýen istennek hala mý Jo Egessegebe Vagywnk. | Toabba, Jm kwlthek kēdhez Az mý zolgankat | Zalaý Janost kÿ által Jzentewnk Nemýnemó | dolgaýnkrol Azertt kerýek .k. hogy valamýtt | Mý zonkal kēnek mondand .k. megh hÿggýe | Jsten tarcha megh kēteket mýnd Jowal. | Datum Jn Nostra Vÿwar 26 Aprillis Anno 1570

Catherina magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathyan, | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacrae | Caesare Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

184.

Németújvár, 1570. április 29.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4041.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete pecsétteredékkal. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij obseruande, Salutem et Omne Bonum. | Az Mýnt az Mý akarathwnkat keg: ell wegeztek wolth chýorom | Janos¹ dolga feleól, Jm Zinthe Masth akarok wala keg: kwldený | wgian azon dologerth, hogý Enýs holnap akartam ell kwldený | Nepemeth, hogý te keg: az te keg: Emberýth akarta ell kwldený | Azert azth te keg: Jo Newen wettem Mýnth io wramthwl es fiamthwl | az te keg: Jo akarattýath, de Jmmar Masth Jwtha Aborgatharwl² | Egý orakor dell wthan egý Emberem, ký Monda hogý Meghatta | az Barmoth Mýnden fogiatkozás Nekwł, Azert ez az dologh | Maraggion wgian ezembe, Jmmar keg: Nem zwksegh kezethený | ezth akaram keg: tuttara Adnom Mýnt Jo wramnak es | fyamnak. Jsthen Tarchia Megh kegelmeteket Mjnden Jowawal | Datum ex Nostra Nemethwýwar 29 die Aprillis Anno dominj 1570

Catherina Swettkowýtth Magnifici quondam Domini francisci
de Batthýan etc Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathian | Dapiferorum Regalium Magistro, Ac Sacrae | Coesareae et Regie Maiestatis Consiliario etc | domino et filio obseruando

Jegyzetek:

¹Csoron János.

²Aborgáta, ma Borgáta, Vas megye, Sárvártól délkeletre.

185.

Németújvár, 1570. május 14.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4042.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, hiányos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et omne | Bonum. Az thý kētek Jo Egesseget kýwannýok | hallaný legýen istennek hala mýs Egessegbe | vagýwnk. Toabba: hattok vala Bartha Marto=| nak hogý valamý Bwzat zerzett volna penzwn=| kertt oda affele ha valahol Talalna, Jm mastan | Jrtha hogý polgardin¹ keett szaz köblett foglalt | volna, de semmýkeppen ký Nem hozathattýa Velek. | Azertt Jo Vram Es Jo fyam kerem kēdet hogý | Parancholna² megh .k. az Polgardýaknak hogý | ha Nem Toab chak Bezpremýgh³ hoznaýak | Mertt Az mý Jobbagýnk sem Mernek Erette | Menný, onnett oztan Megýs el hozathatnaýok | Nagý szwkwsegh vagýon itt azt Jrhatom kēnek | Mýnden Nap itt az kapw Elótt hol szaz, hol | Masfel szaz, hol óttwen Nýomorwlt megh | allonak kýkett Taplalnwnk kellene, Azertt .k. | segechen hozza hogý szegenek Ne hallýanak | Ehsegnék mýatta, Eree valamý valazt .k. akar | Tenný, Egý szegen Embertwł aggýa megh Ertenem | .k. . Jsten tarcha megh kēteket mýnden Jowal. | Datum Jn Nostra Výwar Jn festo pentecosten⁴ Anno .70.

Catherina Magnifici quondam domini francisci

de Battyan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari, de Battyan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacrae Caesarę Regieque Maiestatis consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Polgárdi, Fejér megye, Székesfehérvártól délnyugatra.

²Az o betűt javította.

³Veszprém, Veszprém megye.

⁴Május 14.

186.

Németújvár, 1570. május 23.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4044.
- 22 × 32,5 cm-es papíron, fekete gyűrűspeccéssel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime Salutem, et seruicij Nostrı | commendationem, meg ertetem az the k: leweleth hog az | Erhardoth the k: meg Engette nekem keth hetre, azt | kezenem the k: thowaba aztjs Ertetem hog k: Jsmeg | meg Sertette labath kjth Bjzon Nem Eremesth hallott□ | Azerth Jm kwlthem the k: ket fele Jreth kjbwl the | k: flastromoth chjnalljon Rea, az kjssebijk Jr az | Jobnak teczık nekem az Nagjobjkatis christoff | mesther chjnaltha. es jonak djczjrthe mjndazonaltal | mjkor the k: czjazar Barbelawal zembe lenne Jo | wolna effele Jreth k: kerny thwle, merth Jmar | Nem twdok affele Emberth kezthenk kj meg twdnaja | zerzeny thowaba wj hjrem meeg semy Njnchen ha | wj hjrem lezen Eremesth the k: twttara Adom thowaba | Az en washegy zelemnek kellene harom Awag Njg | Ezer karo, Azerth kerem the k: mjnth Jo wramath | es fjamath hog the k: chjnaltatthna karoth azokal | Az kjk kapallyak, Jsmegenth the k: Nagjobbal | meg akarom halalnı mjnth Jo fjamnak thowaba | Jm masthan Zalaı Janus Jra eg leweleth therek ferencz | mjth Jrth gjerre¹ Jm oda kwlthem the :k: Az leweleth | meg Erthj k: Azerth ha wj hjre Jew k: therek | ferencztlw Jrja meg k: nekem Jsten tartıja meg | the k: mjnden Jowal datum ex wjwar 23 Maj 1570

Catherina Swethkowjth Magnifici

quondam domini francisci de Bathjan Relicta etc:

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro Acc | Sacrae Cesarę Maiestatis Consiliario etc | domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Győr.

187.

Németújvár, 1570. június 2.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4045.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles, szakadozott, foltos papíron. Egy fólió.
- A címzés alatt egykorú irattári évszámfelirat található: *Anno i570*.
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Nostrī | Commendationem. Toabba, kēnek keszenem mýnt jo Vramnak | Es fýamnak hogý .k. megh atta Erthenem hogý | Bechbe fel megýen .k. de Mýnek Elötte .k. el | Menne Adna Megh Erthenem kēddel Egý Embere=| mett kwl̄denem fel. Toabba, Adhatom kēnek | Twttara hogý En penzt keresek de En Többet Nem | Talaltam Ennel, kýtt Jm kēdnek kwl̄them, kewesett | Talalnak az kýk assak azt akarnam hogý Nagý | Ladawal Talalnank, ahol kerestetem zent mýkloson¹ | fellýwl̄ vagyon, Es azt mongýak hogý vagyon | Jmmar harom Eztendeýe hogý kewesen kent | Talaltanak az szegensegh, de az kýtt Talalnak | chak kýwól Talalýak az földen, Es ha valamellyett² az földbe Talalnakýs Nýnchen keett vñnera az | földben, Es kýwaltkeppen essös Jdöbe Talallýak, | Talaltak Azertt harom feletýs kýken mas abra | zatýs vagyon, de az wste mýndenýknek Jllýen | Jo mýnt Ennek. Toabba, Jm Erthem hogý .k. | El Megýen, kerem .k. mýnt Jo Vramat Es fýa=| mat hogý .k. hadna megh az safaroknak | hogý az En Vas hegý zölömmel Jobban Bannanak | Mertt Jgen sleýtewl̄ Bannak Vele. kerthem volt | .k. valamý zölö karotýs, de Jmmar Nem kel Mertt | Vettem. Ha valamý orwossagott twd .k. az hw=| rwtról .k. Jrýa megh, Mertt fölötte Bant, Repanak | sohwlt szeret Nem tehetem. Jsten tarcha megh kēteket | mýñd Jowal. Datum Jn Nostra výwar .2. Juný Anno 1570

Catherina magnifici quondam domini francisci de
Battýan Relicta Vidua.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Casareę Regieque Maiestatis consiliario etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Szentmiklós, Zala megye, Nagykanizsától északnyugatra (ma Magyarszentmiklós).

²A második *l*-et és az *ett* részt utólag toldották a szóhoz.

188.

Németújvár, 1570. június 3.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4046.
- 43,5 × 32 cm-es ívnagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostrī | Commendationem. Toabba, el vettem az .k. lewelet kýbe | .k. Jr az szerszam felöl kýwel az Bortt le szoktak | Venný az sóprörlől, Az lewel dolgabol illýen Vetek | esett hogý, az porkolab el feleýtette Nekem Be adný | Es az .k. Emberett el Bochatta megh az estwe, Es ma | atta megh az lewelet. Toabba, Jm Erthem hogý .k. | fel megýen Bechbe, Azertt ha kegýelmed ottfen kezd | kesný, Es wressen az .k. kochý szekery ala fognak | Jwný, kerem .k. hogý .k. hozatta valamý keett | zolgat Nekwnk Jde kýk chereppel heaznanak, kýkett | addýglan megh szereztetnek Bechbe mýglen .k. fel | Megýen,

hozattnank Valamý keett masa Rezetýs Vala=| mý egý masa fösteketýs Es Valamý kewes szegetýs | az .k. szekerýn ha kēnek Ellene Nem volna chak | Rohonchýgh. Toabba, Jo vram Es Jo fýam Jm | .k. fel Megýen Bechbe Nem twdom mýnt leszen | Nekem dolgom Az zrený vrakkal Jollehett az vtan | senký semmýtt Nem zolt Erette az kolestýs Bekewel | Mýnd el Vetettek, Azertt Jrýa megh .k. mý techýk .k. | megh chýnaltassame az hazat ott Awagy Nem, En | Nem az pörös földén akarnam chýnaltatný az hazat hanē | vgýan Az mý földwnken. Toabba, Nem twdom mýchoda | Ember legýen az monýorokereki týztarto az Jakab¹, chak | Býrsagnak öröl Es azt keresý, semmý Jgassagott Nala | Nem esmerhetek, Jm ez el Mwlt Napokbanýs egý | Jobbagýom ökre veszett el, Es mýnd Addýglan Jartt | vtanna hogý megh Talaltha ott az w Býrtokaba, Es || Törwen Napott hagýott az dologba, de megh hatta az | Törwen Tewóknek hogý az Törwent vgý tegýek | hogý az ökör Ewe legýen, Es az ký el lopta, azt az | En Jobbagýom kezebe aggyák, effele Es sok egýebfele | dolgokýs vannak kýkett chelekezýk. Az Zrený Vraknakýs | Nem sok haznokra Vagyon, azt Erthem hogý az Vashegi | zóleyekýs kapalatlan Vagyon, Ennekem Erre Nem sok | gondom volna chak hogý kēnek attýafýay Es szanom | wket. Toabba, .k. el Ne felettkezzek az En zólóm | felölýs. Toabba, mýkor az Rez mýwes ala Jw volt | az .k. Jobbagý Reaýa thamattak volt Az mý pýnterwnket | Megýs vagdaltak volt Azertt kerem .k. mýnt Jo vra=| mat Es fýamat hogý .k. el Ne szemveggýe, hanem | Bwntesse megh, hogý Ennek vtannaýs ha Valamý | Mýwest hozwnk Eremesben kýwannýanak hozzank | Jwný. Toabba Jm oda kwlthem kēdhez Az En | pýntheremett az szerszammal eggýetembe kýwel az | Bortt az söprörwl el szoktak venný, de .k. Ne kes=| lellýe wthett, Mertt az mas hethen megh hattam | Egýnehan falwbelýeknek hogý Borertt Jwýenek | Es itthon kell lenný. .k. mýndenekröl Jrýon Jo Valazt | Mýnt Jo Vram es Jo fýam. Jsten tarcha megh .k. | Mýnden Jowal. datum Jn Nostra výwar .3. die | Juný Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battýan Relicta Vidua.

.k. ez lewelet megh olwasswan | el szaggassa

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacre | Casare Regieque Maiestatis Consiliario .etc. | domino Et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Monyorókeréki tisztartó, Jakab.

189.

Németújvár, 1570. június 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4047.
- 21,5 × 32 cm-es ,vízjeles papíron, fekete pecsétördékkal. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et Nostri Commendationem. | Toabba Emlekezhetyk .k. Rola hogý Ennek Elötteýs | Jrtam kēnek az Polgardýak felöl hogý valamý szena | Rethett Elnek, ký mas falwnkhoz valo volna, kýröl w k | Mýnekwnk Tartoznanak az w fogadasok¹ szerent Ezten=| dönkent Selmett fýzetný kýtt mýnd Ez maý Napýg=| lan sem fýzettek megh, Jm mastan itt Vannak Nalwnk | horhýak² hýdwegyek³ Ennýngyek⁴ Es Nýekyek⁵ kýk | azokýs azt vallýak hogý semmýtt Nem fýzettek. | Azertt kerem .k. mýnt Jo vramat Es Jo fýamat |

hogy .k. parancholna Ezek által hogy fýzetnek | Megh. Toabba, Nem twdom honnett szakadott | egy gýermekded szarwas | Jde Az mý földwnkre kýtt | Ez estwe megh lóttek, kýból Jm Rezt Tettem | kegýelmeteknek. Jsten tarcha megh .k. mýnden | Jowal. Datum Jn Nostra výwar .6. die Júný 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan Dapiferorum | Regalium Magistro ac Sacre Casare Regieque | Maiestatis Consiliario .etc. domino Et filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A *d* helyett egy másik betűt kezdett írni.

²Horh, Horhipusza, határrész Fürged belterületétől északra, Tolna megye, Tamásitól észak-északkeletre.

³Hidvég, Nyék Tolna megyei kastélyhoz tartozó község. 1557-ben Batthyány Ferenc nyerte adományul (Zimányi 1962: 12); ma Szabadhidvég, Fejér megye, Enyingtől délre.

⁴Enying, Veszprém megye, ma Fejér megye.

⁵Nyék, Tolna megye, Szekszárdtól északnyugatra.

190.

Németújvár, 1570. június 9.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4048.
- 43,5 × 32 cm-es ív nagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccsével. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, Et omne Bonum. | Az the kēd Jo Egessegett kýwannýok hallaný, legýen istennek | hala mý mýndnýaýan Jo EgessegebeVagýwnk. Toabba, itt | Nalwnk valanak Ez Napokba az mý Jobbagýnk Ennýngýek | horhýak Es Tőb falwkbolýs kýk által Jzentek az Vgal¹ | Tartomanýbelýek kenýergottenekýs, mely dologh felöl | Ennek Előtteýs Jrtam Vala kēdnek, mýwel hogy magyar | Balent² kezetewl Es Ensegetewl megh szabadetanoýok, Es Ne=| kwnk Eremest zolgalnanak, mýnt Termeszert szerent Valo | földes Vroknak. Azertt Jo Vram Es Jo fýam kerem kēdet | hogy .k. výsellýe gongýokat, Mastan kedýglen mýertt hogy | .k. ottfen vagýon Jo modon gongýat výselhetý kēd. Ha | kedýglen hogy .k. Mastan Nem lehetne, Awagý ha .k. Nem | akarna Erettek Tőrekedný, Ha kēnek Ellene Nem leszen | En Jgýekezem Erettek Tőrekedný. Toabba, megh Ertettem, | hogy .k. azt Jrýa hogy Az mý zölönkett .k. Nem mýwel=| tethetne Megh, Megýs azon kerem .k. mýnt Jo Vramat Es | Jo fýamat hogy .k. mýweltesse megh Es Paranchollýa | Megh Mýwelthetný, Mertt, Mýertt hogy Ennekem Vagýon | kēdnenel valamý penzem kýnek Az megh adasara Ez Jdeýglen | Nem szorgalmaztam .k. Ennek vtannaýs Nem keszeretem | .k. hanem ha valamý Joszagott vehetnenk, Nekem mýnt | ha Neheznek Teccýk hogy .k. Ebben Ellent Tartt. |

Toabba, Erthettem Bartha martontwl Es az mý Jobbagýnktwlýs | hogy mýkor az Rawok Battýan¹³ Voltanak Es Polgardýn az | .k. Jspannýa Veres mýhalý Nem volt ott Es senký Nem | Tőrekedett Erettek, Es kemenýen Rottak, kýtt az szegen | segh Jgen fölőtte hallom hogy Nehezell, Az mýnt Ertem | kēdnek az Verős mýhalý Nem Jgen Nagý hasznara vagýon | Mertt keett vagý három

holnapygh sem megyen hozzáok | En Ezt az .k. hasznaertt Jrom hogý Erche kegýelmedis. | Aztýs Erthem hogý Nem Jgen Jo Eletben volnaýs, hogý eggýk | felesegett El hatta, Es masýkkal lakýk. ||
Toabba, Jrtam Vala kēdnek Jm Ez el Mwlt Napokban az mý | zolgank fýa felöl Magyar Sebestýen fýa felöl, hogý | .k. hozza vennýe, .k. azt Jrýa hogý Mastanýs sokan | volnanak. De mýertt hogý Ennekem Jamborwl szolgal, | hýszem hogý Ennek vtanna kēdnekýs Jamborwl Jgýekezýk | zolgalný, kerem .k. mýnt Jo vramat Es fýamat hogý | En Erettem .k. vegýe Be, Ha mást kell kēnek Erette el | Ereztenýs .k. mýwellýe megh mý Erettwnk. Ha mastan Nem | lehetis mýgh .k. megh Jw En addýglan hozzam Veszem⁴.

Toabba, kwlthem Vala Nem Regenten Bechbe fýlepp drw=| molýnak harmýcz keett⁵ forenthott, az hordo Borertt, kýwel | gardinalisnak⁶ Tartoztam volna, penzwl Azertt kwdem megh | mýertt hogý Tawalý Nem Jgen Jok voltanak az Borok | gondolam hogý ha szýnthe fel kwdemýs el Nem veszý, | Egý Elözer spatarius el Nem Vette fýleptöl az penzt | Annak vtanna kedýglen, Lakner Boltýaba Ment fýlepp | drwmolýra, kýtt Býzoný Jgen Banok Nehezellemýs hogý | Akkeppen chelekedett. Azertt Jo vram Es Jo fýam Ezt | vgýan panazkeppen Jrom kēnek. Ha vala-hol kēdre Talal=| kozýk Spatarius ferencz .k. feggýe megh Rola Mertt | Nem fegýwerrel kellene azt megh venný hanem | könnyebbenýs hozza Jwthott volna |

Toabba vagýon Ennekem ott Bechbe Egý penzen Vett kerthem | kýnek fýlepp drwmolý výselý gongýat, Az mýnemõ | Vethemen Benne vagýon .k. ellýen vele, Az mýtt .k. | penznelkwl megh szerezhatt Job hogý Nem mýnt | penzen szerezneýe megh .k. En kepembe az cheresnýewelis | Jol lakýek. Ha Arra valo leszen az herchegett se feleýche el .k.⁷ |

Adhatom Eztýs kēnek Twttara hogý .8. Juný del vtan | mýnt harom Es Negý ora közbe Nagý kwl essõ len | ký Nem Nagý helen Ment el, de Az Menný helen | el Ment, mýnd gabonaban smýnd zólõben Nagý kartt | thett. Nekwnkýs valamý vetemenýwnk az kertekbe volta=| nak mýnd el vezette, mýnd kapýztat, smýnd egýebetýs. ||

Ha kēdnek valamý wýsagý Vannak Awagý Ez vtan lesznek | .k. Aggýa Nekwnkýs Twttwnkra. Jsten tarcha megh .k. | Mýnden Jowal. Datum Jn Nostra výwar .9. die Júný | Anno 1570

*Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Battýan Relicta Vidua.*

Post Scripta Mongýak hogý vagýon Egý haz azon wchaba | Bechbe kýbe Peglýne haza vagýon Es Pappenham⁸ | vram haza, melý haznak az kapwýan Egý Medwe | feýett mongýak hogý Jrwa vagýon, melý hazat | Mondnak hogý az Posoný groff Nemzettsegeböl | valo Megh venhwtt aszonýallat Býr mastan, kýnek | Az vrat Neweztek Jerowczkýnak, Azertt mýertt hogý | .k. ottfen kesýk. Týttkon Twdakozzek .k. ha el adna=| ýak vagý Nem Eremest Megh Vennem. mongýak hogý | Jgen szep takarekos haz. Aztýs mongýak hogý ottýs | közel Arwlnanak Eggýett hol Zrený Vram haza Vagýon | Arwlýs twdakozzek .k. Es aggýa megh Ertenwnk. | Toabba, Jm drwmolý fýlepp lewelet oda kwlthem | kēnek Ebböl megh Erthý .k. mýtt chelekedet

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac Sacre | Cesare Regieque Maiestatis Consiliario.etc. | domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Igal Somogy megye, Kaposvártól északra.

²Magyar Bálint mint jeles katona részt vett Pécs védelmében, 1551-ben Lippa megvételeben, 1556-ban Baboeca ostromában. De vitézségére árnyat vett ragadozási indulata, mely szerint a Tóthi Lengyel családtól Fonyód és Szigliget várat elfoglalta: de ezeknek visszaadására őt az 1563. országgyűlés kötelezte, és egyszersmind mint nyilvános gonosztevőt is megbüntetni rende-

li. 1568-ban a Bocskay féle összeesküvéssel is megvádolták, de nem bizonyítva rá semmit, fölmentették (Nagy 7: 240).

³Szabadbattyán.

⁴A *Ha* szótól a *veszem* szóig tartó részt kisebb betűkkel írták a sor fölé.

⁵A *keett* szót a sor fölé toldották be jelzéssel.

⁶Delfino Zakariás.

⁷Az *En kepembe* résztől a *.k.* szóig tartó részt kisebb betűkkel írták a sor fölé.

191.

Németújvár, 1570. július 15.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4050.
- 21,5 × 31,5 cm-es vízjeles papíron, a hajtások mentén gyűrött, szakadozott a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fily Nobis obseruande, Salutem Et Seruici Nostri commendationem, | Towaba Jm kŵldottek the k: Az mÿ zolgaÿnkath Bagodÿ | Andrasth es Zalaÿ Janosth telljes Tanossaggal, Azerth te k: | higgje Megh zawokath Az mÿtth az mÿ zonkal Mondnak, | Merth Egiebeth Nem mondak hanem chiak Az mÿtth | mj paranchiolthŵnk Nekik. Jsten Tarczia Megh k: sok | Jowal. Datum ex Nostra wÿwar i5 Julÿ. i570

Catherina Swetthkowicz Magnifici quondam
domini francisci de Battÿan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasari de Battÿan, dapifero|=rum Regalium Magistro, Ac Sacree Caes[...] | Regieque Maiestatis Consiliario etc domino et filio | Nobis obseruantissimo

192.

Németújvár, 1570. augusztus 8.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4049.
- 21 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fily Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicÿ | Nostri commendationem, Thowaba Jo wram es ffjam the k: nehezel | Bagodj Andrasra walamÿ dologbol, hog ŵ Ennekem zolloth | wolna, az waswarÿ gÿwles korthbelj dolog felwl, Azerth Ew | Ennekem semmjth olljath Nem zolth, kj ellene leth wolna the k: | hanē az dezma dolgath Bezellj wala, Azerth ez elewttis | Jrtham k: ez felwl, hog Enis Nag felwe att□ meg az Arendath | de mjwel hog kardinalis zolgaÿa olÿ menedeketh adoth nekem, | hogha az kardinalis le tette wolna az pispksegeth, ŵ nekem wÿzza | meg atta wolna, Az arendath, Azerth az theb wrak Nem twdom | mjth wegezthek wele, Thowaba Jo wram es ffjam En gjakortha | hallok kjlemb kjlemb fele therek

hjureket hÿzem¹ hog the k: hal | Elegeth, es wk magokra zorgalmatossan nag gonboth wjselnek | es mjnden dolgokbol elew wadnak, Az mj kewes orzagonkra | penig soholth senkjth Nem hallok hog Jewendere walo meg | Maradasonkerth gonboth wjselne, sem feÿedelmenk² sem penig | Az allatta walok. es penig az Mjнемw warak wadnak orza|=gonkban senkj semmj gonboth Nem wjsel Reaÿok hog epjthenek | Awag Elesel Raknajak megh, Jngjen azt mondatthon, hog | senkjnek Njnchen annj kelchege faratsaga az warak Epwleljn | mjnth nekem es k: es hog Jlljen gonboth wjselnenek eles | thakarasara mjnth mj wiselenk, es senkjnek Njnchen Jlljen | ket haz kezeknel mjnth ez mj ket hazonk, Azerth chjak az | Jsten twgja ð fels: Jewendere Mjnth lezen dolgonk, Azerth | Ennekem ket Barathom few wrak, tanachwl ezt agjak es | Jnthenekis hog en Jozagot zerezsek Magamnak cheh³ orzagban | morwaban Awag sklesÿaban, ha Ennek az feldnek mj therthjnk | hog wolna howa Mennē zwksege koran, Azerth ez elewttis zoltham | the k: ez felwl, de the k: azt agja wala thanachwl hog Jth | wegjek hog az Jozag mjnd egjÿth lenne, Az Jo wolna Bekesseges | wdeben, de Jlljen haborbwan azt akarn□ hog thawolban wolna | Az theb Jozagom hog wolna howa Mennē, mas Jozagotjs mondnak | korontar⁴ orzagbanis wolna Ezer forÿnth Jewedelme de mjwel | hog az feld Jgin zegin es sowan, Azerth kerē the k: mjnth Jo || Wramat es fjamath hog the k: Agjon thanachjoth Ennekem ez dologhoz | hogha En therekegjemj ez dolog felwl Awag Nem, merth az k: | akarattja es tanacha nekwl az therekedeshez hozza Nem akarok | kezdenj, es the k: Jrÿa meg nekem mjnden akarattjath es | thanachjat mjhez tarttjam magamath, ezt akar□ te k: meg | Jelenthenj Jsten tarttja meg the k: mjnden Jowal datum ex | wjwar 8 Augustj 1570

Catherina Swethkowitz Magnifici
quondam domini francisci de Battjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan dapiferorum | Regalium Magistro Ac Sacre Cesare Regieque | Maiestatis consiliario etc domino et tanquam filio | nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A z-t utólag toldották a szóhoz.

²II. Miksa

³A második h-t ch-ról javította át.

⁴Korontarország a régi magyar nyelvben a Caranthini, Carinthini, (azaz korontál ~ kolontár) szó karintiait, karantánt jelentett.

193.

Németújvár, 1570. augusztus 15.
BATTHÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4051.
- 21 × 32 cm-es szakadt, vízjeles papíron, fekete viaszpecsétel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et filÿ Nobis obseruande, Salutem Et Nostrî commendationem, | Toaba Jm oda kÿldettem the k: Az mÿ Zolgankath Bagodj | Andrasth Nemjnemeo dolgaÿnkerth, Azerth kerem the k: | Mjntth Jo wramat es fÿamatth hogj k: higgÿe Megh szowath | Az mÿtth Az mÿ szonkal mond k: Merth Egiebeth Nem | hanem chiak Az mÿtt mÿ Paranchjohlwnk Nekj. | Jsten Tarczja megh k: Jo Egessegbē¹. Datum ex Nostra | wÿwar i5 Augusti. 1570

Catherina Swethkowitz *Magnifici quondam domini francisci de Battjan Relicta Vidua etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, dapifer | orum² Regalium Magistro, Ac Sacrae Caesarę Regieque | Maiestatis consiliario .etc. domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹A g betűt javította.

²Előtte egy p betűt kihúzott.

194.

Németújvár, 1570. augusztus 22.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108133.
- 21,5 x 32 cm-es vízfoltos, penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicý | Nostrí commendationem, Thowaba Jo wram es fjam ez mj zolganck | horwath pether oztogathoth harmjch forýntoth az the k: | Jobagya zwksegek koran gabona fejeben Ertette hog the | k: meg tjltotta Jozagaban hog kj Ne hagjak hordanj | Azerth kerem the k: mjnth Jo wramath es fjamath Ertem | mjellje azt k: hog zegjnth karba ne hagjassa k: | hanē adassa meg welek, merth zwksegek koran | atta nekýk ha penig the k: semmjkeppen meg nem | Akarnaýa az Bwzat welek Adathný the k: hadnaja | meg nekýk hog az Ew pñzeth mjndjARTH meg Agjak | hog theb karth Ne walljon Thowaba Ertem hog k: meg | tjltotta az gabonath hog kj Ne horgjak Enis Meg | hattam hog Ne hagjak kj hordanj, mjndazonaltal | ha Az En Jozagombol walok mennek kwzek¹ Awag | Sopron² fele gabona vennj the k: hagja meg Az Ew | k: Emberýnek hog Ne Bantýjak Jsten tarttja meg te | k: mjnden Jowal datū ex wjwar 22 Augustj 1570

Catherina Swethkowjth *Magnifici quondam domini francisci de Battjan Relicta Vidua. etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batýhjan, | dapiferorum Regalium Magistro, Ac Sacr | Cesare Regieque Maiestatis Consiliario etc domino | et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Kőszeg

²Sopron, Győr-Moson-Sopron megye.

195.

Németújvár, 1570. augusztus 22.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108134.

- 21,5 x 32 cm-es vízfoltos, penészes és hiányos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et | seruicý Nostrí *commendationem*, Thowaba Ersebeth azzon¹ Az k: | Annja Jrth nekem eg Nag leweleth mjnth eg | passio, meljben az egez nemzetseget Rwth zokal | Jlleth, es Jgin haragzjk Ream, azt mongja hog En | tanaczjozom k: azt welem hog masth te k: megh | haborodoth azt En Nem Ertem mjnth wathok hog | wathok, Azerth En semmj valaztoth Nem tettem nekj | hanē Ertwen el akarom mwlatnñ, Az ew dolga | sok, es ha walazt tennek nekj, felek Raytha hog | magamra theb haragoth zerzenek twle maragjon | Eben, ezt akaram the k: twttara Adnÿ Jsten tarttja | k: Mjnden Jowal datū ex Nostra Wjwar 6 die | septembris 1570

Catherina Swethkowjtth *Magnifici quondam domini francisci de Battjan Relicta Vidua. etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan dapiferorum, Regalium Magistro, Ac Sacr Caesarę Regieque | maiestatis Consiliario etc domino et filio Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Svetkovics Erzsébet.

196.

Németújvár, 1570. szeptember 20.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108135.
- 22 x 32 cm-es vízfoltos, penészes és hiányos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filÿ Nobis obseruande, Salutem, et Nostrí *commendationem*, Towabba | Jm Nemetth kristoffott fel kŵldetthem wolth Bechbę Az feol | penzertt kjwel chjazar tartozoth wolna Ennekem Adnÿ, | Azerth penzt Nem attak, hanem Jm Az mÿnemeo wÿssagott | Jrtak the k: kŵldettem, de kerem k: mjnth Jo wramath | es fjamatth hogj k: Az Leweletth Jsmegh wÿzha kŵlgję | kjben Az wÿssagok wannak, Towabba Jgen kozennem | the k: mjnth Jo wramnak es fjamnak Az wÿssagokath, | kÿketh the k: Ennekem Jrth wolth. Az legetthlen the k: | Jo Neŵen ÿs wetthem, Jsten Tarchja Megh k: sok Jowawal. | Datum ex Nostra Wÿwar 20 die Septembris 1570

Catherina Swethkowitch *Magnifici quondam domini francisci de Battjan etc Relicta Vidua. etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthÿan, dapiferorum, | Regalium Magistro, Ac Sacr Caesarę Regieque Maiestatis | Consiliario etc domino Et filio Nobis | obseruantissimo

197.

Németújvár, 1570. december 16.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1313. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Törzslevéltár. 56. cs. lad. 35. no. 46: C.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. A levél felbontásánál kiszakították a papírt. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem Et Nostrī commendationem, Thowaba Az | k: Zolgaŷathwł Ertem az k: Erometh hogŷ Az wr isten k: | Egŷ fŷw Magzatoth Adotth kjtt Bŷzonŷ Nagŷ Eromesth Es | Zŷwem zerenth hallottham, kŷtth az wr isten Eltessen Nagŷ | Sok Eztendeigh mŷnd k: Es Azzonjomal Menŷemel Egŷethem|=bę Es az wr isten aggŷa hogŷ k: Erometh Lathassa. | Isten Tarczŷa megh k: mŷnden Jowawal. Datum ex Nostra | wŷwar i6 die decembris. 1570

Catherina Swethkowicz *Magnifici quondam domini francisci de Battŷan. etc Relicta Vidua. etc*

Címzés:

Magnifico¹ domino Balthasari de Battŷan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacrae Caesarę Regieque Maiestatis Consiliario etc domino et filio Nobis obseruando.

Jegyzetek:

¹A c betű javított.

198.

Németújvár, 1570. december 21.
SVETKOVICS ERZSÉBETHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108136.
- 21,5 x 31,5 cm-es vízjeles, penészes és hiányos papíron. Egy fólió.
- A levélben Svetkovics III. Ádám haláláról esik szó, a geneológiai tábla szerint 1570. október 1-jén halt meg (vö. 2. sz. melléklet)
- —

Generosa Et Magnifica domina soror Nobis charissima | Salutem Et Nostrī Commendationem. Toabba, megh Ertettem | az .k. lewelet, Az mŷ szerelmes megh holt | atŷankfŷa halala felöl Nem twdok kēnek | semmŷtt egŷebet Jrnŷ, hanem hogŷ Jm ez | el Mwlt Napokban ismegh Jde kŷlthe volt | angŷwnk azon postat kŷtt Annak Elötte kŷ | által azt Jrŷa angŷwnk aszonŷ hogŷ Janua | riusnak tŷzen ötöd napŷan leszen, vtanna | valo zolgaltatas Es Jgen kerett hogŷ valakŷtt | Be kŷldenek, magamba vgŷ vegeztem hogŷ | akkorra Be kŷlgyek, Azertt lassa .k. mŷtt kell | chelekednwnk ez dologba. Toabba aztŷs Jrŷa | Angŷwnk aszonŷ ŷ maga, hogŷ semmŷ Nehezke | Nŷnchen, azt velthe volt hogŷ Nehezke vagŷon | de Nŷnchen. Ezt akartham kenek Twttara | Adnom. Jsten tarcha megh .k. mŷnden J[owawa]¹ | Datŷ Jn Nostra vŷwar 2j Decembris 1570

Catherina *Magnifici quondam domini francisci*

de Battÿan *Relicta* Vidua.

Címzés:

Generosae ac Magnificę domine Elizabeth Sweth=| kowÿcz *Magistri quondam domini Cristophori* | de Battÿan *Relictę* Viduę *etc* Sororj | Nobis gratę

Jegyzetek:

¹Lyukas a papír.

199.

Németújvár, 1570.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108137.
- 21,5 x 32 cm-es, penészes vízjeles papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et filj Nobis obseruande, Salutem, et Nostrı | commendationem. Toabba, Jm Ez maÿ Napon Jewe Ba=| las deak az ű hazatwll, Es monda hogÿ az zolga | Bÿro ondodj gergel¹ Jzenthe tÿle hogÿ az hadba | mÿkor az Töb vrak Jndwlnak hogÿ mÿs el kÿl=| denenk de Jngÿen sem aggyak megh Ertenÿnk | mÿkor kellÿen kÿldenÿ howa, Es mÿ modon, Azertt | hÿszz[...]² hogÿ kenÿk Twttara vagÿon | .k. aggya megh Ertenÿnk ha .k. el kÿldett Es | mÿkeppen kÿldett .k. kapw szerentÿ Awagÿ | kedÿglen mÿkeppen. Toabba, Jm Az mÿnemö | vÿsagÿnk vannak kednÿk kÿlthek, kÿtt .k. | ismegh kÿlgÿen Megh³. Jsten tarcha megh | kÿtekett mÿnden Jowal. datÿ Jm Nostra vÿwar | Anno 1570

Catherina Magnifici quondam domini francisci de
Batthÿan *Relicta* Vidua.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthÿan, da=| piferorum, | Regalium Magistro, Ac Sacr | Casarę Regieque Maiestatis Consiliario *etc* | domino Et filio Nobis | obseruando

Jegyzetek:

¹Ondody Gergely szolgabíró.

²Javított a szó, utána valamit kihúzott.

³A kÿtt .k. ismegh kÿlgÿen Megh részt áthúzták.

200.

Németújvár, 1571. január 11.

SVETKOVICS ERZSÉBETHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108138.
- 22 x32 cm-es vízfoltos, penészes papíron. A pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Generosa Ac Magnifica *domina* Et Soror Nobis *obseruanda*, *Salutem* Et | *Nostr*
commendationem, Thowabba az keg: leŵe leth megh Ertetthem mÿtt | Jr k: Ennekem, Azerth en
mÿndenkor walazth tettem Az k: | leŵelerę mÿkor k: Jrth, Mastanÿs¹ Egÿebeth Nem Jrhatok |
mÿntt Ennek elottę hogÿ kÿ kÿ mÿnden² gondoth wÿsel | az eŵ maga dolgara, enÿs Eromesth
akarnam ha olÿ fertj | gond wÿselem wolna kj gongÿat wÿselneje de Nÿnchen | Senkj hanem
mÿnth Azzonÿallathnak enen magamnak | kel gongÿath wÿselnem, Azerth egÿ zolgamath el
kÿldetthem | hogÿ megh lassa³ mÿ hogÿ wagÿon, de Az ÿs Azt Jrÿa Regedebol | olÿ Nagÿ hawak
wannak hogÿ Ne thaland el sem Meheth. | Az Saller⁴ giorgÿot⁵ hogÿ be kÿlgjen Az m[or]ha
Lathnÿ, Elegnÿre | Erettę walek de Semmÿ keppen Nem akar Mennÿ Merth | Azth monda hogÿ
Jgen Mezzę wagÿon, Mastan penigh | Jthon Nÿnchen warasdra menth, Jsten Tarczja Megh | k:
mÿnden Jowawal. Datum ex *Nostra* wÿwar ii *Januarii* i57i

Catherina Swethkowitz *Magnifici quondam*
domini francisci de Batthÿan etc Relicta Vidua etc

Címzés:

Generosae ac *Magnificę domine* Elizabeth | Swethkowitz, *Magistri quondam domini* Cristophori
| de Batthÿan *etc Relicte Vidue etc domine* Et | Sorori Nobis *obseruantissime*

Jegyzetek:

¹A második *s* betű szárán megfutott a tinta.

²Az első *n* betű javított.

³A szót a sor fölé betoldották.

⁴A szó végén a *th*-t kihúzták.

⁵A szót jelzéssel a sor fölé betoldották.

201.

Németújvár, 1571. január 20.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108139.
- 22,5 x 32 cm-es vízfoltos, penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- Az esküvő előkészületeiről Kerecsényi Kristóf levelei is fennmaradtak (Abaffy 1968: 55–58).
- —

Magnifice domine et tanquam fili Nobis *obseruantissime* *Salutem* et *Nostr* |
Commendacionem. Toaba adom keġnek tÿttara hogÿ az Jstennek | Tërwenÿe Es paranchiolattÿa
zërenth attam igaz hazastarsul | az En zerelmes Eochemeth az Naġos Lamberger Lenorassonth¹,
az | Naġos Keġchÿenÿ Cristoff² vramnak kÿnek Tÿztëssegës | keġ fogasa lezën Ez Jwendeo
gÿerthia zenteöleö Bodogazzon | nap vtan valo vasarnap, az az februaryusnak .4. napan. | Azerth
kerëm keġdet mÿnth Jo vramath io fiamath hogj | keġed legÿen Jelën ith ez mÿ varasunkban az
megh mondoth | helyën Es napon, mÿnd az keġed Zerelmes tarsaŵal | leanÿommal Egÿetëmben,
hogj az keġtek Jelën valo letewel | az mÿ Eorömwnk Es tÿztëssegwnknek Napÿa Eoregbeöggiek |
Es Newekëggiek az mÿ teöb vraÿnk, baratÿnk, Es | Attÿankfiaÿ kezët, kith vizontak valo
zolgalattal meġh | akarok keġnek halalnÿ. isten tarchia megh keġdet | io Egesseġben, Sok ideig.
Datum ex *Nostra* Vjwar. | 20 *Januarii* 157i

Catherÿna Swethkoÿth, *Magnifici quondam domini*
francisci de Batthian Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, | Dapiferorum, | Regalium Magistro, ac Consiliario | Sacrae Caesaris Maiestatis etc domino Et tanquam | filio Nobis observantissimo etc

Jegyzetek:

¹Lamberg Leonóra Svetkovics Katalin unokahúga, Lamberg József és Svetkovics Anna lánya.

²Kányaföldi Kerecsényi Kristóf († 1572) Kerecsényi László szigetvári kapitány és Báthori Erzsébet fia. 1569-ben mint királyi főasztalnok-mester volt jelen az országgyűlésen.

202.

Németújvár, 1571. január 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108140.
- 22 x 32 cm-es foltos, penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et seruici Nostris | Commendationem, kenjeregh Ezen Ennekem Zenth Elekj Berthalanę | hogý Thorekednem keg: mellettęm hogý ket Jobbagýat fogtak | Megh es hogý ott wannak keg: Bochjattathnaýa | El es Az keg. Jobbagýanak Az chjemýnek¹ kedweth thalalnaja | ha penigh kedweth Nem thalalhathnaýak tahat kezek | Thorwenth Allany, Thorwenth² Tennj feloleę, hogý | penigh k: megh Erchję Ez dolgott Ebbe wagýon Az dologh | hogý Az Melj leanth oda Az keg: falwýyaba chjemben | Akartak Adnj, Annak Az leanak Mastoha Attýa wolth | kj Az leanth oda Jgerthę wolth Az k: Jobbagýanak Az | leanj Akarattýanekwýl Es hýrenekwýl, Mertt Az leanak | Az Edes Annýa ký wolt Az ennek Jgerte wolth Az | legennek Az kj Mastan el wýttę wagýon kett Eztendeję | hogý Ez Zamara Tartottak Az leanth, Azerth Ennek | okaertt the k: kezesegen Bochiathanaya es lathnaýak | Thorwený zerenth hogý ha Az Mastoha Attýa Bwýnes | wolth Awagh penigh Az legenj Bwýnes Az ký masth el | wýttę, mertt Twýgýa Azt te keg: hogý Ez ýs Zegený | zenth Elekj Berthalanę mý othalmwýnk alath wagýon | wgýan k: otalma alath mýnth en othalmam Alath, | Azerth wgýan Jgen kerem k: mýnt Jo wramath Es fiamat | hogý k: Bochiattassa el Ewýketh Jo kezesegre Thorwenj | Napigh, Annak wthanna Az Thorwenj meg³ lattýa | ký Bwýnes lezen, Errwýl k: Jo walazth warok. | Jsten tharchja megh k: mýnden Jowawal. Datum ex | Nostra Wýwar 2i Januarii 1571

Catherina Swethkowich, Magnifici
quondam domini francisci de Battyan
etc Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthyan, | Dapiferorum, | Regalium Magistro, Ac Sacre | Caesarę Regieque Maiestatis Consiliario etc | domino Et filio Nobis observantissimo

Jegyzetek:

¹Csém Vas megye, Szombathelytől nyugatra, (ma németül Schandorf, horvátul Čemba, község Ausztriában, a magyar határ mellett).

²Utána valamit kihúztak.

³Az eg betűkön megfutott a tinta.

203.

Németújvár, 1571. január 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108141.
- 22 x 32 cm-es vízjeles, penészes papíron. A pecsét helyén lyukas a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Seruicij Nostrae commendationem | Thowaba the keg: megh Bochyassa hogý az leweleth lowas legenthwl | Nem kwldhetthem, keg: Merth mynd zellel kwlemb kwlemb | dolgaynkra wannak mastan, Towaba Azonys kerem keg: | mynth Jo wramath Es fjamath hogý k: Az kez fogasra Ne | haggyon walamy pyztranh nekwl mertt Thwdom hogý keg: | Zereth tehetý, mellýeth enys the k: Nagyob dologban megh | Akarom halalny mynth Jo wrannak Es fjannak, Jsten Tarchia | megh keg: mynden Jowawal. Datum ex Nostra wywar 2i die | Januarii i57i

Catherina Swethkowicz, Magnifici quondam
domini francisci de Battyan etc Relicta
Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthyán, | dapiferorum, Regalium Magistro, Ac Sacre | Caesarę Regieque Maiestatis Consiliario etc | domino Et filio Nobis observantissimo

204.

Németújvár, 1571. január 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108142.
- 22 x 32 cm-es vízjeles, hiányos, penészes papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Seruici Nostrae commendationem Toaba | Nador ispane Azzonjom hoz¹ kwldettem wolth Egý Emberemeth | walamy orwossagal, Azertt Jm Ma Jowę Megh onnajd Es monda | hogý ott hallotta hogý keg: Jgen Betheges wolna, es hogý Az | doctorth oda keg: wyttek wolna, azerth Jm kwldettem keg: Ez | lewel wyweo Emberemeth lattny, kerem keg: mynth Jo wramath | Es fjamath hogý keg: Ezen emberem altal Jrýa megh mynth | wagyon keg: es ha² walamy zwksegh keg: paranchjolljon keg. | walamy hazamnal wagyon mjndenth kez wagjok keg: kwldenj, | Isten Tarczja Megh keg: mynden Jowawal. Datum ex Nostra | wywar 27 Januarii 157i

Catherina Swethkowich, Magnifici
quondam domini francisci de Battyan etc
[Relicta]³ Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, dapiferorum, | Regalium Magistro, ac Sacre Caesarę regieque | Maiestatis Consiliario etc | domino Et filio Nobis | observantissimo

Jegyzetek:

¹Nádasdy Tamásné Kanizsai Orsolya.

²A *ha* a sorföle van beszúrva.

205.

Németújvár, 1571. február 9.

SVETKOVICS ERZSÉBETHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108143.
- 21,5 x 32 cm-es penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Generosa ac Magnifica *domina* Et soror Nobis *obseruanda*, *Salutem* | Et *Nostr*
commendationem, Az keg: lewleth Megh Ertetthem kiben | Jr k: Az Adam wram Morhaja felol,
de Azt | chjodalom hogÿ keg: semmytt Nem Jr Boldisar wram | Egessege felol sem Az kjs
gjernek felol mjnth | wannak, Az Adam wramnehoz¹ Az en deakomath | Ba[las] deakoth² El
kwldetthem wolth Az Blagay | wram deakya ys ott wolth az Napra be Nem | Jwtoth wolth³ Balas
deak hanem masnap | Jwtoth wolth be de Az oztak el halladoth merth | senkj Nem wolth Raytha,
hanem chiak Az en | emberem es Az Blagay wram Emberc | Towaba Az Adam wram⁴ gyernekj
masthan Jo Egessegebe | wannak Es Jo kello gyernekek, de Zenth giorgh | Napba Azt Erthem hogÿ
herchegh magahoz akarja | walthanj Mytterburgoth⁵. Ezth Akaram keg. | Twttara Adnj. Jsten
Tarchja megh keg: sok | Jowal. Datum ex *Nostra* wywar 9 februarii 157i

Catherina *Magnifici quondam domini francisci*
de Battyan *etc Relicta Vidua etc*

Címzés:

Generosae ac *Magnifice domine* Elizabethc | *Swetthkowich, Magistri quondam domini* |
crisophori | de Battyan *Relicte Vidue etc* | *domine* Et Sorori Nobis *obseruande*

Jegyzetek:

¹Svetkovics III. Adam felesége, Johanna.

²Lyukas a lap.

³Blagay

⁴A szó vége javított.

⁵Svetkovics III. Adam, Svetkovics Katalin testvérenek a fia.

⁶Mitterburg, mai nevén Pazin, olaszul Pisino, Horvátországban található, az Iszriai-félsziget belsejében.

206.

Németújvár, 1571. február 10.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108144.
- 22 x 32 cm-es vízjeles, penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Nostrī commendationem, Az keg: leŵeeth | meg Ertettem kȳben Jr keg: ennekem hogȳ Jmmar keg: kjnnieben | wagȳon mȳnd Az kȳs Azzonjal Egȳetembę kjtt zȳwem Zerenth | Eromest hallok, Towaba the keg: En Tŵlem orwossagotth | ker, Azerth Jm kŵldetthem keg: weros olaȳtt es walamȳ | fiweth ȳs, az olaȳtt keg: teltessę Egȳ Ezŵst kalamba es Az | fȳweth Torȳek Megh es Az leŵeth¹ fachȳaryak | Az olaȳba es wȳaz gȳerttiaual melegechek megh oztand keg: | Melegen Tolchjek fŵleben, Es keg: wachjora wthan | mȳnth Egȳ ket orawal Az feȳett teteȳeth kenȳessę Megh | Jros waȳal Es oztand Melegh Rŵhawal Takartassa | Bę Azthȳs hallottam hogȳ haznal az sȳkethsegrŵl, | Azt ȳs Eromest akarnam keg: Ertenȳ ha az doctor ott | wagȳonj Mastan awagh Njnch, Towaba Az Zaȳchich | Sȳmonak wala It fen Egȳ kȳs leanja az Mulando | Napokban hala Megh, Az wdothol fogwa Megh mjnd Az | ket eŵchem Betheges volth, Towaba hȳrtt Egȳebeth | Nem Jrhatok keg: hanem Mongȳak hogȳ gerechbę² | Az kenjer Jgen draga de Nem gabna zŵksege Mjatt | hanem hogȳ Nem Erolhethnek. Jsten Tarchia Megh | keg: mjnden Jowawal. Datum ex Nostra Wȳwar | i0 februarii 157i

Catherina Magnifici quondam domini
francisci de Battȳan etc Relicta
Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battȳan, | dapiferorum, Regalium Magistro, ac Sacre | Caesare Regięque Maiestatis Consiliario etc | domino Et filio Nobis | observantissimo

Jegyzetek:

¹Utána tholchȳek szót áthúzta.

²Graz

207.

Németújvár, 1571. február 12.

ZRÍNYI DOROTTHYÁHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108145.
- 22,5 x 32,5 cm-es vízjeles, penészes papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Generosa ac Magnifica domina Nobis obseruantissima, Salutem | Et Nostrī Commendationem. Toaba Ertettem vram fiam betegseget, hogj az | fwlebe kēlth Es męgh Sȳketwlth volna, En azth mondanam | hogj az miath Nēm fekwennek w keg. hanē ha valami mas | betegsege vagion az mȳath fekzik. Azerth Jm oda kwltem | az Pattanthȳwsneth, w kęglme mongia megh Neki mȳndęn | betegseget, Ez io oruossagokat tud affele betegsegrēl , En [...] ¹ | Oruossagokatis montam neki. Ha penig zwksege legęn | az Azzonȳ oth w kęglme kęrnȳwl maraggion vgian ottan | Egȳ nehan Napigh. Enis penig ha olȳ modon valo | betegsege lęnne, (kit isten Ne aggion) oda męnnek w kęglmhęz | meg lathnȳ. De keged kwlgien ide ket zolgaȳath kikkell | El męnnek merth az En zolgaȳm mast ninchenek ith | kęonȳwlen kith gjwlesbe kellęt oda fel kwldęnem, kit | haza bochiattam, kiket idęstoua kwldetztem, ha penig | olj modon Nēm zwksege oda męnnęm, Tahath keged | kemelȳn męgh Engemet. isten tartchia megh keg. io | Egessegeben. Datum ex Nostra Vjwar. i2 februarii 15[7]1²

Catherina Sŵethkoȳth, magnifici quondam
domini francisci de Battian relicta etc

Címzés:

Generosę ac Magnificę *dominę* Dorothe Zrřnyř | *magnifici domini* Balthasari De Battřan *etc*
Consorti | *domine* Et gloti Nostri observande *etc.*

Jegyzetek:

¹A margóra írtak valamit.

²Lyukas a lap.

208.

Németújvár, 1571. február 12.

SZRETKOVICS GERGELY SZALÓNAKI PORKOLÁBHOZ ÉS RADOK ISTVÁNHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108146.
- 22 x 32 cm-es hiányos, penészes papíron. Egy fólió.
- —
- —

Egregř *domine* Salutem, Et Omne bonum. Toaba Ertętem bodisar | vram betegseget. Azert En Eoręmesth męnnek oda w keřhęz | Megh lathni, De kerlek hogi az vrařm kęzwl kwlgietek | kettęt ide, kikel bizwasth El meöhethnek merth az En zolgařm | masth ith Ninchienek kikkel oda meöhethnek, Es ollikat | kwlgietek, hog kik ith velem tuggianak zolnř vram fiam | betegsege felęl, Merth mikor Jrnakis Nekęm Onnan, olř | reöwidęn Jrnak, hogi az lewęlbęl Semmř betegseget męgh | Nęm Erthetnęm michioda fele Niaualiaia vagiö igazan. | ha penig olj modon Valo betegsege volna Ne kemelietek | az penzth tudom hoę haragzik Erte De Ne gondolliatok | vele kwlgętetęk fęl bechben oth vagion Egj Jelęs kis | Oruos Embęr ki az varas doctora, az barbeljoknakis | feö mestęre vgj tarthiak mřnth Eg feö doctorth, zęgęn | Nadrispan vramatis az giogitotta az Stethner az kalmar | tudna Erte Jarnř, De valakit¹ masthis kellene vele kwldenř | az saller farkas² io volna ha oth volna ha penig annřra | Nęm zwksege volna El kwldeni, ottan maradna [...]mban³ | valete *fle* (?) Datum ex Nostra Vjwar. i2 februarii i57i

Catherina Swęthkoith, *magnifici quondam domini*
francisci de Battřan Relicta etc

Címzés:

Egregřs dominis Gregorio Zrethkořth⁴, | Castellano Arcis Zolonok ac Stefano | Radok⁵ *Magistro*
Curie *Generose* ac *magnificę Dominę* | Dorothe Zrřnyř *etc* Amicis Nobis honorandis *etc*

Jegyzetek:

¹A k-t utólag írták be.

²Saller Farkas szalónaki provizor.

³Lyukas a lap.

⁴Szretkovics Gergely, szalónaki porkoláb.

⁵Radok István udvarmester.

209.

Németújvár, 1571. február 26.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108147.
- 21 x 32,5 cm-es vízjeles, penészes papíron. A pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem, et Nostrī commendationem, | Jm kŵldetthem keg: valamŷ wŷzeth kŷ az fej faŷasrŵl | Jgen Jo im Megh Jrtam keg: mjkeppen kel welę Elnj, | Ez Jgen Nagŷ Bochjolethben wagjon Nalam Az wjj | Megh Ennŷ Aligh wagjon Benne Az mennŷtt keg: kwlde=| ttem Merth Jmmar Az ember meg holth az ki Ez felę | wŷzeketh chjnalth Nekŵnk, Aggŷa Az wr Jsten hogŷ | keg: haznalhasson, Eromesth elob kŵldetthem wolna keg: | de kŷchjn Jweghnek Nem tehetem zereth hanem hogj | Tegnap Jth wasar wolth wgŷ tehettem Zereth, | kerem k: minth Jo wramath Es fjamath hogj keg: | Jrŷa Megh Nekem mjnth wagjon keg: Nę Rostellję | keg: Egŷ Embereth Jdę farazthanŷ, Jsten Tarchja | Megh keg: mjnden Jowaŵal, es keg. Az farsangban | wigan lakhassek, Jth mjs farsangoth Tarthŵnk | Egŷ embernek¹ Az fŵlę El Zakadoth Az Baŷwŷadal=|ban, Datum ex Nostra wŷwar 26 februarii i57i

Catherina Swethkowich, Magnifici
quondam domini francisci de Battjan etc
Relicta Vidua etc

De Azerth Az Baŷ wŷadal Nem en elottem wolth hanem | Az Mezorę hjwttak wolth kŵ Egŷ Mast Egŷ konjha | saffarom es Egj lowazom ott Az wŷadalban Zakadoth el | Az fŵlę Az en lowazomnak,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battŷan, dapife=|rorum, Regalium Magistro, Ac Sacrę | Caesarę Regięque Maiestatis Consiliario etc | Domino Et filio Nobis observantissimo

Jegyzetek:

¹A nek részt utólag írták be.

210.

Németújvár, 1571. február 26.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 108148.
- 42 x 32 cm-es vízjeles, penészes papíron. A pecsét helyén kiszakadt a lap. Két fólió.
- Borbála, Ferrara hercegnője a földrengés után 1570-ben megalapította a Szent Borbála árvaházat, a földrengés után árván maradt kislányok megmentésére (Hamann 1988: 62).
– Az oszmánok elfoglalták Ciprust Velencétől.
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, salutem, et Nostrī commendationem, | Ertem Az k: leŵelebŵl hogj Az wristen k: Job | Egessegeth adot¹ az Bethegsegbŵl, azthŷs Ertem hogŷ keg: | kŵn wolth Az keth Nap az Zep Jdeben, Azth igen | Eromesth hallom hogŷ Az wr Jsten te k: Job egessegeth | Adoth, de Erthem hogŷ Az feŷę zŷgassa k: megh Nem | chŷondezedeth Megh, en Azth mondanam² hogŷ keg: | Nę sŷethnę megh Jllŷen hertelen kŵ Jarnŷ, Mertt | Ez az Mastanŷ Tawazŷ Zel Eromesth emberę hamar³ | fluxust⁴, Nedŵesegett es Nadhath hoz kj az fejnek | Jgen Arthalmas, Azerth az popellŷomal⁵ Melegen | Jgen Jo keg: Az fejett Terolethnŷ, Eromesth az |

fluxust es Az wertt el ozttya embernek fejeben, | Toŵaba keg. kereth hogÿ Benedek deakoth oda keg: | kŵldenem mjnek elottę Az octawara fel kuldenem, | Azerth mastan Benedek deak Jth Nÿnchen, Merth | Meg hattam wolth Nekj hogj waswara Mennjen | Az gÿolesben, onnaÿd Jde Joÿen mjkor el wegezjk | ott az Tŵrwen Zek es Az gÿoles, es mjhelth | Jde Jeŵ es fel Bochjatom, Azonnal oda kuldem keg: | hjzem hogÿ Zombathnak awagh wasarnapnak | elottę Jde Nem Joheth, ha Az Torwen zek el | Nem Mŵlÿk, | Towaba k: Jr Nekem Az keg:⁶ sŵtheeÿę felol hogj mastan | Bethegh es .k: Jde Nem Bochjathathnaÿa az filepeth⁷ Merth | k: zŵksegh, Azerth wgÿ Nem kjŵanom ha keg: | Zuksegh, de ha Zŵksegh Nem leth wolna keg: | wgj kjŵantham wolna hogj k: Jde Bochjatta | wolna⁸ Erthem hogÿ keg: Jrÿa hogj oth | Zalonokon Az warasban Jgen sok Bethegek wannak, | Melj Bethegsegbŵl hertelen halalok keŵethkez|=nek, Azerth ennekem wgj Techenek hogj keg: | Jo wolna Egÿ keŵes Jdeigh Rohonchra Mennÿ ||
Lam Jo Egesseges hel Az, ha keg: Techenek, | Toaba hjrem semmÿ Njnch Egjeb kjtth keg: kellenę | Jrnom, hanem lengjel kÿralnę⁹ Azzonthul hozzanak | hethfejen leŵeeth, kjben Azth Jrÿa hogÿ ferrariaba¹⁰ | Nouembernek i6 Napjan olÿ Nagÿ fold Jndulas | leth, hogÿ Az ferrarÿaÿ herchegh¹¹ aligh Zaladott | keŵ mÿnd felesegeŵel Egÿethembę, Merth az hazÿs | az kjben Az ferrariay hercheğnę¹² lakoth annakÿs | keth fala lę Romloth, Az mezon sathorban laktanak | kjbol Jgen Nagÿ Rettenesek es felelmek leth, | kÿ mjnd karachjon Napiaigh wolth, Az wthan | onnajd semmÿ hjrem Nem Jeott hogi mj allapath|=ban wagÿon mastan, Jr chipria¹³ felolÿs hogj | Megh famagusta¹⁴ kerezttjenel wagjon, hanem az feÿ | waras kjnek Newę nikacÿ¹⁵ wettek megh Az Torokek kjben igen nagÿ | Njeresegeth Talaltak mÿnd Aranjbol Ezŵstbol | kenezbol¹⁶ es Rabokbol, es feÿ Nepekbŵl¹⁷ | Towaba Azthÿs Jrÿa lengiel kjralne Azzonj | hogj welÿ hogj hamarnap Zembę lennę | welŵnk, wgjā Akkoron hozzak Traŵchon wram|=nakÿs¹⁸ Egÿ leŵelett, kjben Jrÿa hogÿ gondollja | hogÿ chiazar eŵ felsegę Megh Jonę Az hŵsweth | Tayban, chiak Ezeketh Akaram keg: Tŵttara | Adnÿ, Jsten Tarchÿa Megh keg: mÿnden Joŵaŵal¹⁹. | Datum ex Nostra wÿwar 28 die februarii 157i

Catherina Swethkowich, *Magnifici quondam domini francisci de Battÿan etc Relicta Vidua etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthÿan, | Dapiferorum, Regalium Magistro, ac Sacre | Cesare Regięque Maiestatis Consiliario etc | domino et tanquam filio Nobis | observando

Jegyzetek:

¹A szót a sor fölé írták.

²A -ndan rész javított, tintafoltos.

³A szót a sor végére később szorították be.

⁴Fluxus: orrfolyás.

⁵Popium, popiom, popolium: főleg jegenefa bimbóbló, esetleg nyírfából készített kenőcs, általában kiütések ellen használták.

⁶A szót jelzéssel a sor fölé írták.

⁷A sor fölé toldották be az filepeth részt.

⁸Előtte valamit kihúztak.

⁹Habsburg Katalin.

¹⁰Ferrara város Észak-Olaszországban, régiségben Ferraria alakban is élt.

¹¹II. Alfonso.

¹²Habsburg Borbála (Innsbruck, 1539–Ferrara, 1572) I. Ferdinánd és Jagelló Anna tizenedik gyermeke, Ferrara hercegnője (Hamann 1988: 62). – Előtte valamit kihúztak.

¹³Ciprus.

¹⁴Alatta áthúzott szó van. – Famagusta Ciprus legnagyobb kikötővárosa, a Famagusta közigazgatási kerület központja. A város az Észak-Ciprusi Török Köztársaság területén fekszik.

¹⁵Nicosia, Ciprus fővárosa. – A sor elé betoldva: *waras kjnek Newę nikacy.*

¹⁶*kenéz*: kén.

¹⁷*Az es fej Nepekbwl* részt utólag írták a sor végére.

¹⁸Trautson János.

¹⁹*Az o javított betű.*

211.

Bécs, 1571. szeptember 3.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4054.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande Salutem, Et Nostrī | Commendationem. Az thý kegyelmetek Jo Egessegett kýwanýok | hallaný, legýen istennek hala mý Egessegebe Vagýwnk | Tobba, Ertettek Az mý týztartoýnktol hogý Toron¹ | Taýan ismegh Jniuria² esett kegyelmeden Zrený | Vramtol³, Azertt Ha az vgý Vagýon Býzon szýwem | szerent Banom, Es Nem kellett volna lenný. de ha | Býzon az a dologh Jrýa megh .k. Es itt Valamýtt | az attýafýakkal Twdwnk Eremest segethený akarwnk | .k. az feýedelemnel⁴. Es mýndenben kezek leszwnk Tõrekedný .k. mellett. De .k. mýnd Jarton | Twttwnkra aggýa, Mertt Enýs Jgýekezem haza | Menný Nem sokaýgh. .k. semmý wýsagott Nem | Twdok Jrný hanem hogý Nagý sok kýlemb | kwlenb fele Twrnýerok(?) lettenek az el Mwlt | heten kýnek Tegnapy Napon lett Vege, az a hire | hogý karoly herchegh⁵ holnapý napp el Jndwl | Jnnett gerechbe⁶. Jsten tarcha megh kétékett | Mýnd Jowal. Datum Vienne 3. septembris 1571

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battýan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan | Dapiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Caesarę Regieque Maiestatis Consiliario .etc. domino Et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Csáktornya.

²Igazságtalanság.

³Zrínyi György.

⁴II. Miksa.

⁵II. Károly herceg.

⁶Geréc: Graz.

212.

Bécs, 1571. szeptember 7.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4055.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles, gyűrött papíron. Egy fólió.

- —
- —

Magnifice domine, Et fili Nobis obseruande, Salutem, Et Nostrum | Commendationem. Az thý kētek Jo Egessegett kŷwanŷok hallanj | mŷ istennek hala Egessegebe Vagŷwnk. Toabba Jrtt | Vala .k. ez el Mwlt Napokban Pogam¹ Vram felöl | hogŷ zolnek Groff ortenburgnak² az ű dolga felöl | En Eremest segetettem volna mŷnt attŷankfŷyat Vala=| mŷwel twttam volna, zoltamŷs groff Vramnak felöle | de ű .k. azt mongŷya hogŷ az Joszagh meegh | Mastan kezenel Nŷnchen, de mŷkor kezenel leszen | Jnkab aggŷya az tŷztett Az mŷ attŷankfŷyanak Pogan | Vramnak hogŷ Nem mŷnt Masnak. wŷsagott | .k. semmŷtt Nem Jrhatok hanem hogŷ mŷn=| den Vrak haza Mentek. Enŷs semmŷtt Nem | kesem hanem Rewŷd Napp haza Megŷek. | Jsten tarcha megh .k. mŷnd Jowal. Datum | Vienne .7. septembris Anno 1571

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Battŷan Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Battŷanŷ | Sacre Cesaree et Regiae Maiestatis Dapiferorum | Magistro, ac Consiliario, etc domino et | filio Nobis observandissimo

Jegyzetek:

¹A Pogány család Zala megyei eredetű, (Siebmacher 1899: 148–9), Pogány Gáspár halála után (1550 k.) két ágra szakad. A dunántúli ágat Pogány Boldizsár és Pogány János képviseli. A Batthyány családdal rokonságban álltak (Nagy 1: 240, 3: 286, 9: 343–59, pk. 109).

213.

Németújvár, 1571. október 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4056.
- 22,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, a hajtások mentén szakadozott a lap. Egy fólió.
- —
- —

Keoszeonethemett magam Aŷanlasatth mŷntt io | Wramnak io fŷamnak Jpue mŷ hozzank | ferencz Jspan, melli mŷnd szegen wramnak mŷntt | Ennekem mŷnd penig ,kgnek, szolgalt, es panasz | kepen beszelle, hog Chenczi Tamas el wette | borat kj nekj osztalljaban Jwtot volna, | Azert kerem ,kgdett, hog ,kg. tetetne igazatt felole | mert¹ egnjhan eztendötül fogua mŷnd ferencz | Jspan birta es hasznat wette, Chenci Tamas | egnjhanŷ dolgokban chelekedet kj nem kellett | volna, kit ha szembe leszek kgdel megis | mondom ,kgnek, ha ,kg. szolgálŷya nem | volna tudn□ mjnt kellene lennj. | Jsten tarcha meg .kgdett. Datum in Nostra | Nemet wŷwar 6 octobris 1571

Catherina Swetkouith magnifici
quondam domini francisci de Battŷan
Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro de Battŷan | Dapiferorum Regalium Magistro Consi=|liarioque
Sacrae Caesariae Regieque maiestatis etc | domino et filio confidentissimo

Jegyzetek:

¹A szó a kihúzott *meg* elé van írva.

214.

Németújvár, 1571. október 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4058.
- 21,5 × 21,5 cm-es hiányos papíron, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice *domine* et fili Nobis *obseruande*, *Salutem* et *Nostr*i *Commendacionem*, | Towaba Jm kwldettek keg: az mÿ zolgankatt Balas deakott | kÿ által Jzentem keg: Nemÿnemeo Jeles dolgaÿnk felol; Azertt | kerÿek keg: Mjntt Jo Wrŕwnkat es fjwnkat hogÿ k: higgÿe | Meÿg zowal az mÿtt mÿ zonkal Mond keg: Jsten tarchÿa | Megh keg: Mÿnden Jowawal. Datum Jn *Nostra* Nemeth | wÿwar 28. die Octobris . i57i

Catherina Swethkowÿcz Vidua *etc*

Címzés:

Magnifico *domino* Balthasari de Batt [...] ² | dapiferorum Regalium Magistro, [...] ² | Caesarę Regięque Maiestatis Consilia[...] ² | *domino* Et filio Nobis *obserua*[...] ²

Jegyzetek:

¹Hiányzik a papír alsó harmada.

215.

Németújvár, 1571. október 29.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4059.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice *domine* et fili Nobis *obseruande*, *Salutem* et *Seruiciorum Nostrorum* *Commendationem*, | Towaba azt¹ Jrhatom keg: hogÿ Maÿ nap Jllÿen hÿrem Joŵę hogÿ | az Toreokekett az olazok az tengeren Megh werthek Erossen chÿak | gallÿatt .i85. Nyertek² kÿn Nekŕwnk Az Jstennek Nagÿ halatt | kelÿ Adnŕwnk, Ezt penigh Bÿzonÿal Jrÿa gerechbŕl³ herbenstaner⁴ | wram hogÿ Nÿlwan wagÿon, Enÿs hÿzem hogÿ Jgaz, Ez Jo⁵ | hÿrertt en keg: walamÿ Jo Aÿandekott Erdemlek, Towaba | kerem keg: Mÿntt Jo Wramath es fÿamath hogÿ k: Jrÿa Meÿg | Nekem Ezen Leŕwel wÿweo ember által Mÿntt wagÿon, Es | k: paranchÿollÿon Az mÿ zŕksegh. Jsten tarchÿa Megh k: Jo Egesseghben. Datum ex *Nostra* wÿwar 29 octobris i57i

Catherina Sŕwethkoŵÿcz Vidua *etc*

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathÿan, dapiferorum | Regalium Magistro, ac Sacre Cesarę Regięque | Maiestatis consiliario etc domino et filio⁶ Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A z javított betű.

²Előtte w áthúzva.

³Geréc: Graz.

⁴Herberstein Zsigmond.

⁵Utána a *hÿer* szót áthúzta.

⁶Az *f* betű javítva van.

216.

Németújvár, 1571. november 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4063.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et | seruicÿ Nostrı commendationem, Thowaba meg Ertetem az the k: | leweleth hog ha Mj lewelek wolnanak Jth En | Nalam az kjnsperger hathara felwl, Azerth mjnapis | meg Jrthok wala hog affele lewelek Njnczenek mj | Nalwnk, merth meg kerestettē, mjndazonaltal Jlljen | herthelen meg Nem keres-hettem hanē Jm az leweles | zekrÿneketh fel hozattam, ez ket Nap meg kerestetem | es ha mjth thalalok mjndjarth the k: meg kvldem | es az Mjnmw Erdewth adoth wala zegjn Nadasdj¹ | wram nekenk es mj ok allath, azt Senneÿ ferencz² | Jo twgja, ew twle Ercze meg k: merth az Erdeÿerth | thebet attwnk oda zegjn wramal zaz masa | vasnal kjth gergel porkolab Jo twd, Az En zolgajm | kezzwl ha walamel zwkseg the k: az Napra | Eremesth oda Boczjatom czjak the k: Agja meg | Ertenem, Az elewth thowaba az gerenczert az | hanzoth the k: kerÿek hog mjndjarth mjnden | kessedelem Nekwl kwlgje Jde Mjndjarth³, merth Nag | zwksegenk wagjon Rea, hog holnap Jth lehetne. | Jsten tartÿja Meg the k: Mjnden Jowal datum ex Nostra wjwar 2j novembris i57i

Catherina Swethkowjth

Magnifici quondam domini francisci
de Battjan Relicta etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batÿhjan | depiferorum Regalium Magistro ac | Sacre Cesarę Regięque Maiestatis Consiliario | etc domino et filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Nádasdy Tamás.

²Sennyey Ferenc (1549–1560), Sárvár, Kapu és Léka vár kapitánya (Nagy 10: 130).

³A *d* egy másik betűről lett átjavítva.

217.

Németújvár, 1571. november 25.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4064.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem et | seruicj Nostr
commendationem, thowaba Jo wram es ffjam | Jm kwlthem k: az lewelekben az mjth | thalaltham
Ennel thebeth Nem thalaltham | Es mj vtha k: nekem Jrth ez felwl meeg | Mjnden Nap az wolth
dolgom, es ha mjth ez | wthan thalalok oda kwldem k: de mjkor | k: Jlljen few dolgaÿ wadnak
Eleb kellene | k: Effelerwl Jrny hog Jdejen meg kereshettē | wolna, es Nem hjzem hog azok
kezzwl¹ | kjk Akor oth wolthanak hathar Jarasban | the k: legyen czjak Egjs Azerth k: lassa | Az
dolgoth Jsten tartíja k: datum ex Nostra | wjwar 25 die *novembris* 1571

Catherina Swethkowÿtth Magnifici
quondam domini francisci de Batthjan
Relicta Vidua etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro Ac | Sacre Cesare
Regieque Maiestatis Consilario | domino et filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A szó után *Jth* áthúzva.

218.

Németújvár, 1571. november 26.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4065.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem et Nostr *commendationem*, Jo | wram
Es Jo fjam az Mynemeo lewelet keg: keretet en Twlem | Megh soholt Ream¹ Nem Talaltam,
Jollehet mjtol fogwa keg: | Nekem Jrth Attol fogwa Megh mjnd kerestem de Reaÿa Nem |
Talaltam, de Mjhelen Megh talalom Azonnal keg: kwldem, | Jsten tarchja Megh keg: mjnden
Jowawal. Datum ex Nostra | wywar 26 *novembris* i57i

Catherina Swethkowÿch Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasari de Batthjan, | Dapiferorum² Regalium Magistro, ac Sacre |
Caesareae Regieque Maiestatis Consiliario etc domino | et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A szót valamiről átjavította.

²A D betűt M-ről javította.

219.

Németújvár, 1571. november 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4066.
- 43,5 × 31,5 cm-es ív nagyságú, félbehajtott, vízjeles papíron. Három fólió.
- —
- —

Közönethemnek wtanna Magam ayanlasatt Jrom kegnek: | Mýnth wramnak es zerelmes fjamnak: wettem es | megh ertetem az kgmed: lewelýtth, kjwel kgmed: ide | kwdötteö az¹ perhomar wram lewelýtth, melljett en megh | olwastam es megis ertetem, kjnek: az Massatt Jm | kgnek: kwdöttem kýból kgdis: megh ertý mýt ir | w kgme: ennekem, de nem techyk, merth igen | kewes az Somma, egý az, mas az Jsmegh hogy az | mýt Ember mond azth megis kel býzonýtaný, | en penygh megh gyermek koromban woltam otth, | es nem emlekzem az dologrol, azýerth mýkor | kgmed: el akar menný, en ormost zwuem zerjnt | zemben lýzek kgdell: es akkor býwebben zolok | kgdel: mýnden dologrol, itt alatt penygh az | warasban kgnek: Jo zallassa lýzen es mýnden | zwksege megh lýzen kgnek: az mý penygh az | lewel dolgatt illethý, azth igen kerestem wgý annýra | hogý chýak megh nem betegwltem mýatta, Mýerth | hogý Jmmar wýn Emberis wagyok, de Sohwlth | megh nem talalhatham, zegjn wram penjgh az | mý azth itt walo dolgott illethe az az lewelek | dolgatt azth itt egj ladaban rakatta, az mj penjgh | Zalonakj dolgott illette, azth megh mas ladaban | rakatta, azýerth azth az leweletth, kgmed: ott || az Zalonakj lewelek között keresse, Merth itt | Nynchýen, Jngýen mas lewelekett, egjnehanyatt | talaltam, de azth semý kjppen nem talalhatam, | kjrol kegdel: akkor tobett zolok mjkor Jsten ide hoza | kegdet: Jsten tarchja megh kegdet: sok Eztendeýgh | Mjnth wramatt es zerelmes fjamatt, mjnd az | kgmed: zerelmes haza Nýpýwel egben: Datum ex | Arce nostra Nýmettwýwar .28. novembris .15.71.

Chatarina Swekowých Spectabilis ac
Magnifici quondam domini francisci de
Battjan Relicta etc.

Post Scripta², Azthýs Jrhatom kg: hogý karlýnger wram⁴ az kamaras | Mastan posonba wagyon Azt Ertem hogý Ez Napokban hozzam | Akar Joný, walamý penzt kerný czjazarnak. Ezt akaram | keg: Twttara Adný.

Jlyen lewelet Jrtam En Popenheim wramnak,⁶

Címzés:

Generoso ac Magnifico domino Balthasari | de Battyan. Sacrae Caesariae ac Regie Maiestatis consiliario | et dapifferorum Regallium Magistro etc | domino et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az az utólag lett beszúrva.

²Az aláírás alatt eltérő kézírással folytatódik a levél, *Post scripta* szavakat a margóra szúrta be.

³Karlínger úr, kamarás.

⁴A lap másik oldalán lévő német nyelvű levélre utal a megjegyzés. — Poppenheim Konrád.

220.

Németújvár, 1571. december 10.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4067.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnífice domine Et tanquam fili Nobis Obseruande. Salutem | Et Nostr
Commendationem. Toaba Jm kwltem keg. | ket lewelet ha kēg. valam̄ haznath Vez̄y, | Az
Zolonok̄y Jozagrol Valo lew̄elet b̄yzon | Soholth Meg Nēm Talaltā. m̄yndenw̄th kerestē. ha
mēg Talaltā Volna B̄yzon̄y oda k̄wltem | Volna keg. Vḡyan Nađ farothsagoth Vettem | fel Erte.
Azerth keg, ottis keresse, merth az | Lewelnek El nem kēl Vezn̄y. Jsten tarchia | Mēg keg. io
Egessegben Datum Ex Nostra | V̄ywar, 10. decembris 157i
Catherina Swethkōyth. etc.

Címzés:

Magnifico domino Balthasari | De Batt̄yan, Dapiferorum Regalium | magistro domino et tanquam
filio Nobis | Obseruandissimo etc

221.

Németújvár, 1571. december 14.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4068.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruantissime Salutem et Nostr
Commendacionem, | Thowaba Adhatom the keg: Twttara hoḡy Māy napon Jowę Eḡy | Emberw̄nk Bechbol, k̄y azth
Monḡya hoḡy Tegnupra awagh | Māynupra warthak karol̄y herchegeth¹ Bechbē, Azert Ennekem |
wḡy Techenek hoḡy Jo wolna wḡyan ott lenn̄y az T̄ylalomnak | Az Adam wram² Morhaj̄a felol,
Azerth k: lassa, Azth̄ys Ertem | hoḡy ferd̄ynand herchegh̄ys³ oth lezen Bechbe. Jsten tharch̄ya |
Megh k: Jo Egessegbē. Datum ex Nostra w̄ywar i4 die Mensis | decembris i57i
Catherina Swethkow̄ycz Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bath̄yan, dapiferorum | Regalium Magistro, ac Sacrę Caesarę
Regięque | Maiestatis Consiliario etc domino Et filio Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Károly herceg.

²Svetkovics Ádám.

³Ferdinánd herceg (Linz, 1529–Innsbruck, 1595), I. Ferdinánd és Jagelló Anna fia, Ausztria–Tirol főhercege (Hamann 1988: 93–95).

222.

Németújvár, 1572. január 15.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRNÉ, ZRÍNYI DOROTTYÁHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4072.
- 21,5 × 31,5 cm-es fekete viaszfoltos papíron. Egy fólió.
- —
- —

Kezenethemeth es Magam Ayanlasath Jrom keg: Mjnth zerelmes Azzonjom |=nak Es leanjomnak, Towaba Az keg: lewelebol Megh | Ertettem mjtt Jr keg: Az en wýslam felol hogý¹ k: Adnam, | Azerth Azth en Nem Adhatom, ha Boldjsar wram Betegh, | Enýs wen ember wagýok Azýs Elegh Betegsegh, ha sok | Madaratt fogok welę keg: ýs Rezth tezek Benę, Az k: | gýermekę Betegseę felol Jrz Azth Býzonj Banom, | Jsten tharchja Megh k: Jo Egessegebe. Datum ex Nostra | wýwar i5 Januarii 1572

Catherina Swethkowých Vidua *etc*

Címzés:

Generosę et Magnificę *dominę* dorottę de Zrinýo, | *Magnifici domini* Balthasaro de Bathýan | *consorti etc dominę* et filię Nobis grate

Jegyzetek:

¹Az o betűn megfutott a tinta.

223.

Bécs, 1572. február 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4076.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- A halott, akiről szó van, Kerecsényi Kristóf. Felesége, Lamberg Leonora ír a halál körülményeiről 1572. január 22-én kelt levelében Svetkovics Katalinnak (Abaffy 1968: 50).
- —

Keoszeonethemet es magam Ayanlasat mýnt io wramnak | io fyamnak, Az .kg. egesseget keuanom az wr Jstentwl, | Magam felol azt Jrhatom hog mast beteges wagýok, | hazamis igen hiddeg wagyon, mert nýnch it sem az wýuari | kemencze, sem penig az wýuarý erdó, Az dolog felol | peniglen, męg en semmit nem szollottam papaham wramal¹, mert uagyon harmad napýa hog nem lattam, miuel hog | mast az Zegen holt testnek kel² gongýat wiselnwnk, mig penig | az wr Jsten el nem wette uala, akkor ot kellett forgod|=nunk az mit egessegere ualot tuttunk uolna szerzený, | seot inkab ,kgtúlis, azt wartok uolna, atýafý leuen, mig az | Gýwles el nem kezdetet wala hog .kg. meg latta uolna, | Papaham wram ,kgdre, igen haragszik hog ,kg, w neký | mýndenkor deakwl Jr, mert tuggýa ,kg, hog w nem tud | deakwl, azert az ,kg, röstsege, iob uolna ,kgnek, ug Jrný | hog w

maga meg ertene, Az mÿ penig az dolgot illeti, | .kg. azt meg se gondollÿa hogÿ ,kgdet, ki hadnank belõle, | mihelt az testnek gongÿat uisellÿek arrolis az mÿ iob | uÿ kel szollanunk, azert ,kgnek Jrt Papaham wram, | ,kg, az ű leuelebõl meg erti, Jsten tarcha meg ,kgdett, | io egessegeben, Datum Wiennÿ Austriÿ 27 februarii 1572

Catherina Swethkouitth Magnifici quondam domini francisci de Battÿan etc. Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro Consiliarioque | Sacrae Caesariae Regiÿ³ Maiestatis etc domino et filio | Nobis observando

Jegyzetek:

¹Poppenheim Konrád.

²A szó után egy vonás látható, ami nem tartozik az *l* betűhöz.

³A szó végén a *que* rövidítést kihúzta.

224.

Bécs, 1572. március 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4077.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, a hajtás mentén szakadozott papíron, fekete pecsétöredékkel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et Tanquam fili Nobis observantissime Salutem | Et Nostris Commendationem. Toaba Jo Vram io fiam En | azth hinnem¹ hogÿ, Ez leűelekel mÿ mÿg Ernÿnk | hogÿ Ennekÿm az kaptalan Leuele Bÿzonsagom lenne | arrol, mÿrth En Polÿanyÿ Vram² kezehÿz attam Ennyÿ | Suma Pÿnzth, Jmmar Valamÿth Teccik kegnek | Eandem fl. Valer optimus . Datum Vienne 6 die marci .72.

Catherina Swethkoith magnifici quondam domini francisci De Battÿan Relicta³ etc

Címzés:

Magnifico Domino Balthasari De | Battÿan. Dapiferorum Regalium magistro | ac Consiliario Sacrae Cesariae Regiÿque Maiestatis | Domino et filio Nobis observantissimo etc

Jegyzetek:

¹Az *n*-et egy másik betűről javította.

²Polyány Sebestyén.

³A hajtás mentén szakadozott a lap.

225.

Bécs, 1572. március 17.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4078.

- 21,5 × 32 cm-es fekete viaszpecsétés papíron, a margón kiszakították a lapot. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruanthissime Salutem et Seruitiorum Nostrorum Commendationem | meg Ertettem az kegielmed¹ lewelet hol iria maga azzonnjom es giermekj egessege | felol, azt Bÿzonÿ Eremest hallottam az wristen tarchion es eltesson keġteket | nagy sok eztendeigh io egesseghben, az mÿt ir keg: orzagh wegezesserol es | az mÿt igerth keġtek² eleg wolna az hatt fl: ŷllien nagy saniarw ŷdeben | de hÿzem hogÿ ű felsege nem elegezÿk raytta hanem az mÿt el wehetnek | rayttonk el kÿwannÿak, az Adam³ dolgarol mast sem wÿgeztonk semÿtis | hanem abba wagion mastis az mint keg: hatta, mert⁴ *procatorakat* Nem | kaphatonk, de az felesege fierhoz megien wallamÿ olazhoz, kÿt hÿzem | hogÿ giermekek bania es meg sÿrattÿak, az pop□ham wram⁵ | ŷt wagion de megint mastan thowab wallo terminust kerthonk ű | felsegetol, az az hwswet wttan Nÿoczad Napotth hattak | az Jmrę mesthőer⁶ es az Kerechinÿ⁷ dolgarol ŷm fel Jew | oroztonÿ⁸ es Boltisar deakis, es oroztonÿt ala kÿwldem posomba | Deszma Dolgarolis es az altal mÿndenrol meg ŷzenem keġnek | Bÿzonios dolgotth⁹, ezt akaram keġnek Jelentenÿ isten | Tarchion keġdet io egesseghben Datum¹⁰ Viennę austrię | 17 Marcÿ Anno 1572

Catharina Swekowÿcz Magnifici quondam
domini francisci de Battian Relicta Vidua¹¹ etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasari Battianÿ de Eadem | Sacrae Romanorum Cesareae et Regie Maiestatis Dapiferorum | Magistro et Consiliario ac domino filio Nobis¹² | obseruanthissimo

Jegyzetek:

¹A szó végére először egy felesleges *e* betűt írt, majd lehúzta.

²A szó végén a *-nek* részt áthúzta.

³Svetkovics Ádám.

⁴A szó előtt a *de* részt áthúzta.

⁵Poppenheim Konrád.

⁶Hetési Pethe Imre.

⁷Kerecsényi Kristóf.

⁸Oroztony Miklós.

⁹A második *o* betűn megfutott a tinta.

¹⁰A dátumot más kéz írta.

¹¹A már látott második kéz fejezte be a sort.

¹²Megfutott a tinta, nehezen olvasható.

226.

Bécs, 1572. április 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4082.
- 21,5 × 32 cm-es fekete viaszpecsétés papíron, a margón kiszakították a lapot. Egy fólió.
- A Nikolsburgban meghalt Kerecsényi Kristóf hagyatékáról intézkedik a levélíró.
- —

Magnifice domine et fili nobis obseruanthissime salutem | et Nostrī commendacionem Towaba wettek az kig: lewelet | kÿbe Jr mÿ nekewnk Egÿ nihanÿ dologrwl, de az mÿth | Jlleth az potolÿ¹ Bizonÿsagh Dolga En azt popohanÿ wramnak² | kÿlthem wala es megh olwasta. De azt montha hogh | Job wothwona ha kig: fel Jwthwona es Egÿwth zolthwnk | wona filewle mErth Ew ha gongiath wiselÿes chak wgÿ Jar Minth az Nikispwrkÿ³ Dologherth⁴ merth Ew | azt es El kezthe es chak haragoth es gÿwlewseget | wet magara nem sok haznoth, Bizonÿ En nem Twdom | kÿthewl weth haragoth magara hanem ha az erth hogh | En az Enimet maganak nem Engedem, Mind Jarthon, | Bizonÿ En akartham wona ha kig: fil Jwheteth wona chak | az Adam wram dolgaerth es de Annal Jnkab hogh zoltham⁵ | wona kig, az nikispwrkÿ dologrwl merth popohanÿ | wram azt akarnaÿa hogh es mindenesthewl nekÿ | Engednem az Enimeth kit En nem mÿwelhetek merth | oka wagion, az Erth Ew azt akarnaÿa hogh En oda nikis=| pwrkra ne mennek azerth kerem kigdet hogÿ Jrnaÿa | megh kig: nekem az kig. opinioÿath⁶ mÿ techÿk kig. ha | el mennÿeke Awagÿ ne, Towaba az mÿ az ezwth | mÿ dolgath Jllethÿ ha zinthen masth wona Annÿ | penzem es mÿgh megh nem Erthettem mogiath minth | killene Awagÿ minth walthathnank kÿ az lohoz walo | Ewteztet⁷ merth mind Egÿ somaba wagion az Ezwsthmÿ | zalagba Ewt Ezer forintherth Boltherstorphon⁸, etc

az mÿ az chorom Janos⁹ dolgath Jllethÿ hizem ha perelnÿ | akar pra hÿwath es ozthan megh erthiek mÿ lezen | akarathÿa es ozthan megh filelÿwnk nekÿ De azt En | Twdom hogh semmÿ oztho morhank Ninchen wele | Jm az potholÿ Bizonÿsagh lewelet Ala kÿlthem kignek | az kig. Emberethewl, propatÿkthwl, az wr isten Tarcha | Megh keg Minden Jowal Ez lewel kewlth Bechbe | 6 napian Aprilisnek Anno 1.5.72

Caterina swethkowith magnifici

quondam domini francisci de Bothian Relicta widua etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasaro De Bothÿan | Dapipherorum Regalium magistro ac consiliario | Sacrae Cesarie Regiique maiestatis etc domino | et filio nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Potoly.

²Poppenheim Konrád.

³Nikolsburg, ma Mikulov, a cseh–osztrák határon, Brnotól délre.

⁴Az első *h* betűt *g*-ről javította.

⁵A *z* betű javított.

⁶*Opinio*: feltételezés, vélemény.

⁷*Ötezret*.

⁸A második *r* a szó fölé van beszúrva.

⁹Csoron János.

227.

Németújvár, 1572. április 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4083.
- 22 × 32 cm-es koszos, enyhén gyűrött papíron, fekete gyűrűspeccéttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime Salutem et seruicij Nostrae Commendationem, | Az Mynth keg: zoltham wala teghnap Az horwatt Janos, | zely Boldysar, es Bed Lazar dolgay felol, hogy Eg Napotth | hagyank Nekyk hog Meg Lathnayak theorwen zerenyth | keztek, Mastan semmy keppen Addigh Nem Lehet Mygh Az groff | Jwlya, Es Popelne Jozaga El Nem ozthathyk¹, de Annak | wthanna Myndyarth Egy Napotth haggynk Nekyk hogy | keztek Megh Lassek theorwen zerenyth, Az my penigh Az haz Es | Lada theoresth Jlethy, hogy fel theortek wolna Ladayth, es | Myndenth El thekozlottak wolna Belole, Abban semmyth | Ne higgjen keg: MERTH ewk semmyhez² Nem Nywlthak, | mertth mjkor Bed gyorgne Meg holth, Azonnal Bagodj | Andras My kepwnkben Be pochyethlette Az Bed gyorghne | hazath, Az wltha fogwa mjnd Azonba wagyon pochyeth alath, | Ezth akaram keg: Megh Jelentheny, Jsten tharchya Megh | keg: Jo Egesseghen. Datum Jn Wywar .27. Aprillis i572

Catherina Swettkowych
Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathyan, dapiferorum | Regalium Magistro, ac Sacre Caesaris Regique³ | Maiestatis Consiliario etc domino et filio Nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Az a betűt javította.

²A h javított betű.

³A que rövidítést utólag írták a szóhoz.

228.

Németújvár, 1572. április 27.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4084.
- 21,5 × 32 cm-es koszos, enyhén gyűrött, vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéssel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruantissime Salutem et Nostrae Commendationem, Az | Mynemeo hathalom Leweletth keg: atta az deak hozzam hoztha wala | hogy kezem Jrasath Es pochyethemeth wethnem Rea, en azth mynd | meg mywelthem mynd kezem Jrasath smynd pochyethemeth Rea wetethem, | Az Lewel wgyan otth Bechben popumham Wramnal¹ Maratth Ennekem | wyzha Nem kwlthę, Az ew Lewle² Meg kez Nem wolth akor, | Azerth Nem kwlthę hogy Jngyen sem thwta hogy Jlyen | herthelen eljojek, Azerth keg: Jryon keg: popumham Wramnak | felole ha walaky Bechbe Megyen, Az mjnemeo Leweletth | penigh oda Be kellyeth kwldenę Azth dorwbergh wram Az | ky Az chyzarne³ Ethke Elotth Jar El kwldetthę, Jsten tharchya | megh keg: Jo Egesseghę. Datum Jn Nostra wywar 27. Aprillis i572

Catherina Magnifici quondam domini francisci
de Bathyan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathyan, dapiferorum | Regalium Magistro, Sacre Caesaris Regique Maiestatis | Consiliario etc domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Poppenheim Konrád.

²A szó végén a *th* betűt kihúzta.

³Mária császárné.

229.

Németújvár, 1572. április 27.

NÁDASDY FERENCHEZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 21,5 × 32 cm-es gyűrt, töredezett szélű papíron fekete gyűrűspeccsel. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis et¹ *Magnifice domine et tanquam* filij *Nobis observantissime*, | *Salutem*, et *seruiciorum nostrorum Commendationem*, thowaba Jo wram es Jo | ffjam Ertettem hog groff Julia azzon Jrth the k: hog mywel | the k: az warmegjenek gjlesth es therwjn zeketh hjrdetteth | ez Jewendew wasarnapra, hog the k: el halaztanaŷa, thowab | walo napra, mjwel hog az Ew Jozagoknak oztasa lenne, ez | Jewende holnapnak hatod Napjan az az Maiusnak hatod Napjara | Azerth mjes kerŷek the k: mjnth Jo wronkath es Jo fjwnkath | hog the k: my Erettenk mjellje azt, hog ez mastanj gjlesth es | az zeketh the k: halaztanaŷa el thowabra, hog ez wthan Ne | lenne Jljjen Bwdosasban Az mynth masth wagjon, Erre Jgen kerjek | k: hog the k: mj Errettenk halazza el, kjth Jsmeg the k: Nagjnak | Baratsagal meg akarŷok therŷtenj mjnth Jo wronknak es Jo | ffjwnknak Errwl the k: Jo walazt warronk, Jsten tarttja | meg k: *datum ex Nostra Wjwar 27 Aprillis 1572*

Catherina Swethkowjtth *Magnifici*
quondam domini francisci de Battjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Spectabilj et *Magnifico domino francisco de Nadasd* | Comitj *Comitatus castriferrei etc domino et* | *tanquam filio Nobis obseruantissimo*

Jegyzetek:

¹Az *e* javított betű.

230.

Németújvár, 1572. június 2.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4085.
- 43,5 × 32 cm-es ív nagyságú félbehajtott vízjeles papíron, a lap koszos, gyűrt, vízfoltos. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filj Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicij Nostrum | commendationem, thowaba En meg Ertetem az the k: leweleth | mjwel hog the k: egessegel haza Jewth, azt eremesth | akarom hallanj merth nekem azt mongjak hog oth Jgen | halnak, azerth ertem hog az my peresenk el Nem Jewth | hanē chjak leweleth kwldeth k: es thowabra walo Napoth | hagyoth, azerth twgja k: kjenek Ennj Summa penzt kel | fjzethny affele mjndenkor halladekoth wezen dolganak | hog thowab hallagjon dolga, es ez allath ha ferhez mehet | az azzon awal Jnkab fogja Erewssetheny dolgath, azerth | Jo wram es Jo ffjam en Nem twdok nekj Mjth Jrnom, | Merth w k: Jrth Nem Nekem, Meltho hog the k: Jrjon | nekj hog Bjzonjos Napja es hele legjen az dolognak | Merth az attyaffjak Mjndnyajan Egjenlew akarattal | the k: Biszthok es hattwk ez dolgoth, Mjndazonaltal | ha Jth mastan ol zolgam wolna kj twdna oda mennj | Eremesth Jrnek nekj de Njnchen ol Emberē kjtwl el | kwldhessem az leweleth ha penig potholban¹ kwldem | oth Nem twdom kjenek adnajak, Azerth wadnak k: olj | Nemeth twdo Jffjak hog kjk el twdnak oda mennj es | Jol hog, meg Erttye k: az Napjath es heleth thowaba | Eremesth zembe lennek the k: azt k: kwansaga zerynth | czjak hog k: Jrnaja meg nekem Mykor k: lehet, Jolehet | Nadasdj kristoff² wram hjwatoth Menjegzere, es hog hazat | felesaget es gjermejkjth meg lathn□, Azerth az menjegze | okaerth oda Nem Mennek, ha w magokerth Ne mennek | hog meg lathn□ Ewketh ez Jewendew wasarnapra, de azt | hjzem hog twlem el mwlj, az oda walo el Menes, thowaba | Az mjhalcze dolgat my Jllethy azt ertem, Jm En az the k: | kedwerth meg mjwelem, hog az hathalmath Meg Engettem Neky ||

Jljen ok allath hog thebe se Zakacz mjhal se k: egjeb zolgaja ettwl | magath meg olthalmazza hog Jljen hathalmassagal Jobagjom | hazara Ne Menjen, es En thwlem Eleg hog k: meg Engettē Zakacz | Mjhalnak feje weteleth, merth fejewel Erthe wolna Meg, Merth | therwjnnel kereste wolna, Job modal wegezhette wolna az Ew | dolgath, Azerth Bator Vg legjen mjnth k: akarja Jejen Jde | Az Napahoz, es az Mjkepen wegeztek ozolljon az Marha penz | Es Mjnden keztek Ennek vthanna Maragjanak Bekewel es | k: feneycze meg az mjhalczeth hog az zegjn azzonjallathnak | legjen Bekessege, merth ha Bekessege Nem lezen Jm meg hatt□ | hog ket zaz forynth ketheleth wessek nekjk Bekessegnek | okaerth, merth te k: Nem esmery az mjhalczenak Az Ew | Erkwlczeth, ha ew Jo leth wolna En is meg tartott□ wolna, | thowaba az zelew felwl mjth Jzenth k: Aztis meg Ertettē | Azerth az zelew wj hegjen wagjon es az Emberis oth lakoth | Az wjwarj felden En Jobagjom wolth, de nem⁵ lakoth karaztoson | hanē nekem azt Mongjak hog az En Jobagjom mjkor az | wetekben eseth hjttak Jde az therwjnre, Nem Jewth hog | Magath meg Jgazjotta wolna, hanē latta hog meg Nem | Maradhat az zeleben, vg atta Volth el k: Jobagjanak | Arrw zerynth, de azerth czjak eg Bechet sem adoth az k: Jobagja Erthe, czjak hog az tyztartoknal az k: Jobagja | vg therekedeth, hog pinzerth attak wolna Nekj, Azerth semmj | Jgassaga Njnchen az k: Jobagjanak ezt akar□ the k: meg Jelenthenj | Jsten tarttja meg the k: mjnden Jowal datum ex wjwar 2 die Junj | 1572

Catherina Swethkowitz Magnifici
quondam domini francisci de
Battjan Relicta Vidua etc ||

thowaba az njreg tartho ha the k: mjweth el wegezy kerem k: hog the k: | kwldeneje Jde hozzam es az mj zezama wolna az mjhez hoznaja el | wele, merth Enis Jth mjweth Adnek nekj es zepen meg fjzetek nekj

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacre | Cesare Regieque Maiestatis Consiliario etc domino | Et filio⁴ Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Potoly.

²Nádasdy Kristóf Nádasdy Tamás nádor öccse, felesége devecseri Csoron Margit (Nagy 8: 19).

³A szót a sor fölé jelzéssel toldotta be.

⁴A *fi*- rész javított.

231.

Németújvár, 1572. június 6.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4086.
- 21,5 × 32 cm-es foltos, vízjeles papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicij nostri commendationem, thowaba | the k: mynap Jrth wala eg leweleth nekem, az k: wen | azzonja foglyá felwl, hog therwjnth tetetnek felewle, Azerth En | Egjebeth nem twdok mjelnem mjwel hog Ennek njnczen semmj | marhaýa Jm Ew Magath kwlttem oda alkolgjanak¹ w magok | kezeth, talan walamý Jo modal meg Jgenesednek, ha penig | wolna morhaýa hozza the k: kedweerth Eremesth karba | nem hadnam az the k: wen azzonjath, azerth k: lassa mjth | chelekezjk wele Jsten tarttja meg the k: mjnden Jowal | datum ex Wjwar 6 die Junj 1572

Catherina Swethkowýtth Magnifici
quondam domini francisci de Batthjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan | dapiferorum Regalium Magistro ac Sacre Cęsarę | Regięque Maiestatis Consiliario etc domino et | filio Nobis obseruantissimo

Absente sue Magnificentiae Castellanis | presentetur²

Jegyzetek:

¹A *k - t l* betűről javította, emiatt az *o* nehezen olvasható.

²A címzés alatt, egykorú írással.

232.

Németújvár, 1572. június 17.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4087.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével; a margón lyukas a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruantissime, Salutem, et nostri commendationem, | Az the k. leweleth maý Napon hozak mýnekewnk, kýben | mýth ýr k: megh erthettewnk, azerth ým mý

oda | kылдettewnk az mý zolgankath Schýtarcözý Boltýsarth | es ew thewle ýzenthewnk the .k. az zeghýn fanchý¹ | Arwaýarwl elegh bewen, hýzzewk azth hogý the k. | az zeghýn Arwaknak nem kýwannýa ghonozokath, | sewth ýnkab amýbe letheth the .k. megh segýche ýllýen | Nyomorwsagokban, Jstenýs ýoth ad .k. erette, Jsten eltesse | k. ýo egessegben, Datum in Nostra Nemethwýwar, | i7. Juný .1572.

Catherina Swethkowýcz. *Magnifici*
quondam domini francisci de Battýan *Relicta*
Vidua,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Battýaný | Dapiferorum Regalium Magistro, ac | Sacrae Cesareę et Regiae Maiestatis Consiliario | etc domino et filio Nobis observantissimo

Jegyzetek:

¹Fáncsi Imre.

233.

Németújvár, 1572. június 23.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRNÉ ZRÍNYI DOROTTYÁHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4088.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles, vízfoltos, maszatos papíron, fekete gyűrűspecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Generosa ac Magnifica domina et tanquam filia Nobis obseruanda, Salutem et Nostrí | commendationem, Towabba Banffý Mýklosne¹ azzonjom Orsýk² azzonj kwldetth | k: Egý kethelekben walamý Egý mas Aprolekoth, kjt Jm keg: | oda kwldettem, Azerth ha mýtt keg: Nekj akar Jrathný, tahat | keg: Jrasson, Es wgýan Ezen mý Emberwnk althal kwlgje Jde | keg: Nekwnk, Merth Az Ew Emberę Jtt warýa Az walazth, | Jsten tharchja Meg k: Jo Egessegbę. Datum Jn Nostra | Nemetthwýwar 23 Juný .1572

Catherina *Magnifici quondam domini francisci de*
Battýan *Relicta vidua etc*

Címzés:

Generosę ac Magnificę dominę Dorothę Zriný, | *Magnifici domini* Balthasar de Battýan Consortj
etc | dominę et tanquę filie Nobis obseruantissime

Jegyzetek:

¹Bánffy Miklósné Telegdi Orsolya. Apja Bánffy II. István erdélyi alvajda volt, akit a Dózsa-féle lázadás 1514-ben meggyilkolta. Anyja Bebek Margit (Nagy 11: 139–44).

²Az *O* javított betű.

234.

Németújvár, 1572. július 21.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4089.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et filij Nobis obseruantissime, Salutem, et seruicij Nostri commendationem, | thowaba meg Ertettem az the k: leweleth hog az the k: zolgaja | Beed Lazar kenjergeth the k: hog az mjnemw leweleij wadnak |   nekij horwath Janusnal hog meg Adathnam wele mjwel | hog   nekij zwksegesek wolnanak az Ew leweleij, azerth m  | meg hattwk horwath Janusnak hog ha mj lewelek wolnanak | Nala Adnaja meg nekij, de   azt mongja horwath | Janus, az Ew hjtjre hog az Ew Bjrodalmaban Soha Nem | wolthanak az Ew leweleij Mastanjs Njnczenek, han  | masnal wadnak kjth Jo twd the k: zolgaja, mjkor zolga | Bjro Vralj Lazlo goztonj Boltisar, djenesfalway Benedek | es Jrsaj farkas, peczeteketh vetettek az leweles ladara | es wjzontag oda attak tharthanj kjwel az elewth wolthak | Es horwath Janusnak wjwarath Njnczen semj haza, kjben   | Bjrodalnas wolna, thowaba En masthan semmjkeppen meg Nem | Napozhatom Ennek az Napjath oka ez hog mastan takaro | Jdew wagjon zolgajm kjk Ennekem takarnak kjk magognak | thakarnak, han  ez Be thakaras wthan mjndjARTH meg | akarom Napoznj Es kezthewk el Jgazjthanj ez dolgotth, | merth Enjs akarná ha wege lenne, merth az m  Jth wagjon | mjnd az wdetwl fogwa peczet alath vagjon ezt akaram | the k: twttara Adnj Jsten tarttja meg the k: datum ex wjwar | 2j Julj 1572

Catherina Swethkowitz Magnifici
quondam domini francisci de Battjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthjan dapiferorum | Regalium Magistro ac Sacre Cesare Regieque | Maiestatis Consiliario etc domino et filio nobis | obseruantissimo

235.

N met jv r, 1572. augusztus 14.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család k rmendi levéltára, Missiles. no. 4090.
- 21,5 × 29,5 cm-es pap ron, felzetes gy r ssecs ttel; alul ferd n v gott a lap egyik sz le. Egy f li .
- —
- —

Magnifice domine, et fili Nobis observantissime, Salutem, ac nostri commendationem, | El wettewk k. leweleth, es megh erthettewnk, az m th k.  r | Adam wram¹ dolgarwl, M  azth a dolgoth, chak k. es popu | ham wramra² hattunk, de m   ll en herthelen nem thudank | k. ebbewl semm th egjebeth  rnj , Merth hogj k. azth |  rj , hogj k. popuhem whakj s  rth rola, es Nem thuggj k³ | popuhem wram m choda walazthoth Thezen, M nd az athal, |  ol thwggj  the k. hogj m nemew dologh wagj n⁴ elettenk ez | koronazath dolgha, es m   nnen arra az m nth | Rassam wram,  rj , sem magank nem mehetteunk [...]. | .sem penjgh .k. nem leheth rajtha, de ha k. thecczj k | ez koronazathoth warjwk megh  mar, ne thalam m  es | oth lezewnk, es thewbb Attjankfj j s kjketh ez dologh |  lletthj, akor egjbe zolwan, m ndenth azth m eljwk | amj  obb, Merth amjnth m  erthjwk ez dolgoth, ewk m  | Nekewnk zegh n Adam wram kereswenjebewl

semmÿth | Nem akarnanak adny, hanem chak amÿ Estwl marath, | az Adam [w] kereswenÿe penÿgh, mÿnd chak gÿermekÿre | Maradna, Azerth ez mÿ Nekeunk chodasnak thecczenek, |

Az kopÿak dolgarwl, ÿm megh lattÿwk zolgaÿnkath, mÿnth | wannak the .k. walazth ÿrwnk, Jsten eltesse .k. | Nagÿ ÿo egessegben, mÿnd k. tharthozoywal egÿetemben. | Datum in nostra Wÿwar.i4 Augusti .i572.

Catherina Swethkowÿcz Vidua,

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Battÿany | Sacre Cesareae et Regie Maiestatis Dapiferorum | Magistro et Consiliario, etc domino et | filio Nobis observandissimo,

Jegyzetek:

¹Svetkovics Ádám.

²Poppenheim Konrád.

³Az ÿ szára elmosódott, a *k*-t a sor fölé írta, alatta pedig valami át van húzva, amit a tintafolt miatt nem lehet elolvasni.

⁴Az *-on* részen megfutott a tinta.

236.

Németújvár, 1572. november 12.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4093.
- 21,5 × 32,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Vti fili Nobis obseruande, Salutem, et seruicÿ Nostrî commendationem, | Maÿ Napon Jewtt wala Jde az zolga Bÿro es gÿwlesth | hÿrdeÿ Ezten wasarnapra, Thoaba ott fen Posenba | Az mjnemeo wegezest tettek, kerem keg: mjnth Jo wramat | es fjamath hogÿ ha¹keg: Jrwa wagÿon Annak Artikwlassa,² | kwljgen Nekem Jrwa³ Eggÿett, Jsten tarchja | Meg k: Jo Egessegbe. Datum Jn Nostra Wÿwar | i2 die novembris 1572

Catherina Magnifici quondam domini
francisci de Battÿan Relicta

Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battÿan, | dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacre | Caesareae et Regie Maiestatis Consiliario etc domino Vti | filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹A szót utólagá írta a sor fölé.

²Artikulus: törvénycikk.

³Utána *Ennekem* áthúzva.

237.

Németújvár, 1572. november 12.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4094.
- 22 × 32,5 cm-es vízjeles papíron, fekete gyűrűspeccéssel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Vti fili Nobis obseruande, Salutem Et Seruicij Nostrum | commendationem, Megh Ertettem Az k: leweleth kiben Jr k: hogý Az | wadazo halokatt keg: Adnam mert k: wadazný akarna, | Azert Mastan Nem Adhatom Mert Enýs wadazný Akarok, | Mas az hogý Jgen kewes Jo wagyon keztek mjnd Jgen | hjthwanok, Az wad mjnd althal mehet Raytha, Jsten | tarchya Megh keg: Mjnden Jowawal. Datum Jn Nostra | wywar i2 die novembris 1572

Catherina Swethkowých
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Batthyán, | dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacre | Caesareae Et Regie Maiestatis Consiliario etc domino Vti | filio Nobis obseruantissimo

238.

Németújvár, 1572. november 17.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4095.
- 22 × 32 cm-es papíron, fekete gyűrűspeccéssel. A laphoz egy 11 × 3 cm-es cédulát ragasztottak. Két fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem et Nostrum commendationem, | Jm az halokban Az mely Jott talaltam oda kwldettem | keg: kerem keg: Mýnt Jo wramatt es fyamath hogý | k: Jsmeg kwlgje Megh wasar Napra, Merth¹ Az kewes | howal enýs akarnek Jmmar wadazný, merth Ez | Jdeýgh megh semmjt Nem foghattam, Azonjs kerem | k: hogý ha keg: Bewssengel fogathatt wadath, k: tegjen Rezet Benne, Jsten tarchya Megh keg: | Jo Egessegeben. Datum Jn Nostra Nemeth wywar | 17 die novembris. 1572

Catherina Swethkowých
Magnifici quondam domini francisci
de Battyan Relicta Vidua etc

Külön lapon:

Az óregh halo 6. | Az kýsseb halo Eoznek walo 3.

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro de Batthyán, | Dapiferorum Regalium Magistro, ac Sacre | Caesare Et Regie Maiestatis Consiliario etc domino Et | filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Az M szárán megfutott a tinta.

239.

Németújvár, 1572. november 17.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4096.
- 21,5 × 34 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostrī Comendationem, panazkodýk | Nekwnk az mý zolgank Bezprimý gergely, hogý, Az the k: | zolgaýa Sarffý Pall ólette megh harom dýznaýath Mýnden | oknekwł sem karban Nem thalaltha sem penigh Az ew | felden, Nem thalaltha, Azerth kerýek keg: mjnth Jo | wrwnkatt Es fjwnkatt hogý k: haggýa Megé Az keg: | zolgaýanak, hogý Az en zolgamnak Aggýa Meg Az | Morhath kjth ok Nekwl Megh olethett, Merth ha Megh | Nem Elegethý walamý keppen lehet de karban | Nem Maradhatt Az mý zolgank. keg: walazth warwnk. | Datum Jn Nostra wjwar i7 die novembris. i572

Catherina Magnifici quondam domini
francisci de Battýan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacre Caesarę Et | Regie Maiestatis Consiliario etc domino et filio Nobis | obseruantissimo

240.

Németújvár, 1572. november 21.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4097.
- 22 × 32,5 cm-es papíron, a pecsét feltörésével a lap felső részéből egy darabot kiszakítottak. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili [Nobis]¹ obseruantissime salutem et | Nostrī commendacionem Tow[aba]¹ akarank² Jelenthený kegnek hogh | Az El mwlth napokba Jrt[...] vala keg. nekwnk hogh | choromianosne³ oztaly lew[...] hozoth Reank az Erth Jm Ez | maý Jwth wala hozank az zolga Biro laký gergely⁴ ký | hoza nekewnk az udorispan heltartoýa mestere lewelet | Es az oztaly lewelnek massath mElý leweleknek massath | Ez lewelben kethwen Jm oda kegnek kýlthem meliekbewl | Megh Erthý keg: mýth kewan choromne Azzoný Jm azt | magiaraza Aminth Erthem hogh az mý Anýanke woth wýwar | kit Ew megh nem Bizonýethath mErth netalan az mý Anýank | soha szemewel sem latta lewrinch herchegeth⁵ nem hogh | lewrinch herchegh Az mý Anýanknak Atta wona Ezt | az warath azerth kerem keg: Minth Jo wramath fiamath | hogh keg: Agion Jo Tanachoth mith kellýen mýwElnem | es ha wagion kegnek olý Twdos Embere kegmed kýldene | Jde Az napra az mElý napoth Jr az mester hogý Jde | Jw, hogý Twgýwnk Elegedendew walazt Tenný | az mesternek Awagý az mester Atal choromne Azzonnak | ha kegnek Techeneýek Tanachwl es Adnaýa kegmed | Tahat Jo Balast es ide hýwathnak az napra, Ezt | Akarank keg:

Twttara Adnwnk mElý dolgokrwl | kegthwl Jo walazt warwnk az wr isten Tarcha | megh keg:
minden Jawaýwal Jo Egessegbe Ez lewEl | kewt wýwarba 2j Nouembris Anno .i5.72

Caterina Swethkowit *Magnifici quondam*
domini francisci de bothyan Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Baltasaro de | Bothyan Dapifferorum Regalium magistro | Ac Sacrae Cesaree
Regieque maiestatis consilia=| rio etc domino et filio nobis | obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Lyukas a lap.

²A szót a sor fölé írta, alatta az *Akam* szót áthúzta.

³Choron Jánosné, Svetkovics Mária.

⁴Laki Gergely szolgabíró.

⁵Újvári Lőrinc (1460 k.–1524) macsói bán, 1477-től Bosznia hercege, 1518-tól országbíró.

241.

Németújvár, 1572. november 28.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4099.
- 22 × 32 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine Et fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostrae commendationem,
Thowabba | Az Ertettem hogý kerechýeny kýs Azzonth¹ Zlwný ferench² | wramnak Attak fernek,
kjneke kez fogasok Ez Jowendo zenth | Lwcha azzoný Napýan³ Lezen, Egý embert kwldette wala |
Jde hozzam Ez Napokban, semý olj⁴ hýrt Nem Jrhatok | keg: Bechý dologrol, Mert Az en
zekereým Meg Nem | Jeottek Meg, hanem Az kerechený Azzonj⁵ zolgaýathol | Ertettem hogý Az
so Jgen draga Bechben, Thoaba | Ertettem hogý keg: hala Nýnchen, Azerth te keg: kwlgjen | Egý
kochýt es ket thalra walo halat kwldek keg: | Jsten tharchýa Meg k: Jo Egessegben. Datum Jn
Nostra | Wýwar 28 die Nouembris i572

Catherina Swethkowých
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battyan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacre Caesareae
et Regie Maiestatis | Consiliario etc domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Kányföldi Kerecsényi Judit, Kerecsényi László szigetvári kapitány és Báthori Erzsébet lánya, Kerecsényi Kristóf testvére. Első férje Szluni Ferenc, második férje Dobó Ferenc, barsi főispán (Nagy 6., pk). — Utána *zo* részt áthúzta.

²Szluni Ferenc a Frangepán család szluni ágához tartozott. 1567-től Horvát- és Tótország bánja, 1566-ban Szigetvár ostrománál 13000 lovassal várt a parancsra Erdődy Péterrel. 1573-ban halt meg (Budai 2: 48; Nagy 4: 246–8).

³Luca napja.

⁴Utána *E* áthúzva.

⁵Kerecsényi Kristófné.

242.

Németújvár, 1572. november 29.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4100.
- 22 × 32,5 cm-es vízjeles papíron, a pecsét helyén kiszakadt a lap. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, Salutem Et Nostri commendationem, Meg Ertetem Az | keg: lewelett, Azerth Jm az halatt Megh kwldettem keg: eromest | keg: teobett kwldettem volna de Jgen kewes halath fogthwnk, | Gorogh dýnnýeth keg: nem kwldhettem, Merth sohol zereth Nem | tehettýek sem Jtt, sem aborgathan¹, Mýes zerethnejnk mjnd | Az kýs Azzonjokal egýethembę, de soholth zeret Nem tehetek, | hanem ha walaký polýaný wram² fele Meghýen otth ýs | kerestetek keg: ha Talalhathnak, Thoaba ertem hogý | keg: Meg Az orra werę Jar, Azerth Az doctor Lemonak | wagýon Jtt Egý Leankaya, kjt mjnd Az hýdegh lell, smjnd | penýgh Az orra Werę Jar, Annak az attýa kwldett | walamj orwossagott Jrwa, kjne Az Massat Jm keg: w | kwlthem ew Nekj haznalth, Býsalmathjýs³ | kwlthem keg: de Az ýs mjnd el fagýott Az hýdeg Mýatt, | Jm Walamý fodor menthat kwlthem, Azt keg: az orra | lýkaban tegýen es keg: megh Erossethý Az feýeth, keg: | Mýkor Az orra werę folý, Akorýs keg: tegje Az orraba Az | fodor Mentath es Meg all Az orra werę folýa[s...] [...] | Tarchýa Megh keg: Mýnden Jowawall. Datum [Jn Nostra]⁴ | wýwar 29 die novembris i572

Catherina Swethkowých Magnifici
quondam domini francisci de Battýan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Battýan, dapiferorum | Regalium Magistro, Ac Sacre Caesareae Et Regie Maiestatis | Consiliario etc domino et filio Nobis obseruantissimo

Jegyzetek:

¹Aborgata.

²Polyányi Sebestyén.

³Előtte a *Býssal* szót áthúzta.

⁴Lyukas a papír.

243.

Németújvár, 1572. december 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4101.
- 21,5 × 26,5 cm-es vízjeles papíron felzetes pecséttel. Egy latin nyelvű levélhez csatolt 4 × 20,5 cm-es cédulán olvasható a szöveg. Két fólió.
- —
- —

Post Scripta Erthenk hogj keg: Megÿs Betheghesskedÿk. de Mÿs chÿak alÿgh | wolthwnk
azwthn hogj keg: el Jwthwnk, Mÿnd penÿgh wÿ borthol, Azerth Jo | wolna keg: oborth Innÿa,
Merth Mÿs kenÿebben wagÿwnk azwthn hogj azth | Jzok

Címzés:

Magnifico domino Balthasari Battÿany. | Dapiferorum Regalium Magistro et | Consiliario, etc
Domino et filio | Nobis observantissimo

244.

Bécs, 1573. január 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4102.
- Az első 21,5 × 32 cm-es vízjeles, a hajtás mentén szakadozott, felzetes pecsétetes lap (magyar nyelvű), a második 22 × 32 cm-es, a harmadik 21,5 × 15,5 cm-es papírlap, az előzőektől eltérő kézírással. Három fólió.
- A levél latin és magyar nyelvű iratokból áll. A magyar nyelvű levél hátlapján azonos kézírással, de már nem Batthyányné által írt utasításokat tartalmaz. A feljegyzés szövege a függelékben (F5.) olvasható.
 - Akách István 23 magyar nyelvű levelének nyelvi elemzésével Abaffy Erzsébet foglalkozott 1956: 441–6).
- —

Magnificę domine et fili nobis obseruande, Salutem et nostri | *Commendationem* Touabba ez elót
eĝnyhanÿszor panaszcottam ,kgnek, | az .kg. szolgálara Chenchi Tamasra, mell gÿakorta ellene |
tőrekedet az wÿuar igassaganak es hataranak, kit .kg | el nem hit ennek elötte, azert immar
nyluabban el hiheti | .kg az w dolgat, im Jegzesben kÿltem ,kgnek, mimodon, | az szolgál birot es
minemw Jegzessel oda kÿlte Wÿuarra | az en othon nem letemben azert tuggÿa ,kg, hog senkinek
| ugÿan nem art az ki az wÿuar igassaga ellen tőrekedik | mint ,kgnek meg gondolhattÿa ,kg, hog
ha kellÿe azt ,kgnek, | fizetessel tartanÿ, az ki ,kg ellen tőrekeszik, es az ,kg | penzeuel pöröllÿön
,kgdel, Jm Akach Jstuanis penig | hozza chatlotta magat kit az Jegzesböl meg ert ,kg, | azert¹
kerem .kgdet, mÿnt io wramat fÿyam[at]² hog ,kg, ne | szenueggÿe el, hanem esmertesse meg .kg,
magat uele, | hog ne pöröllÿön wrual, Wÿsagot mastan innend | semmit nem Jrhatok ,kgnek, ki
melto uolna Jrasra. | Az wr Jsten tarcha meg .kgdett. es eltesse az wr Jsten | kgdett sok io eszten-
deig. Datum Wienne Austrię | 1 Januarÿ 1573

Catherina Suethkouitth *Magnifici quondam*
domini francisci de Battÿan etc Relicta etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battÿan, Dapiferorum Regalium | Magistro et Consiliario etc
Domino | et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Az *a* betű fölött egy pont van.

²Lyukas a lap.

245.

Németújvár, 1573. december 10.
NÁDASDY FERENCHEZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, a pecsét elmosódott. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis¹ et Magnifice domine, Vte fili Nobis obseruande, | Salutem et Seruicij Nostrī commendationem, Thowaba megh Ertetem | az keg: leweleth kýt ez Napokban Jrtt wala the keg: | Ennekem, kýtben Jrja keg: hogý egj Jobbagjam akarna | oda Mennj keg: Jozagaban ztinýaký peter Babých, | Azerth keg: Megh Boczeassa hogý Jlljen kesen tezek | walazth Az k: lewelerę, mert elozer megh akartam | Ertený ký legjen az, es honneyd walo³ legýen, Azerth | Az mjntt Erthem Jmmar Regen oda Ment az k: Jozagaban, | kýt myat en karos wagýok, Merh wegezesem wolth | welę hogý war Mýett Nę Jarýan penzt fýzessenek | Nekem, Jm mastan kellýet wolna fýzethný, Azert annak | Elotte penegh sok eztendeýgh zabathsagban tartottam, | Azert az dologh Ebben wagjon, hýzem hogj k: sem | kýtwanja az en karomath, Jsten tarchja Megh k: | mjnden Jowawal Datum Jn Nostra wýwar i0 die | *decembris. i573*

Catherina Swethkowýcz Magnifici
quondam domini francisci de Battýan
Relicta Vidua. etc

Címzés:

Spectabili et Magnifico domino francisco | de Nadasd, Comiti Comitatus Castriferej, | domino et tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹A *b* javított betű.

²Az *f* fölött egy tintapötty van.

³Az *o* javított betű.

246.

Bécs, 1574. február 17.
KERECSENYI JUDITHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4105.
- 22 × 32,5 cm-es papíron, fekete viaszpecsétel. Egy fólió.
- Kerecsényi Judot Zrínyi Kristóf jegyese volt, a házasságkötés előtt meghalt Zrínyi.
- —

Készenethem wtan, magham aýanlasath, mýnth ýo azzonyomnak | es leanýomnak. értetem hoghý .k. Naghj, es féllettes | walo keserwsegghel es Banattal gýetherne maghath | az szeghen Zrýný Kristoff¹ wram esethý felél, azerth | zerelmes leanýom Nýnch mýnekwnk olý dolgaýnk | kýteth chýak ýstenre Nem kel hadnwnk es | chýak w félseghetwl kę² Mýndennemw dolgaýnkban | warnwnk: es sýnký Nem allhat ellene az w | akarathýanak, az Mýnth Neký kellemethes, | wolth chýak wghý kelléth lenný, azerth | zerelmes leanýom az ýstennek ellene semmý | =nemw Banatýdban Ne³ chýelekedgýel, | es Maghadath megh tarch, es megh mertekellýed | az félletthe

walo Banattwl es keserÿsegtwl, | hoghÿ azzal ÿstenth megh ne Bozzwnchÿad, | es Maghadath megh ne mÿwettesd, Merth | az mÿ megh leth arrol Jmmar Nem teheth senkÿ *etc* | Towabba en es rewÿd Naph oda fÿl Megÿek | eddÿgh es fÿl menthem wona, de az zeker az gonoz | fagÿos wthban ÿghen Megh razoth wolth, | chÿak walamÿnnÿre az hÿdegh melegbne | Terÿen, ottan fel megÿek, es megh latogathlak | ha mÿ zÿkseghed leszÿn abba sem hadlak, hanem | seghedseghel akarok lennÿ, chÿak ezt akaram | .k. Masth Jrnÿ, Jsten tarchÿa megh .k. ÿo | eghesseghben, kelth Bechben 17 february 1574

Swethkowjch Kathalÿn azzon
az Nehaÿ Nÿgos Batthyanÿ ferench
wram *etc* megh hagÿoth hazas
tarsa *etc*

Cÿmzÿs:

Ez lewel adassek az Naghsagos | Kerechÿÿnÿ Jwdÿth⁴ azzonnak *etc* | Nekem zerelmes azzonÿomnak es | Leanÿomnak Nÿkÿspurgban⁵

Jegyzetek:

¹Zrÿnyi Kristóf Zrÿnyi Miklós és Frangepán Katalin fia (Nagy 12: 435–9).

²Az *l* betÿt *k*-ról javÿtotta.

³Elÿtte *ellene* szó át van hÿzva.

⁴Kerecsÿnyi Judit.

⁵Nikolsburg.

247.

Bécs, 1574. mÿrcius 4.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család kÿrmedi levÿltára, Missiles. no. 4106.
- 22 × 32 cm-es vÿzjeles, elkoszolódott papÿron, felzetes pecsÿttel. Egy fÿlió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem, et Commendationem. ez mÿnaph | Lÿsthius wram¹ ÿth Bechben posomba menethelj elÿth zolth | wala Nekÿm az mÿ keztwnk walo dologh felÿl, annakokaerth | Jm Masthan es Blagay wramtwl² ÿzenthem. Locumtenens³ wram |=nak ab tÿb pÿspek wraÿmnek es zowal ezen dologh felÿl | azerth ÿo ffÿam en semmÿ ellenth Nem tartanek benne | ha megh ÿgÿenesÿlhethnenk, ezt akaram k: twttara | adnom. Jsten tarchÿa megh .k. Mÿnden sok Jowal Datum | Viennae 4 Martÿ 1574

Catherina Swethkowÿch quondam
Magistro domini franciscj de Batthÿan *etc Relicta etc*

Cÿmzÿs:

Magnifico Domino Balthasari de Batthÿan | Dapiferorum Regalium Magistro et Consi[li] |=ario⁴ Sacrae Caesareÿ Regiÿque maiestatis *etc domino* | filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Liszthi János gyÿri pÿspök.

²Blagay István.

³Szentmihályi Czobor Imre 1572–1581-ig nádor, 1578–1581 fÿkamarás.

⁴Tintafoltos a lap.

248.

Németújvár, 1574. május 24.

NÁDASDY FERENCHEZ

- OL E 185. A Nádasdy család levéltára. Misszilisek. 45. cs.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles papíron, foltos a lap. Egy fólió.
- —
- —

Spectabilis ac Magnifice domine et filij nobis obseruande, | salutem et seruicij nostri Commendationem. Thowaba megh | ertetthem az keg: leweleth; kyben Jrja keg: ennekem | hogy ez Jewendo¹ pynkesd nap wthan walo | zerdan gywlese lezen keg: ker keg: hogy emberwn|=keth kwldenejek be, Azerth keg: megh zolgalom | mynth Jo wramnak fyamnak hogy keg: twttomra | Atta, ha Jsten egessegeth ad, emberemeth bochya|=thom keg: kozyben mynden thanossagal. Jsten | Tharchya megh keg: mynden Jowawal. Datum | In nostra wywa 24. May 1574

Catherina Swethkowycz Magnifici
quondam domini franciscj de
Batthyán relicta vidua etc

Címzés:

Spectabilj ac Magnifico domino francisco | de Nadasd, Comitj Comitatus Castri|= ferrej. etc
domino et filio nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Utána a *zerdan* szót kihúzta.

249.

Németújvár, 1574. július 30.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4107.
- 22 × 32 cm-es vízjeles, néhol lyukas papíron, fekete viaszpecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine et fili Nobis obseruande, salutem et seuicij | Nostri commendationem, Thowaba ez el Mwlth Jdeoben chjazar¹ | ew felsege kwzegeth² Nekem Jgerthę wala Az en | penzemerth kytth hyzem hogj keg: ys Erthetth, ew | felsege akartha Az Napiath hallaztanj karachjonra | hogj kezembę Adnajak, en penigh mjntth zenth³ | Napjara kywantham⁴, de Abban semj Nem | kel, Megh ys Tyzen Njolchad Napal thowab hallaztottak, | Awal sem gondolnek, chjak hogj walamj chjalarsagh | Ne lenne rajtam, Jollehetth Senak wram ennekem | megh Jrt-⁵ hogj chjak az Napra Az ew Lewelejtth⁶ | Telljessegel aggjak megh ew kez az waratth | kezben Adny, Azerth kerem keg: mjnth Jo wramath | es fiamath hogj ha thertheneth mastan keg: fel | Menne Beczben lenne⁷ Jo thanach keg: | Az en zolgamnak Oroztonj mjklonak⁸ ez dologrol, | Jsten tarczia Megh keg: Jo Egessegben. Datum Jn | Nostra wywar 30 Julj: 1574

Catherina Swethkowycz

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de Bathÿan, | dapiferorum Regalium Magistro, Sacre | Caesareae et Regie maiestatis Consiliario etc domino et filio | Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹II. Miksa.

²Köszeg.

³Mindenszentek.

⁴Előtte valami át van húzva.

⁵A végén egy *m*-et áthúzott.

⁶A *tt* javított.

⁷Utána valamit áthúzott.

⁸Oroztoni Miklós.

250.

Bécs, 1574. december 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4108.
- 21,5 × 33 cm-es vízjeles, gyűrött, néhol lyukas papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine filÿ Nobis obseruandissime Salutem et Nostrj Commendationem | Ezt akarank the k:nek: Twttara adnj, hogÿ | Jmmar Mÿnden dolgaÿnkath, az kwzeogh¹ feleol | el wegeztwk, w felsegewel², es holnaph Regel | Jsten Segetsegebwl, el Jndwlwnk Jnnend becbwl, | oda kwzeogre, es az Commissariussokÿs³ | Vasarnapra oda Jwnek kwzeogre hozank, | es hetfeon az waratth kezwnkbe agÿak | Azertth bÿzönÿ Zwwnk Zerÿnt Akarnank | hogÿha az Napra the k:medis: oda Jwhetne | kwzeogre hozank, kerÿwkÿs azon .k. mÿnt | Jo wrwnkat, es fÿwnkat, hogÿha olÿ | Zorgalmatos dolgaÿ Nem lennenek knek: otth | Posomba, Jwne alla k:med: es lenne otth | Jelen .k. az foglalas=kor, kÿtth mÿ the | knek: teobbel, megh halalwnk, mÿtth Jo wrwnk |=nak es fÿwnknak, Az wr Jsten Tharchÿa | bekewel, k: Sok eztendeÿgh. Datum | Wienne 1. die decembris 1574

Chattherina Swetkowÿtth *Relicta Vidua*,
quondam Magnifici dominj francisci de
Bathÿan etc

Címzés:

Magnifico domino Balthasaro de Bathÿan | dapiferorum Regalium Magistro | ac Sacre Cesareae et Regie | Maiestathis Consiliario etc domino | et filio Nobis obseruandissimo

Jegyzetek:

¹Köszeg.

²II. Miksa.

³Commissarius: biztos.

251.

Kőszeg, 1574. december 14.
BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4109.
- 21,5 × 32 cm-es papíron, fekete viaszpecsét töredékével. Egy fólió.
- Az aláírás mellett német nyelvű szöveg van.
- —

Generose ac *Magnificae* domine *Vestri* filij mihi obseruandissime, Salutem | et Seruicij mej commendationem. az the kegedthe□k Egessegheth | megh Erthetthem melyett¹ zjwem zerjnth Akarok, | Enys masthan, Egesseghben wagyok. Thowaba azmÿth kegēd | Jr az Gyermeczke felol hogj az fejeczkeje kj fakadozzoth, | kegdthe□k Semmÿwell Ne kenÿesse, Sokal Job hogj az | Ruthsagh kj foljon Belole. kegnēk megh zolghalom | hogj kegēd Jr Ennekem az peor felol hogj megh Jo | Alapattban wannak. Ennekem mÿndazalthal hwz Magjar | forjnthoth kelÿett fÿzettnem Anthal Deaknnak. |

Thowaba kegnēk azth Jrhatthom hogj Ennekemÿs Nem kekettelen(?) | Rowÿd nnap El kelÿ Bechben Mennem. Az wristen | Tharchja megh keget. Jo Egesseghell. Datum in *Nostra* | Arce kewzagh. i4 decembris Anno i574

Catherina Swetthkowÿcz *Magnifici quondam*
dominj francisci de Battÿan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Generoso ac *Magnifico* domino Blathasari de Battÿan | Dapiferorum Regalium Magistro ac *Sacrae Caesareae* et | Regie *Maiestatis Consiliario etc* Domino *Vestri* filio Nobis | obsruandissimo

Jegyzetek:

¹Előtte *kjth* szót áthúzta.

252.

Bécs, 1575. január 5.
LENCZ KLEMENTHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4110.
- 21,5 × 31,5 cm-es papíron, felzetes pecséttel. Egy fólió.
- —
- —

Egregie Nobis dilecte, Salutem et Omne bonum, Thowaba | Jm Jrtünk Bagoddÿ Andrasnak, hoggÿ kÿlgyen | oda thÿnnektek² tÿz, a waggÿ .12. Arthanÿth, hoggÿ | Megh k□llessethek az Approlekÿath keolchéthek | el, es az szallannaÿath zÿppen feol kesséthek, | Es elne kellÿen Mÿ hÿrÿnk nekol, az Eokrek | harmÿcadÿath azt meg aggyatok az 100 fl | Jm Jrtunk bagodÿ Andrasnakes feoleole Jsten | Legÿen Velÿnk Datum Vienna 5 Januaris Anno .75.

Caterina Battjannÿ *etc*
Relicta Vidua etc

Címzés:

Egregio Clementj Lencz³ Preffecto | Arcis Nostre keűszegh *etc* Nobis | Grato

Jegyzetek:

¹A *h* és az *y* szárán megfutott a tinta.

²Lenc Klement kűszegi várnagy.

253.

Németűjvár, 1575. február 11.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4111.
- 21 × 32,5 cm-es vízjeles papíron. Egy fólió.
- —
- —

Magnifice domine fili Nobis obseruande, Salutem et Seruicű | Nostrī Commendationem, Thowaba kwzegrol űs Megh Jrtam | wala keg: hogű Megh Jwttthem Bechbol, Azerth Jm | ez estwű megħ Jewek Jde wűwara, Egjeb keppen | Bekewel wagjok chjak hogj Az keozwen wagjon | Rajtam Abban bethegeskedem, Thowaba Erthem | hogj keg: kewes wada wagjon, Azerth Jm | kwldetthem keg: Egű Erdeűtth, |

Jm Az Talakath Megħ kwldettem keg: de | Talnerajm Mjnd kwzegrű wannak, Merth Azth | thwttham¹ hogj teob wendegem legjen, | Jtthon keth Azthalra walo wagjon kű nekwl | en sem lehetek Jtth fen, Jsten tarchja Megħ | keg: Jo Egessegben. Datum Jn Nostra | wjwar ii februaris i575

Catherina Swetthkowűch
Relicta Vidua

Címzés:

Magnifico domino Balthasari de | Battűan, dapiferorum Regalium | Magistro, ac Sacrű Caesareae et Regie maiestatis | Consiliario *etc* domino et filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Elűtte valamit áthűzott.

254.

Németűjvár, 1575. február 23.

LENCZ KLEMENTHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4112.
- 21 × 32 cm-es vízjeles, a hajtások mentén szakadozott papíron. Egy fólió.
- —
- —

Egregie Nobis grate. Jm kwldetthem walamű halath oda, | Azerth Jgen zepen tharthassad folűo wűzben hogj | alljon zepen az mű oda Menetelwnkiggh¹, Jm | walamű parnath űs kwldetthem oda Rakassad Jo | helrű, es Az mű hazwnkath thjztethassad² | megħ zepen Merth mj

es oda Megjwnk chjak Az | zekereth warÿok haza³, ha Bechbol walamÿ | zeonÿegeketth hoznak zegeztessed⁴ fel, de elozer | k1. Az zelrę k1. wettesd hogÿ Az zel fwÿa megh | es Az wthan wgj zegeztess fel, [Tho]waba⁵ ezen | emberthol Jrd megh Nekem ha halnak otth Awagh | mjnth wannak, Az zegensegh ha walamjt zwgodnek | Mond Megh Nekjek hogj Mÿ es oda Rewÿd Nap, | Wale. Datum Jn Nostra wÿwar 23 die februaris 1575

Catherina Swettkowÿcz
Relicta Vidua etc

Címzés:

Egregio Clementj Lencz, Prouisario | Arcis Nostra kewzegh etc Nobis grato

Jegyzetek:

¹A második g-t h betűről javította.

²Előtte *thjztess* rontott szót áthúzta.

³Előtte valamit áthúzott.

⁴Az első z és a d javított.

⁵A hajtás mentén elszakadt a lap.

255.

Németújvár, 1575. február 23.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4113.
- 21,5 × 32 cm-es papíron. Egy fólió.
- —
- —

Generosae ac Magnificae Domine Vestri filÿ Nobis obseruande. Salutem et | et Seruicÿ Nostris commendationem. Thowaba Adhattam the keġnek | Thwtharra hogÿ en holnnap el bochatthom posomban | Orozthonÿ Mÿklosth¹ az Mÿ zolghankatth. ha kege□d Awagj | Jr Nekÿ aſſagÿ parachÿol ott Lezen posomban, az | Leweletthÿs Nekÿ Attham. Jsten tharchÿa megh the | kegeġ Jo Egesseghben. Datum in Nostra Nemett | wÿwar .23. die februaris Anno i575

Catherina Swettkowÿcz Relicta
Vidua etc

Post Scripta ha penÿgh kege□d az Akaratthban wagÿon, hogÿ kegeġdÿs | oda posomban Akar Mennÿ, kegeġ kerem hogj keġjs | Ennekem thuttomra aggÿa. etc

Címzés:

Generoso ac Magnifico Domino Balthasari de | Batthÿan, Dapiferorum Regalium Magistro | ac Sacrae Cesareae et Regie maiestatis Consiliario etc | Domino et tanquam filio Nobis obseruando

Jegyzetek:

¹Oroztony Miklós.

256.

Kőszeg, 1575. március 1.

BATTHYÁNY BOLDIZSÁRHOZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4114.
- 21,5 × 32,5 cm-es vízjeles, a hajtás mentén szakadozott papíron. Egy fólió.
- —
- —

Generose ac *Magnifice* domine *Vestri* filij nobis obseruandissime. Salutem et Seruicij | *Nostris* commendationem. Thowaba Adhatthom the kegnek thwtharra, hog Jm | Masthan Jowe Ennekem Egý Emberrem Posombwl Orozthonjthwíl | azerth hala Jstennek megh mynden dolghwnk Jol Wannak. | Jm az Lewelettys oda kwldettem keg: az kýth Orozthonj | kwldetth, kegeod megh Erthetty belole Mýth Jr. Jsten | Tharchja megh the keget Jo Egessegben. Datum in Arce | *Nostra* kwzagh. prima die mensis Marcý, Anno i575

Catherina Swethkowýcz *Magnifici quondam*
Dominj francisci de Battjan
Relicta Vidua etc

Címzés:

Generoso ac *Magnifico* Domino Balthasari de | Battyan, Dapiferorum Regalium Magistro | ac *Sacrae Cesareae* et Regie *maiestatis* Consiliario *etc* | Domino et *tanquam* filio Nobis | obseruandissimo

257.

Németújvár, 1575. március 25.
LENCZ KLEMENTHEZ

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 4115.
- 21,5 × 32 cm-es vízjeles, foltos, a hajtás mentén szakadozott papíron. Egy fólió.
- —
- —

Egregie Nobis grate. Jm Jrtam Sopronba Kalamar | Janusnak egý Leweletth, Azerth kwld oda mjndjarasth | valamj Ezes emberth ol kj zolny thwdna Nekj, merrth | valamj penz dolgarwl Jrtam, hogj Nekem Nemeth | Penzth walthana, Azerth Az Melj emberth oda kwldez | hozzon walazth Nekem, Vale. Datum. Jm *Nostra* | wýwar 25 Marcý. 1575

Catherina Swethkowýcz
Relicta Vidua etc

Thowabba Az Mýnemeo emberth ki zakonban¹ | lakjk kýthol leweletth kwldettel wolph fel Jtth | Jgen betegwlth, Azerth had megh haza Nepenek | hogj Jeýenek erette. zekeren.

Címzés:

Egregio Clementj Lencz prouisario | Arcis *Nostre* kwzagh *etc* Nobis | grato² | Eo Absente Martino Ruesjcz ex hebentur

Jegyzetek:

¹Szakony, Kőszegtől északkeletre, Győr-Moson-Sopron megye.

²A g javított betű.

Függelék

F1.

[Németújvár, 1569. február 28.]
[BATTHYÁNY FERENCNÉHEZ]

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3980.
- 22 × 31,5 cm-es papíron. Egy fólió.
- A kézirat egy Batthyány Boldizsárhoz írott levélhez csatolva található, ugyanazon levéltári jelzet alatt.
- —

ez kepen wegeztem, egj protestacio wagyon nalam kylenek | masat, battyanÿ kristof, ky bete, eztene elot, | ha ywe engem azra nem hÿe¹ wag keress weget | hagyok nekÿ | es wg, ha, en azel az pro: az yozagot marheÿot | meg kereshetem | es hogÿ battyanÿ boltysar meletem felelyen | mÿkor engem, az en aÿtiafÿe wagÿ yeb, azal | orthwl ytnek, hogÿ nem chak en magam | hanam ywÿs en yrtam tartozÿk battyanÿ | boltÿsar felelnÿ | ez kepen battyanÿ Kristofnak weget hagyok | de az en aÿtfÿebel perlek | ezre 12 orÿg² walazt aÿgÿa

Elÿsabt battyanÿ

aÿgÿon eltet es az keltseget

Jegyzetek:

¹Jelölt betoldás a bal margóra írva.

²Alatta áthúzva: *hanap regl 8.*

F2.

Bécs, 1569. február 25.
SVETKOVICS ERZSÉBET KÖTELEZVÉNYE

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3981.
- Két darab 22 × 31,5 cm-es vízjeles papíron. Két fólió.
- A kéziratok egy Batthyány Boldizsárhoz írott levélhez csatolva találhatók ugyanazon levéltári jelzet alatt.
- —

en ersebet swekowÿznÿ, fogatam bottyanÿ boltysark | az en edes fÿeamnak, hogÿ en az ywe aÿtyara | battyanÿ kristofra az protestÿcat ky, wetem, wolt | kylenek masat, battyanÿ kristof ky wete, eztene | elot, ha ywe engem azra, nem hie wagÿ | keress weget hagyok nekÿ | es wg ha en azel az protesticiob: az yozagot | marheÿat meg kereshetem | es wg hogÿ battyanÿ boltÿsar, meletem | felelyen, mÿkor engem, az en aÿtyafÿay | wagÿ yebek, azal arzwl ytnek, hogÿ | nem chak en magam, hanam ywÿs en | yrtam tartozÿk battyanÿ boltÿsar felelnÿ | ez kepen battyanÿ kristofnak weget hagyok | de az en atÿafÿebl perlek, enek nagob | wÿzosagara en ezt ez lewelt kezebel | yrtam es az en petchetemel meg | petchetltem datum wech 25 feborarÿ 1569

felok hogy botyany pe[n]zy | mýan d[.]ÿta hogÿ | rÿea keresen¹ ||
aÿgÿa kezet | es fÿva kezet | ÿgaz eleg | chakis e[r]ek | [seg telen | lennÿ]² ||
en³ bottiÿly boltsar fogoto, az en zerelmes azonak | oÿgnok, hogÿ en ÿve nekÿ az borÿ yozaghoz |
adok 2 ekebe wormot mÿt ekestwl es | 10 dehet⁴ 50 Jÿhot es 40 dÿznot⁵ |
ez⁶ mint diet ha meg holok oth dolott, ha en nem | wonekÿs moyersagat kelene oth dartaÿ |
meg az hoz adek 100 kebl gabonat arpa⁷ | es zobÿs legen az kezet wetnÿ walo es 5 | zalonat es
mÿ[n]ten honapra eg horto bor | ezt petig en mint ket hetig, az bory hoz | hoz bÿtetem es le tetem, |
meg azonk aÿgnak rÿhaztÿara 200 fl es | azhoz⁸, epÿlesre es hogÿ vez⁹ kezt eg mast | az¹⁰ hazban¹¹
wegek es keltsegre 200 | fl enek nagob wÿzonsaga ÿrt hogÿ ez | meg adom ez lewelt en kezembl
ÿrtam | es az en petchetemel meg petcheteltem¹² datum ||
ha¹³ okual legen [...] ha nem akor twgÿam [ozthom] mert | wizon meÿ mit weteg woltam, hol az
en v kj othan zolgala, | az byzton tebet keltet, 600 fl nal mert egetln egÿ anÿat | tlan nichen kÿt
latot, te [megok] ha egetlen eg wag testÿl | zakatol, wagÿ¹⁴ yo wegg [...] wgÿan hogÿ megÿs [...]

Jegyzetek:

¹Eltérő kézírással írt levéldarabka.

²A kötelezvény kézírásával írt töredék.

³A levélhezcsatolt többször javított, kiegészített peresirat, aláírás nélkül.

⁴Tehenet.

⁵Disznót. — + jellel beszúrva a szöveg alatt, külön cédulán az 1. sz. jegyzet kézírásával.:
100 dÿkott | 25 lÿdot ez | az popok ÿrt meg | [mertem otha Jrnÿ] |

⁶Az 1.sz. jegyzet kézírásával írták a következő két sort.

⁷Előtte *apr* kihúzva.

⁸A *-hoz* jelölt betoldás a bal margón.

⁹Előtte *egmas* kihúzva.

¹⁰Előtte *ha* kihúzva.

¹¹Előtte *hab* kihúzva.

¹²Az *l* talán javított betű.

¹³Az 1. sz. jegyzet kézírásával írták a következő bekezdést.

¹⁴Előtte a *wag* szó tintafoltos.

F3.

[Németújvár, 1569. március 10.]

PERNESZI ANDRÁS LEVELE

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3983.
- 22 × 31 cm-es papíron, mindkét oldalára írva. Egy fólió.
- A kézirat egy Batthyány Kristófhhoz írott levélhez csatolva található, ugyanazon levéltári jelzet alatt.
- —

Nagÿsagos es kegÿelmes Azonÿom, Ewrewkewalo | zolgalathomnak Wthanna Az Bathÿanÿ |
krÿssthoffne¹ Azonÿom, dolga felwl ezth Jrhathom | Nagy:nak hogh Mÿkor² en Jde Jwthottam, |
Akor Jmmar olÿ Allapathban Wolth, hogh | Mÿnd krÿsthoff³ Wramnak, Smÿnd Boldÿsar |
Wramnak chak Azth kellewth Wolna | kÿwanÿ, Merth Mÿnek Wthanna Azal | Meg Nem akarth
Wolna Elegednÿ, Az | Mÿth Bodÿsar Wram ew, N, Jo akarth|=bol Jgerth Wolth Ew kegh:nek

Ew felsegenek | Supplicalth⁴ wolph, Wronk Ew felsege | zolloth Wramal Ew Nagh:wal a dologrol | Ew fewlsege Elewth Wram ew ,N, Az | Wrakra Thamazthottha Magath Akÿk | Tractalthak, Enÿben Jwthoth, hogh | Jolleheth meg meg Nem Mondotthak | Azonÿomnak Ew kegh:nek de Ez el wagÿon | Wegezwe⁵, (Merth Meg Erthetthek Az | Egez Thanathbelÿ Wrak Mÿndenek Az | Azonÿom Melthathlan kÿwansagÿth) | hogh, Wronk Ew⁶ fewlsege Newewel | Az Wrak Bewsegel Eleÿben Agÿak || Es Meg parancholÿak Azonÿomnak, hogh | Meg zewnÿek ez Wthan mÿnd az panazol=| kodasthwl, smÿnd Egÿeb dolgaÿthwl, Akÿketh | ez Jdeÿg chelekedeth, es Wezthegsegel legÿen | Merth Nem hogh ew fewlsege effele dolgaÿ =|=ban segethenÿ akarna, de Jnkab Ellene | akar lenÿ Ew fewlsege, es Nem akarÿa | zenwednÿ, hÿzewm, hogh ha Azonÿom Ew | kegh:me Meg akar chendezednÿ, Ez wthanÿs | Wram ew .N. Wgÿan⁷ Azon keppen chezekzÿk⁸ | Az mÿnth Jo fÿwhoz Jllÿk Az Azonÿom | Swpplicacioÿa ketthew wolph Egÿkben⁹ Ezen | kenÿergeth, hogh Ew fewlsege parancholÿon | Boldÿsar Wramnak, hogh Ew, N, Ne Erewl=| these Arra hogh Wrawal Ne perelhessen, | Massÿkban¹⁰, ezewn, hogh Ew felsege, Mÿnd¹¹ | Wÿwarath Zolonokath kezeben adassa, Merth | Ew kegh:meth Jllethÿ, de Mÿnd Ezekrewl | Jgh lezen Walaza az mÿnth Nagh:nak fewlewl | Meg Jram, Azth Welthem, hogh Wram ew | N, Jrth Nagh:nak ez dolog fewlewl. Jm Masth | Erthem, hogh Nem¹² Jrth¹³, es Ezeketh Wgh | Jram herthelensegel Nagh:nak ew, Ngh:ÿs | Akara, hogh Meg Jrÿam Nagh:nak Mÿ | Allapathban Wagÿon ez dolog,

Jegyzetek:

¹A második *s* betűt *th*-ra javította.

²Az *r* betű tintafoltos.

³A *th* rész tintafoltos.

⁴Könyörgött, esdekelt.

⁵Utána a *hogh* szót áthúzta.

⁶A másik oldalról átütött a tinta.

⁷Az *n* betűt *t*-ről javította a levélíró.

⁸A *zÿk* részt a lap szélére szorították be.

⁹A *k* betűt utólag toldották be.

¹⁰A *ban* részt a sor fölé írták.

¹¹A *d* betűt *t*-ről javította a levélíró.

¹²Az *N* tintafoltos.

¹³A *th* tintafoltos.

F4.

[Németújvár, 1569. május 15.]

MEMORIALE

- OL P 1314. A hg. Batthyány család körmendi levéltára, Missiles. no. 3991
- 31,5 × 44 cm-es ívnagságú, félbehajtott, papíron. Két fólió.
- Az iratnak csak a 4. oldala magyar nyelvű. A kéziratot egy Batthyány Boldizsárhoz írott levélhez csatolták, ugyanazon levéltári jelzettel.
- —

Ha¹ aszonÿom w Naga, Es Boldÿsar Vram az szerzödesben | Ersebeth asszont szabadon akarÿak hagÿnÿ hogÿ w | Na okkal pörölhessen, Annÿ Reszeben ezÿs ez lewel | kellÿen vgÿ, Az mÿnt Az vegezes leszen. Twdnÿa | Jllÿk hogÿ chak krÿstoff Vrammal w Na awal | Ne legÿen szabad pörlenÿ, Es w Na a ellen zolnÿ | panaszolkodnÿ Supplicalnÿ², Bÿzonsagokat szednÿ .etc. |

Eben³ Jgen zorgalmathosnak kell lenny Boldysar Wramnak, hogh ew ,N, | Erre hozzassa Azonjomath Anjath, hogh Ewys zynthe Elyen | leweleth agyon magarol, ha kedyglen semy keppen Arra Nem | hozhathna, hogh Ew Neky ne lenne zabad perleny fywal | Boldysar wramal, Annj Rezeben Ezys e lewel kelljen | Wgh, Az mynth az wegezes lezen, Thwdny Jlljk, hogh, | kristhoff wramal, es Azonjomal ew Nagh:okal ne legyen zabad | perleny, es ew Ngh:ok Ellen, zolny panazolkodny, suppicalny | Byzonsagokath zedny, *etc* ha wgyan semy keppen nem akar | Egjebeth benne, Am perelyen fyawal, Abanys zynthe Annjth | Nyer, Az menyth, Nyerth ez Jdeyg Walo chelekedethywel⁴,

Jegyzetek:

¹A latin nyelvű részek kézírásával írták, de az egész szöveg át van húzva.

²Könyörögni.

³Az áthúzott rész után más kéz folytatta.

⁴A magyar megjegyzések után, új oldalon latin nyelvű peres irat folytatódik.

Rövidítések

- Budai Budai Ferenc polgári lexikona. 1–3. 2. kiadás Pest. 1866.
- ETE. 1. Egyháztörténeti emlékek a magyarországi hitujítás korából. 1–5. Szerk. Bunyitay Vincze, Rapaics Rajmond, Karácsonyi János, [a 4. kötet:] Karácsonyi János, Kollányi Ferenc,, [az 5. kötet:] Karácsonyi János, Kollányi Ferenc, Lukcsics József. Budapest. 1902–1912.
- Csánki Csánki Dezső: *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*. 1–3, 5. [A 4. kötetet Fekete Nagy Gyula írta.] Budapest. 1890–1913. [1941].
- Fons 2000. *Fons* (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok). *A történeti források kiadásának módszertani kérdései*. Főszerk. Kenyeres István. 2000: 1. sz.
- MHHD. Monumenta Hungariae Historica (= Magyar Történelmi Emlékek)
- MHHD. 28. Magyar Történelmi Emlékek, I. osztály, Okmánytárak 28. *Blagay család oklevéltára*. Szerk. Thallóczy Lajos és Barabás Samu. Budapest 1897.
- MHHD. 29. Magyar történelmi Emlékek, I. osztály, Okmánytárak 29. *Zrínyi Miklós a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok*. I. Barabás Samu (szerk.). Budapest. 1898.
- MHHD. 30. Magyar történelmi Emlékek, I. osztály, Okmánytárak 30. *Zrínyi Miklós a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok*. II. Barabás Samu (szerk.). Budapest. 1899.
- MHHD 31. Magyar Történelmi Emlékek, I. osztály, Okmánytárak 31. *Magyarország melléktartományainak oklevéltára* 56. Szerk. Thallóczy Lajos és Hodinka Antal.
- MTsz. Szinnyei József *Magyar tájszótár*. Budapest. 1897–1901.

- MTTÉvk. 1. *A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei.* 1833. I. 1831–32. Pest.
- MTTÉvk. 2. *A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei.* 1835. II. 1832–34. Buda.
- MTTÉvk. 3. *A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei.* 1837. III. 1834–36. Buda.
- Nagy 1. Nagy Iván: *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal.* 1–12. Pest. 1857–1868.
- Nagy pk. Nagy Iván: *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal.* Pótlék-kötet. Pest. 1868.
- PodmOkl. A podmanini Podmaniczky-család oklevéltára. 1–5. Szerk.: Lukinich Imre. Budapest. 1937–1943.
- PRT. Füßy Tamás: *A pannonhalmi Szent Benedek-rend története VII. A zalai apátság története.* Budapest. 1902.
- SzékOkl. *Székely Oklevéltár.* 1–6. Szerk. Szabó Károly (a 4. kötettől:) Szádeczky Lajos. Kolozsvár, 1872–1897.

Bibliográfia

- E. Abaffy Erzsébet 1953. Író és nyomdász viszonya a XVI. században. *Magyar Nyelv* 28–35.
- 1955. Levél Batthyány Boldizsárhoz. *Magyar Nyelv* 496–500.
 - 1956. Akács István huszonhárom levele a XVI. századból. In *Emlékkönyv Pais Dezső hetvenedik születésnapjára*. Bárczi Géza, Benkő Loránd (szerk.). Budapest. 441–446.
 - 1960. XVI. századi levelek a Dunántúlról. *Magyar Nyelv* 113–116.
 - 1965. *Sopron megye nyelve a XVI. században*. Nyelvészeti Tanulmányok 7. Budapest.
 - 1966. Chernel Tamás ítélmester magyar nyelvű levelei a XVI. századból. *Magyar Nyelv* 347–350.
 - 1968. Dunántúli misszilisek a XVI. századból. *A Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai* 121.
 - 1969. XVI. századi dunántúli misszilisek helyesírásáról. *Nyelvtudományi Értekezések* 62.
 - 2003. Egy ötlet a nyugat-dunántúli *je* kettőshangzó történetéhez. In Hajdú Mihály (szerk.). *Köszöntő könyv Kiss Jenő 60. születésnapjára*. Budapest. 483–485.
- Acsády Ignác 1897. Magyarország három részre oszlásának története. 1526–1608. Szilágy Sándor (szerk.) *A magyar nemzet története*. 5. Budapest.
- Bak Borbála 2000. A XVI–XVIII. századi magyar nyelvű források kiadásának kérdései. *Fons* 1. sz. 91–137.
- Bajzik Zsolt 1998. A Vas megyei kastélyok és műkincsek sorsa 1945 után. *Vasi Szemle* 52. 11–28., 171–188., 287–304., 429–442.
- Balázs Péter 1991. A VKM „repülő bizottságának” szemleútja 1945 augusztusában a nyugat-dunántúli könyvtári, levéltári és muzeális értékek háborús kárainak felmérésére és védelmének megszervezésére. *Levéltári Szemle* 41. 59–64., 63–64., 69–70.

- Balogh Lajos 1978. Nyelvjáráskutatás és szociolingvisztika. *Magyar Nyelv* 44–55.
- Bán Péter (szerk.) 1989. *Magyar történelmi fogalomtár*. I–II. Gondolat Kiadó. Budapest.
- Bárczi Géza 1947. A történelmi nyelvjáráskutatás. *Magyar Nyelv* 81–91.
- 1955. Régi magyar szövegek új kiadásai. *Magyar Nyelv* 377–386.
 - 1961. Hozzászólás a történelmi forráskiadások kérdéséhez. *Magyar Nyelv* 413–418.
 - 1980. Régi magyar nyelvjárások. In Papp László (szerk.). *A magyar nyelv múltja és jelene*. Budapest. 298–348.
 - 1980. A nyelvjáráskutatás újabb eredményei és feladatai. In Papp László (szerk.). *A magyar nyelv múltja és jelene*. Budapest. 349–369.
- Barlay Ö. Szabolcs 1977. 400 éves francia levelek és könyvszámlák. Batthyány Boldizsár és Jean Aubry barátsága. *Magyar Könyvszemle* 156–166.
- Bartal Antal (szerk.) 1901. *A magyarországi latinság szótára*. Budapest.
- Benda Kálmán (főszerk.) 1989. *Magyarország történelmi kronológiája II. 1526–1848*. Akadémiai Kiadó. Budapest.
- Benkő Loránd 1957. *Magyar nyelvjárástörténet*. Budapest.
- 1961. Új módszerbeli lehetőségek a magyar nyelvjárástörténelmi vizsgálatokban. *Magyar Nyelv* 401–413.
 - 1980. *Az Árpád-kor magyar nyelvű szövegemlékei*. Budapest.
 - 1991. (főszerk.) *A magyar nyelv történelmi nyelvtana*. I. Akadémiai Kiadó. Budapest.
 - 1993. A szinkronia korlátai a történelmi nyelvtudományban. *Állapot és történet – szinkronia és diakronia – viszonya a nyelvben*. Szerk. Horváth Katalin és Ladányi Mária. ELTE BTK Általános és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék.
 - 1995. (főszerk.) *A magyar nyelv történelmi nyelvtana*. Budapest.
- Bogdán István 1991. *Magyarországi űr-, térfogat-, súly- és darabmértékek 1847-ig*. MOL Kiadványai IV. Akadémiai kiadó. Budapest.

Bognár Gábor 1998. Voit Pál 1945. augusztusi jelentése a nyugat-dunántúli műgyűjtemények állapotáról. *Műemlékvédelmi Szemle*. 1. 77–94.

Bónis György 1971. *A jogtudó értelmiség a Mohács előtti Magyarországon*. Budapest.

Borovszky Samu (szerk.) 1898. *Vas vármegye. Magyarország vármegyéi és városai*. Budapest.

Borovszky Samu (szerk.) 1899. *Nyitra vármegye. Magyarország vármegyéi és városai*. Budapest.

Chernel Kálmán 1877–1878. Kőszeg sz. kir. város jelene és múltja 1–2. Szombathely.

Csánki Dezső 1893. *Körösmegye a XV-ik században*. Budapest.

Csoma József 1887. Jurisics Ádám és Anna sírköve. *Turul* 184–185.

Deme László 1959. *A XVI. század végi nyelvi norma kérdéséhez*. Nyelvtudományi Értekezések. 20. Budapest.

Eckhardt Sándor 1943. Batthyány Boldizsár a francia udvarnál. *Magyarságtudomány*. Budapest.

Engel Pál 1982. *Világtörténet évszámokban 1789-ig*. Gondolat Kiadó. Budapest.

Fallenbüchl Zoltán 1989. *Magyarország főméltóságai 1526–1848*. Budapest.

Fejérpataki László 1885. A történelem segédtudományai s különösen az oklevéltan hazánkban. *Századok* 19. 53–83.

Fógel József 1917. *II. Lajos udvartartása 1516–1526*. Budapest.

Forgách Ferenc 1866. *Magyar története 1540–1572 Forgách Simon és Istvánfi Miklós jegyzéseikkel együtt*. S. a. Majer Fidél, bev. Toldy Ferenc, (Monumenta Hungariae Historica, II/16) Pest. 350–351.

Gyógyító és háztartási receptek. ELTE BTK Irodalomtörténeti Intézet.
<http://gyhreceptek.blogspot.com>

Hamman, Brigitte 1988. *Habsburg Lexikon*. Bécs. Verlag Carl Ueberreuter alapján.

Hargittay Emil (szerk.) 2003. *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*³. Budapest.

Hátsek Ignác 1880. *A magyar szent korona országainak megyei térképei*. Budapest.

Házi Jenő (szerk.) 1921–43. *Sopron szabad királyi város története*. 1/1–7, 2/1–6. Budapest.

Hegedűs Attila 1986. Történeti szociolingvisztika? *Magyar Nyelv* 438–441.

Hegedűs Attila–Papp Lajos (szerk.) 1991. *Középkori leveleink 1541-ig*. Budapest.

Hopp Lajos 1974. A magyar levélműfaj történetéből. In: Szauder József–Tarnai Andor (szerk.): *Irodalom és felvilágosodás*. Akadémiai Kiadó. Budapest. 501–566.

Horváth Iván 2003. Szöveg. In Hargittay Emil (szerk.). *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*³. Budapest. 93–113.

Hóvári János 1987. *A hűtlen Dobó*. Budapest.

Imre Samu 1971. *A mai magyar nyelvjárások rendszere*. Budapest.

Istvánffy Miklós 1962. A magyarok történetéből. Magyar Helikon. Budapest.

Istványi Géza 1934. *A magyarnyelvű írásbeliség kialakulása*. Budapest.

Iványi Béla 1941. Magyar nyelvemlékek a herceg Batthyány család körmendi levéltárában. *Magyar Nyelv* 200–206., 275–283., 350–356.

– 1942. *A körmendi levéltár memorabiliai*. (Körmendi Füzetek 2.). Körmend.

– 1943. *A két Zrínyi Miklós körmendi levelei*. Budapest.

– 1944. *A körmendi levéltár misszilis levelei*. (Körmendi Füzetek 5.) Körmend.

– 1947. Nyelvemlékek a körmendi és monyorókeréki levéltárakból. *Magyar Nyelv* 156–160., 223–225.

– 1950. Magyar nyelvemlékek a körmendi levéltárakban. *Magyar Nyelv* 1854–189.

Jászay Pál 1846. *A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után*. 1. Pest

KádárJózsef 1900–1905. (Az első kötete írták:) Tagányi Károly–Réthy László–Pokoly József, (a 2. kötettől:) Kádár József, *Szolnok-Dobokavármegye monographiája*. 1–7. Deés, 1900–1905. (elsőként a 2. kötet jelnt meg).

Kenyeres István (szerk.) 2000. A történeti források kiadásának módszertani kérdései. *Fons* (Forráskutatás és Történeti Segédtudományok) 1. sz. 3–193.

Kertész Manó 1932. *Szállok az úrnak. Az udvarias beszéd története*. Budapest.

Keszler Borbála 1995. *A magyar írásjelhasználat története a XVII. század közepéig*. Nyelvtudományi Értekezések 141. Budapest.

Kincses Katalin (szerk.) 1993. „*Im küttem és orvosságot*”. *Lobkowitz Poppel Éva levelezése 1622–1644*. Régi Magyar Történelmi Források. 3. Budapest.

Kiss Jenő (szerk.) 2001. *Magyar dialektológia*. Osiris Kiadó. Budapest.

Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.) 2003. *Magyar nyelvtörténet*. Osiris Kiadó. Budapest.

Koltai András 2000. A Batthyány család körmendi központi levéltárának kutatástörténete. *Levéltári Közlemények* 207–231.

Korompay Klára 1999. Néhány szempont a XVI. századi misszilisek helyesírás-történeti vizsgálatához. In Kugler Nóra–Lengyel Klára (szerk.): *Ember és nyelv*. Tanulmánykötet Keszler Borbála tiszteletére. Budapest. 198–204.

2003. A misszilisek helyesírása. In Kiss Jenő–Pusztai Ferenc (szerk.): *Magyar nyelvtörténet*. Budapest. Osiris Kiadó. 579–595.

Kéki Béla 2000. *Az írás története*. Vince Kiadó. Budapest.

Kovács Ferenc 1964. *A magyar jogi terminológia kialakulás*. Budapest.

J. Lipszky 1808. *Repertorium locorum*. Buda.

A Magyar Országgyűlési Emlékek sorozat 1607–1790 közti részének szerkesztési és forrásközlési szabályzata. 1974. *Századok* 436–475.

A Magyar Történelmi Társulat forráskiadási szabályzata. 1919–1920. *Századok* 53–54. Melléklet 2–24.

A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei. 1833. I. 1831–32. Pest.

A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei. 1835. II. 1832–34. Buda.

A Magyar Tudóstársaság Évkönyvei. 1837. III. 1834–36. Buda.

- Mályusz Elemér 1923. Az Országos Levéltár Nádasdy-levéltárának magyar levelei: II. közlemény. *Levéltári Közlemények* 2. sz. 307.
- 1926. II. Lajos király levelei a hg. Batthyány-család körmendi levéltárában (1526). *Levéltári Közlemények* 4. sz. 80–93
 - 1927. A Nádasdy-levéltár magyar levelei. *Levéltári Közlemények* 5. sz. 92–94.
- Markó László 2001–2007. *Új magyar életrajzi lexikon*. Magyar Könyvklub; Helikon. Budapest.
- B. Mednyánszky Dénes 1885. Egy kiskorú tihanyi apát. *Turul* 188–189.
- Mezey László 1962. *Paleográfia. A latin írás története*. Budapest.
- Nagy Iván 1857–1868. *Magyarország családai címerekkel és nemzedékrendi táblákkal*. 1–12, pótlék-kötet. Pest.
- Nagy Iván 1910: Akisasszonyfalvi Istvánffyak. *Turul* 28: 128.
- Német Béla 1903. *Szigetvár története*. Pécs.
- Ődöngő Ábel [= Takáts Sándor] 1910. Batthyány Kristóf (†1570) levelezéséből. *Magyar Nyelv* 229.
- Pálffy Géza—Pandžić Miljenko—Tobler Felix 1999. *Ausgewählte dokumente zur Migration der burgenländischen Kroaten im 16. Jahrhundert/Odabrani dokumenti o seobi Gradišćanskih Hrvata u 16. stoljeću, Eisenstadt/Željezno*.
- Papp Lajos 1991. A magyar nyelvemlékkiadás szemléleti változásai. In *Tanulmányok a magyar nyelvtudomány történetének témaköréből*. Szerk.: Kiss Jenő és Szűts László. Budapest. 509–515.
- 1993. Sajátos névváltoztatások a 16. században. *Névtani Értesítő* 259–262.
- Papp László 1959. *XVI. század végi nyelvjárásaink tanulmányozása*. Nyelvtudományi Értekezések 19. Budapest.
- 1961. *Nyelvjárás és nyelvi norma XVI. századi deákjaink gyakorlatában*. Nyelvtudományi Értekezések 25. Budapest.
 - 1963. *Nyelvjárástörténet és nyelvi statisztika*. Akadémiai Kiadó. Budapest.

– 1964. *Magyar nyelvű levelek és okiratok formulái a XVI. században*. Nyelvtudományi Értekezések 44. Budapest.

Péter László 2003. Irodalmi szövegek kritikai kiadásának szabályzata. In Hargittay Emil (szerk.). *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*³. Budapest. 114–131.

Pólya Katalin 2006. A mondatfajta-választás a középmagyar kori levelekben. In Mártonfi Attila–Papp Kornélia–Slíz Mariann (szerk.). *101 írás Pusztai Ferenc tiszteletére*. Argumentum Kiadó. Budapest. 127–131.

Pusztai Ferenc 1988. Nyelvi és stiláris rétegződés a misszilisekben. In Kiss Jenő–Szűts László (szerk.). *A magyar nyelv rétegződése*. Akadémiai Kiadó. Budapest. 789–796.

– 1992. Megszólítás és felszólítás Bethlen Miklós leveleiben. In: Kozocsa Sándor–Laczkó Krisztina (szerk.): *Emlékkönyv Rácz Endre hetvenedik születésnapjára*. Budapest. 202–208.

– 1999. Beszélt nyelv a középmagyarban. *Névtani Értesítő*. 380–386.

Rácz György 2006. A Batthyány család a középkorban In Nagy Zoltán (szerk.). *A Batthyányak évszázadai*. Tudományos konferencia Körmenden 2005. október 27–29. Körmend–Szombathely, 27–36.

– 2009. Egy főnemesi család eredete és pályakezdése. A Batthyányak az Anjou- és Zsigmond korban. In Neumann Tibor és Rácz György (szerk.). *Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére*. (Társadalom és művelődéstörténeti tanulmányok 40; *Analecta Mediaevalia* III.) Budapest–Piliscsaba. 301–357.

Sárosi Zsófia 1988. Megszólítás és említés néhány XVI. századi misszilisben. In Kiss Jenő–Szűts László (szerk.): *A magyar nyelv rétegződése*. Akadémiai Kiadó. Budapest. 841–848.

Siebmacher 1899. *Der Adel von Kroatien und Slavonien*. Ivan Bojničić. J. Siebmacher's grosses und allgemeines Wappenbuch [...] 4/13. Nürnberg.

Siebmacher 1901–1919. A Svetkovics család genealógiája. *Niederösterreichischer Adel*, Teil I–II, bearb. von Kirnbauer, J. E. (A–R)– Witting,

Johann Bapt. (S-Z), Nürnberg, 1901-1919 (Johann Siebmachers grosses und allgemeines Wappenbuch ... neu herausgegeben, Band IV, Abt. 4), II, 290–291.

Stoll Béla 1952. Balassi Bálint ismeretlen versrészletei. *Magyar Nyelv* 166–175.

– 2003. Szövegkritikai problémák a magyar irodalomban. In Hargittay Emil (szerk.). *Bevezetés a régi magyar irodalom filológiájába*³. Budapest. 154–210.

Szabó Dénes 1948. Jegyzetek hasonmás kiadásban megjelent nyelvemlékek paleográfaiailag hű közzétételének módjához. *Magyar Nyelv* 128–132.

Szentpétery Imre 1985. *A kronológia kézikönyve*. Budapest.

Szerémi György 1961. *Magyarország romlásáról*. Budapest. Magyar Helikon.

Szűj Enikő (szerk.) 1994. Sajnovics János: *Demonstratio*. A nagyszombati kiadást magyarra fordította Vladár Zsuzsa. Budapest. 23–24.

Szily Kálmán 1916. Egy régi magyar prédikáció. *Magyar Nyelv* 4–6.

Tahy István 1904. *Tahyak és azokkal rokon családok*. Budapest.

Takáts Sándor 1914. *Régi magyar asszonyok*. Budapest.

– 1915–1917. *Rajzok a török világból* 1–3. Budapest.

– 1922. *Régi idők, régi emberek*. Budapest.

– 1926. *Magyar nagyasszonyok* 1–2. Budapest.

– 1929. *Emlékezzünk eleinkről*. Budapest.

Terbe Erika 1997. Gyulay Jánosné Lamberg Kunigunda levelei. *Magyar Nyelv* 508–511.

– 1998a. A Batthyány család jogi irataiból. *Magyar Nyelv* 380–383.

– 1998b. Néhány misszilis helyesírásáról. In Hajdú Mihály–Keszler Borbála: *Emlékkönyv Abaffy Erzsébet 70. születésnapjára*. Budapest. 183–185.

– 2000. A Batthyány család levelesládájából. *Magyar Nyelv* 126–127.

Thallóczy Lajos és Barabás Samu (szerk.) 1897. *A Blagay-család oklevéltára*. Budapest.

Tóth István György 1996. *Mivelhogy magad írást nem tudsz*. Az írás térhódítása a művelődésben a kora újkori Magyarországon. MTA Történettudományi Intézet. Budapest.

Várady Ferenc (szerk.) 1896–97. *Baranya multja és jelenje*. 1–2. Pécs.

Varjas Béla 1982. *Paleográfiai útmutató 15–17. századi magyar nyelvű kéziratok olvasásához*. OSZK–KMK. Budapest.

Vida Tivadar (szerk.) 1988. „*Szerelmes Orsikám ...*” A Nádasdyak és Szegedi Kőrös Gáspár levelezése. Szépirodalmi kiadó. Budapest.

Zelliger Erzsébet 1999. Gondolatok a magyar nyelvtörténet szociolingvisztikai szempontú megközelítéséhez. *Magyar Nyelvjárások* 37: 505–512.

Zimányi Vera 1962. *A herceg Batthyány család levéltára, Repertórium*. Budapest. (Levéltári Leltárak 16.)

– 1962. *Der Bauernstand der Herrschaft Güssing im 16. und 17. Jahrhundert. Burgenländische Forschungen*. Heft 46. Eisenstadt.

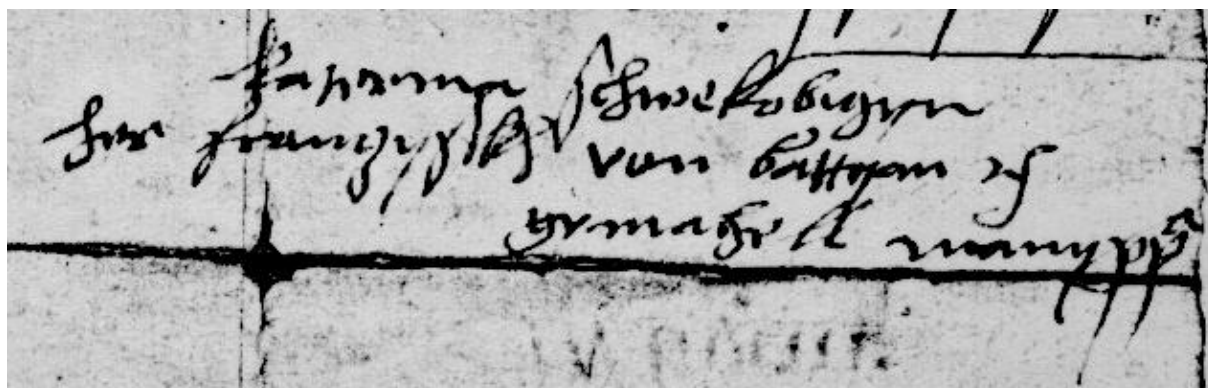
– 1968. *A rohonc-szalónaki uradalom és jobbágysága a XVI–XVII. században*. Budapest.

– 1982. A Batthyány család hagyományai. *Századok* 6. sz. 1153–1158.

Mellékletek

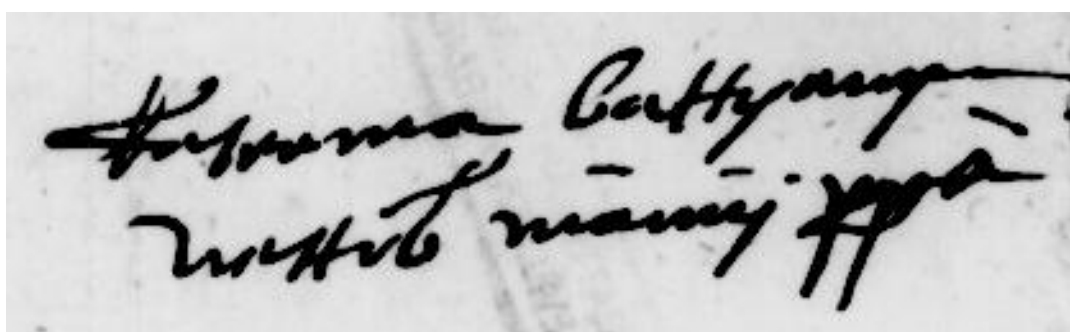
1. sz. melléklet

Svetkovics Katalin saját kezű aláírásai

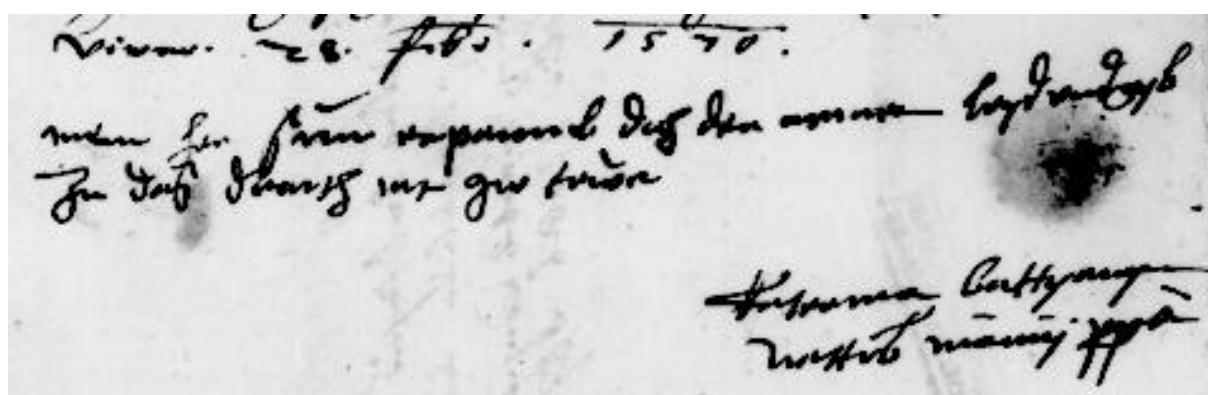
Katalina Svetkovics
Sua propria manu
Katalina Svetkovics
Sua propria manu

1. Svetkovics Katalin kötelezvénye, 1538. április 8.

Katalina Batthyány
Sua propria manu

173. Batthyány Boldizsárhoz, 1570. február 28.

Vienne le 28. Feb. 1570.
Katalina Batthyány
Sua propria manu
Katalina Batthyány
Sua propria manu
Katalina Batthyány
Sua propria manu

173. Batthyány Boldizsárhoz, 1570. február 28. német nyelvű utóíráttal

2. sz. melléklet

A Svetkovics család geneológiája

Siebmacher 1901–1919. A Svetkovics család geneológiája. *Niederösterreichischer Adel*, Teil I–II, bearb. von Kirnbauer, J. E. (A–R)– Witting, Johann Bapt. (S–Z), Nürnberg, 1901–1919 (Johann Siebmachers grosses und allgemeines Wappenbuch ... neu herausgegeben, Band IV, Abt. 4), II, 290–291.

Svetkovics (erloschen)

W. I. Stammw.: In S. ein schrägrechter r. Balken; das Ganze belegt mit einem gr.-bekleideten einer blanken Säbel schwigenden Arme. – II. 1467: gespalten, rechts in Bl. ein aus einer g. Krone emporstehendes s. doppeltes Patriarchenkreuz, links Stammw.

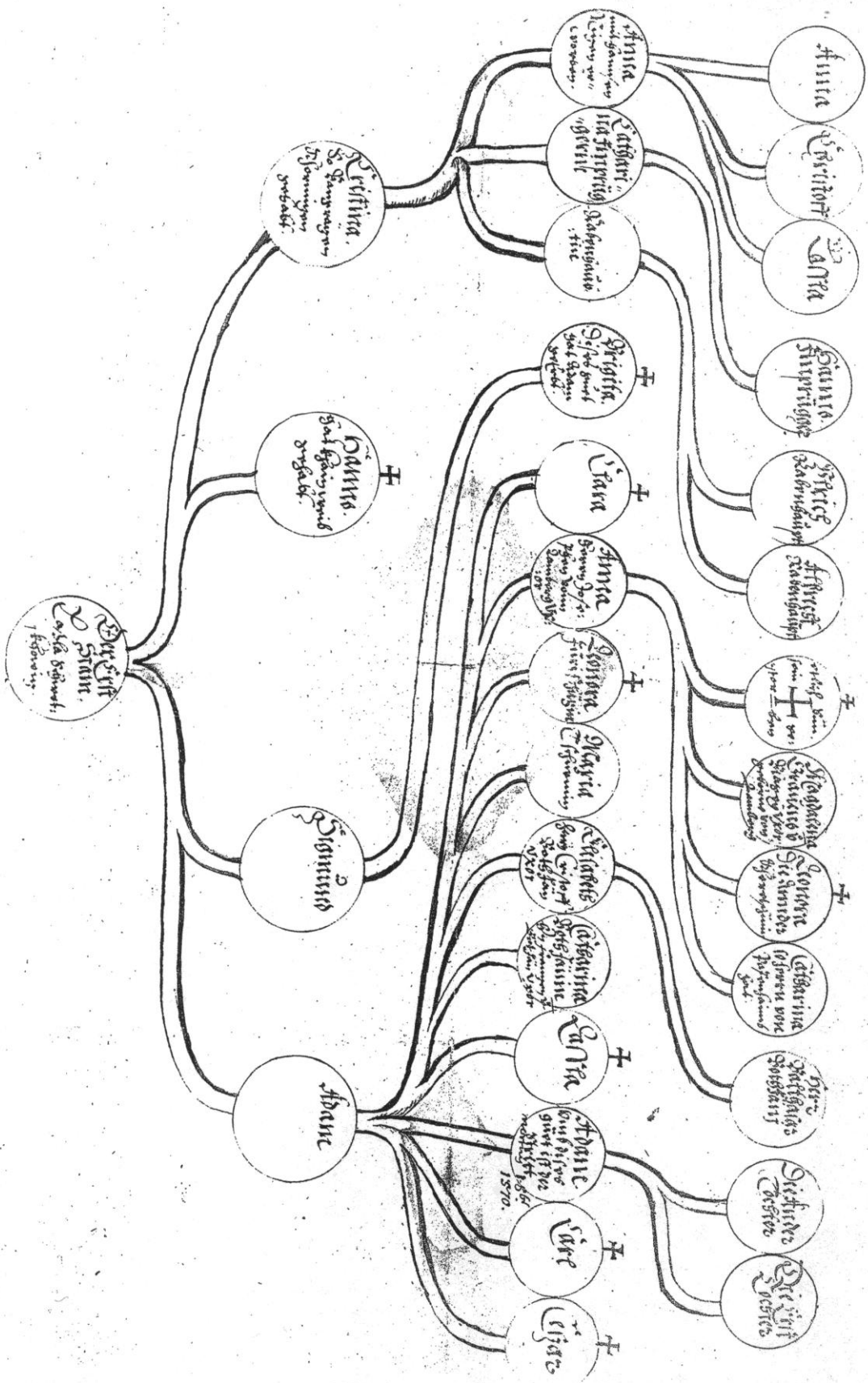
I. Stefan Svetkovics erhielt mit seinem älteren Bruder Georg 1467 von König Matthias v. Ungarn eine Wappenvermehrung. Söhne: 1. Siegmund, kgl. ungar. Rat u. Feldhauptm., † 1511. – 2. Adam der Aelt., w. f. – 3. Johann, † 1516, × mit Barbara, T. d. Johann Streun zu Schwarzenau auf freideck, Pielach, Hartenstein, Dürnstein u. in der Wachau u. d. Amalia v. Volkenstorf. Sohn: Karl, kgl. Rittm., † Wien 24. IX. 1552, St. Michaelspfarrkirche.

II. Adam Svetkovics der Aedelt. auf Karlstein, kgl. Feldhauptm., † Wien, 1515, im Marienchor der St. Stefansdomkirche, × I) mit Anna, † Montag nach Jubilate 1502; II) mit Katharina Frangepani auf Neu-Stettenberg, † 28. VI. 1534. Kinder: a) aus I. Ehe: 1) Ladislaut Svetkovics auf Neu-Stettenberg u. Grafeneck Rr, † Wien S. X. 1541, bei den minoriten zum heil. Kreuze, × I) mit Magdalena, T. d. Rrs Anton v. Ficin u. d. Helena zu Herberstein u. Gutenhag, † 1524; II) mit Margareta, T. d. Rrs Johann Hauser auf Karlstein, Matzen, Primersdorf, Pyhra, Reingers u. Reitzenschlag u. d. Katharina v. Lapitz, † 3. II. 1537. Tochter: Anna, × mit Balthasar v. Werneck. – 2) Adam der Mittl., w. f. – b) aus 2. Ehe: 3) Katharina, kgl. Hofdame, 1539 × mit Franz Batthyány v. Német-Újvár, † 28. XI. 1566.

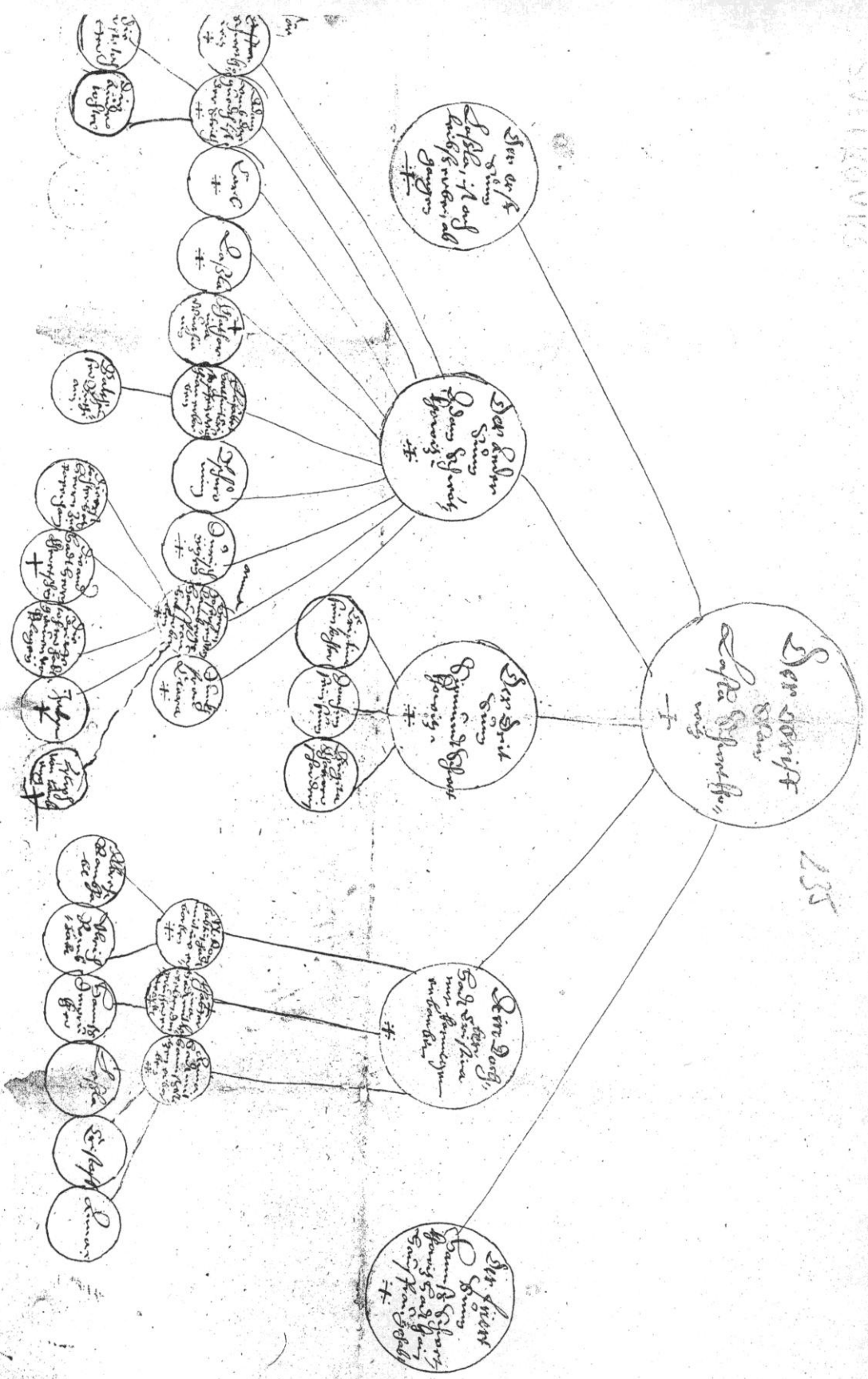
III. Adam Svetkovics der Mittl. auf Neu-Stetteberg, Grafeneck u. Dorna, 1546, × mit Katherina, T. d. Elisabeth v. Mainburg, † 1574 (war wieder × in 2. Ehe auf Friedau 7. VI. 1552 mit Michael Perényi v. Perény, gefallen bei Munkács 25. XII. 1557., u. in 3. Ehe mit Kaspar Draskovich RFrhrn zu Trakostján auf Klenovnik, † 1574). Kinder: (1) Adam der Jüng., w. f. – (2) Anna kgl. Hofdame u. Obersthofmeisterin der Pzessinen, † nach 16. II. 1553, × 21. I. 1538 mit Josef v. Lamberg Frhrn auf Ortenegg u. Ottenstein, † Laibach 20. II. 1554, Kathedralkirche das. – (3) Elisabeth, × 1538 mit Christof dem Aelt. Batthyány v. Német-Újvár, † 1570. – (4) Brigitta, † 1559, Minoritenkirche beim heil. Kreuze in Wien, × 1546 mit Rr Leonhard Kälberharter auf Grafenwörth u. Strannersdorf, tod 5. XII. 1554.

IV. Adam Svetkovics der Jüng. auf Dorna im V. U. W., W., pfandinhaber der Gfscht Mitterburg, † nach 1573, × I) mit Magdalena v. Schwanberg, † Wien 1560; II) 2. IV. 1560 mit Johanna, T. d. Josef Rassauer v. Ratscha u. d. Dorothea v. Dornberg, tod 1601 (War wieder × in 2. Ehe Görz 22. II. 1595 mit Siegmund RGfen v. Thuro-Valsassina auf Villalta, † 1601, Görz). Kinder: 1. Stefan auf Jablanitz, × mit Ursula, T. d. Georg Barbo v. Warenstein v. Rabatta. – 3. Maria, × Kaspar v. Dornberg Frhrn v. Dornegg.

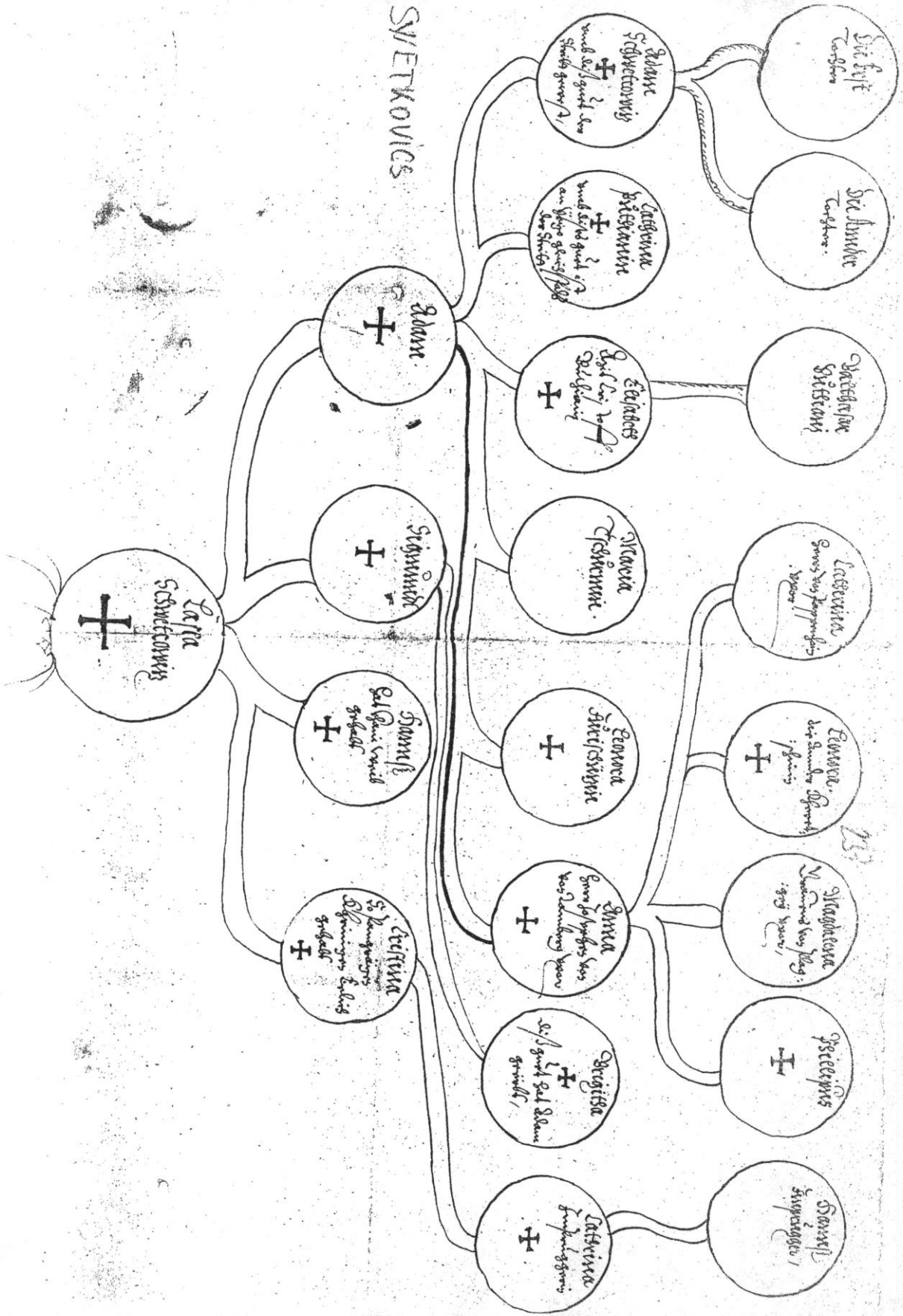
(HKA, NOeLA).

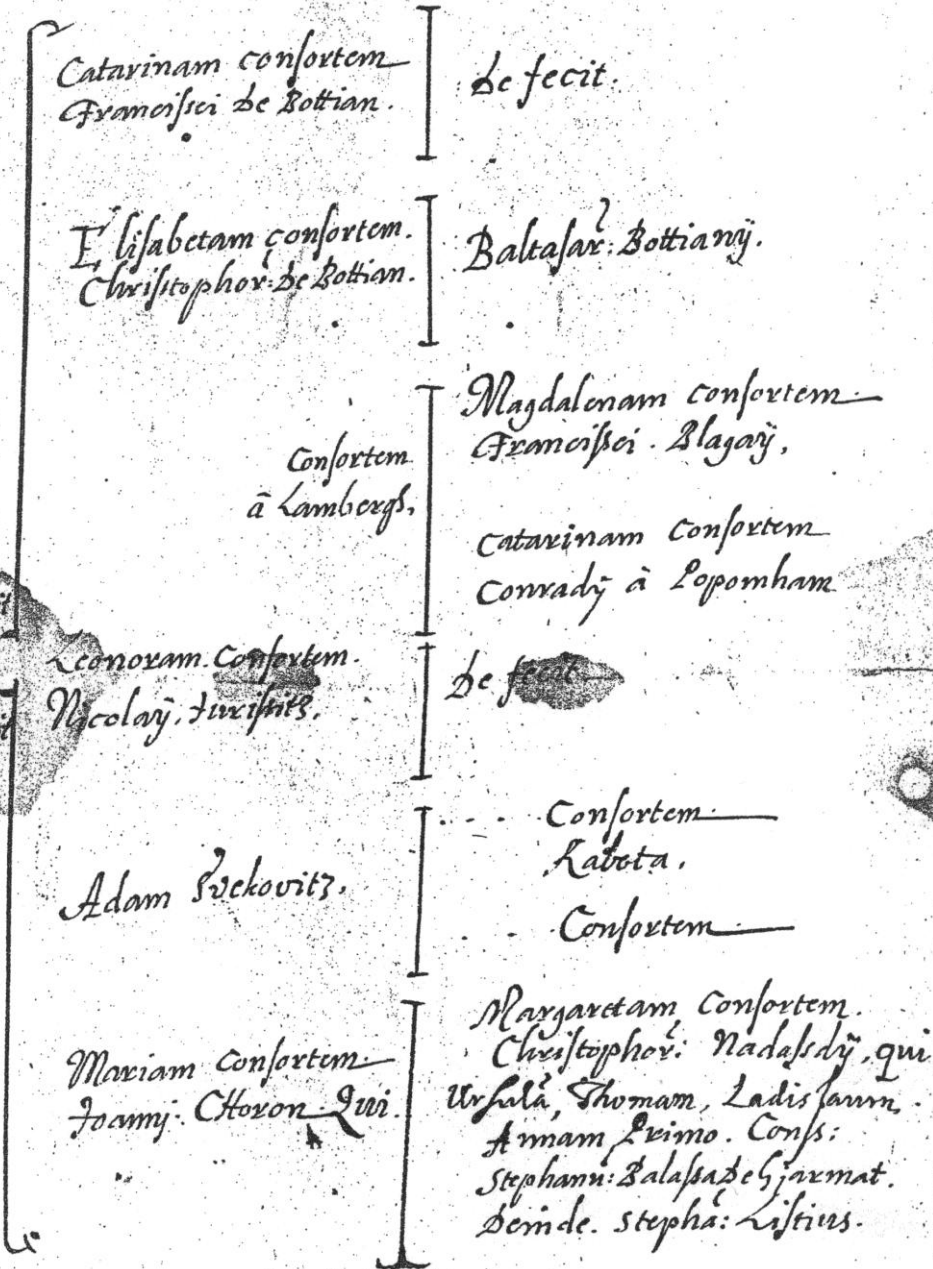

241

SVETKOVICS

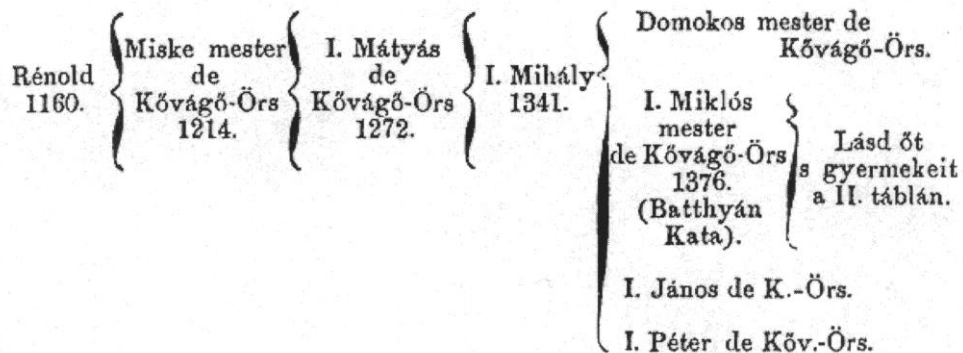
Adam Sockovitz
 cum domi
 na Catavi
 na. n. Genui

2. sz. melléklet

3. sz. melléklet

A Batthyány család geneológiája

I. tábla

II. tábla.

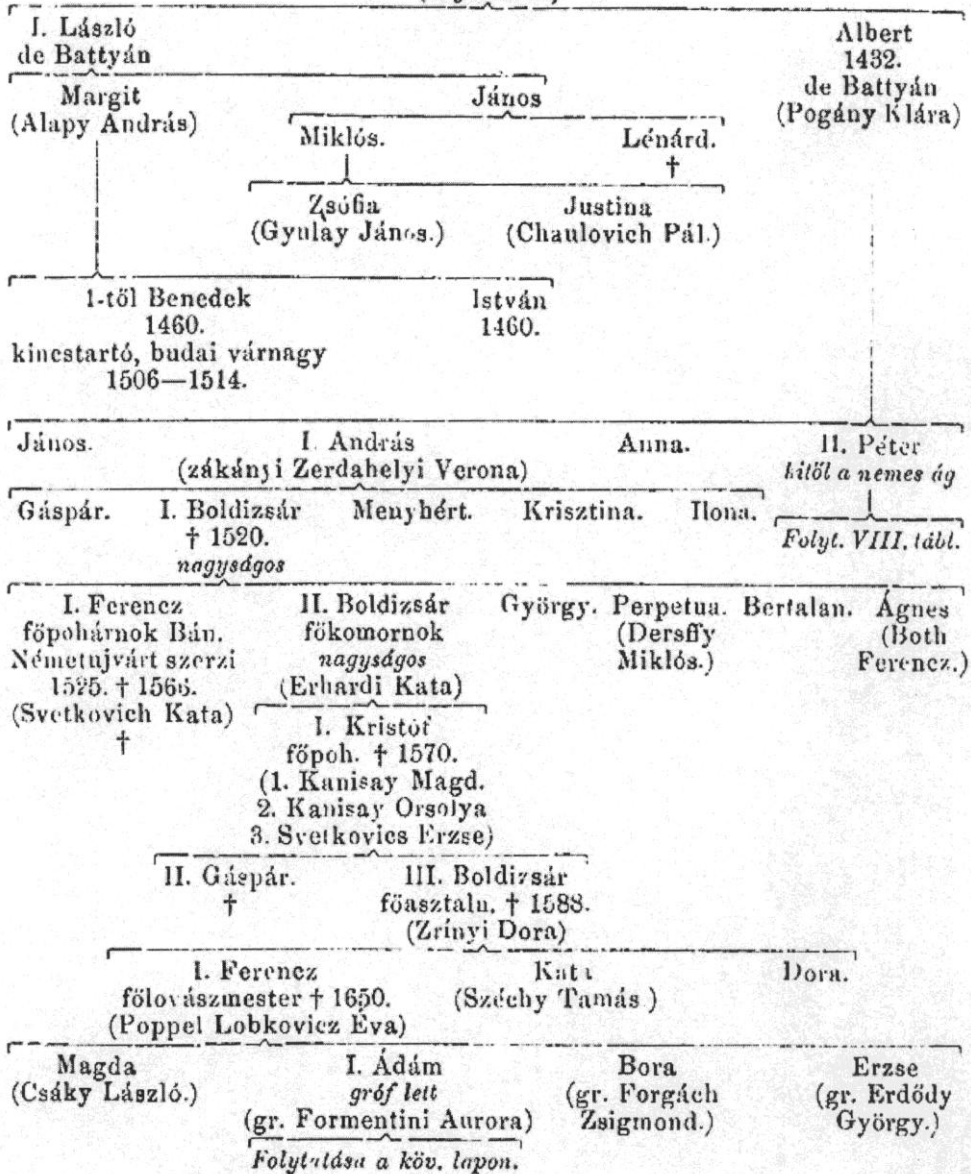

IV. tábla.

I. Boldi- zsár czimer- szerző. † 1520. Ugyanaz, ki a II. táblán.	I. Ferencz, bán. Szül. 1497. oct. 28. † 1566. nov. 28. (1. Alsól Bánffy Kat. 2. Svetkovics Kata).	II. Gáspár †	Gróf II. Ferencz † 1625. (G Poppel Lobko- vics Éva).	I. Ádám 1609–1659. Gr. Formen- tini Aurora).	II. Kristóf ettől a hercegi ág. L. az V. táblán.
	II. Boldi- zsár, főkomor- nok † 1528. (Erhardi Kata).	I. Kristóf főpohárn. † 1570. (1. Kani- say Magd. 2. Kanisay Orsolya. 3. Svetko- vics Erzse).			I. Pál ettől a grófi ág. L. a VI. táblán.
	Bertalan †	Jusztina.		Margit. (Gr. Csáky László).	Erzse (Gr. Erdödy Gy.) Bora (Gr. Forgács Zsig.) † 1680.

I. tábla.

I. György mr.
kapja Battyánt 1398.
(neje Kata)

Névalakmutató

Aborgatha.....	208	Baltasari de Batthjan.....	139, 159
Adam.....	114, 115, 223, 234, 236, 237, 244	Baltasari de Batthyan.....	232
adüiga.....	129	Baltasari de Battjan.....	142, 143
Agnes.....	103	Baltasari de Battyan.....	141, 214
Akach Jstuan.....	250	Baltasaro de Bothyan.....	247
Alapÿ Janus.....	61	Baltasaro De Bothyan.....	238
alapÿ Janus.....	61	Balthasar de Bathyan.....	111
Alsolÿndwa.....	151	Balthasar de Battÿ.....	196
Anna királyné.....	58	Balthasar de Battyan.....	243
Anthal Deak.....	255	Balthasari de Battyan.....	233
Aranyáni Damianus.....	199	Balthasari De Battyan.....	234
Athak.....	83	Balthasari Bathyanj.....	103
Ausrië.....	235	Balthasari Batthyanÿ De Batthyan.....	145
Austria.....	139	Balthasari Battyanÿ..	113, 229, 242, 244, 249
Austrÿa.....	166	Balthasari de Ba'fhjan.....	117, 158, 163
Ausztriai Anna.....	199	Balthasari de Bathyan.....	112
Ba'ttjan.....	163, 177	Balthasari de Batthian.....	149
Babolchÿa.....	81	Balthasari De Batthian.....	148
Bagoddÿ Andras.....	255	Balthasari de Batthyan.....	257
bagodi Andras.....	146	Balthasari de Battyan 99, 121, 124, 164, 175, 250, 256, 258	
Bagodi Andras.....	109, 127, 174	Balthasari De Battyan.....	236
Bagodj Andras.....	173, 215, 238	Balthasari de Battyan.....	96
Bagodj andras.....	188	Balthasari de Ba'fhjan....	115, 155, 168, 177, 187, 192, 203, 205, 209, 215, 216, 217, 231, 232, 241, 242, 244
Bagodj Andras.....	115, 143, 214	Balthasari de Ba'ttjan.....	152, 161, 197
Bagodÿ Andras.....	214	Balthasari de Ba'ttÿyan.....	157, 180, 197
Bagodÿ Andras.....	126, 145	Balthasari de Bathyan.....	125, 140, 151
Bajzpokhard.....	161	Balthasari de Batt [...].....	230
Balas deak.....	171	Balthasari de Batthi.....	144
Balas deak.....	130	Balthasari De Batthi.....	144, 149
Balas deak 145, 157, 169, 170, 172, 204, 219, 223, 230		Balthasari de Batthian.....	156, 208
Balasdeak.....	193	Balthasari De Batthian.....	97, 153, 178, 184, 194, 201, 202, 205
balasiak.....	149	Balthasari de Batthjan.....	170, 179, 189, 202
Balassi Janos.....	184	Balthasari de Batthyan....	166, 186, 195, 200, 204, 207, 211, 217, 219, 221, 222, 227, 230, 234, 239, 246, 252, 253
Balassi Andras.....	184	Balthasari De Batthyan.....	145, 150
Balassi Jstwan.....	184	Balthasari de Battyan 95, 101, 108, 109, 110, 113, 116, 117, 119, 120, 126, 127, 128, 130, 133, 134, 135, 136, 158, 163, 168, 169, 170, 172, 173, 174, 177, 183, 185, 188, 195, 196, 202, 206, 210, 212, 213, 215, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 245,	
Balassÿ.....	140, 180		
Balassÿ Jsthwan.....	140		
Balassÿ Janos.....	155		
Balassÿ Janus.....	155		
balasÿ.....	118		
Balasÿ Janos.....	193		
Balfo.....	109		
Baltasari Batthyanÿ De Batthyan.....	147		
Baltasari Battianÿ.....	237		
Baltasari De Batthi.....	146		

247, 248, 249	
Balthasari, de Battyan	208
Balthasari de Batthyan	137
Balthasaro Bathyanÿ	96
Balthasaro Battyanÿ	201
Balthasaro de Batthjan.....	122
Balthasaro de Batthyan	235, 246, 254
Balthasaro de Battjan	229
Balthasaro de Battyan	235
balÿnger.....	97
Balÿnth deak	66
bamfj Jstwän	118
bamfÿ Jstwanne.....	118
Banffi Lazlo	184
Banffi Balent.....	184
Banffj Lazlo	180 , 191
Banffj Mjklos	191
banffÿ	76
Banffÿ	114, 151
Banffÿ ferench.....	100
Banffÿ ferencz.....	102, 103
Banffÿ Boldisar	102
Banffÿ ferencz.....	102
Banffÿ istwan	120
banffÿ Jsthwan	76
Banffÿ Jstwan.....	111
Banffÿ Lazlo	151
Banffÿ Mÿklosne.....	243
Bar.....	126 , 130, 157, 160, 171, 173, 174
Bartha Marthon	188
Bartha Marton	208
Bartha marton.....	212
Bathorÿ.....	68
Bathyan	79, 82, 85, 86, 94, 125, 151
Bathyanÿ	86
Bathyanÿ krÿssthoffne	260
Bathyanÿ Boldisar.....	77
Batthia	150
Batthian	60, 97, 107, 145
Batthianÿ Cristof.....	149
Batthjan	242
Batthjanj.....	188
Batthyan	87
Batthyan 59, 63, 73, 84, 87, 89, 93, 190, 196,	
200, 204, 208, 239, 253, 254	
Batthyanÿ ferench	251
Batthyanÿ ferench	70
Batthyanÿ Ferencz.....	54
Batthyanÿ kristof.....	54
Batthyanÿ krÿstof.....	54
Battianÿ.....	83
Battianÿ Boldisar	83
Battjan.....	215, 231, 233, 240, 241
Battjanj.....	148
Battjanj Bodjsar	138
Battyan..	91, 96, 98, 104, 110, 113, 117, 119,
120, 123, 127, 128, 129, 130, 132, 133,	
134, 135, 136, 158, 162, 164, 165, 168,	
169, 170, 172, 173, 174, 175, 176, 177,	
182, 183, 184, 186, 188, 190, 195, 198,	
200, 202, 207, 208, 210, 211, 212, 213,	
218, 219, 223, 228, 229, 243, 246	
Battyanÿ Kristoff	80
Battyanÿ	186
Battyanÿ Cristoff	193
battyanÿ boltÿsar.....	259
battyanÿ kristof	259
Battyan.....	90, 121
Baÿzprokar.....	175
Baÿzprokkar.....	130
bec.....	118
becch.....	69
bech..	64, 78, 81, 82, 145, 149, 154, 193, 225
Bech....	56, 82, 83, 89, 91, 94, 109, 110, 129,
132, 135, 139, 159, 162, 173, 198, 210,	
213, 217, 234, 238, 239, 241, 248, 252,	
255, 256	
béch.....	193
Bechÿ Ambrus	133
Bezc 152, 155, 173, 174, 180, 188, 191, 203,	
253	
Bed giorgh	188
bed gÿorgh	188
Bed gÿorghne.....	238
Bed gÿorgne.....	238
Bed Lazar.....	238
Beecz	203
Beed Lazar	243
benedék deak	193
Benedek deak.....	108, 127, 152, 226
Benedek deÿak.....	126
Benedek deÿak.....	124
benedek deak	142
Benkew	57
Bernard	57
Bertalam.....	59
Beÿchÿ gergel	100
Beÿchÿ Gergel	108
Bezprem.....	208
Bezpremÿ pÿspek.....	184

Bezprimý gergely.....	246	Catharina Swekowÿcz	237
Blagaj.....	159	Catharÿna Batthÿanÿ.....	87, 88
blagajÿ.....	80	Catherina de Batthÿan.....	61
Blagajÿ	128, 164, 223, 252	Catherina Swethkowicz	202
Blagajÿ ferench	135	Catherin	82
blagajÿ ferencz	74	Catherina... 57, 59, 63, 66, 67, 69, 70, 73, 75,	
Blagajÿ györgÿ	135	76, 79, 84, 85, 86, 87, 89, 90, 94, 96, 97,	
Blagajÿne	74, 107	104, 121, 125, 126, 145, 183, 184, 186,	
Blasius de lak	55	190, 196, 198, 200, 202, 204, 207, 208,	
Blasÿ	193	210, 211, 213, 218, 219, 223, 224, 228,	
Blathasari de Battÿan	255	229, 239, 243, 245, 247	
bodisar.....	225	Catherina Bathÿanÿ	78
bodjanj ferenc.....	118	Catherina Batthÿanin	57
Boldÿsar	99	Catherina Sÿwethkowÿcz	230
Boldisar	86, 94, 131	Catherina Sÿwethkoith.....	225
Boldjsar	235	Catherina Sÿwethkoÿth.....	183, 224
boldÿsar.....	131	Catherina Sÿwethkowÿch	238
Boldÿsar	129, 131, 161, 162, 261	Catherina Schwetkowÿtz	91
Boldÿsar Vramne	129	Catherina Swekowÿtth.....	117
Bolondos	151	Catherina Swethkoith	201, 236
Boltisar.....	173	Catherina Swethkoÿth.....	150
Boltisar deak	237	Catherina Swethkouitth	235
borbala.....	65	Catherina Swethkowich	221, 222, 227
Borbala.....	65	Catherina Swethkowicz ... 170, 218, 220, 222	
Borballa.....	65	Catherina Swethkowith.....	226
Bornemissza Pál.....	106	Catherina Swethkowjth.....	191, 197, 209
Bosok	156	Catherina Swethkowjtth . 189, 197, 199, 203,	
Both.....	103	215, 216, 217, 231, 240, 241, 244	
Both Gaspar	111	Catherina Swethkowÿch . 156, 232, 235, 245,	
Both Gewrg.....	54	246, 249, 252	
Both Jorg.....	102	Catherina Swethkowÿcz . 140, 151, 166, 230,	
Bothka Jmre	108	234, 242, 244, 251, 253, 258	
Bott.....	100	Catherina Swethkowÿtth. 179, 180, 187, 205,	
bottÿanÿ boltysark.....	259	232, 242	
Bradach	60	Catherina Swethkoÿth..... 144, 149, 205, 234	
Bradacz Gerger	66	Catherina Swetkowicz	131
Bwdaÿ bassa.....	147	Catherina Swetkowit.....	137
Carol.....	139	Catherina Swetkowjch	159
Carol herceg.....	137	Catherina Swetkowjt.....	143
Carolÿ herchegh	175	Catherina Swetkowjth.....	138, 142
Casparkoÿ	78	Catherina Swetkowÿch	103, 111
Caterina Battjannÿ.....	255	Catherina Swetkowÿcz 96, 102, 106, 112,	
Caterina Swethkowit.....	247	114, 124	
Caterina swethkowith.....	238	Catherina Swetkowÿtth.....	139
Caterina Zwethkowÿch	147	Catherina Swethkowicz . 189, 193, 194, 206,	
Caterÿna batthÿanÿ	64	214, 215	
Catherina Swethkowÿcz.....	154	Catherina Swethkowitch.....	217
Catherÿna Swethkoith	144	Catherina Swethkowjtth	155, 158
Catherÿna Swethkoÿth	153	Catherina Swethkowÿch	248, 256
Catharina Batthÿanÿ.....	77	Catherina Swethkowÿcz	255, 256

Catherina Swethkowýtth	122, 152, 163, 168, 174, 177
Catherina Swettkowýcz	257
Catherina Swettkowýtth	157, 161
Catherina Zwethkowých	145
Catherýna	107
Catherýna Swethkoith	194
Catherýna Swethkoýth	146, 167, 178, 220
Catterina de Battýan	73
Chak	81
chakan	113
Chakthornýa	94
chaktornýa	61
chaný	162
charlokewz	125
Charlokewz	131
Chatarina Swekowých	233
Chatelýna Sŵetkowých	148
Chatelýna Sŵýkowých	118
Chaterina	113, 116, 119, 120, 121, 123, 128, 129, 130, 132, 135, 136, 158, 162, 164, 165, 168, 169, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 182, 188, 195
Chaterina Baťhjaný	93
Chaterina Battýaný	92
Chaterina Swekowýtth	115
Chaterina Swethkowýcz	136
Chatherina	98, 105, 110, 127, 133, 134, 141, 173, 176, 195
Chatherina Bathýaný	81
Chatherina Battýaný	95
Chatherina Swekowých	100
Chatherina Swekowýtth	115
Chatherina Swethkowých	101
Chatherina Swettkowýcz	106, 108, 109
chatherýna botthýaný	76
Chattherina Swetkowýtth	254
cheh orzag	215
Chenchi Tamas	250
Chenci Tamas	229
Chenczi Tamas	229
chenczj thamas	196
cheythe	140
Cheztreg	114
chipria	227
chjem	221
chobor	184
chorga	65
chorom Janos	238
chorom Janosne	73
choromianosne	247
choromne	247
Choron Janws	85
Christoforo de Baťtjan	190
Christophero de Baťthjan	174
Christophoro de Bathýan	66
Christophoro de Bathýan	74
Christofero de Bathýan	131
Christoff	158
christoff mesther	209
Christofforo de Battýan	73
Christophero de Bathjan	160
Christophero de Baťthjan	199
Christophoro de Bathýan	57
Christophoro Bathýaný	77
Christophoro de Bathýan	79, 86, 102, 103
Christophoro de Baťthjan	93
Christophoro de Bathýan	94
christophoro de Bathýan	106, 193
Christophoro de Bathýan	59
chrýstof	118
Chrýstofforo Bathýaný	93
chýaný Bernalt	162
chýesdreg	92
chýngan ferench	67
chýorom Janos	208
Clementj Lencz	255, 256, 258
Conffich	65
Conffých	65
cristophero de Bathýan	61
Cristophero De Bathýn	63
Cristophoro de Battýan	104
Cristophoro de Battýan	91
Cristofero De Bathýan	154
Cristoffero de Bottýan	82
Cristoforo Battýanj	92
Cristoforo De Bathian	167
Cristoph	65
Cristophero de Battýan	89
Cristophero de Bathýan	87
Cristophero de Battýan	129, 132
Cristophori de Bathýan	220
cristophori de Battýan	223
Cristophori de Battýan	218
Cristophoro de Bathia	60
Cristophoro de Bathýan	68
Cristophoro de Battýan	98, 123
Cristophoro de Bathýan	84, 198
Cristophoro de Battý	114
Cristophoro de Battýan	100, 105, 121, 165,

182		
Cubini.....	195	Erwseg
czjorom Janus.....	204	Ewrseg
Czorum.....	191	Ewrsegh
cztergete Imre.....	117	famagusta.....
Csoron Fraxia.....	100	fanchj
děbrěczěn.....	193	fanchÿ
Delfinus Delfino Zakariás.....	122	fanchÿ Jmrěh.....
delÿ Mjhal	160	Ferdinánd herceg
Delÿ mÿhal.....	172	ferdinand herczeg
demÿen Mester.....	199	ferdÿnand
dersffÿ	100, 130	ferench
Dersffÿ	140	ferencz
dersffÿ farkas.....	54	ferencz Jspan.....
Dersffÿ Jstwan.....	54	ferraria
dewecher	141	filep.....
djenesfalwaÿ Benedek.....	243	fogaras
Dobo.....	193	foglÿar benedek
dobó Jstwan.....	180	foglÿar Benedek.....
Dobó Jstwan.....	184	forgacz Simon.....
dochi.....	184	fr[ancisci].....
doctor Lemon	249	francisci de Battjan
Domboro	97	francisci Bathÿanÿ
Dombro	57	fracisci de Battjan
dorw̄mbergh	239	francisci 60, 61, 66, 73, 76, 79, 82, 84, 85,
Dorothe Zrinÿ.....	225	86, 87, 89, 90, 91, 93, 94, 96, 97, 98, 103,
Dorothe Zrÿnÿ.....	224	104, 107, 110, 113, 116, 119, 120, 121,
Dorothę Zrinÿ.....	243	123, 125, 127, 128, 129, 130, 132, 133,
Eërseg.....	92	134, 135, 136, 145, 150, 158, 162, 163,
ebergenj farkas	180	164, 165, 168, 169, 170, 171, 172, 173,
Ebestorff.....	193	174, 175, 176, 177, 182, 183, 184, 186,
Egri pÿspek	184	188, 190, 195, 196, 198, 200, 202, 204,
Egrÿ pÿspewk.....	140	207, 208, 209, 210, 211, 213, 215, 218,
einchÿngrne.....	64	219, 223, 228, 229, 231, 232, 233, 239,
Eleonóra	150	240, 241, 242, 243, 246, 254
Elizabeth Swetthkowicz.....	220	francisci Bathÿanÿ
Elizabeth Swetthkowÿcz	218	francisci de Baťhjan.....
Elizabethę Swetthkowich.....	223	francisci de Baťjan.. 117, 158, 197, 199, 205
Elÿsabt battÿany	259	francisci de Baťÿan.....
Elÿszbet Swekowÿzy	260	francisci de Bathÿan . 96, 102, 103, 106, 111,
Elÿzabeth.....	68	112, 131, 151
Ennÿng	211, 212	francisci de Batthi.....
Eorsseg.....	188	francisci de batthian.....
Erdel.....	68	francisci de Batthian . 60, 144, 149, 153, 167,
Erdeli pÿspek.....	184	194, 201, 205, 220
Erdódy Simon	58	francisci de Batthjan 115, 139, 142, 170, 180,
Erhard.....	209	189, 193, 194, 206
Ersebet.....	174	francisci de Batthyan
Ersebeth.....	156, 157, 216	francisci de Bathÿan
Erseboth	73	154, 156, 166, 220
		francisci de Battian

francisci de Battjan .	137, 138, 143, 152, 155, 157, 161, 168, 174, 179, 187, 189, 191, 215, 216, 217, 229, 244, 257
francisci de battÿan	184
francisci de Battÿan...	91, 95, 96, 98, 99, 100, 101, 105, 106, 108, 109, 114, 116, 121, 136, 202, 214, 218, 221, 222, 224, 225, 226, 227, 235, 242, 245, 247, 249, 250, 251, 255
francisci De Battÿan.....	236
francisci de Battÿan.....	124, 126
francisci de Bothian	238
francisci de bothÿan	247
francisci de Bathÿan.....	140
franciscj.....	253
franciscj de Batthÿan.....	252
francisco de Nadasd	251, 253
francisco de Nadasd	240
franciscus de Rewa	54
Francÿa.....	83
franczyskus von battÿan.....	55
fwrko istwan.....	128
fÿlep	162
fÿlepp drwmolÿ	213
fÿlepp drwmolÿ	213
fÿlepp drwmolÿ	213
Gasparko	84
Gasparko	83
Gereben.....	79
gerech.....	70, 99, 224, 228, 230
gerecz	187
gergel.....	231
gergel porkolab	203
Gewr□ Mesther.....	54
gjer	191, 209
gjwrk	180
goztonj Boltisar.....	243
Greben.....	56, 89
Gregorio Zrethkoÿth	225
groff Jwÿlÿa	238
groff Julia	240
Groff ortenburg	228
gÿer	122
gÿÿr.....	193
gÿwlaï.....	103
gÿwlaï Jstwan.....	60
gÿwlaÿ.....	77, 99, 103, 107
gÿwlaÿ Janos	103
gÿwlaÿ farkas	66
gÿwlaÿ Janos	99
Gÿwlaÿ Janos.....	104
gÿwlaÿ Jstwan.....	63
gÿwlaÿne.....	99, 105, 134, 165, 172, 182
Gÿwlaÿne	165
hÿrczeg karolÿ.....	183
Habsburg Borbála.....	227
Habsburg Katalin.....	107
halaz Jstwan	168
hanz.....	231
Hashagÿ Jmrÿ.....	193
hassadj Jmre.....	100
hassadjÿ.....	162
hassaghÿ Jmre	111
her fon Pappenham	105
heranth pether	166
Heranth pether	166
herbenstaner	230
hermeñ sthaner.....	64
hodos.....	207
hom□naj	184
horh.....	211
horwat katha	128
horwat Myklous	89
horwat mÿklous	126
horwath Janus	243
horwath Mÿklos	65
horwath Janus	203, 243
horwath Marko	111
horwath Markone.....	111
horwath pether	216
horwatt Janos	238
horwath Janus	92
hÿdweg.....	151, 211
I. Ferdinánd.....	57
II. Szelim	154
istuan deak	146
istwanffÿ	134
istwanfi	133
istwanfÿ	134
Jacab mester.....	177
Jakab	211
Janos	90
Janos mestert.....	177
Janos deakot.....	109
Janos kÿralÿ	175
Janos Mester	176
Janos pespÿk	149
Jerowczkÿ	213
Jmerÿh mestÿr	193
Jmrÿ mesthÿer	237

Jmreh mester	171	kewzegh	255, 256
Jo balas	193	keztel	141
Jo Balas	91, 180, 247	Kilidj Jstwan	82
Jo kew	177	kinspöngër	146
Joanni Ztarchaÿ	78	kjnsperger	231
Joannis Chÿorom	107	koh Myhaltwl	96
Jodos pal	207	kolman safar	95
Jodos Pal	207	korontar orzag	215
Jökw	175	krestoff	180
Jrsaj farkas	243	kristalocz	56, 59
Jsthwan	76	kristof	54, 259
Jstwan	89, 185	kristoff	152, 157, 161, 163, 169
Jwancÿ farkas	76	krÿsthoff	125, 151, 165
Jwancÿ menÿharth	76	krÿstof	54
Jwancÿ menÿharthne	76	krÿstoff	162, 171, 261
Jwlÿna Nemes	156	kÿszegh	110
kÿszeg	123	kubÿn	150
kÿzeg	98	kwbjnj kristof	180
Kërechÿëny Cristoff	220	kwbÿny	186
kabolth	204	kwhalom	193
Kalamar Janus	258	kwlchar Mÿhalne	125
Kalara	68	kwschowchj Janos	105
kam	191	kwzeg	253
kanisa	188, 191, 203	kwzek	216
kanjsa	191	kwzeog	254
kanjsara	138	kÿsthoff	151
karazos	241	laczlo	57
karlÿnger	233	Lakner	213
karol	203	Lakÿ Balas	54
karolÿ	176, 228, 234	lakÿ gergelÿ	247
kasparko	78	Lamberg Leonóra	183
kateina sewekobÿgyn	55	Lamberger Lenorasson	220
Katerina battyany	201	Lëorÿncz	178
katherina	60	Lencz kelemen	170
Katherina De Batthÿan	74	lengel orzag	155
Katherÿna Azzoñ	54	Lenor	145
kazwl bassa	154	lenora	152
keghlewÿth peter	61	leonora	123, 182
Keglewich	60	lewka	81
keglewÿcz	184	lewrinch hercheg	247
keglewÿth peter	63	lincz	56
Keledÿ Jstwan	89	lindekker	83
Keledÿ Jstwan	89	lukach	60
kewszegh	255	Lwcha azzonÿ	248
kerechenÿ	248	lwkach	60
Kerechinÿ	237	lwrÿncz	66
Kerechÿëny Jwdÿth	251	lÿncz	149
kerechÿenÿ kÿs Azzon	248	Lÿndwa	151
Kerecsényi Szalay János	55	Lÿsthius	252
kermend	91	Madarasz gergel	135

Madaraz gergel.....	179	Nemett vÿwar.....	101, 105, 106, 108
magiarorzag.....	149	Nemett Vÿwar.....	109
Magjarokerek.....	152	Nemetth kristoff.....	217
Magoczÿ gaspar.....	180	Nemetthwÿwar.....	243
magÿar Balent.....	212	Nemetwjwar.....	159
Magÿar Sebestÿen.....	212	Nemetwywar.....	126
Marię Swethkowith.....	107	Nemetwÿwar.....	114
Mária.....	143	nikacÿ.....	227
Marko.....	57	nikispwrk.....	237
Marthon.....	167	Nikispwrk.....	237
Marthon safar.....	167, 178	Nÿmettwÿwar.....	233
Marthon Saffar.....	98	Nÿek.....	211
marton safar.....	97	Nÿkÿspurg.....	251
marton saffar.....	97	Nÿmeth gjwrko.....	168
Marÿ.....	73	Nÿthraÿ pÿspewk.....	140
Mathÿ Safar.....	88	Nÿtraÿ pispek.....	106
Maximilianus.....	83	Oláh Miklós.....	79, 111
Mereÿ.....	180, 184	olbendorff.....	167
Mihal Mester.....	56	kraÿer klement.....	167
mjhalcze.....	241	ondodj gergel.....	219
mogor.....	66	Orozthonÿ Mÿklos.....	257
Monoszlói János.....	185	oroztonÿ.....	237
Monÿarokerek.....	151	Oroztonÿ mjklós.....	253
monÿorokerek.....	211	Orsÿk.....	243
morwa.....	56	orszagne.....	119
mÿkwlÿchne.....	123	orszagne.....	135
Mÿhal Jspan.....	206	orzagh chrÿstof.....	118
Mÿkolÿczane.....	125	orzagh chrÿstof.....	118
Mÿkwlÿch Ne.....	124	orzagh chrÿstofne.....	118
Mÿkwlÿczne.....	124	orzagh chrÿstofné.....	118
Mÿtterburgoth.....	223	orzagne.....	140
Mÿzÿr.....	154	Pęrnezi Andras.....	143
Nadasdi ferencz ¹	184	pęrnezÿ.....	148
Nadasdj.....	231	pęrnezÿ Andras.....	144
Nadasdj kristoff.....	155, 240	Pęrnezÿ Andras.....	193
Nadasdÿ.....	68	pal deak.....	114, 188
Nadsdÿ thomas.....	81	papa.....	203
Nardan chjatar.....	168	papaham.....	235
Nedewcze.....	166	Papaham.....	235
Nekelos.....	57	Pappenham.....	213
Nemet Wÿwar.....	131	Pattanthÿws.....	224
Nemeth wÿwar.....	230	pattanthÿwsne.....	112
Nemeth Cristof.....	154	paulo chÿgan.....	75
Nemeth gjvrk.....	180	Pechÿ Janos.....	190
Nemeth gjvrko.....	180	pechÿ pÿspek.....	184
Nemethwjwar.....	180	Peglÿne.....	213
Nemethwÿwaar.....	54	perenj peter.....	60
Nemethwÿwar 54, 69, 88, 125, 166, 208, 242		Perhocz Jannos.....	65
Nemett wÿwar.....	257	perhomar.....	233
Nemett krÿstoff.....	109	Perneszi Andras.....	108

Pernesj Andras	190	potolý	198, 237
perneszj Andras.....	142, 143	praga	199
perneszý Andras.....	184	Praga	129, 193, 200
Perneszý Andras.....	116, 130, 162, 165, 171, 172, 182, 186, 190	Prený gabryelne	129 , 132
Pernezi andras	144	propatýk	238
pernezj.....	152	Prýbegh Jstwan	87
pernezj Andras	152, 157, 160, 180	Pýkafe	120
pernezý Andras	160	Pýnther Palt.....	108
Pernezý.....	193	Raba	113
pernezý andras.....	118	rakos.....	88
pernezý Andras	93 , 151, 165	Rakoss.....	154
Pernezý andras	150	Rassam.....	244
Pernezý Andras	145, 154	Ratthkaj Pether.....	99
Peter diak	111	Regede	190, 220
Pethew.....	99	regedeý.....	88
Pethew Benedek.....	99	Reghede	87
Pogam	228	Berleczy fabyan	87
Pogan.....	229	Reway	184
Poganis.....	78	Rewaý ferencz	54
polgardi	208	ristaloch	63
Polgardý	208, 211, 212	Rohoncz	159
Polýak	57	Rohonc.....	167
polýaný.....	151, 249	Rohonch.....	67 , 80, 120, 121, 130, 132, 137, 210, 227
Polýaný.....	130, 236	Rohonch.....	121
Polýaný Sebestýen	100	rohoncz	97, 145
Popelne.....	238	Rohoncz..	79, 90, 96, 97, 112, 132, 133, 152, 180, 191
Popenheim.....	233	Rohoncz	98, 109
popłham.....	236	Saller györgy.....	170
pophlýham.....	158	saller farkas	225
popljham	152, 161	Saller farkas	141 , 157, 188, 197
popohaný.....	237	Saller györgy.....	171
Poppenham.....	130	Saller giorgý.....	220
popuham.....	244	salmē	64
popuhem.....	244	Sandor	94
popúmham.....	239	Sandor gergel.....	94
porno	143, 153	Sandor gergelly.....	92
Porno. 86 , 140, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 154		Sandor gergel.....	92
posom.....	118, 193, 252, 257	Sandor Ghergel	91
Posom.....	119, 131, 150, 174, 178, 184, 186, 188, 193, 254	Sandor gherghel.....	89
poson	54, 55, 62, 142, 180, 203, 233	sanko	56 , 57, 60
Poson.....	149, 183, 193, 203, 213, 245	Sanko Jannos	65
potencia	78	Sarffý Pall	246
Potencia.....	109	sarkan Bernard	54
pothenchý.....	64	Sarwar	123
pothol	240	Saxonia	84
potholý	238	Saxoniaý herceg.....	84
Potolj.....	190	Schýtaroczý Boltýsarth	242
		semthe.....	55

Senak.....	253	Thome De Nadasd	75
Senney ferencz	231	thornisthya	206
Slesya	159	Thrawczen	140
Sopron.....	216, 258	thwry gjerg.....	191
spatarius	213	thwry gjergj.....	191
Spatarius ferencz.....	213	Tomaszowycz	92
Spelthner	97	Toothorzag.....	79
Spiegl	78	torny.....	61
Stefano Radok	225	tornygh.....	56
Stethner	225	Toroň	89
Swęda.....	149	toron.....	60
Swaztycz Janos	169	Toron	59, 89, 228
Swenda.....	147	Törek ferench.....	141
Swenda Lazar.....	138	Trawchon	227
Swethkowjch Kathalyň	251	trakostyan.....	133
wy war.....	118	Trawchom.....	164
sýbrýk.....	186	trawczen.....	180
Sýbrýk Mathe.....	156	turzo	56
Syeý Christof.....	142	twry gjerg.....	191
sygmond.....	64	twrzo	180, 196
Sýmeg	141	V. Pius	137
wywar.....	118	Varga györgy	206
szent myhalý	112	vaswar.....	99
szent Thamas.....	120	Velence	73
szent Jwaný Balent.....	100	Verancsics Antal.....	141
szent myhalý	105	Veres myhalý	212
szet myhalt	121	Vgal	212
Szokollu Musztafa	147	Vgnod	59
Tahý	83, 100, 193	Vienne.....	174, 237
Tahý ferencz.....	184	Vienna.....	255
Tardi gaspar	135	Viennae.....	252
tardj gaspar.....	118	Vienne.....	113, 119, 120, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 175, 176, 177, 228, 229, 236
tarnochjne.....	137	Viwar	201
Temeryey gaborne.....	195	Vjwar	107, 167, 178, 183, 201, 205, 220, 224, 225
thahý ferencz.....	191	vokozlowycz Janos	200
Thapolchan.....	140	Vralj Lazlo	243
Therek ferencz.....	147	Vraskowyth.....	111
Thardý	140	Vrsulę de Kanýsa.....	69
Thardý Gaspar.....	140	Vrsulę De Kanýsa	67
Thengereluty Beglerbegh.....	154	vrsulę de kanýsa.....	106
therek ferencz.....	180, 209	Vrsulę de kanýsa.....	136
therek ferencz.....	209	Vrsulę kanýsaý.....	85, 90
Therek Jannos	65	Vrsulae Kanisaý.....	85
Thome de Nadasd.....	136, 138	Vrsulae kanjsaj	138
Thome de Nadasd.....	90	Vywar	97, 234
thome de Nadasd.....	69	vymýche.....	99
Thome de Nadasd.....	82	Vynnyche.....	129
Thome de Nadasd	69		
Thome de nadasd	64		
Thome de Nadasd	67, 70, 71, 72, 77, 106		

Vŷnŷche	133	Zalaŷ Janos	207, 214
Vŷvar.....	73	Zalaŷ Janus	209
vŷwar... 98, 99, 100, 121, 123, 128, 129, 165,		Zalonak	233
169, 184, 190, 198, 200, 204, 207, 210,		zalonok.....	81, 161
211, 213, 218, 219		Zalonok.....	63, 82, 202, 227
Vŷwar.... 76, 88, 95, 113, 116, 127, 130, 158,		Zambathelŷ	111
162, 164, 168, 170, 171, 172, 173, 182,		zamlacha	57
183, 186, 188, 193, 194, 195, 196, 200,		Zatha	160
207, 208		Zaŷ	193
Waradj pispek	203	Zaŷ ferencz	180 , 184
Warasd	93	Zaŷchich Sŷmon	224
washegj	168	Zaŷchŷcz.....	162
washegy.....	209	Zechŷ Azzon.....	147
waswar	138, 214, 226	zekel lokach	60
Waswar	54 , 93	zele Boldŷsar	238
weros war	170	zent Jwanŷ Balent	110
Wienneŷ	235	Zent Marton	106
wjhel.....	187	zent mŷklos	210
wjwar..... 117, 142, 189, 191, 199, 203, 205,		zenth Bernald.....	106
216, 232, 241, 243, 244, 247, 256		Zenth Elekj Berthalanę	221
Wjwar 93, 155, 158, 163, 179, 187, 189, 197,		zenth Elekŷ Berthalanę	221
240, 242		Zenth giorgh	223
wokazlowŷth	94	Zenth luczasson	153
wokozlawich	57	Zenth marton.....	148
wokozlawŷczal.....	93	Zenth Mŷhal.....	106
Wokozlawŷth Janos	89	Zenthmjhal.....	168
wokozlowŷth.....	61	Zenthywanŷ Balent.....	90
wratissa	57	Zenthywanŷ Balŷnt.....	90
wŷnicze	77	Zenthywanŷ Boldisar	79
Wŷnnŷcze.....	83, 84	zentJwani	57
wŷuar.....	250	zentJwani Mihal.....	56
Wŷuar.....	250	zentŷwanŷ	70
wŷwa	253	zerdahel.....	156 , 206
wywar.....	76, 91	Zlwnŷ ferench.....	248
Wywar.....	96, 104, 115	zolonk	64
wŷwar.. 57, 59, 61, 66, 68, 72, 82, 85, 92, 96,		zolonok	60 , 88, 114
98, 102, 103, 106, 111, 113, 135, 136,		Zolonok. 81, 87, 90, 119, 125, 126, 146, 153,	
164, 202, 214, 215, 218, 220, 222, 223,		164, 165, 204, 234, 261	
226, 227, 229, 230, 232, 234, 235, 239,		zolŷom	149
245, 246, 247, 249, 251, 253, 256, 258		Zombath.....	62
Wŷwar. 68, 71, 73, 74, 77, 78, 84, 87, 89, 92,		zombathel.....	88
94, 103, 112, 121, 124, 140, 156, 170,		Zombathel.....	89, 146
189, 193, 202, 206, 217, 221, 224, 238,		Zombathelŷ	146
244, 245, 248, 261		Zombathhel.....	166
zabar	86	Zomboth hel.....	168
Zabragh	91	zombothhel	122
Zagrabŷ pŷspek	184	Zomor	93
Zakacz Mjhal	241	Zomor Janus	93 , 199
Zakacz mjhal.....	241	zomzedwar.....	93
zakon	258	zrenŷ	210

Zrený	211, 228
Zrenýne	101
Zrini	66
Zrjn	152
Zrýný	94, 151
Zrýný Gyewrgh	151
Zrýný Kristoff	251
Ztanyzlo Madaraz	95
ztinýaký peter Babých	250

Kiadta a Magyar Nyelvtudományi Társaság
A kiadásért felel a Társaság elnöke
Nyomta és kötötte a Verano Kft. nyomdája
Felelős vezető: Marosi Attila